

අපේකර්මාචාර්ය ඩබ්ලිව්. ජයවර්ධන සච්චිත පාඨශාලා විසින් විරචිත

ජාතකට්ඨ කථා

හතරවෙනි කොටස

(සිංහල පරිවර්තනය)

ප්‍රකාශනය

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

Vol - xxxvi

අර්ථකථාවාර්ෂික බුද්ධිකෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකට්ඨ කථා

හතරවෙනි කොටස

(සිංහල පරිවර්තනය)

නවවෙනි - දහතුන්වෙනි නිපාත

බුද්ධශාසන අරමුදලේ භාරකාර මණ්ඩලයේ අනුග්‍රහයෙනි.

අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධඝෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකට්ඨ කථා

හතරවෙනි කොටස

(සිංහල පරිවර්තනය)

(9-13 නිපාත)

සිංහල පරිවර්තනය

රාජකීය පණ්ඩිත-ශාස්ත්‍රපති

මාවනාහේ කෝමින්ද හිමි

අධීක්ෂණය

රාජකීය පණ්ඩිත-ශාස්ත්‍රවේදී / අධ්‍යාපන ඩිප්ලෝමා

සිරිමෙවන් සේනක

ප්‍රකාශනය

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදිමාල, දෙහිවල.

අර්ථකථාවාර්ය ඩුද්ධසෝම ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකටඨි කථා

හතරවැනි කොටස
(සිංහල පරිවර්තනය)

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2007

ISBN 978-955-1604-22-6

පරිගණක අකුරුකරණය
උපමාලි කුලසේකර - කටුගස්තොට.

පිටකවරය
සුසිල් ජයශාන්ත පෙරේරා - මහරගම.

මුද්‍රණය
අජිත් ප්‍රින්ටර්ස්
නො. 342, පරණ කැස්බෑව පාර, රත්නනපිටිය, බොරැස්ගමුව.

ප්‍රකාශනය

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදිමාල, දෙහිවල.
දුරකථන: 2734256, 2728468, 2726234 ෆැක්ස්: 2736737
විද්‍යුත් තැපෑල: bcc456@sltnet.lk
www.buddhistcc.com

ප්‍රස්තාවනා (අවධිකථා)

පාළි භාෂාව මධ්‍යතන ඉන්දු ආර්ය පූර්ව අවධියට අයත් ප්‍රාකෘත විශේෂයක් බවත්, එම ප්‍රාකෘතය වූ කලී එකල උත්තර භාරතයේ ඒ ඒ ප්‍රදේශවල පැවති පොදු ජනයාගේ කථා ව්‍යවහාරය බවත්, පිළිගත් විද්වත් මතයයි. ප්‍රාකෘත ව්‍යවහාරය පොදු ජනතාවගේ හා ශ්‍රමණ සම්ප්‍රදාය ගරු කළ චින්තකයන්ගේද භාෂා මාධ්‍යය විය. එය උත්තර භාරතයේ පැතිරී ගිය ඉන්දු යුරෝපීය භාෂා ව්‍යවහාරයෙන් ජනිත වූවක් සේ සැලකිය යුතුය. මෙම ප්‍රාකෘත ව්‍යවහාරයේ ලිඛිත සාධක අනුව මූල අවස්ථාවක් සේ පෙනෙන පාළි භාෂාව උත්තර භාරතයේ කිසියම් විශේෂ ප්‍රදේශයක කථා ව්‍යවහාරයේ මාධ්‍යයක් විය.

1. පාළි භාෂාව ක්‍රි.පූ. 6 වැනි 7 වැනි සියවස්වල කොසොල් රට පැවති කථා ව්‍යවහාරය පදනම් කොට ඇති වූවෙකැයි ද එය නොයෙක් ජනපදවල ජනයාගේ පොදු භාෂා මාධ්‍යය වී යැයි ද මහාවාර්ය ඊස් ඩේවිඩ්ස් කුමා පවසයි.
2. පාළිය උප්පයින් ප්‍රදේශයේ භාෂාව යැයි වෙස්ටර් ගාඩ් සහ ඊ කුන් සහ ඔටෝ ප්‍රොන්කේ වැනි විචාරකයෝ පවසති.
3. පාළිය මගධයේ කථා ව්‍යවහාරයයි යන බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ මතය මහාවාර්ය ගෛගර් කුමා අනුමත කරයි.
4. බුදුරජාණන් වහන්සේ මූලදී කොසොල් රට බසින් දහම් දෙසන්නට ඇතැයි සලකන චින්ටර්නිට්ස් පාළි ත්‍රිපිටකයේ භාෂාව පැරණි මගධ ව්‍යවහාරය බව පදනම් කොට වෙනත් ප්‍රදේශ ව්‍යවහාරයන්ගේ සම්මිශ්‍රනයද ඇතිව ගොඩනැගුණු බෞද්ධයන්ගේ සාහිත්‍යයීය භාෂාවකැයි පවසයි.
5. බුදුන් වහන්සේ ධර්ම ප්‍රචාරයේ යෙදුනු පන්සාළිස් වසින් වැඩි කොටසක් කොසොල් මගධ ප්‍රදේශවල සැරිසැරූ බව බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ පෙනෙන බැවින් පාළි භාෂාව කොසොල් මගධ දෙරට

කථා ව්‍යවහාරය පදනම් කොටගෙන බිහි වූවාක් සේ සැලකීමට පුළුවන් බව ඊ කුන් නම් විචාරකයා පෙන්වා දෙයි.

මෙම විග්‍රහයන් ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් වැදගත් වන අතර විශේෂයෙන් සැලකිය යුත්තේ බුදුන් වහන්සේගේ මතයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ ආකල්ප විග්‍රහ වන්නේ මජ්ඣිම නිකායේ අරණ විභංග සූත්‍රයෙනි. මෙම සූත්‍රයෙන් පෙන්වන්නේ උන්වහන්සේ භාෂා මාධ්‍යයෙහි අනවශ්‍ය ලෙස දැඩිව එල්බ ගත් ශාස්තෘවරයෙකු නොවන බවයි. එකම දෙය විවිධ ජනපදවල නාම කීපයකින් හඳුන්වනු ලබන කල ඒ එක නාමයක් දැඩිව අල්වා නොගෙන ඒ ඒ ලෙසට ව්‍යවහාර කල යුතු බවත් ලෝක ව්‍යවහාරය නොඉක්මවිය යුතු බවත් අරණ විභංග සූත්‍රයෙහි උගැන්වෙයි.

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ත්‍රිපිටකය සංගීත වූ භාෂාව වන පාළි භාෂාව ථේරවාදීන්ගේ ආගමික භාෂාව විය. එය සමස්ත ත්‍රිපිටකය පුරා රැඳී ගියේය. ථේරවාදීන්ගෙන් බිඳී ගිය මහායානිකයෝ බුද්ධ ධර්මය සංස්කෘතයට පෙරලා ගත්හ. ඔවුන්ගේ සංස්කෘත සාහිත්‍යය දියුණුවීමත් මුස්ලිම් ආක්‍රමණ වැනි ආක්‍රමණත් මහායානික දර්ශනය විශ්ව විද්‍යාල මගින් රට මුළුල්ලෙහි බෙදා හැරීමත්, මහායානිකයන් ආම්ප පුජා යන්ත්‍ර, මන්ත්‍ර ආදියෙන් පෘථග්ජන ජනතා ප්‍රසාදය දිනාගැනීමත්, හික්කු විනය නීති ලිහිල් ලෙස මහායානිකයන් විසින් සකස් කිරීමත් ආදිය නිසා බුද්ධ ධර්මයත් පාළි භාෂාවත් බුද්ධජන්මභූමියෙන් අතුරුදහන් විය. එය ශ්‍රී ලංකාදීපයේ තහවුරු විය.

හෙළඅටුවා

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙසිය පන්තිස් වැන්නෙහි අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැලලුප් නුවරදී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහා රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතන් වහන්සේලා දහක් සම්බන්ධ වෙමින් මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත. සාහස්සිකා නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාව නව මසකින් සම්පූර්ණ විය.

තෘතිය සංගායනාවසානයේ දඹදිව ථේරවාදාවරිය පරම්පරාවේ අවසන් පුරුෂයා වූ මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය

මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් තෘතීය සංගායනාවේදී තෝරා බේරා ගෙන සංග්‍රහ කළ, ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන එන ලදී. මිහිඳු හිමියන් විසින් ලක්දිවට ගෙන එන ලද පාළි ත්‍රිපිටකය මහා අර්ථිඨ රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ කොට ඇති සිංහල හික්‍කුන් වහන්සේලා උගත්හ. පාළියෙන් තිබූ ත්‍රිපිටකයේ ගැටලු තැන් සිංහල ජනතාවට පැහැදිලි කර දීම අවශ්‍ය විය. බුද්ධ කාලයේ සිට වාචනා මාර්ගයෙන්, ආචාර්ය පරම්පරා වලින් පැවත ආ අර්ථ විවරණ ක්‍රම මිහිඳු හිමියන්ගෙන් සිංහල හික්‍කුන් වහන්සේලා උගෙන සිංහල හික්‍කුන් විසින් පාළි ත්‍රිපිටකයේ ගැටලු තැන් හෙළ බසින් අරුත් විවරණය කළහ. හෙළවුවා නමින් මේවා හඳුන්වයි.

අටුවා වනාහි ත්‍රිපිටකයට අයත් පොත් වලට ලියා ඇති ව්‍යාධ්‍යාන සංග්‍රහ සමූහයයි. අටුවාවල පරමාර්ථය පෙළෙහි ඇති දුරවබෝධ වචන සහ ධර්මයේ ගැඹුරු තැන් විස්තර කිරීමත් අවශ්‍ය තැන්වලදී විස්තරාර්ථ සැපයීමත්ය. මෙම පරමාර්ථයෙන් ලියන ලද හෙළවුවා නම්,

මහා අට්ඨකථා
කුරුන්දි අට්ඨකථා
පච්චරිය අට්ඨකථා නම් වේ.

හෙළ අටුවා අතුරින් ප්‍රමුඛ ස්ථානය දරුවේ මහා අට්ඨකථාව හෙවත් මූල අට්ඨ කථාවයි. බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ අට්ඨ කථා සියල්ලටම පාහේ ශරීරය කරගෙන ඇත්තේ මෙම අටුවාවයි. තුන් පිටකයටම අයත් අට්ඨ කථාවන්හි මහා අට්ඨකථාව ගැන සඳහන් වන බැවින් එය තුන්පිටකයම අළලා සකස් වූහු හෙළවුවාවක් වශයෙන් සැලකිය හැකිය. වස්තු විෂය අතින් සෙසු හෙළවුවාවන්ට වඩා පරිපූර්ණ වී තිබුණ මහා අට්ඨකථාවේ ලක්දිව සිදුවූ දේ පිළිබඳව බොහෝ වෘත්තාන්ත ද සඳහන්ව තිබුණ බව සිතා ගත හැකිය.

මහා පච්චරිය අට්ඨකථාවට එම නම ලැබුනේ පච්චරියක් හෙවත් පහුරක් උඩදී එය ලියන ලද බැවිනි. කුරුන්දිවේලු විහාරයේදී ලියන ලද හෙයින් කුරුන්දි අටුවා නම් විය.

මෙම ප්‍රධාන හෙළවුවාවන්ට අමතරව තවත් අටුවා කීපයක් දක්නට ඇත. අන්ධ අට්ඨකථාව එයින් එකකි. දකුණු ඉන්දියාවේ කාක්ඛ්විපුර

(කොන්ජ්වරම්) යෙහි පැවති අටුවාවයි. එය ආන්ධ්‍රා භාෂාවෙන් ලියා ඇතැයි සැලකේ.

බුද්ධසෝම හිමි

දඹදිව බෝමැඩට නුදුරු සෝම නම් ග්‍රාමයේ බමුණු කුලයක උපත ලද බුද්ධසෝම වාදයෙහි දක්ෂ වූ රේචන නම් මහා තෙරපාණන් වෙත පැවිදි වූ බව ප්‍රචලිත මතයයි. බුද්ධසෝම මහාබෝධී මණ්ඩපයට දකුණුදිග බමුණුගම උපන් බව සද්ධම්මසංගහ නම් පොතෙහි සඳහන් වේ. බෝමැඩට නුදුරෙහි සෝම නම් වූ ගමේ උපන් බව බුද්ධසෝමසුඵපත්ති නම් කථාවේ ද සඳහන් වේ. මෙවැනි විවිධ කරුණු විමංශනයෙන් පසුව බුද්ධසෝම ජන්ම භූමිය මොරණ්ඩබේටක නම් ගම බව පිළිගෙන ඇත. ආන්ධ්‍ර දේශයේ ගුන්දුර් දිස්ත්‍රික්කයේ පාල්නාඩි නග්‍රන් පෙදෙසේ "කෝටතේමලි පුරිගුන්ඩිපු පල්ලි" යන ලග පිහිටි ගම් දෙක මොරන්ඩබේටක යැයි පැවසේ. උන්වහන්සේ උපන් පෙදෙස මොරන්ඩබේටක යැයි විසුද්ධ මග්ගයෙන් පෙනේ. මජ්ඣිමනිකායටීය කථාවේ කර්තෘ සංදර්ශක ගාථාවක මධුර සුත්ත පටිඨන හෝ මධුර රූප පටිඨන සඳහන් වන බැවින් එතුමා එහි විසූ බව ද සිතිය හැකිය.

ව්‍යාකරණ විෂයෙහි ද දර්ශන ශාස්ත්‍රයෙහි ද වෛදික ග්‍රන්ථ විෂයෙහි ද ඉතිහාස පුරාවිද්‍යා විෂයෙහිද කාය ව්‍යවච්ඡේද විද්‍යාවන් හිද ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙහිද පැතිරී ගිය බුද්ධි ප්‍රභාවයක් එතුමා කෙරෙහි පැවති බව පැහැදිලිය. බුද්ධසෝම හිමියන් ලංකාවට පැමිණීමට පෙර ඤාණෝදය නම් ධර්ම ප්‍රකරණයන් අත්පසාලිනී අටුවාවන් දඹදිව දී කළ බවද සඳහන්ය. බුද්ධෝසෝම හිමියන් කලින් සර්වාස්ති වාදියෙකු ව සිට පසුව ථේරවාදී වූ බව ඇතැම් විචාරකයන්ගේ පිළිගැනීමයි.

බුද්ධසෝම හිමියන් ලක්දිවට පැමිණියේ අනුරාධපුරය රාජධානිය කරගත් මහානාම රජ දවසය. බුද්ධවර්ෂ 953-975 අතර කාලයේය. උන්වහන්සේ ලංකාවට වඩින විට අට්ඨකථා සංහිතා කීපයක්ම මේ දිවයිනේ පැවති බවත් ඒවා හෙළ බසින්ම උගත් බවත් මෙයින් සමහරක් ග්‍රන්ථ ස්වරූපයෙන්ද සමහරක් පූර්වාචාරීන්ගේ මතවාද ඇතුලත් වූත සාහිත්‍යය වශයෙන්ද පැවති බවත් ආචාර්ය අදිකාරම් මහතා පවසයි.

මිහිඳු හිමියන් දවසම ආරම්භ වූ සිංහල අටුවා කථා වසර 700ක පමණ කාලයක් සිංහල ත්‍රිපිටකය හෙළි පෙහෙළි කරමින් පැවතියහ. ත්‍රිපිටක පාළියට සිංහල අටුවා ලියා ඇති බව දඹදිව විසූ රේවත හිමියන්ද දැන ගැනීමෙන් සිංහල අටුවා පාළියට පරිවර්තනය කිරීම, බුදුදහම විරස්ථායී වීමට හේතුවක් යැයි උන්වහන්සේ ද සලකා හෙළුවා පාළියට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා බුද්ධසෝම හිමියන් ලක්දිවට එවන්න ඇතැයි සැලකිය හැකිය.

බුද්ධසෝම හිමියන් මෙහි පැමිණ බුදුන් වදාල දෙලක්ෂ පන්සැත්තෑ දහස් දෙසියපනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති ආගමයට තුන්ලක්ෂ එක්සැටදහස් සත්සියපනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් පමණ අටුවා කථා ලියා ආගමයෙහි පහත් නැගූ සේකැයි දැන යුතු යැයි පූජාවලියේ සඳහන්ව තිබේ.

සංස්කාරකයෙකු හා අනුවාදයකු වශයෙන් බුද්ධසෝම හිමියන්ගේ කාර්යය වූයේ තමන් ඉදිරියෙහි වූ හෙළවුවාවන්හි අන්තර්ගත වූ විවරණ වෙනස් කිරීම නොව, ඒවා සකස් කිරීම සහ අවශ්‍ය ස්ථාන පිඬු කරමින්, අවශ්‍ය ස්ථාන විස්තරාර්ථ දක්වමින්, විධිමත්ව සුගමව පාළි භාෂාවට නැගීමයි. බුද්ධසෝම හිමියන්ට අට්ඨකථා සකස් කරන්නට මහාවිහාරයෙන් ඉඩ ලැබී ඇත්තේ මහාවිහාර වාවනා 'මාර්ගයට විරුද්ධ මත ඒවායේ ඇතුළත් නොවිය යුතුය' යන කොන්දේසිය ද සහිතවය.

"මහා අට්ඨකථාව ශරීරය කොටගෙන මහාපච්චරිය කුරුන්දි ආදී විශ්‍රාතඅර්ථ කථාවන්හි යම් විනිශ්චයක් වේද එහි යුක්තාර්ථ සහ ඇතුළත් වන්නා වූ ස්ථවිර වාදයද අත්නොහරිමින් සංවර්ධනය හොඳින් ආරම්භ කරන්නෙමු."

තව ද එම අර්ථ කථාවලින් භාෂාන්තරය පමණක් අත්හැර විස්තර තැන් පිඬුකොට සියලුම විනිශ්චයන් ඇතුළත් කොට කිසිම තන්හි යුත් අත් නොඉක්මවා සංවර්ණනය කරන්නෙමු යි බුදුගොස් හිමියෝ පවසති.

බුද්ධසෝම හිමියන් විසින් කරන ලද අට්ඨකථා සියල්ලම මිහිඳු මාහිමියන් විසින් ලක්දිවට ගෙන එන ලදුව මහා විහාරිකයන් විසින් ආරක්ෂා කරනු ලැබූ හෙළවුවාවන්හි පාළි අනුවාද බවත් මහා අට්ඨකථාවේ සාරය ගෙන පාළි අට්ඨකථා රචිත බවත් මෙම අට්ඨකථාවල සඳහන් වේ.

මේ අනුව බුදුගොස් හිමියන්ගේ කාර්යය වූයේ බුදුසමය පිළිබඳව අමුතුවෙන් පොත් ලිවීම නොව එතෙක් හෙළවුවාවන්හි ආ කරුණු විධිමත්ව හා සුගමව පාළි භාෂාවට නැගීම වෙයි. පාළි අටුවා පොත්වලින් අඩකටත් වඩා සපයා ඇත්තේ බුදුගොස් හිමියන් විසිනි. බෞද්ධ අට්ඨකථාවාරීන් අතුරෙන් එතුමා ශ්‍රේෂ්ඨතමයායි. එතුමාගේ ජීවන චරිතය වටා විවිධ ජනප්‍රවාද ගෙති ඇත්තේ ඒ නිසාමය. එතුමා මෙලොව පහල වූයේ බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය දීර්ඝ කාලයක් නිර්මලව පවත්වාගෙන යාම සඳහා පාළි අට්ඨකථා ලිවීමටමය යන ජන ජනප්‍රවාදයක් ද ඇත.

විනය පිටකය

	පෙළ	අටුවාව	කර්තෘ	කාලය
උභය විභංග	1 පාරාජිකා පාලි	1 ආණා දෙසනා සමන්තපාසාදිකා	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
	2 පාවිත්තිය පාළි	2 යථාපරාධ ශාසන විනය අට්ඨකථා		
බන්ධක	3 චූල්ල වග්ග පාළි	3 සංවරාසංවර කර්ම		
	4 මහාවග්ග පාළි			
පරිවාර	5 පරිවාර පාළි			
		හික්කුපාතිමොක්ඛ කඛ්ඛා විතරණී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
		හික්කුණි පාතිමොක්ඛ (මාතිකට්ඨ කර්ම)		

අභිධර්ම පිටකය

1 ධම්මසංගහිජ්ජකරණ	1 පරමසු දේසනා	අසුසාලිනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
2 විභංගජ්ජකරණ	2 යථාධම්ම සාසන	සම්මොහ විනොදනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
	3 නාමරූප පරිච්ඡේද කර්ම			
3 කර්මවත්තූජ්ජකරණ			බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
4 පුද්ගලපඤ්ඤාජ්ජකරණ				
5 ධාතුකර්මජ්ජකරණ	පරමසුදීපනී			
6 යමකජ්ජකරණ	පඤ්චජ්ජකරණට්ඨකථා			
7 පටිඨානජ්ජකරණ				

සූත්‍ර පිටකය

1 දීඝනිකාය	1 වොහාරා දේශනා	සුමංගල විලාසිනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
2 මජ්ඣිමනිකාය	2 යථානුලෝමසාසන	පපඤ්ච සුදනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
3 සංයුක්තනිකාය	3 දිට්ඨි විනිවෙච්චන කථා	සාරත්ථප්පකාසිනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
4 අංගුත්තරනිකාය		මනෝරථපූරණී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
5 බුද්දක නිකාය				
1 බුද්දකපාඨ	පරමසු ජොතිකා		බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
2 ධම්මපද	ධම්මපදධං කථා		බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
3 උදාන	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
4 ඉතිච්ඡත්තක	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
5 සුත්තනිපාත	පරමසු ජොතිකා		බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
6 විමානවත්ථු	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
7 ජෙන වත්ථු	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
8 ථේර ගාරා	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
9 ථේරී ගාරා	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
10 ජාතක	ජාතකට්ඨකථා		බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
11 නිද්දෙස (වුල්ල-මහා)	සද්ධම්ම ජොතිකා		උපසේන ආචාර්ය	6වන ශ.ව.
12 අපදාන (ථේර-ථේරී)	විසුද්ධ ජන විලාසනී		මහානාම ආචාර්ය	7වන ශ.ව.
13 පටිසම්භිදා මග්ග	සද්ධම්මප්පකාසිනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
14 බුද්ධවංස	මදුරත්ථප්පකාසිනී		බුද්ධදත්ත හිමි	5වන ශ.ව.
15 වරියාපිටක	පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
	විසුද්ධ මග්ග		බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.

නෙත්තිප්පකරණ නෙත්තී අට්ඨකථා ධර්මපාල ආචාර්ය 5වන ශ.ව.
 චතුසාණවාරපාළි චතුසාණවාර අට්ඨකථා ආනන්ද චන්දන 8වන ශ.ව.

බුද්ධසෝම හිමියන් විසින් පාළියට නොනගන ලද අට්ඨ කථා පාළියට නගන ලද්දේ බුද්ධදත්ත ධම්මපාල උපසේන සහ මහානාම තෙරවරුන් විසින්ය.

බුද්ධදත්ත හිමි

බුද්ධසෝම හිමියන්ගේ සමකාලීනයෙකි. මධුරත්ථ විලාසිනී නම් බුද්ධවංශ අටුවාව උන්වහන්සේ ලියා ඇත.

උපසේන හිමි

සද්ධම්මචෝතිකා නම් නිද්දේශ අට්ඨකථාව මහාපරිවේනවාසී උපසේන හිමියන් විසින් කරන ලදී.

මහානාම හිමි

පටිසම්භිදා මග්ග අට්ඨකථාව වන සද්ධම්මචෝතිකාසනීය මුත්තන්සේ විසින් ලියා ඇත.

ධම්මපාල හිමි

පරමත්ථදීපනී අට්ඨකථා - උදාන - ඉතිවුත්තක - විමානවත්තු - ප්‍රේතවත්තු - ථේර ථේරී ගාථා අට්ඨකථා මුත්තන්සේ ලියා ඇත.

මෙම අට්ඨකථාවන් උගෙන ඒවා ආරක්ෂා කළ අය අට්ඨකථිකා නමින් හඳුන්වා ඇත. අට්ඨකථා වර්ගය යනු අට්ඨකථා සම්පාදනය කළ ආචාර්යවරයෝය. ආචරිය වාද, ආචරිය මත, ආචරියා වාද යන නම්වලින් කියවෙන්නේ අට්ඨකථාවන් මැයි.

අට්ඨකථාවන් පිළිබඳ විවිධ විවේචන හා මතවාද උගතුන් අතර පවතී. මෑතකාලීන වියතුන් අතුරින් අග්ගමහා පණ්ඨිත පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත හිමියෝ එවැනි විවේචකයෙකි. උත්තන්සේගේ අටුවා පරීක්ෂණ නම් පොතෙන් එවැනි විවේචන ඉදිරිපත් කර ඇත. අටුවාකථා බුදුන් වහන්සේගේ දේශනා නොවන බව කවුරුත් පිළිගනිති. අටුවාචාරීන් වහන්සේලා අතරද විවිධ මතභේද තිබූ බව දක්නට ඇත. වසර හත්අට සියයක් ගෙන ආ ලිඛිතව නොතිබූ අර්ථ කථා සාහිත්‍යයට එවැනි දේ ඇතුළත් වන්නට පහසුකම් තිබේ. මිහිඳු හිමියන් විසින් ගෙන එන ලද පාළි විවරණ මහාවිහාරික හික්කුන් විසින් සිංහලට පරිවර්තනය කොට එම හෙළටුවා පස්වන සියවසේ බුද්ධසෝම හිමියන් විසින් නැවත පාළි භාෂාවට පරිවර්තනය කළ බව පිළිගත් සම්ප්‍රදායයි. මේ තැන්වලදී එම මතිමතාන්තර ඇතුළත් වන්නට ඇති බව සිතිය යුතුය.

මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදාය එකකි. අභයගිරි ජේතවන පරම්පරා හිද එවැනි සම්ප්‍රදායන් පැවතුන බවට සැකයක් නැත. ස්වකීය පාරම්පරික මතවලට පටහැනි සූත්‍ර ධර්මයන් පෙළෙහි ඇති බව දැන දැන් සිය මතය

තහවුරු කරනු සඳහා ඒවා මදකිනිදු වෙනස් නොකර, ඉවත් නොකර, සංගායනාවලදී පැවති තත්ත්වයෙන්ම ත්‍රිපිටකය රැකගෙන ඒම ගැන මහාවිහාරීය පරම්පරාවට බෞද්ධයාගේ ප්‍රණාම පූර්වක ගෞරවය හිමිවිය යුතුය.

මේ අන්දමින් පැවතගෙන ආ අවිධිකථා අපේ හාමුදුරුවරු තවත් වර්ෂ සිය ගණනක් තම ආරාමවල පොත්ගුල්වල තබා පුස්තකාලවල තැන්පත්කොට උදේ සවස සුවද දුම් අල්ලා ධර්ම ගෞරවයෙන් ධර්ම රත්නය රැකගෙන ආහ. අනගාරික ධර්මපාලතුමාගේ ජාතික ආගමික වැඩපිළිවෙල ආරම්භ වීමෙන් පසුව එතුමාගේම පවුලේ නැයන් විසින් අවිධිකථා මුද්‍රණය කිරීමේ වැඩපිළිවෙල ආරම්භ කර ඇත. ඒ ධර්මපාලතුමා විසින් ඇතිකරන ලද ආගමික ප්‍රබෝධයේ එක් ආභාෂයකි. 1916 ජූලි 05 දින ත්‍රිපිටක මුද්‍රණසභා නම් ආයතනයක් සයිමන් ඇලෙක්සැන්ඩර් හේවාචිතාරණ මහතුන්ගේ මැදහත්වීමෙන් කොල්ලුපිටියේ ජලාමිස් හවුස්හි පිහිටුවා ඇත. 1929 ජුනි 29 දින මෙම ත්‍රිපිටක සභාවේ රැස්වීමක් කොළඹ ඩික්මන් පාරේ තක්සලාහිදී පවත්වා තිබේ. මෙම රැස්වීමට අති පූජ්‍ය හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල මහා නාහිමියන්ද, රත්මලානේ ශ්‍රී ධම්මානන්ද ධර්මාලෝක නායක හිමියන්ද ප්‍රධාන පණ්ඩිත ධර්මධර හික්කුන් වහන්සේලා 25 නමක් සහභාගී වූ බව සඳහන් වේ. අනගාරික ධර්මපාලතුමා ප්‍රධාන සාසනමාමක පිරිස්ද මෙම රැස්වීමට සහභාගී වී ඇත. මෙම නායක පණ්ඩිත ස්වාමීන් වහන්සේලා එක් එක් අටුවා ග්‍රන්ථ සංස්කරණය භාරගත් බවද සඳහන් වේ.

සවිමන් හේවාචිතාරණ මහතාගේ අභාවයෙන් පසුව සෝමලතා හේවාචිතාරණ ළමාතැනී විසින් ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය සඳහා අරමුදල පිහිටුවීය. එම අරමුදල මගින් හේවාචිතාරණ අවිධිකථා ග්‍රන්ථ සමූහය මුද්‍රණය කර ඇත. ආගම ධර්මය, ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාව, සාහිත්‍යය ආදී ශ්‍රී ලංකා සංස්කරණ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනවලට යොමු කරමින් ශාස්ත්‍රීය පොතපත සපයා සංස්කෘතිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ජනනාවට ලබාදීමේ අරමුණින් 1845 දී ආරම්භ කළ ශ්‍රී ලංකා රාජකීය ආසියාතික සමිතියේ සිංහල අවිධිකථා සිංහලට පරිවර්තනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් පොත් දහයක් මුද්‍රණය කිරීමේ මහඟු කාර්යයකි.

අභාවයට යන පැරණි බෞද්ධ පොත්පත් හා අලුතින් ලියැවෙන බෞද්ධ පොත්පත් මුද්‍රණය කරවීමත් ඉංග්‍රීසි බෞද්ධ පොත්පත් සිංහලට

පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීමත් පරපුරෙන් පරපුරට බුද්ධ ධර්මය ගෙන යාමත් බෞද්ධ සංස්කෘතියේ ආරක්ෂාවත් සඳහා පිහිටුවා ඇති අප ආයතනය වන බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකයේ පුනර්මුද්‍රණය නිමවීමෙන් පසු අවිධිමත් සිංහලට පරිවර්තනය කොට මුද්‍රණය කිරීමට ප්‍රතිපත්ති සකස් කළහ. සිංහලෙන් මුද්‍රණය අවසන් කොට අටුවා කථා ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීම අපේ අදහසයි.

"කථා පවත්තිනී" නම් පාඨයක් ත්‍රිපිටකයේ අංගුත්තර නිකායේ සඳහන් වෙයි. ධර්මදේශකයා පෙළක් අටුවාවක් දැනී නම් දහම් අසන්නා පෙළක් අටුවාවක් දැනී නම් දහම් දෙසන්නාත් අසන්නාත් දෙදෙනාම පෙළක් අටුවාවක් දැනී නම් එම ධර්ම දේශනාව සාර්ථක දේශනාවක් වන බව මෙහි සාමාන්‍ය අදහසයි. තථාගත ධර්මය වඩාත් ප්‍රකට වීම විවෘත වීම එහි පැවැත්මට හා උත්තරීතර භාවයට හේතුවන බව සඳහන්ය. මෙම කරුණු පිළිබඳ විමසිලිමත් වනවිට අවිධිමත් පරිවර්තනයේ හා මුද්‍රණයේ අවශ්‍යතාවය වඩාත් පැහැදිලි වන්නේය. එයට අමතරව විශ්ව විද්‍යාලවල පාළි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශවල උසස් අධ්‍යාපනය ලබන ශිෂ්‍යයන්ට විෂය නිර්දේශානුකූල අවිධිමත්වල සිංහල පරිවර්තන නොමැතිකමේ බාධාවද, එම ගුරු ශිෂ්‍ය දෙපිරිසටම මේ මගින් දුරු කිරීමද අපේ පරමාර්ථයකි.

අපගේ ඉල්ලීමද පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත වැළඹිටියාවේ කුසලධම්ම නාහිමියන්ගේ අනුශාසනාවද අනුව අටුවා කථා සිංහලට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කරවීමේ භාරදූර කර්තව්‍යය ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ වර්තමාන ආගමික අමාත්‍යාංශය මගින් ඉතාම කෙටි කාලයක් තුළ අවසන් කිරීම සඳහා අපට පවරන ලදී. බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක පුනර් මුද්‍රණය මගින් අප දැක්වූ ආදර්ශයත් ගොඩනැගූ විශ්වාසයත් මෙයට හේතු වූ බව නිසැකය. මෙම කාර්යය අපට පැවරීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ ගරු ජනාධිපතිතුමන්ට, ගරු අගමැතිතුමන්ට, ගරු බුද්ධශාසන නියෝජ්‍ය ඇමතිතුමන්ට, ආගමික අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් මහතාට සහ අමරහේවා මද්දුම මහතාට ද අපේ කෘතඥතාවය, පුණ්‍යානුමෝදනාපූර්වකව පළකරමු.

අටුවා පරිවර්තනයේදී ආමිෂ ලාභයම නොව ශාසනික සේවයම සලකා එක් එක් පොත භාරගෙන මැනවින් සිංහලට පරිවර්තනය කරදුන් පණ්ඩිත ස්වාමීන් වහන්සේලාට ද, උගත් ගිහි මහතුන්ට ද අපගේ

කෘතඥතාවය හිමිවේ. සිංහල අටුවා පරිවර්තන සමීක්ෂණය කළ උගත් ගිහි පැවිදි දෙපිරිසටම අපගේ කෘතඥතාව හිමිවේ.

අටුවා කථා පරිවර්තන කාර්යය සම්බන්ධීකරණය කරමින් කටයුතු කළේ විජිතනන්ද සරත්චන්ද්‍ර මහතාය. එම ග්‍රන්ථාවලිය මුද්‍රණය කරවීමේ කාර්යය භාරවූයේ අප ආයතනයේ මුද්‍රණ කටයුතු අධ්‍යක්ෂ පාලිත ලියනගේ මහතාටය. මෙම මහත්වරු දෙපලම ඉතා උනන්දුවෙන් මෙම කටයුතුවල නියැලීම පිළිබඳව එම මහත්වරුන්ටද මාගේ කෘතඥතාවය පළවේ. මෙයට අමතරව මෙම කාර්යයට හොඳහිතීන් අවංකව සහාය දුන් සියලු දෙනාටම පින් පුරවමින් ආසිරි පතමිහ.

මෙයට,

ශාසනස්තීරීකාමී,

කිරම විමලජෝති ස්ථවිර,

අධ්‍යක්ෂක, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය,
නැදිමාල, දෙහිවල.

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ අටියකථා පරිවර්තක මණ්ඩලය

පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත අම්බලන්ගොඩ ශ්‍රී සුමංගල නායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත යටගම ධම්මපාල අනුනායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත ආඥාවල දේවසිරි නායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත යාලේගම වන්දකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැදලයන්ගොඩ විජයකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත වටගෙදර විමලබුද්ධි හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත බලංගොඩ සෝභිත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත විදුරුවොල ආනන්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැස්ටියේ උපතන්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත හත්තොටුවේ ඉන්දරනත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පල්ලේගම සමිත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මාවනානේ සෝමිත්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පඬිවෙල සෝරත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත බලපිටියේ සිරිසිවලී හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පැපිලියානේ සුමිත්ත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත බමුණුගම ධම්මවංස හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැදගම්පිටියේ විජිතධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත අම්පාරේ ධමෙමාදය හිමිපාණන් වහන්සේ

- රාජකීය පණ්ඩිත කීර්ති නාරම්පනාව මහතා
- ශාස්ත්‍රවේදී ඇන්.එච්. පෙරේරා මහතා
- පණ්ඩිත ජේ.පී. නිමල්ලාල් රංජිත් මහතා
- පණ්ඩිත ටී.ජී. ජයතිලක මහතා
- පණ්ඩිත ඒ.ඇම්.ඩී.වයි. සරත්චන්ද්‍ර අමරතුංග මහතා
- පණ්ඩිත එච්.පී.ඇස්. නිශ්ශංක මහතා
- පණ්ඩිත බී.ඇම්.පී. බාලසූරිය මහතා

පණ්ඩිත	සෝමරත්න ගමිලත් වෙලගෙදර මහතා
පණ්ඩිත	දයා ගුණසේකර මහතා
පණ්ඩිත	ඒ. නිශාන්ත පිරිස් මහතා
පණ්ඩිත	ඩබ්ලිව්. ඇල්.පී. ධර්මදාස මහතා
පණ්ඩිත	ජිනදාස ගොඩකන්ද මහතා
පණ්ඩිත	පී.ඇල්.කේ. පෙරේරා මහතා

සම්බන්ධීකරණය:- විජිතනන්ද සරත්චන්ද්‍ර මහතා

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ
අවිධිමත් පරිවර්තක සමීක්ෂණ මණ්ඩලය

1. පූජ්‍ය මැදගම්පිටියේ විජිතධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේ
(ජේරාදෙනිය ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්ය)
2. පූජ්‍ය කොටියාගල උපරතන හිමිපාණන් වහන්සේ
(කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්ය)
3. පූජ්‍ය මැදඋයන්ගොඩ විජයකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ. (ශාස්ත්‍රපති)
4. පූජ්‍ය ඇස්වත්තේ රේචන හිමිපාණන් වහන්සේ. (ශාස්ත්‍රපති)
5. පූජ්‍ය අම්පාරේ ධම්මොදය හිමිපාණන් වහන්සේ. (දර්ශනපති)
6. හේමචන්ද්‍ර දිසානායක මහතා. (ශාස්ත්‍රවේදී)
7. පණ්ඩිත දයා ගුණසේකර මහතා (සිංහල ශබ්දකෝෂය)
8. පණ්ඩිත ඒ ලසිත් නලන්ත මහතා (සිංහල ශබ්දකෝෂය)
9. පණ්ඩිත සිරිමෙවන් සේනක-මහතා (ශාස්ත්‍රවේදී)
10. අභිධර්මාචාර්ය බුද්ධික විජේසිංහ මහතා (ශාස්ත්‍රවේදී-විද්‍යාවේදී)

පටුන

ජාතකය		පිටුව
නවවන නිපාත වර්ණනාව		1 - 63
01.	ගිජ්ඣක ජාතකය	1
02.	කොසම්බි ජාතකය	4
03.	මහා සුක ජාතකය	9
04.	චුල්ල සුක ජාතකය	14
05.	භාරිත ජාතකය	16
06.	පදමානවක ජාතකය	21
07.	ලෝමස කස්සප ජාතකය	33
08.	චක්කවාක ජාතකය	39
09.	හළිද්දි රාග ජාතකය	44
10.	සමුග්ග ජාතකය	47
11.	පුතිමංස ජාතකය	52
12.	තිත්තිර ජාතකය	57
දසවන නිපාත වර්ණනාව		64 - 158
01.	චතුද්වාර ජාතකය	64
02.	කණ්භ ජාතකය	71
03.	චතුපොසථික ජාතකය	79
04.	සංක ජාතකය	79
05.	චුල්ලබෝධි ජාතකය	86
06.	කණ්භ දීපායන ජාතකය	92
07.	නිග්‍රෝධ ජාතකය	101
08.	තක්කළ ජාතකය	108

09.	මහා ධම්මපාල	ජාතකය	114
10.	කුක්කුට	ජාතකය	120
11.	මට්ටකුණ්ඩලී	ජාතකය	125
12.	බිලාර කෝසිය	ජාතකය	128
13.	වක්කවාක	ජාතකය	136
14.	භූරි පඤ්ඤා	ජාතකය	139
15.	මහා මංගල	ජාතකය	140
16.	ඝන	ජාතකය	147

එකොළොස් වන නිපාත වර්ණනාව 159 - 215

01.	මාති පෝසක	ජාතකය	159
02.	ජුණ්භ	ජාතකය	164
03.	ධම්ම	ජාතකය	169
04.	උදය	ජාතකය	173
05.	පාණිය	ජාතකය	184
06.	යුධඤ්ජය	ජාතකය	190
07.	දසරථ	ජාතකය	195
08.	සංවර	ජාතකය	203
09.	සුප්පාරක	ජාතකය	209

දොළොස්වන නිපාත වර්ණනාව 216 - 271

01.	චුල්ලකුණාල	ජාතකය	216
02.	භද්දසාල	ජාතකය	216
03.	සමුද්දවාණිජ	ජාතකය	229
04.	කාම	ජාතකය	237
05.	ජනසන්ධ	ජාතකය	246
06.	මහා කණ්භ	ජාතකය	251
07.	කෝසිය	ජාතකය	258
08.	මෙණ්ඩක ප්‍රශ්න	ජාතකය	258
09.	මහා පදුම	ජාතකය	258
10.	මිත්තාමිත්ත	ජාතකය	268

01.	අම්බ	ජාතකය	272
02.	එන්දන	ජාතකය	280
03.	ජවනහංස	ජාතකය	284
04.	චූල්ලනාරද	ජාතකය	292
05.	දූත	ජාතකය	298
06.	කාලිංගබෝධි	ජාතකය	303
07.	අකිත්ති	ජාතකය	312
08.	තක්කාරිය	ජාතකය	320
09.	රූරූ මීග	ජාතකය	332
10.	සරභමීග	ජාතකය	341

ජාතකධර්ම කථාව

සිව්වන කොටස

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

ඒ භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාරය වේවා !

නවවන නිපාත වර්ණනාව

9-1

ගිජ්ඣ ජාතකය

"පරිසංකපථො නාම" යන මේ ගාථාව බුදුරදහු දෙවිරම්භි වාසය කරන සේක් එක්තරා නොහික්මුණු හික්කුළුවක් අරභයා දේශනා කළ සේක.

ඒ කුලපුත්ත තෙමේ තෙරයාණික සසුනෙහි පැවිදි වූයේ නමුත් වැඩ කැමති ආචාර්ය උපාධ්‍යායයන් විසින් ද, සමග බඹසර වෙසෙන්නන් විසින්ද "ඔබ මෙසේ යා යුතුය. මෙසේ ආ යුතුය. මෙසේ ඉදිරිය බැලිය යුතුය. මෙසේ වටපිට බැලිය යුතුය. මෙසේ අත් පා හැකිලිය යුතුය. මෙසේ දිගහළ යුතුය. මෙසේ සිවුරු හැඳිය යුතුය. මෙසේ පෙරවිය යුතුය. මෙසේ පාත්‍රය ගතයුතුය. යැපෙන පමණක් බත් පිළිගෙන ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කර අනුභව කළ යුතුය. ඉන්ද්‍රියයන්හි රැකී දොරටු ඇතිව බොජුන්හි පමණ දත්තා ලදුව. නිදි වැරීමෙහි නිරත වූවෙකු විය යුතුය. ආගන්තුක වත් මේ යයි ගමික වත් මේ යයි මේ බන්ධකාගත කුදුස් වත්ය. අසුවක් මහා වත් යයි දැන එහි මනාව පැවතිය යුතුය. මේ තෙළෙස්

ධුතාංගයෝය. ඒවා සමාදන්ව පැවතිය යුතුයයි අවවාද කරනු ලබන්නේ අකිකරු විය. අවවාදකෂම නොවීය. අනුශාසනාවන් නොගන්නේම 'මම තොපට නොකියමි. එහෙයින් තෙපි මට කුමක් හෙයින් කියනුද, මමම මාගේ යහපතත් අයහපතත් දන්නෙමි යයි තෙමේ අවවාද නොකටයුත්තෙකු කළේය.

ඉක්බිති හික්කුහු එම අකිකරු බව දැන ධර්ම සභාවෙහි මොහුගේ අගුණ බෙණමින් හුන්නාහ. බුදුහු වැඩමකර "මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවකින් යුතුව හුන්නහු දයි විමසා මෙනම් වුවකැයි කී කල්හි එම හික්කුව කැඳවා "නොප අකිකරු යන බව ඇත්තද"යි විමසා "ඇත්තැ"යි කී කල්හි "මහණ, කුමක් හෙයින් මෙබඳු වූ තෛර්යාණික ශාසනයෙහි පැවිදි වී වැඩ කැමැත්තන්ගේ වචනය නොකෙරෙහිද? නුඹ පෙරද පණ්ඩිතයන්ගේ වචන නොකර දරුණු සුළඟෙහි සුනුවිසුණු වූයේ යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර වදාළ සේක.

බෝසත් තෙමේ අතීතයෙහි ගිජුකුළු පව්වෙහි ගිජුලිහිණි යෝනියෙහි උපන්නේය. ඔහුගේ පුතණුවෝ සුපත්ත නම් වූහ. බොහෝ දහස් ගණන් ගිජුලිහිණි පිරිවරා ඇත්තේ බලසම්පන්න වූයේද විය. හෙතම මව්පියන් පෝෂණය කළේය. බලසම්පන්න වූයේම බොහෝ දුර පියඹා යයි. ඉක්බිති (ඔහුගේ) පියා "දරුව, මෙතෙක් තැන ඉක්මවා නොයා යුතුය"යි අවවාද කළේය.

හෙතම "මැනව"යි කියා එක් දිනක වැසි වට කල්හි ගිජුලිහිණියන් සමග ඉගිලී සෙස්සන් හැර ප්‍රදේශය ඉක්මවා ගොස් වේරම්භ වානයට පත්ව සුනුවිසුණු බවට පැමිණියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ බුදුව ඒ බව දක්වමින් මෙම ගාථාවන් දේශනා කළ සේක.

පරිසංකුපපො නාම ගිජුකුපජො සනන්ත නො
 තත්‍රාසි මාතා පිතරො ගිජෙකධා පොසෙසි ජණණ කෙ

1. ගිජුකුළු පව්වට යොමු වූ "පරිසංකුපප" නම් පැරණි මාර්ගයක් විය. එහි ගිජුලිහිණියෙක් වයස්ගත මව්පියන් පෝෂණය කෙළේය.

2. (ඔහු) ඔවුන්ට වුරුණු තෙල් සහිත පිඹුරු මස් බොහෝකොට ගෙන ආයේය. පියා ඉහලට පියාඹන ශක්ති සම්පන්න, තේජස් ඇත්තා වූ දුරට (පියඹා) යන සුපන්න නම් පුත්‍රණුවන්ට මෙසේ කිය.

3. පුත්‍රණුවනි, යම්දිනක සයුරෙන් වට වූ පිරිමඩුලු සහිත සකක් වැනි පොළොව කම්පා වන්නාක් ලෙස දැනිහිද දරුව එතනින් නවතින්න. ඉන් ඔබ්බට නොයන්න.

4. බලවත් වූ පියාපත් ඇති වක් වූ ගෙල ඇති ඒ පක්‍ෂී රාජයා පර්වතද වනපෙන්ද බලමින් වේගයෙන් අහසට පැන නැංගේය.

5. යම් සේ පියාගෙන් අසන ලදද (එසේ) සයුරෙන් වට වූ සකක් මෙන් පිරිමඩුලු සහිත පොළොව ගිජුලිහිණියා දුටුවේය.

6. හෙතෙම එයද ඉක්මවා ඇතටම ගියේය. ඒ තියුණු වාසිඵව එම පක්‍ෂියා පැහැර ගත්තේය.

7. පියා කියූ පමණ ඉක්මවූ පක්‍ෂියා නැවත පෙරළා ඒමට නොහැකි වූයේ වේරම්භ (දරුණු) සුළඟට හසුව විපතට පත්වීය.

8. පක්‍ෂියා අවවාදය අනුව කටයුතු නොකළ කල්හි ඔහුගේ දරුවෝද භාර්යාවෝද සෙසු පිරිවරද යන හැම විපතට පත් වූහ.

9. එසේම මේ ලොව යමෙක් වැඩිහිටියන්ගේ වචනය වටහා නොගනීද සීමාව ඉක්මවා හැසිරේද හෙතෙම දෙන ලද අවවාද ඇත්තේ නමුත් අනුශාසනා ඉක්මවා ගිය ගිජුලිහිණියා මෙන් වැඩිහිටියන්ගේ අනුශාසනාවන් නොකර ඒකාන්තයෙන් විපතට පත්වෙයි.

එහි "පරිසංකුපථො" යනු උල්සහිත මාර්ගයයි. මිනිස්සු රන් රිදී සඳහා යන්නෝ ඒ ප්‍රදේශයෙහි උල් සිටුවා ඒවායේ රැහැන් බැඳ යති. එහෙයින් ඒ ගිජුකුළු පව්වෙහි අධිපාර "සංකුපථ" යයි කියනු ලැබේ. "ගිජකඩපඨො" යනු ගිජුකුළු පව්ව මත මහාමාර්ගයයි. "සන්නනනො" යනු පැරණිය. තත්‍රාසී යනු ඒ ගිජුකුළු පව්ව මත්තෙහි උල් සහිත මාර්ගයෙහි එක් ගිජුලිහිණියෙක් විය. හෙතම ජිණණකෙ මාතෘපිතරො පොසෙසී. අජගරං මේදං යනු පිඹුරු මස්හි වුරුණු තෙල්ය. අවචහාසී යනු බොහෝ

කොටගෙන ආයේය. බහුතතතො යනු බොහෝකොටය. ජානං උච්චා පපාතිනං යනු පුත්‍රය, තොප ඉතා උස් තැන් ඉක්මවා පියඹා යතැයි අසා මෙතෙම උඩට පැමිණියේ යයි දන්නේ. තෙජසසී යනු පුරිස ධෛර්යයෙන් යුක්තය. දුරගාමීනං යනු ඒ ධෛර්යයෙන් දුරට යන. පරිපලචනනං යනු මානෙල් පතක් මෙන් ජලයෙහි කම්පා වන. විජානහී යනු දනුව. වකකංච පරිමණධලං යනු යම් පෙදෙසක සිටියහුට මුහුදින් සීමා වූ දඹදිව සකක් මෙන් හැඟේද එතැනින් නවතුවයි අවවාද කරන්නේ මෙසේ කිය. උදධං පතෙතාසී යනු පියාගේ වචනය නොකර එක් දවසක ගිජුලිහිණියන් සමග ඉගිලුනේ පියා විසින් කියන ලද තැන ඉක්මවා ගියේය. ඔලොකයනො වකකධො යනු ඒ තැන යට බලන්නේ නැමුණු බෙල්ල ඇත්තේ. යථා සාසී පිතුසසුතං යනු යම්සේ ඔහුගේ පියා සම්පයෙහි අසන ලදද එසේම දුටුවේය. යථාසසාසී යනු හෝ පදයි. පරම මෙව පවතන යනු පියා විසින් කියන ලද තැනින් ඇතට ගියේය. තඤ්චාතසීඛාතිකඛා යනු අවවාද අනුව කටයුතු නොකරන බිලියක් සමාන වූ ඒ පක්ෂියා තියුණු වේරම්භ වා සිඵවෙන්. අවචනාසී යනු පැහැර ගත්තේය. සුත්‍රවිසුණු කළේය. නා සකඛාතිගතො යනු ඉක්මවා ගියහු (පෙරළා ඒමට) නොහැකි විය. පොසො යනු සත්‍වයා අනොවාදකරෙ යනු එම පක්ෂියා පණ්ඩිතයන්ගේ අවවාදය නොකරන කල්හි ඒ සියල්ලෝම මහා දුකකට පත් වූහ. අකච්චා වූදධ සාසනං යනු වැඩිහිටි හිතකාමීන්ගේ වචනය නොකර මෙලෙස මහා දුකකට පත්වෙයි. හික්කුච එහෙයින් ඔබ ගිජුලිහිණියා හා සමාන නොවෙව. වැඩ කැමැත්තන්ගේ වචනය කරවයි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් මෙසේ අවවාද කරන ලද හෙතෙම එතැන් පටන් සුවච විය. බුදුරජාණන් වහන්සේද මෙම ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතක පෙරපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. එකල අකීකරු ගිජුලිහිණියා මෙකල අකීකරු හික්කුච විය. ගිජුලිහිණියාගේ පියා මම ම වීම් යනුවෙන් වදාළ සේක.

9-2
කෝසම්බී ජාතකය

පුපු සදෙදා යන මේ ගාථාව බුදුරදුන් කොසඹෑ නුවර ඇසුරුකොට සෝමිතාරාමයෙහි වැඩවසන සේක් කොසඹෑ නුවර කළහකාරී හික්කුන් අරභයා දේශනා කළ සේක. කථාවස්තුව කොසම්බකඛකයෙහි

පැමිණියේමය. මේ එහි සංකෂේපයයි. එකල්හි විනයධර වූ හික්කුචක් හා සෞත්‍රාන්ත්‍රික හික්කුචක් දැයි හික්කුහු දෙනමක් එකම ආවාසයක විසූහ. ඔවුන් අතර සෞත්‍රාන්තික හික්කුන් වහන්සේ එක්දිනක් ශරීරකාන්‍යය කර ජලකොටුවෙහි සේදීමට ගත් ජලයෙහි ඉතිරිය තබා නික්මුණාහ. පසුව විනයධර හික්කුච එහි පිවිසියේ ඒ ජලය දැක නික්මී අනිකාගෙන් විමසීය. "ඇවැත්නි, ඔබ විසින් ජලය තබන ලදද"යි (කියාය.) "ඇවැත්නි, එසේය." "කිම? මෙහි ඇවැත්බව නොදන්නෙහිද?" "එසේය නොදනිමි. ඇවැත්නි, මෙහි ඇවැත් වේද එසේනම් ඊට පිළියම් කරන්නෙමි." "ඇවැත්නි, ඉදින් ඔබ නොදන (එසේ) කරන ලද නම් ඇවැත් නැතැ"යි කීය. හෙතෙම ඒ ආපත්තියෙහි ආපත්ති නැතැයි යන දෘෂ්ටි ඇත්තේ විය. විනයධර තෙමේද තමා ඇසුරු කරන්නන්ට මේ සෞත්‍රාන්තික හික්කුච ඇවැත්වට පැමිණෙන්නේම (ඒ බව) නොදන්නේ යයි දැන්වීය. ඔවුහු ඒ හික්කුච ඇසුරු කරන්නන් දැක ඔබගේ උපාධ්‍යාය තෙමේ ඇවැත්වට පැමිණ ඇවැත් ඇති බව නොදනී යයි කීහ. ඔවුහු ගොස් තමාගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේට (ඒ බව) දැන්වූහ. හෙතෙම මෙසේ කීය. "මේ විනයධර හික්කුච පෙර ඇවැත් නැතැයි කියා දන් ඇවැත්වැයි කියයි. මෙතෙම බොරු කියන්නෙකි"යි මෙසේ ඔවුනොවුන් කළහ වැඩුහ. ඉක්බිති විනයධර හික්කුච අවකාශ ලැබ ඔහුට ඇවැත් නොදැකීමෙහි ලා උකෙබපනීය කර්මය කෙළේය. එතැන් පටන් ඔවුන්ගේ දායකයෝද උපාසකයෝද දෙපිරිසක් වූහ. අවවාද ගන්නා වූ හික්කුණිහුද ආරක්ෂක දේවතාවෝද හුරුපුරුදු මිතුරෝද ආකාශසඵ දේවතාවෝද බඹලොව තෙක් සියළු පෘථග්ජනයෝ දෙපිරිසක් වූහ. අකණිචා බඹලොව දක්වා මේ කෝලාහලය ගියේය. ඉක්බිති එක් හික්කුචක් බුදුරදුන් වෙත එළඹ "උක්කෙපනීය කර්මය කළවුන් විසින් දහැමි (විනය) කර්මයෙන්ම මෙතෙම උක්කෙපනීය කරන ලදී. උක්කෙපනානු වර්තකයන් අධාර්මික (විනය) කර්මයෙන් කරන ලදී යන හැඟීමෙන් උක්කෙපයන් විසින් වළකනු ලබන්නේ නමුත් ඔවුන් ඔහු පිරිවරා හැසිරෙන බව දැන්වීය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ "සමගි වූවෝ වෙන්වා"යි දෙවරක් (පණිවුඩ) යවා "ස්වාමීනි, සමගි වන්නට නොකමැත්තෝ"යයි අසා තෙවන වර "හික්කු සංඝයා බිඳුණේය. හික්කු සංඝයා බිඳුණේය"යි ඔවුන් සමීපයට ගොස් උක්කෙපනීය කර්මය කළ හික්කුන්ට උක්කෙපනීය කර්මයෙහිද අන්‍යයන්ට ඇවැත් නොදැකීමේද ආදීනව ප්‍රකාශ කර වැඩි සේක. නැවත ඔවුන් එහිම එකම සීමාවෙහි උපෝසථාදී විනය කර්මයන් කර දන් වළදන ශාලාව ආදීන්හිදී කළහකාරීන් සමීප ආසනයන්හි හිඳිය යුතුයයි

ආදී දන් ශාලාවෙහි වත් පනවා දැනුණු කළහකාරීවම වාසය කරත් යයි අසා එහි ගොස් "මහණෙනි, නුසුදුසුය. කළහ නොකරව"යි ආදීන් වදාරා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වෙහෙස නොකැමති එක්තරා ධර්මවාදී හික්කුටක විසින් "ස්වාමීනි, උපේක්‍ෂා සහගත වන්න. ධර්මස්වාමී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අල්පෝත්සාහී වූයේ දිට්ඨධම්ම සුඛවිභරණයෙන් යුක්ත වූයේ වසන සේක්වා! අපි ආරවුලින් කලහයෙන් කෝලාහලයෙන් විවාදයෙන් යුත් මොවුන් හඳුනාගනිමු"යි කී කල්හි "මහණෙනි, පෙර බරණැස බ්‍රහ්මදත්ත නම් කාසි රජෙක් වී යයි. බ්‍රහ්මදත්ත විසින් දීඝති කෝසල රජුගේ රාජ්‍යය දිනා, අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් වසන්තහුගේ මරණයට පත් බවද, දීඝායු කුමාරයා විසින් සිය ජීවිතය දුන්කල්හි එතැන් පටන් ඔවුන්ගේ සමගි බවද දේශනා කර, මහණෙනි, දුන් දඬුවම් ඇති ගත් ආයුධ ඇති ඒ රජුන්ගේද මෙබඳු ඉවසීමක් හා පිළිගත් වචන ඇති බවක් වන්නේය. මහණෙනි, මෙහිලා එය හොබනේද? යම් හෙයකින් නුඹලා මෙබඳු මනාව දේශනා කළ ධර්ම විනයෙහි පැවිදි වූවාහු ඉවසන්නාහුද කීකරු වූවාහුද වහු යයි අවවාද කර, දෙවනුවද තෙවනුවද මහණෙනි කම් නැත. කළහ නොකරවු යයි වළක්වාද නොපිළිගන්නවුන් දැක මේ මෝඩයෝ මඬිනා ලද්දෝය. මොවුන් දැනුවත් කිරීම නොපහසු යැයි ඉක්ම ගොස් දෙවන දවසහි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා වැඩිසේක් ගදකිළියෙහි මදක් විවේක ගෙන සෙනසුන හකුලා තබා තෙමේම තමාගේ පාත්‍රසිටුරු ගෙන සඟ මැද අහස්හි සිට මෙම ගාථාවන් වදාළ සේක.

පුටු සද්දෝ සමජනෝ න බාලෝ කොච් මඤ්ඤථ
 සධ්‍යසමිං හිජ්ජමානසමිං - නාඤ්ඤං හියොභා අමඤ්ඤරුං

1. මහත් වූ ශබ්ද ඇති එනිසාම බොහෝ වූ සමාන ජනයා තමා අනුවණ බව නොහඟින්නේය. සංඝයා බිඳෙන කල (තමා නිසා බිඳෙනැයි) යන අනිකක් බෙහෙවින් නොසිතූහ.
2. මුලා වූ පණ්ඩිතමානීහු කටට ආවක් කියන්නාහු වෙති. යම්තාක් කැමතිද ඒතාක් මුච අයා කියති. යම්කින් නිර්ලජ්ජී බවට පත්වෙද්ද එය නොදත්හ.
3. මට බැන්නේය. මට ගැසුවේය. මා පැරදවීය. මා සතු දෙය පැහැර ගත්තේය යි යමෙක් වෙර බදින්නද ඔවුන්ගේ වෙරය නොසන්සිදේ.

4. මට බැන්නේය. මට ගැසුවේය. මා පැරදවීය. මා සතු දේ පැහැර ගත්තේ යයි යමෙක් වෙර නොබඳිත්ද ඔවුන්ගේ වෙරය සන්සිදේ.

5. මෙලොව කිසිකලෙකත් වෙරයෙන් වෙරයෝ නොසන්සිදෙත්. අවෙරයෙන්ම සන්සිදෙත්. මෙය පෙර පටන් පැවත එන ධර්මයෙකි.

6. කෝලාහල කරන අය "අපි මෙහිදී නැසෙමු යයි" නොදනිත්. යමෙක් එහිලා තමා නැසෙන බව දනිත් ද එහෙයින් කලහයෝ සන්සිදෙති.

7. ඇට සිඳුන, දිවි තොරකරන, ගවයන් අසුන් හා ධනය පැහැර ගන්නා, රටවල් කොල්ලකන්නා වූ ඒ රජුන්ගේද එකතුවක් වෙයි. කුමක් හෙයින් තොපට (එවැන්නක්) නොවන්නේද?

8. ඉදින් නුවණැති, එකට හැසිරෙන යහපත් පැවැත්මෙන් යුතු ධෙරියවත් යහලුවෙකු ලබන්නේද සියලු උවදුරු මැඩපවත්වා සිහි ඇතිව සතුටු සිතින් ඔහු සමඟ හැසිරෙන්නේය.

9. (ඉදින්) නුවණැති එකට හැසිරෙන, යහපත් පැවැත්මෙන් යුතු, ධෙරියවත් යහලුවෙකු නොලබන්නේද, දිනන ලද රට හැර (ගිය) (මහාජතක) රජු මෙන් වනයෙහි ඇත් රජු මෙන් එකලාව හැසිරෙන්නේය.

10. එකලාව හැසිරීම යහපත්ය. අනුවණයන් සමඟ මිතුරු බවක් නැත. වනයෙහි (තනිව හැසිරෙන) ඇත්රජු මෙන් (පිරිස් පරිහරණයෙහි) උත්සාහයෙන් තොරව හුදකලාව හැසිරෙන්නේය. පවිටු ක්‍රියා නොකරන්නේය.

එහි පැතුරුණ මහා සද්ද ඇත්තේනුයි "පුපුසදෙදා" වේ. සමජනා යනු සමානයයි. මේ සියලු කළහකාරී පිරිස එක හා සමානය. හාත්පසින් ශබ්දකිරීමෙන් සමාන වූයේනුයි කයන ලදී. න බාලො කොවි මඤ්ඤථ යනු ඔවුන් අතර කිසිවෙකුත් මම නුවණ නැතැයි නොසිතුව. නාඤ්ඤං හියො අමඤ්ඤරුං යනු බෙහෙවින්ම සංඝයා බිඳෙනකල්හි අත් එකෙකුදු මා හේතුවෙන් සංඝයා බිඳේයයි යන මේ කරුණු නොසිතුව යයි අර්ථයි. පරිමුඛො යනු මුළා වූ සිහිය ඇත්තෝයි. පණ්ඩිතාහාසා යනු තමාගේ පණ්ඩිත මානී බව නිසා පණ්ඩිතයන්ට සමාන වචන ඇත්තෝ. ගොවරහාණිනො යනු "රා" කාරයට හුස්වාදේශ කරන ලද වචනයෝ

එළඹසිටි සිහියෙන් ආදි වශයෙන් ආර්ය ධර්මයට අරමුණුකොට ඇත්තේ නොවෙති. කියනුයේ කෙසේ කියනුයේද යත්? යාවිච්ඡන්ති මුඛායාමං යනු යම් පමණ මුව පලල් කිරීමට කැමති වෙත්. ඒ තාක් පුළුල් කර පා අගින් සිට කියන්නෝයි. එකෙකුදු සංඝයා පිළිබඳ ගෞරවයෙන් මුව හැකිලීමක් නොකෙරේ යි අර්ථයි. යෙන නීතා යනු යම් කළහයක් කරණ කොටගෙන මෙම ලජ්ජා රහිත බවට පැමිණියේද? නතං වීදු යනු මෙසේ නරක ප්‍රතිඵල මේ යයි නොදනිත්. යෙ තං උපනායගනති යනු ඔහු මට බැන්නේය ආදී ආකාරයෙන් යමෙක් වෙර බඳිත්ද? සනනනනො යනු පැරණිය. පරෙ යනු පණ්ඩිතයන් හැර ඉන් අන්‍ය වූ කළහකාරයෝ පරේ නම් වෙති. ඔවුහු මේ සංඝයා මැද කෝලාහල කරන්නාහුය. අපි "යමාමසෙ" නො ඇලෙමු. නැසෙමු නිරතුරුව මරු සමීපයට යමු යයි නොදනිත්. යෙ ච තස් විජානනති යනු එහි යම් පණ්ඩිතයෙක් වෙන්නම් ඔවුහු මරු සමීපයට යත් යයි දනිත්. තතො සමමනති මෙධගා යනු මහණෙනි, මෙසේ ඔවුහු දැනුවත්ව නුවණින් මෙනෙහි කිරීම උපදවා කලහයන්ගේ සන්සිදුවීම පිණිස පිළිපදිත්. අටඨිච්ඡන්තා යනු මෙම ගාථා බ්‍රහ්මදත්ත රජුද දීඝායු කුමාරයාද අරබයා දේශනා කරන ලදී. තෙසමපි හොති සංගති කසමා තුමහාකං න හොති. නුඹලාගේ මව්පියන්ගේ ඇට සිඳුනා ලද්දේ නොවෙයි. ප්‍රාණය පැහැරගත්තේ නොවෙයි. ගවයන් හෝ අශ්වයින් හෝ ධනය පැහැර ගත්තේ නොවෙයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මහණෙනි, ඒ ගත් දඬු ඇති ගත් ආයුධ ඇති ඒ රජුන්ගේ එක්වීමක් සමාගමයක්, ආවාහ විවාහ සබඳතා ඇතිකර එකට පීම් කෑම් වේද? තෙපි මෙබඳු සසුනෙහි පැවිදි වී තමාගේ වෛරය පමණක්ද හරනට නොහැකි වහුද නුඹලාගේ කවර හික්කුභාවයක්ද? සවෙ ලහෙඨ ආදී ගාථා, පණ්ඩිත යහලුවාගේද බාල යහලුවාගේද හොඳ නරක දැක්වීම සඳහා කියන ලදී. අභිභූයා සබ්බානි පරිසසයානි යනු සියලු ප්‍රකට උවදුරුද අප්‍රකට උවදුරුද ඉක්මවා ඔහු සමග සතුටුව සිහිඇතිව හැසිරෙන්නේය. රාජාව රටයං විජිතං යනු යම්සේ මහාජනක රජද අරිඤ්ම රජද තමා විසින් දිනන ලද රට අත්හැර හුදකලාව හැසිරුණහ. එවං චරෙයා යනු මෙසේ හැසිරෙන්නේය යන අර්ථයි. මාතංග රඤ්ඤාව නාගො යනු මාතංග රජු ඇතෙකු මෙනි. මාතංගො යනු ඇතු කියනු ලැබේ. නාගො යනු මහත් බවට වචනයකි. යම්සේ මාතාපෝෂක ඇත් රජු වනයෙහි හුදකලාව හැසුරුණේද පවිටු කටයුතු නොකළේද ශීලව ඇත්රජ යම්සේද, පාරිලෙයාක ඇත්රජ යම් සේද එසේ හුදකලාව හැසිරෙන්නේය. පවිටු ක්‍රියා නොකරන්නේයයි කියන ලද්දේ වෙයි.

බුදුහු එසේ කියාද ඒ හික්කුන් සමගි කරවීමට නොහැකි වන්නේ බාලකලොණක ආරාමයට ගොස් 'හගු' තෙරණුවන්ට හුදකලා බවෙහි අනුසස් වදාරා එතැනින් කුලපුත්‍රයන් තිදෙනා වසන තැනට ගොස් ඔවුන්ට සමගියෙහි ආනිසංස වදාරා එතැනින් පාරිලෙයෟක වනලැහැබට ගොස් එහි තෙමසක් වැස නැවත කොසඹෑවට නොගොස් සැවතටම වැඩියහ. කොසඹෑ නුවර වැසි උපාසකයෝ "මේ කොසඹෑ නුවර වැසි හික්කුහු අපට මහත් වූ අනර්ථ කරන්නෝය. මොවුන් විසින් පීඩාවට පත් බුදුරජු තික්ම ගියේය. අපි මොවුන්ට වැදීම ආදිය නොකරමු. සමීපයට පැමිණියවුනට පිණිඨපාතය නොදෙමු. මෙසේ මොවුහු ඉවත්ව යන්නෝ හෝ වෙති. සිවුරු හැර හෝ යන්නෝ වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහදවන්නෝ හෝ වෙතියි සාකච්ඡා කර එසේ කළාහුය. ඔවුහු ඒ දඬුවමින් පීඩාවට පත් වූවාහු සැවැත් නුවරට ගොස් බුදුන් ක්ෂමා කරවූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙම ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකයෙහි පූර්වාපරසන්ධි ගලපාලු සේක. පියා සුද්ධෝදන මහරජු විය. මව මහාමායා දේවිය වූවාය. දීඝායු කුමාරයා මම ම වූවෙමියි යනුවෙන් වදාළ සේක.

9-3

මහාසූක් ජාතකය

"දුමො යදා හොති" යන මේ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරමෙහි වාසය කරන සේක් එක්තරා හික්කුවක් අරභයා දේශනා කළ සේක. හෙතෙම බුදුන් සමීපයෙහි කමටහන් ගෙන කොසොල් ජනපදයෙහි එක්තරා පසල් ගමක් ඇසුරුකොට වනයෙහි විසිය. මිනිස්සු ඔහුට රාත්‍රී වසන ස්ථාන දවල් කාලයෙහි වසන ස්ථාන ආදිය සකසා දී යෑම් ඊම් පහසු තැනක සෙනසුනක් කොට මනාව උපස්ථාන කළාහුය. ඔහු වස් සමාදන් වූ පළමු මාසයේදීම එම ගම දැවී ගියේය. මිනිසුන්ගේ බිත්තර වී පමණක් හෝ ඉතිරි නොවීය. ඔවුහු උන්වහන්සේට ප්‍රණීත පිණිඨපාතය දීමට නොහැකි වූහ. හෙතෙම සුදුසු සෙනසුන්හි පිණිඨපාතයෙන් ක්ලාන්ත වූයේ මාර්ගයක් හෝ එලයක් හෝ උපදවන්නට අපොහොසත් විය. ඉක්බිති තෙමස ඇවෑමෙන් ශාස්තෘන් වහන්සේ වැදීමට පැමිණි ඔහුට පිළිසඳර කථාකොට "කිම පිණිඨපාතයෙන් ක්ලාන්ත නොවූයේ වෙහිද?

සෙනසුන යෝග්‍ය වීද්ධි විචාළ සේක. හෙතෙම එම කරුණ සැලකර සිටියේය. බුදුහු ඔහුට එම සෙනසුන යෝග්‍ය යයි දැන මහණ! පැවිද්දහු විසින් සුදුසු සෙනසුනක් ඇතිකල්හි ලොල්බව අතැර ලද යමක් වළඳා සතුටින් මහණදම් කිරීමට වටනේය. පැරණි පඩුවෝ තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපිද තමාගේ වාසස්ථානය වූ විසලි ගසෙහි සුණු කන්තාහු නමුත් ලොල් බව හැර ලද දෙයින් සතුටු වූවාහු මිත්‍රධර්මය බිඳ අන්තැනකට නොගියාහුය. නුඹ කවර හෙයින් පිණ්ඩපාතය ස්වල්පය, මෘදු නොවූවකැයි, යෝග්‍ය සෙනසුන හලේහිද්ධි වදාරා ඔහු විසින් ඉල්ලා සිටින ලද අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර වදාළ සේක.

අතීතයෙහි හිමාලයෙහි ගංගා නම් ගංතීරයෙහි එක් දිවුල් වනයක නොයෙක් ලක්‍ෂ ගණනක් ගිරව් වාසය කළහ. ඔවුන් අතර එක් ගිරා නායකයෙක් තමා හුන් ගසේ ගෙඩි ක්‍ෂය වූ කල්හි දළු හෝ කොළ හෝ පොත්ත හෝ පතුර හෝ යමක් ඉතිරි වීද එය කා ගංගා නදියෙහි පැත් බි අභිශයින් අල්පේච්ඡතාවයෙන් හා ලද දෙයින් සතුටු වී අන් තැනක නොයයි. ඔහුගේ අල්පේච්ඡ හා සන්තුට්ඨිතා ගුණයෙන් ශක්‍රයාගේ හවනය කම්පා විය. ශක්‍ර තෙමේ විමසා බලන්නේ ඒ දැක ඔහු විමසනු සඳහා තමාගේ බලමහිමයෙන් ඒ ගස විසලුවාලීය. ගස කණුවක් පමණ වී ලොකු කුඩු සිදුරුවලින් යුක්ත වූයේ වාතයෙන් පහරනු කල්හි හප්පවනු ලබන්නේ විය. ඒ ගසේ සිදුරුවලින් කුඩු නික්මේ. ගිරා රජ ඒ කුඩු කා ගංගා නදියෙහි ජලය බි අන්තැනක නොගොස් සුළඟ හා අව්ව ගණන් නොගෙන දිවුල් කණුව මත හිඳී. ශක්‍රතෙමේ ඔහුගේ උසස් අල්පේච්ඡ බව දැන මිත්‍රධර්මයෙහි ගුණය කියා ඔහුට වරයක් දී දිවුල අමාඵලයක් කර එන්නෙමි'යි එක් හංසරාජයෙක් වී සුජා නම් අසුර කන්‍යාව පෙරටු කොට ඒ දිවුල් වනයට ගොස් නුදුරෙහි එක් ගසක අන්තක හිඳ ඔහු සමඟ කථාවක් ඇති කරන්නේ පළමු ගාථාව කිය.

දුමො යදාහොති ඵලපපනො - භුඤ්ජනි නං විහගා සමපනතො
 බිණන්ති ඤ්ඤාන දුමං ඵලවයෙ - දිසො දිසං යනති තතො විහග්ගා

1. යම්කලෙක ගස ගෙඩිවලින් යුක්ත වේද, (එකල) පක්‍ෂීහු අත්තෙන් අත්තට යන්නාහු ගෙඩි අනුභව කරති. පක්‍ෂීහු ගෙඩි අවසන් වූ කල්හි ගස ගෙඩිවලින් අවසන් වූයේ යයි දැන ඉන් දිසානුදිසාවන්ට යත්.

එහි අර්ථය වූ කලී - ගිරා රජතුමනි, යම්දිනක ගස ගෙඩිවලින් යුක්ත වේද එකල්හි (එහි) අත්තෙන් අත්තට පනින්නා වූ පක්ෂිහු (ගෙඩි) අනුභව කරත්. ගෙඩි අවසන් වූ කල්හි (ගෙඩි) අවසන්කෘතිය දැන පක්ෂිහු වෙනත් දිසාවන්ට යති යනුයි.

මෙසේ කියා ඔහු පිටත්කර හරින්නට දෙවන ගාථාව කියේය.

2. රතුපැහැති තුඩක් ඇති පක්ෂිය, වාරිකාවෙහි හැසිරෙව. ගිරව, ඔබ කුමක් හෙයින් මේ වියලි ගසෙහි කුමක් සිතමින් සිටින්නෙහිද? වසන්තයෙහි වනලැහැබක් හා සමාන පක්ෂිය, ඉදින් මට කියව. ගිරවාණෙනි, කුමක් හෙයින් මේ වියලි ගස අත් නොහරින්නෙහිද?

එහි කඩායති යනු කවර කරුණකින් වියලි කණුව මත විතර්කණය කරමින් විත්තා පරවශව සිටින්නෙහිද? ඉංස යනු වෝදනාර්ථයෙහි නිපාතයයි. වසන්ත සන්තනා යනු වසන්ත කාලයෙහි වනලැහැබ ගිරා සමූහයෙන් ගැවසී ගත්තාක් මෙන් නිල්වන් පැහැයෙන් යුක්ත වේ. එහෙයින් ඔහුට "වසන්තසන්නන" යයි ආමන්ත්‍රණය කෙරේ. න රිඤ්චසි යනු අත් නොහරින්නෙහිද?

ඉක්බිති ගිරා රජ තෙමේ ඔහුට (හංසයාට) කියනුයේ හංසය, මම මාගේ කළඟුණ දන්නා බව නිසා මෙම ගස අත් නොහරිමි'යි කියා මෙම ගාථා දෙක ප්‍රකාශ කළේය.

3. හංසය, යහළුවනට යම් යහළුකෙනෙක් වෙත්ද? ඒ සත්පුරුෂයෝ සත්පුරුෂ ධර්මය සිහිකරන්නාහු ජීවිත විනාශයෙහිද සැප දුක දෙකෙහිද ධනය පිරිහුණැයි නොපිරිහුණැයිද කියා ඔහු (මිතුරා) අත් නොහරිත්.

4. හංසය, ඒ මම සත්පුරුෂයන් අතර එකෙක් වෙමි. මෙම ගස මට නැයාද යහළුවාද වේ. එය පිරිහුණැයි දැන දිවි කැමැත්තේ නමුදු අත් හරින්නට වෑයම් නොකරමි. පිරිහුණු කල අත්හැරීම (සත්පුරුෂ) ධර්මය නොවේ.

එහි "යෙ වෙ සබ්බං සධාරො භවනති" යනු යමෙක් යහළුවන්ට යහලු වෙති. බිණං අබිණං යනු පණ්ඩිතයෝ සිය යහළුවා වස්තු භාතියෙන් පිරිහුණේද අත් නොහරිත්. සතං ධම්මමනුසසරනතා යනු පණ්ඩිතයන්ගේ

පාරම්පරික උරුමය සිහිකරන්නාහු, ඤාතීවමෙ යනු හංසරාජය! මෙම ගස ප්‍රියය යන අර්ථයෙන් "නෑය" යිද එක්ව ඇසුරු කළ බැවින් යහළුද වේ. ජීවිකයා යනු මම ජීවිතය කැමැත්තේ වී නමුදු ඒ ගස අත්හරනට නොහැක්කෙමි යන අර්ථයි.

ගකු තෙමේ ඔහුගේ කථාව අසා සතුටුව ප්‍රශංසා කර වරයක් දෙනු කැමැත්තේ ගාථා දෙක කීවේය.

5. යහළු බවද මෙමතියද, පිරිස් ඇසුරද යහපත්ය. ඉදින් ඒ ධර්මය රුවි කෙරෙයි නම් දන්නවුන්ගේ ප්‍රශංසාවට සුදුසු වෙහි.

6. පියාපත් යානය කොට ඇති අහස්හි ගමන් ඇති වක් වූ ගෙල ඇති ගිරව, ඒ මම ඔබට වරයක් දෙමි. යමක් සිතින් කැමැත්තෙහිද ඒ වරය ඉල්ලව.

එහි සාධු යනු සතුටුවීමයි. සාධු සකඛිකතං හොති මෙතනිසංසති සන්ධො යනු යහළු බවද මෙමතියද පිරිස් ඇසුරදැයි යම් මිතුරු බවක් කරන ලදද එය යහපත් වෙයි. සොදුරු වේ මැයි. සවෙනං ධම්මං යනු ඉදින් මේ මිත්‍රධර්මය යනුයි. විජානනං යනු මෙසේ ඇති කල්හි නුවණැත්තන් විසින් පැසසිය යුක්තෙක් වෙහියි අර්ථයි. සො තෙ යනු ඒ මම නුඹට. වරසසු යනු කැමති වුව. මනසිවජසි යනු යම් කිසිවක් සිතින් කැමති වන්නේ නම් ඒ සියල්ල ඔබට දෙමි යනුයි.

ගිරා රජු ඒ අසා වරයක් ඉල්ලනුයේ සත්වන ගාථාව කීය.

7. හංසය, (ඉදින්, මට උසස් වරයක් දෙන්නේ නම් මේ ගස නැවත ආයුෂ ලබාවා! එම ගස අතුපතර ඇත්තේ ගෙඩි සහිතව මනාව වැඩුණේ මිහිරි එල සහිතව හොබනා වූවක් ව සිටිවා!

එහි සාධවා යනු අතුපතර යුක්ත වූයේය. එලිමා යනු ගෙඩි සහිත අතුවලින් යුක්ත වූයේ. සංවීරුලොහා යනු හාත්පස වැඩුන කොළ ඇත්තේ ළපටි කොළවලින් ගැවසුනේ වී. මධුන්ධකො යනු මිහිරි ගෙඩි ඇති කල්හි බහාලන ලද මි ඇතිවාක් මෙන් මිහිරි ගෙඩි ඇතිව යනුයි.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට වරයක් දෙන්නේ අටවන ගාථාව කිය.

8. යහළුව, මහත් ගෙඩි ඇති ඒ ගස බලන්න. දිවුල්ගස සමගම ඔබගේ වාසය වේවා! එම ගස අතුපතර ඇත්තේ ගෙඩිවලින් යුක්තව මනාව වැඩුණේ මිහිරි ගෙඩිවලින් යුක්ත වූයේ ශෝභමාන වේවායි.

එහි සභාව තෙ හොකු උදුම්බරෙන යනු ඔබගේ දිවුල් ගස සමග එකට වාසය වේවා! මෙසේ කියා තම ස්වරූපය අත්හැර තමාගේද සුඡා තම් වූ අසුර කන්‍යාවගේද මහිම දක්වා ගංගා නදියෙන් අතින් ජලය ගෙන දිවුල් කණුවට ගැසුවේය. එකෙණෙහිම ගස ශාඛා සහ දෙබලවලින් යුක්ත වූයේ මිහිරි ගෙඩි ඇතිව නැගී සිට මුණ්ඩරික පර්වතය මෙන් බබලන්නේ විය. ගිරා රජ ඒ දැක සොම්නසට පත්වූයේ ශක්‍රයාට ස්තුති කරන්නේ නවවැනි ගාථාව කිය.

9. ශක්‍රය, අද මම ගෙඩි සහිත මේ ගස දැක යම්සේ සුවපත් වූයෙමිද? එසේ (ඔබද) සියලු නෑදෑයන් සමග සුවපත් වේවා!

ශක්‍රයා ඔහුට වරය දී දිවුල්ගෙඩි අමා ඵලයන් කර සුඡාව සමග තමාගේ දෙවිලොවටම ගියේය.

අවසානයෙහි ඒ කරුණු දක්වනු ලබමින් බුද්ධදේශිත ගාථාව තබන ලදී.

10. දිවුල්ගස ඵල සහිත වූවක් කර ගිරවාට වරය දී (ශක්‍රයා) බිරිඳ සමග දෙවියන්ගේ නන්‍යන උයනට ගියේය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණ මෙසේ පැරණි පණ්ඩිතයෝ තිරිසන් ජාතියෙහි ඉපිදද ප්‍රත්‍යයෙහි ආශා රහිත වූහ. ඔබ කුමක් හෙයින් මෙවැනි සසුනෙහි පැවිදිව ආශා සහිතව හැසිරෙතිද? 'යව එහිම වසව'යි ඔහුට කමටහන් කියා ජාතක කථාව සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. එම හික්‍රව එහි ගොස් විදසුන් වඩන්නේ රහත් බවට පැමිණියේය.

එකල්හි ශක්‍රයා (මෙකල්හි) අනුරුද්ධ ස්ඵරීර විය. ගිරාරජු මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

9-4

චුල්ල සුක ජාතකය

"සනති රුකඛා" යන මේ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්ති වාසය කරන සේක් වේරඤ්ජා නුවර අරඛයා දේශනා කළ සේක. බුදුරජුන් වේරඤ්ජාවෙහි වස්වසා නැවත පිළිවෙලින් සැවැත්නුවරට පැමිණි කල්හි හිඤ්ඡු ධර්ම සභාවෙහි කථාවක් උපදවාලූහ. ඇවැත්ති, ඤාත්‍රිය බැවින්ද සියුමැලි වූ බුද්ධ බැවින්ද සියුමැලි වූ තථාගතයන් වහන්සේ මහත් වූ ඍද්ධානුභාවයෙන් යුක්ත වූයේ වී නමුත් වේරඤ්ජා බ්‍රාහ්මණයා විසින් ආරාධනා කරන ලදුව තෙමසක් වසන සේක් මාරාවේශය නිසා ඔහු සමීපයෙන් එක් දවසකදු හිඤ්ඡාව (පිණ්ඩපාතය) නොලබා, ලොල් බව හැර තෙමසක්ම පතක් පමණ යව සහලින් කළ දියත්තකින් යැපෙන්නේ අන්තූතක නොවැඩියහ. අහෝ, බුදුවරුන්ගේ අල්පවූ අපේක්ෂා ඇති බව හා ලද දෙයින් සතුටුවීම පුදුමයි. බුදුරජ පැමිණ "මහණෙනි, දැන් කිනම් වූ කථාවකින් යුක්තව හුන්නහුදැයි විමසා මෙනම් වුවකැයි කී කල්හි මහණෙනි, මෙකල තථාගතයන්ගේ ලොල්බැවින් තොරවීම ආශ්චර්යයක් නොවේ. පෙර තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපිදද ලොල්බව අත්හළේම යයි පවසා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි සියලු ප්‍රවෘත්තිය යට කියන ලද අයුරින්ම විවරණය කළ යුතු.

සනති රුකඛා හරිතපතනා - දුමා නෙක එලා බහු
කසමා නු සුකෙබ් කොළාපෙ සුකසස නිරතො මනො

1. නිල්වත් කොළවලින් යුත් නොයෙක් ගෙඩි ඇති වෘක්ෂයෝ වෙති. (එතකුළු වුවත්) කුමක් හෙයින් සිදුරු සහිත වියලි ගසෙහි ගිරවාගේ සිත ඇලුණේද?
2. අවුරුදු බොහෝ ගණනක් මේ ගසේ ගෙඩි අනුභව කෙළෙමු. (ගසෙහි) ගෙඩි නැති බව දැන නමුදු පෙර මෙන්ම ඒ මිතුරුබව වෙයි.
3. වියලි ගිය සිදුරු සහිත වැඩුණ කොළ ඇති එසේම ගෙඩි නැති ගස අත්හැර කුරුල්ලෝ යති. ගිරවාණෙනි, මෙහි කවර වරදක් දකින්නෙහිද?

4. යමෙක් ගෙඩි අපේක්ෂාවෙන් (යම් ගසක්) ඇසුරු කෙරෙන්නද? ඒ ගස (ගෙඩි නැති කල) ගෙඩි නැතැයි අත්හරින්නද, ආත්මාර්ථය පිළිබඳ හැඟීම් ඇති ඒ අසත්පුරුෂයෝ පක්ෂපාතීහු (අගතිගාමීහු) වෙති.

5. යහළු බව කරන ලද්දේ මැනවි. මෙමනියද පිරිස් සමග සමාගමයද මැනවි. ඉදින් මේ ධර්මය රුචිකරන්නෙහි නම් ඒකාන්තයෙන් පණ්ඩිතයන්ගේ පැසසුමට ලක්විය යුත්තේ වෙහිය.

6. පියාපත් යානය කර ඇති, අහසින් යන්නා වූ, වක්වූ ගෙළ ඇත්තා වූ ගිරවාණෙනි, ඒ මම ඔබට වරයක් දෙමි. සිතින් කැමති වන්නා වූ යම් වරයක් වේද (එය) ඉල්ලව.

7. මෙම ගස කොළ සහිතවද ගෙඩි සහිතව ද ඉදින් දකින්නෙම් නම් මැනවි. නිධානයක් ලද දිළින්නදෙකු මෙන් මම නැවත නැවතත් සතුටු වන්නෙමි.

8. ඉක්බිති (ශක්‍රතෙමේ) අමාව (ගංගාවෙහි ජලය) ගෙන ගසට වත් කෙළේය. ඒ ගසේ සිසිල් සෙවන දෙන මනරම් අතු වැඩී ගියේය.

9. ශක්‍රය, අද මම යම් සේ ගෙඩි සහිත ගස දැක සුවපත් වීම්ද, (එසේම ඔබද) සියලු නෑයන් සමග සුවපත් වේවා!

10. දිවුල් ගස ගෙඩි සහිත වූවක් කර ගිරවාට වරයක් දී (ශක්‍රයා) බිරිඳ සමග නන්දනොද්‍රෘතයට ගියේය.

ප්‍රශ්න ප්‍රතිප්‍රශ්නයෝද අර්ථයෝද පෙර පරිදිම දත යුත්තෝය. නොපැහැදිලි පද පමණක්ම විවරණය කරන්නෙමු. හරිත පතතා යනු නිල්වත් කොළවලින් ගැවසී ගත්තාහු. කොළාපෙ යනු වාසුලං හැපෙන කල්හි තට්ටුකරන ශබ්ද නික්මවන්නාක් මෙන් අරටුවෙන් තොර. සුවසස යනු ගිරා රජු වූ ඔබට කුමක් හෙයින් ගස පිළිබඳව සිත ඇලුනේද. ඵලසස යනු මේ ගසේ ගෙඩියයි. නෙක වසස ගණෙ යනු අවුරුදු බොහෝ ගණනක්. බහු යනු බොහෝ සියගණනක් ඇති කල්හිද. දෙදෙනෙකුද නොව. තිදෙනෙකුද නොව, බොහෝය. විදිඛාන යනු හංසරාජය, දූන් අපගේ මේ දිවුල්ගස ගෙඩි නැත්තේ යයි දූනද පෙර යම් සේ මෙමනියක් වීද ඒ මෙමනියම වේ. අපි එය නො බිඳමු. මිතුරු බව බිඳින්නෝ වූ කලී

අනාර්යයෝ අසත්පුරුෂයෝ වෙන් යයි ප්‍රකාශ කරන්නාහු මෙසේ කීය. ඔපතනං යනු හුණු කොළ ඇති, කොළ රහිත, වැටුණ කොළ ඇති, කීං දොසො පසසසෙ යනු අත් පක්ෂීහු මේ ගස අත්හැර අත් තැනට යත්. ඔබ මෙසේ යැමෙහි කවර නම් දෝෂයක් දක්නෙහිද? යෙ එලඤා යනු යම් පක්ෂීහු කෙනෙක් ගෙඩි පිණිස ගෙඩි කරණකොට භජනය කෙරෙත්ද එළඹෙත්ද ගෙඩි නැතැයි දූන එය අත්හරිත්. අතතටයපඤ්ඤානි තමා සදහාම වූ ප්‍රඥාවයි. අනිකෙකු නොබලා තමා වෙතම පිහිටි ප්‍රඥාව අතතටය පඤ්ඤා වේ. පකබ පාතිනො යනු ඔවුහු තමාගේම වෘද්ධිය කැමතිවන්නේ මිතුරු පක්‍ෂය හෙළත්, නසත් නුයි. පකබපාතිනො නම් වෙති. තමාගේ පක්‍ෂයෙහිම වැටෙන්නුයි පකබපාතිනො වේ. අපි නාම නං යනු හංසරාජය, ඉදින් මගේ සිතැඟිය ඉටුවන්නේ නම් ඔබ විසින් දෙන ලද වරය සම්පූර්ණ වන්නේ නම් හෝ මේ ගස කොළ සහිතව ගෙඩි සහිතව නැවත දක්නේ නම් හෝ ඒ හේතුවෙන් දිළින්දෙකුට නිධානයක් ලැබුණාක් මෙන් නැවත නැවත ඒ ගැන (මම) සතුටු වන්නෙමි. ප්‍රමුදිත වන්නෙමි යනුයි. අමතමාදාය යනු තමාගේ ආනුභාවයෙන් සිටියේ නදියෙහි ජලය ගෙන ඉස්සේය යන අර්ථයි.

මෙම ජාතකයෙහි මේ ගාථාව සමග බුද්ධදේශිත ගාථාවෝ දෙකක් වෙති.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ශක්‍රයා, අනුරුද්ධ ස්ථවිර වීය. ගිරා රජු මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

9-5

හාරිත ජාතකය

සුතං මෙනං මහා බ්‍රහ්මෙ යන මේ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරන සේක් උකටලී වූ හික්‍ෂුවක් අරබයා දේශනා කළ සේක. ඒ හික්‍ෂුව (අබරණින්) සැරසුණ මාගමක් දෑක උකටලී වූයේ දික්කොට වචන ලද ලොම් නිය කෙස් ඇතිවැ උපැවිදි වනු කැමතිවැ (සිටිනුයේ) ආචාර්ය උපාධ්‍යයන් විසින් නොකැමැත්තෙන්ම (බුදුන් හමුවට) ගෙන එන ලදී. බුදුරදුන් "හික්‍ෂුව, ඔබ උකටලී වූයේ සැබවද" යි විචාළ විට

“සැබෑව ස්වාමීනි”යි ඔහු කීවේය. “කුමන කරුණකින්ද”යි විවාළ විට “සැරසුන මාගමක් දක කෙලෙස් වශයෙන් ස්වාමීනි”යි කී කල්හි “මහණ! කෙලෙස් නම් ගුණ නසන්නෙකි. ආස්වාද රහිතය. නිරයෙහි උපදවන්නේය. මෙම කෙලෙස් තෙමේ කුමන කරුණින් ඔබ නොපෙළන්නේද? මහමෙර පැහැර හමනා වාතය වියලි පත් පිළිබඳව ලජ්ජා නොවේමය. මෙම කෙලෙස් නියා සත්‍යාවබෝධය සඳහා පිළිවෙත් පුරන්නා වූ පසැද්ව අභිඥා අෂ්ට සමාපත්තීන් ලැබුවා වූ පිරිසිදු මහා පුරුෂයෝද සිහිඵලවා ගැනීමට අපොහොසත් වන්නාහු, (තමා උපදවා ගත්) ධ්‍යානය අතුරුදහන් කරවූවාහු යයි වදාරා අතීත කථා ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑ සේක.

පෙර බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝසතුන් වහන්සේ එක් නියම් ගමෙක්හි අසුකෙළක් ධන ඇති බ්‍රාහ්මණ කුලයක උපන් සේක. රන්වන් සම් ඇති බැවින් ඔහුට “හරිතතව කුමාර”යැයි නම් කළාහුය. සුදුසු වයසට පත් හෙනම තක්සිලාවෙහි උගන්නා ලද ශිල්ප ඇත්තෝ කුලය මනාව පිහිටුවා මව්පියන් ඇවෑමෙන් ධනය බැලීම කර “ධනයම පෙනේ. ධන උපදවන්නෝ නොපෙනෙත්. මව්පියන් මරු හමුවෙහි සුණුවිසුණු වූවෙක විය හැකියයි මරණ බියෙන් බියපත්ව මහදන් දී හිමවතට පිවිස සෘෂි පැවිද්දෙන් පැවිදි වී සත්වන දවසහි අභිධ්‍යාවන්ද සමාපත්තීන්ද උපදවා එහි බොහෝ කලක් වනමුල් ගෙඩි ආහාර ඇත්තේ යැපී ලුණු ඇඹුල් සෙව්නා පිණිස පර්වතයෙන් බැස පිළිවෙලින් බරණැසට පැමිණ රජුගේ උයන්හි වැස දෙවන දවසහි බරණැස් නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේ රජ දොරටුවට පැමිණියේය.

රජු ඔහු දක පහන් වූ සිත් ඇත්තේ (රජමාලිගයට) කැඳවා ඔසවන ලද සේසත් ඇති රාජාසනයෙහි හිඳුවා නන්වැදැරුම් අග්‍රභෝජනය අනුභව කරවා අනුමෝදනාව කෙළවර වැඩිදුරටත් පැහැදී “ස්වාමීනි, කොහි යව්”දැයි විමසා “මහරජ, වස් වසන තැනක් සලකා බලන්නමෝ”යි කී කල්හි “යහපතැයි ස්වාමීනි”යයි වළඳන ලද උදේ ආහාර ඇත්තේ ඔහු ගෙන උයනට ගොස් උන්වහන්සේට රාත්‍රී ගතකරන ස්ථාන දිවා කාලය ගතකරන ස්ථාන ආදිය කරවා දී උයන්පල්ලා සේවය කරන්නා කොටදී වැඳ නික්මුණේය.

මහසත් තෙමේ එතැන් පටන් නිරතුරුව රජගෙයි වළඳනුයේ දොළොස් වසක් විසුවේය. ඉක්බිති රජු එක් දවසක් කිපියා වූ පසල් දනව්වක් සන්සිඳුවන්නට යන්නේ “අපගේ පිංකෙත වූ මහා සත්වයන්

පිළිබඳව ප්‍රමාද නොවේ" යයි දේවියට පවරා දී ගියේය. එතැන් පටන් ඇය මහා සත්වයන්ට සිය අතින් වළඳවයි. ඉක්බිති එක් දිනයක ඇය බොජුන් සකසා එකුමන් සුනංගුවන කල්හි සුවඳ දියෙන් නා සියුම් මාදු සඵඵක් හැඳ සීමැදුරු කවුලුව විවරකොට සිරුරෙහි සුලං හමවන්නී කුඩා ඇඳෙක්හි හොත්තිය.

මහාසත්ව තෙමේද කල්වේලා ඇතිව මනාව හඳුනා ලද්දේ මනාව පොරොවන ලද්දේ පිඬුසිඟන භාජනය රැගෙන අහසින් අවුත් සීමැදුරු කවුළුවට පැමිණියේය. දේවිය ඔහුගේ පට්ටාකෙදිවලින් වියු වස්ත්‍රයෙහි ශබ්දය අසා වේගයෙන් නැගිටින්නී මාදු සඵඵ පහලට වැටුනේය. මහා සත්වයන්ගේ ඇසට වෙනස් වූ අරමුණක් හැපුනේය. ඉක්බිති ඔහුගේ බොහෝ වූ අවුරුදු කෙළසියක් දහස් කල්හි ඇතුලත හුන් කෙලෙස්, කරඬුවෙක්හි නිදන ලද සර්පයෙකු මෙන් නැගී සිට ධ්‍යානය අතුරුදහන් කරවීය.

හෙතම සිහිප්ලවාලන්ට නොහැකිවන්නේ (වෙනට) ගොස් දේවියගේ අතින් ගත්තේය. එකණෙහිම තිරය අවුරුවාලූහ. හෙතෙම ඇය සමඟ ලෝකධර්මය සේවනය කර අනුභව කොට උයනට ගොස් එතැන් පටන් දිනපතා එසේම කළේය. ඔහුගේ ඇය සමඟ ලෝකධර්ම සේවනය සියලු නගරයෙහි ප්‍රකට විය. ඇමැත්තෝ "හරිතතව" තාපසයා මෙසේ කළේයයි රජුට හසුන් යැවූහ. රජු "මා බිඳිනු කැමැත්තෝ මෙසේ කියන්" යයි නොඅදහා පසල් දනව්ව සන්සිඳුවා බරණැසට පෙරළා අවුත් තුවර පැදකුණු කොට දේවිය සම්පයට ගොස් "මගේ ආර්යයන් වූ හරිතතව තවුස් තෙමේ ඔබ සමඟ ලෝකධර්ම සේවනයෙහි නිරත විය යන්න ඇත්තද" යි විචාළේය. "දේවියන් වහන්ස, සත්‍යය" යි කීවාය. හෙතම ඇයගේද වචන නො අදහා ඔහුම විමසමිසි උයනට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ ඔහු විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීය.

සුනං මෙනං මහාබ්‍රහෙම කාමෙ භුඤ්ජති භාරිතො
කචෙතං වචනං තුවඡං කච්චි සුදෙධා ඉරියපසීනි

1. මහා බමුණ, භාරිත තවුසා කාම සම්පත් අනුභව කරනැයි මවිසින් අසන ලදී. කිම මේ වචනය හිස්ද? කිම පවිත්‍රව වෙසෙහිද?

එහි කචෙතං යනු කිම තෙල භාරිත බමුණු තෙමේ කාමයන්

අනුභව කරයි යයි අප විසින් අසන ලද වචනය හිස් වූවක්ද? නොවූවක්ද? කිම ඔබ පිරිසුදුව වාසය කරහිද? යනුයි.

හෙනම සිතිය "මේ රජ තෙමේ මම (කාමයන්) අනුභව නොකරමියි කී කල්හි මගේ වචනය අදහන්නේමය. මෙලොව සත්‍යය හා සමාන පිහිටක් (ආධාරයක්) නම් නැත. හරනා ලද සත්‍යය ඇත්තේ බෝධිතලයෙහි හිඳ බුද්ධත්වයට පත්වීමට නොහැකි වෙති. මවිසින් ඇත්තම කියන්නට වටනේය යනුයි. බෝසතුන් හටද ප්‍රාණසානයද, අදින්නාදානයද, කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමද, මත්පැන් පානයද වේමය. යහපත නසන රැවටීම පෙරටු කර ඇති මුසාවාදය නම් නොවීමය. එහෙයින් හෙනම ඇත්තම කියනුයේ දෙවන ගාථාව කිය.

2. මහරජ, ඔබ යම් බඳු වචනයක් අසන ලදද එය එසේමය. වැරදි මඟහි පිළිපන්නේ වූයෙමි. මුලා කරවන කාම වස්තූන්හි මුලා වූයේ වෙමි.

එහි මොහනෙයෙසු යනු කාම ගුණයන්හිය. ලෝවැස්සා කාම ගුණයන්හිදී මුළාවෙයි. ඔවුහුද ලෝකය මුලා කරවත්. එහෙයින් "මොහනෙයා"යි කියත්. ඒ අසා රජු තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. කිම? යම් ප්‍රඥාවකින් උපන්නා වූ රාගය දුරු නොකරන්නේ නම් එම ප්‍රඥාව කුමක් අර්ථ කොට ඇත්තේද? නිපුණ වූ මනාව සිතන්නා වූ මනස කුමක් නම් දුරු කරන්නේද?

එහි "ආදු" යනු නිපාතයි. මෙසේ කියන ලද්දේ වෙයි. හිලන් වූවහුට නම් බෙහෙත් ද පිපාසිත වූවහුට පැන්ද පිළිසරණයි. ඔබලාගේ මේ සියුම් වූත් සත්පුරුෂයන් පිළිබඳ වැඩ සිතන සුලු වූ ප්‍රඥාවෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? එම ප්‍රඥාවෙන් දුරු කරන්නට නොහැකි රාගය "කිං මනො න විනොදයෙ" යනු කිම සිතද දුරුකරන්නට නොහැකි විය යනුයි.

ඉක්බිති භාරිත තෙමේ ඔහුගේ කෙලෙස් බලය දක්වන්නේ සිච්චන ගාථාව කීවේය.

4. මහරජ, යම් තැනක නුවණ බැස නොගනීද එසේ වූ අති ප්‍රබල සතරක් ලොව වෙත්. (එනම්) රාග-දෝස-මද-මෝහ යන සතරයි.

එහි යඤ්ඤා යනු යම් මැඩගෙන මතුපිටට පත් මහා දියපහරෙකිහි වැටුනාක් මෙන් "පඤ්ඤාගාමි" පිහිටක් නොලබයි. ඒ අසා රජු පස්වන ගාථාව කිය.

5. භාරිත බමුණු තෙමේ සුජාවට සුදුසුවැ සිල්වත්වැ පිරිසුදුවැ හැසිරෙතැයි ද නුවණ ඇත්තෙකැයිද, පණ්ඩිතයෙකැයිද අපට සම්මත වෙයි.

එහි "ඉති නො සමමතො" යනු පින්වත් තෙමේ මෙසේ අප විසින් සම්භාවනාවට ලක්කරන ලද්දේය. අනතුරුව භාරිත තෙමේ සවන ගාථාව කිය.

6. රජතුමනි, යහපත් වූ රාගයන් ඇසුරු කළ පවිටු විතර්කයෝ තවුස්දම් ගුණයෙහි ඇළුණු නුවණැතියන්ටද හිංසා කරති.

එහි සුභා යනු සුභනිමිති ගැනීමෙන් පැවැත්නාහු. ඉක්බිති රජ ඔහුව කෙලෙස් ප්‍රභාණයෙහි උත්සාහී කරනුයේ සත්වන ගාථාව කිය.

7. (ඔබ) බොහෝදෙනා අතර නුවණැත්තෙකැයි සම්මත වූයේ වෙහිය. ඔබගේ ශරීර වර්ණය දූෂණය කරන මේ රාගය උපන්නේය. එය දුරු කරන්න. ඔබට යහපතක් වේවා!

එහි "වණණවිදුසනොතවං" යනු ඔබගේ ශරීර වර්ණය අපිරිසිදු කරන. බහුනනාසීති බොහෝ දෙනෙකු අතර නුවණැත්තෙකැයි සම්මත වූවෙහි ය.

ඉක්බිති මහාසත්ව තෙමේ සිහි ලැබ කාමයෙහි ආදීනව සලකා අටවන ගාථාව කිය.

8. පණැස වැනසීමෙන් අනුකරන බොහෝ දුක්වලට හේතුවන මහත් වූ විසක් වැනි කාමයන්ද ඔවුන්ගේ මූලයන්ද සොයන්නෙමි. බැඳුම් සහිත රාගය සිඳින්නෙමි.

එහි අනුකරණෙ යනු ප්‍රඥා නම් ඇස නසන හෙයින් අනු කරන්නා වූ. බහු දුකෙබ යනු මෙහි කාමයෝ අල්පාස්වාද ඇත්තෝයි ආදී වූ

සුත්‍රයේ ගෙනහැර දක්වා ඔවුන්ගේ බොහෝ ඇති බව දැක්විය යුත්තේය. මහා විසෙ යනු එක්ව යෙදුන කිලේසයාගේ හා විපාක විෂයේ මහත් බැවින් මහා විසෙ යනු වේ. තෙසං මූලං යනු කියන ලද පරිදි වූ ඔවුන් හරතට ඔවුන්ගේ මූලයන් ගවේෂණය කරමි සොයමි. ඔවුන්ගේ මූල නම් කුමක්ද? නුනුවණින් මෙතෙහි කිරීමයි. ජෙවජං රාගං සබ්බතං යනු මහරජ, දන්ම ප්‍රඥාව නැමති කඩුවෙන් ගසා යහපත් නිමිති නම් බැම්මෙන් බැම් සහිත වූ රාගය සිදිමියි යනුය.

මෙසේ කියා "මහරජ, මට අවසර දෙව"යි අවසර කරවා පත්සලට පිවිස කසිණ මණ්ඩලය බලා නැවත ධ්‍යාන උපදවා පත්සලෙන් නික්ම අහස්හි පළඟින් හිඳ රජුට දහම් දෙසා "මහරජ මම නොතැන්හි විසූ කරුණෙන් මහජනයා මැද, ගර්භාවට පත්වූයේ වෙමි. අප්‍රමාද වෙව. නැවත ස්ත්‍රීන් නොසෙවුනා වන ලැහැබකට යන්නෙමැ"යි රජු හඬද්දීම වැලපෙද්දීම හිමවතටම ගොස් නොපිරිහුණු ධ්‍යාන ඇත්තේ බඹලොව ඇසුරු කරන්නෙක් විය. බුදුරදුන් ඒ කරුණ දන

9. සත්‍යය හා පරාක්‍රමය ඇති භාරිත තවුස් තෙමේ මෙසේ කියා කාමරාගය දුරුකර බුන්මලෝකයට ගියේය.

බුද්ධත්වයට පත්වී මේ ගාථාව වදාරා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතකය පෙර'පර සන්ධි ගැළපිය. සත්‍ය දේශනා අවසානයෙහි උකටලී වූ හික්කුළු අරහත් බවෙහි පිහිටියේය. එකල්හි රජු අනන්ද ස්ථවිර විය. භාරිත වනාහි මම ම වීදියි (වදාළ සේක.)

9-6

පදමානවක ජාතකය

"බහුසුභං" යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙරෙහි වාසය කරන සේක් එක් දරුවෙකු අරබයා දේශනා කළ සේක. සැවැත්නුවර කෙළඹි පුතෙකු වූ හෙතෙම සත්වයස් කාලයේදීම පියවර ශාස්ත්‍රයෙහි දක්‍ෂයෙක් විය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා මොහු විමසමිසි ඔහුට නොදන්වාම මිතුරෙකුගේ ගෙදරකට ගියේය. හෙතෙම පියා ගිය තැන නොවිමසාම ඔහුගේ පියවර අනුසාරයෙන් ගොස් ඔහු සමීපයෙහි සිටියේය. ඉක්බිති එක්දිනක් පියා ඔහුගෙන් විමසීය. "දරුව, ඔබ මා ඔබට

නොදන්නවා ගිය කල්හිද කෙසේනම් මා ගිය තැන දන්නෙහි"දයි. "පියාණෙනි, (මම) ඔබගේ පියවර හඳුනමි. මම පියවර ශාස්ත්‍රයෙහි දක්‍ෂයෙකම්"යි කිය. ඉක්බිති ඔහු විමසනු පිණිස (ඔහුගේ) පියා අනුභව කරන ලද උදය ආහාර ඇත්තේ ගෙන් නික්ම ඇතුල්ගම අසල්වැසියෙකුගේ ගෙට ගොස් එතැනින් දෙවන ගෙට ගොස් තෙවන ගෙයින් නික්ම නැවත තමාගේ ගෙදොරට අවුත් එතනින් උතුරු දොරට ගොස් දොරින් නික්මී නගරය වම්පසට කරන්නේ දෙවරමට ගොස් බුදුන් වැඳ ධර්මය අසමින් හුන්නේය. දරුවා "මගේ පියා කොහිද"යි විමසා "නොදනිමු"යයි කී කල්හි ඔහුගේ පියවර අනුසාරයෙන් ඇතුල්ගම අසල්වැසියාගේ ගෙය ආදී කොට පියා ගිය තැන් මගින්ම දෙවරමට ගොස් බුදුන් වැඳ පියා සම්පයෙහි සිටියේය. පියා විසින්ද "දරුව, මම මෙහි පැමිණි බව කෙසේ නම් දැනගත්තෙහිදැ"යි විමසන ලද්දේ පියවර හැඳින පියවර අනුසාරයෙන් පැමිණියෙමි යයි කිය. බුදුරජ "උපාසකය, කුමක් කියහිද"යි විචාරා "ස්වාමීනි, මේ දරුවා පියවර ශාස්ත්‍රයෙහි දක්‍ෂයෙක. මම මොහුව විමසන්නේ මේ කුමයෙන් පැමිණියේ (වෙමි) මෙතෙමද මා ගෙහි නොදක මාගේ පියවර අනුවම ආවේ"යයි කී කල්හි "උපාසකය, භූමියෙහි පියවර දැනීම ආශ්චර්යයක් නොවේ. පැරණි පඬුවෝ අහස්හි පියවර හැඳුනුවෝ" යයි පවසා ඔවුන් විසින් ඉල්වන ලද්දේ අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පෑවේය.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බඹදත් රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි ඔහුගේ අගමෙහෙසිය වරදවා හැසිර රජු විසින් විමසන ලද්දී "ඉදින් මම ඔබ කෙරෙහි වරදවා හැසිරෙමිද අශ්වමුව ඇති යක්‍ෂණියක් වෙමි"යි දිවුරා කඵරිය කලා එක් පර්වතයක් පාමුල අශ්වමුව ඇති යක්‍ෂණියක වි ලෙන් ගුහාවෙහි වසන්නී මහවනයෙහි පෙරදිගින් අපරදිගට යන මාර්ගයෙහි හැසිරෙන මිනිසුන් ගෙන කන්නීය. ඇය තෙවසරක් වෛශ්‍රවණ යක් රජුට උපස්ථාන කර දිගින් තිස් යොදුන්හිද පළලින් පස් යොදුන්හිද තැන්හි මිනිසුන් කෑමට ලැබුවාය.

ඉක්බිති එක් දවසක් ආඨාස වූ මහත් ධනය ඇති මනාරුපී බ්‍රාහ්මණයෙක් බොහෝ මිනිසුන්ගෙන් පිරිවරන ලද්දේ ඒ මගට පිළිපන්නේය. ඒ දෑක යක්‍ෂණිය සිනාසී ඉදිරියට පැන්නීය. පිරිවර මිනිස්සු පලා ගියහ. ඇය වාත වේගයෙන් ගොස් බ්‍රාහ්මණයා ගෙන පිටින් හොවා ගුහාවට යන්නී පුරුෂ ස්පර්ශය ලබා කෙලෙස් වශයෙන් ඔහු කෙරෙහි සෙනෙහෙ උපදවා ඔහු තමාගේ ස්වාමියා බවට පත් කළේය.

ඔවුහු එකිනෙකා එක්ව විසූහ. එතැන් පටන්ද යක්ෂණිය මිනිසුන් ගන්නී, වස්ත්‍ර සහල් තෙල් ආදියද ගෙන ඔහුට නන් වැදෑරුම් අග්‍ර රස බොජුන් එළඹවා තමා මිනිස් මස් කයි. (පිටතට) යන කල්හි ඔහුගේ පලායන බියෙන් මහත් වූ ගලකින් ගුහාදොර වසා යයි.

මෙසේ ඔවුන් සතුටු සිතින් වසන කල්හි බෝධිසත්වයෝ උපන් තැනින් වුත වී බමුණා නිසා ඇගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්හ. ඇය දසමසක් ඇවෑමෙන් පුතෙකු උපදවා පුත්‍රයා කෙරෙහිද බ්‍රාහ්මණයා කෙරෙහිද බලවත් සෙනෙහ ඇතිවැ දෙදෙනාම පෝෂණය කළාය. ඇය මෑත කාලයෙහි පුතු වැඩුණු කල්හි පියා සමග ඇතුළත කර දොර වසාලයි.

ඉක්බිති එක් දවසක් බෝධිසත්ව තෙමේ ඇය ගිය බව දැන ගල ඉවත් කර පියා පිටතට කළේය. ඇය (පෙරළා) පැමිණ කවරෙකු විසින් ගල ඉවත් කළේදැයි කියා "මෑණියනි, මා විසින්දැයි. අඳුරෙහි සිටින්නට නොහැක්කමුයයි ඉවත් කරන ලදී"යි කී කල්හි පුත්‍ර ස්තේහයෙන් කිසිවක් නොකීවාය. ඉක්බිති එක්දිනයක බෝසත් තෙමේ පියාගෙන් "පියාණෙනි, මගේ මවගේ මුහුණ අන් සෙයකි. ඔබගේ වූ කලී අන් සෙයකි. කරුණු කීමැ"යි විචාළේය. "දරුව, ඔබේ මව මිනිස් මස් කන යක්ෂණියකි. අපි දෙදෙනා මිනිස්සු වෙමු"යි කීය. ඉදින් මෙසේ නම් කුමක් හෙයින් මෙහි වසමුද? එව, මිනිස් වාසස්ථානයකට යමු"යි හේ කීය. "දරුව, ඉදින් පලා යන්නමෝ නම් අප දෙදෙනාම මව මරන්නීය"යි පියා කීය. බෝසත් තෙමේ "පියාණෙනි, බිය නොවන්න. මිනිස් වාසස්ථානයට පැමිණවීම මට භාරය"යි පියා අස්වසා දෙවන දවස්හි මව ගියකල්හි පියා ගෙන පලා ගියේය.

යක්ෂණිය පැමිණ ඔවුන් නොදක වාන වේගයෙන් පැන ඔවුන් ගෙන "බ්‍රාහ්මණය, කිම පලායෙහිද? තොපට කුමක්නම් මෙහි නැන්ද"යි කියා "සොදුර, මා පිළිබඳව කෝප නොවව. ඔබගේ පුතා මා ගෙන යයි"යි කී කල්හි පුත්‍ර ස්තේහයෙන් කිසිවක් නොකියා ඔවුන් අස්වසා තමා වසන තැනටම ඔවුන් ගෙනගොස් මෙසේ නැවත දින කිහිපයක් පලා යන්නවුන් ගෙන ආවාය.

බෝසත් තෙමේ "මගේ මව සීමා කළ අවකාශයෙන් යුක්ත වූවා විය යුතුය. මම මැයගේ අණ පවත්නා සීමාව විමසන්නේ නම් යෙහෙකැ"යි සිතීය. ඉක්බිති එය ඉක්මවා පලායන්නෙමි"යි හෙතෙම එක් දවසක් මව

ගෙන එකත්පස්ව සිටියේ "මෑණියනි, මව සතු දේ දරුවන්ට පැමිණේ. එතකින් තමා සතු වූ භූමියෙහි සීමාව මට කියව"යයි කිය. ඇය සියළු දිශාවන්හි පර්වතාදී වූ සලකුණ කියා දිගින් කිසි යොදුන් වූ පළලින් පස් යොදුන් වූ තැන් පුත්‍රණුවන්ට කියා "පුත්‍රය, මේ මෙතෙක් තැන් සැලකිල්ලට ගනුව"යි කිය.

හෙතෙම දෙතුන් දවසක් ඉක්මවා මව වනයට ගිය කල්හි පියා පිටෙහි නංවා මව විසින් දෙන ලද සලකුණෙන් වාත වේගයෙන් පැන ගොස් සීමා ගංතෙරට පැමිණියේය. ඇයද පැමිණ ඔවුන් නොදක්නී ලුහුබැන්දාය. බෝසත් තෙමේ පියා ගෙන නදිය මැදට ගියේය. ඇය අවුත් නදිතෙර සිට තමාගේ සීමාව ඉක්මවා ගිය බව දැන එහිම සිට "දරුව, පියා ගෙන එව. මගේ කවර දෝෂයක්ද? තොප මා නිසා කුමක් නම් නොලබන ලදද? ස්වාමීනී නවතුව"යි පුත්‍රයාගෙන්ද ස්වාමියාගෙන්ද ඉල්වීය. අනතුරුව බ්‍රාහ්මණයා නදිය තරණය කළේය. ඇය පුත්‍රයාම ඉල්වන්නී "දරුව, මෙසේ නොකරව. පෙරළා එව"යි කිය. "මෑණියනි, අපි මිනිස්සු වෙමු. ඔබ යක්‍ෂණියක. හැමකල්හි ඔබ සමීපයෙහි වසන්නට නොහැකිය. පෙරළා නොඑන්නෙමු"යි කිය. "දරුව, පෙරළා නො එන්නේමද"යි (ඇසීය.) "එසේය මෑණියනි." "ඉදින් පෙරළා නොඑන්නේ නම් මිනිස් ලොව ජීවත්වීම නම් දුකෙකි. ශිල්පයක් නොදන්නෝ ජීවත්වීමට නොහැකි වෙති. මම චින්තාමණි නම් එක් විද්‍යාවක් දනිමි. එහි බලයෙන් දොළොස් වසරකට මතුයෙහි ගියවුන්ගේද පියෙන් පිය (පියවර අනුපිළිවෙලින්) යන්නට හැකිය. මෙය ඔබගේ ජීවිකාව වන්නේය. දරුව ගනුව. අනර්ඝ මන්ත්‍රයෙකැ"යි එබඳු වූ දුකින් මඩනා ලද්දී වූවත් පුත්‍ර ස්තෝහයෙන් මන්ත්‍රය දුන්නිය. බෝසත් තෙමේ නදියෙහි සිටියේම මව ඇද අත් එකතුකර මන්ත්‍රය ගෙන වැඳ "මෑණියෙනි, යන්නැ"යි කිය. "දරුව, තෙපි ආපසු නොඑන කල මට දිවි නැතැ"යි කියා යක්‍ෂණිය පපුවට ගැසුවාය. එකෙණෙහිම පුත්‍ර ශෝකයෙන් ඇගේ හදවත පැළුණේය. ඇය මැරී එහිම වැටුණේය. එකල්හි බෝසත් තෙමේ ඇය මළ බව දැන පියා කැඳවා මව වෙතට ගොස් චිතකයක් කර දවා ආදාහනය කර නිමවා නොයෙක් පැහැ ඇති මලින් පුදා හඬා වැළපී පියා කැඳවාගෙන බරණැසට ගොස් "පියවර ශාස්ත්‍රයෙහි දක්‍ෂ තරුණයෙක් දොරහි සිටියේය"යි දන්වා "පැමිණේවා"යි කී කල්හි පිටිප වැඳ "දරුව, කවර ශිල්පයක් දන්නෙහිද"යි කී කල්හි දේවයන් වහන්ස, දොළොස් වසරකට මත්තෙහිදු පැහැරගෙන ගිය භාණ්ඩය පියෙන් පිය ගොස් ගන්නට දනිමි"යි කිය. එසේනම් මට

උපස්ථාන කරව"යි කීය. දිනපතා දහසක් ලබන්නේ උපස්ථාන කරමියි. "දරුව, යහපති උපස්ථාන කරව"යි රජු දිනපතා දහසක් දෙවීය.

ඉක්බිති එක් දිනක් පුරෝහිත තෙමේ රජුට කීය. "මහරජ, අපි ඒ තරුණයාගේ ශිල්පයෙහි බලයෙන් කිසිදු කටයුත්තක් නොකළ හෙයින් ශිල්පයක් ඇතැයි හෝ නැතැයි හෝ නොදනිමු. පළමුව ඔහු විමසමු"යි කීය. රජු "මැනව"යි පිළිගෙන දෙදෙනාම නොයෙක් රන්රුවන් රක්නවුනට ඉඟි කර වටනා රන් ගෙන පහයෙන් බැස රජමැදුර තුළ තෙවරක් ඇවිද හිණිමග අතුරුවා පවුර මතින් පිටත බැස විනිසුරු ශාලාවට පිවිස එහි හිඳ නැවත පැමිණ හිණිමග අතුරුවා පවුර මතින් බැස ඇතුළු පුරයෙහි පොකුණෙහි ඉවුරට ගොස් පොකුණ තෙවරක් පැදකුණු කොට බැස පොකුණ තුළ බඩු තබා පහයට නැංගාහුය.

දෙවන දවස්හි රජමැදුරෙන් රුවන් පැහැර ගන්නා ලදැයි එකම කෝලාහලයක් විය. රජු නොදන්නේ මෙන් වී බෝසතුන් කැඳවා "දරුව, රජ මැදුරෙන් බොහෝ රුවන් බඩු පැහැරගන්නා ද. පරීක්ෂා කරනට වටි"යි කීය. "මහරජ, දොළොස් වසරකට පෙර පැහැරගෙන ගිය බඩු සොරුන්ගේ පියෙන් පිය ගොස් ගෙනඒමට සමත් මට අද ෫ ගෙන ගිය බඩු ගෙන ඒම අසිරියක් නොවේ. ගෙන එමි. ඒ ගැන නහමක් නොසිතව"යි කීය. "දරුව, එසේනම් ගෙන එව"යි රජ කීය.

හෙතෙම "දේවයන් වහන්ස, මැනව"යි ගොස් මවට වැඳ මන්ත්‍රය පෙරළා උඩුමහල් තලයෙහි සිටියේම "මහරජ, සොරුන් දෙදෙනෙකුගේ පියවර පෙනේ" යයි රජුගේද පුරෝහිතයාගේද පියවර අනුව සිරියහන් ගැබට පිවිස ඉන් නික්ම පහයෙන් බැස රජමැදුර තුළ තෙවරක් ගොස් පියවර අනුවම පවුර සමීපයට ගොස් පවුර මත සිට "මහරජ, මෙතැන්හි පවුරින් මිදී අහසෙහි පියවර පෙනේ. හිණිමග දෙව"යි හිණිමග අතුරුවා පවුර මතින් බැස පියවර අනුවම විනිශ්චය ශාලාවට ගොස් නැවත රජමැදුරට අවුත් හිණිමග අතුරුවා පවුර මතින් බැස පොකුණ වෙත ගොස් තෙවරක් පැදකුණු කොට "මහරජ, සොරු මේ පොකුණට බැස්සෝ" යයි කියා තමා විසින් තබනා ලද බඩුවක් මෙන් ගෙනවුත් රජුට දී, මහරජ, මේ සොරු දෙදෙනා ප්‍රකට මහ සොරු දෙදෙනෙක් වෙති. මේ මාර්ගයෙන් රජමැදුරට නැංගෝ" යයි කීහ.

මහජන තෙමේ තුටුපහටු වූයේ අත්පොලසන් නැගිය. පිළිහිස සිසාරා පැවැත්වීය. රජු සිතුවේය "මෙම තරුණයා පියවර අනුව ගොස් සොරුන් විසින් තිබූ භාණ්ඩයන්ගේ ස්ථානයම දැනිය යුතුය" යයි ද සොරුන් ගැනීමට නොහැක්කේ යයි ද හඟිමි. අනතුරුව ඔහුට කිය. "සොරුන් විසින් ගෙනගිය බඩු පමණක් ඔබ විසින් අප වෙත ගෙනඑන ලදී. සොරුන් ගෙන අපට දෙන්නට හැක්කෙහිද" යි විමසීය. "මහරජ, සොරු මෙහිමය. දුරක නොවේ" යයි කිය. "කවරෙක්ද? කවරෙක්දැ යි මහරජ (ඔබ සොරයයි) යමෙක් කැමති වේද? ඔහුම සොරා වේවා! ඔබට බඩු ලත් තැන් පටන් සොරුන්ගෙන් කවර වැඩක්ද? නො අසවයි" කිය. "දරුව, මම ඔබට දිනපතා දහසක් දෙමි. මට සොරුන් ගෙන දෙව" යි "මහරජ, ධනය ලද කල්හි සොරුන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනද?" "දරුව, අපට ධනයටත් වඩා සොරුන් ලැබීම වටනේය" යි කිය. "එසේ විනම් 'සොරු මොවුහු' යයි ඔබට නොකියන්නෙමි. පෙර පැවති කරුණක් ඔබට ගෙනහැර දක්වමි. ඉදින් තෙපි නුවණැත්තේ නම් ඒ කරුණ දනුව" යි ඔහු මෙසේ කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර දක්වීය.

අතීතයෙහි බරණැසින් නුදුරෙහි ගංතෙර වූ ගමෙක පාටලී නම් වූ එක් නළුවෙක් වසයි. හෙතෙම එක් උත්සව දිනයක බිරිඳ රැගෙන බරණැසට පිවිස නටා ගයා ධනය ලැබ උත්සවය අවසානයෙහි බොහෝ සුරා සහ බත් ගෙන්වාගෙන සිය ගමට යන්නේ ගංතෙරට පැමිණ (ගඟෙහි) පැමිණෙන නව ජලය දකින්නේ රා බොමින් හිඳ මත්වූයේ සිය ශක්තිය නොදන්නේ මහත් වූ විනාව ගෙලබැඳ නදිය තරණය කර යන්නෙමැයි බිරිය අතින් ගෙන නදියට බැස්සේය. විනාවෙහි සිදුරුවලින් (ඒ තුළට) ජලය පිවිසියේය. ඉක්බිති එම විනාව ඔහු ජලයෙහි ගිල්වාලූයේය. බිරිය වූ කලී ඔහු ගිලෙන බව දැන ඔහු අත්හැර (නදිය) තරණය කොට ඉවුරෙහි හුන්නීය. නළු පාටලී තෙමේ වරක් දියමතුවීමට එයි. වරක් දියෙහි ගිලෙයි. ජලය පෙවී ඉදිමුණ උදරය ඇත්තේ විය. ඉක්බිති ඔහුගේ බිරිඳ සිතීය. මගේ සැමියා දැන් මැරෙන්නේය. ඔහුගෙන් එක් ගීතයක් ඉල්වා පිරිස් මැද එය ගයමින් ජීවිකාව කරන්නෙමි යි සිතා "ස්වාමීනි, ඔබ ජලයෙහි ගිලෙන්නෙහිය. මට එක් ගීතිකාවක් දෙන්න. ඉන් මම දිවි ගත කරන්නෙමි" යි කීවූය.

බහුසුභං විතතකපීං ගඬගා වහති පාටලං
 වුසාමානක හඳුනෙන එකං මෙදෙහි ගාථකනති

1. ගංගා තොමෝ බහුඉත වූද විසිතුරු කරා ඇත්තා වූද, පාටලීව ගෙන යයි. ගඟ දියෙන් ගෙනයනු ලබන තැනැත්ත, ඔබට යහපතක් වේවා! මට එක් ගාථාවක් දෙන්න.

යන ගාථාව කිය.

එහි ගාථක යනු කුඩා ගාථාවකි.

ඉක්බිති නළු පාටලී ඇයට (කියනුයේ) කෙසේ නම් ඔබට ගිහිකාවක් දෙමිද. දැන් මම මහජනයාට පිළිසරණ වූ ජලය විසින් මරනු ලබන්නේයි කියා මෙම ගාථාව කීවේය.

2. දුකට පත්වූවහු යම් ජලයකින් තෙමන්ද, රෝගී වූවහු යම් ජලයකින් තෙමන්ද ඒ (ජලය) මැද මීය යන්නෙමි. පිහිට වූ තැනින් බිය හටගනි.

බෝසත් තෙමේ මේ ගාථාව දක්වා "මහරජ, ජලය යම් සේ මහජනයාට පිළිසරණ වේද, එසේම රජවරුද පිහිට වෙති. ඔවුන් සමීපයෙන් බිය උපදනා කල්හි කවරෙක් වලක්වන්නේ දැයි කියා මහරජ, මෙම කරුණ සැඟවුණ එකකි. පණ්ඩිතයන් විසින් දතයුත්තක් කොට මවිසින් කියන ලද. මහරජ දනුව"යි කීය. "දරුව, මම මෙබඳු පිළිසන් කථා නොදනිමි. මට සොරුන් ගෙන දෙව"යි කීය.

ඉක්බිති මහසත් තෙමේ ඔහුට (කියනුයේ) එසේනම් මහරජ, මෙයද අසා දනුවයි වෙනත් කරුණක්ද ගෙනහැර පෑවේය. "දේවයන් වහන්ස, පෙර මේ බරණැසම දොරටු ගමිහි එක් කුඹල්කරුවෙක් බඳුන් සදනු පිණිස මැටි ගෙන එන්නේ එක් තැන්හිම නිරතුරුව ගෙන ගුහාව තුළ මහත් වූ වළක් සැරුවේය. ඉක්බිති එක් දිනයක ඔහු මැටි ගන්නා කල්හි නොකල් වලාවක් නැගී මහවැස්සක් හෙලීය. මැඩගෙන යන්නා වූ ජලය (ඔහුව) වලට හෙලීය. ඒ හේතුවෙන් ඔහුගේ හිස බිඳුණි. හෙතෙම හඬනුයේ මේ ගාථාව කීය.

3. යම්තැනක බීජයන් වැඩේද සත්ත්වයෝ යම්තැනක පිහිටියෝද ඒ (පොළොව) මගේ හිස පෙළයි. පිහිටවූ තැනින් බිය උපනි.

එහි "නිපිළෙහි" යනු වැටී පීඩාවට පත්වෙයි. බිඳෙයි. දේවයන් වහන්ස, යම් පරිද්දෙකින් මහජනයාට පිළිසරණ වූ වූ රජු නැගී සිට

සොරකම් කරන කල්හි කවරෙක් නම් වලක්වන්නේද? මහරජතුමනි, මෙසේ සඟවා කියන ලද සොරු හඳුනා ගන්නට හැකි වන්නෙහිද?" "දරුව, මට සඟවා කීමෙන් කරුණු නැත. 'මෙතෙම සොරා'යයි මෙසේ මට සොරා ගෙන දෙව"යි කිය.

හෙතෙම රජු රක්තේ "සොරා ඔබයයි" නොකියා වෙනත් වූ උදාහරණයක් ගෙනහැර පෑවේය. "මහරජ, පෙර මේ නගරයෙහිම එක් පුරුෂයෙකුගේ ගෙය ගිනි ගත්තේය. හෙතෙම ඇතුළට පිවිස බඩු බැහැර කරවයි ඇනවීය. ඔහු (ඇතුළට) පිවිසි බඩු බැහැරකරන කල්හි ගෙයි දොර වැසුනේය. හෙතෙම දුමෙන් අතට වී නික්මෙන මගක් නොලබන්නේ උපන් දවීමි දුක් ඇත්තේ ඇතුළත සිටියේම හඬන්නේ (මේ) ගාථාව කිය.

4. යමක් කරණකොට බන් පිසන්ද? යමක් කරණකොට සීතල නසයිද? ඒ ගින්න මගේ සිරුර දවයි. පිහිටවූ තැනින් බිය උපනි.

එහි "සො මං ඩහනි" යනු ඒ ගින්න මගේ සිරුර දවයි. මේම වූ පාඨ වේ. "මහරජ, ගින්න මෙන් මහජනයාට පිළිසරණ වූ එක් මිනිසෙක් රත්නාහරණ වූ භාණ්ඩ පැහැර ගත්තේය. මගෙන් සොරා නොවීමසව"යි කියාය. "දරුව, මට සොරුම දෙව. (දිය යුතුමය)යි.

හෙතෙම "සොරා ඔබ"යයි රජුට නොකියා වෙනත් වූද උදාහරණයක් ගෙනහැර පෑය. "දේවයන් වහන්ස, පෙර මේ නගරයෙහිම එක් පුරුෂයෙක් බොහෝකොට වළඳා දිරවන්ට නොහැකි වන්නේ වේදනාවෙන් මත්වී හඬන්නේ ගාථාවක් කිය.

5. වැළඳු යම් ආහාරයකින් බොහෝ බ්‍රාහ්මණ ක්ෂත්‍රීයයෝ යැපෙන්නේද? අනුභව කරන ලද ඒ ආහාරය මා නසයි. පිහිටවූ තැනින් බිය උපනි.

එහි සො මං භුතෙතා වියපාදි යනු වළඳන ලද එම බත මා නසයි. මරවයි. මහරජතුමනි, බත මෙන් මහජනයාට පිළිසරණ වූවෙක් බඩු පැහැර ගත්තේය. එය ලද කල්හි කවරක් නිසා සොරා (කවරෙක් දැයි) විමසන්නෙහිද?" "දරුව, හැකිනම් සොරා මට දෙව"යි කිය.

හෙතෙම ඔහු දනුවත් කරනු පිණිස වෙනත් වූද උදාහරණයක්

ගෙනහැර පෑය. "මහරජකුමනි, පෙර මෙම නගරයෙහිම සුළඟක් ඇතිවී එකෙකුගේ සිරුර බිත්දේය. හෙතෙම හඬනුයේ ගාථාවක් කිය.

6. පණ්ඩිතයෝ ශ්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහි අවසන් මාසයෙහිදී සුළඟ කැමති වෙත්. ඒ සුළඟ මගේ සිරුර බිදීයි. පිහිටවූ තැනින්ම බිය උපනි.

"මහරජකුමනි, මෙසේ පිහිටවූ තැනින්ම බිය උපන. මේ කරුණ දනුව." "දරුව මට සොරා දෙවයි (රජු) කිය.

හෙතෙම ඔහුව දැනුවත් කරනු පිණිස වෙනත් වූද උදාහරණයක් ගෙනහැර පෑය. "දේවයන් වහන්ස, අතීතයෙහි හිමවත් පෙදෙසෙහි බෙදී ගිය අතුපතරින් යුක්ත වූ නොයෙක් දහස් ගණන් කුරුල්ලන්හට නිවෙස් වූ මහ ගසෙක් විය. එහි අතු දෙකක් ඔවුනොවුන් ගැටුණේය. ඒ හේතුවෙන් දුම උපන්නේය. ගිනිසුනු (අළු) වැටුණේය. පක්ෂීන්ගේ ප්‍රධානියා ඒ දැක ගාථාවක් කිය.

7. පක්ෂිහු යම් ගසක් ඇසුරු කළාහුද ඒ මේ ගස ගිනි පිටකරයි. කුරුල්ලනි, (අන්) දිසාවක් ඇසුරු කරව්. පිහිටවූ තැනින් බිය උපනි.

එහි ජගති රූහං යනු පොළොවෙහි හටගත් දේවයන් වහන්ස, යම් සේ ගසක් පක්ෂීන්ට පිළිසරණ වේද මෙසේ රජු මහජනයාට (උපකාරී වේ.) ඔහු සොරකම් කරන කල්හි කවරෙක් වළක්වාලයිද? දේවයන් වහන්ස, (ඒ බව) සැලකුව මැනවි. "දරුව, මට සොරා දෙව"යි කිය.

ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුට වෙනත් වූද උදාහරණයක් ගෙනහැර පෑය. මහරජකුමනි, කසීරට එක් ගමක ඒකතරා කුළීගෙයක පිටුපස නපුරු මෝරුන් ඇති නදියක් ඇත. එම කුලයට එකම පුතෙක් විය. ඔහු පියා මළ කල්හි මව පෝෂණය කෙළේය. ඔහුගේ මව ඔහුගේ නොකැමැත්තෙන්ම එක් කුලදුවක් ගෙන ආවාය. ඇය මුල්කාලයෙහි නැන්දණියට ප්‍රියවී පසුව පුත් දුවරුන්ගෙන් වැඩෙන්නී ඇය බැහැර කරවනු කැමැත්තී වූවාය. ඇයගේ මවද ඒ ගෙයිහිම වසයි. ඇය ස්වාමියාගේ සම්පයෙහි නැන්දනියගේ නොයෙක් ආකාර වූ දොස් කියා බිඳුවා "මම ඔබගේ මව පෝෂණය කරන්නට නොහැක්කෙමි. ඇය මරව"යි කියා "මිනිසුන් මැරීම නම් බැරැරුම් දෙයක. කෙසේනම් ඇය මරමිද"යි කී කල්හි, "නින්දට වත් කල්හි ඇය ඇඳ සමගින් ගෙන මෝරුන් ඇති

නදියට හෙලන්නෙමු. අනතුරුව ඇය මෝරු මරන්නාහු"යයි කිය. "නොපගේ මව කොහිද"යි. (ඇසිය) "ඇය සමීපයෙහිම නිදයි"යයි (ඇය කිය) "එසේනම් යව. ඇය හොත් ඇඳෙහි රැහැණක් බැඳ ඉඟි කරව"යි (කිය.) ඇය එසේ කොට "මව්සින් ඉඟි කරන ලද"යි කිය. අනිකා යම්තාක් මිනිස්සු නිදන්ද එතෙක් ඉවසවයි නින්දෙන් මෙන් වැද හෙව (නැවත) ගොස් ඒ රැහැන බිරිඳගේ මවගේ ඇඳෙහි බැඳ බිරිඳ පුඬුටුවා දෙදෙනාම ගොස් ඇය ඇඳ සමගම ඔසවා නදියෙහි දමූහ. එහිදී මෝරු ඇය කඩා බිඳ දමා කෑවාහුය. ඇය දෙවන දවස්හි මව මැරූ බව දැන "ස්වාමීනි, මගේ මවම මරන ලදී. දැන් ඔබගේ මවද මරමු"යයි කියා එසේ විනම් මැනවයි කී කල්හි අමු සොහොනෙහි සෑයක් කර ඇය ගින්නෙහි බහා මරමු යයි කිය. ඉක්බිති දෙදෙනාම නිදන්නා වූ ඇය සොහොනට පමුණුවා තැබුවාහුය. එහිදී සැමියා බිරිඳට කීවේය. "ඔබ ගිනි ගෙනෙන ලදද?" "ස්වාමීනි, අමතක වූයේ නොගෙන ආමි"යි කීවාය. "එසේනම් ගොස් ගෙනව" "ස්වාමීනි, යන්නට නොහැක්කෙමි. ඔබ ගියකල්හි (තනිව) සිටින්නටද නොහැක්කෙමි. දෙදෙනාම යන්නෙමු"යි කියා ගියහ. ඔවුන් ගිය කල්හි මැහැලිය සීතල සුළඟින් පිබිදුනි. සොහොන බව දැන මොවුහු මරනු කැමැත්තෝ ගිනි ගෙන ඒම සඳහා ගියෝ යයි සලකා මගේ බලය නොදනිත් යයි එක් මළ සිරුරක් ඇඳෙහි වැදහොවා මත්තෙහි වැරහැලි රෙද්දකින් වසා තෙමේ පලාගොස් එහිම වූ ලෙන් ගුහාවකට පිවිසියාය. අනික් තැනැත්තෝ ගිනි ගෙනවුත් මැහැල්ල යන හැඟීමෙන් මළසිරුර දවා ගියාහුය. එක් සොරෙකු විසින් ඒ ගුහා ලෙනෙහි පෙර බඩු තබන ලද්දේය. හෙතම එය ගන්නෙමැයි පැමිණ මැහැල්ල දූක එක් යක්ෂණියක් වන්නීය. මගේ බඩු අමනුෂ්‍යයන් විසින් අයත් කරගන්නා ලද්දේ වූවාහු යයි එක් භූත වෛද්‍යවරයෙකු කැඳවීය. වෛද්‍යවරයා මත්තූ කරනුයේ ගුහාවට පිවිසියේය. ඉක්බිති ඔහුට ඇය (මෙසේ) කීවාය. "මම යකින්නියක් නොවෙමි"යි කීවාය. "එව, දෙදෙනාම මේ ධනය පරිහරණය කරමු"යයි. "කෙසේනම් අදහමුද." "ඔබගේ දිව මගේ දිවෙහි තබව"යි. හෙතම එසේ කළේය. ඉක්බිති ඇය ඔහුගේ දිව සපා කා සිඳ හෙලීය. භූත වෛද්‍යවරයා ඒකාන්තයෙන්ම මැය යක්ෂණියකැයි දිවෙන් ලේ වගුරනුයේ මහ හඬින් කෑගසමින් පලා ගියේය. මැහැල්ල දෙවන දවස්හි සියුම් සඵවක් හැඳ නන්විධ වූ රන් ආභරණ ගෙනම ගෙට ගියේය. ලේලිය ඇය දක "මැණියනි, ඔබ කොහිදී මෙය ලබන ලදද"යි විවාළාය. "දැරුව, තෙල සොහොන්හි දූව විතකයෙහි දූවුනෝ මෙවන් දේ ලබනැ"යි කිය. මැණියනි, මව්පිනුදු ලබන්නට හැකිදැයි. මා වැන්නෙක් වී ලබන්නෙහිය. ඇය පළඳනා

බඩු ලෝභයෙන් ස්වාමියාට කියා එහි තමාව දැවවීය. ඉක්බිති දෙවන දවස්හි ස්වාමියා ඇය නොදක්නේ "මැණියනි, ඔබ මේ වෙලාවෙහි ආවාය. ලේලිය වූ කලී නොපැමිණේ"යි කීය. ඇය ඒ අසා "එම්බා පවිටු පුරුෂය. වරක් මැරුණු තැනැත්තියක් කිම පැමිණේද?"යි ඔහුට තරවටු කර ගාථාවක් කීවාය.

8. මල්දම් පළඳවූ සඳුන් ගැල්වූ යම් තැනැත්තියක සොම්නසින් ගෙන ආවෙමිද ඇය මා නිවසින් නෙරපන්නීය. පිහිටවූ තැනින් බිය උපනි.

එහි සොමනසසං යනු සොම්නස් උපදවා සොමනසා යනුද පායයි. සොම්නස් ඇත්තියක වී යනු අර්ථයි. මෙසේ කියන ලද්දේ වෙයි. මැය නිසා මගේ පුතු පුත් දුවරුන්ගෙන් වැඩෙන්නේය. මාද මහලු කල පෝෂණය කරන්නේ යයි මල්දම් පළඳවා සඳුන් ගල්වා අලංකාර කර සොම්නසින් යුක්ත වූවා ගෙන ආවෙමි. ඇය අද මා නිවසින් බැහැර කරයි. පිහිටවූ තැනින්ම භය උපනි" යනුයි. "මහරජතුමනි, නැන්දතියගෙන් ලේලිය මෙන් රජු මහජනයාට පිළිසරණ වේ. දේවයන් වහන්ස, ඔහු වෙතින් බිය උපන් කල්හි කුමක් කරන්නට හැකිද'යි සැලකුව මැනවි." රජු එය අසා "දරුව, මම ඔබ විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද කරුණු නොදනිමි. මට සොරාම දෙවයි.

හෙතෙම රජු රකින්නෙමැයි වෙනත් වූද කරුණක් ගෙනහැර පෑය. "දේවයන් වහන්ස, පෙර මෙම නගරයෙහිම එක් පුරුෂයෙක් ප්‍රාර්ථනාවක් කර පුත්‍රයෙක් ලැබීය. හෙතෙම ඔහු උපන් කල්හි මව්සින් පුතෙක් ලබන ලද්දී සතුටට හා සොම්නසට පැමිණියේ ඔහු පෝෂණය කර සුදුසු වයසට පත්කල්හි බිරිඳක හා එකතුකරවා පසුකාලයෙහි වයසට ගොස් කර්මාන්ත කරනට නොහැකි විය. ඉක්බිති පුත්‍රයා (කියනුයේ) ඔබට වැඩ කරන්නට නොහැක්කේය. මෙතැනින් නික්ම යවයි ගෙන බැහැර කරවීය. හෙතෙම දුකින් හා අපහසුවෙන් සිඟාකෑමෙන් ජීවිතාව ගෙන යන්නේ හඬමින් ගාථාවක් කීය.

9. උපන් යමෙකු නිසා සතුටු වූයෙමිද? යමෙකුගේ දියුණුව කැමති වූයෙමිද, හෙතෙම මා ගෙයින් නෙරපයි. පිහිට වූ තැනින් බිය උපනි.

එහි සොමං යනු එම පුත්‍රයා මා ගෙයින් බැහැර කරයි. ඒ මම සිඟමනෙහි හැසිර දුකසේ ජීවත් වෙමි. පිහිට වූ තැනින්ම බිය උපන්නේය යනුයි. මහරජතුමනි, මහලුවියට පත් පියා ශක්තිමත් පුතු විසින් රැකිය යුතුය. මේ උපදනා වූ බිය සියලු සතුන් රක්නා වූ රජුගේ සම්පයෙන් උපන්නකි. දේවයන් වහන්ස, මේ කරුණින් සොරා අසවල් තැනැත්තේ යයි දනුවයි. රජු ඒ අසා "දරුව මම කරුණ හෝ නොකරුණ නොදනිමි. සොරා හෝ මට දෙව. ඔබම හෝ සොරා වෙහි"යි මෙසේ නැවත නැවත කරුණයා යෙදවීය.

ඉක්බිති හෙතෙම එම රජුට මෙසේ කීය. "මහරජතුමනි, කිම එකපැහැර සොරා ගැනීමට කැමති වන්නහුද? එසේය දරුවයි. එසේනම් සොරා අසවලා අසවලා යයි පිරිස් මැද පවසමිසි කීය. දරුව එසේ කරවයි. හෙතෙම ඔහුගේ (රජුගේ) වචනය අසා මේ රජ තෙමේ තමා රක්නට නොදෙයි. දැන් සොරා (අල්ලා) ගන්නෙමු යයි රැස්වූ මහජනයා අමතා මේ ගාථාවන් කීය.

10. රැස්වූ ජනපද වැසියෝද නියමිගම් වැසියෝද මගේ වචනය අසත්වා! යම් ජලයක් වීද එය ගිනිගත්තේය. යම් රජෙකුගෙන් ආරක්‍ෂාව වීද ඔහු වෙතින් බිය උපනි.

11. රජුද පුරෝහිත බමුණාද රට කොල්ල කනි. තොප තොපගේම ආරක්‍ෂාව ඇත්තෝව වාසය කරවි. පිහිට වූ තැනින් බිය උපනි.

එහි යතොදකං තදාදිතතං යනු යම් ජලයක් වීද එයම ගිනි ගත්තේය. යතො බෙමං යනු යම් රජකු වෙතින් ආරක්‍ෂාව විය යුතුද ඒ රජු වෙතින්ම බිය උපනි. අතතගුතතාව විහරථ යනු දැන් තෙපි අනාථයෝ වූහ. තමා විනාශ නොකරවි. තෙමේම තමාට ආරක්‍ෂා ඇත්තෝ වී තමා සතු ධන ධානය රකිවි. රජු වූ කලී මහජනයාට පිළිසරණ වූයේය. ඔහු වෙතින්ම ඔබට බිය උපනි. රජුද පුරෝහිතයාද කොල්ලකෑ සොරු වෙති. ඉදින් තෙපි සොරුන් ගනු කැමැත්තහු නම් මේ දෙදෙනා ගෙන කළයුතු කීස කරවි යයි.

ඔව්හු ඔහුගේ කථාව අසා සිතුවාහුය. "මේ රජ තෙමේ ආරක්‍ෂා කළයුතු වූයේම දැන් අනිකෙකු මත්තෙහි දොස් පවරා තමාගේ බඩු තමාම පොකුණෙහි (සඟවා) තබා සොරා සොයවයි. දැන් මෙතැන් පටන්

නැවත සොරකම් නොකරනු පිණිස මේ පව්වු රජු නසමු" යයි ඔවුහු දඬු මුගුරු ආදිය ගත් අත් ඇත්තාහු එහිදීම රජුටද පුරෝහිතයාටද තලා ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා මහා සත්වයන් අභිෂේක කර රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවාලූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා "උපාසකයා, පොළොවෙහි පියවර සළකුණු දැකීම ආශ්චර්යයක් නොවේමය. පැරණි පඬුවෝ වූ කලී අහස්හි පිය සළකුණු දත්තාහු මැයි කියා ජාතකය පෙරපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උපාසකයාද පුත්‍රයාද සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියෝය. එකල්හි පියා කස්සප ස්ථවිර විය. පියවර සළකුණු ශාස්ත්‍රයෙහි දක්‍ෂ තරුණයා වනාහි මම ම වූයෙමියයි වදාළ සේක.

9-7

ලෝමස කස්සප ජාතකය

අසස ඉන්ද්‍ර සමෝ රාජා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවීරමිහි වාසය කරන සේක් එක්තරා උකටලී වූ හික්‍ෂුවක අරඹයා දේශනා කළ සේක. බුදුරජු ඒ හික්‍ෂුවගෙන් ඔබ උකටලී වූයේ සැබවදැයි විමසා සත්‍යයයි කී කල්හි මහණ! මහමෙර සොළවන වාතය කීම පැරණි පත්‍රයන් (කොල) කම්පා නොකරයිද? මේ ක්ලේශයෝ කීර්තිමත් ඇත්තෝද අපකීර්තියට පමුණුවත්. පිරිසිදු සත්වයෝද කිළිටු වූවන් කරත් ඔබ වැන්නවුන් පිළිබඳ කවර කථාදැයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑය.

අතීතයෙහි බරණැස රජ වූ බ්‍රහ්මදත්තගේ පුතු බ්‍රහ්මදත්ත කුමාර නම් වී. පුරෝහිතගේ පුත්‍රයා කස්සප නම් වී. (දෙදෙනාම) යහළුවෝ වී එක් ගුරුවරයෙකුගේ නිවෙස්හිදී සියළු ශිල්පය උගත්හ. මෑත කාලයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයා පියා ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටියේය. කස්සප මෙසේ සිතීය. මගේ යහළුවා රජවිය. දැන් මට මහත් වූ සම්පත් දෙන්නේය. මට සම්පතීන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මම මවිපියන්ගෙන්ද රජුන්ගෙන්ද විමසා පැවිදි වන්නෙමැයි.

හෙතෙම රජුගෙන්ද මවිපියන්ගෙන්ද විමසා හිමවතට පිවිස තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී සත්වන දවස්හි අභිඥාවන්ද සමාපත්තීන්ද උපදවා පිඬු පිණිස හැසිරීමෙන් යැපෙන්නේ වාසය කෙළේය. පැවිදි වූවහු

ලොමසකස්සප යයි හැඳින්වූහ. උත්කර්ෂවත් ලෙස දිනන ලද ඉඳුරන් ඇති කර්කෂ තවුස්දම් ඇති තාපසයෙක් විය. ඔහුගේ තවුස් තෙදින් ශක්‍රභවනය කම්පා විය. ශක්‍රයා විමසා බලනුයේ ඔහු දෑක (මෙසේ) සිතීය. මේ තවුසා අභිශයින් උග්‍ර තේජස් ඇත්තෙකි. මා ශක්‍ර භවනයෙන්ද ගිලිහිය හැක්කෙක. බරණැස් රජු සමඟ එකතුවී මොහුගේ තපස බිඳින්නෙමි යි කියාය.

හෙතෙම ශක්‍රානුභාවයෙන් මැදියම් රෑ සමයෙහි බරණැස් රජුගේ සිරියහන් ගැබට ගොස් මුළු සිරියහන් ගැබම ශරීරාලෝකයෙන් බබුළුවා රජු සම්පයෙහි අහස්හි සිටියේ "මහරජ, නැගී සිටුව" යි රජු පුබුදුවාලීය. ඔබ කවරෙක්ද යි කී කල්හි මම ශක්‍රයා වෙමි යි කීය. කවර කරුණක් සඳහා ආවෙහිද යි? මහරජ සියළු දඹදිව එකම රාජ්‍යයක් කොට කැමැත්තෙහිද නොකැමැත්තෙහිද යි විචාළේය. කවර හෙයකින් නොකැමති වන්නෙමිද? ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට (කියනුයේ) එසේ නම් ලොමස කස්සප තවුසා ගෙන්වා තිරිසනුන් නස්නා යාගය කරවව. ශක්‍රයා හා සමානව අජරාමර වී සියළු දඹදිව රාජ්‍යය කරන්නෙහි යයි කියා පළමු ගාථාව කීය.

අසස ඉන්ද්‍රසමෝ රාජ අවචනං අජරාමරෝ
සවෙ තං යඤ්ඤං යාජෙය්‍ය ඉසිං ලොමසකස්සපනි

1. ඉදින් රජතුමනි, ලොමස කස්සප තවුසා ලවා පශු ඝාතක යාගය කරවන්නේ නම් ඒකාන්තයෙන් අජරාමර වන්නේය. ශක්‍රයා හා සමාන රජෙක් වන්නෙහිය.

එහි අසසා යනු වන්නෙහිය. යාජෙය්‍යා යනු ඉදින් ඔබ වන සෙනසුනෙන් ලොමස කස්සපං යනු තවුසා ගෙන්වා යාගය කරන්නෙහි.

රජු ඔහුගේ වචනය අසා මැනවයි පිළිගත්තේය. ශක්‍රයා එසේ නම් ප්‍රමාද නොකරව යි කියා ගියේය. රජු දෙවන දවස්හි සය්භ නම් වූ ඇමතියා කැඳවා යහළුව, මාගේ ප්‍රිය යහළු වූ ලෝමසකස්සප සම්පයට ගොස් මාගේ වචනයෙන් මෙසේ කියව. රජු ඔබ ලවා යාගයක් කරවා සියළු දඹදිව එකම රජු වන්නේය. ඔබතුමන්ටද යම් පමණ පෙදෙසක් කැමති වන්නහු නම් එපමණක් දෙන්නේ යයි. මා සමඟ යාගය කරන්නට එවයි කීය.

හෙතෙම "දේවයන් වහන්ස, මැනවයි" තාපසයා වසන ඉසව්ව දැනගනු පිණිස නගරයෙහි බෙර හසුරුවා එක් වනයෙහි හැසිරෙන්නකු විසින් "මම දැනිමි"යි කී කල්හි ඔහු පෙරටු කොට මහත් පිරිවර සමඟ එහි ගොස් තවුසා වැද එකත්පස්ව හුන්නේ එම පණිවුඩය දැන්වීය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුට "සය්භ ඇමතිතුමනි, මේ කවරක් නම් කියහිදැයි කියා ප්‍රතිකේෂප කරනුයේ ගාථා සතරක් කිය.

2. සය්භ ඇමතිතුමනි, මෙය මෙසේ දනුව. මුහුද සීමාකොට ඇති, මුහුදෙන් වටවූ පොළොව වත් සත්ව ඝාතනයෙන් ලැබෙන නින්දාව සමග (ලබන්නට) නොකැමති වෙමි.

3. බමුණ, අපායට පමුණුවන්නා වූ පැවැත්මෙන් හෝ අධර්ම වර්යාවෙන් හෝ යුත් යම් පැවැත්මක් වේද (ඉන් ලබන) කීර්ති ලාභයටද ධනලාභයද නින්දා වේවා!

4. අධර්මයෙන් යම් සෙවීමක් වේද ඊට වඩා යම් අනගාරිකව, පාත්‍රයක් ගෙන අහර පිණිස හැසිරීමක් වේද ඒ වූම දිවිපැවැත්ම උතුම්ය.

5. අනගාරිකව අන්‍යයන්ට හිංසා නොකර, පාත්‍රයක් ගෙන අහර පිණිස යම් හැසිරීමක් වේද ඒ පැවැත්ම ලොව රජකමට වඩා අගනේයයි.

එහි සසමුද්‍ර පරියාය යනු මුහුද වටකොට මහිංසාගර කුණ්ඩලං යනු සිව්දිවයින් වටකොට සිටි සාගරයන්ගෙන් කන්වැල්හි තබන ලද කුණ්ඩලාහරණයන්ගෙන් මෙන් යුක්ත වූයේ. සහනිඤ්ඤා යනු මොහු විසින් සත්ව ඝාතනය කරන ලදැයි යන මේ නින්දාව සමග සක්වළ කෙළවර කොට ඇති මහපොළොව ද නොකැමැත්තෙමියි කියයි. යා වුනහි විනිපාතෙන යනු නිරයෙහි වැටෙන කර්මයෙන් යම් දිවි පැවැත්මක් වේද එයට නින්දා වේවා! ඒ පැවැත්මට ගර්භා කරමි යයි දක්වයි. යා යෙව ජීවිකා යනු පැවිදි වූවහුට මැටි පාත්‍රය ගෙන අනුන්ගේ ගෙවල් වෙත එළඹ අහර සෙවීමේ දිවිපැවැත්මම කීර්ති හා ධන ලාභයට වඩා සිය ඉණයෙන් උතුම්යයි යන අර්ථයි. අපි රජෙජන තං වරං යනු අන්‍යයන් නොපෙළන්නා වූ අනගාරිකයාගේ අහර සොයා යෑම මුළු දඹදිව රාජ්‍යයටද වඩා අගනේය යි අර්ථයි.

ඇමති තෙමේ ඔහුගේ කථාව අසා (රජු වෙත) ගොස් රජුට (ඒ බව) දැන්වීය. රජු ඒ අසා (තවුසා) නොපැමිණෙන කල්හි කුමක් කරන්නට හැකිදැයි (සිතා) නිශ්ශබ්ද විය. ශක්‍රයා නැවත මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි අවුත් අහස්හි සිට මහරජතුමනි, කිම ලෝමක කස්සප තවුසාට අණකර යාගය නොකරන්නෙහිදැයි කීය. පණිවුඩ යවන ලද්දේ නමුත් නොඑයි. මහරජ, එසේනම් තමාගේ දුටු වන වැරද්දකි කුමාරිය සරසවා සයන සමඟ යවා ඉදින් පැමිණ යාගය කරන්නෙහි නම් රජු ඔබට මේ කුමරිය දෙන්නේ යයි කියවුව. හෙතෙම ඒකාන්තයෙන් කුමරිය පිළිබඳ බැඳුන සිත් ඇත්තේ වී එන්නේය යනුයි.

රජු මැනවයි පිළිගෙන දෙවන දවස්හි සයන ඇමතියා සමඟ තම දියණිය යැවීය. ඔහුට දියණිය ගෙන එහි ගොස් තවුසා වැඳ පිළිසඳර කථා කොට දෙවඟනක් හා සමාන වූ රජදුවණිය ඔහුට පෙන්වා එකත්පස්ව සිටියේය. ඉක්බිති ඔහු ඉඳුරන් බිඳ ඇය දෙස බැලීය. බැලීමත් සමඟම පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ වී ධ්‍යානයෙන් මීදුනේය.

ඇමතිතෙමේ ඔහුගේ බැඳුන බව දැන ස්වාමීනි, ඉදින් යාගය යදින්නහු නම් රජු තොපට මැයු පාදපරිවාරිකාව කොට දෙන්නේයයි කීය. හෙතෙම කෙලෙස් වශයෙන් කම්පා වන්නේ 'මැය මට දෙන්නේය'යි කීය. එසේය. යාගය යදින්නහුට දෙන්නේයයි. හෙතෙම මැනවයි මැය ලබන්නේ යාග කරමි යයි කියා ඇය ගෙන ජටාවත් සමඟම අලංකාර කරන ලද රියට නැගී බරණැසට ගියේය.

රජුද එන්නේලු යයි අසා යාගය සඳහා කරවන වළෙහි කටයුතු ආරම්භ කළේය. ඉක්බිති පැමිණියා වූ ඔහු දෑකලාම ඉදින් යාග කරන්නාහු නම් මම ඉන්‍යයා හා සමාන වෙමි. යාගය අවසානයෙහි ඔබට දුටු දෙමියි කීය. කස්සප තෙමේ මැනවයි පිළිගත්තේය.

ඉක්බිති රජු දෙවන දවස්හි ඔහුද ගෙන වැරද්දකි සමගින්ම යාග වළ වෙත ගියේ එහි ඇත්, අස්, ගොන් ආදී සියළු සිව්පාවෝ පිළිවෙලින් තබන ලද්දෝද වූහ. කස්සප තෙමේ ඒ සියල්ලන් ගණන් කරද නසාද යාගය කරන්නට පටන් ගත්තේය. ඉක්බිති එහි පැමිණි මහජනයා එය දැක ලෝමක කස්සපය. මෙය තොපට නොයුතුය. නුසුදුසුය. මේ කුමක් නම් කරහි දැයි කියා හඬන්නේ ගාථා දෙකක් කීය.

6. වන්දනා බලවත්ය. සුර්යයාද බලවත්ය. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝද බලවත් වෙති. මුහුදට වෙරළද බලවත්ය. ස්ත්‍රීහු මේ සියල්ලට වඩා බලවත් වෙති.

7. යම් සේ උග්‍ර වූ තවුස්දම් ඇති, ශාන්ත වූ ලෝමස කස්සප තවුසා ලවා වන්දනා නම් රජද්‍රව පියාණන්ගේ යහපත පිණිස වාජපෙය්‍ය නම් යාගය කරවීද (එහෙයින් මේ සියලු බලයන්ට වඩා ස්ත්‍රීය බලවත් වේ)

එහි බලං වන්දනා බලං සුර්යො යනු මහත් වූ අඝුර නැසීමෙහිලා අන් බලයක් නම් නැත. සඳ හිරු දෙදෙනාට එහිලා බලවත් වෙතියි අර්ථයි.

සමණ බ්‍රාහ්මණා යනු ඉටු අනිටු පස්කම් සැප විෂය කරගත් වේගයන් දූර්මෙහි ඉවසීම් බලයෙන් හා නුවණැති බවෙන් යුක්ත වූවාහු, සන්සිඳුවන පව් හා බහාතබන ලද පව් ඇත්තෝ, 'සමණ බ්‍රාහ්මණා' වෙති. බලං වේලා සමුඤ්ඤා යනු මහමුහුදට ගොඩට ඒමට නොදී ජලය අවුරා තැබීමට සමර්ථ බැවින් වෙරළද බලය නම් වේ. බලාතිබල මිඤ්ඤා යනු ස්ත්‍රීහු වනාහි පිරිසිදු නුවණ ඇති නමුත් දුරුකරන ලද රාග නැතිවුන් තමාගේ වසඟයට ගෙන විනාශ කිරීමට සමර්ථ බැවින් මේ සියළු බලයන්ගෙන් අතිශයින් බලවත්හු නම් වෙති. සියළු බලයන් අතර ස්ත්‍රී බලයම මහත් යයි අර්ථය. යථා යනු යම්හෙයකින්. පිතු අඤ්ඤා යනු පියාගේ අභිවෘද්ධිය සඳහා මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් හෙයකින් උග්‍ර තවුස්දම් ඇති සීලාදී ගුණයන් සෙවුන හෙයින් සෘෂිවරයෙකු වූ මොහු වන්දනා (විසින්) සිල් නැත්තෙකු කොට පියාගේ අභිවෘද්ධිය සඳහා වාජපෙය්‍ය යාග කරවයිද එහෙයින් මෙසේ දතයුතුය. ස්ත්‍රීහු බලාතිබල යයි යනුවෙනි.

එසමයෙහි කස්සප තවුස් තෙමේ යාගය කිරීම සඳහා මඟුල් ඇතාට බෙල්ලෙහි පහර දෙමියි රනින් කළ කඩුව එසවීය. ඇතා එය දක මරණ බියෙන් තැති ගත්තේ මහ හඬින් කෑ ගැසීය. ඔහුගේ කෑගැසීම අසා සෙසු ඇත්-අස්-වාෂ්ඨයෝ මරණ බියෙන් මහත් වූ හඬ නැගූහ. මහජනයාද මහ හඬ නැගීය. කස්සප තෙමේ මහ හඬ අසා සංවේගයට පත්වී තමාගේ ජවා ආදීන් බැලීය. ඉක්බිති ඔහුට ජවාට රැවුල කුස ලොම් ලය ලොම් ප්‍රකටව පෙනුනේ විය. හෙතෙම විපිළිසර වී මවිසින්

ඒකාන්තයෙන් නුසුදුසු දෙයක් කරන ලදැයි සංවේගය ප්‍රකාශ කරන්නේ අටවන ගාථාව කීය.

8. (ඒ ව්‍යවකිය පිළිබඳ) ලෝභයෙන් කරන ලද කාමහේතුක කටයුත්ත කටුක වුවකි. ඒ කටයුත්තෙහි මූල සොයන්නෙමි. බැමි සහිත රාගය සිඳින්නෙමි.

එහි අර්ථය - මහරජතුමනි, මා විසින් ව්‍යවකිය පිළිබඳ ලෝභ උපදවා ඒ ලෝභයෙන් පාපහේතුක වූ යම් ඒ පවිටු ක්‍රියාවක් කරන ලදද එය කටුකය. තියුණු විපාක ඇත්තේය. මම එයට හේතු වූ නුණුවණින් මෙනෙහි කිරීම් සංඛ්‍යාත වූ මූලය සොයන්නෙමි. මට මේ කඩුවෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. ප්‍රඥාව නැමති කඩුව පිටතට ගෙන සුභනිමිති බැඳීම් සමග බැඳීම් සහිත රාගය සිඳින්නෙමියි.

අනතුරුව රජු ඔහුට (කියනුයේ) යහළුව බිය නොවන්න. දැන් තොපට ව්‍යවකි කුමරියද සත්රුවන් රැසක්ද දෙමි. යාගය පූජා කරව යයි කීය. ඒ අසා කස්සප තෙමේ (කියනුයේ) මහරජතුමනි, මට මේ ක්ලේශයන්ගෙන් වැඩක් නැතැයි කියා අවසාන ගාථාව කීය.

9. රජතුමනි, ලොව අතිශයින් බහුල වූ කාමයනට නින්දා වේවා! කාම සම්පත්තීන්ට වඩා තපසම උතුම්ය. කාමයන් හැර තපසම කරන්නෙමි. රටද ව්‍යවකියද ඔබටම වේවායි.

එහි සුබහුපි යනු ඉතා බහුලකොට ද, තපොකර්සසාමී යනු සීලයෙන් සංවර වීමට කරන්නෙමි යනුයි.

හෙතම මෙසේ කියා කසිණය ගෙන්වා නැසුනා වූ විශේෂාධිගමය උපදවා අහස්හි පළඟින් හිඳ රජුට ධර්මදේශනා කර "අප්‍රමාද වවයි" අවවාද කර යාගය සඳහා වූ ආචාර්ය විනාශ කරවා මහජනයාට අහසදානය දෙවා රජු අයදිද්දීම අහසට නැග තමාගේ වාසස්ථානයටම ගොස් දිවි ඇතිතෙක් බ්‍රහ්ම විහාරයන් වඩා බඹලොව පිහිටකොට ඇත්තෙක් විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය

දේශනාවසානයෙහි උකටලී වූ හික්කුච අර්භත් බවෙහි පිහිටියේය. එකල්හි සය්භ ඇමතියා සාරිපුත්ත ස්ථවිර විය. ලොමසකස්ස මම ම වූයෙම් යයි වදාළහ.

9-8
වක්කවාක ජාතකය

කාසාය වතෝ යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරම්හි වාසය කරන සේක් එක් ලෝහී හික්කුචක අරබයා දේශනා කළ සේක. හෙතෙම වනාහි ලෝහී වූයේය. ආහරයෙහි ලොල් විය. ආචාර්ය උපාධ්‍යායයන් පිළිබඳ වත් ආදිය හැර උදෑසනම සුවතට පිවිස විශාඛාවගේ නිවසෙහි නොයෙක් කැවිලි සහිතව කැඳ බි නොයෙක් අග රසයෙන් යුත් හැල් මාංශ බොජුන් අනුභව කර ඉන් තෘප්තිමත් නොවූයේ එතැනින් සුළු අනේපිඬු සිටාණන්ගේද මහ අනේපිඬු සිටාණන්ගේද කොසොල් රජුගේදැයි ඔවුන් ඔවුන්ගේ නිවෙස් සඳහා හැසිරෙයි. ඉක්බිති එක් දවසක් ඔහුගේ ලෝහී බව අරබයා දම්සභා මණ්ඩපයෙහි කථාවක් උපදවාලූහ. ශාස්තෘන්වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දූන් කිනම් කථාවකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවකැයි කී කල්හි ඒ හික්කුච කැඳවා "තෙපි ලෝහීය යනු ඇත්තදැයි" විමසා "ස්වාමීනි, සත්‍යය"යි කී කල්හි "මහණ කුමක් ලොල්වෙහිද? තොප පෙර ලොල් බව නිසා බරණැස ඇතුන්ගේ මළසිරුරු ආදියෙන් අතෘප්තිමත් වූයේ ඉන් නික්මී ගංගා නදී තෙර හැසිරෙන්නේ හිමවතට පිවිසියේ යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි එක් ලෝහී කවුඩෙක් බරණැස් නුවර ඇත් මළසිරුරු ආදිය කා හැසිරෙන්නේ ඉන් තෘප්තිමත් නොවූයේ ගංගා තීරයෙහි මසුන් කමිසි කියා එහි මළ මසුන් කන්නේ කිහිප දිනක් වැස හිමවතට පිවිස නත් වැදෑරුම් ලොකු කුඩා ගෙඩි කන්නේ බොහෝ මසුන් කැසුබුවත් ඇති මහත් වූ පියුම් විලකට පැමිණ එහි රත්වත් වූ සක්වා ලිහිණියන් දෙදෙනෙකු සෙවෙල් කා වසන්තවුන් දැක මොවුහු අතිශයින් වර්ණවත් වූවාහු වෙති. ඉතා දර්ශනීය වෙති. මොවුන්ගේ බොජුන් ප්‍රියමනාප වන්නේය. මොවුන්ගේ ආහාරය විමසා මම ද එයම අනුභව කර රත්වත් වන්නෙමිසි සිතා

ඔවුන්ගේ සමීපයට ගොස් පිළිසඳර කථාකොට එක් අතු කෙළවරක සිට ඔවුන්ට පැසසීම් මිශ්‍රකොට පළමු ගාථාව කිය.

කාසාය වසෝ සකුණෙ වදාමී - දුවෙ දුවෙ නන්දීමනෙ කරනෙන
කං අණධජං අණධජා මානුසෙසු - ජාතීං පසසනති තද්ධග ඔෆ්ථාති

1. කසාවත් හැඳගත්තවුන් වැනි යුගල යුගලවැ සතුටු සිතින් හැසිරෙන කුරුල්ලනි (ඔබට) කියමි. කුරුල්ලනි මිනිසුන් අතර කවර කුරුල්ලෙකැයි ඔබගේ ජාතිය පසසන්දයි කියව.

එහි කාසාය වසෝ යනු රත්වන් වූ කහට වස්ත්‍රයන් හැඳගත්තවුන් මෙන්. දුවෙ දුවෙ යනු යුගල යුගලවැ. නන්දීමනෙ යනු සතුටු සිත් ඇතිවැ. කං අණධජං අණධජා මනුසෙසු ජාතී පසංසනති යනු එමිඛා කුරුල්ලනි, මිනිස්සු අතර තෙපි ප්‍රසංසා කරන්නාහු කං අණධජං කවර නම් පක්ෂියෙකැයි කියා පසංසනති. කවර කුරුල්ලෙකැයි කියා මිනිසුන් අතර වර්ණනා කරත් දැයි අර්ථයි. කං අණධජං අණධජ මානුසෙසු යනුද පෙළයි. එහි අර්ථය - තෙපි කුරුල්ලන් අතරෙහිද මිනිසුන් අතරෙහිද කිනම් කුරුල්ලෙකැයි ප්‍රසංසා කරන්දැයි. ඒ අසා සක්වාලිහිණියා දෙවන ගාථාව කිය.

2. මිනිසුන්ට හිංසා කරන තැනැත්ත. ඔවුනොවුන්ට ප්‍රිය වාසයන් ඇති අපි මිනිසුන් අතර සක්වා ලිහිණියෝ යයි කියති. පක්ෂීන් අතර යහපත් පැවතුම් ඇත්තාහ යයිද සම්මත වූවෝ වෙමු. බිය නැතිව විලෙහි හැසිරෙමු.

එහි මනුසස හිංස යනු කපුටා මිනිසුන්ට හිංසා කරයි. පෙළයි. එහෙයින් ඔහුට මෙසේ අමතයි. අනුබ්බතෙ යනු එකට හැසිරෙන්නවුන් ඔවුනොවුන් සතුටු වන්නාහු ප්‍රිය වූ විසීම ඇත්තාහු. වකකවාකෙ යනු ඒ පක්ෂී වර්ගය සක්වාලිහිණි යයි ප්‍රසංසා කරත්. වර්ණනා කරත්. කියත්. ද්විජයන් අතර යම්තාක් පක්ෂීහු වෙත්නම් ඔවුන් අතර අපි යහපත් පැවතුම් ඇත්තෝයි මිනිසුන් අතර සම්මතයහ. දෙවන විකල්පාර්ථයෙහි අපි මිනිසුන් අතර සක්වාලිහිණියයි කියති. ද්විජයන් අතර අපි යහපත් පැවතුම් ඇත්තේ යයි සම්මතයහ. අපට යහපත් පැවතුම් ඇති පක්ෂීහු යයි කියති. අණණවො යනු මෙතැන්හි විල "අණණව" යයි කියන ලදී. මේ පියුම් විලෙහි අපි දෙදෙනාට අනිකෙකුගේ හිංසා කිරීමක් නොමැති

හෙයින් බිය නැත්තා වූ තැනැත්තෝ මෙන් හැසිරෙමුයි අර්ථයි. මේ ගාථාවෙහි සිව්වන පදය න සාසහෙතුමපි කරොම පාපං යනුද කියත්. එහි අර්ථය - යම් හෙයකින් අපි ආහාර හේතුවෙන්ද පවක් නොකරමු. එහෙයින් යහපත් පැවතුම් ඇත්තෝයි. අපි මිනිසුන් අතරද පක්ෂීන් අතරද සම්මත වූවාහු වෙති. ඒ අසා කපුටා තෙවන ගාථාව කිය.

3. සක්වා ලිහිණියෙනි, තොපගේ බලයද වර්ණයද බොහෝය. අලාමකය. කිම? මේ විලෙහි කවර ගෙඩිවර්ග අනුභව කරන්නෝද, කවරෙකුගෙන් මස් කවීද? කෙබඳු ආහාරයක් අනුභව කරවීද?

එහි කිං යනු පිළිවිසිම් වශයෙන් ඇමතීමයි. කිම? එම්බා සක්වා ලිහිණියෙනි යි කියන ලද්දේ වෙයි. අණණවෙ යනු මේ විලෙහි. භුඤ්ජ යනු අනුභව කරයි අර්ථයි. මංසං කුතො බාදථ යනු කවර ප්‍රාණීන්ගේ සිරුරින් මස් කවීද? අනුභව කරවීද "වො"කාරය නිපාත මාත්‍රයකි. පෙරපදය හා එහි සම්බන්ධය වේ. බලයද රූපයද බොහෝය යනුය.

අනතුරුව සක්වා ලිහිණියා සිව්වන ගාථාව කිය.

4. කපුටානනි, (මේ) විලෙහි ගෙඩි වර්ග නැත. සක්වා ලිහිණියනට කෑමට කොහෙන් නම් මස් ලැබේද? පට්ටා රහිත බොදුන් ඇත්තෝ සෙවෙල් කමු. ආහාරය සදහා පව් නොකරමු.

එහි වක්කවාකෙ යනු සක්වා ලිහිණියාට. ආවාක භෝජනා යනු පට්ටා රහිත ජලජ ආහාරයෝය. සෙවෙල් ද ජලයද අපගේ ආහාරයයි දැක්වේ. න සාස හෙතු යනු තොප වැන්නවුන් මෙන් අපි ආහාරය නිසා පව් නොකරමු.

අනතුරුව කපුටා ගාථා දෙකක් කිය.

5. සක්වා ලිහිණියෙනි, තොපගේ මේ ආහාරය මට රුචි නොවේ. මේ භවයෙහි ආහාරයෙහි සමාන බවක් වන්නේය. පෙර මා පිළිබඳව එවැන්නක් විය. අනතුරුව අන් පරිදි විය. මෙහි (මේ ශරීර වර්ණයෙහි) ලා මෙසේ මට විමතියක් උපනි.

6. මම ද මස ද ගෙඩි ද බත් ද ලුණු ද තෙල් සහිත ආහාරද අනුභව කරමි. යුද්ධ භූමියෙහි දක්‍ෂයෙක් මෙන් මිනිසුන් සතු ආහාර පැහැරගෙන අනුභව කරන්නට ලබමි. සක්වාලිහිණියා එතකුදු වුවත් මට තොපට මෙන් පැහැයක් නොමැත.

එහි ඉදං යනු තොප බුද්ධ ආහාර මට රූචි නොවේ. අසමීං භවෙ භොජන සනනිකාසො යනු මේ භවයෙහි මනා වූ ආහාර සමාන වූයේය. මේ සක්වාලිහිණි භවයෙහි යම් බොදුනක් වීද ඔබ එය කරණකොට ඊට අනුරූප විය. අතිශයින් රූමත් ශරීර ඇත්තේය යන අර්ථයි.

තතො මෙ අඤ්ඤාථා යනු පෙර තොප දෑකලාම මොවුන් මෙහි නන් වැදෑරුම් වූ ගෙඩි ද මත්ස්‍ය මාංශයන් ද කත්. එහෙයින් මෙසේ රූපත් වියයි මට සිතුවිල්ලක් විය. දෑත් මට ඉන් වෙනස් අදහසක් වේ යයි අර්ථයි. ඉවෙච්ච මෙ යනු මෙහි මේ කරුණින්ම තොපගේ ශරීර වර්ණයෙහි විමතියක් උපන්නේය. මොවුහු කෙසේ නම් මෙබඳු කටුක ආහාර බුද්ධිනාහු රූපත් වූවාහුදයි. අභමපි යනු මම වූ කලී. මේ වූම පායයි. භුඤ්ඤා යනු බුද්ධි. අනනානි ච යනු බොදුන්ද ලොණියතෙලියානි ලුණු හා තෙල්වලින් යුත්. රසං යනු මිනිසුන් අතර මිනිසුන් පරිහරණය කරන ප්‍රණීත රසයි. විජේඛා යනු යම්සේ දිනා. සුරො යුද ශූරයෙකු යුද අභිමුච් ජයගෙන සතුරන් නසා අනුභව කරයිද? එසේ පැහැරගෙන අනුභව කරමි යන අර්ථයි. යථා තච යනු මෙසේ ප්‍රණීත භෝජන අනුභව කරන්නා වූද මට, ඔබට යම් වර්ණයක් ඇත්ද එවැනි වර්ණයක් නැත. එහෙයින් ඔබගේ වචනය නො අදහමියි දක්වයි.

ඉක්ඛිතිච සක්වා ලිහිණියා ඔහුට පැහැ සම්පන්නිය නොවීමට කාරණයද තමාටම වන කාරණයද කියන්නේ සෙසු ගාථා පැවසීය.

7. කපුටාණෙනි, අපිරිසිදු දේ කන්නේ වෙහි. (යමෙක් ප්‍රමාද වූවෙහිද ඒ) ඇසිල්ලෙහි වැටෙන සුළුවෙහි. තොපට කෑමි-පීම් දුකින් ලැබේ. ගස්හි ගෙඩිවලින්ද සොහොන්මැද යම් මසෙක් වේද ඉන් සතුටු වේ.

8. මොහොතින් හුන් තැනින් වැටෙන කපුටාණෙනි, යමෙක් සැහැසි කමින් භෝගය ලැබ අනුභව කරයිද? ඒ හේතුවෙන් ස්වභාවධර්මය ඔහුට නින්දා කෙරේ. එසේ දෝෂාරෝපණය ලද්දේ වර්ණය ද බලය ද අත්හරී.

9. ඉදින් සැහැසිකම් නොකිරීමෙන්ද අනුන් නොනැසීමෙන්ද සන්සුන්ව ස්වල්ප වූ හෝ ආහාරයක් අනුභව කරයිද ඒ හේතුවෙන් ඔහුගේ ශක්තිය ද වර්ණය ද වන්නේය. වර්ණය මුළුමනින්ම ආහාරය නිසා හටගන්නේ නොවේ.

එහි අසුදා භකෙධාසී යනු ඔබ සොරකම් කර වංචා කර කන හෙයින් අපිරිසිදු ආහාර ඇත්තෙක. බණානුපාතී යනු යමෙක් ප්‍රමාද වූ ඇසිල්ලෙහි එහි වැටෙන සුළුය. කිවෙන්න තෙ යනු ඒ ඔබ දුකින් කැමි-බිම් ලබයි. මංසානිවා යනු සොහොන් මැද යම් මසක් වේද ඉන් සතුටු නොවෙති. තතො යනු පසුව. උපකෙකාසනි නං සභාවො යනු තෙමීම ඒ පුද්ගලයාට ගර්භා කෙරේ. උපකකුටෙධා යනු මෙසේ තමා විසින්ද අනුන් විසින්ද ආක්‍රෝශ කරන ලද්දේ ගර්භා කරන ලද්දේ විපිළිසර බැවින් වර්ණය ද බලය ද හරී. නිබ්බුතිං භුඤ්ජනී යදී යනු ඉදින් අන්‍යයන් නොපෙළා දහැමිව ලබන ලද ස්වල්ප වූ හෝ නිවුන හෝජනය වළඳයිද? කදසස හොති යනු එකල්හි එම පණ්ඩිතයාට ශරීර බලය ද වර්ණ බලය ද වෙයි. ආහාර මයෙන යනු නන්වැදැරුම් ආහාරයෙන්. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. එම්බා කවුඩ! තෙල වර්ණය නම් සතරකින් උපන්නේය. එය ආහාරය පමණකින් ඇතිවන්නේ නොවේ. සෘතු-චිත්ත-කර්ම යන මේවායෙන්ද වන්නේමයි.

සක්වා ලිහිණියා මෙසේ කියා නොයෙක් ආකාරයෙන් කපුටාට ගර්භා කළේය. කවුඩා ගර්භාවට ලක්කර, කවුඩා නොපට මගේ පාටින් වැඩක් නැතැයි හඬලමින් පලා ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි ලොල් වූ හික්කුව අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි කපුටා ලොල් වූ හික්කුව විය. සක්වා ලිහිණි නොමෝ රාහුල මාතාව වූවාය. සක්වා ලිහිණියා මම ම වූයෙමි. වදාළ සේක.

9-9

හළිද්දී රාග ජාතකය

සුභි තිකබං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරම්හි වාසය කරන සේක් (විවාහයකට නොගොස්) වැඩුන කුමාරිකාවකගේ පෙළඹවීමක් අරබයා දේශනා කළ සේක. කථා පුවත තෙළෙස්වන නිපාතයෙහි චුල්ල නාරද ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේ ය.

අතීත ප්‍රවෘත්තියෙහි ඒ කුමාරිකා තොමෝ තවුස් කුමාරයාගේ සීලය බිඳ තමාගේ වසඟයෙහි හුන් බව දැන මොහු රවටා මිනිස් වාසස්ථානයට ගෙන යන්නෙමිසි සිතා රූපාදී කාමගුණයන්ගෙන් තොරව වනයෙහි රක්තා වූ සීලය මහත්ඵල නොවේමය. මිනිස් වාසයෙහිදී රූපාදීන්ගේ ඵලඹ සිටි කල්හි මහත්ඵල වේ. ඵව මා සමඟ ගොස් සිල් රකුව. තොපට වනයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි කියා පළමු ගාථාව කිය.

සුභිතිකබං අරඤ්ඤමහි පාපමහි සයනාසනෙ
යෙව ගාමෙ තිතිකබනති තෙඋළාරතරා තයාති

1. වනයෙහි, අදාන පිහිටි සෙනසුන්හිදී සීතල ආදිය ඉවසිය හැකිය. යමෙක් ගමෙහිදී (ඒ) ශීත ආදිය ඉවසන්ද ඒ ඉවසීම (පළමු) ඉවසීමට වඩා අතිශයින් උසස් වේ.

එහි සුභිතිකබං යනු මනාව ඉවසීමයි. තිතිකබනති යනු සීතල ආදිය ඉවසන්.

ඒ අසා තාපස කුමාරයා කියනුයේ මගේ පියා වනයට ගියේය. ඔහු ආ කල්හි ඔහුගෙන් විමසා යන්නෙමිසි කිය. ඇය මෙසේ සිතිය. මොහු පියා ඇත. ඉදින් හෙතෙම මා දකින්නේද කන් කෙළවරින් මෙන් තලා නැසුමට පමුණුවන්නේය. පළමුව මා යා යුතුයයි යනුවෙනි. ඉක්බිති ඔහුට කීවාය. එසේනම් මා මඟ සළකුණු කරමින් පළමුව යන්නෙමි. තුඹ පසුව එවයි. ඔහු ඇය ගියකල්හි දර ගෙන නො ආවේමය. පිවසුතු හා පරිභෝජනය කළයුතු පැන් නොඑළවීය. හුදෙක් ශෝක සිතුවිල්ලෙන් යුතුවම හුන්නේය. පියා පැමිණෙන කල්හි පෙරගමන්ද නොකළේය. ඉක්බිති පියා මෙතෙමේ ස්ත්‍රියකගේ වසඟයට ගියේ යයි දැනද ඔහුට

කියනුයේ දරුව, කුමක් හෙයින් දර නොගෙන ආවේද? පිටයුතු පරිභෝජනය කළයුතු පැන් නොඑළවීද? ශෝක සිතුවිල්ලෙන්ම හුන්නේ වෙහිදැයි කිය.

තාපස කුමාරයා කියනුයේ පියාණනි, වනයෙහි රක්තා ලද සීලය මහත්ඵල නොවේ. මිනිස් වාසයෙහි කරන ලද්දේ මහත්ඵල වේ. මම එහි ගොස් සිල් රකින්නෙමි. මගේ යහළුවා පසුව එවයි කියා පෙරටුව ගියේය.

මම ඔහු සමගම යන්නෙමි. එහි වසන්නා වූ මා විසින් කවර ස්වරූපයේ මිනිසෙක් සේවනය කළ යුත්තේ දැයි විමසන්නේ දෙවන ගාථාව කිය.

2. පියාණනි, මම වනයෙන් ගමට අවුත් කවර ශීලයක් කවර වුතයක් කවර පුරුෂයෙක් සේවනය කළයුතුද? විචාරන්නා වූ මට එය කියව යි.

ඉක්බිති ඔහුට පියා කියනුයේ සෙසු ගාථාවන් ප්‍රකාශ කළේය.

3. දරුව, යමෙක් තොප හා විශ්වාස කෙරේද, තොපගේ විශ්වාසය ඉවසන්නේද, මනාව ඇහුම්කන් දේද (ඔබේ වචනය) ඉවසන්නේද නුඹ මේ වනයෙන් ගියේ එවැන්නෙකු ඇසුරු කරව.

4. යමෙක් කයින්ද වචනයෙන්ද සිතින්ද පවිටු ක්‍රියා නොකරන්නේද, ළෙහි හොවා ගත් පුතෙකු සේ සිතා, මේ වනයෙන් ගියේ, එවැන්නකු ඇසුරු කරව.

5. යමෙක් සුවරිත ධර්මයෙන් යුතුව හැසිරේද, එසේ හැසිරෙනුයේ ඒ ගැන අභිමානවත් නොවේද පිරිසිදු ක්‍රියා (පිං) කරන නුවණැති ඔහුව, මේ වනයෙන් ගියේ ඇසුරු කරව.

6. දරුව, මිනිසුන් නැත්තේ වූයේ වී නමුත් කහපැහැ ගැන්වුන, මොහොතින් රාගී හා විරාගී බව ඇතිවාක් මෙන් නිතර වෙනස් වන්නා වූ, වදුරන්ට වැනි වපල සිත් ඇති එබඳු මිනිසෙකු ඇසුරු නොකරව.

7. කෝපයට පත් සර්පයෙකු සේද, අශුවී ගැල්වුන මාවතක් සේද විසම මාර්ගයෙහි යන්නා වූ යානයක් මෙන්ද මෝඩයා දුරින්ම දුරු කරව.

8. දරුව, බාලයා සමග වැඩියෙන් සේවනය කරන්නාගේ අනර්ථයෝ වැඩෙති. හැමකල්හි සතුරෙකු සමග මෙන් සිතා බාලයා සමග ඇසුරට නොයන්නේය.

9. දරුව, මම ඒ ඔබගෙන් ඉල්ලමි. මගේ වචනය කරව. බාලයන් සමග ඇසුරු නොකරන්නේය. බාලයන් සමග එකතුවීම දුකකි.

එහි යො තෙ විසසසතෙ යනු යමෙක් නුඹ හා විශ්වාස කෙරේද. ධමෙයා තෙ යනු යමෙක් තොප කෙරෙහි ඔහු විසින් කරන ලද විශ්වාසය ඉවසන්නේය. සුසසුසී ව තිතිකබති යනු ඔබේ වචනය ඇසීමෙන්ද වචනය ඉවසීමෙන්ද යුක්ත වූ යමෙක් වන්නේ නම් යන අර්ථයි. උරසීව පතිට්ඨාය යනු යම්සේ මව පුතු ලෙහි තබයිද මෙසේ තබා මෙන් තමාගේ මව වැනි යයි සිතනුයේ ඔහු භජනය කරන්නේය යයි කියයි. යො ව ධමෙමන වරති යනු යමෙක් ක්‍රිවිධ සුවර්ත ධර්මයෙන්ම ඉරියව් පවත්වයි. න මඤඤති යනු එසේ හැසිරෙන්නේද මම දහමිහි හැසිරෙමි යි මානයක් නොකරයි. විසුදධ කාරිං යනු පිරිසිදු දසකුසල කර්මපථයන් කරන්නා වූ. රාග විරාගිතං යනු රාගීන් පිළිබඳවද විරාගීන් පිළිබඳවද ඇලී ඒ ඇසිල්ලෙහිම ඇලීමෙන් ඉවත්වන ස්වභාවයයි. නිමමනුසසමපි වෙ සියා යනු ඉදින් සියළු දඹදිව් තලයම මිනිසුන් නැත්තක් වේද ඒ එකම මිනිසෙක් වේද එසේ වුවත් එබැව්දෙකු සේවනය නොකරව. මහා පථං යනු අසුවී වැකුණු මගක් මෙන්. යානීව යනු යානයකින් යන්නාක් මෙන්. විසමං යනු පහත් වූ උස්වූ හෝ කණු ගල් ආදියෙන් හෝ සම නොවූ. බාලං අවචුප සෙවනො යනු බාල වූ නුතුවණින් යුත් අය සේවනය කරන්නනුට. සබ්බදා යනු දරුව, මෝඩයා සමග එකට වාසය කිරීම සතුරන් සමග එක්ව වාසය කිරීමක් මෙන් සබ්බදා හැමකල්හිම දුක වේ. තං තාහං යනු ඒ කාරණයෙන්, තං+අහං විසන්ධි වේ.

මෙසේ පියා විසින් ඔවදන් කරන ලද හෙතෙම පියාණනි, මම මිනිස් වාසයට ගොස් ඔබ වැනි වූ පණ්ඩිතයන් නොලබමි. එහි යන්නට බියවෙමි. මෙහි ඔබ සමීපයෙහිම වසන්නෙමි යි කිය. ඉක්බිති පියා ඔහුට

වැඩිමනත් අවවාද දී කිසුණු පිරියම් ප්‍රකාශ කළේය. හෙතෙම කල් නොයවාම අභිඥාවන් ද සමාපත්තීන් ද උපදවා පියා සමග බඹලොව පිහිට කොට ඇත්තේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතක කථාව පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උකටලී වූ හික්‍රව සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි තාපස කුමාරයා උකටලී වූ හික්‍රව විය. කුමරිය (එකලද) කුමරියම වී. පියා වූ කලී මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

9-10

සමුග්‍ර ජාතකය

කුතොනු ආගව්‍යථ යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරම්හි වාසය කරන සේක් උකටලී වූ හික්‍රවක් අරභයා දේශනා කළ සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුට, හික්‍රව ඔබ උකටලී වූයේ සැබව දැයි විමසා ස්වාමීනි, සත්‍යයයි කී කල්හි, මහණ කුමක් හෙයින් මාගමුන් ප්‍රාර්ථනය කෙරෙහිද? මේ මාගමුන් නම් පිළිකුල් කටයුතු ඇත්තේය. කළගුණ නොදන්නේය. පෙර දානව රාක්‍ෂසයෝ ගිල කුසින් පරිභරණය කරන්නාහුද මාගමුන් රක්තට, එක් පුරුෂයෙකු ඇසුරු කරන්නෙකු කිරීමට නොහැකි වූවාහුය යි නුඹ කෙසේ පොහොසත් වන්නෙහි දැයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර දැක්වූ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බඹදත් රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝසත් තෙමේ කාමයන් හැර හිමවතට පිවිස තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී අභිඥාවන්ද සමාපත්තීන්ද උපදවා ලොකු කුඩා ගෙඩිවලින් යැපෙන්නේ වාසය කළේය. එතුමාගේ පන්සල නුදුරෙහි එක් දානව රකුසෙක් වාසය කරයි. හෙතෙම අතරතුර මහා සත්‍වයන් වෙත එළඹ ධර්මය අසයි. වනයෙහි මිනිසුන් සැරිසරන මාර්ගයෙහි සිට මිනිසුන් කයි.

එකල්හි කාසී රට උසස් රූපශ්‍රීයෙන් යුත් එක් කුලද්‍රවක් එක්තරා පසල් ගමක පදිංචි වූවා වෙයි. ඇය එක්දිනක් මව්පියන් දැකීම පිණිස අවුත් පෙරලා යන කල්හි පිරිවර මිනිසුන් දක ඒ දානව රකුසා භයානක

රූපයකින් යුක්තව කඩා පැත්තේය. මිනිස්සු ගත් ගත් ආයුධ දමා පලා ගියාහුය. දානව රකුසා යානයෙහි හුන් ඉතා රූ ඇති ස්ත්‍රිය දක පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ වී ඇය තමාගේ ගුහාවට පමුණුවා සිය බිරිඳ බවට පත් කළේය. එතැන් පටන් ගිනෙල් සහල් මත්සා මාංශ ආදිය ද මිහිරි ගෙඩි ද ගෙනවිත් ඇය පෝෂණය කෙළේය. වස්ත්‍රාලංකාරයෙන් ද ඇය අලංකාර කොට ආරක්‍ෂා කිරීම සඳහා කරඬුවක හොවා කරඬුව ගිල කුසින් රැක ගනී.

හෙතෙම එක් දිනයක නහවනු කැමැත්තෙන් එක් විලක් වෙත ගොස් කරඬුව වමාරා ඇය ඉන් බැහැරකොට නාවා විලවුන් ගල්වා අලංකාර කර ඔබේ සිරුර මදක් සෘතු ගත්වවයි ඇය කරඬුව සමීපයෙහි තබා තෙමේ නහන තොටට බැස ඇය ගැන සැක නොකරනුයේ මද දුරක් ගොස් නැවේය.

එසමයෙහි වායුස්පුත්‍ර නම් වූ විද්‍යාධරයා කරඬුවකින් සන්තද්ධ වූයේ අහසින් යයි. ඇය ඔහු දක "එවයි" අතින් සංඥා කළාය. විද්‍යාධරයා වහා බිමට බැස්සේය. ඉක්බිති ඔහු ඇය කරඬුවෙහි දමා දානවයාගේ නොපැමිණීම බලන්නී කරඬුව මත්තෙහි හිඳ එන්නා වූ ඔහු දක ඔහුට තමා දක්වා ඔහු කරඬුව සමීපයට නොපැමිණී කල්හිම කරඬුව විවර කර ඇතුළට පිවිස විද්‍යාධරයාගේ මත්තෙහි වැදහෙව තමාගේ සඵව පෙරවීය. දානවයා අවුත් කරඬුව පරීක්‍ෂා නොකරම මගේ ස්ත්‍රියයයි හැඟීමෙන් කරඬුව ගිල තමාගේ ගුහාවට යන්නේ අතරමගදී මවිසින් තවුසා කලකින් දක්නා ලද්දේය. අද වූ කලී ඔහුට වඳින්නෙමිසි ඔහු සමීපයට ගියේය. තවුසා එන්නා වූ ඔහු දුරදීම දක දෙදෙනාම කුසට ගිය බව දන ආමන්ත්‍රණය කරන්නේ පළමු ගාථාව කිය.

කුතො නු ආගච්ඡථ හො තයො ජනා
 සවාගතං එඤ්ඤා නිසිදථාසනෙ
 කචචිඤ්ඤා හොනොතා කුසලං අනාමයං
 විරසස මබ්හා ගමණං හි වො ඉධාති

1. පින්වත්නි, තෙපි තිදෙන කොහි සිට එන්නහුද? ආවෝ මැනවයි! මේ අසුන්හි හිඳගනිවු. පින්වත්නි කිම, සුවසේද? දුකක් නැත්ද? ඔබගේ මෙහි පැමිණීම කලකින් විය.

එහි හො යනු ඇමතීමයි. කවච්ඡා යනු කෙසේ වේද? වහුද? වන්නාහුද? හොනෙතා යනු නැවතද අමතන්නේම කිය. කුසලං අනාමයං යනු කිම තොපට යහපත්ද නිරෝගී බව වේද? විරසස මබ්හාගමනං හි වො ඉධ යනු අද තොපලාගේ මෙහි පැමිණීමද බොහෝ කලකින් විය.

ඒ අසා දානව තෙමේ (සිතනුයේ) මම මේ තාපසයා ළඟට හුදකලාවම පැමිණියෙමි. තවුසා "නිදෙනා" යයි කියයි. මෙතෙම කවරක් නම් කියහිද? කිම ඇති සැටියක් දූන කියයිද නැතහොත් උමතු වී නන් දොඩවයිදැයි සිතා තවුසා වෙත එළඹ වැද එකත්පස්ව හිඳ ඔහු සමඟ සල්ලාපයෙහි යෙදෙන්නේ දෙවන ගාථාව කිය.

2. තවුසාණෙනි, අද මම හුදකලාවම මෙහි පැමිණියේ වෙමි. මට කවර හෝ දෙවැන්නෙක් නැත. පින්වත, තෙපි නිදෙන කොහි සිට ආවහුදැයි තොප විසින් කුමක් අරබයා කියන ලදද?

එහි ඉධමජ්ජ යනු මෙහි අද. කීමෙව සන්ධාය තෙ භාසිතං ඉසෙ යනු ස්වාමීනි, තවුසාණෙනි, මේ කවරක් අරබයා කියන ලදද පළමුකොට මට හෙළිපෙහෙලි කර කියවයි.

තාපස තෙමේ ඇවැත්නි, එක එල්ලේම අසනු කැමැත්තේ වෙහි දැයි (ඇසීය.) එසේය ස්වාමීනි, එසේය ස්වාමීනි යයි කියා තෙවන ගාථාව කිය.

3. ඔබ එකෙකි. කරඬුවෙහි බහා බඩතුරෙහි තැබූ තොපගේ ප්‍රිය භාර්යාවද වේ. හැමකල්හි තොප විසින් කුසතුළ හොවා රකින්නා වූ ඇය වායුපුත්‍ර සමග එහිදී ඇලුනීය යනුයි.

එහි කුච්ඤව එකො යනු පළමුව තොප එකෙකි. පකඛිතන නිකිණණ මනතරෙ යනු බඩතුරෙහි බහාලන ලද්දේ. ඒ බිරිඳ රකිනු කැමැත්තෙන් කරඬුවෙහි බහාලන ලද. ඇය සමඟ. හැම කල්හි කරඬුව සමගම කුස තුළම තබන ලද්දේ යන අර්ථයි. වායුසස පුතෙතන සහ යනු එනම් වූ විද්‍යාධරයා සමඟ. තහිං රතා යනු එහි, තොපගේ කුස තුළම කෙළෙස් ඇල්මෙන් ඇලුණාය. ඒ ඔබ දන් ස්ත්‍රියක එක් පුරුෂයෙකු ඇසුරු කරන්නියක කරන්නෙමි කුසින් පරිහරණය කරන්නේ ඇයගේ සොර සැමියාද ඔසවාගෙන හැසිරෙයි.

ඒ අසා දැනව තෙමේ විද්‍යාධරයෝ නම් බොහෝ මායා ඇත්තෝ වෙති. ඉදින් ඔහුගේ කඩුව අත වූයේ වන්නේ නම් මගේ කුස පලා හෝ පලා යන්නේ යයි බියෙන් තැතිගෙන වහා කරඬුව වමාරා ඉදිරියෙහි තැබීය. බුදුරජාණන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පත්වී ඒ ප්‍රවෘත්තිය ප්‍රකාශ කරන්නේ සිව්වන ගාථාව වදාළ සේක.

4. තවුසා විසින් මෙසේ කියන ලදුව කළකිරීමට පත්වූ ඒ දැනව අසුරයා එහිම කරඬුව වමාළේය. එහි වායු පුත්‍ර සමඟ ඇලුණු සුවඳ මල්මාලා දරාසිටි බිරිඳ දුටුවේය.

එහි අද්දකබ් යනු කරඬුව විවරකොට දුටුවේය. කරඬුව විවෘත කළ වහාම විද්‍යාධරයා විද්‍යාව මතුරා කඩුව ගෙන අහසට පැන නැංගේය. දැනවයා ඒ දෑක මහා සත්වයන්ට ස්තුති කර ස්තුතිපූර්වක වූ සෙසු ගාථාවන් කීය.

5. (ස්වාමීනි) උග්‍රතපස් ඇත්තවුන් අනුව පවතින්නා වූ ඔබ විසින් (මේ කරුණ) මනාව දක්නා ලදී. යම්හෙයකින් ඒකාන්තයෙන් සිය පණ මෙන් රක්නා ලද බිරිඳ මා කෙරෙහි දෝහි වූවා අනිකෙකු පිළිබඳව වඩා කැමති වෙයි. යම්බඳු මිනිස්සු කාන්තාවන්ගේ වසඟයට ගියාහුද ඔවුහු හීනයෝ වෙති.

6. වනයෙහි වසන තවුසෙකු විසින් ගින්න මෙන් දවල්ද රැඳ මවිසින් උවටැන් කරන ලද ඇය පතිවෘතා ධර්මයෙන් ඉවත්ව අධර්මයෙහි හැසිරුණාය. ස්ත්‍රීන් සමඟ ඇසුර නොකළ යුතු ස්වභාව ඇත්තේය.

7. මගේ සිරුර මැද සිටියා වූ මැය මගේ යයි පුරුෂ වූ හික්මීමක් නැති (මැය ගැන) මම සිතුවෙමි. (එහෙත්) ඇය පතිවෘතා ධර්මයෙන් ඉවත්ව අධර්මයෙහි හැසිරුණාය. ස්ත්‍රීන් සමඟ ඇසුර නොකළ යුතු ස්වභාව ඇත්තේය.

8. මැය මා විසින් මනාව රක්නා ලදැයි කෙසේ නම් විශ්වාස කරන්නේද? නන්වැදැරුම් සිතුවිලිවලින් යුත් ඔවුන් පිළිබඳ රැකීමක් නැත. මැලා පාතාලයෙහි මහත් වූ බැවුමක් වැනිය. මොවුන් කෙරෙහි ප්‍රමාදී වූ තැනැත්තා විනාශයට යයි.

9. එහෙයින් යමෙක් මාගමුන්ගෙන් දුරුවූ හැසිරෙත්ද ඔවුහු සුවපත් වූවාහු වෙති. පහවූ ශෝක ඇත්තාහු වෙති. මේ උතුම් (ධාන්‍ය) සුවය ප්‍රාර්ථනය කරනුයේ මාගමුන් හා සමාගමය නොකරන්නේය.

එහි සුද්ධ රූපුගහනපානුවනනිතා යනු ස්වාමීනි. තවුසාණනි, උග්‍ර වූ තවුස්දම් අනුව හැසිරෙන ඔබ විසින් මේ කරුණ මනාව දක්නා ලද විරූය. හිතා යනු නිවයෝය. යථා භවෙ පාණරිවෙසථ රකබිතා යනු මැය මා විසින් තමාගේ පණ මෙන් සිතා කුස තුළ පිහිටුවා ගනිමින් රක්නා ලද්දේය. ද්‍රව්‍යා මයි යනු දැන් මා කෙරෙහි මිත්‍රදෝහි කමක් කර දුෂ්ඨ වූවා අන් පුරුෂයෙකු පිළිබඳව කැමති වන්නීය. ජොතිරිවා වනෙ වසං යනු වනයෙහි වසන්නා වූ තවුසෙකු විසින් ගින්න මෙන් මා විසින් උපස්ථාන කරන ලද්දේය. සේවය කරන ලද්දේය. සා ධම්ම මොකකම්ම යනු ඒ මැය පතිවාතා ධර්මය ඉක්මවා, අකිරිය රූපො යනු නොකළ යුතු ස්වභාව ඇති. සරීර මජ්ඣමහි ධීතානි මඤ්ඤිභං මයභං අයනනි අසනිං අසඤ්ඤනං යනු අසත්පුරුෂ වූ අසත්පුරුෂ ධර්මයෙන් යුක්ත වූ නොහික්මුණා වූ දුස්සීල වූ මැය මගේ සිරුර මැද සිටියාද මැය මගේ යයි සිතමි.

සුරකබිතමෙමනි කථනනු විසසසෙ යනු මැය මා විසින් මනාව රක්නා ලද්දයි පණ්ඩිතයා කෙසේ නම් විශ්වාස කරන්නේද? යම් හෙයකින් මා වැන්නෙක්ද තමාගේ කුසෙහිලා රකින්නේ රක්නට නොහැකි වූයෙමි. පාතාල පපාන සන්නිභා යනු ලෝකාස්වාදයෙන් සම්පූර්ණ කළ නොහැකි හෙයින් මහමුහුදෙහි පාතාල නම් වූ ප්‍රපාතය හා සමානය. එතතපපමතො යනු මෙවන් වූ ගුණ රහිත වූ මැලා කෙරෙහි පමා වූ පුරුෂයා මහත් වූ විනාශයකට පමුණුවයි. තසමාහි යනු යම්හෙයකින් ස්ත්‍රීන්ගේ වසගයට ගියෝ මහා විනාශයකට පත්වෙත්ද එහෙයින් යමෙක් ස්ත්‍රීන්ගෙන් බැහැර වී හැසිරෙත්ද ඔවුහු සුවපත් වූවෝ වෙති. එතං සිවං යනු යම් මේ ස්ත්‍රීයගෙන් බැහැර වූවන්ගේ සම්බන්ධ නොවූවන්ගේ හැසිරීමක් වේද මේ ධාන්‍ය සුවයට නිර්භයය. ආරක්‍ෂා සහිතය. උතුම්ය. ප්‍රාර්ථනා කටයුතුය. මෙය ප්‍රාර්ථනය කරනු ලබන්නේ ස්ත්‍රීන් සමඟ ඇසුර නොකරන්නේය යනුයි.

දානවයා මෙසේ කියා මහා සත්ත්වයන්ගේ පාදයන්හි වැටී ස්වාමීනි, ඔබ නිසා මවිසින් ජීවිතය ලබන ලදී. පවිටු ස්වභාව ඇති මැය පිළිබඳව සිතෙහි යම් හැඟීමක් විද එයද විදාහාධරයා විසින් මරාදමන ලද්දයි මහා

සත්ත්වයන්ට ස්තුති කළේය. ඒ තවුස් තෙමේ ඔහුට ධර්මය දේශනා කර මැයට කිසි අහිතක් නොකරව සිල් ගනුවයි පන්සිල්හි පිහිටුවීය. දානවයා, මම කුසින් පරිහරණය කරන්නේද රක්තට නොහැකි වූයෙමි. අන් කවරෙක් රකින්නේදැයි ඇය පිටත්කර යවා තමා වනයටම පිවිසියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උකටලී වූ හික්කුච සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි දිවැස් ඇති තවුසා මම ම විමියයි වදාළ සේක.

9-11

පුත්තිමංස ජාතකය

න බො මෙ රුවච්චි යන මේ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම්හි වාසය කරන්නේ ඉඳුරන්ගේ සංවරණය අරඹයා දේශනා කළ සේක. එක් සමයෙකහි බොහෝ හික්කුචු ඉඳුරන්හි නොරක්තා ලද දොරටු ඇත්තෝ වූහ. බුදුරජු මේ හික්කුන්ට අවවාද කරන්නට වටනේයයි ආනතු තෙරුන්ට කියා නියම වශයෙන් නොව හික්කු සංඝයා රැස්කරවා අලංකාර කරන ලද උතුම් පළඟ මැද වැඩසිටි සේක් හික්කුන් අමතා මහණෙනි, හික්කුච විසින් රූපාදී අරමුණුවල ශුභ වශයෙන් නිමිති ගැනීමට නුසුදුසුය. ඉදින් එකල්හි කඵරිය කෙරේද නිරය ආදියෙහි උපදී. එහෙයින් රූපාදීන්හි සුභනිමිති නොගනිවු. හික්කුච විසින් රූපාදිය ගොදුරුකර ගන්නෙකු නොවිය යුතුය. රූපාදිය ගොදුරු කරගන්නාහු මෙලොව මහා විනාශයකට පත් වෙති. එහෙයින් මහණෙනි, කෙළෙස් හා වැකුණු වකඬු ඉන්ද්‍රියය රත්වූ යකඩ කැබැල්ලක් සේ ගැනීම උතුම්ය. ආදීන් විස්තර කර තෙපි රූපය බලන වේලාවක්ද ඇත. නොබලන වේලාවක්ද ඇත. බලන කල්හි ශුභ වශයෙන් නොබලා අසුභ වශයෙන් බලවී. මෙසේ තමන්ගේ ගොදුරු නොපිරිහෙළවී. තොපට කවරක් නම් ගොදුරු වේද? සතර සතිපට්ඨානයෝය. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. නවලෝකෝත්තර ධර්මයෝය. මේ ගොදුරෙහි හැසිරෙන්නා වූ ඔබලා මරුගේ බැස ගැන්මක් නොලබයි. ඉදින් කෙළෙස් වසඟ වූවෝ වී ශුභ නිමිති වශයෙන් බලවීද පුත්තිමංස (කුණු වූ මස් බුදින) සිවලා මෙන් තම ගොදුරෙන් පිරිහෙලවී යයි වදාරා අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි හිමවත පෙදෙසෙහි වනයෙහි පර්වත ගුහාවෙක නොයෙක් සියගණන් එළවෝ වෙසෙති. ඔවුන් වසන තැනින් නුදුරෙහි එක් ගුහාවක පුතිමංස නම් සිවලෙක් වේණී නම් වූ බිරිඳ සමග වසයි. හෙතෙම එක් දවසක් බිරිඳ සමග හැසිරෙන්නේ ඒ එළවන් දෑක එක් උපායකින් මොවුන්ගේ මස් කෑමට වටනේ යයි සිතා උපක්‍රමයෙන් එක් එක් එළවෙකු මැරීය. ඒ දෙදෙනාම එළමස් කන්නාහු බලසම්පන්න වූවාහු මහත් වූ ශරීර ඇත්තාහු වූහ. පිළිවෙලින් එළවෝ ක්‍ෂයවීමට ගියාහුය.

ඔවුන් අතර දක්‍ෂ වූ උපායයෙහි බුහුටි වූ 'මෙළමාතා' නම් එළිස්සියක් වූවාය. සිවලා ඇය මරන්නට නොහැකි වන්නේ එක් දවසක් බිරිඳ සමග කථාබහ කරනුයේ සොඳුර, එළවෝ ක්‍ෂය වූවාහ. මේ එළිස්සිය එක් උපායකින් කන්නට වටනේය. එහිලා මේ උපායයි. නුඹ හුදකලාව ගොස් ඇය සමග යෙහෙළියක වෙති. ඉක්බිති ඇය සමග විශ්වාසය උපන් කල්හි මම මළවූවෙකු මෙන් වැදහොවින්නෙමි. ඔබ ඇය වෙත එළඹ එළිස්සියෙනි, මගේ සැමියා මළේය. මම අනාථ වූයෙමි. ඔහු හැර අන් නෑයෙක් මට නැත. එවයි හඬා වැළපී ඔහුගේ ශරීරකෘත්‍යය කරමු යයි කියා ඇය ගෙන එන්නේය යයි. ඉක්බිති මම ඇය වෙත පැන බෙල්ලෙහි සපා කා මරන්නෙමියි.

ඇය 'මැනවයි' පිළිගෙන ඇය සමග යහළු බව කොට විශ්වාසය උපන් කල්හි එළිස්සියට එසේ කීවාය. එළිස්සිය යෙහෙළියනි, ඔබගේ සැමියා විසින් මගේ සියළු නෑයෝ කන ලදහ. බිය වෙමි. යන්නට නොහැක්කෙමැයි කීය. යෙහෙළිය බිය නොවව. මියගිය තැනැත්තේ කුමක් කරන්නේදැයි කීවාය. තොපගේ සැමියා රළු පැවැත්ම ඇතියෙක. මම බියවෙමියි කීය.

ඇය මෙසේ කියාද ඇය විසින් නැවත නැවතත් අයදිනු ලබන්නී ඒකාන්තයෙන් මියගියේ වන්නේ යයි පිළිගෙන ඇය සමග පිටත්වීය. යන්නීද කවරක් දනීද කුමක් වන්නේදැයි ඇය කෙරෙහි සැකයෙන් සිවලිය පෙරටු කර සිවලා පරීක්‍ෂා කරන්නීම යයි. සිවලා ඇයගේ පා ශබ්දය අසා එළිස්සිය ආවාමය යි හිස ඔසවා ඇස් පෙරලා බැලීය. එළිස්සිය ඔහු දැක පවිටු ස්වභාව ඇති මැය මා රවටා මා මරනු කැමැත්තේ මළ සෙයක් දක්වා හොත්තේ යයි ආපසු හැරී පලා යන්නී, සිවලිය විසින් කුමක්

හෙයින් පලා යන්නෙහි දැයි කී කල්හි ඒ කරුණ කියන්නේ පළමු ගාථාව කිය.

න බො මෙ රුවච්චි ආළි - පුත්තිමංසසස පෙකඛණ
එතාදිසා සධරසමා - ආරකා පරිචජ්ජයෙ

1. යෙහෙළිය, පුත්තිමංසගේ දැක්ම මට රුවී නොවේ. මෙබඳු මිතුරාගෙන් දුරින්ම දුරුවන්නේය යි.

එහි ආළි යනු ආමන්ත්‍රණයයි. මිතුරිය යෙහෙළිය යන අර්ථයි. එතාදිසා සංඛාරසමා යනු මෙබඳු වූ යහළුවාගෙන් ඉවත්වී, ඒ යහළුවා දුරින්ම දුරු කරවවයි. අර්ථයි.

ඇය මෙසේ කියා ආපසු හැරී තමා වසන තැනටම ගියේය. සිවල් දෙනද ඇය නවතාලන්නට නොහැකි වන්නී ඇයට කිපී සිය සැමියා වෙතටම ගොස් ශෝක කරන්නී හුන්නාය. ඉක්බිති සිවලා ඇයට ගරහන්නේ දෙවන ගාථාව කිය.

2. මේ වෙණි නම් සිවලිය උමතු තැනැත්තියක. සැමියා හමුවේ මිතුරිය වර්ණනා කෙරේ. ආවා වූ මේලමාතා නම් එළිස්සිය පෙරළා යනු බලා ශෝක කරයි.

එහි වෙණි යනු ඇගේ නමයි. වණෙණාති පතිනො සබ්බං යනු පළමුව තමාගේ යෙහෙළිය වූ එළිස්සිය මා කෙරෙහි ආදර ඇත්තී විශ්වාසවත්ත වූවා අපගේ සමීපයට එන්නේය. මළ සෙයක් කරවවයි ස්වාමියාගේ සමීපයෙහි වර්ණනා කරයි. ඉක්බිති ඇය දැන් ආගතං මා සමීපයට නොඅවුත්ම, පටිගචජනති. මෙළමාතරං පජඣායති සෝක කෙරේ යනුයි.

ඒ අසා සිවලිය තෙවන ගාථාව කිය.

3. සබද, ඔබම උමතු වූයේද මෝඩ වූයේද තැනට සුදුසු නුවණින් තොර වූයේද වෙති. මක්නිසාද? යම් බඳු වූ කුඹ මළ එකෙකු සේ කොට නුසුදුසු වේලාවෙහි බැලුවෙහිය. (එනිසාය.)

එහි අවිච්චකඛණො යනු විචාර බුද්ධිරහිත වූයේ අකාලෙන විපෙකඛසි යනු එළිස්සිය තමාගේ සමීපයට නොපැමිණි කල්හිම බැලුවෙහිය යන අර්ථය.

4. පණ්ඩිත තෙමේ නොකල්හි නොබලන්නේය. සුදුසු කල්හිම බලන්නේය. යමෙක් නොකල්හි බලන්නේද (ඔහු) සූතිමංසයා මෙන් ශෝක වෙයි.

මේ බුද්ධදේශිත ගාථාවයි. එහි අකාලෙ යනු කාම වස්තූන් අරබයා සුභ වශයෙන් සිතුවිලි උපන් කාලයයි. මේ වේලාව හික්කුවට රූප බලන්නට නොසුදුසු කාලය වේ. කාලෙ යනු අසුභ වශයෙන් හෝ අනුසසති වශයෙන් හෝ කසිත වශයෙන් හෝ රූපයන් ගන්නා කාලයයි. මේ වේලාව හික්කුවට රූපය බලන්නට සුදුසු කාලය නම් වේ. එහි අකාලෙ යනු කාමයෙහි ගිහිවූ කල්හි රූපය බලන්නාහු මහත් වූ විනාශයකට පැමිණෙත් යනුයි. භාරිත ජාතකය, ලොමස කස්සප ජාතකය ආදීන්ගෙන් දැක්විය යුතුය. කාලෙ යනු අසුභ වශයෙන් බලන්නාහු අර්හත් බැවිහි පිහිටුවත් යයි අසුභකම්මික තෙරුන්ගේ කථා වස්තුවෙන් කිවයුතුය. සූතිමංසොව පජ්ඣායානි යනු මහණෙනි, යම්සේ සූතිමංස සිව්ලා නොකල්හි එළිස්සිය දෙස බලා තමාගේ ගොදුරෙන් පිරිහුනේ ශෝක කරයි. එසේ හික්කුව නොකල්හි සුභ වශයෙන් බලා රූපය බලා සතිපට්ඨානාදී ගෝචරයන්ගෙන් පිරිහුනේ මෙලොවද පරලොවද දූවේ. වෙසෙසින් දූවේ. ක්ලාන්ත වේ යනුයි.

වේණි නම් වූ සිව්ලිය සූතිමංසයා අස්වසා ස්වාමීනි, තහමක් නොසිතව. මම ඇය නැවතද උපක්‍රමයෙන් ගෙන එන්නෙමි. ඔබ (අද) පැමිණෙන කල්හි නොපමාව ගත යුත්තෙහියි (කියා) ඇයගේ සමීපයට ගොස් යෙහෙළිය, ඔබගේ පැමිණි බවම අපගේ යහපත පිණිස විය. ඔබ පැමිණි කල්හිම මගේ සැමියා සිහිය ලැබුවේය. දැන් ජීවත් වෙයි. ඔහු සමග පිළිසඳර කරවයි කියා පස්වන ගාථාව කිය.

5. යෙහෙළිය, මට ප්‍රියයෙකු වන්න. මට තුටුපඬුරු දෙන්න. මගේ සැමියා ජීවත් වෙයි. ප්‍රියයන් විචාරන්නිය (මා සමඟ) එන්න.

එහි පුණණපනතං දදාහි මෙ යනු ප්‍රියතෙපුල් කියනු පිණිස පැමිණි මට තුටුපඬුරු දෙව. පති සංජීවිතො යනු මගේ සැමියා ජීවත් වන්නේ නිරෝගී යයි යනු අර්ථයි. එයායාසි යනු මා සමගම එව.

එළිස්සිය පව්ටු ස්වභාව ඇති මැය මා රවටනු කැමති වූවාය. එරෙහිව කටයුතු කිරීම නුසුදුසුය. ඇය උපක්‍රමයෙන් රවටන්නෙමිසි සිතා සවන ගාථාව කීය.

6. යෙහෙළිය (මා) තොපට ප්‍රිය වූවෙකු වේවා! තොපට තුටුපඬුරු දෙමි. මහත් වූ පිරිවර සමග (පැමිණෙන්නෙමි) අපට ආහාර පිළියෙල කරන්න.

එහි එසං යනු පැමිණෙන්නෙමි. එන්නීද නමාගේ ආරක්‍ෂාව (සහතික) කොට මහත් වූ පිරිවර සමග එන්නෙමි.

ඉක්බිති සිවලිය ඇයගේ පිරිවර ගැන විමසන්නී.

7. යම් කෙනෙකුට ආහාර පිළියෙල කරමිද ඒ ඔබගේ පිරිවර කෙබඳුද? ඔවුහු කිනම් ඇත්තෝද? අසන්නා වූ මට ඒ සියල්ල කියව යි සත්වන ගාථාව කීවාය.

ඇය කියන්නී.

8. මාලිය ද චතුරකව ද පිංගල ද තවද ජම්බුක ද යන මොවුහු මගේ පිරිවරයි. ඔවුන්ට ආහාර පිළියෙල කරන්නයි අටවන ගාථාව කීය.

එහි තෙ මෙ යනු ඔබේ පිරිවර මට කියව. මාලියො යනු මාලිය ආදීන් සුනඛයන් සිව්දෙනෙකුගේ නමිය. එහි ඔවුන් එක එකෙකුට පන්සියයක් සුනඛ පිරිවර යැයි මෙසේ සුනඛයන් දෙදහසකින් පිරිවරා පැමිණෙන්නෙමැයි කියා ඉදින් තොපගේ ආහාර නොලබන්නාහුද තොප දෙදෙනාම මරා කන්නාහු යයි කීය. ඒ අසා සිවලිය බියට පත් වූවා මැයගේ එහි යැමෙන් කම් නැත. උපක්‍රමයෙන් මැයගේ නොපැමිණීමම කරන්නෙමිසි සිතා නවවන ගාථාව කීය.

9. ගෙයින් නික්ම ගියපසු ගෙය බඩු විනාශ වේ. මිතුරාට සුවදුක් කියමි. මෙහිම වසන්න. පිටතට නොයන්න. යනුවෙනි.

එහි අර්ථය. යෙහෙළිය, ඔබේ නිවසෙහි බොහෝ බඩු ඇත. එය ඔබ නිකබනතාය අගාරසමා ගෙන් නික්ම ගිය කල්හි ආරක්‍ෂා රහිත වේ. භණ්ඩකං බඩු වැනසෙන්නේ යි, මම ඔබගේ ආළිනො යහළුවාට නිරෝගී බව වජ්ජං කියන්නෙමි. ඔබ ඉබේව වස මාගමො යනු මෙහිම සිටුව. පිටතට නොයව.

මෙසේ කියා මරණ බියෙන් බියට පත් වූවා වේගයෙන් ස්වාමියා සමීපයට ගොස් ඔහු ගෙන පලා ගියේය. ඔවුහු නැවත එතැනට පැමිණෙන්නට නොහැකි වූහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මම එතන්හි වනස්පතී රූකක උපන් දේවතාවා වූයෙමි යි.

9-12

නීත්තිර ජාතකය

යො තෙ පුතතකෙ යන මේ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිපුකුළු පව්වෙහි වාසය කරන සේක් දේවදත් තෙරුන්ගේ (තමන් වහන්සේ) මරණු පිණිස උත්සාහ කිරීම අරබයා දේශනා කළ සේක. එසමයෙහි දම්සභාවෙහි කථාවක් උපදවාලූහ. ඇවැත්නි, දෙව්දත් තෙමේ ලජ්ජා රහිතය. ලාමකය. මෙසේ උතුම් ගුණ දරන්නා වූ සම්මා සම්බුදු රජුන්ට අජාසත් සමග එක්වී ධනුර්ධයන් යෙදවීම, ගල්විදීම, නාලාගිරි මෙහෙයවීම ආදියෙන් නස්නට උපාය කරයි යි යනුයි. බුදුරජු අවුත් මහණෙනි, කිනම් කථාවකින් මෙහි හුන්නහු දැයි විමසා 'මෙතම් වූවකනැයි' කී කල්හි මහණෙනි, දෙව්දත් මා නැසීම පිණිස උත්සාහී වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද උත්සාහී වූයේ ය. දැන් වනාහි මට තැති ගැනීම් පමණක් කරන්නට නොහැකි යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑය.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි එක් දිසාපාමොක් ආචාර්ය කෙනෙක් පන්සියයක් මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වනුයේ එක් දිනයක මෙසේ සිතුවේය. මෙහි වසන්තා වූ මට බාධා වෙයි. මානවකයන්ගේද ශිල්පය නොනිමවෙයි. හිමවන පෙදෙසෙහි වනගනයට පිවිස එහි වසන්නේ උගන්වමී යනුවෙනි.

හෙතෙම මානවකයන්ට කියා තල සහල් තෙල් වස්ත්‍ර ආදීන් ගෙන්වාගෙන වනයට පිවිස මාර්ගයෙන් නුදුරු තන්හි පන්සලක් කරවා වාසය කෙළේය. මානවයෝද තමාගේ පන්සල කළාහුය. මානවකයන්ගේ ඤාතිත්‍ර සහල් ආදිය එවන්. තමාගේ රටවාසීහුද දිසාපාමොක් ආචාර්ය තෙමේ වනයෙහි අසවල් තැන වසන්නේ ශිල්ප උගන්වයි යයි ඔහුට සහල් ආදිය ගෙන යත්. කාන්තාරයට පිළිපත්නහුද දෙත්. එක්තරා පුරුෂයෙක් කිරිබිම සඳහා වසුපැටියා සහිත දෙනෙක්ද දුන්නේය. ආචාර්යයන්ගේ පන්සල සමීපයෙහි පැටවුන් දෙදෙනෙකු සමග එක් තලගොයෙක් වසයි. සිංහ ව්‍යාසුයෝද ඔහුට උපස්ථාන පිණිස පැමිණෙත්. එක් වටුවෙක්ද එහි නිතර වසන්නේ වීය. ඔහු මානවකයන්ට මන්ත්‍ර උගන්වන්නා වූ ආචාර්යයන්ට ඇහුමකන් දී වේද තුනම උගත්තේය. මානවකයෝ ඔහු සමග ඉතා විශ්වසනීය වූහ.

මෑත කාලයෙහි මානවකයන් (ඉගෙනුමෙහි) නිමාවට නොගිය කල්හිම ආචාර්ය තෙමේ කඵරිය කළේය. මානවකයෝ ඔහුගේ සිරුර දවා වැලිවලින් ස්ථූපයක් කර නොයෙක් මල්වලින් පුදා හඬන් වැළපෙත්. ඉක්බිති තිත්වටුවා කුමක් හෙයින් හඬවිදයි කීය. අපගේ ආචාර්යවරයා ශිල්පයන් නොනිමී කල්හිම කඵරිය කළේය, එහෙයින් හඬමු යයි කීහ. මෙසේ ඇතිකල්හි (නපුරක්) නොසිතව. මම තොපට ශිල්පය උගන්වමි යි කීය. තෝ කෙසේ දන්නෙහිදයි. මම ආචාර්යයන් තොපට කියවන කල්හි අසාම තුන්වේදයන් ප්‍රගුණ කළෙමි යයි කීය. එසේනමී තමාගේ ප්‍රගුණ බව අපට දක්වවයි. තිත්වටුවා එසේ නමී අසවී යැයි ඔවුන්ගේ ගැටළු සහිත තැන් පර්වත මුදුනෙන් නදියක් බසින්නාක් මෙන් පැහැදිලි කළේය.

මානවකයෝ තුටුපහටු වී තිත්වටු පඩුවා සමීපයෙහි ශිල්පය පිහිටුවාලූහ. ඔහු ද දිසාපාමොක් ආචාර්යයන්ගේ තැනෙහි සිට ඔවුන්ට ශිල්පය කියවීය. මානවකයෝ ඔහුම රන් කුඩුවක් කර මත්තෙහි වියනක් බැඳ රන්තැටියෙහි මී විළඳ ආදිය එළවන්නාහු නොයෙක්පැහැ ඇති

මල්වලින් පුදන්නාහු මහත් සත්කාර කළහ. තිත්වටුවා වනගතයෙහි පන්සියයක් මානවකයන්ට මන්ත්‍ර කියවයි යයි සියළු දඹදිව ප්‍රකට විය. එකල්හි දඹදිව ගිරග්ග සමජ්ජය හා සමාන මහා සැණකෙළියක් ප්‍රකාශයට පත් කළහ. මානවකයන්ගේ මව්පියෝ සැණකෙළි දැකීම පිණිස එත්වායි පණිවුඩ යැවූහ. මානවකයෝ තිත්වටුවාට දන්වා තිත්වටු පණ්ඩිතයාද සියළු ආශ්‍රමයද තලගොයාට පවරා තම තමා නගරයටම ආවාහුය.

එකල්හි එක් කරුණා නැති දුෂ්ට තාපසයෙක් ඒ ඒ තැන හැසිරෙන්නේ එතැනට පැමිණියේය. තලගොයා ඔහු දැක පිළිසඳර කථාකොට අසවල් තැන සහල්ය. අසවල් තැන තෙල් ආදිය ඇත. බත් පිස අනුභව කරවයි කියා ගොදුරු පිණිස ගියාය. හෙතෙම උදෑසනම බත් පිස තලගොයි පැටවුන් දෙදෙනාම මරා රසකොට අනුභව කෙළේය. සවස ආවා වූ ධේනුව දැක ඇයද මරා මස් කා ගස්මුල්හි වැදහොවා සුරු සුරු නාදයෙන ගොරවමින් නින්දට වැටුනේය. තලගොයා හවස අවුත් පුතුන් නොදැක්කී සොයමින් හැසුරුණාය. වෘක්‍ෂ දේවතා තොමෝ දරුවන් නොදැක කම්පා වන්නා වූ ගොයා දැක ගස් බෙතයෙහි දිව්‍ය ආත්මභාවයෙන් සිට ගොයෙති, කම්පා නොවෙහි. මේ පව්වු පුරුෂයා විසින් ඔබගේ පුත් තිත්වටුවෝ ද වසු පැටවා ද ගවදෙන ද මරන ලදහ. බෙල්ලෙහි ඩැහැගෙන ඔහු ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවවයි කියන්නී පළමු ගාථාව කිය.

යො තෙ පුත්තකෙ අබාදි දිනාහතො අදුසකෙ
තසමිං දායං නිපාතෙහි මා තෙ මුවච්ඡු ජීවතො ති

1. තොප විසින් දෙන ලද බත් ඇති යමෙක් ඔබගේ නිරපරාධී වූ පුතුන් කැවේද ඔහු කෙරෙහි දළ හෙලව. (දළින් පහරදෙව) ජීවත් වන්නා වූ තොපගෙන් නොමිදේවායි.

එහි දිනන හතොයා යනු බත් පිස අනුභව කරව යයි දෙන ලද බත් ඇති. අදුසකෙ යනු දොස් නැති අපරාධ රහිත වූ. තසමිං දායං යනු ඒ පව්වු පුරුෂයා කෙරෙහි දළ සතරම හෙළව යන අදහසයි. මා තෙ මුවච්ඡු ජීවතො යනු ජීවත් වන්නේ දිවි සහිත වී ඔබ අතින් මේ පව්වු ස්වභාව ඇත්තා නොමිදුව. මිදීමක් නොලබාවා! මරණයට පමුණුව යන අර්ථයි. අනතුරුව තලගොයා ගාථා දෙකක් කීවේය.

2. නපුරු ගතිවලින් යුත් පුරුෂයා කිරීමවකගේ වස්ත්‍රයක් මෙන් අපවිත්‍රය. (එහෙයින්) යම් පෙදෙසක දළ හෙළමිද එවැනි තැනක් නොදකිමි.

3. නිතර අනුන්ගේ වරද දක්නා වූ කළගුණ නොදන්නා වූ පුරුෂයාට ඉදින් සියළු පොළොව දෙන්නේ නමුත් ඔහු සතුටු කළ නොහැකිය.

එහි අකිණණළදෙදා යනු ඉතා දැඩි පැවතුම් ඇති. විවර දසසිනො යනු සිදුරට (වරදට) බැසගැනීමට සොයන්නහුට. නෙව නං අහිරාධයෙ යනු මෙවැනි පුද්ගලයා සියළු පොළොව දෙන්නේ නමුත් සතුටු කරන්නට නොහැකි වන්නේය. මම බත් පමණක් දෙන්නෙක්මිසි. කියනුම කවරේදැයි දක්වයි.

තලගොයා මෙසේ කියා මෙතෙම පිබිදී මාද කන්නේ යයි තමාගේ ජීවිතය රකිනු ලබන්නී පලාගියාය. ඒ (වනගෙහි වූ) සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයෝ වටුවාගේ යහළුවෝම වූහ. ඇතැම් දිනක ඔවුහු අවුත් තිත්වටුවා දකිත්. ඇතැම්දිනක ඔහු ගොස් ඔවුන්ට දහම්දෙසා පැමිණෙයි. එදවස සිංහයා ව්‍යාඝ්‍රයාට කිය. යහළුව අප විසින් තිත්වටුවා කලකින් දක්නා ලද්දේය. අදට සන්දට දවසක් වෙත්. යව පළමුකොට ඔහුගේ තොරතුරු දැන එවයි කිය. ව්‍යාඝ්‍රයා මැනවයි පිළිගෙන තලගොයා පලාගිය කල්හි එතැනට පැමිණ නිදන්නා වූ ඒ පවිටු පුරුෂයා දුටුවේය. ඔහුගේ ජටාව තුළ පණ්ඩිත වූ තිත්වටුවාගේ ලොම් (පිහාටු) පෙනෙයි. දෙනගේද වසු පැටියාගේද ඇට පෙනේ. ව්‍යාඝ්‍ර රජු ඒ සියල්ල දක රත්කඩුවෙහි පණ්ඩිත වූ තිත්වටුවා නොදක මේ පවිටු පුරුෂයා විසින් ඔවුහු මරණ ලද්දෝ වෙතැයි ඔහුට පයින් පහරදී නැගිටුවාලීය. පවිටු පුරුෂයා ඔහු දක බියෙන් තැති ගත්තේ විය. ඉක්බිති ව්‍යාඝ්‍රයා ඔහුට "තෝ මොවුන් මරා කෑවේද"යි විචාළේය. නොමැරුවෙමි. නොකෑවෙමිසි. පවිටු පුරුෂය, තොප නොමරන කල්හි අන් කවරෙක් මරන්නේද? කියව. නොකියන්නා වූ තොපගේ ජීවිතය නැතැයි කිය. මරන බියෙන් බියපත් වූ හෙතෙම ස්වාමීනි, එසේය. තලගොයි පැටවුන් ද වසුපැටවා ද දෙන ද මරා කෑවෙමි. තිත් වටුවා වූ කලී නොමැරුවෙමි. හෙතෙම බොහෝකොට කියන්නා වූද ඔහුගේ වචනය නො අදහා තොප කොහි සිට පැමිණියෙහිදැයි විමසා ස්වාමීනි, කළිඟු රට වෙළඳුන්ගේ බඩු ඔසවන්නේම ජීවත්වීම සඳහා මේ මේ කටයුතු කර දුන් මෙහි ආවේ වෙමිසි කිය. ඔහු විසින් තමා කළ සියළු

කටයුතු කී කල්හි පවිටු ස්වභාව ඇත්ත! තිත්වටුවාව තෝ නොමරන කල්හි අන් කවරෙක් මරන්නේද? එව, සතුන් අතර රජවූ සිංහයාගේ සමීපයට පමුණුවන්නෙමියි ඔහු පෙරටුකොට, බියට පත්කරමින් ගියේය. සිංහයා ව්‍යාඝ්‍ර රජු විසින් කැඳවාගෙන එන්නා වූ ඔහු දැක ව්‍යාඝ්‍රයා විමසන්නේ සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. ව්‍යාඝ්‍රය, යුහුසුළු වූයේ මානවකයෙකු සමග කුමක් හෙයින් පෙරළා පැමිණියෙහිද? තොපට මෙහි කුමන කටයුත්තක් ඇත්ද? විමසන්නා වූ මට මේ කරුණ කියව.

එහි සුඛාහු යනු ව්‍යාඝ්‍රයා නමින් ආමන්ත්‍රණය කරයි. ව්‍යාඝ්‍රයාගේ ශරීරයේ ඉදිරිකොටස ප්‍රියමනාප වේ. එහෙයින් ඔහුට මෙසේ කිය. කිං කිවමඤ්ඤං ඉධමඤ්ඤී තුඤ්ඤං යනු මේ මානවයා සමඟ ප්‍රතිඵල සහිත කිනම් කටයුත්තක් මෙහි ඇත්ද? තුඤ්ඤං කිං කිවම මඤ්ඤං යනුද පෙළෙයි. මේ අර්ථමැයි. ඒ අසා ව්‍යාඝ්‍රයා පස්වන ගාථාව කිය.

5. මනා පැවතුම් ඇති, තොපගේ මිතුරු වූ යම් වටුවෙක් වේද, අද ඒ වටුවාගේ මරණය ගැන සැක කරමි. මේ පුරුෂයාගේ කටයුතු ගැන අසා දැන් ඒ වටුවා සැපෙන් යයි නොහඟිමි.

එහි දඤ්ඤො යනු වටුවායි. තසසවධං යනු ඒ තිත්වටු පණ්ඩිතයාට මේ පුරුෂයා කෙරෙන් දැන් විනාශයක් ගැන සැක කරමි. නාහං සුඛං යනු මම දැන් වටුවා සැපසේ යයි, නිරෝගී යයි නොසිතමි. ඉක්බිති ඔහුට සිංහයා සවන ගාථාව කීවේය.

6. මේ පුරුෂයාගේ දිවිපැවැත්වීම සඳහා කිනම් කර්මාන්ත (කරන ලද්දී) ඇසුවෙහිද? පුරුෂයාගේ කවරනම් ප්‍රතිඥාවක් අසා මානවකයා විසින් තිත්වටුවා මරන ලද්දී සැක කරහිද?

එහි අසසු යනු ඇසුවෙහි. චුතති සමොධානතයා යනු දිවිපැවැත්ම ගෙනයෑම සඳහා මොහු විසින් කවර කටයුතු කළැයි තොපට කියන ලද්දැයි යන අර්ථයි. මානවෙන යනු කවරක් අසා මේ මානවකයා විසින් මරන ලද්දී සැක කරහිද? ඉක්බිති ව්‍යාඝ්‍ර රජු ඔහුට කියන්නේ සෙසු ගාථාවන් කීවේය.

7. කළුගුණ දේශයේ හැසිරුණු පුරුදු ඇත. වෙළඳාම් කර ඇත. වේවැල්වලින් යායුතු හුල් සහිත මාර්ගය පුරුදුය. නළුවන් සමඟද වරදුල් දමන වැද්දන් සමඟද හැසිරී පුරුදුය. පිරිස් මැද මුගුරින් කෙරෙන් සටන්ද පුරුදුය.

8. මොහු විසින් කුරුල්ලෝ බඳින ලද්දාහ. ධාන්‍ය මැනීමද කරන ලදී. දුකෙළිය භාවිතා කරන ලදී. හික්මීම ඉක්මවා ගියේය. වෙළඳාමට තැබූ දෙයෙහි වටිනාකම වංචා කරන ලදී. (මධ්‍යම රාත්‍රියෙහිදී) ලේ වැගිරවීම නවතාලීය. පිඬුසිගා ගිය අවදියේදී අත් දූවී ගියේය.

9. මේ පුරුෂයාගේ දිවිපැවැත්ම සඳහා වූ ඒ කර්මාන්ත ඇසුවෙමි. යම් හෙයකින් මේ ලොම් පිඬු (පිහාටු රොද) දිස්වේද ගවයන් නසන ලෙද වටුවා ගැන කියනු කවරේද?

එහි විෂණා කලිධගා යනු වෙළඳුන්ගේ බඩු ඔසවන ඔහු විසින් කළුගුණ රටෙහි විෂණා හැසිරෙන ලදී. ඔහු විසින් වෙළඳාමද කරන ලදී. වෙනතාවරො යනු වේවැල්වලින් හැසිරිය යුතු සඬකුපොටි විෂණා යනු කණු සහිත මාර්ගයද පරිහරණය කරන ලදී. නටෙහි යනු ජීවත්වීම සඳහාම නළුවන් සමඟ ද, විෂණං සහ වාකුරෙහි යනු වරදුල් උසුලන්නා වූ (මොහු) විසින් වැද්දන් සමඟද හැසිරෙන ලදී. දණෙඬන යුද්ධං යනු මුගුරුවලින් කරන අරගලද ඔහු විසින් කරන ලදී. බඳුකුලිකා යනු කුරුල්ලෝද ඔහු විසින් බඳිනා ලදහ. මිගමාලහකෙන යනු ධාන්‍ය වෙළඳාමද ඔහු විසින් කරන ලදී. අකඬාවිතා යනු සුදුකරුවන්ට වතාවත් කරන්නන් විසින් සුදුවද පුරුදු කරන ලදී. සංයමො අබහනිතො යනු දිවිපැවැත්ම සඳහා පැවිදි වූවන් විසින් සීලයෙන් හික්මීම ඉක්මවන ලදී. අපපහිතං යනු තැබූ දෙය පැහැර ගැනීම කරන ලදී. පුප්ඝං යනු රුධිරයයි. මෙය කියන ලදී. මොහු විසින් ජීවත්වීම සඳහා රාජ අපරාධකරුවන්ගේ අත්පා සිදු ඔවුන් ගෙනවුත් ශාලාවෙහි හොවා තුවාල මුඛයෙන් වැගිරෙන ලෙය මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි එහි ගොස් එනම් දුම් දී නවතාලීය. හඤ්ඤා යනු ආජීවක පැවිද්දෙන් පැවිදි වූ කල්හි උණු පිණ්ඩපාතය ගැනීමෙන් මොහුගේ අත්ද දවන ලදහ. තානිසස කමමායනනානි යනු ඒවා මොහුගේ ජීවිතා වෘත්තියෝයි. අසසු යනු ඇසිමි. යථා අයං යනු යම් සේ මෙතෙම මොහුගේ ජටාව ඇතුළෙහි තිත් වටුවාගේ ලොම්පිඩද දක්නේය. මේ කරුණින් මොහු විසින්ම ඔහු මරන ලද්දේයයි දතයුතුයි. ගාවො හතා

කිං පන දඤ්ඤසස යනු මොහු විසින් ගොන්නු නසන ලදහ. තිත්වටුවා කුමක් හෙයින් නොමැරිය යුතු බවක් ඇත්ද? මෙතෙම ඔහු මරන්නේමය යි.

සිංහයා ඒ පුරුෂයාගෙන් විචාළේය. තොප විසින් තිත්වටු පණ්ඩිතයා මරන ලදද? එසේය ස්වාමීනි, ඉක්බිති ඔහුගේ සත්‍ය වචනය අසා සිංහයා ඔහු නිදහස්කොට යවනු කැමති විය. ව්‍යාඝ්‍ර රජ මේ පවිටා මරා දූමිය යුත්තෙකියි එහිදීම ඔහුට දළවලින් පහරදී වලක් භාරා (එහි) දූමිය. මානවකයෝ අවුත් තිත්වටු පණ්ඩිතයා නොදැක හඬා වැලපී පෙරළා ගියාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දෙවිදන් තෙමේ මෙසේ පෙරද මා මැරීම පිණිස උත්සාහ කළේ යයි කියා ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ජට්ටියා දෙවිදන් විය. තලගොයා කිසාගෝතමී වූවා ය. ව්‍යාඝ්‍රයා මුගලන් තෙර ය. සිංහයා සැරියුත් තෙර ය. දිසාපාමොක් ආචාර්ය තෙමේ කස්සප තෙර ය. තිත්වටු පණ්ඩිතයා මම ම වීමී යනුවෙන් වදාළ සේක.

නවවන නිපාත වර්ණනාව නිමියේය.

දසවන නිපාත වර්ණනාව

10-1

චතුර්වාර ජාතකය

චතුර්වාර මිදං නගරං යනු මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙරෙහි වාසය කරන සේක් එක් දුර්වල හික්කුවක් අරභයා දේශනා කළ සේක. වර්තමාන කථාව නවවන නිපාතයේ පළමු ජාතකයෙහි විස්තර කරන ලද්දේමය. මෙහිදී ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ හික්කුවට "තොප දුර්වල වෙහි යනු සත්‍යද්"යි විචාරා ස්වාමීනි, සත්‍යයයි කී කල්හි හික්කුව, තෝ පෙරද නපුරු වචන ඇති හෙයින් පණ්ඩිතයන්ගේ වචනය නොකොට උරවක්‍රයක් (පපුව මත තැබූ විට කැරකැවෙමින් කැපෙන ආයුධයක්) ලද්දේ යයි කියා අතීත ප්‍රවාත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කස්සප බුදුරදුන්ගේ කාලයෙහි බරණැස් නුවර අසුකෙළක් ධනය ඇති සිටුවරයෙකුගේ මිත්තවින්දක නම් පුතෙක් විය. ඔහුගේ මව්පියෝ සෝවාන් වූවාහු වෙති. ඔහු වනාහි දුස්සීලය. ශ්‍රද්ධාව නැත්තෙකි. ඉක්බිති මෑත කාලයෙහි පියා කථරිය කළ කල්හි මව ඔහුට පවුලක් (පිළිබද) විචාරන්නී කීය. දරුව, ඔබ විසින් දුලබ වූ මිනිසන් බව ලබන ලදී. දන් දෙව - සිල් රකුව. උපෝසථ කර්මය කරව. ධර්මය අසවයි. මෑණියනි, මට දානාදීන්ගෙන් වැඩක් නැත. මට කිසිවක් නොකියව. මම කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව යන්නෙමි යි මෙසේ කියන්නා වූ ඔහුට එක් පුත් පසළොස්වක පොහෝ දිනක මව කීවාය. දරුව, අද සොදුරු මහපොහොය දිනයකි. අද පෙහෙවස් සමාදන් වී විහාරයට ගොස් මුළු රැ බණ අසා එව. මම තොපට දහසක් දෙමි යනුවෙනි. හෙතෙම මැනවයි මුදල් ආශාවෙන් පෙහෙවස් සමාදන් වී අනුභව කරන ලද උදේ ආහාරය ඇත්තේ විහාරයට ගොස් දවස ගෙවා රාත්‍රියෙහි යම් සේ එක් බණ පදයකුදු කණට නොඇසේද එවැනි එක් පෙදෙසක නින්දට වැටී දෙවන දවස්හි උදෑසනම මුහුණ සෝදා ගෙට ගොස් හුන්නේය.

මොහුගේ මව වනාහි අද මගේ පුතා බණ අසා උදෑසනම ධර්මදේශනා කළ තෙරුන් කැඳවාගෙන එන්නේය යයි කැඳ හා කෑ යුතු දේ, බුදිය යුතු දේ සුදානම් කර ආසනයක් පනවා ඔහුගේ පැමිණීම අපේක්ෂා කරන්නී ඔහු හුදකලාව පැමිණෙනු දක දරුව, ධර්මදේශක

හික්ෂුව ඔබ විසින් කැඳවාගෙන නොඑන ලද්දේ දැයි කියා "මට ධර්ම කටිකයෙකුගෙන් වැඩක් නැතැ"යි කී කල්හි එසේනම් කැඳ බොවයි කිය. හෙතෙම (කියනුයේ) තොප විසින් මා හට දහසක් (දෙමැයි) පොරොන්දු විය. පළමුකොට එය මට දෙව. පසුව බොමියි කිය. දරුව බොව. පසුව ගන්නෙහි යයි. ගෙනම බොන්නෙමියි. ඉක්බිති ඔහුගේ මව සහසක පොදිය ඉදිරියෙන් තැබීය. හෙතෙම කැඳ බී දහසින් බැඳි පොදිය ගෙන වෙළඳාම් කරන්නේ නොබෝ කලකින්ම විසිලක්ෂයක් උපදවීය.

ඉක්බිති ඔහුට මෙසේ සිත් විය. නැවක් ගෙන වෙළඳාම් කරන්නෙමියි. හෙතෙම නැවක් ගෙන මැණියෙනි, මම නැවෙන් වෙළඳාම් කරන්නෙමි යි කිය. ඉක්බිති ඔහුට මව (කියනුයේ) දරුව තෝ එකම පුතුවය. මේ ගෙයී ධනය බොහෝය. මුහුදු බොහෝ ආදීනව ඇත්තිය. නොයවයි වලක්වාලීය. හෙතෙම මම යන්නේම වෙමි. මා වලක්වාලන්ට නොහැකියයි කියා දරුව, මම වලක්වන්නෙමියි මව විසින් අත්හි ගන්නා ලද්දේ අත මුදවා මුවට පහරදී හෙලා අතරට කර ගොස් නැවෙන් මුහුදට ගියේය. නැව සත්වන දවස්හි මිත්තවින්දක ඇසුරුකොට මුහුද ම නිසලව සිටියේය. කාලකන්නියා කවරෙක්දැයි විමසන සිටිටුව මිත්ත විෂ්කයාගේම අතෙහි තෙවරක් වැටුනේය.

ඉක්බිති ඔහුට පහුරක් දී මේ එකෙකු නිසා බොහොමයක් විනාස නොකෙරෙන්නාවයි ඔහු මුහුදෙහි දැමුවේය. එකෙනෙහිම නැව වේගයෙන් මුහුදට ගියේය. ඔහුට පහුරෙහි වැතිර එක් දිවයිනකට පැමිණියේය. එහි පළිඟු විමනයෙහි ප්‍රේතීන් සතර දෙනෙකු දුටුවේය. ඇලා සත් දවසක් දුක් අනුභව කරත්. සත් දවසක් සැප අනුභව කරත්. හෙතෙම ඇලා සමග සන්දිනයක් දිව්‍ය සම්පත් අනුභව කළේය.

ඉක්බිති ඔහුට දුක් අනුභව කිරීම සඳහා යන්නා වූ ඇලා ස්වාමීනි, අපි සත්වන දිනයෙහි පැමිණෙන්නෙමු. යම්තාක් අපි පැමිණෙමුද ඒ තාක් උකටලී නොවන්නේ මෙහිම වසවයි කියා ගියාහුය. හෙතෙම තෘෂ්ණාවෙහි වසග වූවෙක් වී ඒ ලැල්ලෙහිම වැතිර නැවත මුහුදු මතින් යන්නේ වෙනත් දිවයිනකට පැමිණ එහි රිදී විමානයක ප්‍රේතියන් අටදෙනෙකු දක, මේ ක්‍රමයෙන්ම වෙනත් දිවයිනක මැණික් විමානයක සොළොස් දෙනෙක්දැයි. වෙනත් රන් විමානයක දෙතිසක් ප්‍රේතියන් දක ඇලා සමග දිව්‍ය සම්පත් අනුභව කර ඇලාද දුක් අනුභව කරන්නට

ගියකල්හි නැවත මුහුදු මතින් යන්නේ පවුරින් වටකරන ලද දොරටු සතරක් ඇති එක් නගරයක් දුටුවේය. එය උස්සඳු නිරයයි. බොහෝ නිරි සතුන්ට තමා කළ කර්මයන් අනුභව කරන තැන වූ එය මිත්ත විඤ්කයාට අලංකාර කර සරසන ලද නගරයක් මෙන් වැටහී ගියේය.

හෙතෙම මේ නගරයට පිවිස රජ වන්නෙමිසි සිතා පිවිස දැළිපිහිය, මුවහන මෙන් මුවහන ඇති වක්‍රයක් ඔසවා හිසෙහි පැසෙන්නා වූ නිරිසතෙකු දිවිය. ඉක්බිති ඔහුට ඔහුගේ හිසෙහි වූ ඒ ධුරවක්‍රය පියුමක් මෙන් වී වැටහී ගියේය. ළෙහි පස්වැදෑරුම් බැම්ම පපුව වසන පළඳනාවක් මෙන් වීද හිස පටන් ගලන්නා වූ රුධිරය රත්වත් සඳුන් ආලේපයක් මෙන් වීද වැලපෙන ශබ්දය ගීත නාදයක් මෙන්ද වැටහී ගියේය.

හෙතෙම ඔහු සමීපයට ගොස් එම්බා පුරුෂය, ඔබ විසින් කලෙක සිට පියුම දරන ලදී. එය මට දෙවයි කීය. යහළුව, මේ පියුමක් නොවේ. මෙය උරවක්‍රයකි යි. ඔබ මට නොදෙනු කැමැත්තෙන් මෙසේ කියති යි. නිරි සත්වයා මෙසේ සිතීය. මගේ කර්මය ක්‍ෂය වන්නේය. මොහු විසින්ද මා මෙන් මවට පහරදී ආවෙකු විය යුතුය. මොහුට ධුර වක්‍රය දෙමිසි යනුයි.

ඉක්බිති ඔහු (කියනුයේ) පින්වත, එව. මේ පියුම ගනුවයි කියා ධුර වක්‍රය ඔහුගේ හිසෙහි හෙළිය. එය ඔහුගේ හිස සුණු කරනුයේ පහලට බැස්සේය. එකෙණෙහි මිත්‍රවිඤ්කයා එය ධුරවක්‍රයක් බව දැන ඔබගේ ධුර වක්‍රය ගනුව. ඔබගේ ධුරවක්‍රය ගනුවයි වේදනාවන්තේ හැඬීය. අනිකා අතුරුදහන් විය.

එකල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මහත් වූ පිරිවර සමග මුහුදු වාරිකාවෙහි හැසිරෙනුයේ එතැනට පැමිණියේය. මිත්‍ර විඤ්කයා ඒ බලා ස්වාමීනි, දෙවරදුනි, මේ වක්‍රය තල අඹරනු ලබන ඇඹරුම්ගලක් මෙන් පෙළයි. මවිසින් කවර පවක් කරන ලදදැයි විමසන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

වතු දවාරමීදං නගරං ආයසං දළුභාසාකාරං
ඔරුදොපති රුදොසමී කිං පාපං පකතං මය,

සබ්බෙ අපිහිතා දවාරා ඔරුදොසමී යථා දවිජො
කිමාධිකරණං යකඛ වකකාහිනිපාතො අහනති

1. යකඩින් කළ ශක්තිමත් පවුරු ඇති මේ නගරය දොරටු සතරක් ඇති එකකි. සිර කරන ලද්දේ වෙමි. භාත්පසින් සිරකරන ලද්දේ වෙමි. මවිසින් කවර කර්මයක් කරන ලදද?

2. සියළු දොරටු වසා ඇත. කුඩුවක වෙසෙන පක්ෂියෙක් මෙන් සිරකරන ලද්දේ වෙමි. යක්ෂය, කවර කරුණක් නිසා මම වක්‍රයෙන් පහරදෙන ලද්දෙමිද?

එහි දළභපාකාරා යනු ස්ථිර පවුරය. දළභතොරණං යනුද පෙළයි. ශක්තිමත් දොරටු ඇත්තේ යන අර්ථයි. ඔරුදාම පතිරුදොසමී යනු ඇතුළත කොට භාත්පසින් පවුරෙන් අවහිර කරන ලද්දේ පලා යෑමට නැතක් නොපෙනේ. කිං පාපං පකතං යනු මවිසින් කවර පාපයක් කරන ලදද? අපිහිතා යනු වසන ලදහ. යථා දවිජෝ යනු කුඩුවෙහි දමන ලද කුරුල්ලා මෙන්. කිමාධිකරණං යනු කරුණු කවර්ද, වකකාහිනිනතො යනු වක්‍රයෙන් පහරදෙන ලද්දේ ඉක්බිති දෙවරපු කරුණ කියන්නට ගාථා සයක් කීවේය.

3. යහළුව (මවගෙන්) දහසක්ද (වෙළඳාමෙන්) අතිරේක විසිලක්ෂයක්ද ලබන ලද්දේ අනුකම්පා සහගත නෑදෑයන්ගේ වචනය නොකළේය.

4., 5. (නැවෙන්) තරණයකොට යායුතු විනාසබහුල මුහුදට පැමිණියේය. සතරදෙනා ඉක්මවා අටදෙනෙකු වෙත ගියේය. අටකින් සොළොසක් වෙතද සොළසින් දෙතිසක් වෙතද ගියේය. වැඩියක් ලබනු කැමතිවූයේ වක්‍රයක් ලබන ලදී. තෘෂ්ණාවෙන් මධනා ලද පුරුෂයාගේ හිස මත ක්‍ෂුර වක්‍රය කැරකෙයි.

6. මත්තෙහි විශාල වන්නා වූ පිරවිය නොහැකි පැතිර යන්නා වූ යම් තෘෂ්ණාවක් වේද යමෙක් එයට ගිපුවෙන්ද ඔවුහු ක්‍ෂුරවක්‍රය දරන්නෝ වෙති.

7. බොහෝ වූ වස්තුව අත්හැර යායුතු මග නොබලා යමෙක් සිත පිළිබඳව නොසැලකිලිමත් වේද ඔහු ක්‍ෂුරවක්‍රය දරන්නෝ වෙති.

8. (නුවණැති පුරුෂයා) කළයුතු කටයුත්තද මහත්වූ සම්පත්ද විමසා බලන්නේය. විපත් සහිත වූ තෘෂ්ණාව නොසෙවුනේය. අනුකම්පා කරන්නවුන්ගේ වචනය කරන්නේය. එවැනි වූ ඔහු ක්‍ෂුරචක්‍රය නොමඩන්නේය.

එහි ලද්දා සහසහසසානි අතිරෙකානි විසති යනු ඔබ පෙහෙවස් කොට මව සම්පයෙන් දහසක් ගෙන වෙළඳාම් කරන්නේ අමතර විසි ලක්ෂයක්ද ලැබ. නාකරී යනු ඒ ධනයෙන් සතුටු නොවූයේ නැවෙත් මුහුදට පිවිසෙන්නේ මුහුදෙහි ආදීනව කියා මව විසින් වලක්වනු ලබන්නේද, අනුකම්පකානං ඤාතීනං වචනං සමම නාකරී යනු වේ. සෝවාන් වූ මවට ගසා අනතුරු කොට නික්මුණේම යයි දක්වයි. ලංසිං යනු තරණය කිරීමට පොහෝනා නැව. පකකඤ්ඤි යනු පැන්නේය. අපපසිද්ධිකං යනු මද වූ යහපත ඇති. බහුල වූ විනාශ ඇති. වතුබහි අට්ඨා යනු ඉක්බිති ඔහු ඇසුරු කොට සිටි නැවින් ලැල්ලක් දී මුහුදෙහි දමන ලද්දේද ඔබ මව නිසා එක්දිනක් කරන ලද පෙහෙවස් රැකීම හේතුවෙන් පළිඟු විමානයෙහි ස්ත්‍රීන් සතරදෙනෙක් ලැබ, අනතුරුව රිදී විමානයක සොළොසෙක, රත් විමානයෙහි දෙතිසක්ද ලබන ලද්දේ වෙහිය. අතිවෂං වකකමාසදො යනු ඉක්බිති තෝ ලද දෙයින් සතුටු නොවූයේ මෙහි වැඩියක් ලබන්නෙමි යි මෙසේ ලද ලද දෙය ඉක්මවා යෑමේ ලෝභ සංඛ්‍යාත වැඩියක් කැමති විමෙන් යුක්ත වූ හෙයින් මහත් වූ තෘෂ්ණා ඇති පවිටු පුද්ගලයෙකි. ඒ උපෝසථ කර්මය ක්‍ෂය වූ හෙයින් දෙතිසක් ස්ත්‍රීන් ඉක්මවා මේ ප්‍රේත නගරයට පැමිණ ඒ මවට පහරදීමේ අකුසලය හේතුවෙන් මේ ක්‍ෂුරචක්‍රය ලබන ලද්දේ වෙහි. අත්‍රිවෂං යනුද පෙළයි. මෙහිද මෙහිද කැමතිවන්නේය යන අර්ථයි. අත්‍රිවෂා යනුද පෙළ වේ. මෙහි කැමති විමෙන් යන අර්ථයි. හමති යනු තෘෂ්ණාවෙන් මඩනා ලද ඒ පුරුෂයාගේ හිස අඹරනු ලැබූ මේ ක්‍ෂුරචක්‍රය දැන් කුඹල්කරුවෙකුගේ සකපෝරුවක් මෙන් නොපගේ මත්තෙහි කරකැවෙයි යන අර්ථයි. යෙ ච තං අනුගිජ්ඣනනි යනු මේ තෘෂ්ණාව නම් මතුමත්තේ යන්නී විශාල වේ. මුහුද මෙන් දුපපුරා පිරවිය නොහැක්කේද වේ. රූපාදී අරමුණුවල ඒ ඒ වශයෙන් කැමතිවන ආසා ඇති හෙයින් විසමගාමීනී වේ මෙබඳු ඒ තෘෂ්ණාවෙහි යමෙකු ඇලෙත්ද ගිජු වූවාහු වෙළුනාහු වී නැවත නැවතත් ඇලෙත්. කෙ හොනනි වකකධාරිනො යනු ඔවුහු මෙසේ පැසෙන්නාහු ක්‍ෂුර චක්‍රය දරත්. බහු භණ්ඩං යනු මවිපියන් සතු බොහෝ ධනය හැර, මගගං යනු යා යුතු ස්වල්ප වූ යහපත ඇති මුහුදු මාර්ගය නොසළකා යමිසේ ඔබ පිළිපන්නේද, මෙසේම අන්‍යයන්ටද, යෙසං වෙතං අසංඛාතං, නොවිමසන ලද ඔවුන්

යම්සේද තොපද එසේ තෘෂ්ණා වසඟව ධනය හැර යායුතු මාර්ගය නොබලා පිළිපත්තෝ වක්‍රධාරීහු වෙති. කමමං සමෙකෙඛ යනු එහෙයින් පණ්ඨිත පුරුෂයා තමා විසින් කළයුතු කටයුතු දොස් සහිතද දොස් රහිතදැයි විමසා බලනු ලබන්නේය. නුවණින් බලන්නේ ය. විපුලඤ්ච භොගං යනු තමා විසින් දෑහැමිව ලබන ලද ධනරාශිය බලන්නේ ය. නාතිවතෙතයං යනු තමා විසින් දෑහැමිව ලබන ලද ධනරාශිය විමසා බලන්නේ ය. නාති වතෙතයං යනු එවැනි වූ ඒ පුද්ගලයා මේ වක්‍රය ඉක්මවා නොයන්නේ ය. මැඩගෙන නොසිටින්නේ ය. නාති වතෙතති යනුද පෙළයි. මැඩගෙන නොයයි යනු අර්ථයි. ඒ අසා මිත්‍රවිඤ්ඤා මේ දේවපුත්‍රයා විසින් මා කළ කටයුත්ත ඒ වූ පරිද්දෙන් දන්නේ ය. මා පැසෙන ප්‍රමාණයද දන්නේ ය. ඔහුගෙන් විමසමිසි සිතා නවවන ගාරාව කිය.

9. යක්‍ෂය, මේ ක්‍ෂුරවක්‍රය කෙතෙක් කල් මගේ හිසෙහි සිටින්නේද? අවුරුදු කෙතෙක් දහසක් සිටින්නේද අසන්නා වූ මට එය කියව.

ඉක්බිති ඔහුට කියන්නා වූ මහා සත්තච තෙමේ දසවන ගාරාව කීවේය.

10. මිත්ත විඤ්ඤා මට ඇහුම්කන් දෙව. තොප බලවත් පාපකර්ම ඇත්තෙහිය. අතිශයින් බලවත් පාපකර්ම ඇත්තෙහිය. තොපගේ හිසෙහි ඇමිණි තිබෙන ඒ වක්‍රය දිවිහිමියෙන් නොමිඳෙන්නේය යනුයි.

එහි අතිසරො යනු බෙහෙවින් සිහිකරයිනුයි අතිසරො නම් වේ. බෙහෙවින් සිහි කරන්නේනුයි අති සරො වේ. අවචසරො යනු ඊටම සමාන අර්ථ ඇති වචනයකි. මෙසේ කීවේ වෙයි. එම්බා මිත්තවිඤ්ඤා, මගේ වචනය අසව. තොප ඉතා දරුණු කාර්යයක් කළ හෙයින් බොහෝකොට සිහි කරනුයේ අවුරුදු ගණනින් විපාක පනවන්නට නොහැකිය. අප්‍රමාණ වූ අතිමහත් වූ විපාක දුක් සිහි කරන්නෙහි පිළිපදින්නෙහිය නුයි අතිසරො වේ. එහෙයින් තොප මෙතෙක් වර්ෂ දහසක වර්ෂ ලක්‍ෂයකැයි කියන්නට නොහැකි වෙමි. සිරසිමාවිඳං යනු යම් මේ වක්‍රයක් තොපගේ හිසෙහි ඇමිණුනිද කුඹල්සකක් මෙන් කරකැවේ. න තං ජීවං පමොකබසි යනු තොපගේ ඒ පාපකර්මය ක්‍ෂය නොවේද ඒතාක් ජීවත් වන්නේ නොමිඳෙන්නේ ය. කර්මවිපාකය ක්‍ෂය වූ කල්හි මේ වක්‍රය හැර කම්වූ පරිදි යන්නෙහි යයි මෙසේ කියා දේවපුත්‍රයා තමා වසන තැනටම ගියේය. අතිකාද මහා දුකට පිළිපන්නේ ය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මිත්තවිඤ්ඤා නපුරුකථා ඇති හික්කුච විය. දෙවරපු වනාහි මම ම වීම් යයි වදාළහ.

10-2

කණ්ණ ජාතකය

කණ්ණා වතා යං පුරිසො යනු මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ කිඹුල්වන ඇසුරුකොට නිග්‍රොධාරාමයේ වාසය කරන සේක් සිනා පහළකිරීම අරඹයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ සවස් සමයෙහි නිග්‍රොධාරාමයෙහිදී හික්කු සංඝයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ සක්මනෙහි හැසිරෙන්නේ එක් පෙදෙසෙක්හිදී මදසිනා පහළ කළ සේක. ආනන්ද තෙරුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිනා පහල කිරීමට කවර හේතුවක්ද? කවර ප්‍රත්‍යයක්ද? තථාගතයෝ හේතුරහිතව සිනා පහළ නොකරති යි පළමුකොට විමසමුයි ඇදිළි බැඳ සිනහවට කරුණු විමසිය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුට (වදාරනුයේ) ආනන්දය පෙර කණ්ණ නම් තවුසෙක් විසිය. ඉපිදවූ ධර්ම ඇති ධර්මයෙහි ඇළුණු හෙතෙම මෙම භූමිප්‍රදේශයෙහි වාසය කළේය. ඔහුගේ සිල් තෙදින් ශක්‍ර භවනය කම්පා වී යයි. සිනහවට කරුණ කියා ඒ ප්‍රවෘත්තිය අප්‍රකට හෙයින් තෙරුන් විසින් අයදනා ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍ය කරවන කල්හි බරණැස් නුවර අසුකෙළක් ධනය ඇති පුතුන් නැති බ්‍රාහ්මණයෙකු විසින් සිල් සමාදන් වී පුත්‍රයන් ප්‍රාර්ථනය කළ කල්හි බෝධිසත්ව තෙමේ ඒ බැමිණියගේ කුසෙහි උපන්නේය. කළුපැහැ ඇති හෙයින් නම් තබන දිනයේ දී ඔහුට කණ්ණ යයි නම් කළාහුය. හෙතෙම සොළොස්වයස් කල්හි මැණික් ප්‍රතිමාවක් මෙන් රූපශ්‍රීයෙන් අගතැන්පත් වූයේ පියා විසින් ශිල්ප ඉගෙනීම සඳහා යවන ලද්දේ තක්සිලාවෙහිදී සියළු ශිල්පයන් උගෙන පෙරළා පැමිණියේය. ඉක්බිති පියා ඔහුව සුදුසු බිරිඳක හා එක් කරවීය.

හෙතෙම මෑත කාලයෙහි මව්පියන් ඇවෑමෙන් සියළු සම්පත් පිළිපැද්දේය. ඉක්බිති එක් දවසක් භාණ්ඩාගාර බලා උසස් පළඟක

(ආසනයක) හුන්තේ රන්පට ගෙන්වා මෙපමණක් ධනය අසවලා විසින් උපදවන ලදී. මෙපමණක් අසවලා විසින් යයි පෙර නැයන් විසින් රන්පටෙහි ලියන ලද අකුරු දැක සිතිය. එකෙකුදු මෙය ගෙන ගියේ නොවෙයි. ධනය හා බඩු පොදි බැඳගෙන පරලොව යන්නට නොහැක. පස් වැදැරුම් යුක්ති සහගත බැවින් දන්දීම අසාර වූ ධනයට සාරය වේ. බොහෝ රෝගයන්ට සාධාරණ නිසා අසාර වූ ශරීරයට සිල්වතුන් කෙරෙහි පිදීම් ආදී කටයුතු සාරය වේ. අනිත්‍ය බැවින් මඩනා ලද ජීවිතයම අනිත්‍යාදී වශයෙන් විදර්ශනාවෙහි යෙදීම සාරයයි. එහෙයින් අසාර වූ සම්පතීන් සාරය ගැනීම පිණිස දන් දෙන්නෙමි යි.

හෙතෙම අසුනින් නැගී සිට රජු සම්පයට ගොස් රජුගෙන් විමසා මහදන් පැවැත්වීය. සත්වන දිනය තෙක් ධනය ක්‍ෂය නොවනු දැක මට ධනයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? යම්තාක් ජරාව (මා) අභිභවනය නොකරයිද එකල්හි පැවිදි වී අභිඥාවන්ද සමාපත්තීන්ද උපදවා බඹලොව පිහිටකොට ඇත්තෙක් වන්නෙමි යි සිතා නිවසෙහි සියළු දොරටු හරවා "මා විසින් දෙන ලදී. ගෙන යත්වායි අසුවිය මෙන් පිළිකල් කරන්නේ වස්තුකාමය හැර මහජනයා හඬද්දී වැලපෙද්දී නගරයෙන් නික්ම ගිමවන පෙදෙසට පිවිස තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී තමාගේ වාසය පිණිස සිත්කළු බිම්කඩක් බලන්නේ මෙතැනට පැමිණ මෙහි වසන්නෙමි යි එක් තියඹරා ගසක් ගොදුරු ගම කොට අධිෂ්ඨාන කර ඒ ගස මුලෙහිම වාසය කළේය. ග්‍රාමාන්ත සෙනසුන හැර වනවාසියෙක් විය. පන්සලක් නොකොට රුක්බමුලිකයෙක් විය. එළිමහනේ වසන්නෙක් විය. නොනිදා හිඳගැන්ම පමණක් කරන්නෙක් වූයේ ඉදින් නිදනු කැමැත්තේ වීද පොළොවෙහිම නිදයි. දන්තමුසලිකයෙක් වී ගින්නෙහි නොපිසන දේම කයි. පොත්තෙන් දහයියාවෙන් වටකරනා ලද කිසිවක් නොකයි. එක් දවසක්හි එක් වරක්ම කයි. එක් අසුනක පමණක් හිඳගන්නෙක් විය. ඉවසීමෙන් පොළොව ජලය ගින්න හා සුළඟ හා සමවී එපමණක් මේ ධුතාංගයන් සමාදන් වී පවතී. මේ ජාතකයේදී බෝසත් තෙමේ අතිශය අල්පේච්ඡ විය.

හෙතෙම නොබෝ කලකින්ම අභිඥාවන්ද සමාපත්තීන්ද උපදවා ධ්‍යාන නැමති ක්‍රීඩාව කෙළින්තේ එහිම වසයි. ලොකු කුඩා ගෙඩි පිණිසද අන්තූතක නොයයි. ගස ගෙඩි හටගත් කල්හි ගෙඩි කයි. මල් පිපුන කල්හි මල්ද කොළ සහිත කාලයෙහි කොළද කයි. කොළ නැති කල්හි ගැලවුන පොත්ත කයි. මෙසේ අතිශයින්ම ලද දෙයින් සතුටුවූයේ වී මෙතන්හි බොහෝ කාලයක් වාසය කළේය. හෙතෙම එක් දවසකුදු

පෙරවරු කාලයෙහි ඒ ගසේ ඉඳුන ගෙඩි නොගත්තේය. ගත්තේද ලොල් බැවින් යුක්තව නැගී සිට අත් පෙදෙසෙහි නොගනී. හුන්තේම අත දිගහැර අත් පොහෝනා තැන වැටුන ගෙඩි එකතු කරයි. ඒවායේ ප්‍රිය අප්‍රිය බව නොවිමසා පැමිණි පැමිණි දේම ගනියි.

මෙසේ අතිශයින් ලද දෙයින් සතුටුවන්නා වූ ඔහුගේ සිල් තෙදින් ශක්‍රයාගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය උණු වූ අයුරක් දැක්වීය. ඒ ශෛලාසනය වනාහි ශක්‍රයාගේ ආයුෂ පිරිහීමෙන් හෝ උණුවේ. පිං ක්‍ෂය වීමෙන් හෝ උණු වේ. වෙනත් වූ මහානුභාව සම්පන්න සත්ත්වයෙකු ප්‍රාථ්වනය කරන කල්හි හෝ දහැමි මහා සෘද්ධිමත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ සිල් තෙදින් හෝ උණු වේ. එදවස සිල් තෙදින් උණු වූයේ විය.

ශක්‍රයා කවරෙක් මා තනතුරෙන් ඉවත් කරනු කැමැත්තේදැයි විමසා බලා මේ පියසෙහි වනයෙහි වසන්නා වූ, ගසෙහි ගෙඩි එකතු කරන්නා වූ කණ්භ තවුසා දැක සිතීය. මේ තවුස් තෙමේ උග්‍ර තවුස්දම් ඇත්තෙක. අතිශයින් දිනන ලද ඉඳුරන් ඇත්තෙක. මොහු දහැමි කථාවෙන් සීහනාද කරවා යහපත් කරුණු අසා වරයකින් සතප්පවා මොහුගේ මේ ගස හැමදා ගෙඩි ඇත්තක් කර එන්නෙමි යි යනුවෙනි. හෙතෙම මහත් වූ ආනුභාවයෙන් වහා (දෙව්ලොවින්) බැස ඒ ගස මුල ඔහුගේ පිටුපස සිට තමාගේ නුගුණ කිකල්හි කිපෙන්නෙහිදැයි නැත්දැයි විමසා බලන්නේ පළමු ගාථාව කිය.

කණ්භා වාතායං පුරිසො - කණ්භං භුඤ්ජති භොජනං
කණ්භා භූමි පදෙසසම්ඨං න මය්‍යං මනසො පියොති

1. මේ පුරුෂ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් කළුපැහැ ඇත්තේය. කළු බොදුන් බුද්දී. කළුපැහැ බිම්පෙදෙසක වසයි. මගේ සිතට ප්‍රිය නොවේ.

එහි කණ්භං යනු කළු පැහැයයි. භොජනං යනු ගස්ගෙඩි සංඛ්‍යාත බොදුන්ය. කණ්භ තවුසා ශක්‍රයාගේ වචනය අසා කවරෙක් මා සමග කථා කරයිදැයි දිවැසින් සලකා බලනුයේ ශක්‍රයා යැයි දැන ආපිට හැරී නොබලාම දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. ශක්‍රය, සමින් කළුවුවෙක් නොවේ. ඇතුලත සීලාදී සාරයෙන් යුක්ත වූයේ බ්‍රාහ්මණ වේ. යමෙකු කෙරෙහි පවිටු ක්‍රියාවෝ වෙත්ද ඔහු ඒකාන්තයෙන් කළු වුවෙක් වෙයි.

එහි තවසා යනු සමින් කළුවුවෙක් නම් නොවේ යයි යන අර්ථයි. අනෙකා සාරො යනු ඇතුළත සීල, සමාධි, ප්‍රඥා-විමුක්ති-විමුක්තිඥාන දර්ශන යන සාරයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ. මෙබඳු වූ තැනැත්තා බහාලන ලද පව් ඇති බැවින් බ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මණ නම් වේ. සවෙ යනු යමෙකු කෙරෙහි පාපයෝ වෙන්නම් ඔහු යම්කිසි කුලයක උපන්නේද යම්කිසි සිරුරු පැහැයකින් යුක්ත වූයේද කළු වූයේමය.

මෙසේ කියා මේ සත්ත්වයන්ගේ කළු බව කරන පාප කර්මයන් එක් ආකාර ඇති ආදී හේදයන්ගෙන් විස්තරකොට ඒ සියල්ල ගර්භාවට ලක්කර සීලාදීන්ගේ ගුණයන් පසසා අහස්හි වැසුයා නංවන්නාක් මෙන් ශක්‍රයාට ධර්ම දේශනා කළේය. ශක්‍රයා ඔහුගේ ධර්මකථාව අසා සතුටු වූයේ සොම්නස් වූයේ මහා සත්ත්වයන්ට වරයකින් ආරාධනය කරන ලද්දේ තෙවන ගාථාව කීය.

3. බ්‍රාහ්මණය, මේ තොපගේ මනාව කියන ලද සුදුසු වූ මනා වූ ප්‍රකාශ නිමිත්තෙන් ඔබට කැමති වරයක් දෙමි.

මෙහි එතසමි. යනු යම් මේ දෙයක් ඔබ විසින් සර්වඥ බුදුවරයෙකු විසින් මෙන් මනාව කියන ලද්ද ඒ යහපත් ප්‍රකාශය නිමිත්තෙන් ඔබටම සුදුසු බැවින් පතිරූපෙ සුභාසිතෙ විය. යං කිඤ්චි යනු යමක් සිතින් කැමති වන්නෙහිද යම් වරයක් කැමති වන්නේද ප්‍රාර්ථනය කරන්නේද ඒ සියල්ල ඔබට දෙමි යන අර්ථයි.

ඒ අසා මහා සත්ත්ව තෙමේ සිතුවේය. මෙතෙම, කිම තමාගේ නුගුණ කී කල්හි කිපෙන්නේ නැත්දැයි මා විමසන්නේ මගේ සමේ පැහැයද ආහාරයද වසන තැනද ගර්භාවට ලක්කර දූන් මගේ නොකිපෙන බව දැන පැහැදුන සිත් ඇත්තේ වරයක් දෙයි. මෙතෙම මා ශක්‍රයාගේ ඵෙශ්වර්යය හෝ බ්‍රහ්මයාගේ ඵෙශ්වර්යය සඳහා බඹසර හැසිරෙයි යනුවෙන්ද සිතන්නේ නම් එහිලා මොහුගේ නිසැක බව සඳහා මට අන්‍යයන් කෙරෙහි ක්‍රෝධයක් හෝ ද්වේෂයක් හෝ නො උපදීවා! අන් සතු සැපතෙහි ලෝභය හෝ අන්‍යයන් කෙරෙහි සෙනෙහසක් හෝ නො උපදීවා! මධ්‍යස්ථ වන්නෙමි නම් යෙහෙකැයි මා විසින් මේ වර සතරක් ගන්නට වටී යයි. හෙතෙම ඔහුගේ නිසැක බව සඳහා වර සතරක් ගන්නේ සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. සියළු සත්ත්වයන්ට ප්‍රධාන වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් ක්‍රෝධ රහත වූ ද්වේෂ රහිත වූ ලෝභ රහිත වූ සෙනෙහ රහිත වූ තමාටම පවතින්නා වූ වරයක් කැමති වෙමි. මොවුහු මගේ සිව්වැදෑරුම් වරයෝයි.

එහි වරඤ්චාව මෙ අදො යනු ඉදින් ඔබ මට වරයක් දෙන්නෙහි. සුනිකෙකාඩං යනු නොකිපීම් වශයෙන් මනාව ක්‍රෝධ රහිත වූ. සුනිදෙදාසං යනු ද්වේෂ නොකිරීම් වශයෙන් මනාව ද්වේෂ රහිත වූ. නිලොභං යනු අන්‍යයන්ගේ සම්පත්තීන්හි මනාව ලෝභ රහිත වූ. වූතති මනනනො යනු මෙබඳු වූ තමාගේ පැවැත්මයි. නිසෙනහං යනු පුත් දූ ආදී පණ ඇත්තවුන් කෙරෙහි හෝ ධන ධාන්‍යාදී පණ නැති දේ කෙරෙහි හෝ තමා අයත් වූවන් කෙරෙහි නිසෙනහං ඉවත් වූ ලෝභ ඇති. අහිකඤ්චාමි යනු මේ සිව් කරුණින් යුක්ත වූ මෙවන් තමාගේ පැවැත්ම කැමැත්තෙමි. එතෙ මෙ චතුරො වරෙ යනු මේ ක්‍රෝධ රහිත වූ ආදීන් වන මගේ වර සතර දෙවයි කියයි.

කිම මෙතෙම යම් සේ ශක්‍රයා සම්පයෙහි වරයක් ගෙන ඒ වරයෙන් මාගේ ක්‍රෝධාදිය හරනට නොහැක්කේ යයි නොදනීද? ශක්‍රයා වරයක් දෙන කල්හි නොගන්නෙමි යන වචනයද නුසුදුසු යයි නොම නොදන්නෙහිද. ඔහුගේ නිසැක භාවය සඳහාම ගත්තේය. අනතුරුව ශක්‍රයා සිතිය. කණහ පණ්ඩිතයා වරය ගන්නේ අතිශයින් නිවැරදිම වරයක් ගත්තේය. මේ වරයන්ගේ ගුණදොස් මොහුගෙන්ම විචාරන්නෙමියි. ඉක්බිති ඔහුව විමසන්නේ පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. බ්‍රාහ්මණය, ක්‍රෝධයෙහිද ද්වේෂයෙහිද ලෝභයෙහිද ස්තේභයෙහිද කෙබඳු ආදීනව දක්නෙහිද? අසන්නා වූ මට එය කියව.

එහි අර්ථය නම් බ්‍රාහ්මණය, තොප ක්‍රෝධයෙහි හෝ ද්වේෂයෙහි හෝ ලෝභයෙහි හෝ සෙනෙහසෙහි හෝ කවර ආදීනවයක් දක්නෙහිද? පළමුකොට, අසන්නා වූ මට එය කියව. අපි මෙහි ආදීනවය නොදනිමු යනුයි. ඉක්බිති මහාසත්ව තෙමේ ඔහුට (කියනුයේ) එසේනම් අසව යි කියා ගාථා සතරක් කීවේය.

6. ඉවසීම නැති හෙයින් උපදින්නා වූ ඒ ක්‍රෝධය ස්වල්ප වශයෙන් ඇතිවී බොහෝ වෙයි. වැඩෙයි. ආක්‍රෝශ කරවීම් වශයෙන් එහිම අලවයි. බොහෝ සිත් තැවුල් ඇති කරයි. එහෙයින් ක්‍රෝධය රුචි නොකරමි.

7. ද්වේෂ සහිත වූවහුගේ වචනය එරුෂ වෙයි. අනතුරුව අල්ලාගැනීම වේ. අනතුරුව අතින් පහරදෙයි. අනතුරුව දණ්ඩෙන් පහර දෙයි. ආයුධයෙන් පහරදීම අවසන් ස්වභාවය වේ. ද්වේෂය, ක්‍රෝධය උත්පත්තිකොට ඇත. එහෙයින් ද්වේෂය රුචි නොකරමි.

8. ගම්පැහැරීම බලහත්කාරකම් කිරීම කපටිකම හා වංචාව යන මේවා ලෝභය ඇති කල්හි දක්නා ලැබෙත්. එහෙයින් ලෝභය රුචි නොකරමි.

9. බැඳීම් සෙනෙහසින් ගැට ගැසුනාහු වෙති. බොහෝ සිතුවිලි (සෙනෙහසෙහි) වැදහොවීයි. ඔවුහු බොහෝ සිත්තැවුල් ඇති කරත්. එනිසා ස්තේහය රුචි නොකරමි.

එහි අබනච්ඡෝ යනු නොඉවසනසුළු අයෙකුට නොඉවසීමෙන් උපන් යම් ක්‍රෝධයක් වේද එය පළමුව කුඩා වී පසුව බොහෝ වෙයි. නැවත නැවතත් වැඩෙයි. ඒ ක්‍රෝධයේ වැඩෙන බව ක්‍ෂාන්තිවාද ජාතකයෙන්ද පුල්ලධම්මපාල ජාතකයෙන්ද, වර්ණනා කටයුතුය. තවද තිස්ස අමාත්‍යයාගේ මියගිය භාර්යාව ආදීකොට සියලු ස්වජනයාද පිරිවර ජනයාද මරා පසුව තමා මරන ලද පුවත කිවයුතුය. ආසධ්වී යනු ඇලීම් කිරීමයි. යමෙක ඇළුණු බවක් උපදිද එහි ලැගුණේ කරයි. ඒ වස්තුව අත්හැර යෑමට නොදෙයි. ආපසු හැරී බැනීම් ආදිය කරයි. බහු පායාසො යනු බොහෝ කායික වෛතසික දුක් නම් වූ සිත්තැවුලින් වෙහෙසින් යුක්ත වූයේ. ක්‍රෝධය නිසාවෙන් හෝ ක්‍රෝධ වශයෙන් ආර්ය ආදීන් කෙරෙහි කරන ලද ඉක්මවාලීම් ඇත්තෝ මෙලොවද පරලොවද වධබන්ධන විපිළිසර වීම් ආදියද පස්වැදැරුම් බැඳුම් කටයුතු ආදී බොහෝ දුක් අනුභව කරත් යයි ක්‍රෝධය බොහෝ උපදුව ඇත්තෝ නම් වේ. තසමා යනු යම් හෙයකින් මෙසේ බොහෝ ආදීනව ඇත්තේද එහෙයින් ක්‍රෝධය රුචි නොකරමි. දුට්ඨසස යනු කිපීම් ලක්‍ෂණ කොට ඇති ක්‍රෝධයෙන් කිපී. මෑත කාලයෙහි ද්වේෂ කිරීම් ලක්‍ෂණ කොට ඇති ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට වූවහු පළමුකොට එම්බා දාසය, මෙහෙකරුව යයි

පරුසාවාවා පරුෂ වචන කියයි. වචනයෙන් අනන්තරා ඇදීම් තල්ලුකිරීම් වශයෙන් අතින් අල්ලා ගැනීම් වෙයි. තනො අනතුරුව පහරදීම් වශයෙන් පාණි අත් හසුරුවයි. තනො දණ්ඩා දඬු පහර ඉක්මවා එක්පසෙකින් පහර දෙපසින්ම පහර දෙන්නහුට. සඤ්ඤා පරමාගති සියල්ල කෙළවර ආයුධ හෙළීම වේ. යම්කලෙක ආයුධයෙන් අනුන් ජීවිතය තොරකොට අරවා පසුව ඒ ආයුධයෙන්ම තමාගේ ජීවිතය අරවයි. එකල්හි ද්වේෂය මස්තකප්‍රාප්ත වූයේ වෙයි. දොසොකොධ සමුට්ඨානො යනු යම් සේ නොඇඹුල් මෝරු හෝ කැඳ හෝ දිරවීම් වශයෙන් වෙනස් වී ඇඹුල් වේද එකම ජාතියට අයත් වූයේම ඇඹුල් යයි හෝ ඇඹුල් නැතැයි හෝ කියයිද එසේම මුල් කාලයෙහි ක්‍රෝධය වෙනස්වී පසු කාලයෙහි ද්වේෂය වේ. එය අකුසල මූලයක් හෙයින් එක ජාතියක් වූයේම ක්‍රෝධය දෝසයයි වෙන් වෙන්ව කියයි. යම්සේ ඇඹුල් නොවූවකින් ඇඹුල් හටගනීද මෙසේ ඒ ද්වේෂයද ක්‍රෝධයෙන් හටගනීනුයි ක්‍රෝධ සමුට්ඨාන වේ. තසමා යනු යම් හෙයකින් ද්වේෂය මෙසේ බොහෝ ආදීනව ඇත්තේද එහෙයින් ද්වේෂයද රුවී නොකරමි. ආලොපසහසාකාරා යනු රැ දහවල් දෙකින්ම ගමට පහරදී පැහැර ගැනීමද සිරුරෙහි ආයුධ තබා මෙතම් වූවක් මට දෙවයි සැහැසි කටයුතු කිරීමද. නිකති වඤ්චනා යනු සුදුසුසක් දක්වා අනිකක් ගෙන යෑම 'නිකති' නම් වේ. එය රන් නොවූවක් රන් යයිද කහවනු නොවූවක් කහවනු යයිද දක්වා අත්සතු දේ ගැනීමෙහි දහසුතුය. චැට්භීම් වශයෙන් උපායයෙහි දක්‍ෂ බැවින් අත්සතු දේ ගැනීම වංචාව නම් වේ. එයට මෙසේ තොරතුරු දහසුතුය. එක් අවංක ගම්වැසි පුරුෂයෙක් වනයෙන් සාවෙකු ගෙනවුත් ගංතෙර තබා නෑමට බැස්සේය. ඉක්බිති එක් ධූර්තයෙක් ඒ සාවා හිස තබා නෑමට බැස්සේ අනිකා ගොඩට විත් සාවා නොදක්නේ ඔබිනොබ බැලීය. ධූර්තයා ඔහුට කුමක් බලන්නෙහිදැයි කියා මෙතැන මවිසින් සාවෙකු තබන ලදී. උභ්‍ය නොදකිමි යයි කී කල්හි මෝඩය, තොප නොදන්නෙහිද? ගංතෙර තබන ලද සාවෝ පලා යත්. බලව, මම මගේ සාවා හිසෙහි තබාම නහමියි. හෙතෙම නොවැටහෙන බැවින් එසේ වන්නේය යි ගියේය. එක් කහවනුවකින් මුව පැටවෙකු ගෙන නැවත උභ්‍ය දී කහවනු දෙකක් වටනා මුවා ගැනීමේ පුවතද මෙහිලා කිවයුතුය. දීසසනති ලොහධමෙමසු යනු ශක්‍රය, මේ ගම්පැහැරීම ආදී වූ පාප ධර්මයෝ ලෝභය ස්වභාවකොට ඇත්තවුන් කෙරෙහි ලෝභයෙන් මැඩපැවැත්වූ සත්ත්වයන් කෙරෙහි දක්නා ලැබෙත්. ලෝභ නැත්තෝ මෙවැනි කටයුතු නොකරත්. ලෝභය මෙසේ බොහෝ ආදීනව ඇත්තෙකි. එහෙයින් ලෝභයද රුවී නොකරමි. සෙනහ සංග ථීනාගඤ්ඤා යනු අරමුණු

කෙරෙහි ඇලීම ලක්ෂණ කොට ඇති සෙනහයෙන් ගැටගැසුනේ නැවත නැවත ඉපදීම් වශයෙන් ගැලපුනෝ නුලකින් මල් මෙන් බැඳුනාහු, නන් වැදෑරුම් අරමුණු කෙරෙහි පවත්නා වූ දැඩි ලෝභය නම් වූ කාය ග්‍රන්ථයෝය. සෙනහි මනොමයා පුථ යනු ඒ අරමුණුවල හොචිත් අනුව හොචිත්. තෙ භූසං උපතාපෙත්ති යනු ඔවුහු බොහෝකොට හොචුනාහු බලවත් ලෙස තැවුලි උපදවන්නාහු බොහෝකොට තැවුලි උපදවත්. අතිශයින් පීඩාවට පත්කරත්. ඔවුන් විසින් බොහෝකොට තැවීමෙහි "සලල විදෙධා ව රූපපති" යන ගාථාවෙහි කථා පුවතයි. "ගෘහපතිය, සෝකය, වැළපීමය. දුකය දෝමනස්සය. දැඩිව අල්ලා ගැනීමය යන මේවා ශ්‍රිය දේ උප්පත්ති කර ඇත්තෝය. ශ්‍රිය බැවින්ම හටගනිත්. "පියතො ජායතෙ-පෙමතො ජායතෙ සොකො" යන සූත්‍රයන්ද ගෙනහැර පෑ යුතුය. තවද මංගල බෝසතුන්ට දරුවන් දන්දී බලවත් ශෝකයෙන් හදවත පැලුනේය. වෙස්සන්තර බෝසතුන්ට මහත්වූ දොම්නස උපති. මෙසේ පුරන ලද පාරමිතා ඇති මහා සත්ත්වයන්ටද මොවුහු තැවුලි ඇති කරත්මය. මේ ස්තේහයෙහි ආදීනව යයි. එහෙයින් ස්තේහයද රූචි නොකරමි.

ශක්‍රයා ප්‍රශ්න විසඳීම අසා කණ්ඨ පණ්ඨිතය, ඔබ විසින් මේ ප්‍රශ්නය බුදුවරයෙකු මෙන් මනාව කියන ලදී. අතිශයින් සතුටුවූයේ වෙමි. තොප වෙනත් වූද වරයක් ගනුවයි කියා දසවන ගාථාව කීවේය.

10. බ්‍රාහ්මණය, මේ තොප විසින්, මනාව කියන ලද, සුදුසු වූ මනාවූ ප්‍රකාශ නිමිත්තෙන් ඔබට කැමති වරයක් දෙමි යි.

අනතුරුව බෝධිසත්ත්ව තෙමේ සමීප වූම ගාථාවක් කීවේය.

11. සියළු සත්ත්වයන්ට ප්‍රධාන වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් වනයෙහි වසන්නා වූ නිතර හුදකලා වූ මට අන්තරායකර වූ බොහෝ ආබාධයෝ නොඋපදවන්නාහුය යි. (එවැනි වරයක් දෙවයි)

එහි අන්තරායකරා භූසා යනු මගේ මේ තවුස් දහමට අනතුරු කරන්නෝ. ඒ අසා කණ්ඨ පණ්ඨිතයා වරය ගන්නේ ආමිසය ඇසුරු කළ වරයක් නොගන්නේ ය. තවුස් බව ඇසුරුකළ එකක්ම ගන්නේ යයි සිතා බොහෝ සොම්නසට පත්වූයේ පැහැදුනේ වෙනත් වරයක්ද දෙන්නේ අන්‍ය වූ ගාථාව කීය.

12. බ්‍රාහ්මණය, මේ තොප විසින් මනාව කියන ලද සුදුසු වූ මනා වූ ප්‍රකාශ නිමිත්තෙන් ඔබට කැමති වරයක් දෙමි.

බෝසත් තෙමේ වරගැනීමේ ව්‍යාජයෙන් ධර්මය දේශනා කරන්නේ අවසාන ගාථාව කිය.

13. සියලු සත්ත්වයන්ට ප්‍රධාන වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් ශක්‍රය, මා නිසා කිසිවෙකුගේ සිත හෝ කය හෝ කිසිදිනෙක නොවෙහෙසේද ශක්‍රය, එවැනි වරයක් දෙව.

එහි මනෝ වා යනු සිත හෝ. සරීරං වා යනු කය හෝ වචනයද මොවුන් ගැනීමෙන් ගන්නා ලද්දේම වේ යයි දහයුතුයි. මං කතෙ යනු මා කරණකොට යනුයි. උපහඤ්ඤාඨ යනු වෙහෙසකට පැමිණෙන්නේය. අපිරිසිදු වන්නේ ය යන්න සඳහා මෙසේ කීවේ වෙයි. ශක්‍ර දෙවරජුනි, මා කරුණුකොට මා නිසා මට අනර්ථයක් කරනු කැමතිව කිසියම් සත්ත්වයෙකුගේ කිසියම් කාලයක මේ තෙවැදැරුම් දොරටු නො වෙහෙසව. පරපණ නැසීම ආදී වූ දස අකුසල කර්මපථයන්ගෙන් මිදිනනු පිරිසිදු වූවෙකුම වන්නේය යි.

මෙසේ මහා සත්ත්ව තෙමේ අවස්ථා සයකදී වරය ගන්නේ නෛෂ්ක්‍රමාය ඇසුරු කළා වූම වර ගන්නේ ය. ශරීරය වූ කලී රෝග ස්වභාව කොට ඇත්තේ ය. රෝග ස්වභාවකොට නැත්තක් කරන්නට ශක්‍රයා විසින්ද නොහැකියයි මෙනෙම දනී. සත්ත්වයන්ගේ තුන්දොරහි පිරිසිදු බව ශක්‍රයා අයත් නොවූවේමය. මෙසේ ඇතිකල්හි ඔහුට ධර්මදේශනා කිරීම සඳහා මේ වරයන් ගන්නේ ය.

ශක්‍රයාද ඒ ගස සැමදා ගෙඩි ඇත්තක් කර මහසතුන් හිසෙහි ඇදිළි කොට වැද නිරෝගීව මෙහිම වසවයි කියා සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. බෝධිසත්වයෝ නොපිරිහුන ධ්‍යාන ඇත්තේ බඹලොව පිහිටකොට ඇත්තෝ වූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනැහර දක්වා ආනන්දය, මේ පෙර මා වාසය කරන ලද ස්ථානයයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ශක්‍රයා අනුරුද්ධ තෙර විය. කණ්ඞ පණ්ඨිතයා මම ම වීම් යයි වදාළහ.

10-3

චතුපෝසථික ජාතකය

යො කො පනෙයො යන මේ චතුපොසථික ජාතකය පූර්ණක ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

10-4

සංඛ ජාතකය

බහුසුඤ්ඤා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන සේක්, සියලු පිරිකර දීම අරඹයා දේශනා කළ සේක. සැවැත්නුවර එක් උපාසකයෙක් බුදුරදුන්ගේ ධර්මදේශනාව අසා පැහැදුණු සිත් ඇත්තේ හෙට සඳහා ආරාධනා කොට තමාගේ නිවස දොරටුවෙහි මණ්ඩපයක් කරවා අලංකාර කොට දෙවන දවස්හි කල් දැන්වීය. බුදුරජාණෝ පන්සියයක් හික්කුන් සහිතව එහි ගොස් පනවන ලද උතුම් ආසනයෙහි හුන් සේක. උපාසකයා බුද්ධප්‍රමුඛ හික්කු සංඝයාට මහදන් දී නැවත හෙට සඳහා යයි මෙසේ සන්දිනක් ආරාධනාකොට මහදන් පවත්වා සත්වන දවසෙහි සියලු පිරිකර දානයක් දුන්නේය. ඒ දානය දෙන්නේ පාවහන් දීම උසස්කොට දුන්නේය. බුදුරදුන්ට දුන් පාවහන් යුවල දහසක් අගනේ විය. අග්‍රග්‍රාවකයන්ට පන්සියයක් අගනා ඒවාද සෙසු පන්සියයක් හික්කුන්ට සියයක් අගනා ඒවාද දුන්නේය. මෙසේ හෙතෙම සියළු පිරිකර දානය දී තමාගේ පිරිස සමග භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සමීපයෙහි හුන්නේය. ඉක්බිති බුදුරජාණන් වහන්සේ මිහිරි හඬින් ඔහුට අනුමෝදනා කරන්නේ උපාසකයා, ඔබගේ සියලු පිරිකර දානය මහත් වූවකි. සතුටුසිත් ඇත්තේ වෙහි. පෙර බුදුන් නො උපන් කල්හි එසේ බුදුන්ට එක් පාවහන් යුවලක් දී නැව බිඳී මුහුදෙහි පිහිටක් නොමැති කල්හි පාවහන් දීමේ ආනිසංසයෙන් පිහිටක් ලැබුවාහුය. තොප වනාහි බුද්ධප්‍රමුඛ හික්කු සංඝයාට සියලු පිරිකර දානයක් දුන්නේය. ඒ ඔබට පාවහන් දානය කුමක් හෙයින් පිහිටක් නොවන්නේදැයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි මේ බරණැස්නුවර මොලිනී නම් විය. මෝලිනී නගරයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි සංඛ නම් වූ පොහොසත්

වූ මහත් ධනය ඇති බ්‍රාහ්මණයා නගරයේ සිටී දොරටුවලද නගරය මැදද තමා වසන ගෙදොරදැයි ස්ථාන සයක දන්ශාලා කරවා දිනපතා සය ලක්ෂයක් වියදම් කරමින් දිළින්දන්ට ද මගියන්ට ද මහදන් පැවැත්වීය. හෙතෙම එක් දිනයක (මෙසේ) සිතීය. මම ගෙයි ධනය ක්ෂය වූ කල්හි දන් දෙන්තට නොහැකි වන්නෙමි. ධනය නොපිරිහුන කල්හිම නැවෙන් ස්වර්ණ භූමියට ගොස් ධනය ගෙන එන්නෙමි යි හෙතෙම නැවක් බඳවා බඩු පුරවා අඹුදරුවන් අමතා යමිතාක් මම පැමිණෙමිද ඒ තාක් මගේ දානය නොසිඳ පැවැත්වුව මැනව යයි කියා දාස කම්කරුවන්ගෙන් පිරිවරන ලද්දේ කුඩයක් ගෙන පාවහන් මත නැගී මධ්‍යාහ්න සමයෙහි පටුන්ගමට අභිමුඛ වූයේ පිටත්වීය.

එකල්හි ගැබ්මාන පර්වතයෙහි එක් පසේබුදුනමක් විමසා බලා ධනය ගෙනඒම සඳහා යන්නා වූ ඔහු දෑක, මහාපුරුෂයා ධනය ගෙනඒමට යයි. මොහුට මුහුදේදී අනතුරක් වන්නේද නැත්දැයි විමසා බලා වන්නේයයි දන මෙතෙම මා දෑක කුඩයද පාවහනද මට දී පාවහන් දීමේ විපාකයෙන් මුහුදෙහි නැව බිඳුන කල්හි පිහිටක් ලබන්නේය. මොහුට අනුග්‍රහ කරන්නෙමි යි අහසින් අවුත් ඔහු සමීපයෙහි බැස සැඩසුළං-අවි ඇති, අඟුරු පැතුරුණාක් වැනි වූ උණු වැලි මඩින්තේ ඔහුට අභිමුඛ වී පැමිණියේය. හෙතෙම උන්වහන්සේ දෑක පුණ්‍යකෞතු වූ පසේබුදුන් මා වෙත පැමිණියේය. මා විසින් අද මෙහි බිජු රෝපණය කරන්නට වටී යයි සතුටු සිත් ඇත්තේ වේගයෙන් උන්වහන්සේ වෙත එළඹ වැද ස්වාමීනි, මට අනුග්‍රහ පිණිස මාර්ගයෙන් මදක් ඉවත්වී මේ ගසමුලට පැමිණෙන්න යයි කියා උන්වහන්සේ ගසමුලට පැමිණෙන කල්හි ගස මුල වැලි ඔසවා (අතුරා) උතුරුසඵල පනවා පසේබුදුන් හිඳවා වැද සුවද කැවූ වතුරෙන් පා දෝවනය කර සුවද තෙල් ගල්වා ඔහුගේ පාදයන්ගෙන් මුදා ස්වාමීනි, මේ පාවහන් මත නැගී කුඩය මත්තෙහි කොට වඩින්නැයි කුඩයද පාවහනද දුන්නේය. උන්වහන්සේ ඔහුට අනුග්‍රහ පිණිස එය ගෙන ප්‍රසාදය වැඩිම පිණිස ඔහු දකිද්දීම අහසට පැන නැගී ගැබ්මාදන පර්වතයටම වැඩි සේක.

බෝසත් තෙමේද ඒ දෑක අභියගිත් පැහැදුන සිත් ඇත්තේ පටුනට ගොස් නැව නැංගේය. ඉක්බිති ඔහු මහමුහුදට පිළිපත් සත්වන දවස්හි නැව සිදුරු වීය. ජලය ඉසින්නට නොහැකි වූහ. මහජනයා මරණ බියෙන් බියපත් වූවේ තම තමාගේ දෙවියන් නමස්කාර කර මහඬින් කැගැසූහ. මහාසත්ත්ව තෙමේ එක් උපස්ථායෙකු ගෙන්වාගෙන සියළු සිරුර තෙල්

ගල්වා ගිනෙල් සමග උක්සකුරු කුඩු ඇති තාක් කා ඔහුටද කවා ඔහු සමග කුඹගස මතට නැගී අපගේ නගරය මේ දෙසැයි දිශාව සලකා මසු-කැසුබු ආදීන්ගේ උවදුරින් තමා මුදවන්නේ ඔහු සමග ඉස්බක් (රියන් 140ක් පමණ දුර) ඉක්මවා පැන්නේය. මහජනයා විනාශයට පැමිණියේය. මහාසත්තව තෙමේ උපස්ථායකයා සමග මුහුදු තරණය කරන්නට පටන් ගත්තේය. ඔහු තරණය කරද්දීම සන්දවසක් ඉක්මුණාහ. හෙතෙම ඒ කාලයෙහි ලුණුදියෙන් මුව සෝදා පෙහෙවස් සමාදන් වූවෙකුම විය.

එකල්හි ලෝකපාලක සතරවරම් දෙව්වරුන් විසින් 'ඉදින් නැව සිදුන කල්හි තෙරුවන් සරණගිය හෝ සීලයෙන් යුක්තවූ හෝ මව්පියන් දෙවියන් මෙන් සලකන්නා වූ හෝ යම් මනුෂ්‍යයෝ තුමු දුකට පත්වුවාහු වෙත්ද ඔවුන් රකින්නේය යයි මණිමේකලා නම් දෙව්දුවක් මුහුදෙහි ආරක්‍ෂාව පිණිස තබන ලද්දී වෙයි. ඇය සිය ඉසුරින් සන්දිනක් පමා වී සත්වන දවසේ මුහුදු බලන්නී සිල් පැවැත්මෙන් යුක්ත වූ සංඛ බ්‍රාහ්මණයා දැක මුහුදුට වැටුන මොහුගේ සත්වන දවසයි. ඉදින් හෙතෙම මැරෙන්නේ නම් අතිශයින් ගැරහිය යුත්තියක වන්නෙමිසි තැනිගත් සිත් ඇත්තී එක් රන් පාත්‍රයකට නොයෙක් අග්‍ර වූ රස ඇති දිව්‍යමය හෝජන පුරවා වාත වේගයෙන් ඔහු වෙත ගොස් ඔහු ඉදිරියේ අහස්හි සිට බ්‍රාහ්මණය, ඔබ සන්දිනක් ආහාර රහිතය. මේ දිව්‍යමය ආහාර අනුභව කරවයි කිය.

හෙතෙම ඇය බලා ඔබේ බත් ඉවත් කරව. මම පෙහෙවස් සමාදන් වූයෙමිසි කිය. ඉක්බිති ඔහුගේ පිටුපසින් එන්නා වූ උපස්ථායකයා දෙව්දුව නොදැක ශබ්දය පමණක් අසා මේ බ්‍රාහ්මණයා ස්වභාවයෙන්ම සියුමැලිය. දින හතක් ආහාර නැති නිසා දුකට පත් වූයේ මරණ බියෙන් වැලපෙනැයි සිතමි. ඔහු අස්වසමැයි සිතා පළමු ගාථාව කීවේය.

බහුසසුතො සුත ධමමාසි සඬධ
 දිට්ඨා තයා සමණ බ්‍රාහ්මණාව
 අථකඛණේ දසස යසෙ විලාපං
 අකොඤ්ඤානු කො තෙ පටිමනතකො මයා ති

1. සංඛ බමුණ, තුඹ බහුශ්‍රැත වූයෙහිය. අසන ලද ධර්මය ඇත්තෙහිය. ඔබ විසින් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ දක්නා ලදහ. ඉක්බිති

නොකල්හි විලාප දක්වන්නෙහිය. මගෙන් අන්‍ය වූ කවරෙක් ඔබට පිළිවදන් දෙන්නේද?

එහි සුභ ධමෙමා යනු ඔබ විසින් දැනුම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් සමීපයෙහිදී ධර්මය අසන ලදී. දිට්ඨා යනු ඔවුන්ට ප්‍රත්‍යයන් දෙන්නා වූද වතාවත් කරන්නා වූද ඔබ විසින් දැනුම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ දක්නා ලදහ. මෙසේ නොකරන්නේම දක්නේ නමුත් ඔවුන් නොදක්නේමය. අථකඛණෙ යනු අථ+අකඛණෙ යනු විසන්ධියි. කථා කරන්නා වූ කිසිවෙකු නොවීමෙන් වචනයට අවකාශ නොවූ කල්හි. දසසයසෙ යනු මම පෙහෙවස් සමාදන් වූවෙක් වෙමැයි කියන්නේ මහභද්‍ර දක්වන්නෙහිය. පවිමනනකො යනු මගෙන් වෙනත් වූ කවරෙක් ඔබට පෙරළා කථා කරන්නෙකු පිළිවදන් දෙන්නෙකු වේද? කවර හේතුවක් නිසා මෙසේ වැලපෙහිද? හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා මොහුට ඒ දෙව්දුව නොපෙනේ යයි හඟිමිසි සිතා යහළුව, මම මරණයට බිය නොවෙමි. මට වෙනත් පිළිවදන් දෙන්නෙක් ඇතැයි කියා දෙවන ගාථාව කිය.

2. පැහැපත් මුහුණ ඇති සිත් ගන්නා සුලු රන් අබරින් සැරසුන ස්ත්‍රියක් රන්මුවා වූ පාත්‍රයක් ගෙන බත් වළඳවයි මට කියයි. ඇය සැදැහැති සිත් ඇත්තිය. මම ඇයට නොකැමති යෙමිසි කියමි යනුයි.

එහි සුඛ්‍ය යනු පැහැපත් මුහුණ ඇති. සුභා යනු ප්‍රසාද කර උතුම් රූප දරන්නී වූ. සුපපටිමුතනකමබු යනු පැළඳ ගත් රන් අබරණ ඇත්තී. පගඟයහ යනු රන් පාත්‍රයෙන් බත් ගෙන එළවා. සදධා විතතා යනු ශ්‍රද්ධා ඇත්තීද සතුටු සිත් ඇත්තීද සදධං විතතං යනුද පෙළයි. එහි අර්ථය. සදධං යනු ඇදිහිළි ඇත්තේ. විතතං යනු සතුටු සිත් ඇත්තේ. තමහංනො යනු මම පෙහෙවස් සමාදන් වී ඇති හෙයින් ඒ දේවතාවිය ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ නැතැයි කීවෙමි. යහළුව, විලාප නොකරමිසි. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුට තෙවන ගාථාව කිය.

3. බ්‍රාහ්මණය, තමාගේ සැපත කැමති වන්නා වූ පුරුෂයා මෙබඳු යක්‍ෂයකු දැක විචාරන්නේය. නැගී සිටුව. ඔබ දෙව්දුවක්ද නැතහොත් මනුෂ්‍ය දුවක්දැයි බැඳදිළිවැ ඇයගෙන් විමසුව.

එහි සුබමාසිසානො මෙබඳු වූ යක්‍ෂයෙකු දැක තමන්ගේ සැපය අපේක්‍ෂා කරන්නා වූ පණ්ඩිත පුරුෂයා අපට සැපයක් වන්නේය

නොවන්නේ යැයි අසන්නේය. උටෙය්හි යනු ජලයෙන් නැගිටිනා කාරයක් දක්වමින් නැගී සිටුව. පඤ්ජලිකාහිපුවඡා යනු බැඳදිළුව විමසව. උදමානසීනුති යනු නැතහොත් ඔබ මහත් සෘද්ධි ඇති සම්පූර්ණ කළ තපස් ඇති මිනිස් දුවක්ද, බෝධිසත්ව තෙමේ සුදුස්සක් කියන්නෙහි යයි ඇය විමසන්නේ සිව්වන ගාථාව කීය.

4. මහත් වූ අනුභාව ඇති ස්ත්‍රිය, යම් හෙයකින් මා දෙස ප්‍රිය ඇසින් බලා බත් අනුභව කරව යයි මට කියෙහිය. ඔබව විමසමි. ඔබ දෙවිදුවක් වෙහිද නැතහොත් මිනිස් දුවක වෙහිද?

එහි යං ඡං යනු යම් හෙයකින් ඔබ, සුබෙන මං අහිසමෙකබසෙ ප්‍රිය ඇසින් බලන්නෙහිය. පුවඡාමිතං යනු ඒ කරුණින් ඔබ විමසමි.

ඉක්බිති දෙවිදුව ගාථා දෙකක් කීවාය.

5. සංඛ බ්‍රාහ්මණය, මෙහි මුහුදුදිය මැදට පැමිණි මම මහත් තෙද ඇති දෙවිදුවක වෙමි. තොපට අනුකම්පා සිත් ඇත්තීමය. දුෂ්ට වූ සිත් ඇත්ති නොවෙමි. ඔබට යහපත පිණිසම මෙහි පැමිණියේ වෙමි.

6. සංඛ බ්‍රාහ්මණය, මෙහි තොප විසින් යම් කිසිවක් සිහින් පතන ලදද (ඒ) ආහාරපාන, ආසන, නන් වැදැරුම් යානාවන්ද යන ඒ සියල්ල මම ඔබට පිළියෙල කොට දෙමි.

එහි ඉධ යනු මේ මුහුදෙහි. නානා විධානි යනු බොහෝ නන් වැදැරුම් වූ හස්ති යාන අශ්ව යාන ආදිය ඇත. සබ්බසස ක්‍රාහං යනු ඒ කැමි බිම් ආදී සියල්ලට ස්වාමියෙකු කොට ඔබට ඒ ආහාරපාන ආදිය. පටිපාදයාමි දෙමි. යං කිඤ්චි යනු අන් යම් කිසිවක් ඔබගේ සිහින් කැමති වන ලදද ඒ සියල්ල ඔබට දෙමි යි.

මහාසත්ව තෙමේ ඒ අසා මේ දෙවිදුව මුහුදු මතදී මට මේ මේ දේ දෙමි යයි කියයි. කිම මැය මා විසින් කළ පිංකමකින් දෙනු කැමැත්තීද නැතහොත් තම බලයෙන් දැයි. පළමුකොට ඇය විමසමියි සිතා විමසන්නේ සත්වන ගාථාව කීය.

7. මනා ඉගටිය ඇති, යහපත් බැම ඇති, මනා වූ (ගරීරයේ) මධ්‍ය ප්‍රදේශ ඇති, යහපත් සිරුරු ඇත්තිය, මගේ යම්කිසි පූජාවක හෝ ආගන්තුක සත්කාරයක හෝ විපාකයක් වේ නම් ඒ සියල්ලට නොපම ප්‍රධානය. (ඒ ඒ ක්‍රියාවන්හි විපාක දන්නා නිසාවෙනි) මෙය මගේ කිනම් කර්මයක විපාකයක්ද?

එහි යිටයං යනු දාන වශයෙන් පුදන ලද්දයි. හුතං යනු ගුණ සලකා හෝ ආගන්තුක සත්කාර වශයෙන් දෙන ලද්ද සබ්බසස නො ඉසසරා ඞං යනු අපගේ ඒ සියළු පිංකම්වලට ඔබ ප්‍රධානය. මේ විපාකය මෙහිය. මේ විපාකය මෙහියයි දැනගන්නට සාමර්ථ්‍යය යන අර්ථයි. සුසෙසාණී යනු සුන්දර වූ කලවා ලක්ෂණයෙහි. සුබ්බ යනු යහපත් බැම ඇති. සුවිලාක මජ්ඣෙය්‍ය යනු මනාව ලැබුණු සිරුරු මධ්‍ය භාගය ඇති. කිසස මෙ යනු මෙය මා කළ කටයුතු අතර කවර කටයුත්තක විපාකයද? යම් හෙයකින් මම පහිටක් නැති මුහුදෙහි පිහිටක් ලබමිද?

ඒ අසා දෙව් දූ මේ බ්‍රාහ්මණයා ඔහු විසින් යම් කුසල කර්මයක් කරන ලද්ද එය මොහු නොදනී යයි හැඟීමෙන් විමසයි යයි හඟිමි. දුන් ඔහුට කියමි කියන්නී අටවන ගාථාව කීවේය.

8. සංඛ බ්‍රාහ්මණය, උණුසුමෙන් යුත් මාවතෙහිදී උණුසුම් වැල්ලෙහි තබන ලද පා ඇති, පිපාසිත වූ (එහෙයින්ම) ක්ලාන්ත වූ එක් හික්කුචකට (පසේ බුදුවරයෙකුට) පාවහන්වලින් (අවශ්‍යතා) පිළියෙල කළේය. ඒ දානය වූ කලී අද ඔබට කැමති දෙය දෙන්නේය.

එහි එක හික්කුච යනු ඒ පසේ බුදුරජු අරඹයා කීය. උගසටට පාදං යනු උණුසුම් වැලිවලින් ගටනා ලද පා ඇති. තසිතං යනු පිපාසයට පත්වූ. පටිපාදයි යනු පිළියෙල කළේය. යෙදවීය. කාම දූ හා යනු කැමති සියලු දේ දෙන්නීය.

මහා සත්ත්ව තෙමේ එය අසා මෙබඳු පිහිටක් නැති මහ මුහුදෙහිදීද මා විසින් දෙන ලද පාවහන් දානය මට කැමති සියළු දේ දෙන්නේ විය. පුදුමයි. මා විසින් පසේබුදුන්ට දානයක් මනාව දෙන ලදී යි සතුටු සිත් ඇත්තේ නවවන ගාථාව කීය.

9. ඒ නැව යහපත් ලැලිවලින් යුක්ත වූයේ දිය පිවිසීමෙන් තොර වූයේ එරක වාතයෙන් මෙහෙයවන්නක් වේවා! අන් යානයකට මෙහි බීමක් නැත. අදම මා මොලිනී නගරයට පමුණුවම යනුයි.

එහි අර්ථය - දේවතාවිය මෙසේ ඇති කල්හි මට එක් නැවක් මවම. කුඩා වූ එක් ඔරුවක් ඇති නැවක් නො මවම. යමක් මවන්නෙහිද ඒ නැව බොහෝ වූ මනාව මස්තා ලද ලැලිවලින් යුක්ත වූවා ජලය නොපිවිසෙන හෙයින් අනවසසුත වූවා. එරක විසින් මනාව ගෙන, යන්නා වූ වාතයෙන් යොදවන ලද දිව්‍යමය නැව හැර අනිකකට ඉඩක් නැති හෙයින් ඒ නැවෙන්ම මා අදම මොලිනී නගරයට පමුණුවමයි.

දේවතාවිය, ඔහුගේ වචනය අසා සතුටු වූ සිත් ඇත්තේ සත්රුවනින්ම කළ නැවක් මැවිය. එය දිගින් අට ඉස්බක් විය. පළලින් සිව් ඉස්බක් විය. ගැඹුරින් විසි යෂ්ටියකි. (යෂ්ටිය යනු සත්රියනකි) එයට ඉඤ්ඤාලමය කුඹගස් තුනෙකි. රත්මුවා වූ යෝත්ය. රිදීමය වූ නැංගුරමිය. රත්මුවා වූව රුවල් විය. දෙවිදුව ඒ නැව සත්රුවනින් පුරවා බමුණා වැළඳ අලංකාර කරන ලද නැවට නැංවීය. ඔහුගේ උපස්ථායකයා පිළිබඳව නොබැලීය. බ්‍රාහ්මණයා තමාගේ පිනෙන් ඔහුට පින් දුන්නේය. හෙතෙම අනුමෝදන් විය. එකල්හි දෙවිදුව ඔහු වැළඳගෙන නැවෙහි පිහිටුවීය. ඉක්බිති ඇය නැව මෝලිනී නගරයට පමුණුවා බමුණාගේ නිවසෙහි ධනය තබා තමා වසන තැනටම ගියාය. බුදුරජාණන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පත්ව.

10. ඇය ඒ මුහුද මැදදී සතුටු වූවා පහන් වූ සිත් ඇත්තී, බෙහෙවින් සතුටු වූවා විසිතුරු නැවක් මවා උපස්ථායක පුරුෂයා සමග සංඛ බ්‍රාහ්මණයා ගෙන ඉතා රමණීය වූ නගරයට පැමිණවීය. යි

මේ අවසාන ගාථාව වදාළ සේක. එහි සා යනු මහණෙහි, ඒ දෙවිදුවයි. තඡථ යනු මුහුද මැදදී ඔහුගේ වචනය අසා, විත්ති සංඛ්‍යාත ප්‍රීතියෙන් සමන්විත හෙයින් විත්තා නම් විය. සුමනා යනු සොඳුරු සිත් ඇත්තී ප්‍රමුදිත බැවින් සතුටු සිත් ඇත්තේ වී විසිතුරු නැවක් මවා පරිවාරක පුරුෂයා සමග ඒ බ්‍රාහ්මණයා සාධු රමමං යනු ඉතා සිත්කළු නගරයට පැමිණවීය. බ්‍රාහ්මණයාද දිවි ඇති තෙක් ගෙහි වසන්නේ අපමණ ධනයක් දන් දී සිල් රැක ආයුෂ කෙළවර පිරිවර සහිතව දේව නගරය (ලෝකය) පිරවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාව කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි දෙවිඳුට උත්පලවණ්ණා තෙරණිය වූවාය. උපස්ථායක පුරුෂයා ආනන්ද තෙර විය. සංක බ්‍රාහ්මණයා මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

10-5

චූල්ලබෝධි ජාතකය

යො තෙ ඉමං විසාලකඛි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරමෙහි වාසය කරන සේක් එක් කිපෙනසුළු හික්කුවක් අරඹයා දේශනා කළ සේක. ඒ හික්කුව තෙර්යාණික සසුනෙහි පැවිදි වීද ක්‍රෝධයට නිග්‍රහ කරන්නට නොහැකි විය. කිපෙනසුළු විය. සිත්තැවුල් බහුල වූයේ ස්වල්පයක්ද කීවේ කෝපවිය. කිපුනේය. විපතට පත්විය. කෝප බහුල වූයේ වෙයි. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුගේ කිපෙනසුළු බව අසා කැඳවා තොප කිපෙනසුළු බව ඇත්තේ සත්‍යදැයි විමසා ස්වාමීනි, සත්‍යයයි කී කල්හි මහණ, ක්‍රෝධය නම් වැලැක්විය යුතුය. මෙලොව ද පරලොව ද විපත් ඇතිකරන මෙබඳු වූ අනිකෙකු නැත. ඔබ ක්‍රෝධ රහිත වූ සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි පැවිදි වී කුමක් හෙයින් කිපෙහිද? පැරණි පණ්ඩිතයෝ බාහිර ශාසනයෙහි පැවිදි වීද ක්‍රෝධ නොකළෝ යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස්තුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි කසිරට එක් නියම්ගමක පොහොසත් වූ මහත් ධනය ඇති මහත් සම්පත් ඇති පුතුවන් නැති එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් විසිය. ඔහුගේ බැමිණිය පුතකු පැතුවාය. එකල්හි බෝධිසත්වයෝ බ්‍රහ්මලෝකයෙන් චුතවී ඒ බැමිණියගේ කුසෙහි උපන්නෝය. නම් තබන දවස්හි ඔහුට බෝධිකුමාරයා යයි නම් කළහ. ඔහු වයසට පත් කල්හි තක්ෂිලාවට ගොස් සියළු ශිල්පයන් ඉගෙන පෙරලා පැමිණි ඔහුට ඔහුගේ නොකැමැත්තෙන්ම මව්පියෝ සමාන කුලයකින් කුමාරිකාවක ගෙන ආවාහුය. ඇයද බඹලොවින් චුත වූවාම උතුම් රූපයක් දරන්නී දෙවි අප්සරාවක හා සමාන වූවාය. ඔවුන්ගේ නොකැමැත්තෙන්ම ඔවුනොවුන්ගේ ආවාහ විවාහය කළාහුය. ඔවුන් දෙදෙනාගේම කෙලෙස් පැවතීමක් නම් නොවූ විරූය. රාග සහිතව

එකිනෙකාගේ බැලීමක් නම් නොවීය. සිහිනෙනුදු ඔවුන් විසින් මෙවුන්දමක් නම් නොදුටුවීරූය. මෙසේ පිරිසිදු සිල් ඇත්තෝ වූහ.

ඉක්බිති මෑත කාලයෙහි මහාසත්ත්ව තෙමේ මව්පියන් කළුරිය කළ කල්හි ඔවුන්ගේ අවසාන කෘත්‍යය කර ඇය කැඳවා සොඳුර, ඔබ මේ අසුකෙළක් ධනය ගෙන සුවෙන් ජීවත් වෙවයි කිය. ආර්ය පුත්‍රය, ඔබ වනාහි කොහි යවිද? මට ධනයෙන් වැඩක් නැත. හිමවත පෙදෙසට ගොස් පැවිදි වී තමා පිහිටක් කරන්නෙමිසි. ආර්යපුත්‍රය, කිම පැවිද්ද නම් පුරුෂයන්ට පමණක් සුදුසු වේදැයි. සොඳුර ස්ත්‍රීන්ටද වටී. එසේ වීනම් මම ඔබ විසින් හරනා ලද කෙළ පිටුව නොගන්නෙමි. මටද ධනයෙන් වැඩක් නැත. මමද පැවිදි වන්නෙමිසි. සොඳුර මැනවයි. ඒ දෙදෙනාම මහදන් දී නික්ම සිත්කළු බිම් කොටසක ආශ්‍රමයක් කොට පැවිදි වී අනුලා ගත් ලොකු කුඩා ගෙඩිවලින් යැපෙන්නාහු එහි අවුරුදු දහසක් පමණ විසුවාහුය. ඔවුන්ට ධ්‍යානයන නො උපදීද ඔවුහු එහි පැවිදි සුවයෙන් දසවසරක් වාසය කර ලුණු ඇඹුල් සෙවීම පිණිස ජනපද වාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නාහු පිළිවෙලින් බරණැසට පැමිණ රජුගේ උයනෙහි වාසය කළාහුය.

එක් දවසක් රජු පඬුරු ගෙන ආ උයන්පල්ලා දෑක උද්‍යාන ක්‍රීඩාවන් කෙළින්නෙමු උයන පිරිසිදු කරවයි කියා ඔහු විසින් පිරිසිදු කළ සරසන ලද උයනට මහත් වූ පිරිවර සමග ගියේය. ඒ වේලාවෙහි ඒ දෙදෙනා උයනේ එක්පසෙක පැවිදි සුවයෙන් කල්ගෙවන්නාහු හුන්නෝ වෙත්.

ඉක්බිති රජු උයනෙහි හැසිරෙන්නේ, හුන්නා වූ ඒ දෙදෙනා දෑක, අතිශයින් පැහැදීම ඇතිකරන උතුම් රූපශ්‍රියක් දරන පරිබ්‍රාජිකාව දෙස බලන්නේ පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ වීය. හෙතෙම කෙලෙස් වශයෙන් කම්පා වන්නේ පළමුකොට මේ පරිබ්‍රාජිකාව පුළුචුස්නෙමි. මොහුට මෑය කවරක් වෙයි දැයි බෝසතුන් වෙත එළඹ පැවිද්ද, මේ පරිබ්‍රාජිකාව තොපට කුමක් වේදැයි විචාළේය. මහරජ, කිසිවක් නොවේ. හුදෙක් එකම පැවිද්දෙන් පැවිදි වූවෝ වෙමු. එහෙත් ගිහිකල මගේ පාදපරිවාරිකාව (හාර්යාව) වූවා යයි. රජු ඒ අසා මෑය මොහුගේ කිසිවෙක් නොවේ. තවද ගිහි කල ඔහුගේ පාදපරිවාරිකාව වීය. ඉදින් මම මෑය ඉසුරු බලෙන් ගෙන යන්නේ නම් යෙහෙකි. මෙතෙම කවරක් කරන්නේද පළමුකොට ඔහු පරීක්ෂා කරන්නෙමිසි සිතා වෙත එළඹ පළමුගාථාව කීවේය.

යො තෙ ඉමං විසාලකඛිං පියං සමමිලලභාසිනිං.
ආදාය බලා ගවෙජයා කිනනු කයිරාසි බ්‍රාහ්මණා

1. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් විශාල ඇස් ඇති, මද සිනහ සහිතව කථාකරන ඔබගේ මේ ප්‍රියාවිය බලයෙන් ගෙන යන්නේ නම් කුමක් කරන්නෙහිද?

එහි සමමිලල භාසිං යනු මද සිනහ සහිතව කථා කරන්නී වූ. බලා ගවෙජයා යනු බලහත්කාරයෙන් ගෙන යන්නේය. කිනනු කයිරාසි යනු බ්‍රාහ්මණය, ඔහුට ඔබ කුමක් කරන්නෙහිද?

ඉක්බිති මහා සත්ත්ව තෙමේ ඔහුගේ කථාව අසා දෙවන ගාථාව කිය.

2. මගේ සිතෙහි කෝපය උපන් නමුත් නොමුදන්නේය. ජීවිත හේතුවෙන්ද නොමුදන්නේය. මහත් වූ වැස්ස දූවිලි වලක්වන්නාක් මෙන් එම කෝපය වහා වලක්වලමි.

එහි අර්ථය - මහරජ, ඉදින් මැය ගෙනයන කල්හි මගේ ඇතුලත් කවර තැනක හෝ කෝපයක් උපදින්නේ නම් එය මගේ ඇතුලත ඉපදී, නමුවෙවයා යම්තාක් මම ජීවත් වෙමිද ඒ තාක් මවිසින් එය නොමුදන්නේය. ඔහුට ඇතුලත දැඩිව එකට වාසය කිරීමෙන් පිහිටන්නට නොදෙමි. ඉක්බිති යම්සේ උපන් දූවිලි මහත් වූ වර්ෂාව වහා වලක්වයිද එසේ වහාම එය මෙහෙත්‍රී භාවනාවෙන් නිග්‍රහකොට වලක්වන්නෙමි යි.

මහාසත්ත්ව තෙමේ මෙසේ සිංහනාද කළේය. රජු ඔහුගේ කථාව අසාද අඥාන බව නිසා තමාගේ පිළිබඳ සිතුවිල්ල වලක්වන්නට නොහැකි වන්නේ එක්තරා ඇමතියෙකුට "මේ පරිබ්‍රාජිකාව රජමැදුරට පමුණුවය යයි අණ කරවීය. හෙතෙම මැනවයි පිළිගෙන ලොව අධර්මය පවතී. නුසුදුසුය. ආදින් කියා හඬන්නීවූම ඇය ගෙන ගියේය. බෝධිසත්ත්ව තෙමේ ඇයගේ හඬන ශබ්දය අසා එක්වරක් බලා නැවත නොබැලීය. හඬන්නී වූ වැලපෙන්නී වූ ඇය රජගෙදරටම ගෙන ගියාහුය.

ඒ බරණැස් රජුද උයනෙහි ප්‍රමාදවීමක් නොකරම වහා ගෙට ගොස් ඒ පරිබ්‍රාජිකාව කැඳවා මහත් වූ යසසින් සතුටු කෙළේය. ඇය

යසසෙහි අගුණද පැවිද්දෙහි ගුණමද කීවාය. රජු කිනම් ක්‍රමයෙන්ද ඇගේ සිත නොලබන්නේ ඇය එක් කාමරයක දමා (කරවා) සිතිය. මේ පරිබ්‍රාජිකාව මෙබඳු යසස නොකැමති වෙයි. ඒ තාපසයාද මෙබඳු ස්ත්‍රියක් ගෙනයන කල්හි කිපී බැලීම් මාත්‍රයක්ද නොකළේය. පැවිද්දෝ වනාහි බොහෝ මායා ඇත්තෝ වෙති. කිසිවක් යොදවා මට අනර්ථයක් කරන්නේය. පළමුකොට යම් කුමක් කරමින් සිටින්නේදැයි දනිමි යි. සිටින්නට නොහැකි වන්නේ උයනට ගියේය.

බෝධිසත්තව තෙමේ සිවුර මසමින් හුන්නේය. මද පිරිවර ඇති රජු පිය ශබ්දයක් නොකරන්නේ වහා එළඹීයේය. බෝධිසත්තවයෝ රජු දෙස නොබලා සිවුරම මැසුවේය. රජු, මෙතෙම කිපී මා සමඟ කථා නොකරයි යි මේ කුට තාපසයා කෝපය උපදින්නට නොදෙන්නෙමි. උපන් කල්හිද වහාම නිග්‍රහ කරන්නෙමි යි පළමුව ගුගුරා දෑන් ක්‍රෝධයෙන්ම තදවී මා සමඟ කථා නොකරයි යි හැඟීමෙන් තෙවන ගාථාව කිය.

3. යම් හෙයකින් පළමුව බලවතෙකු මෙන් වී පුරසාරම් දෙඩූ ඔබ දෑන් කිසිවක් නොකියන්නේ සඟල සිවුර මසමින් සිටින්නෙහිය.

එහි බලමගිව අපසසිනො යනු බලයෙන් යුක්ත වූවෙකු මෙන් වී. තුණහිකකො යනු කිසිවක් නොකියන්නේ. සිබබමච්ඡසි යනු මසමින් සිටින්නෙහිය.

මහා සත්තවයා ඒ අසා මේ රජු ක්‍රෝධ වශයෙන් මා කථා නොකරයි යි සිතයි. දෑන් උපන් ක්‍රෝධයේ වසඟයට නොගිය බව ඔහුට කියන්නෙමි යි සිතා සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. මාගේ ක්‍රෝධය උපත. නමුත් නොමුදන්නේය. ජීවිත හේතුවෙන්ද මගේ ක්‍රෝධය නොමුදන්නේය. මහවැස්ස දූවිලි වලක්වන්නා සේ ක්‍රෝධය වහා වැලැක්වූයෙමි යි.

එහි අර්ථය - මහරජ, මට ක්‍රෝධය උපත. නූපන්නේ නොවේ. නමුත් මගේ ක්‍රෝධය නොමුදන්නේය. ඔහුට (ඇතුළට) පිවිස හදවතෙහි සිටින්නට නොදුන්නෙමි. මෙසේ ඒ ක්‍රෝධය මගේ ජීවිත හේතුවෙන්ද නොමුදන්නේමය. මහවැස්ස දූවිලිය මෙන් වහාම එය වලක්වාලූයෙමි යි.

ඒ අසා රජු කීම මෙනෙමේ කෝපය නිසාම කියයිද නැතහොත් අන් කිසිවක් නිසා කියහිදයි, පළමුකොට ඔහු විමසමැයි සිතා විමසන්නේ පස්වන ගාථාව කිය.

5. තොපගේ සිතෙහි කවරක් ඉපදුනේද? කවරක් නොමිදුවේද? ඔබ ජීවිත හේතුවෙන්ද කවරක් නොමිදුවේද? මහවැස්ස දූවිලිය මෙන් තොප වැලැක්වූයේ කවරක්ද?

එහි කිං තෙ උපපජ්ජේ නො මුවචි යනු තොප කවරක් ඉපදුනේද නොමිදුවේද?

ඒ අසා බෝධිසත්තව තෙමේ මහරජ, ක්‍රෝධය මෙසේ බොහෝ ආදීනව ඇති මහත් වූ විනාශ ගෙනදෙන්නා වූ මේ ක්‍රෝධය මට ඉපදුනි. උපන්නා වූ එය මෙමිත්‍රී භාවනාවෙන් වලක්වාලූයෙමිසි ක්‍රෝධයෙහි ආදීනව කියනුයේ

6. යමක් උපන් කල්හි ආත්මාර්ථය නොදකීද නොඋපන් කල්හි මනාව දකීද ඒ ක්‍රෝධය මාගේ සිතෙහි උපනි. නොමිදුනේය. ක්‍රෝධය මෝඩයන්ට ගෝචර වූවෙකි.

7. යමක හටගැනීම නිසා දුක කැමති වන්නා වූ පසමිතුරෝ සතුටු වෙත්ද ඒ ක්‍රෝධය මාගේ සිතෙහි උපනි. නොමිදුනේය. ක්‍රෝධය මෝඩයන්ට ගෝචර වූවෙකි.

8. යමක් හටගන්නා කල්හි ආත්මාර්ථය අවබෝධ නොවේද ඒ ක්‍රෝධය මගේ සිතෙහි උපනි. නොමිදුනි. ක්‍රෝධය මෝඩයන්ට ගෝචර වූවකි.

මහරජ, යම්බඳු කෝපය විසින් මඩනා ලද්දේ කුසලයන් දුරු කෙරේද මහත් වූ අභිවාද්ධිය බැහැර කෙරේද බියකරු සේනාවක් වැනි වූ, උතුමන් පවා මචින්නා වූ ඒ ක්‍රෝධය වෙතින් නොමිදුනේය.

වියලි දර හමනා කල්හි ගින්න හටගනී. ඒ ගින්න යමකින් හටගනීද ඒ දර කඩම දවයි.

මෙසේ මැනවුද්ධික වූ කිසිත් නොදන්නා වූ පුරුෂයාගේ එකට එක කීමෙන් ක්‍රෝධය හටගනී. හෙතෙම ඒ ක්‍රෝධයෙන්ම දවනු ලබයි.

තණකොළ හා දර නිසා හටගන්නා ගින්න මෙන් යමෙකුගේ සිත තුළ ක්‍රෝධය වැඩේද ඔහුගේ යසස කෘෂ්ණ පක්‍ෂයෙහි ව්‍යුයා මෙන් පිරිහේ.

ඉන්දන (දර) රහිත ගින්න මෙන් යමෙකුගේ ක්‍රෝධය සන්සිද්දේද ඉක්ල පක්‍ෂයෙහි ව්‍යුයා මෙන් ඔහුගේ යසස වැඩේ.

යන මේ ගාථා කිය.

එහි න පසසති යනු ආත්මාර්ථයද නොදනී. පරාර්ථය පිළිබඳව කියනුම කවරේද? සාධු පසසති යනු ආත්මාර්ථයද පරාර්ථයද මනාව දකී. දුමෙමධ ගොවරො යනු නුවණ නැත්තවුන්ට ආහාරයක් වූයේ. දුකඩ මෙසිනො යනු දුක කැමති වන්නාහු. සද්දං යනු තමා යහපත පිණිස වූ. ධනයෙන් ද ධර්මයෙන් ද වැඩීමයි. පරකකරෙ යනු උපන්නා වූ මහත් අර්ථයද බැහැර කරයි. මට මෙයින් වැඩක් නැත. ඉවත් කරවී යයි කියයි. සහිමසෙනො යනු ඒ ක්‍රෝධය භයානක වූ බිය ඇතිකරන මහත් වූ කෙලෙස් සේනාවකින් යුක්ත වූයේ, බලවා පමඳූ යනු තමාගේ බලවත් බව නිසා මහත් සත්ත්වයන් පවා ගෙන තමාගේ වසඟයෙහි කිරීමෙන් මැඩීමට සමර්ථ වූ. නෙ මෙ අමුච්ච යනු මගේ සමීපයෙන් මිදීමක් නොලැබීය. කිරි දීකිරි භාවයෙන් තොරව මෙන් මගේ හදවතෙහි මොහොතක් නොසින්නේයයි අර්ථයි. කට්ඨසමී. මසුමානසමී. යනු ගිනි ගානා දණ්ඩෙන් මඩිනු ලබන කල්හි - මඟුමානසමී. යනුද පෙළයි. යසමා යනු යම් දරකඩකින් හටගනීද එයම දවයි. ගිනි යනු ගින්නයි. බාලසස අවිජානනො යනු නොදන්නා වූ බාලයාට. සාරමහා ජායනෙ යනු මමද නොපදයි ඇදීම්-තල්ලු කිරීම් කරන්නහුට එකට එක කිරීම ලක්‍ෂණ කොට ඇති සාරමහයෙන් ගිනි ගානා දණ්ඩෙන් මෙන් ගින්න වැනි වූ ක්‍රෝධය උපදී. සොපි තෙනෙව යනු ඒ බාලයා ඒ ක්‍රෝධයෙන් ගින්නෙන් දර මෙන් දවේ. අනිඤ්ඤා දුමකේතුචා යනු දර නැති ගින්න මෙන්. තසස යනු ඒ ඉවසීමෙන් යුක්ත වූ පුද්ගලයාගේ පුර පක්‍ෂයෙහි ව්‍යුයා මෙන් ලබන ලද කීර්තිය මෙන් මතුමතුද පිරේ.

රජ මහාසත්තියන්ගේ දෑහැමි කථාව අසා සතුටු වී එක් ඇමතියෙකුට අණ කරවා පරිබ්‍රාජිකාව ගෙන්වා ස්වාමීනි, ක්‍රෝධ රහිත වෙව. කෙළෙස් තවව. තෙපි දෙදෙනම පැවිදි සුවෙන් කල්ගෙවන්නාහු මේ උයනෙහිම වසවී. මම තොපට දෑහැමි ආරක්‍ෂාව කරන්නෙමිසි කියා ක්‍ෂමා කරවා වැද ගියේය. ඒ දෙදෙනාම එහිම වාසය කළාහුය. මෑත කාලයෙහි පරිබ්‍රාජිකාව කළුරිය කළාය. බෝසත් තෙමේ ඇය කළුරිය කළ කල්හි හිමවතට ගොස් අභිඥාවන්ද සමාපත්තීන්ද උපදවා සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන් වඩා බඹලොව පිහිට කර ඇත්තෙක් විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි කෝපී වූ හික්‍ෂුව අනාගාමී එලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි පරිබ්‍රාජිකා තොමෝ රාහුල මාතාව වූවාය. රජු ආනන්ද තෙර විය. පරිබ්‍රාජකය මම ම වූවෙමි යි වදාළ සේක.

10-6

කණ්ඨ දීපායන ජාතකය

සත්‍යාහ මෙවාහං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන්නේ එක් උකටලී වූ හික්‍ෂුවක් අරබයා දේශනා කළ සේක. කථා පුවත කුස ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය. බුදුරජු ඔබ උකටලී වූයෙහි ඇත්තදැයි ඒ හික්‍ෂුවගෙන් විමසා සත්‍යයයි කී කල්හි මහණ, පැරණි පඩුවෝ බුදුන් නූපන් කල්හිද බාහිර පැවිද්දෙන් පැවිදි වී අවුරුදු පණහකට වැඩියක් කල් පඤ්චකාමයෙහි නොඇළනාහු බඹසර හැසිරෙන්නාහු හිරි ඔතප් බිදීමේ බියෙන් තමාගේ උකටලී බවක් කිසිවෙකුට නොකීවාහුය. තෝ කුමක් හෙයින් මෙබඳු නෛරයාණික ශාසනයෙහි පැවිදි වී මා වැනි ගරු කටයුතු බුදුවරයෙකු ඉදිරියෙහි සිට සිවුපිරිස මැද උකටලී බව ප්‍රකට කරහිද කුමක් නිසා හිරි-ඔතප් නොරකිහිදැයි කියා අතීත කථාව ගෙනහැර පෑවේය.

අතීතයෙහි වංස රටෙහි කොසඹූ නුවර කොසම්බික නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. එකල්හි එක්තරා නියම්ගමක අසුකෙළක් ධනය ඇති බ්‍රාහ්මණයෝ දෙදෙනෙක් ඔවුනොවුන් ප්‍රිය යහළු වූවාහු කාමයෙහි දොස්

දක මහදන් පවත්වා දෙදෙනාම කාමයන් හැර මහජනයා හඬද්දීම වැලපෙද්දීම නික්ම ගිමවන පෙදෙසෙහි අසපුවක් කොට පැවිදි වී අහර සෙවීමෙන් වනයෙහි මුල් හා ලොකු කුඩා ගෙඩිවලින් යැපෙන්නාහු අවුරුදු පණහක් වාසය කළාහුය. ධ්‍යාන උපදවන්නට නොහැකි වූවාහුය. ඔවුහු අවුරුදු පණහ ඇවෑමෙන් ලුණු ඇඹුල් සෙවීම පිණිස ජනපදයෙහි හැසිරෙන්නාහු කසිරටට පැමිණියාහුය. එහි එක් නියමිගමක දීපායන තවුසාගේ ගිහි යහළු වූ මණ්ඩව්‍ය නම් අයෙක් සිටිති. ඒ දෙදෙනාම ඔහු සමීපයට ගියාහුය. ඔහු ඔවුන් දක සතුටු සිත් ඇත්තේ පන්සලක් කරවා දෙදෙනාටම සිව්පසයෙන් උපස්ථාන කෙළේය. ඔවුහු එහි තුන්හතර වසරක් වාසය කර ඔහුට දන්වා වාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නාහු බරණැසට පැමිණ කොඹුගස් ඇති සුසානයක වාසය කළාහුය. එහිදී දීපායන තෙමේ කැමතිතාක් කල් වාසය කර ඔහුගේ සහායකයාගේ සමීපයට ගියේය. මණ්ඩව්‍ය තාපසයා එහිම වාසය කෙළේය.

ඉක්බිති එක් දවසක් එක් සොරෙක් ඇතුල් නගරයෙහි සොරකම් කර මුදල් රැසක් ගෙන නික්මෙන්නේ පිබිදි නිවෙස් ගිමියන් විසින්ද රැකවලෙහි හුන් මිනිසුන් විසින්ද "සොරකැයි" දැන ඔවුන් විසින් ලුහුබඳනා ලද්දේ කුණු කානුවෙන් නික්ම වේගයෙන් සොහොනට පිවිස තවුසාගේ පන්සල දොර බඩු දමා පලා ගියේය. මුදල් ගිමියෝ බඩු දක එම්බා දුෂ්ට ජවිලය, තෝ රාත්‍රියෙහි සොරකම් කර දවල් තවුසෙකු මෙන් හැසිරෙන්නෙහියි. තර්ජනය කොට තලා ඔහු ගෙන ගොස් රජුට දක්වූවාහුය. පරීක්ෂා නොකරම යව් මොහු උල තබවයි කීය. ඔවුහු ඒ තවුසා සොහොනට ගෙනගොස් කිහිරි උලක නංවාලූහ. එය නොපිවිසෙයි. යකඩ උලක් ගෙන ආවාහුය. එයද නොපිවිසෙයි.

තාපසයා මගේ පෙර කර්මය කුමක්දැයි බැලිය. ඉක්බිති ඔහුට ජාති ස්මරණ ඤාණය ඉපදුනේය. ඔහු විසින් පෙර කර්මය බලන්නේ දුටුවේය. ඔහුගේ පෙර කර්මය කුමක්ද? කොබෝලීල උලෙහි ගසා මැස්සන් මැරීමයි. ඔහු වනාහි පෙර හවයෙහි වඩුවෙකුගේ පුතෙකු වී පියා ගස් රහිත තැනට ගොස් එක් මැස්සෙකු ගෙන කොබෝලීල හුලෙහි විද්දේය. ඔහුට එම පාපය මෙතැනට පැමිණ ගත්තේය. හෙතෙම මේ පවෙත් මිඳෙන්නට නොහැකි යයි දැන රාජ පුරුෂයන්ට කීවේය. ඉදින් මා උල තබන්නට කැමති වහු නම් කොබෝලීල උලක් ගෙනෙව් යනුවෙනි. ඔවුහු එසේ කොට ඔහු උල තබා ආරක්ෂාව දී ගියාහුය. ආරක්ෂකයෝ සැඟවී ඔහු සමීපයට එන්නවුන් බලන්.

එකල්හි දීපායන තවුසා මගේ යහළුවා කලකින් දක්නා ලද්දේයයි කියා මණ්ඩව්‍යගේ සමීපයට එන්නේ උල තබන ලද්දීද එදවසට අතරමඟදී අසා එතැනට ගොස් එකත්පස්ව සිටියේ යහළුව, කුමක් කරන්නෙකැයි විමසා කරුණු නැත්තෙමී වෙමීයි කී කල්හි තමාගේ සිත් දූෂණය විම රක්නට හැකිද නොහැකිදැයි විචාළේය. යහළුව, යම් කෙනෙකුත් විසින් මම ගන්නා ලද්දේමිද ඔවුන් පිළිබඳව හෝ රජු කෙරෙහි හෝ මා තුළ කෝපයක් නැතැයි. මෙසේ ඇතිකල්හි ඔබ වැනි වූ සිල්වතෙකුගේ සෙවනැල්ල මට සැපයක් යයි කියා දීපායන තවුසා උල සමීපයෙහි හුන්නේය. ඉක්බිති ඔහුගේ සිරුරෙහි මණ්ඩව්‍යගේ සිරුරෙන් ලේ බිත්දු වැටුණි. ඒවා රත්වත් ශරීරයෙහි වැටුනේ වියලී නළුවත් බවට පැමිණියේය. එතැන් පටන් ඔහු කණ්හ දීපායන නම් විය. හෙතෙම මුළු රැය එහිම හුන්නේය.

දෙවන දවස්හි ආරක්‍ෂක පුරුෂයෝ ගොස් එපුවත රජුට දැන්වූහ. රජු නොවිමසා මවිසින් කළ කටයුත්තකැයි වේගයෙන් එහි ගොස් පැවිද්ද කුමක් හෙයින් උල ඇසුරුකොට හුන්නෙහිදැයි දීපායනගෙන් විමසීය. මහරජ මේ තාපසයා රකිමින් හුන්නේ වෙමී. කිම ඔබ මොහු කළ බව හෝ නොකළ බව හෝ දැන මෙසේ කරහිදැයි. හෙතෙම කාර්යය විමසා නොබැලූ බව කීවේය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුට (කියනුයේ) මහරජ, රජ විසින් සොයා බලා කටයුතු කරන්නෙක් විය යුතුය. අලසො ගිහි කාමහෝගී නසාටු"යි ආදීන් කියා ධර්මදේශනා කෙළේය.

රජු මණ්ඩව්‍යගේ නිදොස් බව දැන හුල ඉවත් කරවී යයි ඇණවීය. උල ඉවත් කරන්නාහු ඉවත් කරන්නට නොහැකි වූවාහුය. මණ්ඩව්‍ය තෙමේ කීය. මහරජ, මම පෙර කරන ලද කර්මයෙහි දෝෂයෙන් මෙබඳු වූ අපකීර්තියකට පත්වූයෙමී වෙමී. මගේ සිරුරෙන් උල ඉවත් කරන්නට නොහැකිය. ඉදින් මට ජීවිතය දෙනු කැමැත්තේ නම් කියතක් ගෙන්වා මේ උල සම හා සමාන කොට (සම ලඟින්) සිඳුවමයි. රජු එසේ කරවීය. සිරුර තුළ උල ඇතුළතම විය. එකල්හි හෙතෙම ඒ සියුම් උල ගෙන මැස්සාගේ අසුවි මාර්ගයෙහි පිවිසවීය. එය ඇයගේ සිරුර තුළට විය. ඇ ඒ හේතුවෙන් නොමැරී තමාගේ ආයුෂ අවසන් වීමෙන්ම මැරුණේය. එහෙයින් මොහුද නොමැරුණේය යනුයි. රජ තවුසා වැඳ සමා කරවා දෙදෙනාම උයනෙහි වාසය කරවන්නේ පෝෂණය කෙළේය. එතැන් පටන් මණ්ඩව්‍ය තාපසයා ආණිමණ්ඩව්‍ය නම් විය. හෙතෙම රජු ඇසුරුකොට එහිම වාසය කෙළේය. දීපායන තවුසා ඔහුගේ තුවාලය

සුවකොට තමාගේ ගිහි යහළු මණ්ඩව්‍යගේ සමීපයටම ගියේය. ඒ පන්සලට පිවිසෙන්නා වූ ඔහු එක් ආර්යයකු දැක යහළුවාට දැන්වීය. හෙතෙම අසා සතුටු සිත් ඇත්තේ අඹුදරුවන් සහිත වූයේ බොහෝ සුවද-මල්-තෙල-පැණි ආදිය ගෙන ඒ පන්සලට ගොස් දීපායන තවුසාට වැද පා සෝදා තෙල් ගල්වා පැන් පොවා ආණි මණ්ඩව්‍යගේ ප්‍රවෘත්තිය අසන්නේ හුන්නේය.

ඉක්බිති ඔහු පුත්‍ර වූ යඤ්ඤත්ත නම් කුමාරයා සක්මන්මළුව කෙළවර පන්දුවෙන් සෙල්ලම් කෙළේය. එහි එක් තුඹසක සර්පයෙක් වසයි. කුමාරයා විසින් ගසන ලද පන්දුව ගොස් තුඹස් කුහරයේ හුන් සර්පයා මත්තෙහි වැටුනේය. ඔහු නොදන්නේ කුහරයෙහි අත දූමීය. ඉක්බිති කීපුන සර්පයා ඔහුගේ අත දෂ්ට කෙළේය. හෙතෙම විෂ වේගයෙන් සිහිසුන් වූයේ එහිම වැටුනේය. ඉක්බිති ඔහුගේ මව්පියෝ සර්පයා විසින් දෂ්ට කළ බව දැන කුමාරයා ඔසවා තවුසා සමීපයට ගෙනවුත් පාමුල හොවා ස්වාමීනි, පැවිද්දෝ නම් බෙහෙත් හෝ ආරක්‍ෂා මන්ත්‍ර හෝ දනිත්. අපගේ පුත්‍රයා නිරෝගී කරව යයි කීවාහුය. මම බෙහෙත් නොදනිමි. මම වෙදකම් නොකරමි. පැවිද්දෙක් වෙමි. ස්වාමීනි, එසේනම් මේ කුමාරයා කෙරෙහි මෙෙත්‍රී කර සත්‍යක්‍රියා කරව යයි කීය. තවුසා මැනවි, සත්‍ය ක්‍රියා කරන්නෙමිසි කියා යඤ්ඤත්තගේ හිසෙහි අත තබා පළමු ගාථාව කීවේය.

සත්‍යාහ මෙවාහං පසන්න විනො
පුඤ්ඤජටිකො අවරිං බ්‍රහ්මවරියං
අථාපරං යං වරිතං මමයිදං
වසානානි පඤ්ඤාස සමාධිතානි

අකාමකො වාපි අහං වරාමි
එතෙන සචෙචන සුවතී හොතු
එතං විසං ජීවතු යඤ්ඤනොනානි

1. මම පිං කැමැත්තේ පහන් සිත් ඇත්තේ සත් දවසක්ම බ්‍රහ්මවරියාවෙහි හැසුරුනෙමි. අනතුරුව මා පනස්වසරකට වැඩි කාලයක් යම් මේ තවුස් දහමක් වැඩුවෙමිද, මම කාමුක බැවින් තොරව හැසිරෙමිද මේ සත්‍ය බලයෙන් සුවපත් වේවා! යඤ්ඤත්තයා නැසුන විස ඇතිව ජීවත් වේවා!

එහි අපාපරං යං චරිතං යනු ඒ සන්දවසින් මත්තෙහි වැඩු යම් බලසර විසීමක්. අකාමකොවාපි යනු පැවිද්ද නොකැමති වන්නේම. එතෙත සවෙචන සුවඤ්චි හොතු ඉදින් වැඩියක් පනස් වසරක් කාමයන් පිළිබඳ නොඇල්මෙන් වසන්නා වූ මා විසින් (ඒ බව) කිසිවෙකුට නොකී බව සත්‍යයි. ඒ සත්‍යයෙන් යඤ්ඤදත්ත කුමාරයාට සැපතක් වේවා. ජීවිතය ලබාවා!

සත්‍ය ක්‍රියාවක් සමඟ යඤ්ඤත්තගේ තන ප්‍රදේශයෙන් උඩට විස බැස පොළොවට පිවිසියේය. කුමාරයා ඇස්හැර මවිපියන් බලා 'මැණියෙනි' යයි කියා පෙරළී හොත්තේය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියාට කණහ දීපායන කීවේය. පළමුකොට මා විසින් මගේ බලය කරන ලදී. ඔබද තමාගේ බලය කරවයි. ඔහු මමද සත්‍යක්‍රියා කරන්නෙමිසි පුතුගේ ලයෙහි අත තබා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. යම්භෙයකින් මම කිසිදිනෙකත් දානය පිළිබඳව සතුටු නොවීමිද? නවාතැන් ගැනීමට පැමිණි කල්හි ආගන්තුකයා දෑක සතුටු නොවීමිද? බහුශ්‍රැත ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ මගේ අප්‍රිය බව නොදන්නාහුද මම නොකැමැත්තෙන්ම දෙමිද මේ සත්‍යයෙන් සැපතක් වේවා! යඤ්ඤත්තයා නැසු විස ඇතිව ජීවත් වේවා යනුයි.

එහි වාසකාල යනු වාසය කිරීම පිණිස ගෙට පැමිණි කල්හි. නවාපි මෙ අපපියතං අවෙදුං යනු බහුශ්‍රැතයෝද ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝද මෙතෙම දානයට නොමසතුටු වෙයි. අප පිළිබඳවද සතුටු නොවෙයි. මගේ මේ අප්‍රියභාවය නොදන්නාහුමය. මම වූ කලී තොපව ප්‍රිය ඇසින් බලමිසි දක්වයි. එතෙත සවෙචන යනු ඉදින් මට දානය දෙනු ලබන්නේද විපාක නො අදහා තමාගේ නොකැමැත්තෙන් දෙමි. මගේ නොකැමති බව අන්‍යයන් නොදනිත්. මේ සත්‍යයෙන් සැපතක් වේවායි අර්ථයි.

මෙසේ ඔහු විසින් සත්‍යක්‍රියා කළ කල්හි තුනටියෙන් උඩ විස බැස පොළොවට පිවිසියේය. කුමාරයා නැගිට හුන්නේය. සිටගෙන සිරිමට නොහැකි වන්නේය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා මවට කීවේය. සොඳුර, මවිසින් මගේ බලය කරන ලදී. ඔබ දන් සත්‍යක්‍රියා කර පුතුගේ නැගී සිට යන බව කරවයි. ඇය මට එක් සත්‍යයක් ඇත. ඔබ සමීපයෙහි කීමට නොහැක්කෙමි. සොඳුර, කෙසේ හෝ මගේ පුතු නිරෝගී කරවයි. ඇය මැනවයි පිළිගෙන සත්‍යක්‍රියා කරන්නී තෙවන ගාථාව කිය.

3. දරුව, මහත් තෙද ඇති යම් සර්පයෙක් තුඹසින් නැගී විත් ඔබට දණ්ට කළේද උඟ කෙරෙහිත් ඔබගේ පියා කෙරෙහිත් අප්‍රිය බැවින් ඇතිවූ කිසිම විශේෂයක් නැත. මේ සත්‍යයෙන් සුවපත් වේවා. යඥදත්තයා නසන ලද විස ඇත්තෙකුට ජීවත් වේවා.

එහි තාත යනු පුතු අමතයි. පහුතතෙරො යනු බලවත් විෂ ඇත්තේයි. බිලරා යනු විවරයෙන්. මෙයම පෙළ වේ. උද්වච යනු උඩ සිට, තුඹස් බිලයෙන් නැගී සිට යන අර්ථයි. පිතරඤ්ච තෙ යනු තොපගේ පියා කෙරෙහි. අටුවාවෙහි මෙය පෙළ වේ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දරුව යඥදත්තය, මේ සර්පයා කෙරෙහිද ඔබගේ පියා කෙරෙහිද අප්‍රිය බැවිහි ලා මට කිසි වෙනසක් නැත. ඒ අප්‍රිය බව හැර අද මා විසින් දැන්විය යුතු කිසිවක් නම් නැත. ඉදින් මෙය සත්‍ය නම් මේ සත්‍යානුභාවයෙන් සුවපත් වේවායි.

සත්‍යක්‍රියාවත් සමග සියළු විස බැස පොළොවට පිවිසියේය. යඥදත්තයා විස නැති සිරුරෙන් යුතුව නැගී සිට ක්‍රීඩා කරන්නට පටන් ගත්තේය. මෙසේ පුතා නැගී සිටිකල්හි මණ්ඩව්‍ය තාපසයා දීපායනගේ අදහස විමසන්නේ සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. දීපායන බ්‍රාහ්මණය, භවත් කණන වූ ඔබ හැර සෙස්සෝ කාමයන් බැහැර කළෝ ශාන්ත වූවෝ දාන්ත වූවෝම පැවිදි වෙති. (ඔබ) කවරක් පිළිකුල් කරන්නේ, නොකැමති වන්නේ බඹසර හැසිරෙන්නෙහිද?

එහි අර්ථය:- යම්කිසි ක්‍ෂත්‍රිය ආදීහු කාමයන් හැර මෙලොව පබ්බජනනි පැවිදි වෙත්. ඔවුහු අඤ්ඤා කණනා. භවත් කණනයන් හැර වෙනත් නොකමැත්තෝ නම් නැත. සියල්ලෝ ධ්‍යාන භාවනාවෙන් කෙලෙස් සමනය කළ හෙයින් "සනතා" වේ. වකඛු ආදී දොරටු සේවනය නොකළ යුත්තෝ වෙත්. එසේ ඔවුන්ගේ දමනය කළ බැවින් දන්තා දුමුනෝ වී බඹසරෙහි ඇළුනෝම හැසිරෙත්. ස්වාමීනි, දීපායනයෙනි, කවර කරුණින් තපස ජගුච්ඡමානො අකාමකො පිළිකුල් කරන්නේ නොකැමති වන්නේ වී බඹසර හැසිරෙහිද? කුමක් හෙයින් නැවත හිහිගෙයිම නොවසහිද යි.

ඉක්බිති හෙතම ඔහුට කරුණ කියන්නේ පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. ශ්‍රද්ධාවෙන් නික්මී නැවත ගිහිබවට පැමිණි මෙතෙම ඒකාන්තයෙන් කෙළතොලු මෝඩයෙක් වැනිමය. මේ (හීරළු යන) වචනයට පිළිකුල් කරන්නේ නොකැමැත්තේ නමුදු බලසර හැසිරෙව්. මේ (පැවිදි බව නැමති) සාධුන්ගේ ස්ථානය බුද්ධාදී උතුමන් විසින් පසසන ලදී. මෙසේ හෙයින් මම පිං කරන්නෙක් වෙමි.

එහි අර්ථය. කණහ තවුසා කර්මය ද විපාකය ද අදහා ඒ සා මහත් සම්පතක් හැර ගිහිගෙන් නික්ම යමක් අත්හලේද නැවත ඒ සදහාම ගිහි බවට පැමිණියේ ඒ මෙතෙම කෙළතොලු ස්වභාව ඇති ගම් දරුවෙකු මෙන් ඒකාන්තයෙන් මෝඩයෙකු යයි මේ වචනය පිළිකුල් කරනු ලබන්නේ මම තමාගේ හිරිඔතප් බිදෙන බියෙන් නොකැමති වන්නේම බලසර හැසිරෙමි. කිම වැඩියක් වේද මේ පැවිදි පිනැයි යමක්ද ප්‍රඥාවන්ත බුද්ධාදීන් විසින් එය පසසන ලදී. ඒ සාධුන්ට වාසස්ථානය වේ. මෙසේ මේ කරුණින්ද මම පිං කරන්නෙක් වෙමි. කඳුළු පිරුණු මුහුණින් බලසර හැසිරෙමි හෙතෙම මෙසේ තමාගේ අදහස කියා නැවත මණ්ඩව්‍ය තවුසා විමසන්නේ සවන ගාථාව කිය.

6. ඔබ ශ්‍රමණයන් බමුණන් මගියන් හා හික්කුන් ආහාරපානයෙන් සන්තර්පණ කරව. කැමෙන්ද බිමෙන්ද යුක්ත වූ ඔබේ මේ නිවස පැත් බොන පොකුණක් වැන්න. තවද කාගේ වචනයක් පිළිකුල් කරමින් නොකැමත්තෙන් මේ දානය දෙහිද?

එහි හිකබං යනු පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නවුන්ට හික්කාව සම්පාදනය කර දෙන්නේය. ඕපානභූතං වා යනු සතරමං සන්ධියක කරන ලද පොදු පොකුණක් මෙන්.

අනතුරුව මණ්ඩව්‍ය තාපසයා තමාගේ අදහස කියන්නේ. සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. මගේ මව්පියවරුද මුතුන් මිත්තෝද සැදූහැවත් පරිත්‍යාගශීලී දානපතියෝ වූහ. ඒ කුලසිරිත් අනුව පවත්නේ වන්න. සිය කුලයෙහි අන්තිමයා නොවෙව. මේ වචනයට පිළිකුල් කරන්නේ නොකැමැත්තේ නමුත් මෙම දානය දෙමි.

එහි ආසුං යන පදයට සද්ධා යන මේ පදය සමග සම්බන්ධයි. ඉද්ධා ඇත්තෝ වූහ යන අර්ථයි. අනු යනු ඉද්ධා ඇත්තෝ වී ඉන් මත්තෙහි දන්දෙටුවෙකු ව දෙවී කරවී යී කියන ලද වචනයට අර්ථය දන්තෝද වූහ. නං කුල ල වනතං යනු ඒ කුලසිරිතයි. අට්ඨකථාවෙහි මේම පෙළයි. මාහං කුලෙ අනතිම ගන්ධිනො අහුං යනු මම සිය කුලයෙහි සියල්ලන්ට අන්තිමයාද කුලයෙහි හිස් පුද්ගලයාද නොවවු යයි සලකා මේ කුලයෙහි අන්තිමයා කුලයෙහි හිස් පුද්ගලයායි යන වචනය පිළිකුල් කරන්නේ මම නොකැමැත්තෙන් නමුත් මේ දානය දෙමියි දක්වයි.

මෙසේද කියා මණ්ඩව්‍ය තාපසයා තමාගේ බිරිඳ විමසන්නේ අටවන ගාථාව කීවේය.

8. සොදුරු සිරුර ඇත්තිය, තරුණ වූ, කුමාරිකා වූ, ගෘහ පාලනයෙහි සමත් නොවන නුවණ ඇති ඒ මේ ඔබ නෑයන්ගෙන් කැඳවාගෙන ආවෙමි. කාමයෙන් තොරව මට මෙහෙවර කරන්නී වූ ඔබ මට අප්‍රිය බවක් නො හැගවීය. පින්වතිය, තවද කවර කරුණකින් මා සමග ඔබගේ මෙවැනි එක්ව වාසය කිරීමක් වූයේද?

එහි අසමත් පඤ්ඤං යනු පවුලක් සොයා බලා විමසන්නට පොහොනා නුවණක් නැති ඉතා තරුණියක වූයේම. යංතානයි යනු යම් ඒ ඔබ ගෙන ආවෙමි. යම් හෙයකින් මම ඉතා තරුණ වූම ඇය නෑගෙයිත් ගෙන ආවෙමි යයි කියන ලද්දේ වෙමි. අඤ්ඤා කාමා පරිවාරයනති යනු මෙපමණ කලක් කාමයෙන් තොරව නොකැමැත්තෙන් මට මෙහෙ කරන්නීද තමාගේ අප්‍රියභාවයද මට නොදැන්වීය. ප්‍රිය වූ ස්වරූපයෙන්ම මට මෙහෙවර කළාය. කෙන වණෙණන යනු කවර කාරණයකින් හොඳී යනු අමතයි. එව රූපො යනු සර්පවීඡ හා සමාන පිළිකුල් බව නිසා මා සමග ඔබගේ එකට වාසය කිරීම මෙබඳු ප්‍රිය වූ එක්ව විසීමක් මෙන් කෙසේ හටගත්තේද යි.

ඉක්බිති ඇය ඔහුට කියන්නී නවවන ගාථාව කිය.

9. දුරින් දුර පිහිටි මේ කුලයෙහි කිසිදිනක පරපුරක් නොවීය. ඒ කුලසිරිත අනුව පවතින්නී වූ මම එම කුලයෙහි අන්තිම තැනැත්තිය නොවේවා. මේ වචනයට පිළිකුල් කරනු ලබන්නී නොකැමැත්තී නමුදු තොපට බැඳුණු තැනැත්තිය වෙමි.

එහි ආරාදුරෙ යනු ඔවුනොවුන්ට විරුද්ධ අර්ථ ඇති වචනයයි. ඉතා දුරයයි හෝ දක්වන්නී මෙසේ කිය. ඉධ යනු නිපාත මාත්‍රයකි. කිසිදිනකත් නොවේ යන අර්ථයි. පරම්පරා යනු පුරුෂයන්ගේ පරපුරයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ස්වාමීනී, මේ අපගේ ඤාති කුලයෙහි දුර පටන් සත්වන කුල පරපුර දක්වා පුරුෂ පරම්පරාවක් නම් නැත. එක් ස්ත්‍රියක විසින් හෝ සැමියා හැර අන් පුරුෂයෙකු ගත් බවෙක් නම් නැත. තං කුලවත්තං යනු මමද ඒ කුලසිරිතට කුල ප්‍රවේණියට අනුව පවතින්නී තමාගේ කුලයෙහි අන්තිම තැනැත්තිය. හිස්වූ තැනැත්තිය නොවෙමිසි සලකා මැය කුලයෙහි අන්තිම තැනැත්තියය. කුලය හිස් කරන තැනැත්තියය යන වචනය පිළිකල් කරන්නී නොකැමැත්තී නමුත් ඔබට බැඳුණු සෙනෙහස ඇත්තේ වතාවත් කරන්නී වූ පාදපරිවාරිකාව වූයෙමිසි.

මෙසේ කියා මා විසින් සැමියා සමීපයෙහි නොකියූ විරු රහසක් කියන ලද්දෙමි. කිපෙන්නේද මේ අපගේ යහළු තවුසාගේ ඉදිරියේදීම ඔහු ඤාතී කරවන්නෙමි යි සිතා ඤාතී කරවන්නී දසවන ගාථාව කිය.

10. මණ්ඩව්‍ය බ්‍රාහ්මණය, නොකිවයුත්තක් කීවෙමි. මාගේ ඒ කීම පුතා නිසාවෙන් දුන් ඤාතී කෙරේවා. මෙලොව පුත්‍ර ප්‍රේමයට වැඩිවූවක් නැත. ඒ අපගේ මෙම යඤ්ඤත්තයා ජීවත් වේවා!

එහි බ්‍රාහ්මණය යනු ඤාතී කෙරේවා. පුතනහෙතු මමස්ඨා යනු මවිසින් කියන ලද දෙය මේ පුතා නිසා ඉවසාවා. සො නො අයං යනු යම් පුතෙකු කරණකොට මා විසින් මෙය කියන ලද්ද ඒ අපගේ පුත්‍රයා ජීවත් වේ. මොහුගේ දිවි ලැබීමෙන්ම මට ඤාතී වෙව. ස්වාමීනී, අද පටන් ඔබගේ වසගයෙහි වසන්නියක වන්නෙමි යි.

ඉක්බිති මණ්ඩව්‍ය තෙමේ ඇයට (කියන්නී) සොදුර, නැගී සිටුව. තොප ඤාතී කරමි. මෙතැන්පටන් පරුෂ සිත් ඇත්තී නොවෙව. මම තොපට අප්‍රිය නොකරන්නෙමිසි කීවේය. බෝධිසත්වයෝද මණ්ඩව්‍යට මෙසේ කීහ. ඇවැත්නී, දුකසේ එකතු කළයුතු ධනය එකතුකර කර්මයද විපාකයද නො අදහා දන්දෙන්නා වූ ඔබ විසින් නුසුදුස්සක් කරන ලදී. මෙතැන් පටන් කර්මය විපාකය අදහා දන් දෙන්නේය. හෙතෙම මැනවයි පිළිගෙන බෝසතුන්ට කීවේය. ස්වාමීනී, අපට දක්ෂිණෙය්‍ය භාවයෙහි සිට උකටලීව බඹසර හැසිරෙන ඔබ විසින් නුසුදුස්සක් කරන ලදී. මෙතැන් පටන් යම්සේ ඔබ කළ ආකාරය මහත්ඵල වෙන්ද මෙසේ සිත පහදවා

පිරිසිදු සිත් ඇත්තේ ධ්‍යානයන්හි ඇලී බඹසර හැසිරෙව යි. ඔවුහු මහා සත්වයන්ට වැද නැගිට ගියාහුය. එතැන් පටන් බිරිඳ සැමියා කෙරෙහි ස්නේහ සහිත වූවාය. මණ්ඩව්‍යයා පැහැදුන සිත් ඇත්තේ ශ්‍රද්ධාවෙන් දන් දුන්නේය. බෝධිසත්වයෝ උකටලී බව දුරුකොට ධ්‍යාන අභිඥාවන් උපදවා බ්‍රහ්මලෝකය පිහිටකොට ඇත්තෝ වූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජානකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍යදේශනා අවසානයෙහි උකටලී හික්කු ව සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි මණ්ඩව්‍ය තෙමේ ආනන්ද තෙර විය. බිරිඳ විශාඛාවය. පුත්‍ර රාහුලය. ආණිමණ්ඩව්‍ය සැරියුත්ය. කණ්හදීපායන මම ම වීම් යයි වදාළහ.

10-7

නිග්‍රෝධ ජානකය

න වාහ මෙතං ජානාමී යන මෙය ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් දෙව්දත් අරබයා දේශනා කළ සේක. එක් දවසක් හික්කුහු "ඇවැත්නි, දේවදත්තයනි; ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔබට බොහෝ උපකාර ඇත්තේයි. තොප ශාස්තෘන් වහන්සේ නිසා පැවිද්ද ලැබුවේය. උපසම්පදාව ලැබුවේය. ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය උගත්තේය. ධ්‍යාන ඉපදවීය. තොපගේ ලාභ සත්කාරද දසබලයන් සතුයයි හික්කුන් විසින් කී කල්හි, තණකොළ කඩක් ඔසවා ඉමණ හවත් ගෞතමයන් විසින් මට කළ මෙපමණ ගුණයක් හෝ නො දකිමිසි කී කල්හි දම්සභාවෙහි කථාවක් උපදවාලූහ. බුදුරජු අවුත් මහණෙනි, කවරනම් කථාවකින් දන් හුන්නාහුදැයි විමසා, මෙනම් වූ කතාවකැයි කී කල්හි මහණෙනි! දේවදත්ත කළගුණ නොදන්නා මිත්‍රදෝහී වූයේ දැන්ම පමණක් නොවේ පෙරද මිත්‍රදෝහී වූයේ ම යයි කියා අතීතය ගෙනහැර දක්වීය.

අතීතයෙහි රජගහනුවර මගධ මහරජු රාජ්‍යය කරවීය. එකල්හි රජගහනුවර සිටුතුමා තමාගේ පුතාට ජනපද සිටුවුගේ දුව ගෙන ආවේය. ඇය වද තැනැත්තියක වූවාය. ඉක්බිති මෑත කාලයෙහි ඇයට සත්කාර පිරිහුනේය. අපගේ පුතුගේ නිවසෙහි වද ස්ත්‍රියක් වසන කල්හි කුලවංශය කෙසේ නම් වැඩෙන්නේදැයි. යම්සේ ඇය එය අසයිද එසේද කථා

උපදවයි. ඇය එය අසා, වේවා. ගැබ්ණියක්ගේ ආකාරයකොට මොවුන් වංචා කරන්නෙමිසි සිතා තමාගේ යහපත පිණිස හැසිරෙන කිරිමවකට කීවාය. මෑණියනි, ගැබ්ණියෝ නම් කවරක් කවරක් කරන්දැයි ගැබ්ණියකගේ ආරක්‍ෂාවට කරන දේ විමසා එය අසා සෘතුචන් කාලය සඟවා ඇඹුල් ආදියෙහි රුවි කරන්නියක වී, අත් පා ඉදිමෙන කල්හි අත්පා වල පිටිපතුල් තලවා සණ වූ ඒවා කරවීය. දවස් දවස්හි රෙදි වෙලීමෙන් බඩ වැඩිම කරවීය. පියයුරු මුව කළු කරවීය. සිරුරු කටයුතු කරන්නීද ඒ කිරිමවගෙන් අත්තැනක අනිකෙකුගේ හමුවෙහි නොකරයි. සැමියාද ඇයට ගර්භාරක්‍ෂාව දුන්නේය. මෙසේ නවමසක් වාසය කර දැන් සිය ජනපදයෙහි පියාගේ ගෙට ගොස් වදන්නෙමිසි නැදිමයිළනුවන්ට කියා රියට නැගී මහත් පිරිවර සමග රජගහ නුවරින් නික්ම මාර්ගයට පිළිපන්නේය. ඇයගේ ඉදිරියෙන් ඉදිරියෙන් එක් තවලමක් යයි. තවලම සිට ගිය තැනට මැය උදෑසන කාලයෙහි පැමිණෙයි.

ඉක්බිති එක් දිනයක ඒ තවලමෙහි එක් දුප්පත් ස්ත්‍රියක් රාත්‍රියෙහි එක් නුගඟසක් මුලදී පුතෙක් වදා, උදෑසන තවලම යන කල්හි තවලම නැතිව මම දිවිපැවැත්මට යෑමට නොහැකි වන්නෙමි. ජීවත්වන තැනැත්තිය විසින් පුතෙකු ලබන්නට හැකිය යි නුගඟස මුල ඇතුලෙහි වැදෑමහද ගැබ්මලද අතුරා පුතා විසිකර දමා ගියාය. දරුවාට දෙවියෝ අරක්ගත්හ. ඔහු වනාහි අනිකෙකු නොව බෝධිසත්වයෝමය. හෙතෙම එකල්හි එවැනි පිළිසිද ගැනීමක් ගත්තේය. දෙවන තැනැත්තිය උදෑසන කාලයෙහි එතැනට පැමිණ ගර්භකෘත්‍යය කරන්නෙමිසි ඒ කිරිමව සමග නුගඟස මුලට ගියා රත්වන් වූ දරුවා දෑක මෑණියෙනි, අපගේ කටයුත්ත සම්පූර්ණ වූයේ යයි රෙදිකඩ ඉවත්කර උකුල පෙදෙස ලෙයින්ද ගැබ්මලින්ද ගල්වා තමාගේ ගැබ්බරින් නිදහස් වූ බව දැන්වීය. එකෙණෙහි ඇය තිරයෙන් වටකොට කුටුපහටු වූ පිරිවර ජනයා රජගහනුවරට හසුන් යැවූහ.

ඉක්බිති ඇයගේ නැදිමයිලෝ වැදූ කල්හි පටන් පියාගේ නිවසෙහි කවරක් කරන්නේද මෙහිම එවයි පණිවුඩ යැවූහ. ඇය ආපිට හැරී රජගහ නුවරටම පිවිසියාය. එහිදී ඇය පිළිගෙන දරුවාට නම තබන්නේ නුගඟස මුල උපන් හෙයින් නිග්‍රෝධ කුමාරයායි නම් කළාහුය. එදවසම සිටුවරයාගේ ලේලියද වැදීම සඳහා කුලගෙට එන්නී අතරමගදී එක් ගසක අත්තක යට පුත්‍රයෙකු වැදූවාය. ඔහුට සාධ කුමාරයායි නම් කළාහුය. එදවසම සිටුවරයා ඇසුරුකොට වසන්නා වූ සන්නාලියාගේ

භාර්යාවද රෙදිවැරලි අතර පුතෙකු වැදුවාය. ඔහුට පොත්තික යයි නම් කළාහුය. මහසීටු තෙමේ ඒ දරුවෝ දෙදෙනාම නිග්‍රෝධ කුමාරයා උපන් දවසෙහිම උපන්නේ යයි අණකොට ගෙන්වා ඔහු සමගම ඇතිදැඩි කෙළේය.

ඔවුහු එකට වැඩි සුදුසු වයසට පැමිණියේ තක්ෂිලාව ගොස් ශිල්ප උගත්තාහුය. සිටුපුත් දෙදෙනා ආචාර්යයන්ට කහවනු දෙදහසක් දුන්නාහුය. නිග්‍රොධ කුමාරයා පෝතිකව තමා සමීපයෙහි ශිල්ප පිහිටුවීය. නිමකළ ශිල්ප ඇති ඔවුහු ආචාර්යවරයාට කියා නික්මුණාහු ජනපද චාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නෙමු යි පිළිවෙලින් බරණැසට පැමිණ එක් ගසක් මුල හොත්තාහුය. එදින බරණැස් රජු කළුරිය කොට සත්වන දවසයි. හෙට ඵ්‍රස්ස, (රාජ) රචය යොදමු යයි නගරයෙහි බෙර හැසිරවූහ. ඒ තුන් යහළුවෝ ගසමුල වැතිර නිදන කල්හි පොත්තික තෙමේ ඉතා උදෑසන නැගිට නිග්‍රෝධ කුමාරයාගේ පාදයන් පිරිමදිමින් හුන්නේය.

ඒ ගසෙහි වාසය කළ කුකුළන් අතර මත්තෙහි වූ කුකුළා යට සිටි කුකුළාගේ සිරුරෙහි වසුරු හෙලීය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුට 'කවරෙකු විසින් මේ වසුරු හෙලන ලද දැයි' කිය. යහළුව නොකිපෙව. මා විසින් නොදන හෙළන ලදැයි කිය. බොල තෝ මගේ සිරුර තමාගේ වැසිකිළිය යයි සිතන්නෙහිද? මගේ පමණ නොදන්නෙහි යයි. ඉක්බිති දෙවැන්නා ඔහුට බොල තොපට නොදන්නා වූ මා විසින් කරන ලදැයි කී කල්හිද කිපියෙහිමය. තොපගේ පමණ නම් කවරක් දැයි කිය. යමෙක් මා මරා මස් කයිද ඔහු උදෑසනම දහසක් ලබයි. කුමක් හෙයින් මම මානය නො කරන්නෙමිද? ඉක්බිති දෙවැන්නා ඔහුට කීවේය. බොල මෙපමණකින් තෝ මානය කෙරෙහි යමෙක් මා මරා මිහිරි මස් කයිද ඔහු උදෑසනම රජවෙයි. යමෙක් මධ්‍යම මස් කයිද ඔහු සේනාපති වෙයි. යමෙක් ඇට සහිත මස් කයිද ඔහු භාණ්ඩාගාරික වෙයි යි කිය.

පොත්තිකයා ඒ කථාව අසා අපට දහසකින් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? රාජ්‍යයම උතුමැයි වහා ගසට නැගී මත්තෙහි නිදාගත් කුකුළා මරා අඟුරුවල පිස මිහිරි මස නිග්‍රෝධට දුන්නේය. මධ්‍යම මස සාබ්බද ඇට සහිත මස තමා විසින්ද කෑවේය. කාද යහළුව නිග්‍රෝධය, ඔබ අද රජ වන්නෙහිය. යහළුව සාබ්බ, ඔබ සේනාපති වන්නෙහිය. මම භාණ්ඩාගාරික වෙමි යි කියා කෙසේ දැනිදැයි විමසන ලද්දේ ඒ පුවත දැන්වීය. ඒ තිදෙනාම උදේ ආහාර වේලාවෙහි බරණැසට ගොස් එක්

බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ නිවසෙහි ගිතෙල් හා උක්සකුරු මිශ්‍ර කිරීමත් අනුභව කර නගරයෙන් නික්ම උයනට පිවිසියාහුය. නිග්‍රෝධ කුමාරයා ගල්තලාවක හොත්තේය. අන් දෙදෙනා පිටත හොත්තාහුය.

එසමයෙහි පස්වැදෑරුම් රාජ කකුධ භාණ්ඩයන් ඇතුලත තබා රාජ රථය විහිදුවාලූහ. එහි විස්තර කථාව මහාජතක ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය. ඵ්‍රස්ස රථය උයනට ගොස් ආපසු හැරී නැගීමට සුදුසු ලෙස සැදුනක් වී සිටියේය. පුරෝහිතයා උයනෙහි පිංවත් සත්වයෙකු විය යුතුයයි උයනට පිවිස කුමාරයා දක සඵව පාදයෙන් ඉවත්කර පාදයන්හි ලක්ෂණ සලකා බරණැස රාජ්‍යය තිබේවා! සියළු දඹදිවද රජවීමට සුදුස්සෙකැයි සියළු තුර්ය භාණ්ඩයන් වාදනය කරවීය. නිග්‍රෝධ කුමාරයා අවදි වී සඵව ඉවත්කොට මහජනයා බලා අනෙක්පිට හැරී හොත්තේ මදක් කල්ගෙවා ගල්තලාවෙහි පළගින් හුන්නේය. ඉක්බිති පුරෝහිතයා දණින් සිට දේවයන් වහන්ස, ඔබට රාජ්‍යය පැමිණෙයි යි කියා මැනවයි කී කල්හි එහිම රන් රාසියක තබා අභිෂේක කෙළේය. හෙතෙම රාජ්‍යයට පත්වී සාබට සේනාපති තනතුර දී මහත් වූ සත්කාර සහිතව නගරයට පිවිසියේය. පොත්තිකද ඔහු සමගම ගියේය. මහාසත්ව තෙමේ එතැන් පටන් බරණැස් නුවර දූහැමිව රාජ්‍යය කරවීය.

ඔහු එක්දිනක් මව්පියන් සිහිකොට සාබට කීවේය. යහළුව, මව්පියන්ගෙන් තොරව පවතින්නට නොහැකිය. මහත් වූ පිරිවර සමග ගොස් අපගේ මව්පියවරුන් ගෙන එවයි. (කීය) සාබයා මට එහි යෑමෙන් වැඩක් නැතැයි ප්‍රතික්ෂේප කළේය. අනතුරුව පොත්තිකට ඇනවීය. හෙතෙම මැනවයි එහි ගොස් නිග්‍රෝධගේ මව්පියන්ට, තොපගේ පුත්‍රයා රාජ්‍යයෙහි පිහිටියේය. එව් යමුයි කීය. ඔවුහු දරුව, අපට මේ ප්‍රමාණවත් සම්පත් ඇත. එහි යෑමෙන් කම් නැතැයි ප්‍රතික්ෂේප කළාහුය. සාබගේ මව්පියන්ටද දැන්වීය. ඔවුහුද නො කැමති වූහ. තමාගේ මව්පියෝ කීහ. අපි සන්තාලි කර්මාන්තයෙන් ජීවත් වන්නෙමු. වැඩක් නැතැයි ප්‍රතික්ෂේප කළාහුය.

හෙතෙම ඔවුන්ගේ සීත නොලැබ බරණැසටම පෙරලා අවුත් සෙන්පතියාගේ නිවසෙහි මාර්ග විධාව දුරුකර පසුව නිග්‍රොධව බලන්නෙමි යි සිතා ඔහුගේ නිවසෙහි දොරටුවට ගොස් තොපගේ යහළු වූ පොත්තික ආවේයයි සෙන්පතිතුමාට දන්වවයි දොරටුපල්ලාට කීවේය. හෙතෙම එසේ කළේය. සාබයා මෙතෙම මට රාජ්‍යය නොදී යහළු වූ

නිග්‍රෝධට දුන්නේ යයි ඔහු කෙරෙහි වෙර බැන්දේය. ඔහු ඒ අසාම කිපියේ අවුත් මොහුගේ යහළුවෙක් නම් කවරෙක්ද? උම්මත්තකයෙකි. දාසියගේ පුතෙකි. ඔහු ගනුවයි අත්, පා, දණ, වැළුම්ට යන තැන්වලින් කොටවා බෙල්ලෙන් ගෙන බැහැර කරවීය.

හෙතෙම සිතිය. සාධයා මම වෙතින් සේනාපති තනතුර ලැබ කළගුණ නොදන්නේ මිත්‍රද්‍රෝහී වූයේ මා කොටා බැහැර කරවීය. නිග්‍රෝධ වූ කලී පණ්ඩිතය. කළගුණ දන්නේය. සත්පුරුෂයෙකි. ඔහුගේම සමීපයට යන්නෙමිසි ඔහු රජ දොරට ගොස් ඔබගේ යහළු වූ පොත්තිකයා දොරටුවෙහි සිටියේ යයි රජුට දන්වා යැවීය. රජු කැඳවා එන්නා වූ ඔහු දූක අසුනින් නැගී සිට පෙරගමන් කොට පිළිසඳුර කථාකොට රැවුල් බැම ආදිය කරවා සියළු ආභරණයන්ගෙන් සැරසුනා වූ වළඳන ලද උසස් රස ආහාර ඇති ඔහු සමග සුවසේ හුන්නේ මවිපියන්ගේ තොරතුරු විමසා (ඔවුන්) නොපැමිණෙන බව ඇසීය.

සාධද පොත්තිකයා මා රජු හමුවෙහි බිඳින්නේ යයි මා ගිය කල්හි කිසිවක් කියන්නට නොහැකි වන්නේ යයි එහිම ගියේය. පොත්තික තෙමේ ඔහු සමීපයේදීම රජු අමතා දේවයන් වහන්ස, මම ගමන් වෙහෙසින් ක්ලාන්ත වූයේ සාධගේ ගෙට ගොස් විධාහැර මෙහි පැමිණෙන්නෙමිසි ගියෙමි. ඉක්බිති සාධයා මට 'මම නොදනමි'යි කියා මා කොටවා බෙල්ලෙන් ගෙන බැහැර කරවීය යි. ඔබ මෙය අදහවී දැයි කියා ගාථා තුනක් කීවේය.

නවාහ මෙතං ජානාමි කොවායං කසස වාතිවා
යථා සාධො වදී එවං - නිග්‍රොධ කිතති මඤ්ඤසී

1. නිග්‍රෝධ රජතුමනි, යම් සේ සාධයා මම මොහු නොහඳුනමි. කාගේ කවුරුදැයි නොදනමි යි කීවේද කිම? ඔබද එසේ සිතගිද?
2. අනතුරුව සාධගේ වචනය කරන්නා වූ පුරුෂයෝ මට මුඛප්‍රහාර දී බෙල්ලෙන් අල්ලා බැහැර කළාහුය.
3. රජතුමනි, ඔබගේ මිත්‍රයෙකු වූ කළගුණ නොදන්නා වූ තුවණ නැත්තා වූ මිත්‍රද්‍රෝහී වූ සාධ විසින් මෙබඳු වූ පහත් කටයුත්තක් කරන ලදී.

එහි කිනති මඤ්ඤසී යනු සාධයා යම් සේ මට කීවේද කිමද ඔබද එසේම සිතහිද නැතහොත් අන් පරිද්දකින් සිතහිද සාධයා මෙසේ මට කියන්නේ යයි අදහන්නෙහිද එය නොඅදහන්නෙහිද යන අදහසයි. ගලවිනීතෙන යනු බෙල්ලෙන් අල්ලා ගැනීමෙන් දුබ්භිතා මිත්‍රදෝහි වූවහු විසින්. ඒ අසා නිග්‍රෝධ රජු ගාථා සතරක් කීවේය.

4. යහළුව,ඔබ යමක් මට කීවෙහිද මම මෙය නොදනිමි. සාධයා විසින් යම් හිරිහැරයක් කරන ලදද එය මට කිසිවෙක් නොකීවේය.

5. ඔබ මටත් සාධයාටත් යන යහළුවන් දෙදෙනාටම සමාන ලෙස සංග්‍රහ කෙළේය. මිනිසුන් අතර මහත් බව ලද ඉසුර අපට දුන්නේය. ඔබ වෙතින් දියුණුව ලැබුනි. මෙහි සැකයක් නැත.

6. යම්සේ ගින්නෙහි ලූ බීජය දවේද නොවැඩේද මෙසේ අසත් පුරුෂයා විෂයෙහිදී කළ යහපත නැසේ. නොවැඩේ.

7. කළගුණ දන්නා වූ සිල්වත් වූ යහපත් පැවතුම් ඇති පුරුෂයා කෙරෙහි කරන ලද්ද යහපත් කෙතක රෝපණය කරන ලද බීජයක් මෙන් නොනැසේ.

එහි සංසති යනු කියයි. කඩඨනං කතං යනු ඇදීම් තල්ලුකිරීම් තැලීම් කෙටීම් සංඛ්‍යාත වූ හිරිහැර කරන ලද්දී අර්ථය. සබ්බං සාජ්චකරො යනු යහළු පොත්තිකය, ඔබ යහළුවන්ට යහපත් ජීවිකාව ඇති කරන්නෙකි. ජීවිතය උපදවන්නෙකි. මම සාධසස වූහයං යනු මටද සාධටද යන යහළුවන් දෙදෙනාටම යන අර්ථය. ණං නො ඉසසරියං යනු ඔබ අපට ඉසුරු දුන්නේ වෙහි. ඔබ වෙතින් අප විසින් මෙය ලබන ලදී. මහගගතං යනු මහත් බවයි.

මෙසේ නිග්‍රෝධ රජු මෙසේ කියන කල්හි සාධයා එහිම සිටියේය. ඉක්බිති රජු ඔහුගෙන් සාධය, මේ පොත්තිකව හඳුනාන්නෙහිදැයි විමසීය. හෙතෙම නිශ්ශබ්ද විය. ඉක්බිති රජ ඔහුට දඬුවම් පනවන්නේ අටවන ගාථාව කීවේය.

8. අසත්පුරුෂ සිතුවිලි ඇති, ලාමක වූ, කපටි වූ මේ සාධයා පිහියෙන් ඇත නසත්වා. මොහුගේ ජීවිතය නොකැමති වෙමි යි.

එහි ජමමං යනු ලාමක, නෛතිකං යනු කපටි. ඒ අසා පෝතික කියනුයේ මේ මෝදියා මා නිසා නොනැසේවා යි සිතා නවවන ගාථාව කීවේය.

9. මහරජතුමනි, අසත්පුරුෂ වූ මොහුට ඤාමා කෙරේවා. මළවුන්ගේ ප්‍රාණින් නැවත ගෙනඒමට නොහැකිය. දේවයන් වහන්ස, කමා කරන්න. මම මොහුගේ මරණය කැමති නොවෙමි.

එහි බමාතසස යනු මොහුට ඤාමා කෙරේවා. මේ අසත්පුරුෂයාට කමා කරව යන අර්ථයි. දුපපටි ආනයා යනු මළහුගේ ප්‍රාණය නැවත ගෙන ඒමට නොහැකිය.

රජු ඔහුගේ වචනය අසා සාධට කමා කළේය. සෙන්පති තනතුර පෝතිකට දෙනු කැමති විය. හෙතෙම නොකැමති විය. ඉක්බිති සියළු සේනාවන්ගේ විමසීමට සුදුසුවන භාණ්ඩාගාරික තනතුර දුන්නේය. පෙර මේ තනතුර නොවීය. එතැන් පටන් ඇති විය. මෑත කාලයෙහි පෝතික භාණ්ඩාගාරිකයා පුත් දුන්ගෙන් වැඩෙන්නේ තමාගේ පුත් දුවරුන්ට අවවාද වශයෙන් අවසාන ගාථාව කීවේය.

10. නිග්‍රෝධ රජුම සේවනය කරන්නේය. සාධයා ඇසුරට නොයන්නේය. සාධයා වෙත ජීවත් වනවාට වඩා නිග්‍රෝධ වෙත මරණය උතුම්ය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ දෙවිදන් පෙරද කළගුණ නොදන්නේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සාධයා දෙවිදන් විය. පෝතික ආනන්ද විය. නිග්‍රෝධ රජු මම ම වූයෙමි යි වදාළ සේක.

10-8

තක්කළ ජාතකය

න තකකලා සනති න ආලුපානී යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වාසය කරන සේක් පියා පෝෂණය කර එක් උපාසකයෙක් අරබයා දේශනා කළ සේක. හෙතෙම එක් දිළිඳු කුලයෙක උපන්නේ මව කඵරිය කළ කල්හි උදෑසනම නැගිට දන්මදින දහැටි, මුහුණ සේදීමට වතුර ආදී දේ කරන්නේ කුලියක් හෝ කෘෂි කර්මාන්තයක් හෝ කොට ලද සම්පත්වලට සුදුසු වූ කැඳ බත් ආදිය සම්පාදනය කොට පියා පෝෂණය කෙළේය. ඉක්බිති පියා ඔහුට කීවේය. දරුව, ත්‍රුඹ හුදකලාව ඇතුළත ද පිටත ද කළයුතු දේ කරහි. තොපට එක් කුල දරියක ගෙන එන්නෙමි. ඇය තොපගේ ගෙයි කළ යුත්තක් වේනම් එය කරන්නේයයි. පියාණෙනි, ස්ත්‍රීහු නම් ගෙට ආවා මගේද තොපගේද සිත සතුටු නොකරන්නේමය. මෙවැන්නක් නොසිතුව. මම දිවි ඇති තෙක් ඔබ පෝෂණය කර තොප ඇවෑමෙන් කළයුත්ත දැනිමි යි. ඉක්බිති පියා ඔහු නොකැමති වන්නේම එක් කුළ දරියක ගෙන ආවේය. ඇය යටහත් පැවතුම් ඇත්ති මාමණ්ඩියට ද ස්වාමියාට ද උපකාර කරන්නී වූවාය. ඇයගේ ස්වාමියාද මගේ පියාට උපකාරී යයි සතුටු වී ලබන ලබන ලද ප්‍රියමනාප දේ ගෙනවිත් දෙයි. ඇයද එය මාමණ්ඩියටම එළවයි. ඇය මෑත කාලයෙහි සිතුවාය. මගේ සැමියා ලබන ලබන ලද දෙය පියාට නොදී මටම දෙයි. ඒකාන්තයෙන් පියා කෙරෙහි සෙනෙහ නැත්තේ වී. මේ මහල්ලා එක් උපායකින් මගේ ස්වාමියාට පිළිකුල් කර ගෙයින් බැහැර කරන්නෙමියි ඇය එතැන් පටන් ඉතා සීතල වූ හෝ ඉතා උණුසුම් වූ වතුර ගෙන එයි. ඉතා ලුණු ඇති හෝ ලුණු නැති වෘක්ඛජනද නොකැමිඳුන සහල් ඇති හෝ ඉතා තෙත් (බෙරි) වූ බත්ද යනුවෙන් මේ ආදී වශයෙන් කෝපය ඉපදීමට කරුණුකොට ඔහු කිපුන කල්හි කවරෙක් මේ මහල්ලාට උපස්ථාන කිරීමට හැකි වන්නේදැයි පරූෂ වචන කියා කළහ වැඩිය. ඒ ඒ තැන කෙළ පිටු හෙලාද සැමියාට දොස් කියවයි. පියාගේ කටයුතු බලන්න. මේ මේ දෙය නොකරවයි කී කල්හි කිපෙයි. මේ ගෙයි පියා හෝ මා හෝ (දෙදෙනාගෙන් එක් අයෙකු) වාසය කරවවයි. ඉක්බිති ඔහු ඇයට සොඳුර, ඔබ තරුණය. කවර හෝ තැනක ජීවත් වන්නට හැකිය. මගේ පියා මහඵය. ඔබ ඔහු නොඉවසන්නී නම් මේ ගෙයින් නික්මෙවයි කීවේය. ඇය බියපත් වූවා මෙතැන් පටන් මෙසේ නොකරමියි මාමණ්ඩියගේ පාමුල වැටී වැඳ කෂමා කරවා ප්‍රකෘති

ස්වරූපයෙන්ම පෝෂණය කරන්නට පටන් ගත්තේය. ඉක්බිති ඒ උපාසකයා පළමු දවස්වල ඈය විසින් කරදරයට පත්කරන ලද්දේ ධර්මශ්‍රවණය පිණිස බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සමීපයට නොගොස් ඈය ප්‍රකෘති තත්වයෙහි සිටි කල්හි ගියේය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුට උපාසකයා, සත්අට දවසක් බණ අසන්නට නොපැමිණියේ කිමැයි විචාළේය. ඔහු ඒ කරුණ පැවසීය. දැන් වූ කලී ඈයගේ කථාව නොගෙන පියා බැහැර නොකරවීය. පෙර වනාහි මැයගේ කථාව ගෙන අමුසොහොනට ගෙනගොස් වළක වැළලුවේය. එහි ඔහු බහාලා මරණ කල්හි මම සත් අවුරුදු වයස් ඇත්තේ වී මව්පියන්ගේ ගුණ පියා මැරීමේ කටයුත්තෙන් වලක්වාලීය. එකල්හි ඔබ මගේ කථාව අසා ඔබේ පියා දිවි ඇතිතෙක් පෝෂණය කර දෙවිලොව පිහිට කොට ඇත්තේ විය. මෙතෙම මව්පියන් දෙන ලද අවවාද අන්‍ය භවයකට ගියේද ඔහු අත්නොහරී. මේ කරුණින් ඈයගේ කථාව ගෙන දැන් තොප විසින් පියා බැහැර නොකරන ලදී යයි කියා ඔහු විසින් ඉල්ලන ලද්දේ අතීත ප්‍රචාන්තිය ගෙනහැර පෑවේය.

අතීතයෙහි බරණැස්නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි කසීරට එක්තරා ගමක එක් කුලයක එකම පුතෙක් විය. නමින් වසිට්ඨක නම් වී. හෙතෙම මව්පියන් පෝෂණය කරන්නේ මව කඵරිය කළ කල්හි පියා පෝෂණය කරව යයි සියල්ල වර්තමාන ප්‍රචාන්තිය ආකාරයෙන්ම කිවයුතුය. මෙයනම් මෙහි වෙනස වේ. එකල්හි ඒ ස්ත්‍රිය පියාගේ කටයුතු බලව. මේ මේ දෙය නොකරවයි කී කල්හි කිපෙයි යයි කියා ස්වාමීනි, ඔබේ පියා වණ්ඩය. පරූෂය. නිතර කලහ කරයි. ජරාවෙන් දිරා ගියේ ලෙඩින් පීඩාවට පත්වූයේ නොබෝ කලකින්ම මරණයට පත්වන්නේය. මම මොහු සමග එකම ගෙයක වසන්නට නොහැක්කෙමි.

මෙතෙම දින කිහිපයකින් තෙමීම මැරෙන්නේමය. ඔබ මොහු අමු සොහොනට ගෙනගොස් වළක් සාරා මොහු එහි බහා උදල්ලෙන් හිස සිඳ ජීවිතක්‍ෂයට පත්කර මත්තෙහි පස්වලින් වසා එවයි කීවාය. හෙතෙම ඈය විසින් නැවත නැවතත් කියනු ලබන්නේ සොඳුර, මිනී මැරීම නම් බැරැරුම් දෙයකි. ඔහු කෙසේනම් මරන්නෙමිදැයි කීය. මම තොපට උපාසක් කියන්නෙමි. කියවයි. ස්වාමීනි, ඔබ ඉතා අළුසමී කාලයෙහි පියා හොත් තැනට ගොස් යම් සේ සියල්ලෝම අසන්ද මෙසේ මහා ශබ්දයක් කර පියාණනි, අසවල් ගමෙහි තොපගේ ණයකරුවෙක් මා ගිය කල්හි නොදෙයි. ඔබ ඇවෑමෙන් නොදෙන්නේමය. හෙට යානාවක නැගී යානය යොදවා ඔහු එහි හිඳුවා අමුසොහොනට පමුණුවා වළක්

සාරා සොරුන් විසින් පැහැරගත් ශබ්දය කොට මරවා වළෙහි දමා හිස බිඳ නා එවයි කිය.

වසිට්ඨකයා මේ උපාය ඇතැයි ඇයගේ වචනය පිළිගෙන යානයෙන් ගමන සුදානම් කෙළේය. ඔහුට සත්වයස් ඇති එක් පුතෙක් ඇත. පණ්ඩිතය, කීමෙහි බුහුටිය. හෙතෙම මවගේ වචනය අසා මගේ මවගේ පවිටු ස්වරූපය නිසා මගේ පියා, පියා නැසීමේ කටයුත්ත කරයි. මම මොහුගේ පියා නැසීමේ කාර්යය කරන්නට නොදෙන්නෙමියි වහා ගොස් ආර්යයා (සීයා) සමග හොත්තේය. වසිට්ඨකයාද කියන ලද වේලාවෙහි යානය යොදවා පියාණනි, එව පියාණනි. ණය ආපසු ගන්නෙමුයි පියා යානයෙහි හිඳුවාලීය. කුමාරයාද පළමුවම යානයට නැංගේය. වසිට්ඨකයා ඔහු වලක්වාලන්නට නොහැකි වන්නේ ඔහු සමගම අමු සොහොනට ගොස් පියාද පුතාද යානය සමගින් පසෙක තබා තෙමේ බැස උදුල්ල ගෙන එක් පිළිසන් වූ තැනක සිව්ඊස් වළක් කැනීමට පටන් ගත්තේය. කුමාරයා (යානයෙන්) බැස ඔහුගේ සමීපයට ගොස් නොදන්නේ මෙන් කථා උපදවා පළමු ගාථාව කීවේය.

න තකකලා සනති න ආඥපානි
න බිලාලියො න කලමබානි තාත
එකො අරඤ්ඤමහි සුසානමඤ්ඤ
කිමනීකා තාත බණාසි කාසුං නම්

1. පියාණනි, කුකුලලද වැල් අලද සිරි අල ද තල් අල ද නැත. එහෙත් තනිව වනයෙහි අමුසොහොන මැද වළක් සාරහිය. (පියාණනි,) කුමක් කැමැත්තෙහිද?

එහි න තකකලා සනත යනු ආහාර පිණිස වන අල වර්ග නැත. ආඥපා යනු වැල්අල. බිලාලියො යනු සිරි අලය. කලමබා යනු තල් අලය.

ඉක්බිති ඔහුගේ පියා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. දරුව, ඔබේ මුත්තණුවෝ නොයෙක් රෝගයන්ගේ දුකින් යුක්ත වූවෝ ඉතා දුර්වලයහ. අද මම ඔහු වළෙහි දමමි. මොහුගේ ඒ ජීවත්වීම නොකැමැත්තෙමි.

එහි අනෙකව්‍යාධිහි යනු නොයෙක් රෝගයන් නිසා උපන් දුකින් පෙළනා ලද්දේ. න හිසස කං යනු මම මේ ඔබගේ මුත්තණුවන්ගේ ඒ දුක්බර ජීවිතය නොකැමැත්තෙමි. මෙබඳු වූ ජීවිත මැරීමම උතුම්යයි හඟින්නේ ඔහු වළෙහි වළලන්නෙමියි.

ඒ අසා කුමාරයා ගාථා අර්ථයක් කිය.

මෙවැනි පව්වු සිතිවිල්ලක් ලබන ලද්දේය. අතිශයින් අහිතකර වූ දරුණු කටයුත්තක් කරන්නෙහිය.

එහි අර්ථය, පියාණනි, ඔබ පියා දුකෙන් මුදවන්නෙමියි මරණ දුකෙහි යොදවන්නේ මේ පව්වු සිතුවිල්ලක් ලබන ලදී. ඒ සිතුවිලි වශයෙන් යහපත ඉක්මවා සිටි හෙයින් අතිශයින් අහිත වූ කටයුත්තක් කරහිනුයි ලුද්දං යනු වේ.

මෙසේද කියා පියාගේ අතින් උදල්ල ගෙන නුදුරෙහි අන් වළක් කපන්නට පටන් ගත්තේය. ඉක්බිති පියා ඔහු වෙත එළඹ දරුව, කුමක් සඳහා වළක් සාරහිදැයි විචාළේය. ඔහුට මෙසේ කියන්නේ තුන්වන ගාථාව කීවේය.

3. පියාණනි, මව්සින්ද මෙවැනි වූ කර්මප වූ ජරාවට පත්වූ ඔබ ලබන්නෙමි. ඒ කුලසිරිතට අනුව පවත්නේ මමද ඔබ වළෙහි වළලන්නෙමියි.

එහි අර්ථය, පියාණනි, මම ද මේ වළෙහි ඔබ මහලු කාලයෙහි වළලන්නෙමි. පියාණනි, මෙසේ මා විසින් කළ කල්හි මේ වළෙහි ජරාවට පත් වූ ඔබ මෙවැනි කටයුත්තක් ලබන්නෙහිය. ඔබ විසින් පවත්වන ලද යම් මේ කුලසිරිතට අනුව පවතින්නේ වයසට පැමිණියේ භාර්යාව සමග වසන්නා වූ මමද ඔබ වළෙහි වළලන්නෙමි.

ඉක්බිති ඔහුගේ පියා සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. කුමාරය, ඔබ පරුෂ වචනයෙන් මා ගටා කියන්නෙහිය. මගේ ඔරස පුත්‍රයෙකු වැනි වූ තොප මා කෙරෙහි අනුකම්පා විරහිත වෙහිද?

එහි පකුබ්බමානො යනු අභිභවනය කරන්නේ. ආසජ්ජ යනු ගටා.

මෙසේ කී කල්හි පණ්ඩිත කුමාරයා එක් පිළිතුරු ගාථාවක්ද ප්‍රීතිවාක්‍ය දෙකක්දැයි ගාථා තුනක් කීවේය.

5. පියාණනි, මම ඔබ කෙරෙහි අනුකම්පා විරහිත වන්නේ නොවෙමි. මම ඔබට හිතානුකම්පී වෙමි. මේ කරනු ලබන පවිටු කටයුත්තෙන් අප විසින් වලක්වාලන්නට සුදුසු වන්නෙමි.

6. වසිටයයෙනි, පවිටු ස්වරූප ඇති යමෙක් නිරපරාධී වූ මවට හෝ පියාට හෝ හිංසා කෙරේද හෙතෙම සැක නැතිවම මරණින් මතු පරලෝ වශයෙන් නිරයට යන්නේය.

7. වසිටයයෙනි, යමෙක් මවට හෝ පියාට හෝ කෑමෙන් බීමෙන්ද උපස්ථාන කෙරේද ඔහු සැක නැතිවම මරණින් මතු පරලෝ වශයෙන් සුගතියට යන්නේය.

පුත්‍රගේ මේ ධර්මකථාව අසා පියා අටවන ගාථාව කීවේය.

8. පුත්‍රය, ඔබ මට අනුකම්පා විරහිත වූයේ නොවෙයි. පුත්‍රය, ඔබ මට හිතානුකම්පා ඇත්තේ වෙහිය. මම මව විසින් කියනු ලබන්නේ මෙවැනි දරුණු කටයුත්තක් කරමි.

එහි අභං ව කං මාතරා යනු මම තොපගේ මව විසින්, මේ මෙම කර්මයෙහි යොදවයි යනු පාඨයි.

ඒ අසා කුමාරයා කියනුයේ පියාණනි, ස්ත්‍රීහු නම් දොස් උපන් කල්හි නිග්‍රහ කරනු නොලබන්නී නැවත නැවත පව් කරත්. මගේ මව යම්සේ නැවත මෙවැන්නක් නොකරයිද එසේකොට ඇය තෙරපන්නට වටනේයයි නවවන ගාථාව කීවේය.

9. යහපත් පැවතුම් නැති යම් මේ භාර්යාවක් ඔබට වේද ඇය මා ප්‍රසූත කළ මගේ මව වන්නීය. ඇය සිය නිවසින් ඉවත් කළ යුතුය. ඇය ඔබට වෙනත් දුකක් ගෙන දෙන්නේමය.

වසිට්ඨකයා පණ්ඩිත පුතුවගේ කථාව අසා සොම්නස් වී දරුව, යමු යයි කියා පියා හා පුතා සමග යානයෙහි හිඳ ගියේය. ඒ නොමනා හැසිරීම් ඇති ස්ත්‍රියද අපගේ කාලකණ්ණියා ගෙයින් නික්මුනේ යයි තුටුපහටු වූයේ තෙත ගොමින් ගෙය පිස දමා කිරිබත් උයා එන්නා වූ මාර්ගය බලන්නී එන්නා වූ ඔවුන් දැක නික්මුන කාලකණ්ණියා නැවත ගෙන ආවේ යයි කිපී, බොල නික්මුණු කාලකණ්ණියා නැවත ගෙන පැමිණියේ යයි අපහාස කෙළේය.

වසිට්ඨකයා කිසිවක් නොකියා යානය මුදවා නොමනා හැසිරීම් ඇත්තිය, කුමක් කියන්නෙහිදැයි ඇයට මොනවට තලා මෙතැන් පටන් මේ ගෙට නොපිවිසෙහියි පාදයන් ගෙන බැහැර කෙළේය. අනතුරුව පියාද පුතාද තෙමේම නහවා තිදෙනාම කිරිබත් කෑවාහුය. පව්ටු ස්වභාව ඇති ඇයද කිහිප දිනක් අන් ගෙයක වාසය කළාය. එකල්හි පුතා පියාට කීවේය. පියාණනි, මගේ මව මෙපමණකින් වරද අවබෝධ කරන්නී නොවේ. තෙපි මගේ මව හැකුළුණු සිත් ඇත්තියක කරන්නට අසවල් ගමෙහි මගේ මාමාගේ දියණියක ඇත. ඇය මගේ පියාද පුතද මාද ආරක්‍ෂා කරන්නීය. ඇය ගෙන එන්නෙමියි කියා මල්-සුවද විලවුන් ආදිය ගෙන යානාවකින් නික්මී කෙත්වත්හි (සුදුසු තන්හි) හැසිර සවස එවී යයි. හෙතෙම එසේ කළේය. අසල්වැසි කුලයන්හි ස්ත්‍රීහු 'තොපගේ ස්වාමියා අන් භාර්යාවක ගෙන ඒමට අසවල් ගමට ගියේ'යයි ඇයට කීවාහුය.

ඇය දැන් මම නැසුනේ වෙමි. නැවත මට අවසරයක් නැතැයි බියෙන් තැනි ගැනී පුතුවම අයදින්නෙමියි වහා පුතුවගේ සමීපයට ගොස් ඔහුගේ පාදයන්හි වැටී 'ඔහු හැර මට අන් පිළිසරණක් නැත. මෙතැන් පටන් තොපගේ පියාද මුත්තණුවන්ද සරසන ලද දාගැබක් මෙන් පෝෂණය කරන්නෙමි. නැවත මා මේ ගෙදර පිවිසීම කරහි යයි කිය. හෙතෙම මැණියනි, යහපති. නැවත මෙබන්දක් නොකරව. අප්‍රමාද වෙවයි කියා පියා එන කල්හි දසවන ගාරාව කිය.

10. යහපත් පැවතුම් නැති, යම් භාර්යාවක් ඔබට වේද ඇය මා ප්‍රසූත කළ මගේ මව වන්නීය. පව්ටු ස්වභාව ඇතිව හුන්නී වූ ඇය ඇතින්නියක මෙන් වසගයට පත් වූවා නැවත පැමිණේවා.

එහි කරෙණුවා යනු පියාණනි, ඇය නොසැලෙන්ති බවට පත් වූ ඇතින්තියක මෙන් දමනය වූවා. වසඟයට පමුණුවන ලද්දී වෙනසක් නැතිව සේවය කරන බවට පත් වූවාය. පුනරාවජාතු යනු නැවත මේ ගෙට පැමිණේවා යනුයි.

මෙසේ හෙතෙම පියාට කියා ගොස් මව ගෙන ආවේය. ඇය ස්වාමියාද මාමාද කමා කරවා එතැන් පටන් දුමුණි වූවා. දෑහුම් බවෙන් යුක්ත වූවා. ස්වාමියාද මාමාද පුතාද පෝෂණය කළාය. දෙදෙනාම පුතාගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දානාදී පිං කර දෙවිලොව පිහිට කර ඇත්තෝ වූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි පියා පෝෂණය කළ තැනැත්තා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි පියා ද-පුතා ද-ලේලිය ද ඔවුහු ම වූහ. පණ්ඩිත කුමාරයා වනාහි මමම වීම් යයි වදාළහ.

10-9

මහා ධම්මපාල ජාතකය

කිතෙත වතං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ පළමු ගමනින් කිඹුල්වතට ගෝස නිග්‍රොධාරාමයෙහි වාසය කරන සේක් පියාගේ නිවෙස්නහි රජුගේ නොඇදහීමක් අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි සුදොවුන් මහරජු විසිදහසක් පිරිවර ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තම නිවෙස්නහි කැද-කැවිලි දී බත් අතර කාලයෙහි සතුටුවිය යුතු කථා කරන්නේ ස්වාමීනි, ඔබගේ වීර්ය වඩන කාලයෙහි දේවතාවෝ පැමිණ අහස්හි සිට ඔබගේ පුතු වූ සිද්ධාර්ථ කුමාරයා ස්වල්පාහාර ඇති නිසා මළේ යයි මට දැන්වුහයි කීය. බුදුරජු විසින් මහරජ, ඇදහුවෙදැයි කී කල්හි ස්වාමීනි, නොඇදහුවෙමි. අහස්හි සිට දේවතාවෝ කියන්නෝද මගේ පුතා බෝමැඩහි බුද්ධත්වයට නොපැමිණ පිරිනිවන්පෑමක් නම් නැතැයි ප්‍රතිකෂෙප කෙළෙමියි කීය. මහරජතුමනි, පෙර ඔබ මහාධර්මපාල කාලයෙහිද තොපගේ පුතු මළේය. මේ ඔහුගේ ඇටයි දක්වා කියන්නා වූ දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට අපගේ කුලයෙහි තරුණ කල කඵර්ය කිරීමක්

නම් නැතැයි විශ්වාස නොකළේය. දැන් වනාහි කුමක් හෙයින් අදහන්නෙහි දැයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජයය කරවන කල්හි කසිරට ධම්මපාල නම් ගමක් විය. එගම ධර්මපාල කුලය වසන බැවින් මේ නම ලැබුවේය. එහි දසකුසලපථ ධර්මයන් පාලනය කරන හෙයින් ධර්මපාල යනුවෙන්ම ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණයෙක් වාසය කරයි. ඔහුගේ කුලයෙහි අවසන් වශයෙන් දාස කම්කරුවෝද දන් දෙති. සිල් රකිති. පෙහෙවස් කර්මය කරති. එකල්හි බෝධිසත්ව තෙමේ ඒ කුලයෙහි උපන්නේය. ධර්මපාල කුමාරයා යනුවෙන්ම ඔහුට නම් කළාහුය. ඉක්බිති සුදුසු වයසට පත් ඔහුට පියා දහසක් දී ශිල්ප ඉගෙනීම පිණිස තක්ෂිලාවට යැවීය.

හෙතෙම එහි ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි ශිල්ප උගත්තේය. පන්සියයක් මානවකයන් අතර දෙටු අතවැසියා විය. එකල්හි ආචාර්යයන්ගේ වැඩිමහල් පුතා කඵරිය කෙළේය. ආචාර්ය තෙමේ මානවකයන් පිරිවරන ලද්දේ නෑ සමූහයා සමග හඬන්නේ සොහොනෙහි ඔහුගේ ශරීරය පිළිබඳ ආදාහන කටයුතු කරවයි. එහිදී ආචාර්යවරයාද නෑ සමූහයාද අතවැසියෝද හඬත්. වැළපෙත්. දක්ෂ වූ ධර්මපාල නොහඬයි. නොවැළපෙයි. තවද ඒ පන්සියයක් මානවකයන් සොහොනින් අවුත් ආචාර්යයන්ගේ සමීපයෙහි හිඳ බේදයක මහත. මෙබඳු වූ මනා පැවැත්මෙන් යුක්ත වූ තරුණ මානවකයා යොවුන් වියෙහිදීම මවිපියන්ගෙන් වෙන් වූයේ මරණයට පත්වූයේ යයි කියන කල්හි යහළුවෙහි, තෙපි තරුණයෙකැයි කියහු. තවද තරුණ කාලයෙහිදීම මළේය. යොවුන් කාලයෙහි මැරීම නුසුදුසු නොවේදැයි කිය.

ඉක්බිති ඔහුට ඒ මානවකයෝ කීහ. යහළුව, ඔබ මේ සත්ත්වයන්ගේ මරණ ස්වභාවය නොදන්නෙහිද? දනිමි. තරුණ කාලයෙහි නොමැරෙත්. මහළු කාලයෙහිදීම මැරෙත්. සියළු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයෝ වී විනාශ වන්නෝ නොවෙත්ද? අනිත්‍ය බව සැබවි. යොවුන් කාලයෙහිදී සත්ත්වයෝ නොමැරෙති. මහළු කාලයෙහි අනිත්‍ය බවට පැමිණෙත් යි. කිම යහළු ධම්මපාලයනි, නුඹගේ ගෙහ කිසිවෙක් තරුණ කාලයෙහි නොමැරෙත්ද? මහළු කාලයෙහිදීම මැරෙත්දැයි. කිම මෙය නොපගේ කුලයෙහි

පරම්පරාගත උරුමයක්ද? එසේය. පරම්පරාගත උරුමයකි. මානවකයෝ ඔහුගේ ඒ කථාව අසා ආචාර්යයන්ට දැන්වූහ.

ඉක්බිති හෙතෙම ඔහු කැඳවා විමසීය. දරුව, ධර්මපාලය, තොපගේ කුලයෙහි තරුණ කාලයෙහි නොමියක් යනු ඇත්තද? ආචාර්යතුමනි, ඇත්තයි. ඔහු ඒ ධර්මපාලගේ කථාව අසා සිතීය. මොහු අතිශයින් පුදුම වූවක් කියයි. මොහුගේ පියා සමීපයට ගොස් විමසා ඉදින් මෙය සත්‍ය නම් මමද එම ධර්මයම සම්පූර්ණ කරන්නෙමි. හෙතෙම පුතාට කළයුතු කටයුතු කොට සත්-අට දවසක් ඇවෑමෙන් ධර්මපාල කැඳවා දරුව, මම බැහැර යන්නෙමි. ඔබ මා පැමිණෙන තෙක් මේ මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වවයි. (කියවවයි) කියා එක් එච්චෙකුගේ ඇට ගෙන සෝදා පසුම්බියක කොට එක් සුළු උපස්ථායෙකු ගෙන තක්සිලාවෙන් නික්මී පිළිවෙළින් එගමට පැමිණ මහාධර්මපාලගේ ගෙය කොහිදැයි විමසා ගොස් දොරටුවෙහි සිටියේය.

බ්‍රාහ්මණයාගේ දාසයන් වූ මිනිසුන් අතර යමෙක් යමෙක් පළමුව දුටුවේද ඒ ඒ තැනැත්තා ආචාර්යයන්ගේ අතින් කුඩය ගත්තේය. පාචනන ගත්තේය. උපස්ථායකයාගේ අතින් පසුම්බිය ගත්තේය. ඔබගේ පුතු වූ ධර්මපාල කුමාරයාගේ ගුරුවරයා දොරටුවෙහි සිටියේ යයි කුමාරයාගේ පියාට දන්වවී යයි කියන ලද්දෝ ඔවුහු මැනවයි කියා දැන්වූහ.

හෙතෙම වේගයෙන් දොර මුලට ගොස් මෙහෙන් එවයි ඔහු ගෙට කැඳවා පළගෙහි හිඳුවා පාදෙවීම් ආදී සියළු කටයුතු කෙළේය. ආචාර්ය තෙමේ අනුභව කරන ලද ආහාර ඇත්තේ සුව(දුක්) පිළිබඳ කථාවෙහි හුන් කල්හි "බ්‍රාහ්මණය, ඔබගේ පුත් වූ ධර්මපාල කුමාරයා නුවණැත්තෙකි. ත්‍රිවේදයන්හිද අටළොස් ශිල්පයන්ගේද නිමාවට පැමිණියේය. එතකුදු වුවත් එක් රෝගයකින් ජීවිතක්‍ෂයට පත් වූයේය. සියළු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සෝක නොකරවී යි කිය. බ්‍රාහ්මණය, අතින් (අත) ගසා මහ සිතහවක් සිනාසුනේය. බ්‍රාහ්මණය, කවරකින් සිනාසෙයිද? යි කී කල්හි මගේ පුතා නොමැරෙයි. අන් කිසිවෙක් මැරූනේ වන්නේය යි කිය. බ්‍රාහ්මණය, තොපගේ පුතාම මළේය. තොපගේ පුතාගේ ඇට දැක විශ්වාස කරවයි පිටතට ගෙන මේ තොපගේ පුතාගේ ඇටයි කිය. මේවා එච්චෙකුගේ හෝ සුනඛයෙකුගේ හෝ ඒවා වෙයි. මගේ පුතා නොමැරෙයි. අපගේ කුලයෙහි සත්වන පරපුර දක්වා තරුණ

කාලයෙහි මැරුණෙක් නම් නැත. ඔබ බොරු කියහියි. එකෙනෙහි සියල්ලෝම අතින් අත ගසා මහ හඬින් සිනාසුනහ.

ආචාර්ය තෙමේ ඒ ආශ්චර්යය දැක සොම්නසට පත්වූයේ වි බ්‍රාහ්මණය, තොපගේ කුල පරම්පරාවෙහි තරුණයන් නොමැරීම හේතු නැතිව විමට නොහැකිය. කවර කරුණකින් තොපගේ තරුණයෝ නොමියෙත්දැයි විමසන්නේ පළමු ගාථාව කිය.

කිනෙහ වනං කිං පන බ්‍රහ්මචරියං - කිසස සුවිණසස අයං විපාකො අකධාහි මෙ බ්‍රාහ්මණ පතමඝං - කසමාහි කුමහං දහරා නමීයරෙහි

1. තොපගේ ව්‍රතය කුමක්ද? උසස් හැසිරීම කුමක්ද? මේ විපාකය කවර සුවර්තයකද? බ්‍රාහ්මණය, මේ කරුණ මට කියව. කුමක් හෙයින් තොපගේ තරුණයෝ නොමියෙත්ද?

එහි වනං යනු ව්‍රත සමාදානයයි. බ්‍රහ්මචරියං යනු උසස් හැසිරීමයි. කිසස සුවිණසස යනු තොපගේ කුලයෙහි තරුණයන්ගේ නොමැරීම කවර සුවර්තයක විපාකයක්ද?

ඒ අසා බ්‍රාහ්මණය, යම් ගුණයන්ගේ අනුභාවයෙන් ඒ කුලයෙහි තරුණයෝ නොමියෙත්ද ඒවා වර්ණනා කරන්නේ.

2. දහමිහි හැසිරෙමු. බොරු නොකියමු. පවිටු කර්මයන් වර්ජනය කරමු. සියළු නින්දා කටයුතු ක්‍රියා දුරුකරමු. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙත්.

3. සත් පුරුෂයන්ගේද අසත්පුරුෂයන්ගේද ධර්මය අසමු. අසත්පුරුෂයන්ගේ ධර්මය රූපි නොකරමු. අසත්පුරුෂයන් අත්හැර සත්පුරුෂයන් අත් නොහරින්නෝ වෙමු. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙත්.

4. දන් දීමට පෙර සතුටු සිත් ඇත්තෝ වෙමු. දන් දෙන්නේ ද සතුටු සිත් ඇත්තෝ වෙමු. දන් දී පසුව නොතැවෙමු. එහෙයින් අපගේ දරුවෝ නොමැරෙත්.

5. අපි ශ්‍රමණයන්ද, බ්‍රාහ්මණයන්ද, මගියන්ද, ගුණ කියා ඉල්ලන්නන්ද, යාවකයන්ද, දිළින්දන්ද යන මොවුන් කෑමෙන් හා බීමෙන් සන්තර්පණය කරමු.

6. අපි සිය භාර්යාව ඉක්මවා නොයන්නෙමු. අපගේ භාර්යාවෝද අප ඉක්මවා නොයති. ඔවුන් හැර අන් ස්ත්‍රීන් පිළිබඳව බඹසර හැසිරෙමු. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙති.

7. අපි සියල්ලෝම ප්‍රාණඝාතයෙන් වැලකෙමු. ලොව නොදුන් දේ වර්ජනය කරමු. මත්පැන් නොබොමු. බොරු නොකියමු. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙත්.

8. මනා ශීලයෙන් යුත් මේ උතුම් ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි යම් දරු කෙනෙක් උපදිත්ද මහාප්‍රාඥ වූ බුද්ධිමත්හු වෙති. බහුශ්‍රැතයෝද වෙති. වේදයන්හි පරතෙරට ගියෝද වෙති. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙත්.

9. මවද පියාද සහෝදරී සහෝදරයෝද පුත්‍රයෝද බිරිත්දෝද යන අපි සියල්ලෝ පරලොව සැප සලකා ධර්මයෙහි හැසිරෙමු. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙති.

10. දාසයෝ ද දාසියෝ ද අප නිසා දිවි රැකගන්නෝ ද පිරිවර ජනයෝ ද කම්කරුවෝ ද යන සියල්ලෝ පරලොව සැප සලකා ධර්මයෙහි හැසිරෙත්. එහෙයින් අපගේ තරුණයෝ නොමැරෙත් යි.

මේ ගාථාවෙන් කිය.

එහි ධම්මං වරාම යනු දශකුසල පථ ධර්මයන්හි හැසිරෙමු. තමාගේ ජීවිතය නිසාවෙන්ද කුරු කුහුඹුවෙකුද ජීවිතයෙන් නොහරමු. අනුන්ගේ බඩු දෙස ලෝභ සිතින් නො බලමු යි සියල්ල විස්තර කටයුතුයි. මුසාවාදො යන මෙහි බොරු කියන තැනැත්තාට කළ නොහැකි පාපයක් නැතැයි බහුල වශයෙන් නැවත කියන ලදී. ඔවුහු සිතහ පිණිසද බොරු නොකියති. පාපානී යනු නිරයගාමී සියළු ලාමක ක්‍රියාවෝයි. අනර්යං යනු උතුමන් විසින් ගර්භා කරන ලද සියල්ලයි. සුන්දර නොවූ අපිරිසිදු කර්මයන් දුරුකරමු. තසමාහි අමභං යනු මෙහි "හි" කාරය නිපාත මාත්‍රයකි. ඒ

කරුණින් අපගේ තරුණයෝ නොමියෙන්. අතරදී අකාල මරණයක් නම් අපට නැතැයි යි අර්ථයි. තසමා අමහං යනුද පාඨයි. සුණෝම යනු අපි ක්‍රියාවාදී වූ සත් පුරුෂයන්ගේ කුසල් දැක්වීමත් අසත්පුරුෂයන්ගේ කුසල් දැක්වීමත් වූ ධර්මය අසමු. එය අපට ඇසුවක් පමණක් වේ. එය රුවි නොකරමු. ඔවුන් සමග අපගේ අරගලයක් විවාදයක් නොවේවායි ධර්මය අසමු. අසාද හිත්වා අසනෙත අසත්පුරුෂයන් අත්හැර සත්පුරුෂයන් අනුව පවතිමු. එක් ඇසිල්ලකුදු සත්පුරුෂයන් අත් නොහරිමු. පවිටු මිත්‍රයන් අත්හැර කලාණ මිත්‍රයන් ඇසුරු කරන්නෝ වෙමුයි. සමණෙ මයං බ්‍රාහ්මණෙ යනු බ්‍රාහ්මණය අපි සත්සිදුවන ලද පාපයන් ඇති බහා තබන ලද පාපයන් ඇති පසේබුදු ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහිද සෙසු ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහිද මගීන් ආදී සෙසු ජනයන් කෙරෙහිද කැමි-බිම්බලින් සන්තර්පණය කරමු යන අර්ථයි. පෙළෙහි මෙම ගාථා පුබ්බව දානා යන ගාථාවෙන් පසුව එයි. නාතිකකමාමා යනු තමාගේ භාර්යාව ඉක්මවා පිටස්තර අන් වැරදි හැසිරීමක් නොකරමු. අඤ්ඤානු නාහි යනු තමාගේ ඒ භාර්යාවන් හැර සෙසු ස්ත්‍රීන් පිළිබඳව බඹසර හැසිරෙමු. අපගේ භාර්යාවෝද මෙලෙසම පවතිත්. ඡායරෙ යනු උපදිත්. සුත්තමාසු යනු මනා සිල් ඇති උත්තම ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මේ සීලයෙන් යුක්ත වූ උතුම් ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි අපට යම් පුතෙක් උපදිත්ද ඔවුහු බුද්ධිමත්හු වෙතියි මෙවැනි ප්‍රකාර වෙති. ඔවුන්ගේ අතරෙහි (අකල්) මරණයක් කොයින්ද? එහෙයින්ද අපගේ කුලයෙහි තරුණයෝ නොමැරෙත්. ධර්මං චරාම යනු පරලොව පිණිස ත්‍රිවිධාකාර වූ සුසිරිත් දහමිහි හැසිරෙමු දසෙසා යනු දාසිත්‍රය.

අවසානයෙහිදී

11. ඒකාන්තයෙන් ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නා ධර්මය තෙමීම රකියි. ධර්මයෙහි මනාව පුරුදු කරන ලද සුවරිත ධර්මය සැප එළවයි. මනාව පුරුදු කරන ලද ධර්මයෙහි මේ ආනිසංසය වේ. දහමිහි හැසිරෙන්නා දුගතියට නොයයි.

12. වැසිකල්හි මහත් කුඩයක් (කුඩය දරන්නා රකින්නාක්) මෙන් සුවරිත ධර්මය දහමිහි හැසිරෙන්නා රකී. මගේ ධර්මපාලයා ධර්මය විසින් ආරක්ෂා කරන ලද්දේ වෙයි. මේ ඇට අනිකකුගේය. කුමාරයා සැපෙනි.

මේ ගාථා දෙකෙන් ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නවුන්ගේ ගුණ කීවේය.

එහි රකබ්බි යනු රක්තා ලද ධර්මය තමා ආරක්ෂා කරන්නා පෙරලා රකී. සුබමාවහානි යනු දෙවිමිනිස් සැපද නිවන් සැපද ගෙන දෙයි. න දුගගතිං යනු නිරය ආදී හේද ඇති දුගතියට නොයයි. බ්‍රාහ්මණය, මෙසේ අපි ධර්මය රකිමු. ධර්මයද අප රකී යයි දක්වයි. ධර්මමන ගුතො යනු මහකුඩයකින් මෙන් තමා විසින් ආරක්ෂා කරන ලද ධර්මයෙන් රක්තා ලද්දේ. අඤ්ඤාසස අට්ඨිනී යනු ඔහු විසින් ගෙන එන ලද ඇට අන් එළවෙකුගේ හෝ බල්ලෙකුගේ හෝ වන්නේය. මේවා බැහැර කරවයි. මගේ පුත් කුමාරය සැපවත් වූයේ වෙයි.

ඒ අසා ආචාර්යවරයා කියනුයේ මගේ පැමිණීම මනා වූ පැමිණීමකි. එල සහිත වූවකි. නිෂ්ඵල නොවූවකි යි හටගත් සොම්නස් ඇත්තේ ධර්මපාලගේ පියා ක්ෂමා කරවා පැමිණෙන්නා වූ මා විසින් තොප විමසනු පිණිස මේ එළ ඇට ගෙනාවේ වෙයි. තොපගේ පුතා නිරෝගී වූයේම වෙයි. තෙපි රකින ධර්මය මටද දෙවි යයි ලිපියක් ලියා දින කීපයක් එහි වාසය කර තක්ෂිලාවට ගොස් ධර්මපාල කුමරුට සියළු ශිල්පයන් උගන්වා මහත් වූ පිරිවර සමග එවී ය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ සුදොවුන් මහරජුට මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි රජු අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි මවිපියෝ මහරාජකුලය වූහ. ආචාර්යයා සැරියුත් තෙර විය. පිරිස බුද්ධ පිරිසයි. ධර්මපාල කුමාරයා මම ම වීම් යයි වදාළහ.

10-10

කුක්කුට ජාතකය

නාසමසෙ කතපාපමහි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක, මැරීම පිණිස උත්සාහ කිරීම අරඹයා වදාළ සේක. හික්කුහු ධර්මසභාවෙහි දෙවිදන්ගේ නුගුණ කථාවක් උපදවාලූහ. ඇවැත්නි, දේවදත්තයා දුනුවායන් ආදීන් යෙදවීමෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ මරණයට පත්කිරීම පිණිසම උපාය කරයි යි. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත්

මහණෙනි, කිනම් කථාවෙක නිරතව හුන්නාහුදුයි විමසා මෙනම් කථාවකැයි කී කල්හි මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද මා මරණයට පත්කිරීමට උත්සාහ කළේම යයි කියා අතීත කථා ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑ සේක.

අතීතයෙහි කොසඹෑ නුවර කෝසම්බක නම් රජ රාජ්‍යය කරවීය. එකල්හි බෝසත් තෙමේ එක් උණ වනයෙක කුකුළු ජාතියෙහි උපන්නේය. නොයෙක් සියගණනක් කුකුළන් පිරිවර කර ඇත්තේ වනයෙහි වසයි. ඒ නුදුරෙහි එක් උකුස්සකෝ වාසය කරයි. උෟ උපායෙන් එක් එක් කුකුළෙකු බැගින් ගෙන කන්නේ බෝසතුන් හැර සෙස්සන් කැවේය. බෝසත් තෙමේ හුදකලා වීය. හෙතෙම අප්‍රමාදී වූයේ කල්වේලා ඇතිව ගොදුරු ගෙන උණ වනයට පිවිස වසයි. උකුස්සා උෟ ගැනීමට නොහැකි වන්නේ එක් උපායකින් උෟ පොළඹවා ගන්නෙමිසි සිතා ඒ නුදුරෙහි අත්තෙක සැඟවී සිට යහළුව, කුකුළු රජතුමනි, ඔබ කුමක් හෙයින් මට බියවෙහිද? මම ඔබ සමඟ ඇසුරු කරනු කැමැත්තෙමි. අසවල් ප්‍රදේශය ගොදුරු සහිතය. දෙදෙනාම එහි ගොදුරු ගෙන එකිනෙකා ප්‍රිය ලෙස එකට වසන්නෙමුයි කීය. ඉක්බිති ඔහුට බෝසත් තෙමේ කීය. යහළුව, ඔබ සමඟ මගේ විශ්වාසයක් නැත. ඔබ යවයි. යහළුව ඔබ මගේ පෙර කරන ලද පව්වු ක්‍රියා නිසා විශ්වාස නොකරන්නෙහිය. මෙතැන් පටන් එවැන්නක් නොකරන්නෙමිසි. මට ඔබ වැනි වූ යහළුවෙකුගෙන් වැඩක් නැත. තෝ යවයි කීය. මෙසේ තෙවන වර දක්වා ඔහු වලක්වා මෙපමණක් අංගයන්ගෙන් යුක්ත පුද්ගලයා සමඟ විශ්වාසය කරනට නොසුදුසු යයි වනලැහැබ මහහඬින් ශබ්ද කරනුයේ දේවතාවන් සාධුකාර දෙනු ලබන කල්හි ධර්මකථාවක් උපදවීය.

නා සම සෙ කතපාපමහි - නාසමසෙ අලිකවාදීනෙ
නා සම සතට්ඨ පඤ්ඤමහි අති සනෙතපි නා සමසෙ

1. කරන ලද පවු ඇති පුද්ගලයා කෙරෙහිද, බොරු කියන්නා කෙරෙහිද, ආත්මාර්ථය කෙරෙහිම නුවණ මෙහෙයවන්නන් කෙරෙහිද, අතිශයින් සන්සුන් පුද්ගලයා කෙරෙහිද, විශ්වාස නොකරන්නේ ය.

2. ඇතැම් පුරුෂයෝ පිපාසිත වූ ගවයන් වැනි වෙති. (ඔව්හු) වචනයෙන් මිතුරන් කා දමති. වචනයෙන් කිසිවක් නොකරති.

3. යම් කෙනෙකු වෙත කළගුණ දන්නා බව නැන්ද, හිස් ඇදිලි බැඳීම් වේද වචනයෙන් හාත්පස වැසුනේද එවැනි හිස් මිනිසුන් වෙත නොයන්නේ ය.

4. නිතර වෙනස්වන සිත් ඇති ස්ත්‍රිය හෝ පුරුෂයින් විශ්වාස නොකරන්නේ ය. කවරක් හෝ කොට හිතෙහි වන්නේද එවැනි අයද විශ්වාස නොකරන්නේ ය.

5. පහත් ක්‍රියාවට බැසගත් ස්ථීර නොවූ කථා ඇති ඉඩකඩ ලත් සැනින් සියල්ලන් නසන හෙයින් මුවහ වූ තියුණු කඩුවක් මෙන් වූවන් විශ්වාස නොකරන්නේ ය.

6. මෙලොව ඇතැම්හු සිඵටු වූ එමෙන්ම හිතෙහි නොවන හෙයින්ම පරුෂ වූ මිත්‍ර ස්වරූපයෙන් සිටින්නාහු විවිධ උපක්‍රමයන්ගෙන් පරිහානිය කැමති වන්නෝ වෙති. ඔවුන්ද විශ්වාස නොකරන්නේ ය.

7. එබඳු තැනැත්තා මිතුරකුගේ නිවසක ආහාරයක් හෝ ධනයක් හෝ දක්නේද (මිතුරාට) දෝහී කටයුත්තක් කර එය පැහැරගනී. ඒ මෝඩයා ඔහු (මිතුරා)ද නසා යයි යි. මේ ගාථා කීහ.

එහි නාසමසෙ යනු විශ්වාස නොකරන්නේ ය. මේම වූ පාදයයි. විශ්වාස නොකරන්නේය යි කියන ලද්දේ වෙයි. කත පාපමහි යනු පළමුව පවුකරන ලද පුද්ගලයා කෙරෙහි. අලිකවාදිනෙ යනු බොරු කියන්නා කෙරෙහි විශ්වාස නොකරන්නේය. ඔහු විසින් නොකළ හැකි පවක් නම් නැත. නාසමසතතටය පඤ්ඤමහි යනු තමාගේ අර්ථය පිණිසම යමෙකුගේ ප්‍රඥාව සෙනෙහ වශයෙන් හජනය නොකෙරේද ධනය කැමැත්තේම හජනය කෙරේද ආත්මාර්ථකාමී නුවණ ඇත්තා කෙරෙහිද විශ්වාස නොකරන්නේ ය. අති සනෙහ යනු ඇතුලත් සන්සුන් බවක් විද්‍යමාන නොවන කල්හිම පිටත සන්සුන් බව දැක්වීමෙන් ඉතා ශාන්ත වූවන් මෙන් පිළිසන් කටයුතු ඇත්තන් කෙරෙහිද, කුහරයෙහි සැඟවුන සර්පයෙකු හා සමාන කුහක පුද්ගලයා කෙරෙහි. ගො පිපාසක ජාතිකා යනු ගවයන් අතර පිපාසයට පත් වූවෙකු මෙන්. පවසට පත් වූ ගවයෙක් හා සමාන යයි කියන ලද්දේ වෙයි. යම්සේ පිපාසිත ගවයෝ තොටුපළට බැස මුව පුරා ජලය බොති. ජලයට කළයුතු (ගුණවත්) කටයුතු නොකරති.

එසේම ඇතැම්හු මෙයත් මෙයත් කරමු යයි මිහිරි වචනයෙන් මිත්‍රයන් කරත්. ප්‍රිය වචනයන්ට සුදුසු වූවක් නොකරති. එවැන්නන් කෙරෙහි විශ්වාසය මහත් වූ අනර්ථය පිණිස වේ යයි දක්වයි. සුකබ්බුප්පලි පගගහිතා යනු ගන්න ලද හිස් ඇදිලි කර්ම ඇත්තාහුම. වාචාස පළිගුණධීතා යනු මෙය දෙමු කරන්නෙමුයි යන වචනයෙන් වසන ලද්දාහු. මනුසස ඵෙගගු යනු මෙබඳු වූ හිස් මිනිස්සු මනුසස ඵෙගගු නම් වෙති. නාසීදෙ යනු ඔවුන් වෙත නො යන්නේ ය. එවැන්නන් වෙත නො එළඹෙන්නේ ය. යසමීං නඤ්ඤි යනු යම් පුද්ගලයෙකු කෙරෙහි කළගුණ දන්නා බව නැන්ද ඔහු වෙතද නො යන්නේ ය යන අර්ථයි. අඤ්ඤාඤ්ඤා විතතා යනු වෙන් වෙන් වූ සිතින් යුක්ත වූවන්ගේ, ලිහිල් සිත් ඇත්තවුන්ගේ යන අර්ථයි. මෙබඳු වූ ස්ත්‍රීන් හෝ පුරුෂයන් හෝ විශ්වාස නො කරන්නේ යයි දක්වයි. නානාව කඤ්ඤා සංසගගං යනු යමෙක් වෙතට නොගොස් මොහුට අනතුරක් කරන්නට නොහැකිය යි අනතුරු කිරීම සඳහා නොයෙක් කරුණුවලින් එකට විසීම කර දැඩි සේ කර පසුව අනතුර කරයි. එවැනි පුද්ගලයා කෙරෙහි විශ්වාස නො කරන්නේ ය. විශ්වාස නො කරන්නේ යයි දක්වයි. අනරිය කමමං ඔකකනතං යනු අයහපත් වූවන්ගේ දුස්ශීල කටයුතුවලට බැස සිටියේ අපේක්ෂා යනු ස්ථිර නොවූ. ස්ථිරව නොපිහිටි වචන ඇති. සබ්බසාතිනං යනු අවකාශ ලැබ සියල්ලන්ගේ නැසීම කරන්නා වූ. නිසිතං ව පටිවෘත්තං යනු කොපුවෙන් හෝ රෙදිකඩින් හෝ වැසුන නියුණු කඩුවක් මෙන්. තා දිසමපි යනු මෙබඳු වූ සතුරෙකු. මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයෙකු විශ්වාස නොකරන්නේය. සාධලෙලන යනු මොළොක් වචනයෙන්. අවේකසා යනු අහිත වූ වචනයෙන්ම. මොවුන්ගේ මොළොක් සිත තදය. පරුෂය. විවිධෙහි යනු විවිධ උපායයන්ගෙන් දොසක් බලාපොරොත්තුවෙන් වෙතට එළඹෙයි. තාදිසමපි යනු යමෙක් ඒ සතුරු වූ මිත්‍රප්‍රතිරූපකයන් සමඟ සමාන වෙයිද ඔහුද විශ්වාස නො කරන්නේ ය යන අර්ථයි. ආමිසං යනු කෑ යුතු දේ හා අනුභව කළයුතු දේ. ධනං යනු ඇදන් පිළියෙල කිරීම ආදී කොට සෙස්සයි. යථ පසසති යනු යහළුවාගේ ගෙයි යම්තැනක දකියිද? දුහිං කරොති යනු දෝහි සිත උපදවයි. ඒ ධනය රැගෙන යයි. තඤ්ඤා කඤ්ඤාන යනු එයද යහළුවාද නසා යයි. මෙසේ මේ ගාථා හත කුකුළු රජු කීවේය.

8. බොහෝ සතුරෝ මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් මෙන් මිත්‍ර ස්වරූපයෙන් ඇසුරු කරති. උකස්සා දුරඤ්ඤා කුකුළා මෙන් මෙවැනි ලාමක මිනිසුන් අත්හරණේය.

9. යම්කිසි උපන් කරුණ වහා අවබෝධ කර නොගනීද ඔහු සතුරන්ගේ වසඟයට පැමිණෙයි. පසුව තැවෙයි.

10. යම්කිසි උපන් කරුණ වහා අවබෝධ කරගනීද ඔහු සතුරාගේ හිරිහැරවලින් මිදේ. උතුස්සාගෙන් මිදුන කුකුළා මෙනි.

11. වනයෙහි අටවා තැබූ මලපුඩුවක් මෙන් නොදැනුම් නිතර විනාශකාරී වූ ඔහුව විවක්‍ෂණ වූ (නුවණැති) මිනිසා දුරින්ම දුරු කරන්නේ ය. උණ වනයෙහි කුකුළා විසින් උතුස්සා දුරු කළේ යම් සේද එසේය.

මේ සතර ධර්මරාජ වූ බුදුන් විසින් දේශනා කරන ලද බුද්ධභාෂිත ගාථාවෝයි.

එහි ජනෙ කාපුරිසෙහෙනෙ යනු මහණෙනි, පණ්ඩිතයා මේ නින්දිත පුරුෂයන් දුරුකරන්නේ ය. මෙහි හකාරය නිපාතයක් පමණි. පවණා ව මනුෂ්‍යපති යනු පසුව පසුතැවිලි වේ. කුටම්භොධිධිතං යනු වනයෙහි මුවන් බැඳීම පිණිස අටවන ලද මලපුඩුවක් මෙන්. නිවච විධංස කාරිතං යනු නිරතුරුව විපත් කරන්නා වූ. වංසකානනෙ යනු යම් සේ උණ වනයෙහි කුකුළා උතුස්සා බැහැර කෙළේද මෙසේ දක්ෂ තැනැත්තා පවිටු මිතුරන් බැහැර කරන්නේ ය.

ඔහුද එම ගාථා කියා උතුස්සා අමතා ඉදින් මෙතන්හි සිටිවිද තොපට කළ යුත්ත දන්නෙමිසි තර්ජනය කළේය. උතුස්සා එතැනින් පලා ගොස් අන් තැනකට ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ දේවදත්තයා පෙරද මා මරන්නට උත්සාහ කළේ යයි කියා ජාතිකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි උතුස්සා දෙවිදත් විය. කුකුළා මම ම වීමි යයි වදාළහ.

10-11

මට මුණවලි ජාතකය

අලංකතො මටමුණවලි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන්නේ එක් මළ කෙළෙඹි පුතෙකු අරභයා දේශනා කළ සේක. සැවත්නුවර එක් බුද්ධෝපස්ථායක කුලයක ප්‍රිය වූ පුතෙක් කච්චිය කළේය. හෙතෙම පුත්‍ර ශෝකයෙන් කම්පා වූයේ නො නායි. ආහාර අනුභව නො කරයි. කර්මාන්තයන් නො විමසයි. බුදුරදුන්ගේ උපස්ථානයට නොයයි. හුදෙක් ප්‍රිය පුතණුවෙනි, මා හැර පළමුව ගියෙහි යයි ආදීන් කියා වැළපෙයි. බුදුරජු අඵයම් කාලයෙහි ලොව බලන්නේ ඔහුගේ සෝවාන් ඵලයට පැමිණීමේ වාසනාව දැක දෙවන දවස්හි හික්කු සංඝයා පිරිවරන ලද්දේ සැවත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරී කරන ලද බත් කිස ඇත්තේ හික්කුන් පිටත්කර යවා ආනන්ද තෙරුන් දෙවන ශ්‍රමණයන් කොට ඔහුගේ ගෙට ගියේය. බුදුරජු පැමිණි බව කෙළෙඹියාට දන්වූහ. ඉක්බිති ඔහුගේ ගෙයි වසන ජනයා අසුනක් පනවා බුදුරජුන් වැඩහිත්දවා කෙළඹියා ගෙන බුදුන් සමීපයට ගෙන ආවේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ වැද එකත්පස්ව හුන් ඔහුව කරුණාවෙන් සිසිල් වූ වචනයෙන් අමතා උපාසකය, කිම එකම පුත්‍ර වෙනුවෙන් ශෝක කරන්නෙහිදැයි විමසා එසේය ස්වාමීනි යයි කී කල්හි උපාසකය පැරණි පඩුවෝ පුත්‍ර කච්චිය කළ කල්හි ශෝකයෙන් මධනා ලදුව හැසිරෙන්නාහු පණ්ඩිතයන්ගේ කථාව අසා සත්‍ය වශයෙන්ම (මරණයෙන් තොරවීම) නොලැබිය හැකි තැනක් යයි දැන අල්පමාත්‍ර වූද ශෝකයක් නො කළහ යයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි එක් මහත් සමීපන් ඇති බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ පුතා පසළොස් සොළොස් වයස් කල්හි එක් රෝගයකින් පෙළුනේ කච්චියකොට දෙවිලොව උපන්නේ ය. බ්‍රාහ්මණයා ඔහු කච්චිය කළ තැන් පටන් සොහොනට ගොස් අළු පිසිනය වටේ කරකැවෙමින් හඬයි. සියළු කර්මාන්ත සිදු දමා ශෝකයෙන් මධනා ලද්දේ හැසිරේ. හැසිරෙන්නා වූ දේවපුත්‍රයා ඔහු දැක එක් උපායක් කොට ශෝක බැහැර කරන්නෙමිසි ඔහු සොහොනට ගොස් ඔහුගේම පුත්‍රයා හා සමාන වී සියළු ආභරණවලින් සැරසී එක්පසෙක සිට දෙඅත් හිසෙහි තබා මහහඬින් වැළපුනේය. බමුණා ශබ්දය අසා ඔහු දෙස බලා පුත්‍ර ප්‍රේමය ලබා ඔහු සමීපයෙහි සිට දරුව, මානවකය, මේ

සොහොන මැද කුමක් හෙයින් වැළපෙහිදැයි විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

අලංකතො මට්ටකුණඬලී මාලාහාරී හරිවන්දනුසසදො
බාහා පගග්ගා කන්දසී වනමජේකං කිං දුක්ඛිතො තුවනති

1. තොප නොයෙක් ආහරණයෙන් සැරසී, මට කොඩොල් පැළඳ, මල් මාලාවන්ගෙන් යුක්ත වූයේ සුවඳ සඳුන් ගල්වන ලද්දේ හිස අත් බැඳගෙන වනමැද දී හඬන්නෙහිය. කවර කරුණින් දුකට පත් වූයෙහිද?

එහි අලංකාතො යනු නොයෙක් ආහරණයන්ගෙන් හොබනා වූයේ මට්ටකුණඬලී යනු තවදුරටත් කිරීමෙන් නිමවිය යුතු (වැඩ අවසන් නොවූ) කුණ්ඩලාහරණයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ. මාලාහාරී යනු විසිතුරු මල්මාලා දරන්නේ. හරිවන්දනුසසදො යනු රන්වන් වූ සඳුන්වලින් ගල්වන ලද්දේ වන මජේකං යනු සොහොන මැද. කිං දුක්ඛිතො තුවං යනු කවර කරුණින් ඔබ දුකට පත්වූයේද? කියව. මම තොප යමක් කැමති වන්නෙහිද එය දෙන්නෙමිසී කිය.

ඉක්බිති මානවකයා ඔහුට කියනුයේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. පැහැපත්, රන්මුවා වූ රිය මැදිරියක් මට ලැබුනි. එයට රෝද දෙකක් නොලබමි. ඒ දුකින් දිවි හරිමි.

බමුණා ඔහු පිළිගමින් තෙවන ගාථාව කිය.

3. රණින්ම කළ, මැණික්වලින්ම කළ, ලෝහයෙන්ම කළ, තවද රිදියෙන්ම කළ රියක් ඔබට කරවමි. කියව, ඔබගේ රෝද යුවල ඔබට ගෙනදෙමි යි.

එහි පාවද යනු තොපට යම්බඳු වූවකින් වැඩක් වේද? යම්බඳු වූවක් කැමති වේද එවැන්නක් කියව. මම ඔබගේ රථය කරවමි. පටිපාදයාම මැදිරියට අනුරූපී වූ රෝද දෙකක් ඔබට ලබා දෙමි. ඒ අසා මානවකයා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි පළමු පාදය බුද්ධත්වයට පත්වී වදාළේය.

4. ඒ මානවකයා ඔහුට කීවේය. සඳහිරු දෙදෙන මෙහි සොහොයුරෝය. (රිය මැදිරියට රෝද දෙක හෙයින්) මගේ රනින්ම කරන ලද රථය ඒ රෝද දෙකින්ම හොබනේය යි.

සෙස්ස මානවකයා කීය. බමුණා අනතුරුව කීවේය.

5. යම්බඳු වූ තොප නොපැතිය යුත්තක් පතන්නේද (එහෙයින්) ඔබ මෝඩයෙක් වෙතිය. ඔබ මැරෙන්නෙහි නමුත් සඳ හිරු දෙදෙන නොලබන්නෙහි යයි සිතමි.

බමුණා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි අපඤ්චය යනු නොපැතිය යුතු.

ඉක්බිති මානවකයා කීවේය.

6. යෑම ඊමද, පැහැයද ගමන්මාර්ග දෙකද දක්නේය. මියගිය තැනැත්තා නො පෙනෙන්නේ ම ය. හඬන්නා වූ අප දෙදෙනාගෙන් කවරෙක් නම් අභිශයින් මෝඩ වේද?

මානවකයා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි, ගමනාගමනය යනු නැගීම හා බැසීමයි. වර්ණයම ධාතු වූයේ වණණධාතු වේ. උභයෙක් විටියෝ යනු මේ අභසෙහි මේ ව්‍යුයාගේ මාර්ගයයි. මේ සූර්යයාගේ මාර්ගයයි මෙසේ දෙදෙනාම පැමිණි මාර්ගයන් පෙනේ. පෙනො පන යනු පරලොව ගිය සත්ත්වයා නො පෙනෙන්නේ ම ය. කොනුබො යනු මෙසේ ඇති කල්හි හඬන්නා වූ අප දෙදෙනාගෙන් කවරෙක් අභිශයින් මෝඩ වන්නේද?

මානවකයා මෙසේ කියන කල්හි බ්‍රාහ්මණයා එය සලකා ගාථාවක් කීවේය.

7. මානවකය, ඇත්තක්ම කියෙහිය. හඬන්නවුන් අතර මම ම වැඩියක් මෝඩ වෙමි. හඳ ඉල්ලා හඬන දරුවකු මෙන් මම මිය පරලොව ගිය අයෙකු පතන්නෙමි.

එහි ව්‍යං විය දාරකො යනු යම්සේ බාල වූ ගම්දරුවෙක් සඳ දෙවයි සඳ ලබා ගැනීම සඳහා හඬන්නේද මෙසේ මමද මියපරලොව ගියෙකු පතන්නෙමි යි.

මෙසේ බ්‍රාහ්මණයා මානවකයාගේ කථාව නිසා ශෝක නැත්තෙක් වී ඔහුට ස්තුති කරන්නේ සෙසු ගාථාවන් කීවේය.

8. ශෝකයෙන් ගිනි ගත් සිත් ඇතිව සිටි මා, ගිතෙල් ඉසින ලද කලක් මෙන් ද, ජලය ඉසින ලද කලක් මෙන් ද, සියළු දාහය නිවා සිසිල් කරවීය.

9. මගේ හදවත ඇසුරෙහි පැවති ශෝකය නැමති උල උදුරා දැමීමේය. ශෝකයෙන් පෙළුන මාගේ පුත්‍රශෝකය දුරු කෙළේය.

10. ඒ මම උදුරා දමන ලද ශෝක නැමති උල ඇත්තෙක් වෙමි. ශෝක නැත්තෙමි. නොකැළඹුවෙක් වෙමි. මානවකය, ඔබගේ වචනය අසා ශෝක නොකරමි. නොහඬමි.

ඉක්බිති මානවකයා (කියනුයේ) බ්‍රාහ්මණය, යමක් වෙනුවෙන් ඔබ හඬහිද? මම තොපගේ ඒ පුතා වෙමි. මම දෙව්ලොව උපන්නේ වෙමි. මෙතැන් පටන් මා නිසා ශෝක නො කරන්නේ ය. දන් දෙව. සිල් රකුව. පෙහෙවස් රැකීම කරවයි අවවාද දී සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. බ්‍රාහ්මණයාද ඔහුගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දානාදී පිංකම් කර කළුරිය කළේ දෙව්ලොව උපන්නේ ය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි කෙළඹියා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි ධර්මදේශක දේවපුත්‍රයා මමම වීම් යයි වදාළහ.

10-12

බිළාර කෝසිය ජාතකය

අපවතනා පි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරමෙහි වාසය කරන්නේ එක් දන්දීමෙහි ඇළුණු සිත් ඇති හික්කුවක් අරඹයා වදාළ සේක. හෙතෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනාව අසා පැවිදි වූ කල පටන් දානයෙහි ඇළුණු සිත් ඇත්තේ විය. දානය පිළිබඳ

අදහස් ඇත්තේ විය. පාත්‍රයට ලැබුන පිණිසිපාතය අනිකෙකුට නොදී නොවැළඳීය. යටත් පිරිසෙයින් පැන් වුවද ලැබ අනිකෙකුට නොදී නොබිවේය. මෙසේ දානයෙහි ඇළුනේ විය. ඉක්බිති දම්සභාවෙහි ඔහුගේ ගුණකථාව කළාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහු දැයි විමසා මෙනම් කථාවක් යැයි කී කල්හි ඒ හික්ෂුව කැඳවා ඔබ දානයෙහි ඇළුන සිත් ඇත්තේ දානයෙහි අදහස් ඇත්තේ සැබෑ දැයි විමසා ස්වාමීනි, ඇත්ත යයි කී කල්හි මහණෙනි, මෙතෙම පෙර ශ්‍රද්ධා නැත්තේ විය. නොපැහැදුනේ විය. තණ අගින් තෙල් බිඳුවක්ද උපුටා කිසිවෙකුට නො දුන්නේ ය. ඉක්බිති මම ඔහු දමනය කර ලෝභය නොසෙව්වුනෙකු කර දානයෙහි විපාක පැණවීම්. ඒ මොහු දානයට නැඹුරු වූ සිත අන්‍ය භවයන්හිද අත් නොහරන්නේ යයි කියා අතිත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ සිටු කුලයෙහි ඉපිද සුදුසු වයසට පත් වූයේ, පවුලක් පිහිටුවා. පියා ඇවෑමෙන් සිටු තනතුරට පත්වී එක් දිනක් තමා සතු ධනය බලා ධනය පෙනේ. මේ ධනය උපදවන්නෝ නොපෙනෙති. මේ ධනය වියදම් කර මා විසින් දන් දෙන්නට වටනේ යයි දන් ශාලාවක් කරවා දිවිහිමියෙන් මහදන් පවත්වා ආයුෂ කෙළවර මේ දන්වැට නොසිඳුව යයි ප්‍රතාට අවවාද දී තව්තිසා භවනයෙහි ශක්‍රයා වී උපන්නේය. ඔහුගේ පුත්‍රයාද එසේම දන් දී සිය පුතුව අවවාද කර ආයු කෙළවර වතු දේවපුත්‍රයා වී උපන්නේය. ඔහුගේ පුතා සූරිය දෙවිපුත්ද වී ඔහුගේද පුතා මාතලී රථාවාර්යයා වී ඔහුගේ පුතා පඤ්චසිඛ ගාඤ්චව පුත්‍රයා වී උපන්නේය. සවැන්නා ශ්‍රද්ධා නැත්තේ විය. තද සිත් ඇත්තේ විය. සෙනෙහ නැත්තේය. මසුරුය. දන් ශාලාව වනසා දා යාවකයන් තලා බැහැර කරවීය. කිසිවෙකුට තණ අගින් තෙල් බින්දුවකුදු නොදෙයි. එකල්හි ශක්‍ර දේවරාජයා තමාගේ පෙර කරන ලද කර්මයන් බලා මගේ දන්වැට පවත්නේද නැතහොත් නැත්දැයි සලකා බලන්නේ මගේ පුතා දන්වැට පවත්වා වතුයා වී උපන්නේය. ඔහුගේ පුතා සූරිය ද ඔහුගේ පුතා මාතලීද ඔහුගේ පුතා පඤ්චසිඛද වී උපන්නේය. සවැන්නා ඒ පරපුර නැසී යයි දුටුවේය. ඉක්බිති ඔහුට මෙවැනි අදහසක් විය. මේ පව්වා දමනය කර දානයෙහි විපාක දන්වා එන්නෙමියි.

ඔහු වතු සූරිය මාතලී පඤ්චසිඛ යන මොවුන් කැඳවා යහළුවනි, අපගේ පරපුරෙහි සයවැන්නා කුල පරපුර සිද දන්සැල දමා යදින්නන්

බැහැර කරවීය. කිසිවෙකුට කිසිවක් නොදෙයි. එවි. ඔහු දමනය කරන්නෙමුයි ඔවුන් සමග බරණැසට ගියේය. එකෙකෙහි සිටුවරයා රජුට උවටැන් කර අවුත් සත්වන දොරටුවෙහි ඇතුළු වීවීය බලන්නේ සක්මන් කරයි. ශක්‍රයා තෙපි මා පිවිසි කල්හි පිළිවෙළින් එවි යයි කියා ගොස් සිටුවරයාගේ සමීපයෙහි සිට එමිබා මහසිටාණනි, මට ආහාර දෙවයි කීය. බ්‍රාහ්මණය, මෙහි තොපට බත් නැත. අන්තැනක යවයි කීය. එමිබා මහසිටාණනි, බමුණන් විසින් බත් ඉල්ලූ කල්හි නොදෙන්නට නොලබයි යි කීවේය. බ්‍රාහ්මණය මගේ ගෙහි පැසුණු හෝ පිසිය යුතු බත් නැත. ඉවත්වවයි කීය. මහසිටාණනි, තොපට එක් සිලෝවක් කියන්නෙමි. අසවයි. මට තොපගේ සිලෝවෙන් වැඩක් නැත. යව. මෙහි නොසිටුවයි. ශක්‍රයා ඔහුගේ කථාව නො අසන්නේ මෙන් ගාථා දෙකක් කීවේය.

අපවනතාපි දිජ්ජනති - සනෙතා ලද්ධාන භොජනං
කිමෙව ඤං පවමානො - යං න දජ්ජා න තං සමං

මචෙජරාව පමාදාව - එවං දානං නදියාසති
පුඤ්ඤං ආකඨබ්බමානෙන - දෙයාං භොති විජානතා ති

1. නොපිසින්නා වූද සත්පුරුෂයෝ භෝජනය ලැබ දෙන්නට කැමති වේ. කිම තෝ පිසනු ලබන්නේම නොදේ යන යමක් වේද එය නුසුදුසුය.
2. මසුරුකම නිසාද ප්‍රමාදය නිසාද මෙසේ දන් නොදෙනු ලැබේ. දැනුවත් වූ පිං කැමැත්තන් විසින් දිය යුතු වේ.

ඒ ගාථාවන්ගේ අර්ථය. මහසිටුකුමනි, පිසනු නොලබන්නා වූද සත්පුරුෂයෝ පිඬු පිණිස හැසිරීමෙන් ලද ආහාරයද දෙන්නට කැමති වෙති. තනිවම අනුභව නොකරති. කිමෙව ඤං කිම තෝ පිසනු ලබන්නේ යමක් නොදෙන්නෙහිද නතං සමං යනු එය ඔබට අනුරූප වූයේ සුදුසු වූයේ නොවෙයි. දානය වූ කලී මසුරු බැවින්ද ප්‍රමාදයෙන්ද යන දෝෂයන් දෙක නිසා නොදෙනු ලැබේ. පිං කැමැත්තා වූ දැනුවත් පණ්ඩිත මනුෂ්‍යයන් විසින් දියයුතු වන්නේමය.

හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා එසේනම් ගෙට පිවිස හිඳුව. ටිකක් ලබන්නෙහි යයි කීවේය. ශක්‍රයා පිවිස ඒ ශ්ලෝකයන් කියමින් හුන්නේය. ඉක්බිති වැරදියා අවුත් බත් ඉල්වීය. තොපට බත් නැත. යවයි කියන ලද

මහ සිටුවරයා ඇතුළත එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් හුන්නේය. බ්‍රාහ්මණයන් ලවා වේද කියවීමක් මෙන් වන්නේය. මමද පිවිසෙන්නෙමිසි කියා බමුණන් ලවා වේද කියවීමක් නැත. නික්මෙවයි කියනු ලබන්නේද මහසිටුවුමනි, එසේනම් පළමුකොට සිලෝවක් අසවයි ගාථා දෙකක් කීවේය.

3. දන්දීම නිසා බඩගින්නෙන්ද පිපාසයෙන්ද පීඩා විඳින්නට සිදුවේය යන බිය නිසා මසුරා නොදේද නොදෙන්නා වූ ඔහුට එය බිය වන්නේ ය. සාපිපාසා දෙකට මසුරා බියවේද එයම ඔහු දෙලොවදී පෙළයි.

4. එහෙයින් කෙලෙස්මල මඩින්නා මසුරුබව දුරුකර දන් දෙන්නේ ය. කරන ලද පින් ප්‍රාණීන්ට පරලොවදී පිහිට පිණිස පවතින්නේය.

එහි යසස භායනි යනු මම අනුන්ට දී තමා බඩගින්නේ වූයේ හෝ පිපාසයට පත් වූයේ හෝ වන්නෙමිසි යම් සා පිපාසාවකට බිය වේද තමෙම යනු ඒ බඩගින්න හා පිපාසය නම් වූ බිය බාලං මේ බාලයා මෙලොවද පරලොවදයි උපන් උපන් ස්ථානයෙහි. පුසනි පීඩාවට පත් වෙයි. අතිශයින් දිළිඳු බවට පත්වෙයි. මලාහිභු යනු මසුරුමල මැඩලන්නේ.

ඔහුගේද වචනය අසා එසේනම් පිවසෙව. ටිකක් ලබන්නෙහියයි කිය. ඔහු පිවිස ශක්‍රයාගේ සමීපයෙහි හුන්නේය. අනතුරුව මදක් ගෙවා සුරිය දෙවපුත් අවුත් බත් ඉල්ලා ගාථා දෙකක් කීවේය.

5. දීම දුෂ්කරය. දෙන්නවුන් විසින් දුෂ්කර ක්‍රියාවක් කරන ලදී. අසත්පුරුෂයෝ සත්පුරුෂයන්ගේ ක්‍රියා නොකරති. සත්පුරුෂයන්ගේ ධර්මය සෙස්සන්ට පහසු නොවේ.

6. එහෙයින් සත්පුරුෂයන්ගේද අසත්පුරුෂයන්ගේද මිත්මතු උපත වෙනස් වේ. අසත්පුරුෂයෝ නිරයට යෙහි. සත්පුරුෂයෝ ස්වර්ගය පිහිටකොට ඇත්තෝ වෙති.

එහි දුඤ්ඤනනි යනු මසුරු බව මැඩලා දියයුතු නිසා දානය දුකසේ දිය යුතුය. දදමානානං දුකකරං යනු ඒ දාන කර්මය දුෂ්කරය. එය කිරීම යුද්ධයක් හා සමානය. නානුකුබ්බතං යනු අසත්පුරුෂයෝ දානයෙහි විපාක නොදන්නාහු ඔවුන් විසින් ගියමඟ අනුව නොයත්. සතං ධමෙමා

යනු සත්පුරුෂ වූ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ධර්මය අන්‍යයන් විසින් අනුගමනය කිරීම අපහසුය. අසනෙතා යනු අසත්පුරුෂයෝ මසුරුවන නිසා දන් නොදී නිරයට යති.

සිටුකුමා ගතයුතු ගැන්මක් නොදක්නේ එසේ නම් පිවිසී බ්‍රාහ්මණයන්ගේ සමීපයෙහි හිඳුව. ටිකක් ලබන්නෙහි යයි කීවේය. අනතුරුව මද වේලාවක් ගෙවා මාතලීය අවුත් බත් ඉල්වා නැතැයි යන වචනයක් සමගම සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. ඇතමෙක් ස්වල්පයක් ඇති කල්හිද දන්දෙනි. ඇතමෙක් බොහෝ ධනය ඇත්තේද දන් නොදෙත්. මද වස්තුවෙන් දෙන ලද දක්ෂිණාව දහසකින් දුන් දානය හා සමානය.

එහි අපපසෙමකෙ පවෙච්ඡන්ති යනු මහසිටුකුමනි, ඇතැම් පණ්ඩිත පුරුෂයෝ ස්වල්ප වූද දියයුතු දේ ඇතිකල්හි පවෙච්ඡන්ති දෙත්මය යන අර්ථයි. බොහෝ වූද දියයුතු සම්පත් ඇති ඇතැම් පහත් පුරුෂයෝ නදිවඡරෙ යනු නොදෙත්. දක්ෂිණා යනු කර්මයද විපාකයද අදහා දෙන ලද දානය. සහසෙසන සමංචිතා යනු මේ දෙන ලද බත් හැන්දක් පමණ වූද දක්ෂිණාව දහසින් දෙනලද දානය සමග මිතා. මහත් වූ ආනිසංස ඇති හෙයින් දහසින් දෙන ලද දානය සමානම වේ යන අර්ථයි.

හෙතෙම එසේනම් තෝද පිවිස හිඳුවයි කිය. අනතුරුව මද වේලාවක් ගෙවා පඤ්චසිඛයා අවුත් බත් ඉල්ලා නැත යවයි කී කල්හි මම නොයන්නෙමි. මේ ගෙහි බමුණන් ලවා වේද කියවීමක් වන්නේය යි හඟිමිසි. ඔහුගේ දුහැමි කථාව ආරම්භ කරන්නේ අටවන ගාථාව කිය.

8. යමෙක් ධර්මයෙහි හැසිරේද. ගමෙහි ආහාර පිණිස හැසිරේද අඹුදරුවන් පෝෂණය කෙරේද. ස්වල්පයක් ඇති කල්හිද දන් දෙන්නේද සියක් දහසින් කරන දහසක් යාගයන්ට වඩා ඒ දිළින්නේදකුගේ පරිත්‍යාගයෙන් සොලසින් කලාවක් තරම් හෝ නොඅගනාහ.

එහි ධම්මං යනු ත්‍රිවිධ සුවර්ත ධර්මයයි. සමුඤ්ජකං යනු ගමෙහි අමු හෝ පැසුන ආහාර පිණිස හැසිරීම හෝ වනයෙහි ලොකු කුඩා ගෙඩි ගෙන ඊම් සංඛ්‍යාත ආහාර පිණිස හැසිරීම හෝ වේද එයද ධර්මයෙහිම හැසිරීම වේ. දාරංච පොසං යනු තමාගේ අඹුදරුවන්

පෝෂණය කරන්නේම. දදං අපපකසමීං යනු ස්වල්ප වූ හෝ දීමට සුදුසු සම්පත් ඇති කල්හි ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට දෙන්නේම ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේ යයි අර්ථයි. සතං සහසසානං සහසසයාගිනනති යනු අනුන් පෙළා දැඩිව පෙළා දහසක් වියදම් කර යාග කරන්නවුන්ගේ දහස් ගණන් වියදම් කර යාගකරන ඉසුරුමතුන්ගේ ලක්‍ෂයක් වූද යාගයන්ට වඩා කලනති නාශාමපි තථා විධසස යනු ඒ දහසක් වියදම් කර යාග කරන්නවුන්ගේ ලක්‍ෂ සංඛ්‍යාත යාගයෝ වෙත්ද, ඊට වඩා ධර්මයෙන්ද සංයමයෙන්ද දිය යුතු දේ උපදවා දන් දෙන්නා වූ දුප්පත් මනුෂ්‍යයාගේ දානයෙන් සොළොසින් කලාවක්ද නොඅගිත් යයි.

සිටුවරයා පඤ්චසිඛගේ කථාව අසා මෙසේ සැලකීය. ඉක්බිති ඔහු අනගි වූ කරුණ විමසන්නේ නවවන ගාථාව කීය.

9. කවර කරුණක් නිසා මේ මහත් වූ බොහෝ වටිනා වූ යාගය (දානය) සංයමයෙන් (දූහැමිව) දෙන ලද දානයේ වටිනාකම හා සමාන නොවේද. දහසක් වියදම් කර දෙන දහසක් යාගයන් එලෙස දුප්පතාගේ දානයෙන් කොටසක් තරම් හෝ නොවටින්නේ කෙසේද?

එහි යඤ්ඤා යනු දානය නැමති යාගයයි. ලක්‍ෂයක් දෙනා දහසක් ධන පරිත්‍යාග වශයෙන් දෙන හෙයින් විපුලය. විපුල බැවින්ම මහත් වූ වටිනාකම ඇත්තේය. සමෙන දිනනසස යනු ධර්මයෙන් දෙන ලද දෙයට වඩා කවර කරුණින් වටනා බවට නොඑළඹේද? කථං සහසසානං යනු බ්‍රාහ්මණය, කෙසේ නම් සහසස යාගිනං, බොහෝ පුරුෂයන්ගේ, දහස් ගණන් පුරුෂයන්ගේ ලක්‍ෂ සංඛ්‍යාත සම්පත්. තථා විධසස දූහැමිව උපයා දෙනනහුගේ, එක් දුප්පත් මිනිසෙකුගේ දානයෙන් කලාවක් තරම් හෝ නොවටිත් යි.

ඉක්බිති ඔහුට කියන්නා වූ පඤ්චසිඛයා අවසාන ගාථාව කීවේය.

10. ඇතැම්හු විෂම වර්යාවෙහි නිරත වූවාහු දවා මරා අනතුරුව අනුන් ශෝකයට පත්කොට දන්දෙති. කඳුළු පිරුණු මුහුණු ඇති දඬුවම් සහිත වූ ඒ දානය සංයමයෙන් දුන් දානයාගේ වටිනාකමට සමාන නොවේ. මෙසේ දහසක් වියදම් කර දහසක් දෙනාගේ දානය එවැනි දිළිත්දාගේ දානයෙන් සොළොසින් කොටසක් තරම් හෝ නො වටතේය.

එහි විසමෙ යනු අයහපත් කාය කර්මාදියෙහි බැසගත්තාහු. කඩක්වා යනු වෙහෙස කරවා. වධික්වා යනු මරා. සොවයික්වා යනු ශෝක සහිත වුවන් කර හෙතෙම පඤ්චසිඛගේ දෑහැමි කථාව අසා එසේනම් යව. ගෙට පිවිස හිඳුව. ටිකක් ලබන්නෙහියි කීවේය. ඔහුද ගොස් ඔවුන් සමීපයෙහි හුන්නේය.

අනතුරුව බිළාරකොසිය සිටුතුමා එක් දාසියක අමතා මේ බ්‍රාහ්මණයන්ට බොල් වීවලින් නැළියක් නැළියක් දෙවයි කීය. ඇය වී ගෙන බමුණන් වෙත එළඹ මේවා ගෙන යමිකිසි තැනක පිසවා අනුභව කරවී යයි කීය. අපි වී ස්පර්ශ නොකරමුයි. උතුමාණෙනි, වී ස්පර්ශ නොකරනියි කියත්. එසේනම් සහල් දෙවයි. ඇය සහල් ගෙන ගොස් බ්‍රාහ්මණවරුනි, සහල් ගනුවයි කීවාය. අපි අමු සහල් නොපිළිගනිමු යයි කීහ. උතුමාණෙනි, අමු සහල් නොගනිත්ය. එසේනම් ඔවුන්ට නිවුඩු සහල් දමා ගවයන්ට දෙන බත් දෙවයි කීය. ඇය ඔවුන්ට නිවුඩු සහල් දමා මහ ගොණුන්ට පිසිනා ලද බත් ගෙනවුත් දුන්නීය.

පස්දෙනාම බත්පිඩ සකසා මුවෙහි බහා ගෙලෙහි අලවවා ඇස් පෙරළා සිහිසන් වූවාහු මළෝ මෙන් හොත්තාහුය. දාසිය ඔවුන් දක මළෝ වෙත්යයි බියපත් වූවා ගොස් සිටුතුමාට දන්වූවාය. උතුමාණෙනි, ඔබගේ බ්‍රාහ්මණයෝ ගවයන් සඳහා වූ බත් ගිලින්නට අසමත් වූවාහු මළෝයයි. හෙතෙම සිතීය. සියුමැලි බ්‍රාහ්මණයන්ට ගවයන් සඳහා වූ බත් දෙවීද මෙය පවිටු ක්‍රියාවකි. ඔවුහු එය ගිලින්නට අපොහොසත් වූවාහු මළෝ යැයි මට ගර්භා කරන්නාහ. අනතුරුව දාසියට කීවේය. වහා ගොස් මොවුන් වෙත වූ නිවුඩු සහල් බත ඉවත්කොට විවිධ උසස් රස ඇති හැල්බත සකසවයි කීවාය. ඇය එසේ කළාය.

සිටුවරයා ඇතුල් වීරියට පිළිපත් මිනිසුන් කැඳවා මම මා අනුභව කරන ආකාරයෙන්ම මේ බමුණන්ට බත් දෙවීමි. මොවුහු ආශාවෙන් මහත් වූ පිඩුකොට අනුභව කරන්නාහු ගෙලෙහි අලවවා මළෝය. මගේ නිදොස් බව දනිවී යයි කියා පිරිස රැස්කරවීය. මහජනයා රැස්වූ කල්හි බමුණෝ නැගී සිට මහජනයා බලා මේ සිටුවරයාගේ බොරු කියන සැටි බලව. අපට තමා අනුභව කරන බත් දෙවීමි යයි කියයි. පළමුව අපට ගවයන් සඳහා වූ බත් දී අප මළවුන් මෙන් හොත් කල්හි මේ බත සැකසී යයි කියා තමා විසින් මුවෙන් ගන්නා ලද බත බිම හෙලා දැක්වූවාහුය.

මහජනයා සිටුවරයාට ගර්භා කෙළේය. අඥානය, තමාගේ කුල පරපුර වැනසීය. දන්සැල දූවීය. යදින්නන් බෙල්ලෙන් ගෙන බැහැර කරවීය. දන් මේ සියුමැලි බ්‍රාහ්මණයන්ට බන් දෙන්නේ ගවයන් සඳහා වූ බන් දෙවීය. පරලොව යන්නේ තොපගේ නිවසෙහි සම්පත් ගෙල බැඳගෙන යන්නෙහි යයි සිතහිද?

එකෙනෙහි ශක්‍රයා මේ ගෙහි ධනය කා සතුදයි තෙපි දන්නහුදයි මහජනයාගෙන් විමසීය. නොදනිමුයි. මේ නගරයෙහි අසවල් කාලයෙහි බරණැස් නුවර මහසිටුකුමා මහ දන්සැලක් කරවා මහා දානයක් පැවැත්වීයයි ඔබලා විසින් ඇසූ විරුද? එසේය ඇසුවෝ වෙමු යි. මම ඒ සිටුවරයා වෙමි. ඒ දානය දී ශක්‍රදෙව්වරු වී උපන්නේය. මගේ පුතාද ඒ පරපුර නොනසා වතු දෙව්පුත් වී උපන්නේය. ඔහුගේ පුත්‍රයා සුරියද ඔහුගේ පුත්‍රයා මාතලීද ඔහුගේ පුත්‍රයා පඤ්චසිඛද වී උපන්නේය. ඔවුන් අතර මේ වතු ය. මේ සුරිය ය. මේ මාතලී රථාවාර්ය ය. මේ මෙම පවිටු තැනැත්තාගේ පියා වූ පඤ්චසිඛ ගාඤ්ච්ච පුත්‍රයා ය. මෙසේ මේ දානය නම් බොහෝ ආනිසංස ඇති එකකි. පණ්ඩිතයන් විසින් මේ කුසලය කළ යුතුය යි කියන්නේ මහජනයාගේ සැකය දුරලනු පිණිස අහසෙහි නැගී මහත් වූ ආනුභාවයෙන්ද මහත් වූ පිරිවර සමඟද දිළියෙන ශරීර ඇත්තාහු සිටියාහුය. සියළු නුවර ගිනි ගත්තක් මෙන් වීය.

ශක්‍රයා මහජනයා අමතා අපි තමාගේ දිව්‍ය සම්පත් හැර එන්නාහු කුලයෙහි අන්තිමයා වූ පවිටු ස්වභාව ඇති බිළාර කෝසිය නිසා ආවෝ වෙමු. මේ පවිටු තැනැත්තා සිය කුල පරපුර නසා දන්සැල දවා යදින්නන් ගෙලෙන් ගෙන බැහැරකොට අපගේ පරපුර සිදීය. මෙතෙමේ නොදෙනසුළු වී නිරයෙහි උපදින්නේ යයි මොහුට අනුකම්පාවෙන් ආවෝ වෙමුයි කියා දානයෙහි ආනිසංස කියන්නේ මහජනයාට ධර්මය දේශනා කළේය.

බිළාරකෝසිය සිටුකුමා ඇදළි පිහිටුවා දේවයන් වහන්ස, මම මෙතැන් පටන් පැරණි කුල පරපුර නොනසා දන් පවත්වන්නෙමි. අද පටන්කොට යටත් පිරිසෙන් ජලය දැහැටි හා සමාන වූද තමා විසින් ලබන ලද ආහාර අනිකකුට නොදී නොකන්නෙමි ප්‍රතිඥා දුන්නේය. ශක්‍රයා ඔහු දම්නය කර නැවත එවැන්නක් සේවනය නොකරන්නෙකු කොට පන්සිල්හි පිහිටුවා දෙව්පුතූන් සතරදෙනාද ගෙන සිය

වාසස්ථානයටම ගියේය. ඒ සිටුවරයාද දිවි ඇති තෙක් දන් දී තවුතිසා දෙව්ලොව උපන්නේ ය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ මේ හික්කු ව ශ්‍රද්ධා නැත්තේ විය. කිසිවෙකුට කිසිවක් නොදෙන්නේ විය. මම ඔහු දමනය කර දානයෙහි විපාක දැනවුවෙමි. ඒ සිත අත් භවයකට ගියේ නමුදු අත් නොහරයි යි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සිටුවරයා මේ දන්පති හික්කු ව විය. වැරදි දෙවිපුත් සැරියුත් තෙර විය. සුරිය දෙවිපුත් මුගලන් තෙර විය. මාතලී දෙවිපුත් කසසප තෙර විය. පඤ්චසිඛ දෙවිපුත් ආනන්ද තෙර විය. ශක්‍රයා වූ කලී මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

10-13

වක්කවාක ජාතකය

වණණවා අභිරූපොසී යන මෙය බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන සේක් එක් ලොල් වූ හික්කුවක් අරභයා දේශනා කළ සේක. හෙතෙම සිවුරු ආදියෙන් තෘප්තිමත් නොවූයේ සංඝයා වෙත පිරිනමන බත් කොහිද ආරාධනා කොහිදැයි සොයන්නේ හැසිරෙයි. ආමීස කථාවෙහිම ඇලෙයි. ඉක්බිති අත් සිල්වත් හික්කුහු ඔහුට අනුග්‍රහ පිණිස බුදුරජුන්ට දන්වූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහු කැඳවා හික්කුව ඔබ ලොල් වූයේ සත්‍යදැයි විමසා ඇත්තයි ස්වාමීනියි කී කල්හි හික්කුව කුමක් හෙයින් මෙබඳු තෙර්යාණික සසුනක පැවිදි වී ලොල් වූයේ වෙහිද? ලොල් බව නම් පවිටු වූවෙකි. පෙරද ඔබ ලොල් බව නිසා බරණැස ඇත් කුණු ආදියෙන් තෘප්තිමත් නොවූයේ මහවනයට පිවිසියේ යැයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි එක් ලොල් වූ කපුටෙක් බරණැස ඇත්කුණු ආදියෙන් තෘප්තිමත් නොවූයේ වනය කෙබඳුදැයි වනයට ගොස් එහිද ලොකු කුඩා ගෙඩිවලින් සතුටු නොවූයේ ගංගා තීරයට ගොස් හැසිරෙන්නේ අඹුසැමි වූ සක්වා ලිහිණියන් දෙදෙනෙකු දැක මේ කුරුල්ලෝ අතිශයින් හොබිත්. මොවුහු මේ ගංතෙර බොහෝ මස් කත් යයි සිතමි. මොවුන් විමසා මා විසින්ද මොවුන්ගේ

ගොදුරු කා පැහැ ඇත්තෙකු වන්නට වටනේ යයි ඔවුන්ගේ නුදුරෙහි හිඳ සක්වාළිහිණියාගෙන් විමසන්නේ ගාථා දෙකක් කිය.

වණණවා අහිරුපොසි සනො සඤජාත රොහිතො
ඔක්කවාක සුරුපොසි විපසසන්න මුධිඤ්ඤියො

පාඨිනං පාවුසං මච්ඡං වලඡං මුඤ්ජරොහිතං
ගඬගාය තීරෙ නිසිනෙනා එවං - භුඤ්ජසි භොජනනහි

1. සක්වා ලිහිණියනි, මනා වූ පැහැය ඇත්තෙහිය. රූප සම්පන්නියෙන් යුක්තය. සණ වූ සිරුරු ඇත්තෙහිය. හටගත් රත්වත් වූවෙහිය. මනා රූ ඇත්තෙහිය. පැහැපත් මුහුණ හා ඉදුරන් ඇත්තෙහිය.

2. මෙසේ ගංතෙර සිටියේ පෙට් මස්, ලුල් මස්, වලා මාළුවන්ගේ මස්, මොදුව මස්, රේ මස් වලින් යුත් බොජුන් අනුභව කරන්නෙහිද?

එහි සනො යනු සන වූ සිරුර ඇති සඤජාතරොහිතො යනු තවන ලද රන් මෙන් මනාව රතුපැහැ වූයේ. පාඨනං යනු පෙටියා යන නම් ඇති ගල්මාළුය. පාවුසං යනු මහත් වූ මුඛ ඇති මාලුවා. පාගුසං යයිද පාඨයි. වලඡං යනු වලාමාළුවා. මුඤ්ජරොහිතං යනු මොදුව මාලුවා ද රේ මාළුවාද වේ. එවං භුඤ්ජසි යනු මෙවැනි වූ බොජුන් බුද්ධිනෙහියි සිතමිසි විචාළේය.

සක්වා ලිහිණියා ඔහුගේ වචනය ප්‍රතික්‍ෂෙප කරන්නේ තෙවන ගාථාව කිය.

3. මම මෙය නොබුද්ධිමි. වනයෙහි හෝ ජලයෙහි හෝ වූ මස් නොබුද්ධිමි. යහළුව, සෙවෙල් පරඩැල් යන මෙය මගේ ආහාරයයි.

එහි අර්ථය. මම සෙවෙල්ද, පරඩැල්ද හැර සෙසු වනයෙහි වූ හෝ ජලයෙහි වූ මස් නොගෙන මේ බොජුන අනුභව කරමි. යහළුව, යම් මේ සෙවෙල් පරඩැල් වේද මෙය මගේ භෝජනයයි.

අනතුරුව කපුටා ගාථා දෙකක් කීවේය.

4. සෙවෙල් පරඩැල් සක්වාලිහිණියාගේ හෝජනය යි යන මෙය මම නො අදහමි. යහළුව, මම ගමෙහි ලුණු හා තෙල් මිශ්‍ර ආහාර අනුභව කරමි.

5. සක්වා ලිහිණිය, මිනිසුන් විෂයෙහි කරන ලද පිරිසිදු මස් සහිත බත් අනුභව කරන නමුත් ඔබට මෙන් වර්ණවත් වූ පාටක් මට නැත.

එහි යථා තවං යනු යම් සේ ඔබගේ සෝභාවෙන් අගතූන් පැමිණි ශරීර වර්ණයක් වේද මට එවැනි වර්ණයක් නැත. මේ කරුණින් මම සෙවෙල් හා පරඩැල් මගේ ආහාරයයි ඔබ විසින් කියන්නා වූ වචනය නො අදහමි.

ඉක්බිති සක්වා ලිහිණියා ඔහුගේ දුර්වර්ණ බවට හේතුව කියා ධර්මය දේශනා කරන්නේ සෙසු ගාථාවන් කීවේය.

6. තමා කෙරෙහි වූ චෛර සිතින් බලමින් මිනිසුන්ට හිංසා කරමින් තැනි ගත්තේ බියට පත්වූයේ අනුභව කරහි. එහෙයින් ඔබගේ වර්ණය මෙබඳු වේ.

7. කපුට, පව්වු ක්‍රියා නිසා මුළු ලොවම (ඔබට) විරුද්ධ වෙහිය. ලබන ලද ආහාරය ඔබ නො පිනවයි. එහෙයින් ඔබගේ වර්ණය මෙබඳු වේ.

8. යහළුව, මමද සියළු ප්‍රාණීන්ට හිංසා නොකරන්නෙමි මද වැයමෙන් යුතුව සැක රහිතව සෝක නැතිව බිය නැතිව අනුභව කරමි.

9. ඒ ඔබ වැයමී කරව. පැරණි පුරුද්ද දුසිල් බව ඉක්මවා පවතුව. ලොවෙහි අහිංසාවෙන් හැසිරෙන්නේ මා මෙන් ප්‍රිය වෙහි.

10. යමෙක් නො නසාද නොනස්වාද නොදිනයිද නොදිනවයිද හෙතෙම සියළු සතුන් වෙත මෙන් වඩයි. ඔහුට කිසිවෙකු විසින් හෝ චෛර නොකරයි.

එහි සමපසසං යනු යහළු කාකය, ඔබ අනුන් කෙරෙහි උපන් තමාගේ චෛරී සිත සලකා බලනු ලබන්නේ මිනිස් ප්‍රජාවට හිංසා

කරන්නේ වෙහෙස කරන්නේ. උනුසෙතා යනු බියට පත් වූයේ. සසසි අනුභව කරති. ඒ නිසා තොපගේ මේ හා සමාන පිළිකුල් සහගත පැහැ ඇත්තේයි. ධංකා යනු කපුටා අමතයි. පිණෙඩා යනු හෝජනයයි. අහිංසා සබඛ පාණිනං යනු මම වනාහි සියළු සතුන්ට හිංසා නොකරන්නේ අනුභව කරමි යයි කියයි. සො කරසසු ආනුභාවං යනු ඒ තොපද වීර්ය කරව. තමාගේ පුරුද්ද සංඛ්‍යාත වූ දුසිල් බව ඉක්මවා පවතු ව. අහිංසාය යනු හිංසා නොකිරීමෙන් යුක්ත වී ලොව හැසිරෙව. පියො හොහිසි මමමිවා යනු මෙසේ ඇති කල්හි මා හා සමානව ලෝකයාට ප්‍රිය වෙහි. න ජනාති යනු ධනභානිය නොකරයි. න ජාපයෙ යනු අනිකුත් ලවාද නො කරවයි. මෙතතං සො යනු මෙමනි කොටස. මෙමනි සිත න කෙන වී යනු කිසියම් එක සත්ත්වයෙකු සමගද ඔහුගේ වෛරයක් නම් නැතැයි. එහෙයින් ඉදින් ලෝකයාට ප්‍රියවීමට කැමැත්තෙහිද සියළු වෛරයන්ගෙන් වෙන් වවයි යනුයි.

මෙසේ සක්වාලිහිණියා කපුටාට ධර්මය දේශනා කළේය. කපුටා තෙපි තමාගේ ගොදුර මට නොකියන්නෙහුයි කා කා යයි හඬන්නේ ඉහිලී බරණැස් නුවර අපවිත්‍ර බීමෙකම බැස්සේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාව අවසානයෙහි ලොල් වූ හික්කු ව අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි කපුටා ලොල් වූ හික්කු ව විය. සක්වාලිහිණිය රාහුල මාතාවයි. සක්වාලිහිණියා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

10-14

භූරිපඤ්ඤ ජාතකය

සචචං කිර යන මේ භූරිපඤ්ඤ ජාතකය උමමග ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය.

10-15

මහාමංගල ජාතකය

කිංසු නරො යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මහාමංගල සූත්‍රය අරභයා දේශනා කළ සේක.

රජගහනුවර කිසියම් කටයුත්තක් සඳහා නගර ශාලාවෙහි රැස්වූ මහජනයා මැද එක් පුරුෂයෙක් අද මට මඟුල් කටයුත්තක් ඇතයි නැගිට ගියේය. අනිකෙක් ඔහුගේ වචනය අසා මොහු මඟුල යයි කියා ගියේය. මේ මංගල නම් කීමැයි කිය. අනිකෙක් ඔහුට කියනුයේ ශුභ වූ රූප දැකීම මංගල නම් වේ. ඇතැම් කෙනෙක් කල් ඇතිවම නැගිට මුළුමනින්ම සුදු වූ ගොනෙකු බලයි. ගැබ්ණි වූ ස්ත්‍රියක් හෝ රෝහිත මසෙකු හෝ දියෙන් පිරි කලයක් හෝ වෙඬරු හෝ ගිතෙල් හෝ සුදු වස්ත්‍රයක් හෝ කිරිබත් හෝ බලයි. මෙයින් මත්තෙහි මංගලයක් නම් නැතැයි කිය. ඇතැම්හු ඔහු විසින් කියන ලද්දට සතුටු වූහ. අනිකෙක් මෙය මංගල නොවේ. ඇසූ ශුභ දෙයම මංගල නම් වේ. ඇතැම් කෙනෙක් කියන්නවුන්ගේ 'පිරුණි' යයි වචනය අසයි. වැඩේවායි වඩනු ලැබේවායි අසයි. අනුභව කරව, කව යි කියන්නවුන්ද අසයි. මින් මත්තෙහි මංගලයක් නම් නැතැයි කිය. ඇතැම්හු ඔහු විසින් කියන ලද මනාව කියන ලදී සතුටු වූහ. අනිකෙක් මෙය මංගල නම් නොවේ. ශුභ වූ දේ නාසය-දිව-සිරුර යන ඉදුරන්ගෙන් ස්පර්ශ කිරීමම මංගල නම් වේ. ඇතැම් කෙනෙක් කල් ඇතිවම නැගිට පොළොව ස්පර්ශ කරයි. කොළ පැහැති තණකොළද තෙතගොමද පිරිසිදු සළුවද රෝහිත මසුද රන්රිදිද බොජුනද ස්පර්ශ කරයි. මින් මත්තෙහි මංගල නම් වූවක් නැතැයි කිය. ඇතැම්හු ඔහු විසින් කියන ලද දෙයද මොනවට කියන ලදී සතුටු වූහ. මෙසේ දුටු දේ මංගල යයි කියන්නෝද, ඇසූ දේ මංගල යයි කියන්නෝද ස්පර්ශ කළ දේ මංගල යයි කියන්නෝදැයි තෙපිරිසක් වී ඔවුනොවුන් අවබෝධ කරවීමට නොහැකි වූහ. බුමාටු දෙවියෝ ආදී කොට බඹලොව දක්වා මංගලය නම් මෙයැයි ඇති අයුරින් නොදන්නාහුය. ශක්‍රයා සිතීය. මේ මංගල ප්‍රශ්නය දෙවියන් සහිත ලෝකයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් අනිකෙක් කියන්නට සමර්ථ වන්නේ නම් නැත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹ ප්‍රශ්නයක් විමසන්නෙමි යි. හෙතෙම රාත්‍රී භාග්‍යෙහි ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ වෙත එළඹ වැද ඇදිලි බැඳ "බහුදෙවා මනුසසාව" ආදී වශයෙන් ප්‍රශ්නයක් විචාළේය. ඉක්බිති ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ දොළොස් ගාථාවකින් අටතිසක්

මංගල කරුණු වදාළ සේක. මංගල සුත්‍රය දේශනා කරන කල්හි කෙළ ලක්ෂයක් පමණ දෙවියෝ රහත් බවට පත්වූහ. සෝවාන් වූවන්ගේ ගණන් පිළිවෙළක් නම් නැත. ශක්‍රයා මංගලය අසා සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් මංගල කරුණු කී කල්හි දෙවියන් සහිත ලෝකයා මනාව දේශනාකරන ලදී සතුටු විය. එකල්හි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි තථාගතයන් වහන්සේගේ ගුණකථාව උපදවූහ. ඇවැත්නි, ශාස්තෘන් වහන්සේ අන්‍යයන්ට විෂය නොවූ මංගල ප්‍රශ්නය දෙවියන් සහිත ලෝකයාගේ සිත ගෙන කුකුස් සිඳුවා අහස් තලයෙහි සඳ නංවන්නාක් මෙන් වදාළ සේක. ඇවැත්නි, තථාගතයන් වහන්සේ මෙසේ මහා ප්‍රඥා ඇති සේක.

බුදුරජු පැමිණ මහණෙනි, දැන් කවරනම් කථාවෙකින් හුන්නාහුදී විමසා මෙනම් වුවකැනැයි කී කල්හි මහණෙනි, දැන් සම්බුද්ධත්වයට පත්වූ මගේ මංගල ප්‍රශ්න කීම පුදුමයක් නොවේ. ඒ මම බෝසත් වර්යාවෙහි හැසිරෙන්නේද දෙවිමිනිසුන්ගේ සැකය සිඳු මංගල ප්‍රශ්නය කීවෙමිසි අතිත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑවේය.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්ව තෙමේ එක් නියම්ගමක සම්පත්වලින් යුත් බමුණෙකුගේ කුලයෙහි උපන්නේය. ඔහුට රකබිත කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. ඔහු සුදුසු වයසට පැමිණියේ තක්ෂිලාවෙහිදී ඉගෙන ගන්නා ලද ශිල්ප ඇත්තේ කරන ලද බිරිඳක් සරණපාවා ගැනීම් ඇත්තේ මව්පියන් ඇවෑමෙන් රුවන් බැලීම කොට (සම්පත් බලා) සංවේගයට පත් සිත් ඇත්තේ මහදන් පවත්වා කාමයන් හැර හිමවත පෙදෙසෙහි පැවිදි වී ධ්‍යාන හා අභිඥාවන් උපදවා වන මුල් ගෙඩි ආහාර කර ඇත්තේ එක් පෙදෙසක වාසය කෙළේය. ක්‍රමයෙන් ඔහුගේ පිරිවර මහත් විය. පන්සියයක් අතවැසියෝ වූහ. ඉක්බිති එක් දවසක් ඒ තාපසයෝ බෝධිසත්වයන් වෙත එළඹ වැඳ ආචාර්යයන් වහන්ස, වැසි කාලයෙහි හිමාලයෙන් බැස ලුණු ඇඹුල් සෙවීම පිණිස ජනපද වාරිකාවෙහි යමු. මෙසේ අපගේ ශරීරයද ස්ථිර වූවක් වන්නේය. සක්මන් කිරීමද කළේ වන්නේ යයි කීවාහුය. ඔවුන්ට එසේ නම් තෙපි යව්. මම මෙහිම වසන්නෙමිසි. කී කල්හි ඔහු වැඳ හිමවතින් බැස වාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නාහු බරණැසට පැමිණ රජ උයනෙහි විසුවාහුය. ඔවුන්ට මහත් වූ සත්කාර සම්මාන විය.

ඉක්බිති එක් දවසක් බරණැස් නුවර නගර ශාලාවෙහි රැස් වූ මහජනයා අතර මංගල ප්‍රශ්නය උපන්නේය. සියල්ල වර්තමානයෙහි මෙන්ම දතයුතුයි. එකල්හි මිනිසුන්ගේ සැක සිදු මංගල ප්‍රශ්නය කියන්නට සමර්ථයෙකු නොදක්නා වූ මහජනයා උයනට ගොස් තවුස් සමූහයාගෙන් මංගල ප්‍රශ්නය විචාළේය. තවුසෝ රජු අමතා මහරජතුමනි, අපි මෙය කියන්නට නොහැකි වෙමු. අපගේ ආචාර්ය වූ මහා නුවණැති රක්ඛිත තාපසයා හිමාලයෙහි වසයි. ඔහු දෙවියන් සහිත ලෝකයාගේ සිත ගෙන මේ මංගල ප්‍රශ්නය කියන්නේ යැයි කීවාහුය.

රජ ස්වාමීනි, හිමවත නම් දුර පිහිටියේය. දුකසේ යා යුතුය. අපි යාමට නොහැකි වන්නෙමු. මැනවි. තෙපිට ආචාර්යයන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් ප්‍රශ්නය විමසා ඉගෙන නැවත අවුත් අපට කියවී යයි කීය. ඔවුහු මැනවයි පිළිගෙන ආචාර්යයන්ගේ සමීපයට ගොස් වැද කරන ලද පිළිසඳුර ඇත්තාහු ආචාර්යයා විසින් රජුගේ දෑහුම් බවද ජනපද වාරිත්‍රයන් පිළිබඳවද විමසූ කල්හි ඒ දිට්ඨමංගල ආදීන්ගේ උපත මුල පටන්ම කියා රජුගේ ඉල්ලීමෙන්ද තමාගේ ප්‍රශ්න ඇසීම සඳහා ආ බවද පවසා මැනවි ස්වාමීනි, මංගල ප්‍රශ්නය අපට ප්‍රකටකොට කියව යයි ඉල්ලූහ. ඔවුන් අතුරෙන් වැඩිමහල් අතවැසියා ආචාර්යයන් විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

කිංසු නරො ජපපමධිවචකාලෙ - කංචා විජ්ජං කතමං වා සුතානං
 සො මච්චො අසමීඤ්ච පරඤ්ච ලොකෙ - කථං කරො සොඤ්ඤා නෙන භුතො

1. පුරුෂයා අභිවාද්ධිය කැමතිවන කාලයෙහි කවර ප්‍රකාශයක් හෝ කවර වේදයක් හෝ කවර ශ්‍රැතයක් හදාරයිද ඒ මිනිසා මෙලොවත් පරලොවත් කෙසේ කටයුතු කරන්නේ මංගලයෙන් ආරක්ෂා වූයේ වෙයිද.

එහි කාලෙ යනු අභිවාද්ධිය ප්‍රාර්ථනය කරන කාලයයි. විජ්ජං යනු වේදයයි. සුතානං යනු හික්මිය යුතු ධර්ම කොට්ඨාශයයි. අසමීං ච යනු මෙහි. ච යනු නිපාත මාත්‍රයකි. සොඤ්ඤානෙන යනු සුවචන් බව ගෙනදෙන හෙයින් මංගලයෙන් මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ආචාර්යයෙනි, අභිවාද්ධිය කැමති වන්නා වූ පුරුෂයා මංගල කාලයෙහි කවරක් නම් ජප කරන්නේ ත්‍රිවේදයන්ගෙන් කවර වේදයක් හෝ ශ්‍රැතයන් අතර කවර කවර ශ්‍රැති දේශනාවක් හෝ අධ්‍යයනය කර ඒ මිනිසා මෙලොවද පරලොවද කථං කරො මේ ජපකිරීම් ආදියෙහි කවරකින් කුමක් කවර කවර කුමයෙන්

කරන්නේ මංගලයෙන් නිරපරාධී වූ අභිවාද්ධියෙන් භූතෙතා ආරක්ෂා කරන ලද්දේ වෙයිද දෙලොවට හිත වූව ගෙන සිටී මංගල කරුණ අපට කියවයි.

මෙසේ දෙටු අතවැසියා විසින් මංගල ප්‍රශ්නය විමසන ලද්දා වූ මහා සත්ත්ව තෙමේ දෙව් මිනිසුන්ගේ සැකය සිදින්නේ මේ මේ දෙය මංගල යයි බුද්ධ ලීලාවෙන් යහපත කියනුයේ.

2. යම් පුද්ගලයෙකුට දෙවියෝ ද බ්‍රහ්මයෝ ද සියළු සර්පයෝ ද සියළු සත්ත්වයෝ ද මෙමිත්‍රී සිතින් නිතර පුදන ලද්දෝ වෙත් ද සත්ත්වයන් අතර එය මංගලයකැයි කීහ යි කිය.

එහි යසස යනු යම් පුද්ගලයෙකුට. දෙවා යනු බුමාටු දෙවියන් ආදීකොට සියළු කාමාවචර දෙවියෝ. පිතරෝ ව යනු ඉන් මත්තෙහි රූපාවචර බ්‍රහ්මයෝ. සිරිංසපා යනු දීර්ඝ ජාතිකයෝය. සබ්බභූතානි වාපී යනු කියන ලද්දවුනට අවශේස වූ සියළු භූතයෝ. මෙතනය නිවචං අපචිතානි භොතනි යනු මේ සියළු සත්ත්වයෝ දසදිසාවන්හි පැතිරීම් වශයෙන් පැවති ධ්‍රැවණයන්ට පැමිණීම් වශයෙන් මෙමිත්‍රීයෙන් පුදන ලද්දෝ බුහුමන් කරන ලද්දෝ. භූතෙසු වා යනු එය ඒ පුද්ගලයාට සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අභිවාද්ධිය නිරතුරුව පැවතියේය. නිරපරාධී වූ යහපත කීහ. මෙමිත්‍රීයෙන් වාසය කරන්නා සියල්ලන්ටම ප්‍රිය වෙයි. අන්‍යයන්ගේ උපක්‍රමයෙන් කෝප කළ නොහැක්කේ වෙයි. මෙසේ ඔහු මේ මංගලයෙන් රක්තා ලද්දේ ගෝපනය කරන ලද්දේ වෙයි යි මහාසත්ත්ව තෙමේ පළමු මංගලය කියා දෙවැනි වූ ආදිය කියන්නේ.

3. යමෙක් සියළු ලෝකයා කෙරෙහි යටහත් පැවැත්මෙන් යුක්ත වේද වරදවා කියන්නා වූ ස්ත්‍රීන්ටද පුරුෂයන්ටද ළමයින්ටද ඉවසන්නේද අප්‍රිය වූ වචන නොකියන්නේද ඒ ඉවසීම මංගලයකැයි කීහ.

4. යමෙක් යහළුවන් කෙරෙහි උගත් ශිල්ප නිසා හෝ කුලය නිසා හෝ ධනය නිසා හෝ ජාතිය නිසා හෝ අවඥා නොකෙරේද? මනා නුවණැති හෙතෙම වැඩක් පැමිණී කල්හි යහළුවන් කෙරෙහි විවක්ෂණ බුද්ධියෙන් යුක්ත වේද එය මංගලයකැයි කීහ.

5. ඒකාන්තයෙන් බොරු නොකියන්නා වූ යම් කෙනෙකුට සන්පුරුෂ වූ විශ්වාසී වූ මිත්‍රයෝ වෙත්ද. යමෙක් මිත්‍රදෝහී නොවේද ධනය මිතුරන් අතර බෙදාදෙන සුළු වේද. එය මංගලයකැයි කීහ.

6. යම් කෙනෙකුගේ භාර්යාව සමවයස් ඇත්ති වේද. සමගි සම්පන්නද සැමියා අනුව පවතින්නිද දහමට කැමති වන්නිද දරුවන් වදන්නිද කුල සිරිතට අනුව පවතින්නිද සිල්වත්ද පතිව්‍රතා වන්නිද මෙය භාර්යාවන් අතර ඒකාන්තයෙන් මංගලයකැයි කීහ.

7. ජනපති වූ කීර්තිමත් රජු යම්කෙනෙකුගේ පිරිසිදු බවද එඬිතර කමද දනිද (මොහු) මට හිතවත්ය නොවෙතස්යයිද දනිද මෙය රජුන් පිළිබඳව මංගලයකැයි කීහ.

8. යමෙක් ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව, සතුටු සිතින් යුක්ත වූයේ කැමද බිමද මල්ද සුවඳවිලවුන්ද දෙයිද එය ඒකාන්තයෙන් සුගති පිළිබඳව මංගලයයි කීහ.

9. නුවණින් වැඩුණා වූ යහපත් පැවැත්මෙන් යුක්ත බහුශ්‍රැත වූ සිල්වත් තවුසෝ ආර්ය ධර්මයෙන් පවිත්‍ර වෙත්නම් එය රහතන් වහන්සේලා පිළිබඳ මංගලයයි කීහ.

යනුවෙන් මේ ගාථාවන් කිය. එහි නිවාන වුතති යනු මොළොක් සිත් ඇති හෙයින් මුළු ලොවට යටහත් පැවතුම් ඇත්තේ වෙයි. බන්තා දුරුතභානං යනු අනුන් විසින් කියන ලද නපුරු වචන ඉවසන්නේ වෙයි. අපපටිකුලවාදී යනු මට බැන්නේය. මට ගැසුවේ යයි එකට එක නොකරන්නේ අනුකූල වූයේම කියයි. අධිවාසනං යන මේ ඉවසීම ඒ මිනිසාට සොඝානං නිවැරදි වූ මංගල යයි පණ්ඩිතයෝ කියති. සභාය මනෙත යනු යහළුවන් කෙරෙහි. හිතවත් බව ඇත්තන් කෙරෙහි. එහි එකට වැළි කෙළියෙහි යෙදුන හෙයින් යහළුවෝ නම් වෙත්. දහදොළොස් වරසක් එකට වාසය කරන ලද්දෝ සභාය මත්තා නම් වෙත්. ඒ සියල්ලන්ම මම ශිල්ප දන්නේ වෙමි. මොවුහු ශිල්ප නොදන්නෝ වෙති. මෙසේ ශිල්ප නිසා හෝ, මම උසස් කුල ඇත්තෙමි. මොවුහු උසස් කුල ඇත්තෝ නොවෙතියි මෙසේ කුලසම්පන්නි සංඛ්‍යාත කුලය නිසා හෝ, මම ධනවත් වෙමි. මොවුහු දුප්පත්හු වෙති යි මෙසේ ධනය නිසා හෝ මම උසස්

ජාති ඇත්තෙමි. මොවුහු පහත් ජාති ඇත්තෝය යි මෙසේ ජාතිය නිසා හෝ අවඥා නොකෙරේ. රුවිපඤ්ඤෝ යනු යහපත් නුවණ ඇත්තේ සුඤ්ඤ වූ නුවණ ඇත්තේ. අත්තකාලෙ යනු කිසියම් අත්තසස කරුණක් උපත් කල්හි. මුතීමා යනු ඒ ඒ කරුණ පිරිසිඳු විමසීමෙහි සමත් නිසා බුද්ධිමත් වී ඔවුහු යහළුවන් අවඥාවට ලක් නොකරති. සහායෙසු යනු ඔහුට ඒ අවඥා නොකිරීම යහළුවන් කෙරෙහි මංගල නමැයි පෙර පඬුවෝ කීහ. හෙතෙම ඒ නිවරද වූ මංගලය කරණ කොට මෙලොවද පරලොවද ආරක්‍ෂා වූයේ වෙයි. එහි පණ්ඩිත වූ යහළුවන් නිසා සැපවත් වූ බව කුස නාලික ජාතකයෙන් කිවයුතුය. සනෙතා යනු පණ්ඩිතයෝ සත්පුරුෂයෝ යමෙකුට මිත්‍රයෝ වෙත්ද සංවිසසඤා යනු ගෙට පිවිස කැමති කැමති දේ ගැනීමි වශයෙන් විශ්වාසයට පැමිණියාහු. අවිසංවාදකසස යනු බොරු නොකියන සුළු. නමිතනදුහි යනු මිත්‍රදෝහි නොවෙයි. සංවිභාහි ධනෙන යනු තමාගේ ධනයෙන් මිත්‍රයන්ට බෙදා දීම කරයි. මිතෙතසු යනු මිත්‍රයන් නිසා ලද යුතු දේ ඔහුට මිත්‍රයන් අතර මංගල නම් වේ. හෙතෙම මෙවැනි මිත්‍රයන් විසින් රක්තා ලද්දේද සැපතට පැමිණේ. එහි මිත්‍රන් නිසා සුවපත් වූ බව මහා කුක්කුස ජාතක ආදියෙන් කිව යුතුය. තුලභවයා යනු සමාන වයස් ඇති. සමගතා යනු වෙන්ව නොවසන අනුබන්ධා යනු අනුව පවතින. ධම්මකාමා යනු ත්‍රිවිධ සුවර්ත ධර්මයන් කැමති වෙයි. පජාතා යනු දරුවන් වදන. වද නොවූ දාරෙසු යනු මේ ගුණයන්ගෙන් යුත් ස්ත්‍රිය ගෙහි වසන කල්හි සැමියාට සැපයක් වේ යයි පණ්ඩිතයෝ කියති. එහි සිල්වත් ස්ත්‍රිය නිසා සැපවත් වීම මණිවොර-සම්බුලා-බණ්ඩපාල ජාතකයන්ගෙන් කිවයුතුය. සොවෙයං යනු පිරිසිඳු බව. අපදවජ්ජනා යනු නොවෙනස්වන බවෙන්. මෙතෙම මා සමග බිඳී වෙනසක් වන්නේය යි මෙසේ දෙයාකාරයක් නොවන බව දැනී. සුහුදයං මමං යනු මෙතෙම මට හිතවත් යයි යමක් දැනිද රාජසු වෙ යනු මෙසේ රජුන් පිළිබඳව සේවකයන්ගේ මංගලය නම් වේ යයි පණ්ඩිතයෝ කියත්. දදාති සදෙධා යනු කර්මයද විපාකයද අදහා දෙයි. සගෙගසු වෙ යනු මෙසේ සුගතියෙහි දෙවිලොව යහපත නිදොස් වූ මංගල යයි පණ්ඩිතයෝ කියත්. එය පේතවජ්ජු, විමාන වජ්ජුන්ගෙන් විස්තර කර කිවයුතුයි. පුනනති වුදධා යනු යම් පුද්ගලයෙකු ගැන ඤාණයෙන් වැඩිහිටියෝ ආර්ය ධර්මයෙන් යහපත් ධර්මයෙන් සතුටට පත් වෙත්ද, පිරිසිඳු බවට පත්වෙත්ද, සමචරියා යනු යහපත් ප්‍රතිපත්තියයි. බහුසසුතා යනු අවබෝධයෙන් බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති. ඉසයෙ තවුස් සමුභයා. සීලවනෙතා. උසස් සීලයෙන් යුක්ත වූවාහු. අරහනත

මජ්ඣිමනිකායෙහි රහතුන් මැද ලද යුතු යහපතැයි පණ්ඩිතයෝ කියත්. රහත්හු මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මාර්ගය කියා පිළියෙල කරන්නාහු සතුටු කරවන පුද්ගලයා උසස් ධර්මයෙන් පිරිසිදු කරන්ද ඔහුද රහත් කෙනෙක්ම වෙයි.

මෙසේ මහා සත්ත්වයෝ සුදුසු වූ දේශනාවෙන් කුළු ගන්වන්නේ ගාථා අටකින් මංගලයන් කියා ඒ මංගලයන්ටම ස්තුති කරන්නේ අවසාන ගාථාව කිය.

16. නුමණැත්තන් විසින් පසසන ලද සැප ගෙනදෙන්නා වූ මේවා ලොව මංගලයෝ වෙති. නුමණැති මිනිසා ඒවා සේවනය කරන්නේ ය. මංගලයන්ගෙන් තොර කිසිදු සත්‍යයක් නැත.

එහි මංගලෙ යනු ඒ දිට්ඨි-සුත-මුත වශයෙන් කොටස් වූ මංගල කරුණු අතර කිසි එක් මංගලයක් හෝ සත්‍ය නොවේ. නිර්වාණයම එකම පරම සත්‍යයයි.

තවුසෝ ඒ මංගල කරුණු අසා සත් අට දවසක් ඇවෑමෙන් ආචාර්යයන් විමසා එහිම ගියාහුයි. රජ ඔවුන් සමීපයට ගොස් විචාරණය. ඔවුහු ඒ රජුට ආචාර්යවරයා විසින් කියන ලද පරිදිම මංගල ප්‍රශ්නය කියා හිමවතටම ගියෝය. එතැන් පටන් ලොව මංගල කරුණු ප්‍රකට විය. මංගලයන්හි පිහිටා මළ මළ අය දෙවිලොව පිරවූහ. බෝධිසත්ත්ව තෙමේ බුන්ම විහරණයන් වඩා තවුස් සමූහයා ගෙන බඹලොව උපන්නෝය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. මම පෙරද මංගල ප්‍රශ්න කීවෙමිසි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි තවුස් සමූහයා බුද්ධපිරිස විය. මංගල ප්‍රශ්නය විමසූ ප්‍රධාන අතවැසියා සැරියුත් තෙර විය. ආචාර්යවරයා මම ම විමි යයි වදාළහ.

10-16

සහ ජාතිකය

උදෙසා කණා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මළ කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරඹයා දේශනා කළ සේක. කථා වස්තුව මට්ටකුණඩලී කථාව හා සමානමය. මෙහි ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ උපාසකයාට උපාසකය කිම? සෝක කරහිදැයි කියා එසේය ස්වාමීනි යයි කී කල්හි උපාසකය, පැරණි පණ්ඩිතයෝ පණ්ඩිතයන්ගේ කථාව අසා මළ පුත්‍ර වෙනුවෙන් ශෝක නොකළාහුයයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි උත්තරා පථයෙහි කංස භෝගයෙහි අසිතඤ්ජන නගරයෙහි මහාකංස නම් රජ රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුට කංස හා උපකංස යයි පුත්තු දෙදෙනෙක් වූහ. දෙවගබ්‍හා නම් එක් දියණියක්ද වූවාය. ඇය උපන් දවසෙහි නිමිති කියන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෝ මැයගේ කුසෙහි උපන් පුත්‍රයා කංස ගෝත්‍රය කංස කුලය නසන්නේයයි කීහ. රජු බලවත් සෙනෙහස නිසා දූව නසන්නට නොහැකි විය. සොහොයුරෝ (කළයුතු දේ) දන්නෝ යයි දිවි ඇති තෙක් සිටි කඵරිය කළේය. ඔහු කඵරිය කළ කල්හි කංස රජ විය. උපකංස යුවරජ විය. ඔවුහු මෙසේ සිතුහ. ඉදින් අපි සොහොයුරිය නසන්නෙමු නම් ගර්භා කළ යුත්තෝ වන්නෙමු. මැය කිසිවෙකුට නොදී ස්වාමියෙකු නැත්තියක කර පෝෂණය කරමු යයි. ඔවුහු එක්වැම් ප්‍රාසාදයක් කරවා ඇය එහි වාසය කරවූවාහුය. ඇගේ සේවිකාව නන්දගොපා නම් වූවාය. අන්ධක වෙණහු නම් ඇගේ ස්වාමී වූ දාසයා ඇයට ආරක්‍ෂාව කළේය.

එකල්හි උත්තර මධුරාවෙහි මහා සාගර නම් රජ රාජ්‍ය කරවයි. ඔහුට සාගර යයිද උපසාගර යයිද පුත්තු දෙදෙනෙක් වූහ. පියා ඇවෑමෙන් ඔවුන් අතර සාගර රජ විය. උප සාගර යුවරජ විය. ඔහු උපකංසගේ යහළුවෙකි. එකම ගුරු කුලයෙහි එකට උගන්නා ලද ශිල්ප ඇති ඔහු සොහොයුරාගේ අන්තඃපුරයෙහි දෝහී වී අල්ලාගනු ලබන්නේ පලාගොස් කංස භෝගයෙහි උපකංස සමීපයට ගියේය. උපකංසයා කංස රජුට දැක්වීය. රජ ඔහුට මහත් වූ සම්පත් දුන්නේය. ඔහු රජුට උපස්ථාන පිණිස යන්නේ දේවගබ්‍හා කුමරියගේ එක්වැම් පහස දක මේ කවරෙකුගේ නිවාසයක් දැයි විමසා ඒ කරුණ අසා දේවගබ්‍හා පිළිබඳව බැඳුන සිත්

ඇත්තේ විය. දෙවගබභා කුමරියද එක් දිනක් උපකංස සමග රජුට උපස්ථාන පිණිස යන ඔහු දැක මොහු කවරෙක්දැයි විමසා මහාසාගර රජුගේ පුත් උපසාගර නම් යයි නැරඹෙන්නා වෙතින් අසා ඔහු පිළිබඳව බැඳුන සිත් ඇත්ති වූවය.

උපසාගර තෙමේ නැරඹෙන්නා වූ අත්ලස් දී සොහොයුරිය, මට දේවගබභාව දක්වන්නට හැක්කෙහිදැයි කීය. ඇය ස්වාමීනී, මෙය බැරැරුම් දෙයක් නොවේ යයි කීය ඒ කාරණය දේවගබභා කුමරියට දැන්වූවය. ඇය ස්වභාවයෙන්ම ඔහු පිළිබඳ බැඳුන සිත් ඇත්ති ඒ වචනය අසා මැනවැයි පිළිගත්තිය. නැරඹෙන්නා වූ උපසාගරට සළකුණක් දී රාත්‍රී කාලයෙහි ඔහු ප්‍රාසාදයට නංවාලීය. ඔහු දේවගබභා කුමරිය සමග සංවාසයෙහි යෙදුනේය.

ඉක්බිති ඔවුන්ගේ නැවත නැවත එක්ව විසීමෙන් දේවගබභාව ගැබ් ක් ලැබුවය. මෑත කාලයෙහි ඇයගේ ගැබ් පිහිටීම ප්‍රකට විය. සොහොයුරෝ නැරඹෙන්නා වූවගෙන් විමසූහ. ඇය අභය ඉල්වා ඒ වෙනස කීවය. ඒ අසා සොහොයුරිය නසන්නට නොහැකිය. ඉදින් දුවක් උපදින්නේද ඇයද නොනසමු. ඉදින් පුත්‍රයෙක් වන්නේද නසන්නෙමුයි සිතා දේවගබභාව උපසාගරටම දුන්නාහුය.

ඇය පිරිපුන් ගැබ් ඇත්ති දුවක් වැදුවය. සොහොයුරෝ ඒ අසා තුටුපහටු වූවාහු ඇයට අඤ්ජනදේවී යයි නම් කළාහුය. ඔවුන්ට ගොවඩඪමාන නම් ගොදුරු ගමක් දුන්න. උපසාගරයා දේවගබභාව ගෙන ගොවඩඪමාන ගමෙහි වාසය කළේය. දේවගබභාවට නැවතද ගැබ් ක් පිහිටියේය. නැරඹෙන්නා වූ එදවසම ගැබ් ක් ලැබුවය. ඇයගේ ගැබ් පිරිපුන් කල්හි එක්දිනම දේවගබභාව පුතෙකු වැදුවය. නැරඹෙන්නා වූ දුවක වැදුවය. දේවගබභා තොමෝ පුත්‍රයා නැසීමේ බියෙන් පුත්‍ර නැරඹෙන්නා වෙත රහසින් යවා ඇගේ දුව ගෙන්වා ගත්තාය. ඇය වැදූ බව සොහොයුරන්ට දැන්වූවාහුය. ඔවුහු වැදූවා පුතෙක්ද දුවක්දැයි විමසා දුවක යයි කී කල්හි එසේනම් පෝෂණය කරවයි කීවාහුය. ඒ උපායයෙන් දේවගබභා තොමෝ පුත්‍රන් දස දෙනෙක් වැදුවය. නැරඹෙන්නා වූ වරුන් දසදෙනෙක් වැදුවය. පුත්‍රයෝ නැරඹෙන්නා වෙත වැඩෙත්. දුවරු දේවගබභා වෙත වැඩෙත්. ඒ වෙනස කවරෙක් හෝ නොදනී.

දේවගබභාගේ වැඩිමහල් පුතා වාසුදේව නම් විය. දෙවැන්නා

බලදේව නම් විය. තෙවැන්නා වැනදේව නම් විය. සිව්වැන්නා සූරියදේව නම්ද පස්වැන්නා අග්නිදේව නම්ද සවැන්නා වරුණදේව නම්ද සත්වැන්නා අර්ජුන නම් ද අටවැන්නා පඡ්ජන ද නවවැන්නා සහ පණ්ඩිත ද දසවැන්නා අංකුර නම්ද වූහ. ඒ අනුක වෙණේනු දාස පුත්‍රයෝ දස සොහොවුරෝ යයි ප්‍රකට වූහ.

ඔවුහු මෑත කාලයෙහි වැඩිම නිසා ශක්ති සම්පන්න වූවාහු නපුරු පරුෂ වී පැහැරගැනීම් කරන්නාහු හැසිරෙති. රජුගේ පණිවුඩකරුවන්ද පැහැර ගනිත්මය. මිනිස්සු රැස්වී අනුක වෙණේනු දාසපුත්‍ර වූ දස සහෝදරයෝ රට පැහැර ගනිත් යයි රජ මිදුලෙහි දොස් නැගූහ. රජු අනුකවෙණේනු කැඳවා කුමක් හෙයින් පුතුන් විසින් පැහැර ගැනීම් කරන්නහි දැයි තර්ජනය කෙළේය. මෙසේ දෙවන වරද තෙවන වරද මිනිසුන් දෝෂාරෝපන කළ කල්හි රජු ඔහුට තර්ජනය කළේය.

ඔහු මරණ බියෙන් බියපත් වූයේ අභය ඉල්වා දේවයන් වහන්ස, මොවුහු මගේ පුත්‍රයෝ නොවෙති. උපසාගරගේ පුත්‍රයන්ය යි වෙනස දැන්විය. රජු බියට පත්වූයේ කවර උපායකින් ඔවුන් අල්ලා ගනිමුදැයි විමසා දේවයන් වහන්ස, මොවුහු මල්ලවපොර ශූරයෝය. නුවර යුද්ධයක් කොට මොවුන් ඒ යුද මණ්ඩලයට පැමිණි කල්හි අල්වාගෙන මරන්නෙමුයි කී කල්හි වානුරු මුට්ඨික දැයි මල්ලපොරකරුවන් දෙදෙනකු පෝෂණය කොට මෙයින් සත්වන දිනයෙහි යුද්ධයක් වන්නේය යි නගරයෙහි බෙර හසුරුවා රජ දොරටුවෙහි මණ්ඩලයක් සාදවා සුදු වළක් කරවා යුද මණ්ඩලය අලංකාර කරවා ධජපතාක බැන්දවූවාහුය. සියළු නගරය කැළඹී ගියේය. සකිත් සක ඇඳින් ඇඳ බැන්දාහුය.

වානුර මුට්ඨික දෙදෙනා යුද්ධ මණ්ඩලයට පැමිණ ගර්ජනා කරන්නාහු අත්පොළොසන් දෙන්නාහු-හැසිරුනාහ. සොහෝයුරෝ දසදෙනාද අවුත් රෙදි සෝදන්නන්ගේ වීථිය පැහැරගෙන නොයෙක් පැහැ ඇති සළු හැඳ සුවඳ ද්‍රව්‍ය විකුණන වෙළඳහල් වලින් සුවඳ මල්කරුවන්ගේ වෙළඳහල්වලින් මල්මාලාද පැහැරගෙන සුවඳ ගැල්වූ සිරුරු ඇත්තෝ මල්මාලා ඇත්තෝ කරන ලද කන්පුරා කැගැසීම් ඇත්තාහු. ගර්ජනා කරන්නාහු අත්පොළොසන් දෙන්නාහු යුද්ධ මණ්ඩලයට පිවිසුනහ. එකෙනෙහි වානුර තෙමේ අත්පොළොසන් දෙමින් හැසිරෙයි. බලදේව ඔහු දක ඔබ අතින් ස්පර්ශ නොකරමි යි ඇත්හලෙන් මහත් වූ ඇත්

යොතක් ගෙන අවුත් කෑගසා ගර්ජනා කොට යොත දමා වානුරගේ බඩෙහි වෙලා යොත් කෙළවර දෙක එකතුකොට වෙළා ඔසවා හිස මත කරකවා බිම ගසා පිටත සක්වලෙහි දැමීමෙය.

වානුර මළ කල්හි රජු මුට්ඨික මල්ලවපොර කරුට ඇණවීය. ඔහු නැගිට කෑගසා ගර්ජනා කර අත්පොළොසන් දුන්නේය. බලදේව ඔහු තලා ඇට සුණුවිසුණු කර මල්ලවපොර කරුවෙක් නොවෙමි. මල්ලවපොර කරුවෙකු නොවෙමියි කියන්නේම මම තොපගේ මල්ලවපොරකරු බව හෝ මල්ලවපොරකරු නොවන බව නොදනිමියි අතින් ගෙන පොළවේ ගසා ජීවිතඝ්‍රයට පත්කර පිටත සක්වලෙහි දැමීය.

මුට්ඨික තෙමේ මැරෙන්නේ යඝ්‍රයෙකු වී ඔහු කන්නට ලබන්නෙමියි ප්‍රාර්ථනාවක් කළේය. ඔහු කාලමත්තිය නම් වනයෙහි යඝ්‍රයෙක් වී උපන්නේය. රජු දසබෑ කොල්ලන් ගනිවී යයි නැගී සිටියේය. එකෙණෙහි වාසුදේව තෙමේ රෝදය දමා ගැසීය. එය සහෝදරයන් දෙදෙනාගේම හිස් හෙලීය. මහජනයා බියෙන් තැති ගත්තේ අපට පිහිට වවී යයි ඔවුන්ගේ පාමුල වැටී හොත්තේය. ඔවුහු මාමාවරුන් දෙදෙනා මරා අසිතඤ්ජන නගරයෙහි රාජ්‍යය ගෙන මව්පියවරු එහි කොට දසදෙනාම මුළු දඹදිව රාජ්‍යය ගනිමු යයි නික්ම පිළිවෙලින් කාලසේන රජුගේ නිවෙස් වූ අයෝධ්‍යා නගරයට ගොස් නගරය වටකොට සිටි වනය වනයා පවුර බිඳ රජුගෙන ඒ රාජ්‍යය තමා අතට පත්වූවක් කොට ද්වාරවතී නගරයට පැමිණියේය. ඒ නගරයේ එක් පසකින් මුහුදය. එක් පසකින් පර්වතයයි. එය අමනුෂ්‍යයන් අධිගෘහිත වූවක් වීය.

ඒ නගරයට ආරක්‍ෂාව කොට සිටි යඝ්‍රයා සතුරන් දක කොටළු වේශයෙන් කොටළු නාදය කරයි. එකෙණෙහි යඝ්‍රයාගේ බලමහිමයෙන් සියළු නගරය උඩට පැන නැගී මුහුදු මැද එක් දිවයිනක සිටී. සතුරන් ගියකල්හි නැවත පැමිණ සිය තැනහිම පිහිටයි. එදිනද ඒ කොටළුවා ඒ දස බෑයන්ගේ ඊම දූන කොටළුනාදය කළේය. නගරය පැනනැගී දිවයිනෙහි පිහිටා, නගරය නොදක ඔවුන් පෙරළා ගිය කල්හි නැවත අවුත් සිය තැනම පිහිටියේය.

ඔවුහු නැවත පෙරළා පැමිණියහ. කොටළුවා නැවත එසේම කළේය. ඔවුහු ද්වාරවතී නගරයෙහි රාජ්‍යය ගන්නට නොහැකි වන්නාහු

කණ්ඞදීපායන තවුසා සමීපයට ගොස් වැඳ ස්වාමීනී, අපි ද්වාරවතී රාජ්‍යය ගන්නට නොහැකි වන්නෝ වෙමු. අපට එක් උපායක් කියවයි විමසා පවුර මත අසවල් තැන කොටඵවෙක් හැසිරෙයි. ඔහු සතුරන් දැක මහ හඩින් නාදකරයි. එකෙණෙහි නගරය පැන නැගී යයි. තෙපි ඔහුගේ පාදයන් ගනුව. මේ නොපගේ අදහස සම්පූර්ණ වන උපායයි කී කල්හි තවුසා වැඳ දසදෙනාම කොටඵවාගේ පාදයන්හි වැටී ස්වාමීනී, තොප හැර අපට අන් පිහිටක් නැත. අප නගරය ගන්නා කල නොහඬවයි ඉල්ලූහ. මවිසින් නොහඬන්නට නොහැකිය. තෙපි පළමුව පැමිණ සතරදෙනෙක් මහත් වූ යකඩ නගුල් ගෙන නගරයෙහි සිව් දොරටුවල මහත් වූ යකඩ කණු මුල බිම කොටා නගරය පැන නගින කල්හි නගුල් ගෙන නගුලට බැඳුන යකඩ සැකිල්ල යකඩ කණුවෙහි බදින්නෙහුය. (එවිට) නගරය පැන නැගීමට නොහැකි වන්නේ යයි කිය.

ඔවුහු මැනවයි කියා වැඩිකල් නොයවාම නගුල් ගෙන නගරයෙහි සිව් දොරටුවල කණු මුල කොටා සිටියාහුය. එකෙණෙහි කොටඵවා හඬ ගැය. නගරය උඩ නගින්නට පටන් ගත්තේය. සිව් දොරටුවල සිටියාහු යකඩ නගුල් සතරින් ගෙන නගුලෙහි බැඳුන යකඩ සැකිළි කණුවල බැන්දාහුය. නගරයට උඩට නගින්නට නොහැකි විය. දසබැයෝ නගරයට පිවිස රජු මරා රාජ්‍යය ගත්තාහුය.

මෙසේ ඔවුහු සියළු දඹදිව නගර හැටතුන් දහසක සියළු රජවරු වක්‍රායුධයෙන් ජීවිතඝ්‍රයට පමුණුවා ද්වාරවතී නගරයෙහි වසන්නාහු රාජ්‍යය දස කොටසකට කර බෙදුවාහුය. ඔවුහු සොහොයුරිය වූ අඤ්ජනදේවිය සිහිපත් නොකළාහුය. අනතුරුව නැවත කොටස් එකොළසක් කරමුයි කී කල්හි අංකුරයා (කියනුයේ) මගේ කොටස ඇයට දෙවී. මම වෙළඳාම් කර ජීවත් වන්නෙමි. හුදෙක් තෙපි තමාගේ ජනපදයෙහි අයබදු මුදාහරුව යයි කිය. ඔවුහු මැනවයි පිළිගෙන ඔහුගේ කොටස සොහොයුරියට දී ඇය සමග රජවරු නවදෙනා ද්වාරවතී නගරයෙහි වාසය කළාහුය. අංකුරයා වනාහි වෙළඳාම කළේය.

මෙසේ ඔවුන් එකිනෙකා පුත් දුවරුන්ගෙන් වැඩෙන කල්හි, කල්ගත වූ කල්හි, මවිපියවරු කළුරිය කළාහුය. එකල්හි මිනිසුනට අවුරුදු විසිදහසක් ආයුකාලය වෙයි. එකල්හි වාසුදේව මහරජුගේ එක් පුත්‍රය වූ පුත්‍රයෙක් කළුරිය කළේය. ශෝකයෙන් පීඩිත වූ රජු සියළු කටයුතු අත්හැර ඇඳ

විවිධ අල්ලාගෙන වැලපෙමින් හොත්තේය. එකල්හි ඝන පණ්ඩිතයා සිතුවේය. මා හැර අනිකෙක් මගේ සහෝදරයාගේ ශෝකය හරින්නට සමර්ථයෙක් නම් නැත. උපායකින් මොහුගේ ශෝකය හරින්නෙමි යි හෙතෙම උමතු වේශයක් ගෙන (වන්දනාගේ) භාවා මට දෙව. භාවා මට දෙව යි අහස බලමින් සියළු නගරයෙහි හැසිරුණේය. ඝන පණ්ඩිතයා උම්මත්තකයෙකු වී යයි සියළු නගරය කැළඹුණේය. එකල්හි රෝහිණියා නම් ඇමතියා වාසුදේව රජුගේ සමීපයට ගොස් ඔහු සමග කථාවක් උපදවන්නේ පළමු ගාථාව කීය.

උදෙසිති කණහ තං සෙසි - කො අජෝ සුපිනෙන තෙ
 යොපි තුයහං සකො භාතා හදයං චකඛුංච දකඛිණා
 තසස වාතා බලියනති - සතො ජප්පති කෙසවා

1. කේසවය, ඔබගේ හදවත වැනි වූ දකුණු ඇස හා සමාන ඝන නම් වූ තමාගේ යම් සහෝදරයෙක් වේද ඔහුගේ හදවත අපස්මාර වාතයෝ පැතිර මඬිත්. ඔහු නන් දොඩවයි. කෘෂ්ණය නැගිටුව. කවර හෙයි වැද හොවිහිද? තොපට නින්දෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද?

එහි කණහ යනු ගෝත්‍රයෙන් ආමන්ත්‍රණය කරයි. මෙතෙම කණ්භායන ගෝත්‍ර ඇතියෙකි. කො අජෝ කවර නම් අභිවාද්ධියක්ද? හදයං චකඛුංච දකඛිණං යනු හදවත සමග හෝ දකුණු ඇස සමග සමානය යන අර්ථයි. තසස වාතා බලියනති යනු ඔහුගේ හදවත අපස්මාර වාතයෝ මඬිත් යන අර්ථයි. ජප්පති යනු භාවා මට දෙවයි වැලපෙයි. කෙසවා යනු හෙතෙම කෙහෙවලින් හොබනා හෙයින් කෙසව යයි ප්‍රසිද්ධ විය. එහෙයින් ඔහු එනමින් ආමන්ත්‍රණය කරයි.

මෙසේ ඇමතියා විසින් කී කල්හි ඔහු නැගිටි බව දැන බුදුරජු බුද්ධත්වයට පත්වී දෙවන ගාථාව කීය.

2. කේසව තෙමේ රෝහිණියාගේ ඒ වචනය අසා සහෝදරයා පිළිබඳ ශෝකයෙන් පීඩාවට පත්වූයේ ඉක්මන් කමින් යුතුව නැගී සිටියේය.

රජු නැගිට වහා ප්‍රාසාදයෙන් බැස ඝන පණ්ඩිතයා සමීපයට ගොස් දෙඅත් දැඩිව ගෙන ඔහු සමග කථා කරන්නේ තෙවන ගාථාව කීය.

3. කීම? උමතු වූවෙකු මෙන් මේ ද්වාරවතී නුවර පුරා භාවා භාවා යයි කියහිද කවරෙක් ඔබගේ භාවා ගෙන ගියේද?

එහි කෙවලං ආරකං ඉමං යනු කුමක් හෙයින් උමතු වූවෙකු මෙන් වී මේ සියළු ද්වාරවතී නුවර හැසිරෙන්නේ භාවා භාවා යයි කියන්නෙහිද? කවරෙක් ඔබගේ සාවා ගෙන ගියේද? කවරෙකු විසින් ඔබගේ භාවා ගත්තෙහිදයි විචාරයි.

හෙතෙම රජු විසින් මෙසේ කී කල්හිද නැවත නැවත එම වචනයම කියයි. රජු නැවත ගාථා දෙකක් කීවේය.

4. රනින් ම කළ, මැණික්වලින් ම කළ, නැතහොත් රිදියෙන් ම කළ, හක්ගෙඩියෙන් ම කළ, ගලින් ම කළ, පබළුවලින් ම කළ හෝ සාවෙකු ඔබට කරවන්නෙමි.

5. වනයෙහි හැසිරෙන වෙනත් සාවෝ ද වෙන් ඔවුන් ඔබට ගෙන එන්නෙමි. කෙබඳු භාවෙකු කැමති වන්නෙහිද?

එහි මේ කෙටි අර්ථයය. මේ රනින් ම කළ ආදියෙන් යමක් කැමති වන්නෙහිද එය කියව. මම එය කරවා ඔබට දෙන්නෙමි. තවද ඒවා ඔබට රූචි නොවේද වෙනත් වනයෙහි වසන සාවෝ ඇත්තාහ. ඔවුන් ගෙන එන්නෙමි. සොඳුරු මුහුණ ඇත්ත, කියව කෙබඳු භාවෙකු කැමති වන්නෙහිද?

රජුගේ කථාව අසා පණ්ඩිතයා සවන ගාථාව කීය.

6. යම්බඳු සාවෝ පොළොව ඇසුරු කර සිටිත්ද මම ඔහු නොකැමැත්තෙමි. ව්‍යුයාගෙන් සාවා (ලබනු) කැමැත්තෙමි. කේසවය, මට උභ්‍ය ගෙන එව.

එහි ඔහර යනු පහලට බස්වයි.

රජු ඔහුගේ කථාව අසා මගේ සොහොයුරා නිසැකවම උමතු වූයේ යයි දොම්නසට පැමිණියේ සත්වන ගාථාව කීය.

7. යමෙක් ව්‍යුයාගෙන් සාවා කැමති වන්නෙහිද හෙතෙම ඒකාන්තයෙන් නොපැතිය යුත්තක් පතන්නෙහිය. ප්‍රිය ඥාතිය, මිහිරි වූ ජීවිතය අත්හරින්නෙහිද?

එහි ඥාති යනු බාල සොහොවුරා අමතන්නේ කිය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දරුව, ඔබ මගේ ප්‍රිය නැදෑයා වෙහිය. යමෙක් නොපැතිය යුත්තක් පතන්නෙහිද ඒ ඔබ ඒකාන්තයෙන් ඉතා මිහිරි වූ තමාගේ ජීවිතය හරින්නෙහිද?

සහ පණ්ඩිතයා රජුගේ වචනය අසා නිසලව සිට සොහොවුර, ඔබ ව්‍යුයාගෙන් භාවා පතන්නහුට උභ නොලැබ ජීවිතය ඤය වන බව දන්නේ කවර කරුණකින් මළ පුතු අනුව ශෝක කරහිදැයි කියා අටවන ගාථාව කිය.

8. කෘෂ්ණය, ඒකාන්තයෙන් මෙසේ දන්නෙහි නම් අනිකෙකුට අනුශාසනා කරන්නෙහිද? කුමක් හෙයින් පෙර මළා වූ පුතු අනුව අදද ශෝක කරන්නෙහිද?

එහි එවං යනු මේ ලැබිය නොහැකි තැනක් නොපැතිය යුතුයැයි මෙසේ දන්නෙහි. යදඤ්ඤමනුසාසසී යනු මෙසේ දන්නේම ඉදින් අන්‍යයන්ට අනුශාසනා කරහිද යන අර්ථයි. පුරෙ යනු ඉක්බිති කුමක් හෙයින් මෙයින් සිව්මසක් මත්තෙහි මළා වූ පුතා වෙනුවෙන් අදද ශෝක කෙරෙහිදැයි කියයි.

මෙසේ හෙතෙම ඇතුල් වීටියෙහි සිටියේම සොහොවුර මම වූ කලී පෙනෙනු ලබන්නක් පතමි. ඔබ වනාහි නොපෙනෙන්නක් වෙනුවෙන් ශෝක කෙරෙහි යයි කියා ඔහුට ධර්මදේශනා කරන්නේ නැවත ගාථා දෙකක් කීවේය.

9. උපන්නා වූ මගේ පුත්‍රයා නොමැරේ යන මෙය මනුෂ්‍යයෙකු විසින් හෝ නැවත අමනුෂ්‍යයෙකු විසින් හෝ නොලැබිය හැක්කකි. නොලද හැකි දෙයක් කෙසේ නම් ලැබෙද?

10. කෘෂ්ණය, මියගිය යමෙකු නිසා ශෝක කරතිද? ඔහු මන්ත්‍රයෙන් හෝ මුල් බෙහෙත් ඖෂධයන්ගෙන්ද ධනයෙන්ද ගෙන එන්නට නොහැකිය.

එහි යං යනු සොහොවුර යම් මේ උපන් මගේ පුත්‍රයා නොමැරේ යන මෙය මනුෂ්‍යයෙකු විසින් හෝ දෙවියෙකු විසින් හෝ නැවත නොලැබේ. ලබන්නට නොහැකිය. එය ඔබ ප්‍රාර්ථනය කරති. ඒ මෙය කොහෙන් ලබන්නද. කවර කරුණකින් ලබන්නට හැකිද නොහැකි යයි දක්වයි. මෙය කෙසේ හෝ නොලැබිය හැකි, නොලැබිය හැකි තැනක් යයි යන අර්ථයි. මනතා යනු මන්ත්‍ර ප්‍රයෝගයෙන්. මූල හෙසජජා යනු මුල් බෙහෙතින්. ඔසධෙහි යනු නන් වැදෑරුම් ඖෂධයන්ගෙන්. ධනෙන වා යනු කෝටි සිය ගණනක් වූ ධනයෙන් හෝ මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් ඒ මියගිය අයෙකු නිසා ශෝක වෙතිද මේ මන්ත්‍ර ප්‍රයෝග ආදියෙන්ද ඔහු ගෙන එන්නට නොහැකි යයි.

රජ ඒ අසා දරුව, මා සුදුස්සක් කොට සලකන ලදී. මගේ ශෝකය දුරුකිරීම පිණිස ඔබ විසින් මෙය කරන ලද්දී සහ පණ්ඩිතයා වර්ණනා කරන්නේ ගාථා සතරක් කීවේය.

11. අද සහ නම් වූ පණ්ඩිත පුරුෂයා යම් සේ මා නිව්වේද යමෙකුට මෙවැනි පණ්ඩිත පුරුෂ වූ ඇමතියෝ වෙන්ද ඔවුන්ට පුත්‍ර ශෝකයක් කොයින්ද?

12. ගිතෙල් ඉසින ලද ගින්නක් මෙන් පුත්‍ර ශෝකයෙන් ගිනිගත් මා වතුරෙන් ඉස්සාක් මෙන් විය. සියළු දාහය නිවී ගියේය.

13. ඒකාන්තයෙන් මාගේ හදවත ඇසුරු කළ ශෝක නැමති උල උපුටාලිය. යම්බඳු වූ ඔහු ශෝකයෙන් පෙළුන මගේ පුත්‍ර ශෝකය උදුරා දමීය.

14. ඒ මම උපුටා ලූ ශෝක නැමති උල ඇත්තේ වෙමි. ශෝක නැත්තේ වෙමි. නොකැළඹුන සිත් ඇත්තේ වෙමි. මානවකය, ඔබට ඇහුම්කන් දී ශෝක නොකරමි. නොහඬමි.

එහි පළමු ගාථාවෙහි කෙටි අර්ථය - යථා යම් කරුණකින්. අද

පුත්‍ර ශෝකයෙන් පෙළුනා වූ මා සතො පුරිස පණ්ඩිතො යනු ඝන නම් වූ පණ්ඩිත පුරුෂයා ශෝක හැරීම පිණිස නැවත මෙනෙහි කරවීය. අවබෝධ කරවීය. යම් අන්‍ය වූවකුටද මෙබඳු පණ්ඩිත පුරුෂ වූ අමාත්‍යයෝ වෙත්ද ඔහුට ශෝකයක් කොයින්ද යනුයි. සෙසු ගාථාවෝ කියන ලද අර්ථ ඇත්තෝමය. අවසානයෙහි

15. අනුකම්පා ඇති යම් නුවණැත්තෝ වෙත්ද ඔවුහු ඝන නම් නැතැත්තා වැඩිමහල් සොහොවුරා මෙන් ශෝකයෙන් වලකාලති.

මේ බුද්ධගාථාව කියන ලද අර්ථ සඳහාමය.

මෙසේ ඝන කුමාරයා විසින් ශෝක රහිත වූවෙක් කළ වාසුදේවයා රාජ්‍යය කරන කල්හි දීර්ඝ කාලයක් ඇවෑමෙන් දසබෑයන්ගේ පුත් කුමාරයෝ සිතුවාහුය. කණ්හදීපායන දිවැස් ඇත්තකැයි කියත්. පළමුකොට ඔහු විමසන්නෙමුයි ඔවුහු එක් තරුණ කුමාරයෙකු අලංකාර කොට සරසා ගැබිණියක අයුරින් දක්වා උදරයෙහි රෙදි බැඳ ඔහුගේ සමීපයට පමුණුවා ස්වාමීනි, මේ කුමරිය කවරෙක් වදන්නේදැයි විචාළාහුය. තවුසා දසබෑ රජුන්ගේ විනාශ කාලය පැමිණියේය. මගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය කෙබඳුදැයි බලන්නේ අදම මගේ මරණය වන්නේයයි දැන කුමරුනි, මෙයින් තොපට කවර වැඩක්දැයි කියා අපට කියන්නහුම යයි යාඥා කරන්නේ මෙතෙම මෙයින් සත්වන දවස කිහිරි ගැටයක් වදන්නේය එය කරණ කොටගෙන වාසුදේව කුලය නසන්නේ ය. තවද තෙපි ඒ කිහිරි ගැටය ගෙන දවා අළු නදියෙහි හෙලන්නහුයිද කීහ.

ඉක්බිති ඔවුහු ඔහුට (කියනුයේ) කපටි ජටිලය, වදන්නා වූ පුරුෂයෙක් නම් නැතැයි කියා තනතරජජුක නම් කරුණ කොට එහිම ජීවිතක්‍ෂයට පත් කළාහුය. රජ කුමාරයන් කැඳවා කවර කරුණකින් තවුසා මැරුවෙහුදැයි විමසා සියල්ල අසා බියට පත් වූවාහු ඔහුට ආරක්‍ෂාව දී සත්වන දවසෙහි ඔහුගේ කුසෙන් නික්මුණු කිහිරි ගැටය දවා අළු නදියෙහි හෙළහ. නදිය විසින් ගෙනයනු ලබන ඒ අළු මුවදොර එක්පසෙක ඇලුණේය. එයින් බේරු පඳුරක් හටගත්තේය.

ඉක්බිති එක් දවසක් ඒ රජවරු මුහුදු ක්‍රීඩා කෙළින්නමුයි මුවදොරට ගොස් එහි මහා මණ්ඩපයක් කරවා අලංකාර කරන ලද මණ්ඩපයෙහි කන්නාහු බොන්නාහු ක්‍රීඩා වශයෙන් පවත්වන ලද අත්පා ස්ඵර්ශ ඇත්තාහු

දෙකට බෙදුනාහු මහ කලහයක් කළාහුය. ඉක්බිති එකෙක් අන් මුගුරක් නොලබන්නේ බේරු වනයෙන් එක් බේරු අත්තක් ගත්තේය. එය ගත් පමණින්ම කිහිරි මොහොලක් විය. ඔහු එයින් මහජනයා තලයි. අන් සියල්ලන් විසින්ද ගත් ගත් දෙය මොහොලක්ම විය. ඔවුහු ඔවුනොවුන්ට පහර දී විනාශයට පත් වූවාහුය.

ඔවුන් නස්නා කල්හි වාසුදේව-බලදේව සොහොයුරී අක්ෂරජනදේවී හා පුරෝහිතයා යන සිව්දෙනා රියට නැගී පලා ගියාහුය. සෙසු සියල්ලෝම විනාශ වූහ. ඒ සතරදෙනාද රථයෙන් පලා යන්නාහු කාලමතතිකා වනයට පැමිණියාහුය. ඒ මුට්ඨක නම් මල්ලවපොර ශූරයා පුාර්ථනාවක් කර යක්ෂයෙක් වී එහි උපන්නේ බලදේවයා ආ බව දැන එහි ගමක් මවා මල්ලව වේශයක් ගෙන කවරෙක් යුදකරනු කැමතියේ දැයි කෑ ගසන්නේ ගර්ජනා කරන්නේ අත්පොළොසන් ගසන්නේ හැසිරුණේය. බලදේව ඒ දකම සොහොවුර, මම මොහු සමඟ යුද කරන්නෙමියි කියා වාසුදේව විසින් වලක්වද්දීම වලක්වද්දීම රියෙන් බැස ඔහු වෙත වහා ගොස් අපොලාපීය.

ඉක්බිති ඒ යක්ෂයා ඔහු දිගුකරන ලද අතින්ම ගෙන මුල් අලයක් මෙන් කෑවේය. වාසුදේව ඔහු මළ බව දැන සොහොවුරියද පුරෝහිතද ගෙන මුළු රැයම ගොස් හිරු උදාවෙහිදී එක් පසල් ගමකට ගොස් ආහාර පිස ගෙනවයි සොහොවුරිය ද පුරෝහිතයා ද ගමට යවා තෙමේ එක් ගස් අතරෙක පිළිසන්ව හොත්තේය. ඉක්බිති ජරා නම් එක් වැද්දෙක් ගස් සෙලවෙනු දක මෙහි උෟරෙක් වන්නේයයි සිතා ආයුධය දමා ගසා පාදයෙහි විද කවරෙක් මා විද්දෙහි දැයි කී කල්හි මිනිසෙකුට විදිනු ලද බව දැන බියට පත්වූයේ පලායාමට පටන් ගත්තේය.

රජු සිහිය පිහිටුවා නැගීසිට මාමණ්ඩිය බිය නොවව. එවයි කෑදවා ආවා වූ නුඹ කවරෙක්දැයි විමසා ස්වාමීනි, මම ජරා නමැයි කී කල්හි ජරා විසින් විදින ලද්දේ මැරෙන්නේ යයි පැරැන්නෝ මට කීහ. නිසැකයෙන්ම අද මවිසින් මළ යුතුයයි දැන මාමේ, බිය නොවන්න. එන්න මට පහරක් බදුවවයි ඔහු ලවා පහරක් බන්දවා එය මෙහෙයවීය. බලවත් වේදනාවක් පැවතුනහ. අනිකුත් විසින් ගෙන එන ලද ආහාරය අනුභව කරන්නට නොහැකි විය.

ඉක්බිති ඔවුන් අමතා අද මම මැරෙන්නෙමි. තෙපි සියුමැලියෝය. අන් කටයුත්තක් කර ජීවත් වන්නට නොහැක්කෙහුය. මේ විද්‍යාව උගනිවී යි එක් විද්‍යාවක් උගන්වා ඔවුන් පිටත්කර යවා එහිම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. මෙසේ අඤ්ජනදේවිය හැර සෙසු සියල්ලෝම විනාශයට පත් වූහ යි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා උපාසකය, මෙසේ පෙර පණ්ඩිතයෝ පණ්ඩිතයන්ගේ කථාව අසා තමාගේ පුත්‍රශෝකය දුරු කළහ. නොසිතුවයි කියා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. උපාසකයා සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි රෝහිණියා ආනන්ද විය. වාසුදේව සැරියුත් විය. සෙස්සෝ බුද්ධ පිරිසයි. සත පණ්ඩිතයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

දසවන නිපාත වර්ණනාව නිමියේය.

එකොළොස්වන නිපාත වර්ණනාව

11-1

මානිපෝසක ජාතකය

තසස නාගසස විපපවාසෙන යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ මව්පෝෂණය කළ හික්කුවක අරඹයා දේශනා කළ සේක. වර්තමාන කථා පුවත සාම ජාතකයෙහි කථා ප්‍රවෘත්තිය හා සමානය. ශාස්තෘන් වහන්සේ හික්කුන් අමතා මහණෙනි, මේ හික්කුවට නොබනිවී. පැරණි පණ්ඩිතයෝ තිරිසන් යෝනියෙහි උපන්නාහුද මවගෙන් වෙන් වූවාහු සන්දිනක් නිරාහාරව වියලෙන්නාහු රජුන්ට සුදුසු බොජුන් ලැබද මව නැතිව අනුභව නොකරන්නෙමුයි කියා මව දකම ගොදුරු ගන්නාහු යයිද කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර ඔත්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝසත් තෙම හිමවන පෙදෙසෙහි ඇත් කුලයෙහි ඉපදී මුළුමනින්ම සුදු වූයේ විය. මනා රූ ඇත්තේය. අසුදහසක් ඇතුන් පිරිවරකොට ඇත. ඔහුගේ මව අන්ධය. හෙතෙම මිහිරි මිහිරි ලොකු කුඩා ගෙඩි ඇතුන්ට දී මව සමීපයට යවයි. ඇත්තු ඇයට නොදී තමාම කත්. හෙතෙම පරික්‍ෂා කරනුයේ ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැන සමූහය හැර මගේ මව පෝෂණය කරන්නෙමි යයි රාත්‍රී කාලයෙහි අන් ඇතුන් නොදනිද්දීම මව ගෙන වණෙඬාර නම් පර්වතය මුලට ගොස් එක් නෙලුම්විලක් ඇසුරුකොට තිබූ පර්වත ගුහාවෙක මව තබා පෝෂණය කෙළේය. ඉක්බිති බරණැස් වැසි එක් වනවරයෙක් (වැද්දෙක්) මංමුළා වූයේ දිසාව තීරණය කරන්නට අපොහොසත් වූයේ මහත් වූ ශබ්දයෙන් කැගැසුවේය.

බෝසත් තෙමේ ඒ ශබ්දය අසා මේ පුරුෂයා අනාථ වූවෙකි. යම් හෙයකින් මා ඇති කල්හි මෙහිදී නැසේනම් එය නුසුදුසු යයි ඔහු සමීපයට ගොස් බියෙන් පලායන ඔහු දක එම්බා පුරුෂය, මා නිසා තොපට බියක් නැත. පලානොයව. කුමක් හෙයින් තොප හඬමින් හැසිරෙහිදැයි විමසා ස්වාමීනි, මම මංමුළා වූවෙකමි. අද මගේ සත්වන දවස යයි කී කල්හි එම්බා පුරුෂය, බිය නොවෙව. මම ඔබ මනුෂ්‍ය වාසයෙහි තබන්නෙමියි ඔහු තමාගේ පිටෙහි හිඳවා වනයෙන් බැහැරකොට පෙරළා පැමිණියේය.

ඒ පවිටු පුරුෂයා ද මම නගරයට ගොස් රජුට දන්වන්නෙමියි ගස් සළකුණු ද පර්වත සළකුණු ද කරන්නේම නික්මී බරණැසට ගියේය.

එකල්හි රජුගේ මංගල ඇතා කඵරිය කළේය. රජු ඉදින් කවරෙකු විසින් හෝ කිසිතැනක නැගීමට සුදුසු ඇතෙකු දක්නා ලද්දේ ඇත්ද ඔහු කියවයි බෙර හැසිරවීය. ඒ පුරුෂයා රජු වෙත එළඹ දේවයන් වහන්ස, මම ඔබවහන්සේට නැගීමට සුදුසුවන මුළුමනින්ම සුදු හීලෑ ඇත් රජකු දැක්කෙමි. මම මාර්ගය කියන්නෙමි. මා සමග ඇත් ඇඳුරන් යවා ගෙන්වා ගනුව යයි කීවේය.

රජු මැනවයි මොහු මාර්ගදේශකයා කර වනයට ගොස් මොහු විසින් කියන ලද ඇත්රජු ගෙන එවයි ඒ වනවාරියා සමග මහත් වූ පිරිවරින් හසන්තාවාර්යයා යැවීය. හෙතෙම ඔහු සමග ගොස් පියුම්විලට පිවිස ගොදුරු ගන්නා වූ බෝසතුන් දුටුවේය. බෝධිසත්වයන් ද හසන්තාවාර්යයා දැක මේ බිය අනිකෙකුගෙන් උපන්නේ නොවේ. ඒ පුරුෂයා වෙතින් උපන්නක් වන්නේය. මම වූ කලී මහත් බල ඇත්තෙමි. ඇතුන් දහසක්ද තසන්නට පොහොසත් වෙමි. කිපී රටවල් සහිත බලසේනා වාහන තසන්නට පොහොසත් වෙමි. ඉදින් කිපෙන්නෙමි නම් මගේ සිල් බිඳෙන්නේය. එහෙයින් අද කොටනු ලබන්නේද නොකිපෙමි යි අධිෂ්ඨාන කොට හිස නමා නිසලව සිටියේය.

හසන්තාවාර්යයා පියුම්විලට බැස ඔහුගේ ලක්ෂණ සම්පත් දැක එව පුතැයි රිදීදමක් හා සමාන වූ සොඬින් ගෙන සත්වන දවසෙහි බරණැසට පැමිණියේය. බෝසතුන්ගේ මව පුතු නොඑන කල්හි මගේ පුතා රාජමහාමාත්‍යයන් විසින් ගෙනයන ලද්දේ වන්නේ ය. දැන් ඔහුගේ පිටත වාසය කිරීමෙන් මේ වනලැහැබ හඬන්නේ යයි විලාප නගමින් ගාථා දෙකක් කීවාය.

**තසස නාගසස විසවාසෙන - විරූළහා සලලකීව කුටජාව
කුරුවිඤ්ඤකර වරාහි සසාමා - නිවානෙ පුප්ඵතාව කණිකාරා**

1. ඒ ඇතුගේ වෙන්වීම නිසා නිසැකයෙන්ම ඉඳුසල් ගස් ද කෙළිඳු ගස් ද කුරුඳු ගස් ද ඉළක් වැනි මහතාණ ද බොඩහමු ගස් ද හඬමින් වැඩෙත්. පර්වත පාමුල කිණිහිරි ගස් මල් පිපී ගියහ.

2. රන් අබරණ ඇති යම් රාජ-රාජමහාමාත්‍යයෝ ඇත් රජු ආහාරයෙන් පෝෂණය කරත්ද, රජුද රාජකුමාරයාද යම් ඇතෙකු පිට නැගුනේ බිය රහිතව සතුරන්ගේ යුද සැට්ට බිඳින්තේද?

එහි විරුළුභා යනු වැඩුනේ නම් වේ. මෙහි සැකයක් නැතැයි සැක රහිත වශයෙන් මෙසේ කිය. සල්ලකී ව යනු ඉඳුසල් හා කෙළිඳ ගස්ද, කුරුවිඤ්ඤ කරවරා හිසසමා යනු කුරුවිඤ්ඤ ගස් ද කරවර නම් වූ මහ තණකොළ ද බොඩහමු ගස් ද සාමාන නම් ධාන්‍ය වර්ගයදැයි අර්ථයි. මේ සියල්ලෝ දැන් වඩසීසසනති වැලපෙත්. නිවාතෙ යනු පර්වත පාමුල. පුළුච්ඡා යනු මගේ පුත්‍රයා විසින් අතු කඩා නොකනු ලබන කිණිහිරි ගස් මල් පිපුණාක් මෙන් වැඩුනේ වේ යයි කියන ලද්දේ වෙයි. කොව් දෙව යනු කිසියම් ගමක හෝ නගරයක හෝ. සුවණණකායුරා යනු රන් අබරණ ඇති රාජ රාජමහාමාත්‍යයෝය. භරනති පිණෙඩන යනු අද මාතෘපෝෂක ඇත්රජු රජුන්ට සුදුසු වූ භෝජනයන්ටත් වඩා වඩනා ලද ආහාරයෙන් පෝෂණය කරත්. යක් යනු යම් ඇත්රපේකු පිට රජු හිඳ. කවචම හි හෙසසනි යනු යුද්ධයට පිවිස පසමිතුරන්ගේ යුදසැට්ටය විනාශ කරන්නේ ය. බිඳින්තේ ය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යමෙක් මගේ පුතු මත හුන් රජු හෝ රාජ කුමාරයා හෝ බිය නොවී පස මිතුරන්ගේ යුද සැට්ටය විනාශ කරන්නේ ය. එය හඟිමින් ඇත් රජුම රජවරු අද ආහාරයෙන් පෝෂණය කරත්.

ඇත් ගොව්වාද අතරමගදීම රජුට හස්තක් යැවීය. රජු නගර අලංකාර කරවීය. ඇත්ගොව්වා බෝධිසත්ත්වයන් කරන ලද සුවද පිරිබඩ ඇත්තේ අලංකාර කර සරසන ලද ඇත්හලට පමුණුවා විසිතුරු තිරයෙන් වටකොට රජුට දැන්වීය. රජු නොයෙක් අග්‍රරස ඇති භෝජන රැගෙන බෝසතුන්ට යැවීය. ඔහු මව හැර ගොදුරු නොගන්නෙමිසි ආහාර නො ගත්තේ ය. ඉක්බිති ඔහුගෙන් යදින්තා වූ රජු තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. ඇතුනි, ආහාර ගනුව. ඇතුනි, කෙට්ටු නොවෙව. ඇතුනි, ඇතුන් විසින් යමක් කරන්නෙහිද රාජකාරී බොහෝ ඇත.

ඒ අසා බෝධිසත්ත්ව තෙමේ සිච්චන ගාථාව කීවේය.

4. ඒකාන්තයෙන් දිළිඳු වූ, අන්ධ වූ, අසරණ වූ ඇය (මගේ මව් ඇතින්තිය) වණෙඩාරණ පර්වතෙයහි දුවකණු පයින් ගටතේයයි සිතමි.

එහි සා නූන සා යනු මහරජ, ඒකාන්තයෙන් ඒ මේ ඇතිනිය. කපණියා යනු පුත්‍රයාගෙන් වෙන්වීමෙන් බැගෑපත් වූ බාණු යනු ඒ ඒ තැන වැටුන ලී කොට ය. සටොකි යනු වැලපෙනු ලබන්නී ඒ ඒ තැන පාදයෙන් තලන්නී ගිරිං. වණෙඩාරණමපති යනු වණෙඩාරණ පර්වතයම අභිමුඛ වූවා පර්වත පාමුල කම්පාවන්තී යන අර්ථය. ඉක්බිති රජු ඔහුගෙන් විමසන්නේ පස්වන ගාථාව කීය.

5. මහඇතුනි, අන්ධ වූ, පිළිසරණක් නැති කවර වූ තැනැත්තියක් වණෙඩාරණ පර්වතයෙහි දෑවකණු පයින් ගටයිද?

බෝධිසත්තව තෙමේ සයවන ගාථාව කීවේය.

6. මහරජතුමනි, අන්ධ වූ අසරණ වූ මගේ මව වූ ඇය වණෙඩාරණ පර්වතයෙහි දෑව කණු පයින් ගටන්නීය.

රජු සවන ගාථාවෙහි ඒ අරුත අසා උග්‍ර මුදුවන්නේ සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. යමෙක් සිය මව පෝෂණය කරයිද ඒ මේ මහ ඇතු මුදුව. ඇතා සියළු නැදෑයන් සමඟද මව හා එක්වේවා!

එහි යොයං භරතී යනු මේ ඇතු, මහරජතුමනි, මම අන්ධ වූ මව පෝෂණය කරමි. මා නැතිව මගේ මව ජීවිතක්‍ෂයට පත්වන්නීය. ඇය නැතිව මට සම්පතීන් වැඩක් නැත. අද මගේ මව ගොදුරු නොගන්නී සත්වන දවසයයි කියයි. එහෙයින් යම්බඳු වූ මෙතෙම මව පෝෂණය කරයි. මේ මහඇතු වහා මුදුව. සබ්බෙහි ඤාතීනු යනු මොහු මව සමඟ එක්වේවා. හමුවේවායි.

8. කසී රජු විසින් යැවූ, බැම්මෙන් මිදුන ඇතා මොහොතක් විශ්‍රාම ගෙන පර්වතය යම් තැනකද (එහි) ගියේය.

9. ඉක්බිති හෙතෙම ඇතුන් විසින් සෙවුනා ලද සිසිල් වූ පියුම්විලට ගොස් සොඬින් වතුර ගෙන මවට ඉස්සේය.

මෙහි ගාථාවලින් බැම්මෙන් මිදුණු ඇතා මොහොතක් විශ්‍රාම ගෙන පර්වතය වෙත ගිය බැව් කියයි. පසුව එන වාකයෙන් බැම්මෙන් මිදුණු ඇතා මොහොතක් විශ්‍රාම ගෙන රජුට දහම් දෙසා මහජනයාගේ පුදසත්කාර ලබමින් පර්වතය වෙත ගිය බැව් කියයි. මුලින්කිව යුත්ත පසුව සදහන් වී ඇති බවක් පෙනේ.

ඒ ඇතා බැමීමෙන් මිදුනේ මදක් විවේක ගෙන රජුට දසරාජ ධර්ම ගාරාවෙන් දහම් දෙසා මහරජ, අප්‍රමාද වේවායි අවවාද දී මහජනයා විසින් සුවද-මල් ආදියෙන් පුදනු ලබන්නේ නගරයෙන් නික්මී එදවසම පියුම්විලට ගොස් මගේ මව ගොදුරු ගන්වාම තෙමේ ගන්නෙමි යයි බොහෝ නෙළුම් අල ගෙන සොඬි පුරා ජලය ගෙන ගුහා ලෙණෙන් නික්මී ගුහාදොර හුන් මව සමීපයට ගොස් සන්දිනක් ආහාර රහිත බව නිසා ස්පර්ශය ලැබීම පිණිස මවගේ ශරීරය මත්තෙහි ජලය ඉස්සේය. ඒ බව ප්‍රකට කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

බෝසත් මවද වැස්ස වසින්නේ යයි දැන එයට ආක්‍රොෂ කරන්නේ දසවන ගාථාව කීවාය.

10. නොකල්හි වසින්නා වූ මේ නොහොබනා වැස්ස කුමක්ද? යමෙක් මට උපස්ථායක වීද ඒ මගේ පුතා ගියේය.

එහි අනුඡ යනු තමා වෙතින් උපන්.

ඉක්බිති බෝධිසත්‍ව තෙමේ ඇය අස්වසමින් එකොළොස්වන ගාථාව කීය.

11. මෑණියෙනි, නැගිටින්න. කුමක් හෙයින් නිදහිද? ඔබගේ පුතා පැමිණියේ ය. පිරිස් ඇති නුවණැත්තා වූ කසිරට රජ විසින් මුදන ලද්දේ වෙමි.

එහි ආගතො ත්‍යාගං යනු ඒ මම ආවේ වෙමි. වෙදෙහෙන යනු නුවණැති, යසසසිනා යනු මහත් පිරිවර ඇති ඒ රජු විසින් මංගල ඇතු ලෙසින් ගන්නා ලද්දා වූ මම මුදන ලද්දේ දැන් ඔබ සමීපයට ආවේ වෙමි. නැගී සිටුව. ගොදුරු ගනුවයි කීය.

සතුටු සිත් ඇති ඇය රජුට අනුමෝදනා කරමින් අවසාන ගාථාව කීවාය.

12. හැමදා වැඩිහිටියන්ට සලකන මගේ පුතා යමෙක් නිදහස් කළේද, කසිරට වැසියන්ගේ රට වඩන්නා වූ ඒ රජු දිගුකල් දිනේවා.

රජු බෝසතුන්ගේ ගුණයෙහි පැහැදී පියුම්විල නුදුරෙහි ගමක් ඉදිකොට බෝසතුන්ටද ඔහුගේ මවටද නිරතුරුව බත් වෘති එළවීය. මෑත කාලයෙහි බෝසත් තෙමේ මව කඵරිය කළ කල්හි ඇයගේ සිරුර පෙරහරකොට කරණ්ඩක නම් ආශ්‍රමයට ගියේය. එහි පන්සියයක් තවුසෝ හිමවතින් බැස වාසය කළාහුය. බෝසතුන්ට තැබූ බත් වෘතිය ඔවුන්ට දුන්නේය. රජු බෝධිසත්තවයන් හා සමාන ගල් පිළිමයක් කරවා මහත් වූ සත්කාර කරවීය. දඹදිව වාසීහු වසරක් පාසා රැස්වී ඇතා වෙනුවෙන් වූ උත්සවය කළාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි මව පෝෂණය කළ හික්කු ව සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි රජු ආනන්ද වීය. පවිටු පුරුෂයා දෙවිදන් වීය. හසත්‍යවාර්යයා සැරියුත් වීය. ඇතින්තිය මහාමායා දේවියයි. මවට උපස්ථාන කළ ඇතා වනාහි මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

11-2

ජුණහ ජාතකය

සුණොහි මයහං වචනං ජනිත්ද යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවිරමෙහි වාසය කරන සේක, ආනන්ද තෙරුන් විසින් ලබන ලද වරයන් අරභයා දේශනා කළ සේක. බුද්ධත්තියෙන් පළමු විසිවසෙහි බුදුරදුන්ට නිරතුරු උපස්ථායකයෙක් නොවීය. එක් දිනක් නාගසමාලද එක්දිනක් නාගිත, උපවාණ, සුනකඛතත, වුඤ්-සාගත ද එක්දිනක් මේසියද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට උපස්ථාන කළහ.

ඉක්බිති එක්දිනක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්කුන් ඇමතු සේක. මහණෙනි, දැන් මහඵ වූයේ වෙමි. ඇතැම් හික්කුහු මේ මගින් යමු යැයි කී කල්හි අනිකකින් යත්. ඇතැම්හු මගේ පාත්‍රා සිවුරු බිම හෙලත්. මට නිබද උපස්ථායක වූ එක් හික්කුව දනුව යයි කීය. ස්වාමීනි, මම උපස්ථාන කරන්නෙමි. මම උපස්ථාන කරන්නෙමියි හිසෙහි බැදදිළිව සැරියුත් තෙර ආදීන් නැගී සිටි කල්හි තුඹලාගේ පුර්ථනාව මස්තකප්‍රාප්ත වීය. ඒ නිසා කම්නැතැයි ප්‍රතික්‍ෂෙප කළ සේක. ඉක්බිති හික්කුහු ආනන්ද

තෙරුන්ට ඇවැත්නි ඔබ උපස්ථායක තනතුර ඉල්වව යි කීහ. ආනන්ද තෙර ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමා විසින් ලබන ලද සිවුරු මට නොදෙන්නේ ය. පිණ්ඩපාතය නොදෙන්නේ ය. එක ගඳකිළියක වසන්නට නොදෙන්නේ ය. මා ගෙන ආරාධනාවන්ට නොයන්නේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මවිසින් ගන්නා ලද ආරාධනාවන්ට යන්නේ ය. ඉදින් මම වෙනත් රටින් වෙනත් ජනපදයෙන් බුදුන් දකින්නට පැමිණි පිරිස ආ මොහොතෙහිම බුදුන් දක්වන්නට ලබන්නෙමිද? යම්දිනක මට සැකයක් උපදීද එකෙතෙහිම බුදුන් වෙත එළඹෙන්නට ලබන්නෙමිද ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මා නැති තැන යම් ධර්මයක් දේශනා කරන සේකද පෙරලා අවුත් එය මට දේශනා කරන සේකවා. මෙසේ නම් මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට උපස්ථාන කරන්නෙමි යි. මේ ප්‍රතික්‍ෂෙප සතරක් ආයාචනා සතරක් යන අටවරයන් ඉල්වීය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ඔහුට ඒවා දුන් සේක. ඔහු එතැන් පටන් පස්විසි වසක් නිත්‍ය උපස්ථායකයා වීය. ඔහු ස්ථාන පහක එකදු තනතුරෙහි තබා ධර්මය අවබෝධ කිරීමය. මාර්ගඵල ලැබීමය. පෙර වාසනාවය. ආත්මාර්ථ පිළිවිසීමය. තොටුවන් හා එක්ව විසීමය. නුවණින් මෙනෙහි කිරීමය. බුදුන්ට උපස්ථාන කිරීමය යන මේ සත්වැදෑරුම් සම්ප්‍රදායන්ගෙන් යුක්ත වූයේ බුදුන් හමුවෙහි වර අටනම් දායාදය ලැබ බුදු සසුනෙහි අහස් මැද සඳ මෙන් ප්‍රකට වීය.

ඉක්බිති එක් දවසක් (හික්‍ෂුහු) දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, තථාගතයන් වහන්සේ ආනන්ද තෙරුන් වරදානයෙන් සන්තර්පණය කෙළේ යයි. ශාස්තෘන් වහන්සේ මහණෙනි, දන් කිනම් කථාවෙකින් හුන්නහුදැයි විචාරා මෙනම් වූවෙකැයි කී කල්හි මහණෙනි, ආනන්දයන් වරයකින් සතුටු කරවූයේ දන් පමණක් නොවේ. පෙරද මම යමක් යමක් මෙතෙමේ ඉල්වීද එය එය දුන්නෙමි යි කියා අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි ඔහුගේ පුත් වූ පුණ්‍ය නම් කුමාරයා තක්‍ෂිලාවෙහි ශිල්ප ඉගෙන ආචාර්යයන්ට පාඩම් දී රාත්‍රී කාලයෙහි අඳුරෙහි ආචාර්යවරයාගේ ගෙයින් නික්ම තමාගේ වාසස්ථානයට වේගයෙන් යන්නේ එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් ආහාර පිණිස හැසිරී තමාගේ වාසස්ථානයට යන්නේ නොදැක අතින් පහරදී ඔහුගේ බත්පාත්‍රය බිත්දේය. බමුණා වැටී හඬගෑය. කුමාරයා කරුණාවෙන් නැවතී ඔහු අතින් ගෙන නැගිටුවාලීය. බ්‍රාහ්මණයා දරුව, ඔබ විසින් මගේ සිගතා භාජනය බිදින ලදී. බත් මිල මට දෙවයි කීය.

කුමාරයා බ්‍රාහ්මණය, දැන් මම බත් මිල දෙන්නට අපොහොසත් වෙමි. මම කාසි රජුගේ පුත් ජුණ්භ කුමාරයා වෙමි. මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි අවුත් මගෙන් ධනය ඉල්වව යි කියා නිමවන ලද ශිල්ප ඇත්තේ ආචාර්යයන් වැද බරණැසට ගොස් පියාට ශිල්ප දැක්විය. පියා ජීවත් වන්නා වූ මා විසින් මගේ පුතා දක්නා ලද්දෙමි. රජ වූද ඒ ඔහු දකින්නෙමි යි රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කෙළේ ය. හෙතෙම ජුණ්භ නම් රජ වී දැහැමිව රාජ්‍යය කෙළේ ය. බ්‍රාහ්මණයා ඒ පුවන අසා දැන් මගේ බත් මිල ගෙන එන්නෙමි යි බරණැසට ගොස් අලංකාර කර සරසන ලද නගරය ප්‍රදක්මණා කරන රජු දැක එක් උස් ප්‍රදේශයක සිටියේ අත දිගුකර ජය පැතීය. රජු නොදකම ඉක්ම ගියේය. බමුණා - ඔහු විසින් නොදුටු බව දැන කථාව උපදවන්නේ පළමුවන ගාථාව කීවේය.

සුණොති මඤ්ඤං වචනං ජනිතූ - අතෙවන ජුණ්භමහි ඉධානුපතෙනා
න බ්‍රාහ්මණෙ අඤ්ඤෙ තිට්ඨමානෙ - ගතනමානෙ ගතනබ්බමාහු දිපදාන සෙට්ඨො

1. රජතුමනි, මගේ වචනය අසන්න. ප්‍රයෝජනයක් සලකා මෙහි ජුණ්භ රජු වෙත පැමිණියේ වෙමි. දෙපා ඇත්තවුන් අතර ප්‍රධාන වූ රජතුමනි, බමුණන්ද මගියන්ද සිටින කල්හි (ඔවුන් නොසලකා) නොයා යුතුයැයි (පඬිවරු) කීහ.

එහි ජුණ්භමහි යනු මහරජතුමනි, ජුණ්භ නම් වූ තොප වෙතට එක් ප්‍රයෝජනයක් සලකා මෙහි පැමිණියේ වෙමි. නිකරුනේ මෙහි නොපැමිණියේ වෙමි යි දක්වයි. අඤ්ඤෙ යනු මග ආවුන්. ගතනබ්බං යනු ඒ මගියා, මාර්ගයට පැමිණි, (යමක්) ඉල්ලන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයා නොබලා යායුතුයැයි පණ්ඩිතයෝ න ආහු නොකියන් යනුයි.

රජු ඔහුගේ වචනය අසා ඇතු දියමන්ති හෙණ්ඩුවෙන් යටපත් කර දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. බ්‍රාහ්මණය, අසමි. නැවතී සිටිමි. කියව. යම් ප්‍රයෝජනයක් සලකා මෙහි පැමිණියේ වෙහිද? බ්‍රාහ්මණය, ඔබ මා කෙරෙහි කවර ප්‍රයෝජනයක් සලකා මෙහි පැමිණියේද එය වහා කියව.

එහි ඉංඝ යනු වෝදනාර්ථයෙහි නිපාතයකි.

අනතුරුව බමුණා විසින් රජුට වදන් පිළිවදන් වශයෙන් සෙසු ගාථාවෝ කියන ලදහ.

3. මට ගම්වර පහක් දෙව. දාසියන් සියයක්ද ගවයන් සත් සියයක්ද දහසකට වැඩි රන්කාසි ද මා හා සමාන බිරියන් දෙදෙනකු ද දෙව.

4. බ්‍රාහ්මණය, තොපගේ තපස බියකරුද? බ්‍රාහ්මණය තොපගේ මන්ත්‍රයෝ විසිතුරුයහද? තොපට වසඟ වූ කිසියම් යක්‍ෂයෝ වෙත්ද? නැතහොත් මට කරන ලද කිසි වැඩදායී දෙයක් දන්නෙහිද?

5. මට තපසක් නැත. මන්ත්‍රද නැත. මට වසඟ වූ කිසිදු යක්‍ෂයෝද නොවෙති. තොපට කරන ලද යහපතක්ද නොදනිමි. පෙර කරන ලද සමාගමයක් පමණක් ඇත.

6. දන්නා වූ මට මේ පළමු දෑක්මයි. මින් පෙර නොහඳුනමි. කවදා කොහිදී අපගේ එකතුවීමක් වූයේදැයි අසන්නා වූ මට මේ කරුණ කියව.

7. රජතුමනි, ගන්ධාර රජුගේ රම්‍ය වූ තක්‍ෂිලා නගරයෙහි වාසය කළෙමු. එහි අඳුර පැවති රාත්‍රියක අංශයෙන් අංශය ගැටුනෙමු.

8. රජතුමනි, අපි දෙදෙනම එහි සිට සිහිකටයුතු කථා කළෙමු. එයම අපගේ සමාගමය විය. ඉන් පෙර හෝ පසුව නොවීය.

9. බ්‍රාහ්මණය, මිනිසුන් අතර යම්කිසි දිනෙක සත්පුරුෂයන් සමඟ හමුවීමක් වේද? පණ්ඩිතයෝ එක්වීම හා එක්ව විසීම ද පෙර කරන ලද දේද විනාශ නොකරත්.

10. බාලයෝම එක්වීම හා එක්ව විසීමද පෙර කරන ලද දේද විනාශ කරත්. බාලයන් කෙරෙහි කරන ලද බොහොමයක්ද වැනසෙන්නේය. ඒ එසේමැයි. බාලයෝ කළගුණ නොදන්නාහුය.

11. ප්‍රාඥයෝ එක්වීම හා එක්ව විසීමද පෙර කරන ලද දෙයද නො නසත්. ප්‍රාඥයන් කෙරෙහි කරන ලද ස්වල්ප වූද උපකාරය නොනැසේ. එය එසේමය. ප්‍රාඥයෝ කළගුණ මනාව දන්නාහුය.

12. තොපට ගම්වර පහක් දෙමි. දාසියන් සියයක්ද ගවයන් සියයක්ද දෙමි. දහසකට වැඩි රන්කාසිද තොප හා සමාන බිරියන් දෙදෙනෙකුද දෙමි.

13. රජතුමනි, සත්පුරුෂයන් හා එක්වීම නිසා මෙසේ වෙයි. කසිරජ රජතුමනි, තරු අතර පුත්සඳු පිරෙන්තාක් මෙන් මම යම්සේ සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳ අපේක්ෂා සහගත වීමිද අද එසේ මගේ එක්වීම ලද්දේ වෙමි.

එහි සාදිසි යනු රූපය, පැහැය, ජාතිය, කුලය උපන් ප්‍රදේශය වශයෙන් මාහා සමාන වූ මහපිරිස් ඇති බිරියන් දෙදෙනෙකු මට දෙව යන අර්ථයි. හිංසරූපො, බමුණ කිම තොපගේ බලවත් වූ රූපය ශීලය, හැසිරීම ආදී ගුණයි කියන ලද තවුස් දහමක් ඇතිදැයි විමසයි. මනනානු තෙ යනු නැතහොත් විසිතුරු වූ සිය වැඩදායී වූ මන්ත්‍ර තොපට ඇතිද? අසසවා යනු වචනයන් කරන්නා වූ කැමති කැමති දෙය දෙන්නා වූ යම්කිසි යක්ෂයෝ හෝ තොපට වෙන්ද? කතනං යනු කරන ලද, නැතහොත් ඔබ විසින් කරන ලද කිසිවක් මගේ යහපතට වූ බව සිහි කරන්නෙහිදැයි විචාරයි. සංගති මතනං යනු එක්වීම් මාත්‍රයක්. ඔබ සමඟ පෙර මගේ වූයෙහි දැයි කියයි. ජාතතො යනු දැනුවත් වූ මගේ මේ නුඹගේ පළමු දක්මයි. නාහිජානාමි යනු එවැන්නක් නොදනිමි. තිමිසසිකායං යනු සණ වූ අතිශයින් අඳුරු වූ රාත්‍රියෙහි. තෙ තඤ්ඤා යනු ඒ අපි අංශයෙන් අංශය ගැටෙන තැන සිට. විනිසාරිමහ තඤ්ඤා යනු එතැන සිහිකටයුතු කථා සිහිකළෙමු. මම ඔබ විසින් මගේ සිඟමන් ගන්නා වූ භාජනය බිඳන ලද බවද බත් මිල මට දෙවයිද කීවෙමි. දූන් මම තොපට බත් මිල දීමට නොහැක්කෙමිසි මම වනාහි කසී රජුගේ පුත් ජුණ්ඤා කුමාරයා නම් වෙමි. මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි පැමිණ මාගෙන් ධනය ඉල්වන්නෙහි යයි කීවේ යයි මේ සිහිකටයුතු කථාව කළෙමු යයි කීවේය. සා යෙව නො සධගති මනනමාසී යනු දේවයන් වහන්ස. අපගේ ඒ වූම ඔවුනොවුන්ගේ එක්වීමක් පමණක් විය. එක් මොහොතක් වූල්යය ය දක්වයි. තතො යනු ඒ මොහොතක් පැවති මිත්‍ර ධර්මයෙන් පසුව හෝ පෙර හෝ කිසිදිනක අපගේ එක්වීමක් නම් නොවූ විරූය. න පණධිතා යනු බ්‍රාහ්මණ පණධිතයෝ ඒ මොහොතක පැවති එක්වීම හෝ බොහෝ කලක් එකට වාසය කිරීම හෝ යම්කිසි පෙරකරන ලද කළගුණයක් නොනසත්. බහුමපි යනු බොහෝ වූ. අකතඤ්ඤාපුරුපා යනු යම් හෙයකින් අඥානයේ කළගුණ නොදැනීම ස්වභාවකොට ඇත්තෝද එහෙයින් ඔවුන් කෙරෙහි

බොහෝකොට කරන ලද දෙයද නසන්නෝ ය යන අර්ථයි. සුකතඤ්ඤාරූපා යනු මනාව කළගුණ දන්නා ස්වභාවය මෙහි වන්නේනු යි. කථාහි යනු මෙහි "හි" කාරය කාරණය අර්ථකොට ඇත්තේය. දදාමී තෙ යනු බ්‍රාහ්මණයා විසින් ඉල්ලන ඉල්ලන ලද දෙය දෙමින් මෙසේ කීවේය. එවං සතං යනු බමුණා රජුට අනුමෝදනා කරමින් කියයි. යහපත් සත්පුරුෂයන්ගේ එක් වරකුදු එකතුව එක්වීම නම් මෙසේ වෙයි. නකඛතත රාජාර්ථ යන මෙහි "ර"කාරය නිපාතයක් පමණි. තාරකානං යනු තරු සමූහයා මැද. කාසිපති යනු රජුට අමතයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. කසී රටට අධිපති දේවයන් වහන්ස. යම්සේ සඳ තරු මැද සිටියේ තාරකා සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ ව්‍යුමාස ක්‍රමයෙහි පුර පක්‍ෂයේ පළමුදින පටන් යම්තාක් පසළොස්වක දක්වා සම්පූර්ණ වේද එසේ මම ද ඔබ විසින් දෙන ලද ගම්වර ආදීන්ගෙන් පූර්ණත්වයට පත් වෙමි යි. තයාහිමෙ යනු මා විසින් පෙර ඔබ සමඟ ලබන ලද එක්වීම නොලබන ලද්දේද අද මගේ සිතැහි සම්පූර්ණ වූ බැවින් මා විසින් ඔබ සමඟ එක්වීම ලබන ලද්දේ නමැයි. නිපතැයි. මාගේ ඔබ සමඟ මෙමතියෙහි ප්‍රතිඵලයයි කියයි. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුට මහත් වූ යසසක් දුන්නේය.

ශාස්තෘෂ්ඨන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. මම පෙරද ආනන්දයන් වරයෙන් සතුටු කරවන ලද්දෙමිසි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි බ්‍රාහ්මණයා ආනන්ද වීය. රජු මම ම වීමි යි වදාළ සේක.

11-3

ධම්ම ජාතකය

යසො කරො පුඤ්ඤකරො හමසමී යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්ඨන් වහන්සේ දෙවරමෙහි වාසය කරන සේක් දෙවිදන්ගේ පොළොවට පිවිසීම අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි හික්‍ෂුන් වහන්සේලා දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, දෙවිදන් තෙමේ තථාගතයන් වහන්සේ සමඟ විරසක වී පොළොව ඇතුළට ගියේය. ශාස්තෘෂ්ඨන් වහන්සේ පැමිණ මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවකින් හුන්නහුදැයි විමසා මෙනම් වූවකතැයි කී කල්හි මහණෙනි, දැන් වූ කලී මෙතෙමේ මගේ බුද්ධ ශාසනයෙහි පහර දී පොළොව තුළට ගියේය. පෙර ධර්මවක්‍රයෙහි පහර දී පොළොව තුළට

ගොස් අවිච්චි මහනිරය පිහිටකොට උපන්නේය යි කියා අතීත කථා වස්තුව ගෙන හැරපා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ කාමාවචර දෙව්ලොව 'ධර්ම' නම් දෙව්පුත් වී උපන්නේය. දේවදත්ත අධම්ම නම් විය. ඔවුන් අතර ධර්ම දෙව්පුතු දිව්‍යමය අලංකාරයන්ගෙන් සැරසුනේ දිව්‍යමය උතුම් රථයකට නැගී අප්සරා සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ මිනිසුන් රාත්‍රී ආහාරය අනුභව කර තමාගේ ගෙදොර සුව කථාවෙන් හුන් කල්හි පුර පසළොස්වක දවසෙහි ගම් නියමිගම් රාජධානීන්හි අහසෙහි සිට ප්‍රාණඝාතාදී දස අකුසල කර්මපථයන්ගෙන් වෙන්වී මව්පියන්ට උපස්ථාන කිරීම ක්‍රිවිධ සුවර්ත ධර්මය පුරවී. මෙසේ ස්වර්ගය (සුගතිය) පිහිටකොට ඇත්තෝ වී මහත් වූ යසස අනුභව කරන්නහු යයි මිනිසුන් දසකුසල කර්ම පථයෙහි යොදවන්නේ දඹදිව ප්‍රදක්ෂිණා කරයි. අධර්ම දෙව්පුතු වනාහි පරපත නසවී ආදී වශයෙන් අකුසල කර්ම පථයෙහි යොදවන්නේ දඹදිව වාමවෘත කරයි. ඉක්බිති අහස්හිදී ඔවුන් රථයේ මුත ගැසුනහ. ඉක්බිති ඔවුන්ගේ පිරිස් තෙපි කවරෙකුගේද තෙපි කවරෙකුගේදැයි විමසා අපි ධර්මගේ වෙමු අපි අධර්මගේ වෙමුයි කියා මාර්ගයෙන් බැස දෙකඩ වූවාහුය. ධර්මයා-අධර්මයන් අමතා යහළුව, ඔබ අධර්මයා වෙයි. මම ධර්මයා වෙමි. මාර්ගය මට සුදුසුය. ඔබගේ රථය ඉවත් කරවා මට මාර්ගය දෙවයි පළමුවන ගාථාව කීවේය.

යසොකරො පුඤ්ඤකරා භමසමි - සද්‍යුතො සමණ බ්‍රාහ්මණනං
මග්ගරහො දෙවමනුසස පුජිතො - ධම්මො අහං දෙහි අධර්මම මග්ගන

1. මම දෙව්මිනිසුන්ට යසස ගෙන දෙන්නෙක් වෙමි. පින් කරවන්නෙක් වෙමි. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් විසින් නිරතුරු ප්‍රශංසා කරන ලද්දේ වෙමි. මාර්ගය ලබන්නට සුදුස්සෙක් වෙමි. දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද්දේම වෙමි. මම 'ධර්ම' වෙමි. අධර්මය මට මාර්ගය දෙව.

එහි යසො කරො යනු මම දෙව්මිනිසුන්ට යසස දෙන්නෙක්මි. දෙවන ගාථාවෙහිද මේ වූම ක්‍රමයයි. සද්‍යුතො යනු හැමකල්හි ස්තූති කරන ලද්දේ නිතර ප්‍රශංසා කරන ලද්දේ.

ඉක්බිති අනිකා කීය.

2. අධර්ම යානය නම් ශක්තිමත් යානයට නැගගත් මම තැනිගැනීම් නැත්තෙම් බලවත් වූයේ වෙමි. ධර්මය ඒ මම කිසිවෙකුටත් නුදුන් මාර්ගය කවර හේතුවක් නිසා අද ඔබට දෙමිද?

3. ලොව පළමුව ධර්මය පහළ විය. පසුව අධර්මය උපන්නේය. එනිසා ධර්මය ජ්‍යෙෂ්ඨය. ශ්‍රේෂ්ඨය. පැරණි වූයේද වේ. කනිෂ්ට වූව! ජ්‍යෙෂ්ඨයාගේ මාර්ගයෙන් ඉවත් වෙව.

4. මම තොපට මාර්ගය දෙන්නේ නම් ඒ දීම ඉල්ලීම නිසා නුසුදුසුය. සුදුසු වචන නිසාද නුසුදුසුය. අද අප දෙදෙනාගේ යුද්ධය වේවා! යුද්ධයෙන් යමෙක් දිනන්නේද ඔහුට මාර්ගය (හිමි) වේ.

5. මම සියළු දිශාවන් පැතිර සිටියේ වෙමි. මහත් වූ බල ඇතියේ වෙමි. අපමණ වූ යසස් ඇත්තෙමි. අසමාන වූවෙමි. සියළු ගුණයන්ගෙන් යුක්ත වෙමි. ධර්ම නම් වූ දෙවිපුත්‍ර වෙමි. අධර්මය! ඔබ කෙසේ දිනන්නෙහිද?

6. යකඩ මිටියෙන් රත්තරන් නසනු ලැබේ. රත්තරනින් යකඩ නොනැසේ. ඉදින් අද අධර්මය ධර්මය නසනු ලැබේ. යකඩ රත්තරන් නසන්නාක් මෙන් දැකිය යුතුය.

7. අධර්මය ඔබ යුද්ධය බලය කොට ඇත්තේ වෙහි. ඔබට වැඩිහිටියන් හෝ ගුරුවරුන් නොමැත. ප්‍රිය අප්‍රිය දෙක අතරින් ප්‍රිය බැවින් යුතුව මාර්ගය ඔබට දෙමි. නපුරු ලෙස කියන ලද ඔබගේ වචනද ඉවසමි යි.

මේ ගාථා සය ඔවුන්ගේ වදන් පිළිවදන් ලෙස සිටියෝය. එහි සකිසස හෙතුමහි නවජස් දජජං යනු ඒ මම අධර්මයා වෙමි. අධර්ම යානාවට එනම් රියට නැගුනෙම් බිය රහිත වූයේ වෙමි. බලවත් වූයේ වෙමි. එම්බා ධර්මය කවර කරුණකින් අද කිසිවෙකුටත් නොදුන් විරු මාර්ගය තොපට දෙමිද? පුබ්බෙ යනු කල්පයෙහි මුල්ම කාලයෙහි මේ ලොව දසකුසල කර්මපට ධර්මයම පහළ විය. අධර්මය පසුව පහල විය. ජෙට්ඨා යනු පෙර උපන් බැවින් මම වැඩිමහල් වෙමි. උසස් වෙමි.

පැරණිද වෙමි. ඔබ බාල වෙහි. එහෙයින් මාර්ගයෙන් ඉවත් වෙවයි කියයි. න පි පාවිච්චිය යනු මම ඔබට ඉල්ලීම නිසා හෝ සුදුසු වචන කීම නිසා හෝ මාර්ගය දීම සුදුසු වන නමුදු මාර්ගය නොදෙමි. අනුසථො යනු මම සතර දිසා ද සතර අනුදිසා ද යන සියළු දිසාවන් තමාගේ ගුණයෙන් පැතුරුනේ ප්‍රකට වූයේ වෙමි. ලොහෙන යනු යකඩ මිටියෙන්. හඤ්ඤති යනු නසන්නේය. යුඛ බලො අධමමා යනු අධර්මය ඉදින් තෝ යුද්ධබලය ඇත්තෙහිද? වුද්ධා ව ගරුවා යනු ඉදින් තොපට මේ වැඩිහිටියෝය. මේ ගරු කටයුතු පණ්ඩිතයෝ යැයි මෙසේ නැත. පියාපිරියෙන යනු මනාපයෙන් හෝ අමනාපයෙන් යන මේ දෙකින් අප්‍රිය බැවින්ම දෙන්නේ ප්‍රිය බැවින් යුක්තව මෙන් ඔබට මාර්ගය දෙමියි අර්ථයි.

බෝධිසත්තයන් විසින් මේ ගාථාවන් කී සැණින්ම අධර්මයා රියෙහි සිටින්නට අපොහොසත් වන්නේ හිස යටිකුරුව පොළොවට වැටී පොළොවෙහි ඇතිවූ විවරයෙහි ගොස් අවිච්චියෙහිම උපන්නේය.

මේ කරුණ දැන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදුවී සෙසු ගාථා වදාළ සේක.

8. අධර්ම දිව්‍යපුත්‍රයා මේ වචන අසා ඉදින් යුද්ධය කැමති වූයේ නමුදු යුද්ධයක් නොලබමියි හිස යටිකුරුව පා උඩුකුරුව වැටුනේය. මෙපමණකින්ම අධර්මය නැසුනේ වෙයි.

9. ඉතා බලවත් වූ, සත්‍යය පරාක්‍රමය කොට ඇති, ඉවසීමම බලය කරගත් ධර්ම දිව්‍ය පුත්‍රයා යුද බලය ජයගෙන අධර්මයා නසා බිම හෙළා සතුටු සිත් ඇත්තේ රියට නැගී මාර්ගයෙන්ම ගියේය.

10. යමෙකු සිය නිවසෙහි මව්පියෝද ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝද සත්කාර කෙරෙත්ද? ඔහු මෙලොවදීම මේ ශරීර සංඛ්‍යාත දේහය බහා තබා අධර්මයා හිස යටිකුරු වැටුනේ යම් සේද? එසේ කය බිඳීමෙන් අනතුරුව නිරයට යත්.

11. යමෙකු සිය නිවසෙහි මව්පියෝ ද ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ ද මනාව සත්කාර කෙරෙත්ද? ඔහු මෙලොවදීම මේ ශරීර සංඛ්‍යාත දේහය

බහා තබා ධර්මයා යානයට නැගී ගියේ යම්සේද එසේ කය බිඳීමෙන් අනතුරුව සුගතියට යත්.

එහි යුදධත්තීකො වෙ යනු මේ ඔහුගේ විලාපයයි. ඔහු මෙසේ විලාප තබන්නේම බිමට වැටී පොළොව තුළට පිවිසියේය. එහතාවතා යනු මහණෙනි, යම් හෙයකින් පොළොවට පිවිසියේද එපමණකින් අධර්මයා මළේ නම් වෙයි. බනතී බලො යනු මහණෙනි, අධර්මයා මෙසේ පොළොවට පිවිසියේය. ඉවසීම ක්ෂාන්තිය බලයකොට ඇති ධර්මයා ඒ අධර්මයාව යුදධ බලං විජේත්වා. වධයට ලක්කර බිම හෙළා වට්ටවා, සතුටු සිත් ඇති හෙයින් විතොතා යනු වේ. තමාගේ රථයටම නැග මගෙගනෙව සවච නිකකමො සත්තාය පරාක්රමය කොට ඇති ධර්ම දේවපුත්‍රයා ගියේය. අසමමානිතා. සත්කාර නොකරන ලද්දාහු. සරීර දෙහං යනු මෙලොවම ශරීර සංඛ්‍යාත දේහය බහා තබා. නිරයං වජන්ති යනු යම් පවිටු පුද්ගලයෙකු සත්කාරයන්ට සුදුසු මොවුහු සිය නිවසෙහිම සත්කාර නොකරන ලද්දාහුයද එවැන්නෝයි. යථා අධිමෙමා පනිතො අවංසිරො යනු මෙසේ හිස යටිකුරු වී නිරයට යත් යයි අර්ථයි. සුගතීං වජන්ති යනු යමෙකු මොවුහු සත්කාර කරන ලද්දාහු එවැනි පණ්ඩිතයෝ. යථාපි ධමෙමා සඤ්ඤං අහිරුයහ යම් සේ ධර්මයා රියට නැගී දෙවිලොවට ගියේද මෙසේ සුගතියට යත් යි.

ශාස්තෘතාන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. දෙවිදත් පෙරද මා සමඟ විරුද්ධ වී පොළොවට පිවිසියේ යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි අධර්ම දිව්‍ය පුත්‍රයා දෙවිදත් විය. ඔහුගේ පිරිසද දෙවිදත් පිරිසම විය. ධර්මයා නම් මම වීමි. ඔහුගේ පිරිස බුද්ධ පිරිසම වී යයි යනුවෙන් වදාළ සේක.

11.4

උදය ජාතකය

එකා නිසීනතා යන මෙම ගාථාව ශාස්තෘතාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරන සේක උකටලී වූ හික්කුචක් අරඹයා දේශනා කළ සේක. කථා පුවත කුස ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේ ය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුව අමතා මහණ, තොප උකටලී වූයේ සැබෑදයි විමසා ස්වාමීනි, සත්‍යයයි කී කල්හි මහණ කුමක් හෙයින් මෙබඳු තෙර්යාණික සාසනයෙහිදී කෙලෙස් වශයෙන් උකටලී වූවෙහිද? පැරණි පණ්ඩිතයෝ සමෘද්ධිමත් වූ දොළොස් යොදුන් පමණ වූ සුරුකුඩන නගරයෙහි රාජ්‍යය කරන්නෝ දිව්‍ය අප්සරාවන් හා සමාන වූ ස්ත්‍රියක සමඟ අවුරුදු සත් සියයක් එක් කාමරයෙක්හි වසන්නාහු ඉඳුරන් බිඳ ලෝභ වශයෙන් නො බැලුවාහු යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කසිරට සුරුකුඩන නගරයෙහි කසිරජු රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුට පුතෙක් නොවීය. දුවකද නොවූවෑය. ඔහු සිය දේවියට පුතුන් පතවයි කීවේය. අගමෙහෙසියද රජුගේ වචනය පිළිගෙන එසේ කළේය. එකල්හි බෝධිසත්වයෝ බඹලොවින් චුතවී ඒ අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි උපන්නෝ ය. ඉක්බිති මහජනයාගේ සිත් වඩා උපන් බැවින් උදයහද්ද යයි නම් කළාහුය. කුමාරයා පයින් ඇවිදින කල්හි අන් සත්ත්වයෙකු ද බඹලොවින් චුතවී ඒ රජුගේම අන් දේවියකගේ කුසෙහි කුමාරියක වී උපන්නාය. ඇයට උදයහද්දා යයි නම් කළාහුය. කුමාරයා සුදුසු වයසට පැමිණියේ සියළු ශිල්පයන්හි නිමාවට පැමිණියේය. උපතින්ම බ්‍රහ්මචාරී වීය. සිහිනෙන්ද මෙවුන්දමක් නම් නොදැනී. ඔහුගේ සිත කෙලෙස්හි නොඇලුනේය. රජු පුතාව රාජ්‍යයෙහි අභිශේක කරනු කැමැත්තේ දැන් කුමාරයාගේ රාජ්‍ය සැප සෙවුනා කාලයයි. නළඟනන් ඔහු වෙත එළඹවන්නෙමිසි හසුනක් යැවීය.

බෝධිසත්ත්ව තෙමේ මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. මගේ සිත කෙලෙස්හි නො ඇලේ යයි කියා ප්‍රතික්ෂේප කොට නැවත. නැවත කියනු ලබන්නේ දඹරන් මුවා ස්ත්‍රී රූපයක් කරවා මෙබඳු වූ ස්ත්‍රියක ලබන්නේ නම් රාජ්‍යය පිළිගන්නෙමිසි. මවිපියන්ට දන්වා යැවීය. ඔවුහු ඒ රන් රුව මුළු දඹදිව පුරා ගමන් කරවා එබඳු වූ ස්ත්‍රී රූපයක් නො ලබන්නාහු උදයහදා කුමරිය අලංකාර ලෙස සරසා ඇගේ සමීපයෙහි තැබුවාහුය. ඇය ඒ රන්රුව අභිබවා සිටියේය. ඉක්බිති ඔවුන්ගේ නොකැමැත්තෙන්ම හින්න මාතෘක උදයහදා කුමරිය අගමෙහෙසිය කොට බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කළාහුය. ඔවුන් දෙදෙනාම බඹසර විසීමෙන්ම විසුහ.

මෑත කාලයෙහි මව්පියන් ඇවෑමෙන් බෝධිසත්ත්ව තෙමේ රාජ්‍ය කරවීය. දෙදෙනා එක් යහන්ගැබක වසන්නාහු නමුත් ලෝභ වශයෙන් ඉඳුරන් බිඳ මවුනොවුන් නොබැලුවාහුය. එතකුදු වුවත් යමෙක් අප අතරින් පළමුව කළුරිය කරයිද ඔහු උපන් තැනින් අවුත් අසවල් තැන උපන්නෙමියි දන්වවයි ගිවිසුම් කළහ. ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයෝ අභිෂේකයෙන් සත්සියයක් අවුරුදු ඇවෑමෙන් කළුරිය කළේය. අනිකෙක් රජ නොවීය. උදයහඳුවගේම අණ පැවතුනි. ඇමතියෝ රාජ්‍යය අනුශාසනා කළාහුය.

බෝසත් තෙමේ තව්තිසා භවනයෙහි ශක්‍ර බවට පැමිණ යසසෙහි මහත් බව නිසා දින හතක් යනතෙක් සිහි කරන්නට නොහැකි විය. හෙතෙම මෙසේ මිනිස් ගණනින් සත්සියයක් අවුරුදු ඇවෑමෙන් ආවර්ජනා කර උදයහඳු රජවූ ධනයෙන් විමසා සිංහනාද කරවා ධර්මය දේශනා කර ගිවිසුම මුදවා එන්නෙමියි සිතීය. එකල්හි මිනිසුන්ට අවුරුදු දසදහසක් ආයුකාලය විය. රජවූ එදවස රාත්‍රී කාලයෙහි දොරවල් මනාව වසා ඇතිව ආරක්‍ෂාව තබා ඇති කල්හි සත්මහල් ප්‍රාසාදයෙහි මතුමහල් තලයෙහි අලංකාර කරන ලද සිරියහන් ගැබ හුදකලා වූවා නිසසලව තමාගේ සිල් ආවර්ජනය කරමින් හුන්නීය. ඉක්බිති ශක්‍රයා රන්මසු පිරුණු එක් රන් පාත්‍රයක් ගෙන අවුත් යහන් ගැබ පහළවී එකත්පස්ව සිටියේ ඇය සමඟ සල්ලාපයේ යෙදෙන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

එකා නිසිනනා සුවිසඤ්ඤතුරු පාසාද මාරුයන අනිඤ්ඤධි
 යාවාමි තං කිනතර නෙතත වකඛ - මෙකංතංගි උභයො වසෙමා

1. හුදකලාව හුන්නී වූ පිරිසිදු ඇඳුම් හැඳි මනාව සකසුරුවමිව තබන ලද දෙවටොර ඇති භොබනා වූ සිරුර ඇති, කින්නරාංගනාවකගේ ඇස් මෙන් වූ ඇස් ඇති, තැනැත්තිය. පහයට නැග ඔබගෙන් මෙසේ ඉල්ලමි. මේ එක් රැය අප දෙදෙනාට (යහනට නැග) වාසය කරමුයි ඉල්ලයි.

එහි සුවි යනු පිරිසිදු ඇඳුම් හඳින ලද, සඤ්ඤතුරු යනු මනාව තබන ලද කලවා ඇත්තී. එම ඉරියව් සලකා පිරිසිදුව හැඳි හුදකලාව හුන්නෙහි යයි කියන ලද්දේ වෙයි. අනිඤ්ඤධි පා කෙළවර සිට කෙස් අග දක්වා ප්‍රසස්ත සිරුර ඇත්තී ඉතාමත් ශෝභාසම්පන්න සිරුර ඇත්තී. කිනතර නෙතත වකඛ යනු මඩුළු තුනෙන් හා පස්වැදැරුම් ප්‍රසාදයන්ගෙන්

යුක්ත වූ හෙයින් කිසිදුරටත් ඇස් හා සමාන වූ ඇස්වලින් යුක්ත වූ ඉමෙකරත්තිං යනු මේ එක් රාත්‍රිය අද මේ අලංකාර කරන ලද යහන්ගැබ එක්ව වසන්තෙමුයි ඉල්ලයි.

ඉක්බිති රජදුව ගාථා දෙකක් කීවේය.

2. ඇතුලත දියඅගල්වලින් ගැවසී ගත්, දැඩි අවධාල හා දොරකොටු ඇති, කඩුගත් අත් ඇති හටයන්ගෙන් ආරක්‍ෂා කරනු ලබන මේ පුරයට දුකසේ පිවිසිය යුත්තකි.

3. දරුවෙකුට හෝ තරුණයෙකුට හෝ මෙහි පැමිණීමක් නොමැත. ඉක්බිති කවර අයුරකින් මා සමඟ එකතුවක් කැමති වන්නෙහිද? යි.

එහි ඔකිණණනතර පරිබං යනු මේ දොළොස් යොදුන් ඇති සුරුකඩන නගරය ඇතුලතින් දියඅගල්, මඩ අගල්, වියලි අගල්වලින් ගැවසී ගත් හෙයින් ඔකිණණනතරපරිබ නම් වේ. දළභ මට්ටාල කොටස්කං යනු ස්ථීර වූ අවධාලවලින්ද දොරකොටු වලින්ද දසදහසක් යෝධයන්ගෙන්ද ආරක්‍ෂා කරනු ලද, දුපඵවෙසමීදං පුරං යනු මේ මුළු නගරයද ඒ මැද ඉදිකරන ලද මගේ වාසස්ථානය ඇති නගරය දැයි යන දෙකම කිසිවෙකුට පිවිසිය නොහැක. ආගමෝ ච යනු මේ මේ වේලාවෙහි දරුවෙකුට හෝ යොවුන්වියට පත් වූවෙකුට හෝ බලසම්පන්න යෝධයෙකුට හෝ අනිකෙකුට හෝ මහත් වූ අල්ලසක් ගෙන එන්නෙකුට හෝ පැමිණීමක් නම් නැත. සධගමං යනු තවද ඔබ කවර කරුණකින් මේ වේලාවෙහි මා සමඟ එක්වීමක් කැමති වන්නෙහිද යනුයි.

ඉක්බිති ශක්‍රයා සතරවන ගාථාව කීය.

4. යහපත් තැනැත්තිය, මම දිව්‍ය පුත්‍රයෙක් වෙමි. ඔබ සම්පයට පැමිණියේ වෙමි. තී මා සතුටු කරවව. සොඳුරිය ඔබට මේ පිරුණ රත්තලිය දෙමි.

එහි අර්ථය - කල්‍යාණි. සොඳුරු දැකුම් ඇති තැනැත්තිය, මම එක් දිව්‍ය පුත්‍රයෙක් වෙමි. දිව්‍යානුභාවයෙන් මෙහි පැමිණියේ වෙමි. ඔබ අද මං නැඟය. මා සතුටු කරව. මම නුඹට මේ රත්කාසිවලින් පිරුණු රත් පාත්‍රය දෙමි යි කීය.

ඒ අසා රජදුව පස්වන ගාථාව කීවාය.

5. (මා) උදයහඳු රජු හැර අන් දෙවියෙකු හෝ යක්ෂයෙකු හෝ තවද මිනිසෙකු හෝ නොපතමි. මහත් වූ බල ඇති යක්ෂය, ඔබ යව. ගොස් යළි නැවත මෙහි කැරකැවීම නොකරව යි.

එහි අර්ථය. දෙවරජතුමනි, මම උදයහඳු රජු ඉක්මවා දෙවියෙකු හෝ යක්ෂයෙකු හෝ නොපතමි. ඒ ඔබ යායුතුමය. මෙහි නොසිටුව. මට ඔබ විසින් ගෙන එන ලද අල්ලසින් වැඩක් නැත. ගොස්ද නැවත මේ තැන නොගැවසෙව.

ඔහු ඇයගේ සිංහනාදය අසා නොසිට ගියාක් මෙන් වී එහිම අතුරුදහන්ව සිටියේය. හෙතෙම දෙවන දවස්හිද ඒ වේලාවෙහිම රන්මසු පිරුණු රිදී තලියක් ගෙන ඇය සමග කථා කරන්නේ සවන ගාථාව කීවේය.

6. කාමයන් අනුභව කරන අයට යම් මේ මෙවුන්දම් හැසිරීම නම් වූ උතුම් ඇලීමක් වේද සත්ත්වයෝ ඒ ඇලීම් විෂයෙහි නපුරු ලෙස හැසිරෙත්. පියකරු සිනහ ඇත්තිය, තොප ඒ ඇලීම නොදිනුව. නුඹට රන් පිරුණු මේ රිදී තැටිය දෙමි.

එහි අර්ථය. සොඳුර, රජදුවණියනි, කාමභෝගී සත්වයන්ට ඇලීම් අතර උසස්ම ඇලීම වූ යම් මේ මෙවුන්දම් නම් වූ කාමයෙහි ඇලීමක් වේද? යම් ඇලීමක් හේතුවෙන් සත්වයෝ කාම දුශ්චරිතාදී විෂමාචාරයෙහි හැසිරෙත්ද ඒ ඇලීම, සොඳුරිය, සුවිමහිතෙ, ප්‍රියමනාප වූ සිනහ ඇත්තිය. එය නොදිනුව. මම ද පැමිණෙන්නේ හිස් අතින් නො පැමිණියෙමි. ඊයේ රන්කාසි පිරුණු රන්පාත්‍රයක් ගෙන පැමිණියෙමි. අද රන් පිරුණු රිදී පාත්‍රයක් ගෙන ආවෙමි. මම ඔබට රන්පිරුණු රිදී පාත්‍රය දෙමි.

රජදුව සිතුවාය. මෙතෙම කථාබහ ලබන්නේ නැවත නැවත පැමිණෙන්නේ ය. දැන් ඔහු සමග කථා නොකරන්නෙමි යි ඇය කිසිවක් නො කීවේය. ශක්‍රයා ඇය කථා නොකරන බව දන එහිම අතුරුදහන් වී සිට දෙවන දවස්හිද ඒ වේලාවෙහිම කහවනු පිරුණු ලෝහ පාත්‍රයක් ගෙන සොඳුර, මා කාම රතියෙන් සතපුව. ඔබට මේ කහවනු පිරුණු ලෝහ පාත්‍රය දෙන්නෙමි යි කීවේය. එදවස රජදුව සත්වන ගාථාව කීය.

7. මිනිසා ස්ත්‍රිය ධනයෙන් පොළොඹවන්නේ ඇළුම්කරන තැන්හි (කාම රතියෙහි) ඉහළට පමුණුවන්නේ ය. ඔබගේ දේව ධර්මය ඊට වෙනස් වුවකි. මද වූ ධනයක් සමග පැමිණෙන්නි නිසා එය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ ලෙසම පෙනෙන හෙයිනි.

එහි අර්ථය. එම්බා පුරුෂය, ඔබ මෝඩ මිනිසෙකි. ස්ත්‍රිය කෙලෙස් රතිය සඳහා ධනයෙන් පොළොඹවන්නේ, සන්තර්පණය කරන්නේ යම් කරුණක් විෂයෙහි ස්ත්‍රිය ඇලීම් කරයිද එය ඉස්මතු කරයි. වර්ණනාකොට ස්තූතිකොට බොහොමයක් වූ ධනයෙන් පොළඹවයි. තොපගේ මේ දිව්‍ය භාවය විපරිත වූ සෙයකි. ඔබ වූ කලී මා විසින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් දක්වන ස්වල්ප වූ ධනයක් සමග පැමිණෙන්නෙහි. පළමු දිනයෙන් රන්පිරුණු රන් තලියක් ගෙනවිත්, දෙවන දවස්හි රන් පිරුණු රිදී තලියක්ද තෙවන දවස්හි කහවනු පිරුණු ලෝහ තලියක්ද ගෙන එන්නෙහි යයි.

ඒ අසා මහාසත්තව තෙමේ සොඳුරු රාජකුමරියනි, මම දක්‍ෂ වෙළෙන්දෙක්මි. නිරර්ථක දෙයින් ධනය නොනසමි. ඉදින් ඔබ ආයුෂයෙන් හෝ වර්ණයෙන් හෝ වැඩෙන්නෙහිද මම තොපට අල්ලස වැඩිකොට ගෙන එන්නෙමි. ඔබ වූ කලී පිරිහෙන්නෙහිමය. එහෙයින් මම ද ධනය පිරිහෙලාලමි යි කියා ගාථා තුනක් කීවෙය.

8. යහපත් සිරුර ඇති තැනැත්තිය, මිනිස්ලොව මිනිසුන්ගේ ආයුෂ ද, වර්ණය ද පිරිහේ. එහෙයින් තොපට දෙන ධනය ද පැහැයත් සමග පරිහේය. අද ඔබ බෙහෙවින් දිරුණී වෙහිය.

9. කීර්තිමත් වූ රජදියණියනි. මෙසේ මා බලා සිටියදීම දිවා රැ ඇවෑමෙන් ඔබගේ පැහැය ඒකාන්තයෙන් පිරිහෙන්නේමය.

10. මනා බුද්ධි ඇති රාජපුත්‍රිය, මේ වයසේදීම ඔබ බඹසර හැසිරෙන්නෙහිය. බෙහෙවින් පැහැ ඇත්තී වන්නේය යනුයි.

එහි නිහියකි යනු පෙරහනෙහි වත්කරන ලද ජලය මෙන් පිරිහෙයි. මිනිස්ලොව සත්තියෝ ජීවිතයෙන් ද වර්ණයෙන් ද වකඛුප්‍රසාද ආදී ඉඳුරන්ගෙන් ද දිනයක් දිනයක් පාසා පිරිහෙන්නෙය. ජිණ්ණාතරා සි යනු මා පළමුව ආ දිනයෙහි පැවති තොපගේ ආයුෂයෙහි ඊයේ දවස නොපැමිණියේය. පොරොවෙන් සිදු දඹුවාක් මෙන් නිරුද්ධ විය. එහෙයින්

අද වැඩිමනක් දිරා ගියේ වෙහි වූවාය. එවං මෙ යනු ඊයේද පෙරේදාද සිටිවා. දක්නා වූ අද දිනදී මට මෙසේ පෙනෙන්නේ පෙනෙන්නේමය. හායනෙ වන තෙ වණෙණා අහොරකතාන මව්වයෙ යනු මෙතැන් පටන් රැ දවල් ගෙවීගිය කල්හි රැ දවල් ඇවැමෙන් අතිත්තය පිළිබඳව ස්ථිර බවටම යන්නේ යයි දක්වයි. ඉමිනා ච යනු එහෙයින් සොදුර ඉදින් මේ වයසෙහිදී ම මේ රත්වන් සිරුර ජරාවෙන් නොනැසූ කල්හිම ශ්‍රේෂ්ඨ වූ වර්ශාවෙහි හැසිරෙන්නෙහි. පැවිදි වී මහණදම් කරන්නෙහි. හියොෂා වණණවතී සියා යනු වැඩියක් පැහැපත් වන්නෙහි යයි.

අනතුරුව රාජදියණිය වෙනත් වූ ගාථාවක් කීවාය.

11. මිනිස්සු යම් සේ දිරන්ද එසේ දෙවියෝ නොදිරන්. ඔවුන්ගේ ශරීරයෙහි රැලි නොවෙත්. මහානුභාව ඇති යක්‍ෂය, ඒ කරුණ ඔබගෙන් විමසමි. දෙවියන්ගේ දේහය කවර හෙයින් නොදිරාද?

එහි සරීර දෙහො යනු ශරීර සංඛ්‍යාත වූ දේහයයි. දෙවියන්ගේ ශරීරය කෙසේනම් නොදිරයිදැයි ඒ මම විමසමි කියයි.

ඉක්බිති ඇයට කියන්නා වූ ශක්‍රයා වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

12. මිනිස්සු යම්සේ දිරන්ද දෙවියෝ එසේ නොදිරන්. ඔවුන්ගේ සිරුරුවල රැලි නොවෙති. දවසක් දවසක් පාසා දෙවියන්ගේ දිව්‍යමය වර්ණය ද මහත් වූ භෝගයෝ ද අතිශයින් වැඩෙත්.

එහි යථා මනුසසා යනු යම්සේ මිනිස්සු දිරන්නාහු රූපයෙන්ද වර්ණයෙන්ද භෝගයෙන්ද ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියන්ගේ ශක්තියෙන්ද දිරන්. දෙවියෝ මෙසේ නොවෙත්. ඔවුන්ගේ ශරීරවල රැලිද නොවෙත්. ඔප දූමු රත්පටක වර්‍ය හා සමාන ශරීරයක් වෙයි. සුවෙ සුවෙ යනු දවසක් දවසක් පාසා භීයාතරො වා යනු වැඩිමනත්වම. තෙසං දිබ්බො ච වණෙණා ඔවුන්ගේ දිව්‍යමය වර්ණයද විපුලා ච භොගා භෝගයෝද (සම්පත්ද) මහත් වෙති. මිනිසන් අතර රූපයේ පිරිහීම ඉපිද කල්ගිය බවට ශාක්‍ෂිය. දෙවියන් අතර අතිරේක රූප සම්පත්තිය ද අතිරේක පිරිවර සම්පත්තිය ද මෙසේ නොපිරිහෙන ස්වභාව ඇත්තේ දෙවිලොව නම් වේ. එහෙයින් ඔබ ජරාවට නොපැමිණ ගිහිගෙන් නික්මී පැවිදි

වෙහි. මෙසේ පිරිහීම ස්වභාවකොට ඇති මිනිස්ලොවින් මිදී නොපිරිහෙන ස්වභාව ඇති මෙබඳු වූ දෙවිලොවට යන්නෙහිය යි.

ඇය දෙවිලොවට යන මාර්ගය විමසන්නී වෙනත් වූ ගාථාවක් කීවාය.

13. මෙලොව බොහෝ ජනයෝ කවරකට බිය වූවාහුද? විවිධ තීර්ථායතන වෙතින් නියම මාර්ගය කියන ලදද? මහතෙද ඇති යක්‍ෂය, ඔබගෙන් එය විමසමි. කොතැනක සිටියේ පරලොවට බිය නොවන්නේද?

එහි කිංසුධ හීතා යනු දෙවරජතුමනි, මේ ක්‍ෂත්‍රිය ආදී හේදයන්ගෙන් යුත් බොහෝ ජනයෝ කවරකට බිය වූවාහු කවරකට බියෙන් පිරිහීම ස්වභාවකොට ඇති මිනිස් ලොවින් දෙවිලොව නො යයි දැයි විමසයි. මගෙගා යනු දෙවිලොව යන මාර්ගයයි. මෙහි කුමක්දැයි ගෙනහැර දක්වා කවරෙක්දැයි විමසීම කළ යුතුය. මේ මෙහි අර්ථයයි. නොයෙක් තීර්ථායතන වශයෙන් පණ්ඩිතයන් විසින් කියන ලද දෙවිලෝ මාර්ගය කවරක්ද කෙබඳු වූවක දැයි කියන ලද්දේ වෙයි. කතඨ ධීතො යනු පරලොව යන්නෝ කවර මාර්ගයක සිටියේ බිය නොවේදැයි ය.

ඉක්බිති ඇයට කියන්නා වූ ශක්‍රයා වෙනත් වූ ගාථාවක් කීවේය.

14. වචනයන් සිතත් මනාව පිහිටුවා කයින් පවු නොකොට, බොහෝ ආහාරපාන ඇතිව ගිහිගෙයි වසන්නා වූ, ශ්‍රද්ධාවත් වූ, මොළොක් වූ සිත් ඇති, බෙදා පරිහරණය කරන්නා වූ, පරිත්‍යාගශීලී වූ, සංග්‍රහකරන සුළු වූ, ප්‍රිය වචන ඇති, මටසිඵ්ඵ වචන ඇති යන මේ ගුණයන්හි පිහිටි තැනැත්තා පරලොව යාමට බිය නොවෙයි යනුවෙනි.

එහි අර්ථය - සොඳුරු උදය හදාවනි, වාචං මනංච වචනයන් මනසත් මනාව පිහිටුවා කායෙනපි කයින් පවු නොකරන්නා වූ තැනැත්තා මේ දශ කුසල කර්මපථයන් සමාදන් වී පවතින්නේ බොහෝ ආහාරපාන සංඛ්‍යාත වූ දෙයාධර්මයන් දෙමින් ගිහිගෙයි වසන්නේ, සංවිභාගී දානයෙහි විපාක ඇතැයි යන ඇදහීමෙන් යුක්ත වූයේ, මොළොක් සිත් ඇත්තේ. දෙයාධර්මයන් දත් දීමෙහි ඇළුන බව නිසා සංවිභාගී වේ. පැවිද්දෝ පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නෝ කියත්මැයි. ඔවුන්ට පිඬු දීමෙන් ඒ ඒ වචන දන්නා හෙයින් වදඤ්ඤ වෙයි. සතර සංග්‍රහ වස්තූන්ගෙන් සංගාහකො

සංග්‍රහ කරන සුළු ප්‍රියවචන ඇති හෙයින් සබ්ල වේ. මටසිඵ්ථු වචන ඇති හෙයින් සණ්භවාචෝ වේ. මෙපමණක් වූ ගුණ රාශියෙහි සිටි තැනැත්තා පරලොච යන්නේ බිය නොවෙයි යනුයි.

අනතුරුව රජදුව ඔහුගේ වචනය අසා ස්තුති කරන්නේ වෙනත් ගාථාවක් කීවාය.

15. මහත් වූ ශෝභා ඇති දිව්‍යරාජය! මව යම්සේ ද පියා යම්සේ ද එසේ ඔබ මට අනුශාසනා කළෙහිය. ඔබ කවරෙක් වෙහිදැයි විමසමි.

එහි අර්ථය යම්සේ මව්පියවරු පුතුන්ට අනුශාසනා කරත්ද එසේ ඔබ මට අනුශාසනා කරන්නෙහිය. උළාරවණණ ශෝභාවෙන් අගතැන්පත් රූපයක් දරන තැනැත්ත, ඔබ කවරෙක් වෙහිද? මෙසේ අවමුගගත සරිරෝ ඉතා උසස් ශරීර ඇත්තෙයි.

අනතුරුව බෝසත් තෙමේ වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

16. සුන්දරිය, මම උදය රජු වෙමි. ගිවිසුම නිසා පැමිණියේ වෙමි. ඔබ අමතා යමි. ඔබගේ ගිවිසුමෙන් මිදුනේ වෙමි.

එහි අර්ථය - යහපත් දැකුම් ඇත්තිය, මම පෙර භවයෙහි ඔබගේ සැමියා වූ උදය වෙමි. තවුනිසා භවනයෙහි ශක්‍යයා වී උපන්නේ මෙහි පැමිණියේ වෙමි. කෙලෙස් වශයෙන් ආවේ නොවෙමි. ඔබ විමසා ගිවිසුම මුදවන්නෙමියි. සංගරක්‍යාය, පෙර ගිවිසුමක් කළ හෙයින් ආවේ වෙමි. දන් ඔබ අමතා යමි. එහෙයින් ඔබගේ ගිවිසුමෙන් මිදුනේ වෙමි.

රජදුව අස්වැසී ස්වාමීනි, ඔබ උදයභද්‍ර රජදැයි කඳුළු දහරක් පවත්වන්නී මම ඔබ නැතිව වසන්නට නොහැක්කෙමි. යම්සේ ඔබ සමීපයෙහි වසමිද එසේ මා අනුශාසනා කරවයි කියා වෙනත් ගාථාවක් කීවාය.

17. ඉදින් ගිවිසුමෙන් මිදීමට මෙහි පැමිණි ඔබ උදය රජ වේ නම් රාජපුත්‍රය, යම්සේ නැවත එකතුවීමක් වේනම් එසේ මට අනුශාසනා කරව යි.

ඉක්බිති ඇයට අනුශාසනා කරන්නා වූ මහාසත්ත්ව තෙම ගාථා සතරක් කීවේය.

18. වයස වහා ඉක්ම යයි. ක්‍ෂණයද එසේම වේ. සිටීමෙක් නැත. සත්ත්වයෝ ඒකාන්තයෙන් මරණයට පත් වෙති. දිරාපත් වෙයි. සිරුර අස්ථිරය. උදයහද්‍රාවෙනි, ප්‍රමාද නොවෙව. ධර්මයෙහි හැසිරෙව.

19. ධනයෙන් පිරුණු මුළු පොළව එකෙකුටම අයත් වුවත් අනිකෙකුට අයත් නොවූවත් පහවූ ආශා ඇති හෙතෙම එයද අත්හරී. උදයහද්‍රාවෙනි, ප්‍රමාද නොවෙව. ධර්මයෙහි හැසිරෙව.

20. මව ද පියා ද සහෝදරයෝ ද යම් භාර්යාවක් ධනයෙන් මිලදීගත් සේවකයෝ ද යන ඒ සියල්ලෝම ඔවුනොවුන් අත්හැර යති. උදයහද්‍රාවෙනි, ප්‍රමාද නොවෙව. ධර්මයෙහි හැසිරෙව.

21. ශරීරය අනුන්ට ආහාරයක් වන බව දැන, සංසාරයෙහි සුගතියෙහි හා දුගතියෙහි කෙටිකලක් වාසය ඇති බව දැන උදය හද්‍රාවෙනි, පමා නොවෙව. ධර්මයෙහි හැසිරෙව.

එහි අධිපතනි යනු අතිශයින් වැටේ. වහා ඉක්මවා යයි. වයො යනු ප්‍රථම වයස ආදී වූ ත්‍රිවිධ වූ වයසයි. බණො තවෙව යනු ඉපදීම පැවැත්ම විනාශය යන ක්‍ෂණයන්ද එසේම ඉක්මවා යයි යි දෙආකාරයෙන්ම විනාශ වූයේ. සත්ත්වයන්ගේ ආයු සංස්කාරය නම් වහා ගලන්නා වූ නදිය මෙන් නොනැවතී ඉක්මවා යන්නේ යයි දක්වයි. ධානං නඤ්ච යනු උපන් සංස්කාරයෝ නොබිඳී සිටිත් යයි ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙනුදු ඔවුන්ගේ සිටීමක් නම් නැත. මෙසේ ඒකාන්තයෙන් භාග්‍යවත් බුදුන් ආදීකොට සියළු සත්ත්වයෝ ව්‍යුත වෙත්. මරණය ඒකාන්තය. ජීවිතය නිත්‍ය වූවක් නොවේ යි මෙසේ මරණය පිළිබඳ සිහිය වඩව යයි දක්වයි. පරිජ්යාති යනු මේ රත්වන් වූ සිරුර දිරා යයි. මෙසේ දනුව. මා පමාදං යනු එහෙයින් උදයහද්‍රාවෙනි, මෙසේ ප්‍රමාදයට නො පැමිණෙන්නේ ය. අප්‍රමාදී වි දසකුසලපථයෙහි හැසිරෙවයි. කසිණා යනු සියලු. එකසෙසව යනු එකම රජුට. ඒ එකම රජුට අයත් වූ. අනිකෙකු අයත් නොවූ වන්නේ වෙයි. තඤ්චාපි ජහාති අවිතරාගො යනු තෘෂ්ණාවට වසඟ වූ පුද්ගලයා මෙපමණක් වූ යසසින් අතෘප්තිමත් වූයේ මරණ කාලයෙහි ප්‍රහාණය නො කරන රාග ඇත්තේම එය අත්හරී. මෙසේ තෘෂ්ණාවෙහි පිරවිය

නොහැකි බව දනුවයි දක්වයි. තෙවැනි යනු මව පුතු ද පුතා මව ද පියා පුතු ද පුතා පියා ද සොහොයුරා සොහොයුරිය ද සොහොයුරිය සොහොයුරා ද බිරිඳ සැමියා ද සැමියා බිරිඳදැයි මොවුහු ඔවුනොවුන් අත්හරිත් වෙන් වෙන් වෙති. මෙසේ සත්ත්වයන්ගේ වෙන්වීම දනුවයි දක්වයි. පරහෝජනං යනු විවිධ වූ කපුටු ආදී වූ වෙනත් සත්ත්වයන්ගේ හෝජනය. ඉතතර වාසො යනු මේ සසරෙහි යම් මේ මිනිසුන් වූ කෙනෙක් වෙත්ද ඒ සුගතියද මේ තිරිසන් වූවාහු වෙත්ද ඒ ඒ දුගතියද මේ දෙකම කෙටිකාලීන විසීමක් යයි දැන ප්‍රමාද නොවව. ධර්මයෙහි හැසිරෙව. නොයෙක් තැනින් පැමිණ එක්තැනක සිටින මේ සත්ත්වයන්ගේ සමාගමය ස්වල්පය. මේ සත්වයෝ ස්වල්ප වූම කාලයක් එකට වසත්. එහෙයින් අප්‍රමාද වූවාහු වෙතිය කියා මෙසේ මහාසත්ත්ව තෙමේ ඇයට අවවාද දුන්නේය.

ඇයද ඒ ධර්ම කථාවෙහි පැහැදි ස්තුති කරන්නී අවසාන ගාථාව කීවේය.

22.මේ ශක්‍ර තෙමේ යහපත් වූවක් කියයි. මිනිසුන්ගේ ජීවිතය ස්වල්පය. දුක් සහිතය. ස්වල්ප කාලයක් පවත්නේ ය. එයද දුකින් මිශ්‍ර වූයේය. ඒ මට කසී රට සුරුණු නගරය අතැර හුදකලාව පැවිදි වන්නෙමි.

එහි සාධු යනු යහපත්ය. අපපං මව්වාන ජීවිතං යනු කියන්නා වූ මේ දෙවරපු මනාව කියයි. කුමන කරුණක්ද. මේ ජීවිතය වූ කලී කසිරං. දුක් සහිතය. ආශ්වාද රහිතය. පරිත්තකුච බොහෝ නොවේ. ස්වල්ප කාලයක් පවත්නේ ය. ඉදින් දුක් සහිත වූයේද දීර්ඝ කාලයක් පවත්නේ නම් ස්වල්ප වූ හෝ සැපක් වන්නේය. මෙය වනාහි දුක් සහිතද ස්වල්ප කාලයක් නොපවත්නේද සියලු සංසාරික දුකින් යුක්ත වූයේද වන්නේය. සාහං යනු ඒ මමයි. සුරුණු නං යනු සුරුණු නගරය ද කසී රට ද හැරදමා හුදකලාව පැවිදි වන්නෙමි කිය.

බෝසතුන් ඇයට අවවාද දී සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. ඇයද දෙවන දවස්හි අමාත්‍යයන්ට රාජ්‍යය පවරා දී ඇතුළු නගරයෙහිම තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ධර්මයෙහි හැසිර ආයු කෙළවර තවුකිසා භවනයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පාදපරිවාරිකාව වී උපන්නීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උකට්ඨි වූ හික්කුච සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි රජදුව රාහුල මාතාව විය. ශක්‍රයා වනාහි මම ම විමි යයි වදාල සේක.

11-5

පාණීය ජාතකය

මිත්තො මිත්තසස යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවරම්හි වාසය කරන සේක් කෙලෙස් නිග්‍රහයක් අරභයා දේශනා කළ සේක.

එක් සමයෙක්හි සැවත්නුවර වැසි පන්සියයක් ගිහි යහළුවෝ තථාගතයන් වහන්සේගේ බණ අසා පැවිදි වී උපසම්පදා වූවාහු ඇතුළත විහාර සීමාවෙහිම වසන්තාහු මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි කාමුක සිතුවිල්ලක් සිතුවාහුය. සියල්ල යට කී පරිද්දෙන්ම විස්තර කළ යුතුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඇණවීමෙන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද හිමි විසින් හික්කු සංඝයා රැස්වූ කල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ පැනවූ ආසනයෙහි හිඳ කෙනෙකු නියම නොකර කාමුක සිතුවිලි සිතුවෙහුදැයි නොකියා සියල්ලන්ට සංග්‍රහ වශයෙන් මෙන් මහණෙනි, කෙලෙස් කුඩා යයි නම් නැත. හික්කුච විසින් උපනුපන් කෙලෙස් නිග්‍රහ කටයුතුමය. පැරණි පණ්ඩිතයෝ බුදුන් නූපන් කල්හි කෙලෙස් නිග්‍රහකොට පසේ බුද්ධත්වයට පත්වූවෝ යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි කසිරට එක් ගමක යහළුවෝ දෙදෙනෙක් පැන් පිරුණු ලබු කබලේ දෙකක් ගෙන කෙතට ගොස් පසෙකින් තබා කුඹුරකොට පිපාසය ඇතිවූ කල්හි අවුත් පැන් බොති. ඔවුන් අතුරෙන් එකෙක් පැන් බීම පිණිස අවුත් තමාගේ පැන් රකින්නේ අනිකාගේ ලබු කබලෙන් පැන් බී සවස වනයෙන් නික්මී නා සිටියේ අද මා විසින් කය ආදී දොරටුවලින් කිසියම් පවක් කරන ලද්දැයි විමසන්නේ සොරකම් කර පැන් බීවී බව දැක සංවේගයට පත්වී මේ තෘෂ්ණාව වැඩෙන්නී මා අපායෙහි හෙලන්නේ ය. මේ කෙලෙස් යටපත් කරන්නෙමි යි සොරකම් කර පැන් බීවී බව අරමුණු කොට

විදර්ශනා වඩා පසේබුදු නුවණ උපදවා ලබන ලද නුවණ ආවර්ජනා කරමින් සිටියේය.

ඉක්බිති අනිකා හා නැගී සිටියේ ඔහුම (කියන්නේ) යහළුව එන්න, ගෙදර යමුයි කීය. ඔබ යන්න. මට ගෙදරින් වැඩක් නැත. අපි පසේබුදුවරු වන්නමෝයි කීය. පසේබුදුවරු නම් ඔබ වැන්නෝ වෙත්ද? නැවත කෙසේනම් වෙත්දයි. දැගුල් පමණ කෙස් ඇති, කසාවත් පොරොවන්නාහු උතුරු හිමාලයෙහි නැඟුලක පර්වතයෙහි වසත් යයි. හෙතෙම හිස පිරිමැද්දේය. එකෙණෙහිම ඔහුගේ ගිහි ස්වරූපය අතුරුදහන් විය. රතුපැහැ දෙපට සිවුරක් හැන්දේමය. විදුලිය හා සමාන බඳපටියක් බැඳුනේමය. ලාකඩ වැනි පළොල් පැහැ ඇති උතුරුසළු සිවුරක් ඒකාංශ කර පෙරවූයේමය. වලාකුළු පැහැති පාංශකුල සිවුරක් දකුණු අංශයෙහි තිබුයේමය. බඹර පැහැ ඇති මැටි පාත්‍රය වම් අංශයෙහි ලැගුනේම විය. ඔහු ආකාශයෙහි සිට ධර්මය දේශනා කර නැඟුලක පර්වතයෙහිම බැස්සේය.

අනිකාද කසී ගමම කෙළෙඹියෙක් වූයේ වෙළඳසැලෙහි හුන්නේ එක් පුරුෂයෙක් තමාගේ භාර්යාව ගෙන යන්නී දූක උසස් රූපයක් දරන්නා වූ ඒ ස්ත්‍රිය පිළිබඳව ඉඳුරන් බිඳ බලා නැවත සිතීය. මේ මාගේ ලෝභය වැඩෙන්නේ මා අපායයන්හි හෙලන්නී යයි කළකිරුණ සිත් ඇත්තේ විදර්ශනා වඩා පසේ බුදුනුවණ උපදවා අහසෙහි සිටියේ ධර්මය දේශනා කර නැඟුලක පර්වතයටම ගියේය.

අන්‍ය වූද කසී ගම්වැසි පියපුත්‍ර දෙදෙනෙක් එකට මාර්ගයට පිළිපත්ය. මහවන දොරෙහි සොරු සිටියේ වෙති. ඔවුහු පියපුත්‍රන් ලැබ පුත්‍ර ගෙන ධනය ගෙනවුත් ඔබේ පුතා ගනුවයි පිටත් කර හරිත්. සොහොයුරන් දෙදෙනෙක් ලැබ බාල සොහොයුරා ගෙන වැඩිමල් තැනැත්තා පිටත්කර හරිත්. ආචාර්ය-අන්තෙවාසිකයන් ලැබ ආචාර්යවරයා ගෙන අතැවැසියා පිටත් කර හරිත්. අතැවැසියා ශිල්ප ලෝභයෙන් ධනය ගෙන අවුත් ආචාර්යවරයා ගෙන යයි. ඉක්බිති ඒ පියපුත්‍රයෝ එහි සොරුන් සිටි බව දන ඔබ මගේ පියා යයි නොකියව. මමද ඔබ පුත්‍ර යයි නොකියමි යි කථිකා කර සොරුන් විසින් අල්ලා ගත් කල්හි තෙපි එකිනෙකාට කවරෙක් වෙනු දැයි විමසන ලද්දාහු කවරෙකු හෝ නොවෙමුයි දන දන බොරු කීම කළාහුය. ඔවුන් වනයෙන් නික්මී සවස් කාලයෙහි හා සිටි කල්හි පුතා තමාගේ සීලය පරීක්ෂා කරන්නේ ඒ මුසාවාදය දක

මේ පාපය වැඩෙන්නේ මා අපායයන්හි හෙලන්නේය. මේ කෙලෙස්වලට නිග්‍රහ කරන්නෙමිසි විවසුන් වඩා පසේබුදු නුවණ උපදවා අහසෙහි සිටියේ පියාට ධර්මය දේශනා කර නැඟුලක පර්වතයටම ගියේය.

කසි ගමම එක් ගම්මුලාදැණියෙක් ප්‍රාණසාතය කරවීය. ඉක්බිති ඔහු පූජාව කරන කල්හි මහජනයා රැස්වී කීවේය. ස්වාමීනි, අපි මුට්-ඌරු ආදීන් මරා යක්‍ෂයන්ට පූජාවන් කරන්නෙමු. මේ පූජාවන් කරන කාලයයි. තෙපි පෙර කළ ආකාරයෙන්ම කරවයි මිනිස්සු බොහෝ පරපණ නැසීම කළාහුය. ඔහු බොහෝ මාලු-මස් දෑක මේ මිනිස්සු මෙපමණක් ප්‍රාණින් මරන්නාහු මගේ එකම වචනයකින්ම මැරූහයි කුකුස් කර වාකවුළුව ඇසුරුකර සිටියේම විවසුන් වඩා පසේබුදු නුවණ උපදවා අහසෙහි සිටියේ ධර්මය දේශනා කර නැඟුලක පර්වතයටම ගියේය.

කසි රටම අන් ගම් දෙටුවෙක් මත්පැන් විකිණීම නවත්වා ස්වාමීනි, පෙර මෙකල්හි මත්පැන් සැණකෙළියක් වෙයි. කුමක් කරමුදැයි මහජනයා විසින් කී කල්හි තෙපි පැරණි අයුරින්ම කරව යයි කීය. මිනිස්සු සැණකෙළිය කර රා බී කළහ කරන්නාහු අන් පා බිඳ හිස පලා කන් සිඳ බොහෝදෙන දඬුවමින් බැන්දාහුය. ගම් මුළුදැණියා ඔවුන් දෑක සිතුවේය. මා විසින් අනුදන්නා කල්හි මොවුහු මේ දුක නොවිඳිය යුත්තාහ යි ඔහු එපමණකින් කුකුස්කොට විවසුන් වඩා පසේ බුදුනුවණ උපදවා අප්‍රමාද වහු යයි ආකාශයෙහි සිට ධර්මය දේශනා කර නැඟුලක පර්වතයටම ගියේය.

මෑත කාලයෙහි ඒ පසේ බුදුවරු පස්දෙනාම පිඬු පිණිස බරණැස් නුවර දොර බැස මනාව හැඳ පෙරව ප්‍රසාද එළවන පෙර මග යෑම් ආදියෙන් පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නාහු රජදොරට පැමිණියාහුය. රජු උන්වහන්සේලා දෑක ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇත්තේ රජ මැදුරට පිවිසවා පා ධෝවනය කර සුවඳතෙල් ප්‍රණීත කෑම්බිම්වලින් වළඳවා එකත්පස්ව හිඳ ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේලාගේ පළමු වයසෙහි පැවිදිවීම හොබනේය. මේ වයසෙහි පැවිදි වන්නෝ කෙසේනම් කාමයන්හි ආදිනව දක්නහුද? නොපට කවර අරමුණක් වූයේදැයි විචාළේය. ඔවුහු ඔහුට කියන්නාහු.

මිනො මිත්තසස පාණියං අදිනනං පරිභුඤ්ජසං
තෙන පච්ඡා විජ්ගුව්ජං තං පාපං පකතං මයා
මා පුන අකරං පාපං තසමා පබ්බජ්තො අහං

1. මහරජතුමනි, මම එකෙකු හා මිත්‍රවිමි. ඒ මම ඒ මිත්‍රයාගේ නුදුන් පැන් බිව්වෙමි. මව්සින් කරන ලද එම පාපය පසුව පිළිකුල් කෙළෙමි. නැවත පව් නොකරමිසි (අධිෂ්ඨාන කර) එහෙයින් මම පැවිදි වූයෙමි.

2. අනිකෙකුගේ බිරිඳක දූක ඇය කෙරෙහි මට ඇල්මක් උපනි. මව්සින් කරන ලද ඒ පාපය පසුව පිළිකුල් කෙළෙමි. නැවත පව් නොකරමිසි (අධිෂ්ඨාන කර) එහෙයින් මම පැවිදි වූයෙමි.

3. මහරජතුමනි, මගේ පියා වනයෙහිදී සොරුන් අල්ලා ගත්තේය. (ඔවුන් විසින්) විමසන ලද මම දැන දැනම වෙනත් අයුරකින් ඔවුන්ට විස්තර කෙළෙමි. මව්සින් කරන ලද ඒ පාපය පසුව පිළිකුල් කෙළෙමි. නැවත පව් නොකරමිසි (අධිෂ්ඨාන කර) එහෙයින් මම පැවිදි වූයෙමි.

4. සෝම යාගය එළඹ සිටි කල්හි පරපණ නැසීම කෙළෙමු. මම ඔවුන් අනුදත්තෙමි. නැවත එම පව් නොකරමිසි මම පැවිදි වූයෙමි.

5. පළමුව අප ගමෙහි රහමෙර මිහිරි පානයකැයි පානය කරන්නෝ වුවහුද බොහෝ වූ ඔවුන්ගේ අවැඩ පිණිස වූ මත්පැන් පානය කරවූහ. මම ඔවුන් අනුදත්තෙමි. නැවත එම පව් නොකරමිසි මම පැවිදි වූයෙමි.

මේ පිළිවෙලින් ගාථා පහක් කීවාහුය. රජුද එක් එක් පසේ බුදුවරයාගේ විසතරය අසා ස්වාමීනි, මේ පැවිද්ද නුඹ වහන්සේලාටම සුදුසු වන්නාහු යයි ස්තුති කළේය.

එහි මිනෙකා මිතහසස යනු මහරජ, මම එක් අයෙකුට මිත්‍රයෙක් වී ඒ මිත්‍රයා සතු වූ පැන් මේ ක්‍රමයෙන් පානය කෙළෙමි. තසමා යනු යම් හෙයකින් පෘථග්ජනයෝ පව් කරන්ද එහෙයිනි. මම මා පුත අකරං යනු ඒ පාපය අරමුණුකොට පැවිදි වූයේ වෙමි යි. ජඤා යනු මහරජ, මේ ක්‍රමයෙන් මා අත් අඹුවක දූක කාමයෙහි ඇලීම ඉපදුනි. අගණහුං යනු ගත්තාහුය. ජානං යනු ඒ සොරුන් විසින් මොහු තොපගේ කවරෙක් දැයි විමසන ලද්දේ දන්තේම කිසිවෙක් නොවෙයි යයි අත් පරිද්දකින් කීවෙමි. සොමයාගෙ යනු අඑත් උත්සවය පැමිණි කල්හි සොම යාග නම් වූ යක්‍ෂයන්ට පූජාව කළාහුය. එය එළඹී කල්හි. සමනුඤ්ඤාසිං යනු එකඟ

වූයේ වෙමි. සුරාමෙරය මධුකා යනු පිටි ආදියෙන් පෙරන ලද සුරා ද මල් ආදිය පැසවීමෙන් කරන ලද මෙරයද පැසුණු මී මෙන් මිහිරිකොට හඟින්නා වූ යම් ජනයෙක් වේද? පයමාසු නො යනු අපගේ ගමෙහි යම් ගම්වැසියෙක් පළමුව මෙවැනි වූවාහුද ආසුං වූවාහුද. බහුනනං නෙ යනු ඔවුහු එක් දිනයක එක් උත්සවයක් පැමිණි කල්හි බොහෝ දෙනාගේ අවැඩ පිණිස මත්පැන් කැප කළාහුය.

රජු ඔවුන්ගේ ධර්මය අසා පැහැදුන සිත් ඇත්තේ සිවුරු ද සළ ද බෙහෙත් ද දී පසේ බුදුවරුන් පිටත්කර හැරීය. උන්වහන්සේලාද ඔහුට අනුමෝදනා කර එහිම ගියාහුය. රජු එතැන් පටන් කාම වස්තූන් කෙරෙහි නො ඇලුනේ අපේක්ෂා රහිත වූයේ වී නොයෙක් අගනා වූ රස හෝජනයන් අනුභව කර ස්ත්‍රීන් සමඟ කථාබහ නොකර, නොබලා, නොඇදුන සිත් ඇත්තේ නැගිට සිරියහන් ගැබට පිවිස හුන්නේ සුදු බිත්තෙහිය භාවනාවට ගන්නා අරමුණු පිරියම් කර ධ්‍යාන ඉපිදවීය. ඔහු ධ්‍යානයට පැමිණියේ කාමයට ගරහන්නේ.

6. මම කාම සම්පත් සේවනය කරන්නේ ධ්‍යානසුවය වැනි වූ සැපතක් නොලදමි. දුගඳ වූ පසමිතුරන් නමැති බොහෝ කටු ඇති මහත් වූ කාමයට නින්දා වේවා!

යන ගාථාව කීවේය. එහි බහු කණයක යනු බොහෝ පසමිතුරන් ඇති. යෙ අහං යනු යම් බඳු වූ මම. අයමෙව යනුද පෙළයි. තාදීසං යනු මෙබඳු වූ කෙලෙස් රහිත ධ්‍යාන සුවයයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ අගමෙහෙසිය මේ රජු පසේ බුදුවරුන්ගේ ධර්මකථාව අසා උකටලී වූයේ අප සමඟ කථා නොකර සිරියහන් ගැබට පිවිසියේය. පළමුකොට ඔහු පරීක්ෂා කරන්නෙමියි සිතා සිරියහන් ගැබ දොරටු ගොස් දොරටුවෙහි සිටියා රජුගේ කාමයන්ට ගරහන්නා වූ ප්‍රීති වාක්‍යයන් අසා මහරජ ඔබ කාමයන්ට ගර්හා කෙරෙහිය. කම්සුවය වැනි සුවයක් නැතැයි කාමය වර්ණනා කරන්නී වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

7. කාමයෝ සැප ඇත්තෝය. මහත් වූ ආශ්වාද ඇත්තෝය. කාමයට වැඩි වූ සැපයක් නොමැත. යමෙක් කම්සැප සේවනය කරන්ද ඔවුහු දෙවිලොව උපදිත්.

එහි මහසසාදා යනු මහරජ, මේ කාමයෝ නම් මෙයින් මත්තෙහි අන් සැපයක් නැත. කාමයන් සේවනය කරන්නෝ අපායයෙහි නොගොස් දෙව්ලොව උපදිත් යන අර්ථයි.

ඒ අසා බෝධිසත්තව තෙමේ ඇයට කියනුයේ වසලිය, නැසෙන්නෙහිද? කුමක් කියහිද? කාමයන්හි සැපක් නම් කොයින්ද? මොව්හු වෙනස්වීමේ දුක් සහිතයෝයි යි නින්දා කරන්නේ සෙසු ගාථාවන් කීවේය.

8. කාමයෝ ස්වල්ප වූ ආශ්වාස ඇත්තෝය. කාමයන්ට වැඩි වූ දුකක් නැත. යමෙක් කාමයන් ඇසුරු කරන්ද ඔවුහු නිරයේ උපදිත්.

9. මනාව මුවහත් කළ කඩුව ද, මනාව පන පොවන ලද සිරිය ද ආයුධය ද හදවතෙහි පහර දෙන ලද්දේ යම් සේද, කාමයෝ ඊටත් වඩා අතිශයින් දුක් සහිත වෙති.

10. පුරුෂයෙකුගේ ප්‍රමාණයටත් වඩා වැඩි දූල්වෙන්නා වූ අගුරු වලත් දවස පුරා ගිනියම් කළ හි වැළත් යම් සේද? කාමයෝ ඊටත් වඩා අතිශයින් දුක් සහිත වෙති.

11. හලාහල විෂ යම්සේද අතිශයින් රත්කළ තෙල් යම්සේද උණුකරන ලද තඹ මෙන්ද ඊටත් වඩා කාමයෝ අතිශයින් දුක්සහිත වෙති.

එහි නෙතනිංසො යනු කරුණා රහිත මෙයද කඩුවට එක් නමෙකි. දුකබතරා යනු මෙසේ දිලියෙන අගුරුවල හෝ දවස පුරා රත්කළ හීවැළ හෝ නිසා යම් දුකක් උපදීද එයටත් වඩා කාමයෝම අතිශයින් දුක් ඇත්තෝයි යන අර්ථයි. අනතුරු ගාථාවෙහි යම්සේ මේ විෂ ආදීන් දුක් කැඳවන බැවින් දුක් ඇත්තෝ වෙති. මෙසේ කාමයෝද දුක් සහිතයහ. ඒ කාම දුක වෙනත් දුක්වලටත් වඩා අතිශය දුකක් යයි යන අර්ථයි.

මහාසත්තව තෙමේ මෙසේ දේවියට ධර්මදේශනා කර ඇමතියන් එකතු කරවා පිංවත් ඇමතිවරුනි, තෙපි රාජ්‍යය පිළිපදුව. මම පැවිදි වන්නෙමියි කියා මහජනයා හඩා වැළපෙද්දී නැගී සිට අහසෙහි සිට අවවාද දී වායු මාර්ගයෙන්ම උතුරු හිමාලයට ගොස් රමණීය පෙදෙසක

ආශ්‍රමයන් කරවා තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ආයු කෙළවර බඹලොව පිහිට කොට ඇත්තේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, කුඩා වූ කෙලෙස් නම් නැත. ස්වල්ප වූද කෙලෙස් පණ්ඩිතයන් විසින් නිග්‍රහ කටයුතුමය යි කියා සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාව අවසානයෙහි පන්සියයක් හික්කුණු රහත් බැවිහි පිහිටියාහුය. එකල්හි පසේ බුදුවරු පිරිනිවන් පෑහ. දේවිය රාහුල මව වූවාය. රජු වනාහි මම ම වීම් යි වදාළ සේක.

11-6

යුද්ධඤ්ජය ජාතකය

මිත්තා මවව පරිබුදුහං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මහා අභිනිෂ්ක්‍රමණය අරඹයා දේශනා කළ සේක.

එක් දිනයක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ හික්කුණු වහන්සේලා ඇවැත්නි, ඉදින් දසබලධාරී බුදුරජ හිහිගෙයි විසුයේ නම් සියළු සක්වල ගැබහි සක්විති රජ වන්නේ ය. සත්රුවනින් යුක්ත වූ සතර වැදැරුම් ඍද්ධියෙන් යුක්ත වූයේ දහසකට වැඩි පුත්‍රයන් පිරිවර කොට ඇති හෙතෙම මෙබඳු වූ ශ්‍රී සම්පත්තිය හැර කාමයෙහි දොස් දෑක මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි ඡන්ත ඇමතියා සභායකොට ඇත්තේ කන්ථක අසුපිට නැගී නික්මී අනෝමා ගංතෙරදී පැවිදි වී සය අවුරුද්දක් දුෂ්කර ක්‍රියා කර සම්මා සම්බුදු බවට පත්වූයේ යයි ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ගුණ කථා කීවාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කවර කථාවෙකින් යුක්ත වූවෝදැයි විමසා මෙනම් වූවනකැයි කී කල්හි මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ මහාභිනිෂ්ක්‍රමණයෙන් නික්මුනේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස්තුවර රාජ්‍යය හැර නික්මුණේම යැයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි රම්‍ය නම් වූ නගරයෙහි සබ්බදත්ත නම් රජෙක් විය. මෙය උදයහඳු ජාතකයෙහි සුරුඤ්ජන නම් විය. වුල්ලසුතසෝම ජාතකයෙහි

සුදස්සන නම් විය. සොනනන්ද ජාතකයෙහි බ්‍රහ්මවදාන නම් විය. බණ්ඩහල ජාතකයෙහි පුප්ඵවතී නම් විය. මේ යුද්ධඤ්ජය ජාතකයෙහි රමම නම් නගරය විය. මෙසේ කිසිදිනක මෙහි නම වෙනස් වේ. එහි සබඳතන රජුට පුතුන් දහසක් විය. යුද්ධඤ්ජය නම් වූ වැඩිමහල් පුතුට යුවරජ තනතුර දුන්නේය. ඔහු දිනපතා මහදන් පැවැත්වීය.

මෙසේ කල් ගතවන කල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ එක් දවසක් උදෑසනම උතුම් රථයකට නැගී මහත් වූ ශ්‍රී සම්පත්තියෙන් උද්‍යාන ක්‍රීඩාවට යන්නේ ගස් අග තණ අග අතු අග මකුළුදූල් ආදියෙහි මුතුදූල් ආකාරයෙන් ලැබුණු පිනිබිඳු දූක යහළු රථාවාරියෙහි, මේ කුමක්දැයි විමසා, දේවයන් වහන්ස, මේ හිම වැටෙන කාලයෙහි වැටෙන්නා වූ පිනිබිඳු නමැයි අසා දවල් කාලය උයනෙහි ක්‍රීඩා කර සවස් කාලයෙහි පෙරළා පැමිණෙන්නේ ඒවා නොදැක යහළු රථාවාරියෙහි, ඒ පිනිබිඳු කොහිද? ඒවා දන් නොදකිමියි විවාළේය. දේවයන් වහන්ස, ඒවා හිරු උදාවන කල්හි සියල්ලම කැඩී පොළොවෙහි වැටෙත් යයි අසා සංවේගයට පත් වී මේ සත්ත්වයන්ගේ ජීවිත සංස්කාරයෝද තණඅග පිනිබිඳු වැනි වෙති. මා විසින් රෝග-දිරිම-මරණය යන මේවායෙන් නොපෙළන ලද්දේම මව්පියන් විමසා පැවිදිවීමට වටනේයයි පිනිබිඳුම අරමුණු කොට භවත්‍රය ගිනිගත් කල්හි මෙන් දකින්නේ සිය මාලිගයට ගොස් අලංකාර කර සරසන ලද විනිශ්චය ශාලාවෙහි හුන් පියා සමීපයටම ගොස් පියා වැඳ එකත්පස්ව සිටියේ පැවිද්ද සඳහා අවසර ඉල්ලන්නේ.

මිත්තා මව්ව පරිබ්බුළුහං අහං වඤ්ඤ රථෙසහං
පබ්බජ්ජසං හොතජ - තං දෙවො අනුමඤ්ඤතුති

1. මම මිතුරන් හා ඇමතිවරුන් පිරිවරා ගත් පිය මහරජතුමන් වැදීම. මහරජතුමනි, මම පැවිදි වෙමි. දේවයන් වහන්සේ එය අනුදනිවායි.

පළමු ගාථාව කීවේය.

එහි පරිබ්බුළුහං යනු පිරිවරන ලද. තං දෙවො යනු මගේ පැවිද්ද දේවයන් වහන්සේ අනු දනිවා යි අර්ථයි.

ඉක්බිති රජු ඔහු වලක්වන්නේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. යුදධඤ්ඤප්ප කුමාරයෙනි, ඉදින් ඔබට කාමයන්ගෙන් අඩුවක් වෙනම් එය මම සම්පූර්ණ කරමි. යමෙක් ඔබට හිංසා කරයි නම් ඔහු එය වලක්වාලමි. පැවිදි නොවව.

ඒ අසා කුමාරයා තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. මට කාමයන්ගෙන් අඩුවක් නොමැත. හිංසා කරන්නෝද මට ගැත්තාහ. යම්භෙයකින් මා ජරාවෙහි නොවිසුරුවයිද මම මට පහතක් වන්නට කැමති වෙමි. පරලොව ගමන් සඳහා ආරක්ෂාව සලසා ගන්නට රිස්සෙමි.

එහි දීපඤ්ඤව යනු පියාණනි, මට කාමයන්ගෙන් අඩුවක් නොමැත. මට හිංසා කරන කිසිවෙකුත් නොමැත. මම වනාහි පරලොව ගමන සඳහා තමාට පිහිටක් කරන්නට කැමැත්තෙමි. කෙබඳුද? යං ජරා නාහි කීරති. යම් භෙයකින් ජරාව මා මැඩ නොපවත්නේද එලෙස කරනු කැමැත්තෙමි. අමාමහ නිවන සොයන්නෙමි. මට කාමයන්ගෙන් වැඩක් නැත. මහරජතුමනි, මා අනුදනුවයි කියයි.

මෙසේ නැවත නැවත කුමාරයා පැවිද්ද ඉල්ලීය. රජ පැවිදි නොවවයි වලක්වයි. ඒ කරුණ ප්‍රකට කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා අර්ධයක් කීවේය.

4. පුත්‍රයා පියාගෙන් යදින්තේ ය. පියා තම ඖරස පුත්‍රයාගෙන් යදින්තේ ය.

එහි "වා" කාරය කෙටිකිරීම අර්ථ කොට ඇත. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ පුත්‍රා පියාගෙන් ඉල්ලයි. පියාද ඖරස පුත්‍රයාගෙන් ඉල්ලයි. සෙසු ගාථා අර්ධය රජ කීවේය.

දරුව, යුදධඤ්ඤ කුමාරය. නියම්ගම් වැසියෝ ද යදිති. පැවිදි නොවන්න.

එහි අර්ථය. දරුව, මේ තොපගේ නියම් ගම්වැසි මහජනයා ද ඔබ පැවිදි නොවවයි යදියි.

කුමාරයා පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. පියරජකුමනි, පැවිදිවන්නා වූ මා නොවලක්වනු මැනවි. මම කාමයන්ගෙන් මත්වූයේ ජරාවෙහි වසඟයට පත්වූවෙක් නොවෙමිවා.

එහි වසමකගු යනු මම කාමයන්ගෙන් මත් වූවෙකු නොවෙමි. ජරාවෙහි වසඟයට ගියේ වෙමි. සංසාර දුක් ගෙවා යමිසේ සර්වඥතා ඥානය අවබෝධ කරන්නෙක් වෙමිද එලෙස මා දෙස බලවයි යන අදහසයි.

මෙසේ කී කල්හි රජ නොවැටහෙන්නෙක් විය. මොහුගේ මව, 'දෙවිනි, තොපගේ පුතු පියාගෙන් පැවිද්ද අනුදන්වන්නේ යයි අසා තෙපි කුමක් කියව්දැයි විසඳ වූ මුඛින් රන් දෝලාවෙහි හිඳ වහා විනිශ්චය ස්ථානයට ගොස් අයදින්නී සවන ගාථාව කීවාය.

6. දරුව, මම ඔබගෙන් යදිමි. පුත්‍රය මම ඔබ වලක්වමි. මම ඔබ බොහෝ කලක් දකිනු කැමැත්තෙමි. යුද්ධඤ්ජය පැවිදි නොවව.

කුමාරයා ඒ අසා සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. හිරු උදාවෙහි තණ අග පිනිබිඳු මෙන් මනුෂ්‍යයන්ගේ ආයුෂ්ඨ ඵසේමය. මැණියෙනි, මා නොවලක්වන්න.

එහි අර්ථය. මැණියනි, හිරු උදාවෙහිදී තණ අග පිනි බිඳු සිටීමට යමිසේ අපොහොසත් වේද පොළොවෙහි වැටේද මෙසේ මේ සත්ත්වයන් ගේ ජීවිතය ස්වල්පය. තාවකාලිකය. බොහෝකල් නොපවත්නේය. මෙබඳු වූ ලොව විසීමක් ඇතිකල්හි ඔබ කෙසේ නම් මා බොහෝ කල් දක්නෙහි. මා නොවැලැක්වුව මැනවි.

මෙසේ කියන කල්හිද ඇය නැවත නැවතත් යාඥා කළේමය. අනතුරුව මහාසත්ත්ව තෙමේ පියා අමතා අටවන ගාථාව කීවේය.

8. රජකුමනි, මැය (මේ මව) වහා යානයට නංවන්න. සසර තරණය කරන්නා වූ මට බාධා කරන්නියක නොවේවා!

එහි අර්ථය. පිය රජතුමනි, ඔබ එතර කරවන පුරුෂයෙක් වී මේ මව රන් දෝලාවට නංවන්න. මා මෙ මම නහමක් ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ නම් කාන්තාරය. තරන්තසස ඉක්මවන්නා වූ, මාතා අනතරායකරා අහු - මව බාධා කරන්නියක් වේවා.

රජු පුත්‍රයාගේ වචනය අසා සොදුර යව. ඔබගේ දෝලාවෙහි හිඳ ඇලීම් වඩවන පහයටම නඟුව යයි කීවේය. ඇය ඔහුගේ වචනය අසා සිටින්නට නොහැකි වන්නී ස්ත්‍රී සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද්දී ගොස් පහයට නැගී පුත්‍රයාගේ කවර ප්‍රවෘත්තියක් දැයි විනිශ්චය ස්ථානය බලන්නී සිටියාය. බෝධිසත්තව තෙමේද මව ගිය කල්හි නැවතත් පියාගෙන් ඉල්ලීය. රජු ඔහු වලක්වන්නට නොහැකි වන්නේ දරුව, එසේනම් ඔබගේ සිතැඟිය මුදුන්පත් කරව පැවිදි වෙවයි අනුදත්තේය. අනුදත් කල්හි බෝසතුන්ගේ බාල සොහොවුරු යුධිෂ්ඨීල කුමාරයා පියා වැඳ පියාණනි, මටද පැවිද්ද අනුදනුව යයි අනුදන්ව විය. සොහොයුරන් දෙදෙනාම පියා වැඳ කාමයන් හැර මහජනයා පිරිවරා විනිශ්චය ස්ථානයෙන් නික්මුනාහුය. දේවිය මහාසත්ත්වයන් බලා මගේ පුතා පැවිදි වූ කල්හි රමය නගරය හිස් වන්නේ යයි හඬන්නී ගාථා දෙකක් කීවාය.

9. සබ්බදතත රජු විසින් යුදධඤ්ජය කුමරු (පැවිද්ද සඳහා) අනුදත්තේය. (තෙපි) ඉදිරියට යවී. (පුත) ඔබට යහපතක් වේවා යි (කියවී) රමය නගරය හිස්වූවක් වන්නේය.

10. තරුණ වූ, රන් හා සමාන වූ. පුතුන් දහසකට ශ්‍රේෂ්ඨ වූ යම් කුමාරයෙක් වීද බලවත් වූ ඒ මේ කුමාරයා කහවත් හදිනා වූ පැවිද්දෙක් විය.

එහි අභිධාවථ යනු පිරිවරා සිටි සියළු ස්ත්‍රීන්ට වේගයෙන් දුවනු යයි අණකරවයි. හදදනෙත යනු ගොස් ඔහුට "ඔබට යහපතක් වේවායි කියවී. රමමකං යනු රමය නගරය සඳහා කීය. යොහු සෙටෙයා යනු යමෙක් රජුගේ පුතුන් දහසකට ශ්‍රේෂ්ඨ වීද ඔහුයි. පබ්බජ්ජනො යනු පැවිද්ද පිණිස යන්නා වූ ඔහු සඳහාම කීවේය.

බෝධිසත්තව තෙමේද යම්තාක් පැවිදි නොවීද හෙතෙම මව්පියන් වැඳ බාල වූ යුධිෂ්ඨීර කුමාරයා ද ගෙන නගරයෙන් නික්මී මහජනයා

නවත්වා දෙදෙනාම හිමවතට පිවිස සිත්කළු තැනක ආශ්‍රමයක් කොට තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ධ්‍යාන අභිඥාවන් උපදවා වන මුල් ගෙඩි ආදියෙන් දිවි ඇති තෙක් යැපෙන්නේ බඹලොව පිහිටකොට ඇත්තේ විය.

ඒ කරුණ අවසානයෙහි බුද්ධ ගාථාවෙන් දක්වයි.

11. යුද්ධඤ්ජය හා යුධිට්ඨිල යන කුමාරවරු දෙදෙනා මව්පියන් අත්හැර මාරයාගේ බැමි සිඳ දමා පැවිදි වූහ.

එහි මවවුනො යනු මාරයාගේ මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මහණෙනි, යුද්ධඤ්ජය යුධිට්ඨිල යන මේ කුමාරවරු දෙදෙනා මව්පියවරුන් හැර මාරයා සතු වූ රාග දෝස මෝහ නම් බැමි සිඳ පැවිදි වූවාහුයි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. තථාගතයන් වහන්සේ පෙරද රාජ්‍යය හැර පැවිදි වූයේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මව්පියෝ මහාරාජකුලයෝ වූහ. යුධිට්ඨිල කුමාරයා ආනන්ද විය. යුද්ධඤ්ජය මම ම වීම් යි වදාළ සේක.

11-7

දසරථ ජාතකය

එථ ලකබණ සීතා ව යන මෙය ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන්නේ එක් පියා මළ කෙළෙඹියකු අරභයා දේශනා කළ සේක. ඔහු පියා කළුරිය කළ කල්හි ශෝකයෙන් මඩනා ලද්දේ සියළු කටයුතු අත්හැර ශෝකය අනුව පවතින්නෙක් විය. බුදුරජාණෝ අළුයම් කාලයෙහි ලොව බලන්නේ ඔහුගේ සෝවාන් ඵලයට පැමිණීමේ හේතුසම්පත් දැක දෙවන දවස්හි සැවැත්තුවර පිඬු පිණිස හැසිරී කරන ලද බත් කීස ඇත්තේ හික්කුන් පිටත්කර යවා අනුව යන්නා වූ එක් හික්කුවක් ගෙන ඔහුගේ ගෙට ගොස්, වැඳ සිටි ඔහුට මිහිරි වචනයෙන් අමතන්නේ උපාසකය, කුමක් හෙයින් ශෝක කරන්නෙහිදැයි කියා. එසේය ස්වාමීනි, පියා මළ ශෝකය මා පීඩාවට පත් කරයි යි කී කල්හි උපාසකය, පෙර

පණ්ඩිතයන් අෂ්ටලෝක ධර්මයන් තත් වූ පරිදි දැනගෙන පියා මළ කල්හි ස්වල්ප වූද ශෝකයක් නොකළාහු යයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පෑ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර දසරථ නම් මහරජ අගතිගාමී බව අත්හැර දෑහැමිව රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුගේ සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන්ට ප්‍රධාන වූ අගමෙහෙසිය පුතුන් දෙදෙනෙකුද එක් දුවක්ද වැදුවාය. වැඩිමහල් පුතා රාම පණ්ඩිතයා නම් විය. දෙවැන්නා ලක්ඛණ කුමාරයා නම් විය. දුව සීතා දේවී නම් විය. මෑත කාලයේ අගමෙහෙසිය කඵරිය කළාය. රජු ඇය කඵරිය කළ කල්හි බොහෝ කලක් ශෝකයෙහි වසඟයට ගොස් අමාත්‍යයන් විසින් අවබෝධ කරවන ලද්දේ ඇයට කළයුතු අවසන් කටයුතු කොට අත් තැනැත්තියක් අග්‍රමහේමී තනතුරෙහි තැබීය. ඇය රජුට ප්‍රිය වූවාය. සිත් ගත්තීය. ඇයද මෑත කාලයෙහි ගැබ්ගෙන ලබන ලද ගැබ ආරක්ෂා ඇත්තී පුත්‍රයෙකු වැදුවාය. ඔහුට 'හරත' කුමාරයායි නම් කළාහුය.

රජ පුත්‍ර ස්තේහයෙන් සොඳුර, තොපට වරයක් දෙමි. ගනුව යයි කීවේය. ඇය ගන්නා ලද්දක් කොට තබා කුමාරයාගේ අවුරුදු සහ අට වයස් කාලයෙහි රජු වෙත එළඹ, දේවයන් වහන්ස, ඔබ විසින් මගේ පුතාට වරයක් දෙන ලදී. දැන් ඔහුට එය දෙවයි කිය. සොඳුර, ගනුවයි. දේවයන් වහන්ස මගේ පුතාට රාජ්‍යය දෙවයි. රජු අසුරු ගසා වසලිය නැසේවා! මගේ පුතුන් දෙදෙනා ගිනිකඳන් මෙන් දිළිසෙති. ඔවුන් මරවා ඔබගේ පුතාට රාජ්‍යය ඉල්ලන්නෙහිදැයි තර්ජනය කෙළේය. බියට පත් වූ ඇය සිරියහන් ගැබට පිවිස අන් දවස්හිදී නැවත නැවතත් රජුගෙන් රාජ්‍යයම ඉල්වීය.

රජු ඇයට ඒ වරය නොදීම සිතුවේය. ස්ත්‍රිය නම් කළගුණ නොදන්නීය. මිත්‍රද්‍රෝහීය. මෑය කපටි සහගත ලෙස ගිවිසුම් කර හෝ කපටි ලෙස අල්ලස් දී හෝ මගේ පුතුන් මරවන්නේ යයි සිතීය. හෙතෙම පුතුන් කැඳවා දරුවෙහි, මෙහි වසන්නා වූ නුඹලාට අනතුරක් වන්නේය. තෙපි සමීප රාජ්‍යයට හෝ වනයට හෝ ගොස් මා මළ කල්හි අවුත් කුලය සතු වූ රාජ්‍යය ගනුව යයි කියා - නැවත නිමිති කියන්නන් කැඳවා තමාගේ ආයුෂ කාලය විමසා දොළොස් වසරකට වඩා පවතින්නේය යි අසා දරුවෙහි, මෙයින් දොළොස් වසරක් ඇවෑමෙන් අවුත් සේසත් නංවන්නහු යයි කීය.

ඔවුහු මැනවයි කියා පියා වැඳ හඬමින් පහයෙන් බැස්සාහුය. සීතා දේවියද මමද සොහොයුරන් සමගම යන්නෙමියි පියා වැඳ හඬන්නී නික්මුනාය. ඒ තිදෙනට මහජනයා විසින් පිරිවරන ලද්දාහු නගරයෙන් නික්ම මහජනයා නවත්වා පිළිවෙළින් හිමාලයට පිවිස ජලයෙන් යුත් ලොකු කුඩා ගෙඩි සුලභ වූ ප්‍රදේශයක ආශ්‍රමයක් කරවා ලොකු කුඩා ගෙඩිවලින් යැපෙන්නාහු වාසය කළහ. ලකඛණ පණ්ඩිතයා ද සීතා දේවිය ද රාම පණ්ඩිතයන් අයැද තෙපි අපගේ පිය තනතුරෙහි සිටියේය. එහෙයින් අසපුවෙහිම සිටුව. අපි ලොකු කුඩා ගෙඩි ගෙනවිත් තොප පෝෂණය කරන්නෙමුයි ප්‍රතිඥාවක් ගත්තේය.

එතැන් පටන් රාම පණ්ඩිතයා එහිම වෙයි. අන්‍යයෝ ලොකු කුඩා ගෙඩි ගෙනවුත් ඔහු පෝෂණය කළාහුය. මෙසේ ඔවුන් ලොකු කුඩා ගෙඩිවලින් යැපී වසන කල්හි දසරඵ මහරජු පුත්‍ර ශෝකයෙන් නවවන අවුරුද්දෙහි කළුරිය කෙළේය. දේවිය ඔහුගේ සිරුර දවා තමාගේ පුතු වූ භරත කුමාරයාට සේසත් ඔසවවයි කීවාය. ඇමතියෝ සේසතෙහි ස්වාමීවරු වනගෙහි වසන් යයි නොදුන්නාහුද? භරත කුමාරයා මගේ සොහොවුරු රාම පණ්ඩිතයා වනගෙන් ගෙන්වා සේසත් නංවාලමියි පස්වැදෑරුම් රාජ්‍යත්වයේ උපකරණ ගෙන සිව්රඟ සෙනඟ සමග ඔහු වසන තැනට ගොස් නුදුරෙහි කඳවුරු බැඳ ඇමතීවරුන් කිහිප දෙනෙකු සමග ලකඛණ පණ්ඩිතයා ද සීතා දේවිය ද වනයට ගියකල්හි ආශ්‍රමයට පිවිස ආශ්‍රම දොරටුවෙහි මනාව තබන ලද රන්රුවක් මෙන් සැක නැතිව සුවසේ හුන් රාම පණ්ඩිතයා වෙත එළඹ වැඳ එකත්පස්ව සිටියේ රජුගේ තොරතුරු කියා ඇමතීවරුන් සමඟ පාදයන්හි වැටී හැඬුවේය. රාම පණ්ඩිතයා ශෝක නොකළේමය. නොහැඬීය. ඉදුරන්ගේ වෙනස්වීම් පමණක් හෝ නොවීය.

භරත කුමරු හඬා සිටිකල්හි සවස් කාලයෙහි අන් දෙදෙනා ලොකු-කුඩා ගෙඩි රැගෙන ආවාහුය. රාම පණ්ඩිතයා සිතීය. මේ දෙදෙන තරුණය. මම මෙන් විමසීමේ නුවණ මොවුන්ට නැත. තොපගේ පියා මළේයයි වහා කී කල්හි ශෝකය දරන්නට නොහැකි වන්නා වූ ඔවුන්ගේ හදවතද පැලෙන්තේය. උපක්‍රමයෙකින් ඔවුන්ට ජලයට බස්සවා මේ පුවත අස්වන්නෙමි යි. ඉක්බිති ඔවුන්ට ඉදිරියේ වූ එක් ජලය ඇති තැනක් පෙන්වා තෙපි බොහෝ වේලා ගතකොට පැමිණියෝ වෙති. මෙය ඔබලාට දඬුවම වේවා! මේ ජලයට බැස සිටුවයි පළමුකොට ගාථා අර්ධයක් කිය.

එම ලක්ඛණ සීතාව - උභෝ ඔතරථොදකං

1. ලක්ඛණ, සීතා, දෙදෙනා මෙහි එව්. දෙදෙනාම ජලයට බසිව්.

එහි අර්ථය එම ලක්ඛණ සීතා ව යනු දෙදෙනාම පැමිණෙත්වා! මේ ජලයට බසිවු යි.

ඔවුහු එක් වචනයෙන්ම බැස සිටියාහුය. ඉක්බිති ඔවුන්ට ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැවන්තේ සෙසු ගාථා අර්ධය කීවේය. දසරථ රජු මළේ යයි මේ භරත කුමරු කීවේයයි.

ඔවුහු පියා මළ පණිවුඩය අසා විසඳූ වූහ. නැවතද ඔවුන්ට කීවේය. නැවත විසඳූ වූහ යි. මෙසේ තෙවන වර දක්වා විසඳූ වූ කල්හි ඇමතියන් ඔවුන් ඔසවා ජලයෙන් බැහැරකොට පොළොවෙහි හිඳුවා අස්වැසිලි ලද කල්හි සියල්ලෝ ඔවුනොවුන් හඬා වැළපී හුන්නාහුය. භරත කුමාරයා සිතුවේය. මාගේ සොහොවුරු ලක්ඛණ කුමාරයා ද සොහොවුරී සීතා දේවිය ද පියා මළ පණිවුඩය අසාම ශෝකය දරන්නට නොහැකි වෙත්. රාම පණ්ඩිතයා ශෝක නොකරයි. නො වැළපෙයි. ඔහුගේ ශෝක නොකරන කරුණ කිම? ඔහුගෙන් විමසන්නෙමියි. හෙතෙම ඔහු විමසන්නේ දෙවන ගාථාව කීය.

2. රාම කුමරුනි, කවර ආනුභාවයක් නිසා ශෝක විය යුත්ත පිළිබඳව ශෝක නොකෙරෙහිද? පියා කථරිය කළ බව අසා ඒ දුක ඔබව නොපෙළාද?

එහි පහාවෙන යනු ආනුභාවයෙන්. නතං පසහතෙ යනු මෙවැනි වූ දුක කවර කරුණකින් නොපෙළයිද? ඔබගේ නොකරන කරුණ කිම? පළමුකොට එය කියව.

ඉක්බිති රාම පණ්ඩිතයා ඔහුට තමාගේ ශෝක නොකිරීමේ කරුණු කියන්නේ.

3. බොහෝකොට කථාකරන පුරුෂයෙකු විසින් යම් මේ ජීවිතය පාලනය කරන්නට නොහැකිද? පණ්ඩිත වූ බුද්ධිමත් ඔහු කවර කරුණකට තමා තවත්තේද?

4. දරුවෝද, යම් බඳු වැඩිහිටියෝද, යම් බාලයෝද, යම් පණ්ඩිතයෝද, ධනවත්තයෝද, දිළින්දෝද යන මේ සියල්ලෝ මරු පිහිටකොට ඇත්තෝ වෙති.

5. පැසුණු ගෙඩිවලට නිරතුරුව වැටීමේ බිය වේද? මෙසේ උපන් උපන් සත්ත්වයන්ට නිරතුරුව මරණයෙන් බිය ඇති වේ.

6. උදෑසන දුටු බොහෝ ජනයෝ සවස නොපෙනෙත්. සවස දුටු බොහෝ දෙනෙක් උදේ නොපෙනෙත්.

7. ඒකාන්තයෙන් හඬනු ලබන්නේ කිසි ප්‍රයෝජනයක් උපදවන්නේ නම් නුවණැති පුද්ගලයා මුලාවට පත්වී තමාට හිංසා කරන මේ හැඬීම කරන්නේය.

8. තමා විසින් තමාට කරන හිංසාවක් වේ. කෙටිවූ විමක් වේ. දුර්වර්ණ වේ. ඒ හැඬීම නිසා මියගිය අය නොදකෙති. වැළපීම නිරරථකය.

9. ගිනිගත් ගෙය ජලයෙන් නිවන්නේ යම්සේද? මෙසේ ධෛර්යයෙන් යුත්, බහුශ්‍රැත වූ, බුද්ධිමත්, පණ්ඩිත මිනිසා උපන් ශෝකය සුළඟ පුළුන් පහ කරන්නාක් මෙන් වහා පහ කරන්නේය.

10. සත්ත්වයා හුදකලාවම පරලොව යයි. හුදකලාවම කුලයෙහි උපදී. සියළු ප්‍රාණීන්ගේ එක්වීම කර්මය අනුව සිදුවේ.

11. එහෙයින් ධෛර්යයෙන් යුක්ත වූ, බහුශ්‍රැත වූ, මෙලොවද පරලොවද දන්නහු විසින් ධර්මය දැන මහත් වූ ශෝක ඇත්තේද හදවත ද සිත ද නොතවත්.

12. ඒ මම සුදුස්සන්ට යසස ද තනතුරු ද දෙමි. නැයන් පෝෂණය කරමි. ඉතිරි වූ දෙය (සම්පත්තියද) පාලනය කරමි. මෙය දනුවන්නුගේ කටයුත්තයි.

මේ ගාථාවන්ගෙන් අනිත්‍ය බව ප්‍රකාශ කළේය.

එහි පාලෙකුං යනු ආරක්ෂා කරන්නට. ලපතං යනු කථා කරන්නවුන්ගේ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දරුව, හරත කුමාරය, යම් හෙයකින් සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතය බොහෝකොට වැළපෙන්නා වූ පුරුෂයන් අතර එකෙකු විසින්ද විනාශ නොවේවායි රකින්නට නොහැකිය. දැන් මා වැනි අෂ්ටලෝක ධර්මයන් ඇති පරිදි දන්නා වූ ප්‍රාඥ වූ බුද්ධිමත් වූ පණ්ඩිතයා, මරණයෙන් කෙළවර කොට ඇති ජීවිතයන් ඇති කල්හි, මළ කල්හි. කිසිස අනන්‍ය මුපතාපයෙ යනු කවර කරුණකින් උපකාර රහිත වූ සිය දුකින් තමා තවන්නේය යි. දහරා ම යනු ගාථාවෝ දරුව, හරතය, මේ මරු නම් රන් රුව සමාන වූ දරුවන් ක්ෂත්‍රිය කුමාරයන් ආදීන් වැඩිවියට පත් වුවන්ද මහා යෝධයන්ද බාලයන්ද පුහුදුන් සත්ත්වයන්ද බුද්ධ ආදී පණ්ඩිතයන් ද සක්විති රජු ආදීන් ද ඉසුරුමකුන් ද අතර නොලබන දිළින්දන් ද ලජ්ජා නැතිව බස්ම වන්නේය. මේ සියළු සත්ත්වයෝම මවු පරායණා මරණය හමුවෙහි බිඳී ගිය වෙන් වෙන්ව බිඳීගිය අයම වෙන් යයි දක්වනු පිණිස කියන ලදී. පපතනා යනු වැටීම් වශයෙන් මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දරුව හරතය, යම්සේ පැසුන ගෙඩි පැසුන කල පටන් දැන් නවුවෙන් සිඳී වැටෙන්නේය. දැන් වැටෙන්නේ යයි. වැටීමෙන් වන බිය නිත්‍යය. සැමදා පවන්නේය. ඒකාන්ත වෙයි. මෙසේ සැක කටයුතු බව නිසා මෙසේ උපන් සත්ත්වයන්ට ඒකාන්තයෙන්ම මරණයෙන් බියක් නැතැයි යන ඒ ඇසිල්ල හෝ සුළු කාලය හෝ යම්තැනක ඔවුන්ගේ සැක නොකටයුතු වන්නේය. සායං යනු සවස් වරුවෙහි. මොහු විසින් රාත්‍රී කාලයෙහි දුටුවහුනට දවල් කාලයෙහිද දවල් කාලයෙහි දුටුවහුනට රාත්‍රී කාලයෙහිද නොදැක්ම දක්වයි. කඤ්චි දැවං යනු මගේ පියා මගේ පුතා ආදී වශයෙන් වැලපෙනු ලබන්නා වූ පුරුෂයා මුළු වූයේ තමාට හිංසා කරන්නේ ක්ලාන්ත වන්නේ ස්වල්ප වූද ප්‍රයෝජනයක් ගෙන එන්නේද? කඩිරාවෙනං විවකබණ්ණො යනු ඉක්බිති පණ්ඩිත පුරුෂයා වැළපීම කරන්නේය. යම් හෙයකින් හඬන්නේ මළ තැනැත්තා ගෙන ඒමට හෝ ඔහුට අන් අභිවෘද්ධියක් කරන්නට නොහැකි වෙයි. ඒ නිර්ථක බව නිසා පණ්ඩිතයෝ විලාපයට විලාප නොදෙත්. අනන්‍යාමතතනො යනු තමාගේ ශරීරය ශෝකය වැළපීම සංඛ්‍යාත දුකින් හිංසා කරනු ලබන්නේ. න තෙන යනු ඒ වැලපීමෙන් පරලොව ගිය සත්ත්වයෝ ආරක්ෂා නොකෙරෙත්. නො යැපෙත්. නිරුද්ධා යනු එහෙයින් ඒ මියගිය සත්ත්වයන් වෙනුවෙන් මේ වැලපීම නිර්ථකය. සරණං යනු වස්තා ගෙයයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් සේ පණ්ඩිත පුරුෂයා තමා වසන ගෙය ගිනිගත් කල්හි මොහොතකදු වෙහෙසකට නොපැමිණ කළ සියයෙන්ද කළ දහසින්ද

ජලයෙන් එය නිවන්නේමය. මෙසේ දෙධරියය සම්පන්න තැනැත්තා උපන් ශෝකය වහා නිවන්නේය. වාතය පුළුන් මෙන් යම් සේ සිටින්නට නොහැක්කේද මෙසේ පහකරන්නේය. විශේෂයෙන් පහ කරන්නේය යන අර්ථයි. එකොව මවෙවා යනු දරුව, භරතය, මෙලොව මේ සත්ත්වයෝ කර්ම කළ අය වෙති. ඒ එසේමය. මෙලොවින් පරලොවට යන්නා වූ සත්ත්ව තෙමේ හුදකලාව. අවෙවති යයි. ක්ෂත්‍රිය ආදී කුලයෙහි උපදින්නේද හුදකලාවම ගොස් උපදී. ඒ ඒ තැන ඤාති-මිත්‍ර-එක්ව විසිම් වශයෙන් මේ මගේ පියා මේ මගේ මව මේ මිත්‍රයායි. සංයෝග පරමාතෙව සමෙහා සබඳ පාණිනං පරමාර්ථ වශයෙන් තුන් භවයෙහි මේ සත්ත්වයෝ කර්ම කළාහුම වෙති. අර්ථයි. තසමා යනු ඒ සත්ත්වයන්ගේ ඤාති මිත්‍ර එක්වීමද ඤාතිමිත්‍ර ආදීන් සමග එකට අනුභවයද හැර මින්මතු අනිකක් නැත. එහෙයින් සම්පසසනො මෙලොවද පරලොවද වෙනස්වන බවද විනාශ වන බවද මනාව දක්නේ. අඤ්ඤාය ධම්මං යනු අෂ්ටලෝක ධර්මය දැන හදයං මනඤ්ඤ යනු මේ දෙකම සිතටම නම් වේ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි.

ලාභය ද - අලාභය ද අයස ද, යසස ද, නින්දාව ද ප්‍රශංසාව ද සැප ද දුක ද යන මේ ධර්මයෝ මිනිසුන් අතර අනිත්‍යයහ. ශෝක නොකරව. කවර හෙයින් ශෝක කෙරෙහිද?

මේ අෂ්ටලෝක ධර්මයන්ගෙන් යම්කිසිවක් නිසා සිත මඩිනු ලැබේද එහි අනිත්‍ය බව දැන සිටියහුගේ. ධීරසස පිය පුතු ආදීන්ගේ මරණය වස්තු කර ඇති මහත් වූද ශෝකයෝ හදවත නොතවත්. මෙසේ මෙහි අර්ථය දතයුතුය. සොහං දසසඤ්ච භොකඛං ච යි ගාථාවෙහි දරුව, භරතය අදබාල සත්ත්වයන් විසින් මෙන් මගේ හැඩිමද වැලපීමද නුසුදුසුය. මම වනාහි පියා ඇවෑමෙන් ඔහුගේ තැන සිට දිළින්දන් ආදී වූ දීමට සුදුසු වුවනට දානයද තනතුරු සුදුසු වන අයට තනතුරුද කීර්තිය සුදුසු අයට කීර්තියද දෙන්නෙමි. මගේ පියා විසින් පරිභෝග කළ අයුරින් සම්පත් පරිභෝජනය කරමි. නෑයන් පෝෂණය කරමි. අන්‍ය වූ ඇතුළත පිරිවර ජනයා ආදී වූ ජනයා පාලනය කරන්නෙමි. දුහැමි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට දුහැමි ආරක්ෂාවරණය - රැකීම කරන්නෙමියි. මෙය දැනුවත් වූ පණ්ඩිත පුරුෂයාගේ සුදුසු කටයුත්ත යයි අර්ථයි.

පිරිස රාම පණ්ඩිතයාගේ අනිත්‍යය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ධර්මදේශනාව අසා ශෝක නැත්තෝ වූහ. ඉක්බිති භරත කුමාරයා රාම

පණ්ඩිතයා වැද බරණැස රාජ්‍යය භාරගන්න යයි කීවේය. දරුව, ලක්ඛණ ද සීතා දේවිය ද ගෙන ගොස් රාජ්‍යය විචාරවයි කීවේය. දේවයන් වහන්ස, නුඹ කුමක් කරන්නේදැයි විමසීය. දරුව, මගේ පියා දොළොස් වසරක් ඇවෑමෙන් අවුත් රාජ්‍යය කරන්නෙහි යයි මට කීවේය. මමද දැන් යන්නේ ඔහුගේ වචනය කරන්නේ නොවෙමි. ඉතිරි තුන් වසර ඉක්මවා එන්නෙමියි. එතෙක් කල් කවරෙක් රාජ්‍යය කරන්නෙහිදැයි. තෙපි කරවී යයි. අපි නො කරමුයි. එසේනම් මගේ පැමිණීම තෙක් මේ පාවහන් රාජ්‍යය කරන්නේ යයි තමාගේ තෘණ පාවහන් මුදා දුන්නේය.

ඒ තිදෙනා පාවහන් ගෙන පණ්ඩිතයා වැද මහජනයා විසින් පිරිවරන ලද්දෝ බරණැසට ගියාහුය. අවුරුදු තුනක් පාවහන් රාජ්‍යය කරවීය. ඇමතියෝ තෘණ පාවහන් රජපළගෙහි (සිංහාසනයේ) තබා නඩුව විනිශ්චය කරති. ඉදින් නපුරු ලෙස විනිශ්චය කරන ලද්දේ වෙයිද පාවහන් එකිනෙක වැදෙයි. ඒ සළකුණින් නැවත විනිශ්චය කරත්. මනාව විසඳු කල්හි පාවහන් නිශ්ශබ්දව හිඳිත්. රාම පණ්ඩිතයා තුන්වසර ඇවෑමෙන් වනයෙන් නික්ම බරණැස් නගරයට පැමිණ උයනට පිවිසියේය. ඔහු ආ බව දන කුමාරයෝ ඇමතියන් පිරිවරා උයනට ගොස් සීතාව අගමෙහෙසිය කර දෙදෙනාම අභිෂේක කළහ. මෙසේ අභිෂේකයට පත් මහාසත්ත්ව තෙමේ අලංකාර කරන ලද රියෙහි සිට මහත් වූ පිරිවර සමග නගරයට පිවිස පැදකුණු කොට සුනාදන ප්‍රාසාදයෙහි මතුමහල් තලයට නැග එතැන් පටන් අවුරුදු සොළොස් දහසක් ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරවා දිව්‍යලෝකය පිරවීය.

13. රනින් කළ මිහිඟු බෙරයක් වැනි ගෙල ඇති, මහත් වූ බාහු ඇති රාමතෙමේ අවුරුදු සොළොස් දහසක් රාජ්‍යය කරවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනැහර දක්වා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි කෙළෙඹියා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි දසරථ මහරජු සුද්ධෝදන මහරජු වීය. මව මහාමායා වූවාය. සීතාව රාහුල මාතාවයි. හරත කුමරු ආනන්ද තෙර වීය. ලක්ඛණ සැරියුත් තෙර වීය. පිරිස බුද්ධ පිරිසයි. රාම පණ්ඩිතයා මම ම වීමී යයි යනුවෙන් වදාළ සේක.

11-8

සංවර ජාතකය

ජාතනෙතා නො මහා රාජ යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන සේක් හරනා ලද වීර්යය ඇති එක් හික්කුවක අරභයා දේශනා කළ සේක. ඒ සැවැත්නුවර වැසි කුලපුත්‍රයා ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනාව අසා පැවිදි වී ආචාර්ය උපාධ්‍යාය වත් පුරන්තේ උභය ප්‍රාතිමෝක්‍ෂයෙන් ප්‍රගුණ කොට පිරිපුන් පස්වස් ඇත්තේ කමටහන් ගෙන වනයෙහි වසන්නෙමියි ආචාර්ය උපාධ්‍යායන් විමසා කොසොල්ලට එක් පසල් ගමකට ගොස් එහි ඉරියව් පැවැත්වීමෙහි ප්‍රසන්න වූ මිනිසුන් විසින් පත්සලක් කොට උපස්ථාන කරනු ලබන්නේ වස් එළඹ භාවනාවෙහි යෙදෙන්නේ උත්සාහ කරන්නේ වැයම් කරන්නේ අතිශයින් අරඹන ලද වීර්යයෙන් තෙමසක් කමටහන් වඩා ආලෝකය පමණදු උපදවන්නට නොහැකි වන්නේ මෙසේ සිතුවේය. ඒකාන්තයෙන් මම බුදුන් විසින් දේශනා කළ සිව්වැදැරුම් පුද්ගලයන් අතර පදපරමයෙක් වෙමි. මට වන වාසයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි ජේතවනයට ගොස් බුදුරදුන්ගේ රූපශ්‍රීය බලමින් මිහිරි වූ ධර්මදේශනාව අසමින් ගෙවන්නෙමියි වීර්යය අත්හැර එතැනින් නික්මුනේ පිළිවෙලින් ජේතවනයට ගොස් ආචාර්ය උපාධ්‍යායන් විසින් දැක පුරුදු මිත්‍රයන් හා දඩි මිත්‍රයන් විසින්ද පැමිණි කරුණ විමසන ලද්දේ ඒ කරුණ කියා ඔවුන් විසින් කුමක් හෙයින් මෙසේ කළෙහි දැයි ගර්භා කොට බුදුන් සමීපයට පමුණුවා මහණෙනි, කුමක් හෙයින් නොකැමති වන්නා වූ හික්කුවක් ගෙන එව්දැයි කී කල්හි ස්වාමීනි, මෙතෙමේ වීර්යය හැර ආවේ යයි දැන් වූ කල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ ඇත්තදැයි විමසා ස්වාමීනි, සත්‍යයයි කී කල්හි හික්කුව කුමක් හෙයින් වීර්යය හළේද? මේ ශාසනයෙහි වීර්යය නැති කුසිත පුද්ගලයාට අග්‍රඵලය වූ රහත් බව නම් නැත. පටන් ගන්නා ලද වීර්යය ඇත්තෝ මාර්ගඵල ලබාගැනීම සංඛ්‍යාත ධර්මය ලබා ගනිත්. ඔබ පළමුව වීර්යයවත්ව අවවාද ක්‍ෂම විය. ඒ කරුණින්ම බරණැස් රජගේ පුතුන් සියයෙහි සියල්ලන්ට වඩා කනිෂ්ඨ වී පණ්ඩිතයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට රජ බවට පත් වූවෙහියි පවසා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍ය කරවන කල්හි ඔහුට පුතුන් සියයකට කණිටු වූ සංවර නම් වූ කුමාරයෙක් විය. රජු එක්

එක් පුතාට උගැන්විය යුක්ත උගන්වව යි එක් එක් අමාත්‍යවරයාට දුන්නේය. සංවර කුමාරයාගේ ආචාර්ය වූ ඇමතියා බෝධිසත්ත්වයෝ වූහ. පණ්ඩිත වූ දක්‍ෂ වූ ඔහු රජකුමරුගේ පිය තනතුරෙහි සිටියේය. අමාත්‍යයෝ උගන්වන ලද ශිල්ප ඇති ඒ රාජපුත්‍රයන් රජුට දැක්වූහ. රජු ඔවුන්ට ජනපද දී පිටත්කර හැරීය. සංවර කුමාරයා සියළු ශිල්පයන්හි නිමාවට පැමිණ බෝසතුන් විචාළේය. පියාණනි, ඉදින් පියා මා ජනපදයට යවයිද එවිට කුමක් කරමිද? දරුව, ඔබ ජනපදයක් දෙනවිට එය නොගෙන දේවයන් වහන්ස, මම සියල්ලන්ටම බාල වෙමි. මාද ගියකල්හි ඔබගේ පාමුල හිස් වන්නේය. මම පාමුලම වසන්නෙමි යි කියන්නේය යි.

ඉක්බිති එක් දිනයක රජු, වැද එකත්පස්ව සිටි සංවර කුමාරයාගෙන් විචාළේය. දරුව, කිම ඔබගේ ශිල්ප ඉගෙනීම අවසන්දැයි. එසේය දේවයන් වහන්ස, තොපට ජනපදයක් තෝරා ගනුවයි. දේවයන් වහන්ස, ඔබේ පාමුල හිස් වන්නේය. පාමුලම වසන්නෙමි යි. රජු සතුටු වී මැනවයි පිළිගත්තේය. එතැන් පටන් රජුගේ පාමුලහිම වී බෝධිසත්ත්වයන්ගෙන් විචාළේය. පියාණනි, අන් කවරක් කරමිදැයි. රජුගෙන් එක් පැරණි උයනක් ඉල්ලවයි කීය. හෙතම මැනවයි උයනක් ඉල්ලා එහි හටගත් මල්-ගෙඩිවලින් නුවර ඉසුරුවත් ජනයාට සංග්‍රහ කර නැවත කුමක් කරමි දැයි විචාළේය. දරුව, රජු විමසා ඇතුළත නගරයෙහි බත්වැටුප් තොපට දෙවයි කීය. ඔහු එසේ කොට ඇතුල් නගරයෙහි කිසිවෙකුගේ කිසිවක් නොනසා බත් වැටුප් දී නැවත බෝසතුන් විමසා රජුට දන්වා ඇතුල් නිවසෙහි දාස පුරුෂයන්ට ද අශ්වයන්ට ද බලසෙනගට ද පිළිවෙල නොපිරිහෙලා දුන්නේය. වෙනත් ජනපදයෙන් ආවා වූ දුතයන්ට වාසස්ථාන ආදියද වෙළඳුන්ට තීරුවද දැයි සියලු කටයුතු තමා ම කළේය. මෙසේ හෙතම මහාසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට සියළු ඇතුළත ජනයා ද පිටත ජනයා ද නගරයෙහිද රටෙහි ද වැසියන්ය. නොයෙක් තැනින් ආ ආගන්තුකයන්ට ඒ ඒ සංග්‍රහ වස්තුවෙන් සම්බන්ධ කරව. සංග්‍රහ කෙළේය. සියල්ලන්ට ප්‍රියමනාප විය. මෑත කාලයෙහි රජු මරණ මඤ්ඤවකයෙහි හොත් කල්හි ඇමතියෝ විචාළහ. දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ ඇවෑමෙන් සේසත කවරෙකුට දෙමුදැයි. දරුවනි, මගේ පුත්‍රයෝ සියල්ලෝම සේසතට හිමිකරුවෝ වෙති. යමෙක් නුඹලාගේ සිත ගනීද ඔහුටම දෙන්නහුයයි. ඔවුහු ඒ රජු කඵරිය කළ කල්හි ඔහුගේ සිරුරට කළයුතු ගෞරවය කර සත්වන දිනයෙහි එකතුවී රජු විසින් යමෙක් නුඹලාගේ සිත ගන්නේද ඔහුට සේසත ඔසවවී යයි කියන ලදී. මේ සංවර කුමාරයා

(අපගේ) සිත ගනී යයි නැයන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ ඔහුට රන්මාලාව ද සේසත ද ඔසවුවාහුය. සංවර මහරජු බෝසතුන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දැනුම්ව රාජ්‍යය කරවීය.

සෙසු එකුන්සිය කුමාරවරු - අපගේ පියා කළුරිය කළේය. සංවර කුමරුට (ඇමතියෝ) සේසත් ඔසවූහ. ඔහු සියල්ලන්ටම බාල වූයේය. ඔහුට සේසත නොපැමිණේ. සියල්ලන්ගේම වැඩිමහල් වූවහුට ඡත්‍රය ඔසවමුයි සියල්ලෝම එකතුව අවුත් අපට ඡත්‍රය හෝ දෙව. යුද්ධ හෝ කරවය සංවර මහරජුට පණිවුඩ යවා නගරය වැටලූහ. රජ බෝධිසත්ත්වයන්ට ඒ පුවත දන්වා දැන් කුමක් කරමුදැයි විචාළේය. මහරජ, ඔබගේ සොහොවුරන් සමග යුද්ධ කිරීමක් නැත. ඔබ පියා සතු ධනය කොටස් සතක් කරවා එකුන්සිය සොහොවුරන්ට යවා මේ තොපගේ පියා සතු කොටස ගනුව. මම තොප සමග යුද නොකරන්නෙමි යි හසුන් යවවු යයි කීවේය. ඔහු එසේ කෙළේය.

ඉක්බිති ඔහුගේ සියල්ලන්ට වැඩිමහල් වූ උපෝසථ කුමාරයා සේසත් අමතා දරුවනි, රජවරුන් අභිභවනය කරන්නට සමර්ථයෙක් නම් නැත. අපගේ මේ බාල සොහොවුරා සතුරෙක් වී නොසිටී. අපගේ පියා සතු දේ එවා මම තොප සමග යුද්ධ නොකරමි යි පණිවුඩ එවීය. අපි සියල්ලෝම එක් අවස්ථාවකම ඡත්‍රය නොඔසවන්නෙමු. එකෙකුටම ඡත්‍රය ඔසවන්නෙමු. මොහුම රජ වේවා! එවී. ඔහු දක රජපවුල පිළිගෙන භාරගෙන අපගේ ජනපදයටම යමු යයි කීය.

ඉක්බිති ඒ සියළුම කුමාරයෝ නගරය හරවා පිළිමළුන් නොවී නගරයට පිවිසුනාහුය. රජුද ඔවුන්ට ඇමතියන් ලවා සත්කාර ගන්වා ඉදිරියෙහි ඇති මාර්ගයට යැවීය. කුමාරවරු මහත් වූ පිරිවර සමග පයින්ම අවුත් රජ නිවෙස්නට නැගී සංවර මහරජුට යටහත් බව දක්වා පහත් ආසනයෙහි හිඳගත්හ.

සංවර මහරජු සේසත යට සිංහාසනයෙහි හුන්නේය. මහත් වූ යසසඳ මහත් වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍යයද වීය. බැලූ බැලූ තැන කම්පා වෙයි. උපෝසථ කුමාරයා සංවර මහරජුගේ ශ්‍රී සම්පත් බලා අපගේ පියා තමා ඇවැමෙන් සංවර කුමාරයාගේ රජ පැමිණෙන බව දැනගෙන මෙන් අපට ජනපද දී මොහුට නොදුන්නේය යි සිතා ඔහු සමග කථා කරනුයේ ගාථා තුනක් කීවේය.

ජාතනෙතා නො මහාරාජ - තව සීලං ජනාධිපො
ඉමෙ කුමාරෙ පුජෙතෙතා - න තං කෙනවි මඤ්ඤථ

1. මහරජ, අපගේ පියරජ තෙමේ ඔබට රාජ්‍ය ලැබෙන බව දන්නේ, මේ කුමාරයන් පුදන්නේ ඔබ කුඩා ජනපදයකින් පිදිය යුතුයයි නොසිතිය.

2. අපගේ මහරජු සිටින කල්හිද නැතහොත් දෙව්ලොව ගිය කල්හිද තමාගේ අභිවෘද්ධිය දක්නා වූ ඤාතීහු ඔබ කැමති වූහ.

3. සංවර රජතුමනි, කවර යහපත් පැවැත්මකින් සහෝදර කුමාරවරුන් අභිබවා සිටින්නෙහිද? රැස්වූ ඤාති සමූහයා කවර කරුණකින් ඔබ ඉක්මවා නොපවතින්ද?

එහි ජාතනෙතා නො යනු දන්නේ නොවේද? ජනාධිපො යනු අපගේ පියා වූ රජු. ඉමෙ යනු මේ එකුත් සියයක් වූ කුමාරයන්. පාලි පොත්වල අඤ්ඤ කුමාරෙ යිද ලියවී ඇත. පුජෙතෙතා යනු ඒ ඒ ජනපදයෙන් බුහුමන් කරන්නේ. නතං කෙනවි යනු කුඩා වූ ද කිසියම් ජනපදයකින් ඔහු පිදිය යුතුයයි නොසිතුවේය. මෙතෙම මගේ ඇවෑමෙන් රජු වන්නේය යි දැනම මෙන් තමාගේ පාමුල වාසය කරවීය. තිට්ඨතෙතනො යනු ජීවත්ව සිටින කාලයේදීම නොවේදැයි විමසයි. ආඳු දෙවෙ යනු නැතිනම් අපගේ පියා දෙව්ලොව ගියකල්හි තමාගේ ප්‍රයෝජනය අභිවෘද්ධිය දකින්නාහු රාජ්‍යය කරවන්නවුන් සමග නියමිතව ජනපදවැසියන් සමඟ වූ ඤාතීහු රජවේවායි කැමති වූවාහුයයි. වතෙතන යනු සිල්වත් පැවැත්මෙන්. සඤ්ජාතෙ අධිතිට්ඨසී යනු සමාන උපත් ඇති එකුත් සියයක් සහෝදරයන් අභිභවනය කර සිටිති. නාතිවත්තති අභිභවනය නොකරත්.

ඒ අසා සංවර මහරජු තමාගේ ගුණ කියන්නේ ගාථා සයක් කීවේය.

4. රාජපුත්‍රය, මම ඊර්ෂ්‍යා නොකරමි. මහතෙදැති ශ්‍රමණයන්ට නමස්කාර කරන්නෙමි. තාදී ගුණයෙන් යුත් උතුමන්ට වදිමි.

5. ඔවුහු මා ගුණදහම්වලින් යුක්ත වූවකැයිද කීකරු වූවකැයිද ඇහුම්කන් දෙන්නෙකැයිද දැන තවුස් ගුණදහම්හි ඇළුණු ශ්‍රමණයෝ මට අනුශාසනා කරති.

6. මම ඒ මහර්ෂී වූ ශ්‍රමණයන්ගේ වචනය අසා කිසිවකු ඉක්මවා නොසිතමි. මගේ සිත දහමිහි ඇලුනේ වෙයි.

7. ඇතරුවෝ, හමුදාවෙහි නිරත වූවෝ, රියෙහි යන්නෝ පාබල හමුදාවෙහි නිරත වූවෝ යයි යමෙක් වෙතද ඔවුන්ගේ බත් වැටුප් නිරතුරුව බාධා නොකරමි.

8. මට මහා අමාත්‍යයෝද මන්ත්‍රීවරුද පිරිවරද ඇත්තාහ. බරණැස් නුවර බොහෝ මස්-සුරා-ජලය ආදිය ඇත්තක් කොට ව්‍යවහාර කරති.

9. එතකුදු වුවත් නොයෙක් රටවලින් පැමිණි ආඨාස වූ වෙළෙන්දෝ වෙත්ද ඔවුන් කෙරෙහි රක්‍ෂාවරණය කරන ලදී. උපෝසථ කුමාරය. මෙසේ දනුවයි.

එහි න රාජ පුතතා යනු රාජපුත්‍රය, මම මේ සම්පත් මොහුට නොවේවායි කිසි සත්ත්වයෙකුට ඊර්ෂ්‍යා නොකරමි. තාදිනං යනු තාදී ලක්‍ෂණයෙන් යුත් සත්සිදුවන ලද පව් ඇති හෙයින් ශ්‍රමණයන් නම් වූ මහත් වූ ශීලාදී ගුණයන්ගෙන් සෙවුනා බැවින් මහේසී නම් වූ දහැම ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ පාදයන් පසඟ පිහිටුවා වදිමි. දන් දෙන්නේ ඔවුන්ට ධාර්මික රක්‍ෂාවරණය දෙන්නේ, උපස්ථාන කරන්නේ ඔවුන් සකසා නමස්කාර කරමි. සිතින්ම ප්‍රිය කරන්නේ පූජා කරමි යන අර්ථයි. තෙමං යනු ඒ ශ්‍රමණයෝ මේ ගුණදහමිහි යුතු වූවෙකු කොට කීකරු වූවෙකු ඇහුම්කන් දෙන්නෙකු කොට ඇත්තෙකැයි ඇති සැටියෙන් දන ගුණදහමින් යුතු මා කීකරු වූවෙකු කොට. අනුසාසනනී යනු මෙය කර මෙය නොකරවයි අවවාදකරත් යන අර්ථයි. තෙසාහං යනු තෙසං+අහං (ඔවුන්ට මම) වේ. හඤ්චාරුහා යනු ඇතුපිට නැගී යුද්ධ කරන යෝධයෝ. අණිකට්ඨා යනු ඇත් සේනාව ආදීන්හි සිටියාහු. රථීකා යනු රියෙන් ගොස් සටන් කරන යෝධයෝ. පත්තිකරා යනු පයින් යන්නෝ. නිබදධං යනු එවුන් සදන ලද යම් බතක්ද වැටුපක්ද චීනම් එය නොපිරිහෙලා පවත්වා ගෙන යමි. දෙමි යන අර්ථයි. මහාමතතා යනු සොහොවුර මට මහ නුවණැති මන්ත්‍රයන්හි දක්‍ෂ මහා අමාත්‍යයෝද ඔවුන්ගෙන් අන්‍ය වූ මන්ත්‍රීවරුද පිරිවැරුවෝද ඇත්තාහ. මෙයින් මේ කරුණ දක්වයි. තෙපි මන්ත්‍රයන් ප්‍රගුණ කළ පණ්ඩිත ආචාර්යයන් නොලබනුය. අපගේ ආචාර්යයෝ වනාහි පණ්ඩිතය, උපායයෙහි දක්‍ෂය. ඔවුහු අප සේසතෙහි යෙදවූහ. බාරාණසීං යනු සොහොවුර මා ඡත්‍රය එසවූ කල් පටන් අපගේ

රජු ධාර්මිකය. අඩමසකට වරක් වැසි වසී. එහෙයින් සසායෝ වැඩෙති. බරණැස්නුවර බොහෝ කෑ යුතු මාළු-මස් පිවිය යුතු සුරා-ජලය ඇත්තක්ද වී යයි. මෙසේ රටවැසියෝ බොහෝ මස්-සුරා-ජලය අධිකකොට ඇත්තක් කර බරණැස් යයි ව්‍යවහාර කරත්. ජිතා යනු ඇත්රුවන් අස් රුවන් මුතුරුවන් ආදිය ගෙනවුත් උපද්‍රව රහිතව වෙළඳාම් කරන්නාහු ජිතා. සමාද්ධිමත් වූවාහු. එවං ජානාහි. සොහොයුර උපොසථ උපෝසථය, මම මේ මෙපමණක් කාරණාවන්ගෙන් සියල්ලන්ටම බාලයා වී නමුත් මගේ සොහොවුරන් මැඩපවත්වා සේසතට පැමිණියේයයි මෙසේ දතුවයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ ගුණයන් අසා උපෝසථ කුමාරයා ගාථා දෙකක් කීවේය.

10. සංවර රජතුමනි, ඔබ පරපුරෙන් පැමිණි (ඤාතින්ගේ) රාජ්‍යය කරව. තවද නුවණැති වූයේ පණ්ඩිත වූයේ නෑදෑයන්ට හිතවත් වූයේද වෙති.

11. නෑදෑයන් විසින් පිරිවරන ලද්දා වූ නන් වැදෑරුම් රත්නයන්ගෙන් ගැවසී ගත් ඔබ අසුරයන්ට අධිපති වූ වේපවිත්ති, අසුරයා ඉන්ද්‍ර මෙන්, සතුරෝ මැඩ නොපවත්වති.

එහි ධමෙමන කීර යනු දරුව සංවර මහජතුමනි, ඔබ නෑ වූ එකුත් සියයක් වැඩිමහල් සොහොවුරන්ගේ ආනුභාවය (බලය) අභිභවනය කළෙහිය. මෙතැන් පටන් ඔබම රාජ්‍යය කරව. ඔබ වූ කලී බුද්ධිමත් වූයේ පණ්ඩිත වූයේ ඤාතින්ට හිතවත් වූයේයයි අර්ථයි. තං තං යනු මෙසේ විවිධ ගුණයන්ගෙන් යුක්ත වූ ඔබ. ඤාති පරිබ්‍රුල්භං යනු අප විසින්, එකුත් සියයක් ඤාතින් විසින් පිරිවරන ලද. නානාරතන මොච්ඡං යනු නොයෙක් රත්නයන් රැස්කළ - ගැවසී ගත්. බොහෝ රත්න සමූහයක් ඇති. අසුරාධිපො යනු යම් සේ තව්තිසා වැසි දෙවියන් විසින් පිරිවරන ලද ඉන්ද්‍රයා අසුර රජු මැඩ නොපවත්වයිද මෙසේ අප වැනි ආරක්‍ෂාව කරන්නාවූන් විසින් පිරිවරන ලද, යොදුන් කුන්සියයක් වූ කසීරට දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස් රාජ්‍යය කරන ඔබ සතුරෝ බාධා නොකරන්නාහුයයි දක්වයි.

සංවර මහරජු සොහොවුරන් සියල්ලන්ටම මහත් වූ ඉසුරු දුන්නේය. ඔවුහු ඔහු සමීපයෙහි මාස එකහමාරක් වාසය කර මහරජ, ජනපදයන්හි සොරු නැගී සිටි කල්හි අපි දනිමු. ඔබ රජසැප අනුභව කරවයි කියා

තමාගේ ජනපදවලට ගියේය. රජුද බෝසතුන්ගේ අවවාදයෙහි සිට ආයුෂ කෙළවර දෙවිලොව පුරවන්නේ (එහි) ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණ, මෙසේ ඔබ පෙර අවවාද ක්‍ෂම වී දැන් කුමක් හෙයින් විරිය නොකරතිදැයි කියා සත්‍යයන් දේශනා කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාව සානයෙහි ඒ හික්‍ෂුව සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි සංවර මහරජු මේ හික්‍ෂුව විය. උපෝසථ කුමාරයා සැරියුත් හිමි විය. සෙසු සහෝදරයෝ ස්ථවිර-කුඩා ස්ථවිරයෝ වූහ. පිරිස බුද්ධ පිරිසයි. අවවාද දුන් ආමතියා මම ම වූයෙමියි වදාළ සේක.

11-9

සුප්‍රසාරක ජාතකය

උමමුජ්ජනනි නිමුජ්ජනනි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් ප්‍රඥා පාරමිතාව අරබයා දේශනා කළ සේක.

එක් දවසක් සවස් කාලයෙහි තථාගතයන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කරන්නට නික්ම පැමිණීම අපේක්‍ෂා කරන්නා වූ හික්‍ෂුහු දම්සභාවෙහි හිඳ ආවැන්නි, පුදුමයකි. ශාස්තෘන් වහන්සේ මහත්වූ ප්‍රඥා ඇති සේක. පුළුල් වූ ප්‍රඥා ඇති සේක. දිළියෙන ප්‍රඥා ඇති සේක. දිවෙන ප්‍රඥා ඇති සේක. තියුණු ප්‍රඥා ඇති සේක. විනිවිද යන ප්‍රඥා ඇති සේක. ඒ ඒ තන්හි උපාය ඥානයෙන් යුක්ත වූ උන්වහන්සේ පුළුල් බැවින් මහපොළොව මෙන්ද මහමුහුද මෙන් ගැඹුරින්ද පැතුරුණ බැවින් අහස මෙන්ද වූයේ මුළු දඹදිව තලයෙහි නැගුණ ප්‍රශ්න දසබලධාරී බුදුන් ඉක්මවා යන්නට සමත් වූයේනම් නැත. යම්සේ මහ මුහුදෙහි උපන් රළ ඉවුර ඉක්මවා නොයයිද වෙරළට පැමිණීම බිඳේද මෙසේ කවරකෙවත් නුවණින් බුදුන් නොඉක්මවයි. ශාස්තෘන් වහන්සේගේ පාමුලට පැමිණ බිඳෙයි ම යයි බුදුරදුන්ගේ මහා ප්‍රඥා පාරමිතාව වර්ණනා කළාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් වූ කථාවෙකින් යුක්ත වූවාහු දැයි විමසා මෙනම් වූවෙකිනැයි කී කල්හි මහණෙනි, බුදුරජු නුවණැති වූයේ දැන්

පමණක් නොවේ. නොපිරිපුන් ඤාණය ඇති පෙරද නුවණැති වූයේම යයිද අර්ථයක් වීද මහමුහුදෙහි ජලය පිළිබඳ හැඳිනීමෙන් මේ මුහුදෙහි මෙතම් වූ මෙතම් වූ රත්ත වේයයි දත්තේ යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි හරු රට හරු නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. (එහි) හරු කවච නම් පටුන් ගමක් විය. එකල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ හරු කවචයෙහි නැව්පතියාගේ පුතු වී උපන්නේය. පැහැපත් වූ රත්වන් වූ ඔහුට සුප්පාරක යයි නම් කළාහුය. ඔහු මහත් පිරිවරින් වැඩෙන්නේ සොළොස් අවුරුදු කාලයෙහිම නැව් මෙහෙයවීමේ ශිල්පයෙහි නිමාවට පැමිණ මෑත කාලයෙහි පියා ඇවෑමෙන් නැව්පතියා වී නැව් මෙහෙයවීමේ කාර්යය කළේය. ඔහු පණ්ඩිතය. නුවණින් සමන්විතය. ඔහු නැගි නැවෙහි විපකක් නම් නැත. මෑත කාලයෙහි ලුණු වතුරෙන් පහරන ලද ඔහුගේ දෙඇස් නැසුනි. ඔහු එතැන් පටන් නැව් මෙහෙයවන්නන්ගේ ප්‍රධානියා වී මෙහෙයවීමේ කටයුතු නොකර රජු ඇසුරුකොට ජීවත් වන්නෙමිසි. රජු වෙත එළඹියේය. ඉක්බිති රජු ඔහුට මිල නියම කිරීමේ කාර්යයෙහි තැබීය. ඔහු එතැන් පටන් රජුගේ ඇත් රුවන්, අස් රුවන්, මුතු, මැණික් ආදීන් මිල නියම කරයි.

ඉක්බිති එක්දිනක් රජුගේ මඟුල් ඇතා වන්නේ යයි කඵලේ කුලක පැහැ ඇති එක් ඇතෙකු ගෙන ආවාහුය. රජු උභ දක පණ්ඩිතයාට දක්වවු යයි කීය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහු සමීපයට ගෙන ගියේය. හෙතෙම අතින් උභගේ ශරීරය පිරිමැද මොහු මඟුල් ඇතා වීමට සුදුසු නොවේ. මෙතෙමේ පාදයන්ගෙන් කුරු වූ මූල ප්‍රකෘති ඇත්තෙකි. මව මොහු වදන්නී ඇකයෙන් පිළිගැනීමට නොහැකි විය. එහෙයින් බිම වැටී පසුපාදයන්හි කුරු වූ ප්‍රකෘති ඇත්තේ වී යයි කීය. ඔවුහු ඇතු ගෙන ආ අයගෙන් විමසූහ. ඔවුහු පණ්ඩිතයා ඇත්තක් කියයි යයි කීවාහුය. රජ ඒ කාරණය අසා සතුටු වී ඔහුට කහවනු අටක් දෙවීය.

නැවත එක්දිනක් මඟුල් අසු වන්නේ යයි එක් අශ්වයෙකු ගෙන ආවාහුය. රජු උභද පණ්ඩිතයාගේ සමීපයට යැවීය. හෙතම අතින් ස්පර්ශ කර මේ අශ්වයා මංගල අශ්වයා වීමට නුසුදුසුය. මොහු උපන් දවසෙහිම මව මළාය. එහෙයින් මව්කිරි නොලබන්නේ මනාව නොවැඩුනේ යයි කීය. ඉක්බිති අශ්වයා ගෙන ආ මිනිස්සුද ඔහුගේ කඵව සත්‍ය යයි කීහ. රජු එයද අසා සතුටු වී කහවනු අටක්ම දෙවීය.

ඉක්බිති එක් දවසක මගුල් රිය වන්නේ යයි රථයක් ගෙන ආවේය. රජු එයද ඔහුගේ සමීපයට යැවීය. ඔහු එය අතින් ස්පර්ශ කර මේ රථය සිදුරු සහිත ගසකින් කරන ලදී. එහෙයින් රජුට නුසුදුසු යයි කීවේය. ඔහුගේ ඒ කථාවද සත්‍යයම විය. රජු එයද අසා කහවනු අටක්ම දෙවීය.

ඉක්බිති ඔහුට බොහෝ වටනා වූ උතුම් ලොම්වලින් කළ වස්ත්‍රයක් ගෙන ආවාහුය. එයද ඔහුටම යැවීය. ඔහු එය අතින් පිරිමැද මෙහි මීයන් විසින් සිඳින ලද එක්තැනක් ඇතැයි කීය. පිරිසිදු කරන්නෝ එය දැක රජුට දන්වූහ. රජු සතුටු වී කහවනු අටක්ම දෙවීය.

ඔහු සිතීය. මේ රජු මෙවැනි ආශ්චර්යයන් දැක කහවනු අටක්ම දෙවීය. මොහුගේ පරිත්‍යාගය කරණවැමි දීමක් වැනිය. කරණවැමියෙකුට ජාතක වූවෙකු වන්නේ යයි සිතා මට මෙබඳු වූ රාජ උපස්ථානයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද. තමාගේ වාසස්ථානයටම යන්නෙමි යි හෙතම හරුකව්ෂ පටුනටම පෙරළා ගියේය.

ඔහු එහි වසන කල්හි වෙළෙන්දෝ නැව් සකසා කවරෙක් නැව්පතියා කරන්නෙමුද යි කථා කරන්නාහු සුභසාරක පණ්ඩිතයා විසින් නැංවූ නැව් විපතට පත් නොවේ. මෙතෙම පණ්ඩිතය. උපායයෙහි දක්‍ෂය. අත්‍ය වූයේද සුභසාරක පණ්ඩිතයාම උතුම් යයි ඔහු වෙත එළඹ අපගේ නැව්පතියා වෙවයි කියා, දරුවනි, මම අත්‍ය වෙමි. කෙසේ නම් මෙහෙයවීමේ කාර්යය කරන්නෙමි ද යි කී කල්හි ස්වාමීනි, අත්‍ය වූයේද තෙපිම අපට උතුම් යයි නැවත නැවතත් අයදිනු ලබන්නේ දරුවනි මැනවි. නුඹලා විසින් දෙනු ලබන සංඥාවෙන් නියමුවා වන්නෙමි යි ඔවුන්ගේ නැවට නැංගේය. ඔවුහු නැවෙන් මහමුහුදට පැන වැදුනාහුය. නැව සත් දවසක් උවදුරු රහිතව ගියේය. අනතුරුව අකල් සුළඟක් උපන්නේය. නැව සතර මාසයක් මහමුහුද මත හැසිරී බුරුමාල නම් මුහුදට පැමිණියා එහි මිනිස් සිරුර හා සමාන සිරුර ඇති මත්ස්‍යයෝ දැලිපිහි වැනි නාසයන් ජලයෙහි දිය මතුපිටට ගෙනළීම හා කිමිදීම කරත්. වෙළෙන්දෝ ඔවුන් දැක මහා සත්ත්වයන්ගෙන් ඒ මුහුදෙහි නම් විමසන්නාහු පළමුවන ගාථාව කීවාහුය.

උමමුස්නති නිමුස්නති මනුසසා බුර නාසිකා
සුභසාර තතතං පුච්ඡාම සමුද්දො කතමො අයං.

1. දැලිපිහියක බඳු මුවහත වැනි නාස ඇති මනුෂ්‍යයෝ මතුවෙති. ගිලෙති. මේ කවර මුහුදක් දැයි සුප්පාරක පඬිතුමන් විමසමු.

ඔවුන් විසින් විමසන ලද මහාසත්ත්වයා තමාගේ මෙහෙයවීමේ සුත්‍රයෙන් ගලපා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. හරුකව්ෂ නම් පටුන්ගමින් නික්මුන, ධනය සොයන වෙළඳුන්ගේ නැව විනාශයට පත් වූ මේ මුහුද බුරුමාලී යයි කියනු ලැබේ.

එහි පයාකානං යනු හරුකව්ෂ පටුනෙන් නික්මී යන්නවුන්ගේ. ධනෙසිනං යනු ධනය සොයන්නා වූ ඔබලා වැනි වෙළඳුන්ගේ. නාවාය විපපනටඨාය යනු දරුවනි, නුඹලාගේ විදේශයට යන්නා වූ මේ නැවෙහි. දිවිපැවැත්ම සඳහා වැඩ කරන්නා ප්‍රකෘති මුහුද ඉක්මවා පැමිණී මේ මුහුද. බුරුමාලීනි වුවවතී යනු මෙය මෙතම් ඇත්තේ යයි පණ්ඩිතයෝ කියති යි.

ඒ මුහුදෙහි දියමන්ති උපදී. ඉදින් මම මේ දියමන්ති මුහුද යයි මෙසේ මොවුන්ට කියන්නේ නම් ලෝභයෙන් බොහෝ දියමන්ති ගෙන නැව ගිලවන්නාහු යයි ඔවුන්ට නොකියාම නැව නැංගුරුමලා උපායෙන් එක් යොතක් ගෙන මසුන් ගන්නා ක්‍රමයෙන් දැල ලවා දියමන්ති උඩට ගෙන නැවෙහි දමා අන් ස්වල්ප වූ වටිනාකම් ඇති දෙය බැහැරට දැමීමටය. නැව ඒ මුහුද ඉක්මවා ඔබබෙහි වූ අග්ගිමාලී නම් මුහුදට ගියාය. ඒ මුහුද දිළියෙන ගිනිකඳක් මෙන්ද මධ්‍යාහ්නයේ සූර්යයා මෙන්ද කාන්තිය මුදමින් සිටියේය. වෙළෙන්දෝ.

3. යම් සේ ගින්න මෙන්ද සූර්යයා මෙන්ද මුහුද පෙනෙන්නේය. මේ කවර මුහුදක් දැයි සුප්පාරක පඬිතුමන් විමසමු.

යන ගාථාවෙන් ඔහු විමසූහ. මහා සත්ත්වයෝද අනතුරු ගාථාවෙන් (මෙසේ) කීවේය.

4. හරුකව්ෂ නම් පටුන්ගමින් නික්මුන, ධනය සොයන වෙළඳුන්ගේ නැව විනාශයට පත්වූ, මේ මුහුද අග්ගිමාලී යයි කියනු ලැබේ.

ඒ මුහුදෙහි රන් ඉතා බහුල වූයේ විය. මහා සත්ත්වයෝ පෙර පරිදිම එයින් රන් ගෙන්වාගෙන නැවෙහි දැමීය. නැව ඒ මුහුදෙද ඉක්මවා කිරි මෙන්ද දීකිරි මෙන්ද බබලන්නා වූ දැබ්බාලි නම් මුහුදට පැමිණියේය. වෙළෙන්දෝ

5. යම්සේ මුහුද කිරි මෙන්ද දීකිරි මෙන්ද පෙනෙන්නේය. මේ කවර මුහුදක් දැයි සුප්පාරක පඬිතුමන් විමසමු.

යන ගාථාවෙන් එහි නම විමසූහ. මහා සත්ත්වයෝ අනතුරු ගාථාවෙන් කීවේය.

6. හරුකව්‍ය පටුන්ගමින් නික්මුන, ධනය සොයන වෙළඳුන්ගේ නැව විනාශයට පත්වුන, මේ මුහුද දැබ්බාලි යයි කියනු ලැබේ.

ඒ මුහුදෙහි රිදී ඉතා බහුල වූයේය. හෙතම එයද උපායෙන් ගෙන නැවෙහි දැමීමට විය. නැව ඒ මුහුදෙද ඉක්මවා නිල්පැහැ කුසතන මෙන්ද ධාන්‍යයෙන් යුක්ත වූවාක් මෙන්ද බබලන්නා වූ නිල්පැහැ ඇති කුසමාලී නම් මුහුදට පැමිණියේය. වෙළෙන්දෝ.

7. යම් සේ මුහුද කුසතණ මෙන්ද ධාන්‍ය මෙන්ද පෙනෙන්නේ ය. මේ කවර මුහුදක් දැයි සුප්පාරක පඬිතුමන් විමසමු.

යන ගාථාවෙන් ඒ මුහුදේද නම විමසූහ. හෙතම අනතුරු ගාථාවෙන් මෙසේ කීවේය.

8. හරුකව්‍ය පටුන් ගමින් නික්මුන, ධනය සොයන වෙළඳුන්ගේ නැව විනාශයට පත්වුන මේ මුහුද කුසමාලී යයි කියනු ලැබේ.

ඒ මුහුදෙහි නිල් මැණික් බහුල වූයේ විය. හෙතම එයද උපායෙන් ගෙන්වාගෙන නැවෙහි දැමීමට විය. නැව ඒ මුහුදෙද ඉක්මවා බට වනයක් මෙන් ද උණ වනයක් මෙන් ද වැටහෙන්නා වූ නළමාලී නම් මුහුදට පැමිණියේය. වෙළෙන්දෝ.

9. යම් සේ මුහුද බට වනයක් මෙන්ද උණ වනයක් මෙන්ද පෙනෙන්නේය. මේ කවර මුහුදක් දැයි සුප්පාරක පඬිතුමන් විමසමු.

යන ගාථාවෙන් ඒ මුහුදේද නම විමසුහ. මහාසත්ව තෙමේ අනතුරුව එන ගාථාවෙන් මෙසේ කීවේය.

10. හරුකවඡ පටුන්ගමින් නික්මුන, ධනය සොයන, වෙළඳුන්ගේ නැව විනාශයට පත්වුන, මේ මුහුදු නළමාලී යයි කියනු ලැබේ.

ඒ මුහුදෙහි වෛදුයඪී මැණික් බහුල වූයේය. හෙතම එයද ගෙන්වා නැවෙහි දැමීමට විය. වෙනත් තිදෙනෙක් බට දැයි, ගොණුසු බටදැයි කකුළු බටදැයි වේ. එය රත්පැහැ වෙයි. වේළු යනු පබලුවලට මේ නමකි. ඒ මුහුදු පබලු බහුල වූයේ රතුපාට කාන්ති ඇත්තේ විය. එහෙයින් බට හෝ උණ හෝදැයි විවාළාහුය. මහා සත්ත්ව තෙමේ පබලු ගන්නට සැලැස්වීය. වෙළෙන්දෝ නළමාලී මුහුදු ඉක්මවූවාහු වළභාමුඛ නම් වූ මුහුදු දුටහ. එහි ජලය කැඩී හැටපසින් උඩට නැගේ. එහි හැම පසින් නැගුන ජලය හැමපසින් සිදුන ඉවුරු ඇති මහා දියවළක් මෙන් පෙනේ. නැගුණා වූ රළ කරණකොට එක් පසකින් ප්‍රපාතයක් හා සමාන වේ. බිය එළවන සුළු ශබ්දයක් උපදී. කන් බිඳින්නාක් මෙන්ද හදවන පලන්නාක් මෙන්ද විය. වෙළෙන්දෝ එය දැක බියෙන් තැති ගත්තාහු.

11. මහත් වූ බිය ඇති, බිය උපදවන, අමනුෂ්‍යයන්ගේ හඬ අස්වන්නා වූ, මුහුදු දියවලක් මෙන්ද ප්‍රපාතයක් මෙන්ද පෙනෙන්නේය. මේ කවර මුහුදක් දැයි සුප්පාරක පඬිතුමන් විමසමු.

යන ගාථාවෙන් ඒ මුහුදේ නම විමසුහ. එහි සුයාතමානුසො යනු මිනිසුන් පිළිබඳව නොවූ මහමුහුදු අසනු ලැබේ.

12. හරුකවඡ නම් පටුන්ගමින් නික්මුන, ධනය සොයන වෙළඳුන්ගේ නැව විනාශයට පත්වුන මේ මුහුදු වළභාමුඛී යයි කියනු ලැබේ.

බෝධිසත්ව තෙමේ අනතුරු ගාථාවෙන් ඒ මුහුදේ නම කියා දරුවෙහි, මේ වළභාමුඛී මුහුදට පැමිණි නවතින්නට සමත් නැවක් නම් නැත. මෙය වෙත පැමිණි නැව ගිලී විනාශයට පත් වේයයි කිය. ඒ නැවට මිනිස්සු සත් සියයක් නැංගාහුය. ඒ සියල්ලෝම මරණ බියෙන් බියපත් වූවාහු එක් පහරින්ම අවිච්ඡේදි පැසෙන්නා වූ සත්ත්වයන් මෙන් ඉතා අසරණ නාදයක් මිදුවාහුය. මහාසත්ත්ව තෙමේ මාහැර අනිකෙක් මොවුන් සැපවත් කරන්නට සමර්ථයෙක් නම් නැත. සත්‍යක්‍රියාවෙන්

ඔවුන්ට සුවය කරන්නෙමිසි සිතා ඔවුන් අමතා දරුවනි, වහා මා සුවද දියෙන් නඟවා සුදු වස්ත්‍ර හඳවා පිරුණු පාත්‍රයක් සරසා පිළියෙල කරවා නැවෙහි හිසෙහි තබවයි කීය. ඔවුහු වේගයෙන් එසේ කළාහුය. මහා සත්ත්වයෝ දෙඅතින් පිරුණු පාත්‍රය ගෙන නැව්හිසෙහි සිටියේ සත්‍යක්‍රියා කරන්නේ අවසාන ගාථාව කීය.

13. යම්කලෙක පටන් තමා සිහිකරමිද යම් කලක පටන් නුවණැති බවට පත්වූයෙමිද එතැන් පටන් දූන දූන එක් සතෙකුද පෙළු බවක් නොදනිමි.

මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් නැව සුවසේ (නිරූපදැනව) ආපසු හැරේවා!

එහි යතො යනු යම්දිනක පටන් මම තමා සිහි කරමිද යම් දිනක පටන් මම නුවණැති බවට පත් වූයෙමිද යන අර්ථයි. එක පාණමපි හිංසිතං යනු මේ අතර දූන දූන එක් කුරු කුහුඹු ප්‍රාණියෙකුදු හිංසාවට ලක් කළ බවක් නොදනිමි. මෙය දේශනාමාත්‍රයක්මය. බෝධිසත්ත්වයෝ වනාහි තණපතක් වෙනුවෙන්ද මා විසින් අත්සතු දෙයක් නොගත් විරූය. ආශාවෙන් අත් අඹුවන් දෙස නො බැලුවිරූ ය. බොරු නො කීවිරූ ය. තණගින්ද මත්පැන් පානය නො කළවිරූ ය යි. මෙසේ පත්සිල් වශයෙන් සත්‍යක්‍රියා කළේය. එසේ කොටද පිරුණු පාත්‍රයෙන් ජලය නැව් හිසෙහි ඉස්සේය. සිව්මසක් විදෙස්හි පැනගිය නැව ආපසු හැරී සෘද්ධිමතකෙ සෘද්ධි බලයෙන් මෙන් එක් දවසකින් හරුකවිජ පටුන් ගමට ගියේය. ගොස්ද අට ඉස්බක් තැන පොළොවෙහි පැන නැවියාගේ ගෙදොරහි සිටියේය. මහා සත්ත්වයෝ ඒ වෙළඳුන්ට රන්-රිදී-මැණික්-පබළු-දියමන්ති බෙදා දුන්නේය. තෙපි මෙපමණක් රත්නයන්ගෙන් සැහෙව. නැවත මුහුදට නොපිවිසෙවු යි ඔවුන්ට අවවාද දී දිවි ඇති තෙක් දානාදී පිං කොට දෙවිලෝ පිරවීය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ පෙරද තථාගතයන් වහන්සේ මහා නුවණැති වූයේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල පිරිස බුද්ධ පිරිසයි. සුපාරක පණ්ඩිතයා වනාහි මම ම වූයෙමි යි වදාළ සේක.

එකොළොස්වන නිපාතය නිමියේය..

දොළොස්වන නිපාත වර්ණනාව

12-1

චූල්ලකුණාල ජාතකය

බුද්දානං ලහු විතතානං යන මේ ජාතකං කුණාල ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

12-2

හද්දසාල ජාතකය

කාකං සුදෙධනි වසෙහි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් ඤාතින් කෙරෙහි හිතෙහිව හැසිරීම අරභයා දේශනා කළ සේක. සැවැත්නුවර අනේපිඬු සිටුතුමාගේ නිවෙසෙහි පන්සියයක් හික්කුන් වහන්සේලාට නිරතුරුව බොජුන් (පිළියෙල වූයේව) පවතී. විශාඛාවගේද කොසොල් රජුගේද (නිවෙස්වල) එසේමය. එතන්හි යම්කිසි නොයෙක් උතුම් රස බොජුන් දෙයි. මෙහි හික්කුන්ට විශ්වාසවන්ත වූවෙක් නැත. එහෙයින් හික්කුහු රජමාලිගයෙහි නොවළඳත්. බත් ගෙන අනේපිඬු සිටුගේ හෝ විශාඛාවගේ හෝ වෙනත් විශ්වාසවන්තයෙකුගේ හෝ ගෙට ගොස් අනුභව කරත්. රජු එක්දිනක් ගෙනෙන ලද පඬුරු හික්කුන්ට දෙවයි දානශාලාවට යවා, දාන ශාලාවෙහි හික්කුන් නැතැයි කී කල්හි. කොහි ගියෝදැයි විමසා තමාගේ විශ්වාසවන්තයන්ගේ නිවෙස්වල හිඳ වළඳත් යයි අසා, අනුභව කරන ලද උදේ ආහාර ඇත්තේ ශාස්තෘන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් ස්වාමීනි, බොජුන් කවරක් නම් උතුම්කොට ඇත්තේදැයි විචාළේය. මහරජතුමනි, විශ්වාසයම උතුම්කොට ඇත්තේය. විශ්වාසවන්තයා විසින් දෙන ලද කැඳ පමණක් වුවද මිහිරි වේයයි. ස්වාමීනි, කවරෙකු සමග හික්කුන්ගේ විශ්වාසය වන්නේදැයි. මහරජතුමනි, නැදැයන් සමග හෝ ශෛක්‍ෂ (රහත් මගඵල හැර සෙසු මාර්ගඵල ලැබූ) කුලයන් සමග වේ. ඉක්බිති රජු සිතීය. එක් ශාකෘවංශික රජද්‍රවක ගෙන්වා අගමෙහෙසිය කරන්නෙමි. මෙසේ මා සමග හික්කුන්ගේ නැදැයන් කෙරෙහි

මෙන් විශ්වාසය වන්නේ යයි. හෙතම අසුනෙන් නැගිට තමාගේ නිවෙස්නට ගොස් කිඹුල්වත් නුවරට දූතයෙකු යැවීය. මට දුවක් දෙන්නවා! මම නුඹලා සමඟ ඤාතිත්වය කැමැත්තෙමියි. ශාක්‍යයෝ දූතයාගේ වචනය අසා රැස්වී සාකච්ඡා කළාහුය. අපි කොසොල් රජුගේ අණ පවත්නා තැන වසමු. ඉදින් දූරියක නොදෙමු නම් මහත් වූ වෛරයක් වන්නේය. ඉදින් දෙමු නම් අපගේ කුල පරපුර නැසෙන්නේය. කවරක් නම් කළ යුත්තේදැයි. ඉක්බිති මහානාම ශාක්‍යයා ඔවුන්ට කීවේය. (නහමක්) නොසිතවු. නාගමුණ්ඩා නම් දාසියගේ කුස උපන් සොළොස් වයස් ප්‍රමාණයෙහි සිටි උතුම් රූ දරන්නී වූ සොඳුරු බැවින් අගතැන්පත් පිය පරපුරෙන් ඤාතියවංශික වූ වාසභ ඛත්තියා නම් මගේ දුවක් වේ. ඒ ඤාතිය කන්‍යාව ඔහුට යවන්නෙමුයි. ශාක්‍යයෝ මැනවයි පිළිගෙන දූතයන් කැඳවා මැනවි දූරියක දෙන්නෙමු. දැන්ම ඇය ගෙන යවී යයි කීහ. දූතයෝ සිතුහ. මේ ශාක්‍යයෝ ජාතිය නිසා අතිශයින් අහංකාර ඇත්තෝය. සුදුසු තැනැත්තියක යයි අපට කියා නුසුදුසු තැනැත්තියක දෙන්නාහුද විය හැකිය. මොවුන් සමඟ එකට අනුභව කරන්නීම ගනිමුයි. ඔවුහු මෙසේ කීවාහුය. අපි (කන්‍යාවක) ගෙන යන්නමෝ තෙපි සමඟ යම් කන්‍යාවක් එකට අනුභව කරයිද ඇය ගෙන යමුයි. ශාක්‍යයෝ ඔවුන්ට වාසය කිරීම සඳහා ස්ථානයක් දෙවා කුමක් කරමුදැයි සිතූහ. මහානාමී කීවේය. තෙපි නහමක් නොසිතවු. මම උපායක් කරන්නෙමි. තෙපි, මම ආහාර ගන්නා වේලාවෙහි වාසභ ඛත්තියාවන් අලංකාරකොට ගෙනවුත් මා එක් බන්ධිකක් ගත්කල්හි දේවයන් වහන්ස, අසවල් රජු හසුනක් එවීය. පළමුකොට එම හසුන අසව යයි හසුනක් දක්වන්නාහු යයි. ඔවුහු මැනවයි පිළිගෙන ඔහු අනුභව කරන කල්හි කුමාරිය අලංකාර කොට හැන්දූහ. මහානාම තෙමේ මගේ දුව ගෙන එවී. මා සමඟ අනුභව කෙරේවායි කීය. ඉක්බිති ඇය අලංකාරකොට එකෙනෙහිම යයි මදක් ප්‍රමාද කොට ගෙන ආවාහුය. ඇය පියා සමඟ අනුභව කරන්නෙමියි එකම තලියට අත බහාලීය. මහානාම ශාක්‍යයා ඇය සමඟ එක් පිඩක් ගෙන මුවෙහි තැබීය. දෙවන පිඩ සඳහා අත දිගුකළ කල්හිම දේවයන් වහන්ස අසවල් නම් රජු විසින් හසුනක් එවන ලදී. මේ හසුන පළමුව අසව යයි හසුන එළවූහ. මහානාම තෙමේ දරුව, ඔබ අනුභව කරවයි දකුණු අත තලියෙහිම කොට වම්අතින් හසුන ගෙන හසුන බැලීය. ඔහු ම හසුන විමසනු ලබන කල්හිම අන් තැනැත්තිය අනුභව කළාය. හෙතම ඇය අනුභව කළ කල්හි අත සෝදා මුව සේදීය. දූතයෝ නිශ්චිත වශයෙන්ම මැය මොහුගේ 'දුව'යි තීරණයට එළඹියාහුය. එහි වෙනස දැනගන්නට

නොහැකිවිය. මහානාම තෙමේ මහත් වූ පිරිවර සමග දුව පිටත්කර හැරීය. දුතයෝද ඇය සැවැත්නුවරට පමුණුවා මේ කුමරිය උසස් ජාති ඇත්තිය. මහානාම රජුගේ දුව යයි කීහ. රජු සතුටු වී සියළු නගරය අලංකාර කරවා ඇය රුවන් රැසක් මත තබා අගමෙහෙසි තනතුරෙහි අභිෂේක කරවූවාය. ඇය රජුට ප්‍රිය වූවාය. කැමති වූවාය. ඉක්බිති නොබෝ කලකින්ම ඇයට ගැබක් පිහිටියේය. රජු ගැබ් ආරක්‍ෂාව දෙවවීය. ඇය දසමසක් ඇවෑමෙන් රන්වන් පුතෙකු වැදුවාය. ඉක්බිති ඔහුට නම් තබන දිනයේදී රජු තමාගේ මිත්තනිය සමීපයට යැව්වේය. ශාක්‍ය රජදියණිය වූ වාසභඛත්තියා පුතෙකු වැදුවාය. ඔහුට කවර නමක් කරන්නෝදැයි. ඒ හසුන ගෙන ගිය ඇමතියා මදක් බිහිරි ස්වරූප ඇත්තේය. ඔහු ගොස් රජුගේ මිත්තනියට දැන්වීය. ඇය එය අසා "වාසභඛත්තියාව පුතෙකු නො ලැබද සියළු (අන්තෘපුර) ජනයා අභිභවනය කළාය. දැන් වනාහි රජුට අතිශයින් විශ්වාසවන්ත වන්තියයි කීවාය. බිහිරි ඇමතියා, වල්ලභ යන වචනය වැරදි ලෙස අසා 'විච්චිඛ' යයි සලකා රජු වෙත එළඹ දේවයන් වහන්ස, කුමාරයාට 'විච්චිඛ' යයි නම් කරව යයි කීහ. රජු අපගේ පැරණි පරපුරට දෙන ලද නමක් වන්නේ යයි සිතා 'විච්චිඛ' යයි නම් කෙළේය. එතැන් පටන්-කුමාරයා කුමාර පෙරහරින් (ලීලාවෙන්) වැඩෙන්නේ සත්වයස් කාලයෙහි අන් කුමාරයන්ගේ මවගේ පියාගේ (සීයා) කුලයෙන් ඇත් රූ-අස් රූ ආදිය ගෙනඑනු දැක මවගෙන් විමසීය. මෑණියනි, අන් අයගේ මවගේ පියාගේ කුලයෙන් පඬුරු ගෙන එයි. මට කිසිවෙක් කිසිවක් නො එවයි. කිම ඔබ මවිපියන් නැත්තියකදැයි. ඉක්බිති ඇය ඔහුට කියන්නී. දරුව, ඔබගේ මවගේ පියෝ දුර වසති. එහෙයින් ඔවුහු කිසිවක් නො එවතියි කියා රැවටීය. නැවත සොළොස් වයස් කාලයෙහි මෑණියෙනි, මවගේ පියාගේ කුලය දකිනු කැමැත්තේ වෙමියි කීය. දරුව, කම් නැත. එහි කුමක් කරන්නෙහිදැයි වලක්වනු ලබන්නේද නැවත නැවතත් ඉල්ලීය. ඉක්බිති ඔහුගේ මව එසේ නම් යවයි. පිළිගත්තේය. ඔහු පියාට දන්වා මහත් වූ පිරිවර සමග නික්මුනේය. වාසභඛත්තියා කුමරිය පළමුවම මම මෙහි සුවසේ වසමි. ස්වාමීහු කිසි වෙනසක් නො දක්වන්නාහුයයි හසුනක් යැවීය. ශාක්‍යයෝ විච්චිඛගේ පැමිණීම දැන වැදීමට නොහැකියයි ඔහුට වඩා ළදරු ළදරු කුමාරයන් ජනපදයට යැවූහ. කුමාරයා කිඹුල්වනට පැමිණි කල්හි ශාක්‍යයෝ නගරශාලාවෙහි රැස්වූහ. කුමාරයා නගර ශාලාවට ගොස් සිටියේය. ඉක්බිති ඔහුට දරුව, මේ ඔබගේ මුත්තණුය. මේ මාමායයි කීහ. හෙතම සියල්ලන්ට වදිමින් හැසිරුනේය. ඔහු පිට රිඳෙන තෙක් වැද තමාට වදින්නා වූ

එකෙකුදු නොදක කීම? මට වදින්නා වූ කෙනෙක් නැත්දැයි විචාළේය. දරුව, බාල කුමාරයෝ ජනපදයට (පිටිසර) ගියෝ යයි කියා ඔහුට මහත් වූ සත්කාර කළහ.

හෙනම දින කීපයක් වාසයකොට මහත් වූ පිරිවර සමඟ නික්මුණේය. ඉක්බිති එක් දාසියක් නගරසභා ශාලාවෙහි ඔහු හුන් අසුන. මේ වාසභඛත්තියා නම් වූ දාසියගේ පුතු හුන් අසුන යයි අපහාස කර කිරිදියෙන් සේදුවාය. එක් පුරුෂයෙක් තමාගේ ආයුධය අමතක වී(ගියේ) පෙරලා පැමිණියේ ඒ ආයුධය ගන්නේ විඩුඪ්භ කුමාරයාට අපහාස කරන ශබ්දය අසා එම වෙනස අසා වාසභ ඛත්තියා තොමෝ දාසියගේ කුසෙහි මහානාම ශාක්‍යයාට උපන්නේ යයි දන ගොස් බලසෙනඟට කීවේය. වාසභඛත්තියා වූ කලී දාසියකගේ දුවක යයි මහත් වූ හඬගැමක් විය. කුමාරයා ඒ අසා මොවුහු මා හුන් අසුන කිරිදියෙන් සෝදන්නවා. මම රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි මොවුන්ගේ ගෙල ලේ ගෙන මගේ අසුන සෝදමිසි සිත තැබිය. ඔහු සැවැත්තුවරට ගියකල්හි ඇමතියෝ සියළු පුවත රජුට දැන්වූහ. රජු මට දාසියකගේ දුවක් දුන්නේයයි ශාක්‍යයන්ට කිපී වාසභ ඛත්තියාවටද පුතුටද දුන් වරප්‍රසාද සිඳ දාසදාසීන් විසින් ලද යුතු පමණම දෙවීය. ඉන් කීපදිනක් ඇවෑමෙන් ශාස්තෘන් වහන්සේ රජමැදුරට ගොස් හුන් සේක. රජු අවුත් වැඳ ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේගේ නැයන් විසින් මට දාසියකගේ දුවක දෙන ලද්දීය. එහෙයින් මම පුතු සහිත වූ ඇයගේ සියළු වරප්‍රසාද සිඳ දාසදාසීන් විසින් ලද යුතු ප්‍රමාණයම දෙවිමි යයි කීවේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ මහරජකුමනි, ශාක්‍යයන් විසින් අයුත්තක් කරන ලදී. (කන්‍යාවක) දෙනු ලබන්නේ සමජාති වූවකම දිය යුතුය. මහරජකුමනි, මැය පිළිබඳව ඔබට මෙසේ කියමි. වාසභ ඛත්තියා ඤාත්‍රිය රාජදුවකි. ඤාත්‍රිය රජෙකුගේ මාලිගයෙහිදී අභිෂේක ලැබුවාය. විඩුඪ්භද ඤාත්‍රි රජකුම නිසා උපන්නේ ය. මවගේ ගෝත්‍රය නම් කුමක් කරන්නේද? පියාගේ ගෝත්‍රයමය ප්‍රමාණයයි. පැරණි පණ්ඩිතයෝ දඬුගෙන යන්නා වූ දිළිඳු ස්ත්‍රියකට අගමෙහෙසි තනතුර දුන්හ. ඇයගේ කුස උපන් කුමාරයා දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස්හි රාජ්‍යයට පැමිණ කටඨහාරික නම් රජ වූයේයයි කියා කටඨහාරි ජාතකය වදාළ සේක.

රජු බර්මකථාව අසා පියාගේ ගෝත්‍රයම ප්‍රමාණයයි සතුටට පත්වී මව හා පුතු යන දෙදෙනාට පළමු වරප්‍රසාදම දෙවීය. රජුගේ බන්ධුල නම් සෙනවියා මල්ලිකා නම් වූ තම බිරිඳට තී වදය. ඔබගේම කුලගෙයටම යවයි කුසිනාරාවට යැවීය. ඇය ශාස්තෘන් වහන්සේ දක යන්නෙමිසි

ජේතවනයට පිවිස තථාගතයන් වහන්සේ වැද එකත්පස්ව හුන්නී කොහි යන්තෙහිදැයි විචාරන ලද්දී ස්වාමීනී, මගේ සැමියා කුලගෙට යවයි යයි කීය. කුමක් හෙයින් දැයි කී කල්හි ස්වාමීනී, වදවුවා පුත්‍රයන් නැතිවුවායි කියා ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් ඉදින් මෙසේ යැමෙන් වැඩක් නැත. නවතුවයි කීවා සතුවුවවා. ශාස්තෘන් වහන්සේ වැද නිවෙසටම ගියාය. කුමක් හෙයින් පෙරළා පැමිණියෙහිදැයි අසන ලද්දී ස්වාමීනී, බුදුරදුන් විසින් පෙරළා හරවන ලදිමි. සෙනවියා තථාගතයන් වහන්සේ විසින් කරුණ දක්නා ලද්දේ වන්නේ යයි කීවේය. ඇය වැඩිකල් නොගොස්ම ගැබ් ලැබ උපන් දොළඳුක් ඇත්තී මට දොළඳුකක් උපන්නේ යයි දැන්වීය. කවර දොළඳුකක් දැයි ස්වාමීනී, විශාලා නගරයෙහි සමූහ රජකුලයන්ගේ අභිෂේක මංගල පොකුණට බැස නා පැන් බොනු කැමැත්තී වෙමිසි කීවාය. සෙනවියා මැනවයි කියා දහසකට බල ඇති දුන්න ගෙන ඇය රියට නංවා සැවැත්නුවරින් නික්මී රථය මෙහෙයවන්නේ විශාලාවට පිවිසියේය.

ඒ කාලයේ කොසොල් රජුද බණ්ඩුල සෙනවියා ද සමග එක් ගුරු කුලයෙහි උගන්නා ලද ශිල්ප ඇති මහාලී නම් අක්‍ර ලිව්වියෙක් ලිව්වීන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නේ දොරටුව සම්පයෙහිම වාසය කරයි. හෙතෙම රිය එළිපත්තෙහි ගැටෙන හඬ අසා බණ්ඩුලමල්ල සෙනවියාගේ රියෙහි ශබ්දය වන අද ලිව්වීන්ට බියක් උපදින්නේ යයි කීය. පොකුණෙහි ඇතුළතත් පිටතත් ආරක්‍ෂාව බලවත්ය. මත්තෙහි ලෝභමය දෑලක් ඇතුරුවේ වෙයි. කුරුල්ලන්ටද අවකාශයක් නැත. සෙනවියා රියෙන් බැස ආරක්‍ෂකයන්ට කඩුවෙන් ගසමින් පලවා හැර ලෝභමය දෑල සිඳ ඇතුල් පොකුණෙහි බිරිඳ නහවා දිය පොවා තමාද නා මල්ලිකාව රියට නංවා නගරයෙන් නික්මී පැමිණී මාර්ගයෙන්ම පිටත්ව ගියේය. ආරක්‍ෂකයෝ ගොස් ලිව්වීන්ට දැන්වුවාහුය. ඒ ලිව්වී රජවරු කිපී පන්සියයක් වුවාහු පන්සියයක් රථයන්ට නැගී බණ්ඩුලමල්ල ගන්නෙමුයි නික්මුවාහුය. ඒ පුවත මහාලීට දැන්වුවාහුය. මහාලී (කියනුයේ) නොයව්. ඔහු තෙපි සැවොම නසන්නේ යැයි කීවේය. ඔවුහුද අපි යන්නමෝම යයි කීවාහුය. එසේනම් බණ්ඩුලමල්ලගේ රියසක යම්තාක් නැබෙන් (පොළොවට) පිවිසි තැන (එලෙසට) දක නවතිවු. එතකින් නොනවතින්නාහු නම් ඉදිරියෙන් හෙණහඬක් වැනි ශබ්දයක් අසන්නහුද එතැනින් නවතිවු. එතකින් නොනවතින්නාහු නොපලාගේ රිය හිස්වල සිදුරක් දක්නහුද එතැනින් නවතිවුමය. ඉදිරියට නොයවු යි කීය. ඔවුහු

ඔහුගේ වචනයෙන් නොනැවතී ඔහු ලුහුබැන්දාහුමය. මල්ලිකා (ඒ බව) දෑක ස්වාමීනී, කරන්න පෙනෙ යයි කීවාය. එසේනම් එකම රචයක් ලෙස පෙනෙන කල්හි දන්වවයි කිය. ඇය යම්විටෙක සියළු රිය එකක් මෙන් වී දෑකේද එවිට ස්වාමීනී, එකම රිය හිසක් පෙතේ යයි කීවාය. බන්ධුල සෙනවියා එසේනම් මේ රැහැන් ගනුවයි ඇයට රැහැන් දී රියෙහි සිටියේ දුන්න නැටීය. රිය සක නැබ දක්වා පොළොවට පිවිසියේය. ලිවජ්විහු ඒ තැන දෑකද නොනැවතුනාහුය. අනිකා මදක් ගොස් දුනුදිය අපොළොපිය. හෙණ හඬ වැනි ශබ්දයක් විය. ලුහුබදින්නෝ එතැනින් ද නොනැවතුනාහුය. බන්ධුල සෙනවියා යන්නා වූ රචයෙහි සිටියේම එක් හියක් විදදේය. ඒ හිය පන්සියයක් රියෙහි රිය හිස සිදුරුකොට පන්සියයක් රජුන් සන්නාහය බදනා තැනින් (පටිය බදනා තැන) විද පොළොවට පිවිසියේය. ඔවුහු තමාට විදින ලද බව නොදන බොල සිටුව. බොල සිටුවයි කියන්නාහු ලුහුබැන්දාහුමය. බන්ධුල සෙනවියා රිය තබා තෙපි මළෝය. මළවුන් සමඟ මගේ යුද්ධයක් නැතැයි කිය. මළ තැනැත්තෝ අප වැනි වෙන්දෑයි (ඇසුහ) එසේනම් සියල්ලන්ට අන්තිම වූවහුගේ සන්නාහය මුදහු යයි කිය. ඔවුහු මිදුවාහුය. ඔහු මිදු මොහොතින්ම මැරී වැටුනේය. ඉක්බිති තෙපි සියල්ලෝම මෙබඳු වූවෝය. තමාගේ ගෙවලට ගොස් සංවිධානය කටයුතු යමක් වේනම් එය සංවිධානය කර අභූදරුවීට අනුශාසනා කර සන්නාහය මුදවී යයි කීවේය. ඔවුහු එසේ කොට සියල්ලෝම ජීවිතක්ෂයට පත්වූහ. බන්ධුල සෙනවියාද මල්ලිකාව සැවත් නුවරට ගෙන ආවේය. ඇය සොළොස් වතාවක් නිවුන් දරුවන් වැදුවාය. සියල්ලෝම සුරයෝය. බලසම්පන්නයෝ වූහ. සියළු ශිල්පයන්හි පරතෙරට පත්වූවාහුය. එකෙකාට පුරුෂයන් දහසක පිරිවර විය. පියා සමඟ රජමැදුරට යන්නා වූ ඔවුන්ගෙන් රජමිදුල පිරුනේය. ඉක්බිති එක්දිනයක විනිශ්චයෙහි බොරු නඩුවකින් පැරදුන මිනිස්සු එන්නා වූ බන්ධුල සෙනවියා දෑක මහහඬින් කැගසන්නෝ විනිශ්චයෙහි නිරත ඇමතිවරුන්ගේ බොරු චෝදනා පිළිබඳ කරුණ ඔහුට දන්වූහ. හෙතම විනිශ්චය ශාලාවට ගොස් නඩුව අසා (කීරණය කොට) හිමිකරුම හිමිකරු කළේය. මහජනයා මහා ශබ්දයෙන් සාධුකාර පැවැත්වූහ. රජු මේ කුමක්දැයි විමසා ඒ කරුණ අසා සතුටට පත්වී ඒ සියළු ඇමතියන් තෙරපා බන්ධුල සෙනවියාටම නඩු විමසීම පවරා දුන්නේය. ඔහු එතැන් පටන් මනාව විනිශ්චය කළේය. එතැන් පටන් පැරණි විනිශ්චයකරුවෝ අල්ලස් නොලබන්නාහු ලාභයෙන් පිරිහී බන්ධුල සෙනවියා රාජ්‍යය ප්‍රාර්ථනා කරයි යයි රජු හා හේද ඇති කළාහුය. රජු ඔවුන්ගේ කථාව පිළිගෙන සතට නිග්‍රහ කරන්නට නොහැකි

විය. මොහු මෙහිදීම නසනු ලබන කල්හි නින්දාවක් උපදින්නේ යයි නැවත සිතා ඔත්තුකරුවන් ලවා පිටිසර ජනපදය මංපහරවා බන්ධුල සෙනෙවියා කැඳවා ප්‍රත්‍යන්ත දේශය කිපියේය. ඔබගේ පුතුන් සමඟ ගොස් සොරුන් ගනුව යයි යවා එහිදීම දෙතිසක් පුත්‍රයන් සමඟ මොහුගේ හිස සිඳගෙන එව් යයි කියා ඔවුන් සමඟ වෙනත් දක්‍ෂ මහා යෝධයන්ද යැවීය. ඔහු ප්‍රත්‍යන්ත දේශයට ගිය කල්හිම සෙනවියා එයි යයි යොදවන ලද සොරු පළා ගියාහුය. හෙතම ඒ ප්‍රදේශය සොරුන් නොවස්තා තැනක් බවට පත්කර ජනපදය සන්සිඳුවා පෙරළා පැමිණියේය. ඉක්බිති නගරයෙන් නුදුරු තැනකදී ඒ යෝධයෝ පුතුන්ද සමඟ ඔහුගේ හිස සිඳුහ. එදවස මල්ලිකාව විසින් පන්සියයක් හික්‍ෂුන් සමඟ අග්‍රග්‍රාවක දෙනම ආරාධනා කරන ලද්දාහු වෙති. ඉක්බිති පෙරවරුයෙහිදීම පුතුන් සමඟ ඇයගේ සැමියාගේ හිස සිඳින ලද බවට පණිවුඩය ගෙනවිත් දුන්නාහුය. ඇය එම පුවත දැන කිසිවෙකුට කිසිවක් නොකියා හසුන ඉනෙහි තබා හික්‍ෂු සංඝයාටම වැළඳවූවාය. ඉක්බිති ඇයගේ සේවක ස්ත්‍රීහු හික්‍ෂුන්ට බත් පිළිගන්වා ගිතෙල් සැළියක් ගෙන එන්නෝ තෙරවරුන්ගේ ඉදිරියෙහි සැලිය බින්දාහුය. ධර්ම සේනාපති සැරියුත් තෙරණුවෝ බිඳෙනසුළු දෙය බිඳුනේය. (ඒ පිළිබඳව) නොසිතිය යුතුයයි දෙසුහ. ඇය හසුන ඉනෙන් බැහැරට ගෙන දෙතිසක් පුත්‍රයන් සමඟ පියාගේ හිස සිඳින ලද්දී මට මේ හසුන ගෙන ආවාහුය. මම මෙය අසාද නොසිතුවෙමි. ස්වාමීනි, ගිතෙල් සැළියක් බිඳුන පසු කුමක් නම් සිතන්නෙමිදැයි කීවාය. ධර්මසේනාපති සැරියුත් තෙරණුවෝ අනිමිතත මනඤ්ඤාතං ආදී වූ ගාථා කියා ධර්මය දේශනාකොට අසුනෙන් නැගිට විහාරයට වැඩියහ. ඇයද දෙතිසක් ලේලීවරුන් කැඳවා නුඹලාගේ නිරපරාධී වූ සැමියෝ තමාගේ පෙර කරන ලද කර්මයක ප්‍රතිඵල ලැබූහ. තෙපි ශෝක නොකරවූ. රජු කෙරෙහිද සිත දූෂණය නො කරව් යයි අවවාද කළාය. රජුගේ වරපුරුෂයෝ ඒ කථාව අසා ගොස් ඔවුන්ගේ නිදොස් බව රජුට කීවාහුය. සංවේගයට පත්වූයේ ඇගේ නිවහනට අවුත් මල්ලිකාවද ඇගේ ලේලීවරුන්ද ක්‍ෂමා කරවා මල්ලිකාවට වරයක් දුන්නේය. ඇය ගත්තක් වේවායි කියා ඔහු ගිය කල්හි මතක බත දී නා රජු වෙත එළඹ දේවයන් වහන්ස, ඔබ විසින් මට වරක් දෙන ලදී. මට ද අතිකකින් වැඩක් නැත. දෙතිසක් වූ මගේ ලේලීවරුන්ගේද මගේද කුලගෙට යෑම අනුදනිවූ යි කීය. රජු පිළිගත්තේය. ඇය දෙතිසක් ලේලීවරුන් තමතමාගේ නිවෙස්වලට යවා තමා කුසිනාරා නගරයෙහි තමාගේ කුලගෙට ගියාය. රජු බන්ධුල සේනාපතියාගේ බෑණනුවන් වූ දීඝකාරායන නම් වූවහුට

සේනාපති තනතුර දුන්නේය. හෙනම මොහු විසින් මගේ මාමණ්ඩිය මරවන ලද්දේ යයි රජුගේ දෝෂයත් සිදුරක් සොයමින් හැසිරෙයි. රජු නිරපරාධී වූ බන්ධුල සෙනවියා මරවන ලද කල පටන් විපිළිසර වූයේ සිතෙහි සතුටක් නො ලබයි. රජසැප අනුභව නො කරයි. ශාස්තෘන් වහන්සේ ශාක්‍යයන්ගේ උලුම්ප නම් වූ නියම්ගම ඇසුරුකොට වාසය කරති. රජ එහි ගොස් ආරාමය නුදුරෙහි කඳවුරු බැඳ මහත් වූ පිරිවර සමග ශාස්තෘන් වහන්සේ වදින්නෙමිසි විහාරයට ගොස් රාජ්‍යත්වයේ උපකරණ පස දීස කාරායනට දී තනිවම ගඳකිළියට පිවිසියේය. සියල්ල ධම්මවේනිය සුත්‍රයෙහි ආ පරිදිම දතයුතුයි. ඔහු ගඳකිළියට පිවිසි කල්හි කාරායණ සෙනවියා ඒ රාජ උපකරණ ගෙන විදුඩභ කුමාරයා රජු බවට පත්කොට රජුට එක් අශ්වයෙකුද එක් උපස්ථායිකා ස්ත්‍රියකද නවතා සැවැත්නුවරට ගියේය. රජු ශාස්තෘන් වහන්සේ සමග ප්‍රියකථා කථාකර නික්මුනේ සේනාව නො දැක ඒ ස්ත්‍රිය විමසා ඒ පුවත අසා බැණනුවන් ගෙන අවුත් විදුඩභ ගන්නෙමිසි නගරයට යන්නේ නොකල්හි දොරටු වැසූ කල්හි නගරයට පැමිණ එක් ශාලාවක වැද හොවා වාතයෙන් හා අවුචෙන් ක්ලාන්ත වූයේ රාත්‍රියෙහි දී එහිම කඵරිය කෙළේය. රෑ පහන් වූ කල්හි දේවයන් වහන්ස, කොසොල්රජු අනාථ වූයේ යයි හඬන්නා වූ ඒ ස්ත්‍රියගේ ශබ්දය අසා රජුට දන්වූවාහු ය. හෙනම මියගිය රජුගේ ශරීරකෘත්‍යය මහත් වූ සත්කාර සහිතව කරවීය. විදුඩභ ද රාජ්‍යය ලැබ ඒ වෛරය සිහිකර සියළුම ශාක්‍යයන් මරන්නෙමිසි මහත් වූ සෙනග සමගින් නික්මුණි. ශාස්තෘන් වහන්සේ එදවස අඵයම් කාලයෙහි ලෝකය බලන සේක් නෑ සමූහයාගේ විනාශය දැක ඤාතීන්ට සංග්‍රහ කිරීමට වටනේයයි සිතා පෙරවරු කාලයෙහි පිණ්ඩපාතයෙහි හැසිරී පිණ්ඩපාතයෙන් ඉවත් වූයේ ගඳකිළියෙහි සිංහසෙය්‍යාව කර සවස් කාලයෙහි අහසින් අවුත් කිඹුල්වන සමීපයෙහි එක් මිශ්‍ර වූ පැහැයෙන් යුත් සෙවන ඇති ගසක් මුල හුන් සේක. ඉන් නුදුරෙහි විදුඩභගේ රාජ්‍ය සීමාවෙහි මහත් වූ ඝන සෙවන ඇති නුග ගසක් ඇත. විදුඩභ රජු ශාස්තෘන් වහන්සේ දැක උන්වහන්සේ වෙත එළඹ වැඳ ස්වාමීනි, කවර කරුණක් නිසා මෙබඳු උණුසුම් වේලාවෙහි මේ නන්පැහැ සෙවනැති ගසමුල හුන්නෙහුද? ස්වාමීනි, මේ ඝන වූ සෙවනැති නුග ගසමුල හිඳින්නහු යයි කියා, මහරජ, වේවා! ඤාතීන්ගේ සෙවනද සීතලයයි කී කල්හි නෑදයන්ගේ ආරක්‍ෂාව පිණිස ශාස්තෘන් වහන්සේ පැමිණියේ වන්නේයයි සිතා ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඳ සැවැත් නුවරටම පෙරළා ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේද අහසට පැන නැගී ජේතවනයටම වැඩී සේක. රජු ශාක්‍යයන්ගේ දෝෂය සිහිකොට

දෙවන වරටද තෙවන වරටද නික්මී එපරිද්දෙන්ම ශාස්තෘන් වහන්සේ දක පෙරළා පැමිණියේය. සිව්වන වාරයෙහි ඔහු නික්මුන කල්හි ශාක්‍යයන්ගේ පෙර කර්මය දක, ඔවුන් ගංගාවෙහි විස හෙළීමෙහි පාපකර්මයේ නොවැළැක්විය හැකි බව දැන සිව්වන වර නොගියේය. විඬුඩභ රජු කිරිබොන දරුවන් ආදී කොට සියළු ශාක්‍යයන් ඝාතනය කර බෙල්ලෙන් වැගිරුන ලෙයින් අසුන සෝදා පෙරළා ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ තෙවනවර යෑමෙන් පෙරළා අවුත් දෙවන දවස්හි පිඬු පිණිස හැසිරී නිමවන ලද බත් කිස ඇතිව ගඳකිළියෙහි විවේක ගන්නා කල්හි විවිධ දිශාවන්ගෙන් රැස්වූ හිඤ්ඤු දම්සභාවෙහි හිඳ ඇවැත්නි, ශාස්තෘන් වහන්සේ තමා දක්වා රජු නවත්වා නැයන් මරණ බියෙන් මීදවීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ නැයන්ට වැඩ පිණිස හැසිරුනේ යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ගුණ කථාව කථා කළාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවකින් හුන්නහුදැයි විමසා මෙනම් වූවක නැයි කී කල්හි මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ දැන්ම නැදැයන්ගේ වැඩ පිණිස හැසිරෙනුයේ නොවේ. පෙරද හැසුරුනේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු දසරාජ ධර්මයන් කඩ නොකොට දැනුම්ව රාජ්‍යය කරවන්නේ එක් දිනක් මෙසේ සිතීය. දඹද්වී තලයෙහි බොහෝ රජවරු බොහෝ ටැම් ඇති ප්‍රාසාදයන්හි වාසය කරති. එහෙයින් බොහෝ ටැම් ඇති ප්‍රාසාදයන් ඉදිකිරීම පුදුමයට කරුණු නොවේ. යම් හෙයකින් මම එක්ටැම් පහසක් ඉදිකරවන්නේ නම් යෙහෙකි. මෙසේ සියළු රජවරුන්ට ප්‍රධාන රජු වන්නෙමිසි. හෙතම වඩුවකු කැඳවා මට අභිශයින් දකුම්කළු වූ එක්ටැම් ගෙයක් කරවී යයි කීවේය. ඔවුහු මැනවයි පිළිගෙන වනයට පිවිස සෘජු වූ විශාල වූ එක්ටැම් පහසට සුදුසු බොහෝ ගස් දක මේ ගස් වෙයි. නමුදු මාර්ගය විෂම වේ. පහළට ගෙනයාමට නොහැකිය. රජුට කියන්නෙමු යයි සිතා එසේ කළාහුය. රජු යම්කිසි උපායකින් වහා පහළට ගෙන එවියයි කියා දේවයන් වහන්ස, කිසියම් උපායකින් නොහැකි යයි කී කල්හි එසේනම් මගේ උයනෙහි එක් ගසක් සොයා බලවී යයි කීවේය. වඩුවා උයනට ගොස් මනාව වැඩුනු සෘජු වූ ගම්නියම්ගම් විසින් පුදන ලද රජ ගෙදරිනුදු ලබන ලද පූජාවන් ඇති එක් මඟුල් සල්ලුකක් දක රජු සම්පයට ගොස් ඒ බව දැන්වූවේය. රජු උයනේ ගසක් නම් මට අයත් වූවෙකි. යව්. එය කපවී යයි

කීවේය. ඔවුහු මැනවයි පළිගෙන සුවඳ මල් ආදිය ගත් අත් ඇත්තෝ උයනට ගොස් ගස වෙත පසඟුල් දී නූලකින් වටකර මල්කෙමියක් බැඳ පහන් දල්වා පූජාවන් කර මෙයින් සත්වන දවසේ අවුත් ගස කපන්නෙමු. රජු කප්පවයි මේ ගසෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා අන්තැනක යේවා. අපගේ දෝෂයක් නැතැයි ඇස්සවුහ. ඉක්බිති එහි අධිගෘහිත දේවපුත්‍රයා ඒ වචනය අසා නිසැකයෙන්ම මේ වඩුවෝ මේ ගස කපන්නෝ ය. මගේ විමානය විනාශ වන්නේ ය. මගේ ජීවිතය ද විමානය කෙළවරකොට ඇත්තේමය. මේ ගස පිරිවරා සිටි තරුණ සල්ගස්වල උපන් මගේ ඤාති දෙවියන්ටද යම්සේ නැදෑයන්ගේ පෙළීමක් වේද එය විනාශයකි. මවිසින් ඔවුන්ට ජීවිත දානය දෙන්නට වටනේ යයි සිතා මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි දිව්‍යමය අලංකායන්ගෙන් සැරසුනේ රජුගේ සිරිගහන් ගැබට පිවිස සියළු ගැබ එකළකොට ඇදෙහි කොට්ටය තබන පැත්තෙහි හඬමින් සිටියේය. රජු එය දූක බියෙන් තැනි ගත්තේ ඔහු සමඟ කපා කරන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

කා කුං සුදෙධිහි වතෙථහි අසෙ වෙහාසයං ධීතා
තෙන ත්‍යාසසුනි වතතනනි - කුතො තං භයමාග තනනි

1. පිරිසිදු වස්ත්‍රයන්ගෙන් යුතු, අහසෙහි සිටින ඔබ කවරෙක්ද? ඔබ කුමක් හෙයින් කඳුළු වගුරුවයිද? ඔබ වෙත කවරෙකුගෙන් බිය පැමිණියෙහිද?

එහි කා කුං යනු යක්ෂ, නාග, සුපර්ණක, ශක්‍ර ආදීන් අතර ඔබ කවරෙක්දැයි විමසයි. වතෙථහි යනු මේ වචන මාත්‍රයකි. සියළුම දිව්‍යාභරණයන් සඳහාම කීවේය. අසෙ යනු ගැටීම් නැති අහසෙහි. වෙහාසයං යනු එයටම වෙනත් වචනයකි. කෙන ත්‍යාසසුනි යනු කවර කරුණකින් තොපගේ කඳුළු පවතින්ද. කුතො යනු නෑයන්ගෙන් වෙන්වීම ධන විනාශ ආදීන්ගේ කවරක් නිසා ඔබගේ භයමාගතං යනු බිය පැමිණියේ දැයි විමසයි.

ඒ අසා දෙවරජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

2. දේවයන් වහන්ස, ඔබගේම රාජ්‍යයෙහි වාසය කරන මා හදුසාල යයි දනිත්. (මිනිසුන්ගෙන්) පිදුම් ලද මට අවුරුදු සැටදහසක් ඉක්ම ගියේය.

3. මහරජතුමනි, නගරයන් ද ගෙවල් ද නොයෙක් ප්‍රාසාදයන් ද කරවන්නෝ මා ඉක්මවා නොසිතුවහ. (නොවෙහෙසුවහ) යම් සේ ඔවුහු මා පිදුවාහුද ඔබද එසේම පුදව යි.

එහි තීට්ඨනො යනු සියළු බරණැස් නුවර ඔබගේම යම් නියමිතම් වැසියන් විසින් ද ඔබ විසින් ද පුදනා ලද්දා වූ නිතර පූජා කටයුතු ද සත්කාර ද ලබන්නා වූ මේ උයනෙහි සිටින්නා වූ මට මෙතෙක් කාලයක් ගියේයයි දක්වයි. නගරානී යනු නගරයෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු. අගාරෙ ව යනු බිම පිහිටි ගෙවල්. දිසමපති දිශාවන්ට අධිපති වූ මහරජතුමනි. න මනෙත යනු ඔවුහු නුවර ප්‍රතිසංස්කරණය කරන්නා වූ මේ නගරයෙහි විසූ පැරණි රජවරු නාතිමඤ්ඤිංසු නො ඉක්මවූහ. නොපෙලූහ. මා වසන්නා වූ ගස කපා තමාගේ කටයුතු නො කළහ. මට සත්කාරම කළාහුය යි කීවේය. යථෙව යනු එහෙයින් යම් පරිද්දකින් පැරණි රජවරු මා පිදුවාහුද එකෙකුද මේ ගස නො කැප්පවීය. ඔබද එසේම මට පූජා කරව. මගේ ගස නො කපහි යි.

අනතුරුව රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

4. ඔබගේ ගස කදින් මහත් වූයේය. ඇතිවූ තැන් පටන් ආරෝහ ප රිනාහ බව නිසා දකුම්කළු වෙහිය. ඔබගේ මේ ගස වැනි වෙන ගසක් නොදකිමි.

5. දේවතාවනි, මම සිත්කළු එක්වැම් පහයක් කරවන්නෙමි. ඔබ එහි පමුණුවන්නෙමි. තොප එහි බොහෝකල් ජීවත් වන්නෙහිය.

එහි කායන යනු ප්‍රමාණයෙන්. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ප්‍රමාණයෙන් ඔබගේ ඒ ගස මෙන් තර වූ මහත් වූ අන් ගසක් නොදකිමි. ඒ ගසම ආරෝහ පරිනාහ බැවින්ද මනාව හටගත් බැවින්ද මනාව පිහිටි සෘජුබව නිසාද වැඩුන තැන් පටන් දකුම්කළුය. ඉතා දර්ශනීයය. එක්වැම් පහයට සුදුසුයයි. පාසාදං යනුයි. එහෙයින් එය කප්පවා මම ප්‍රාසාදයක් කරන්නෙමිමය. තප්පං යනු යහළු දෙවරපුනි, මම ඔබව ඒ ප්‍රාසාදය වෙත පමුණුවන්නෙමි. ඒ ඔබ මා සමඟ එක්ව වසන්නේ උසස් සුවද මල් ආදිය ලබන්නේ සත්කාරයට පාත්‍ර වූයේ සැපසේ ජීවත් වෙහි. වාසස්ථානයක් නොමැති හෙයින් මගේ වැනසීම වන්නේ යයි නොසිතුව. ඔබගේ ජීවිත දිගුකලක් පැවතීම වන්නේයයි.

ඒ අසා දෙවරපු ගාථා දෙකක් කීවේය.

6. මගේ ශරීරය හා බැඳුන හදදසාල ගස සමග මගේ නැසීම පැතීමේ සිත ඔබට උපන්නේය. මා කඩ කඩ වශයෙන් වෙන්කොට කපා පීඩාවට පත්කරවු.

7. (ගසෙහි) අගද කපා මැදද කපා පසුව මුල සිඳිවු. මෙසේ සිඳිනු ලබන්නා වූ මට මරණය දුකක් නො වන්නේය.

එහි එවං චිත්තං උද්දාදි යනු ඉදින් මෙවැනි සිතක් ඔබට උපන්නේය. සර්වරෙන චිතා භාවො යනු ඉදින් ඔබ විසින් මගේ සිරුර හා සමාන වූ හදදසාල ගස සමග මගේ විනාශය පනන ලදී. පුපු සො යනු ඉක්බිති ඔහු නොයෙක් අයුරින්. විකතෙතඛා සිද. බණ්ඩසො යනු කඩ කඩ කොට පීඩාවට පත් කරවී. අගෙගවා යනු පීඩාවට පත් කරන්නේ පළමුව අගෙහිද අනතුරුව මැදද සිද සියල්ලට පසුව මුල සිඳිවු. මෙසේ සිඳිනු ලබන මට මරණය දුකක් නො වන්නේය. කඩින් කඩ කැපීම සැපයක් වන්නේයයි ඉල්වයි.

ඉක්බිති රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

8. දිවි ඇති කල්හි යම්සේ අත්පා ද, කන් නාසා ද සිඳින්නේද ඉන්පසුව හිස සිඳින්නේද ඒ මරණය දුකක් වන්නේය.

9. වනස්පති වූ හදදසාල ගස කඩ කඩ කොට කැපීම සැපයක්ද? කවර හේතුවක් නිසා කඩ කඩ කොට කැපීම කැමති වන්නෙහිද?

එහි හත්පාදං යනු අත්ද, පාදයන්ද තං දුකඛං යනු මෙසේ පිළිවෙළින් සිඳින්නා වූ සොරාට ඒ මරණ දුක වන්නේය. සුඛං නො යනු යහළු හදදසාලය, වරදට පත් සොරු සැපසේ මැරෙනු කැමැත්තෝ හිස සිඳීම ඉල්වත්. කඩ කඩ කොට කැපීම නොඉල්වත්. ඔබ මෙසේ සිඳීම යදිහි. එහෙයින් ඔබ විමසමි. සුඛං නු බණ්ඩසො ජනනං යයි. කීං හේතු යනු කඩ කඩ කොට සිඳීම නම් සැපයක් නොවේ. මෙහි කරුණකින් විස යුතුයයි එය විමසන්නේ මෙසේ කීය.

ඉක්බිති ඔහුට කියන්නා වූ හදදසාල ගාථා දෙකක් කීවේය.

10. මහරජ, හේතුව කරුණු සහිත වේ. යම් හේතුවක් නිසා කඩ කඩ කොට සිඳීම කැමති වෙමිද මා කියන ඒ හේතුව අසව.

11. මගේ සම්පයෙහි මගේ රැකවරණය ලද එහෙයින්ම සුවසේ වැඩුන මගේ ඥාතීහු වෙති. මම ඔවුන්ද හිංසාවට ලක් කරන්නෙමි නම් අන්‍යයන්ට දුක් ඇති කිරීමකි.

එහි හේතුං ධම්මපසංහිතං යනු මහරජතුමනි, යම් හේතුවක් වේද එය ඊටම සුදුසු කරුණු මත වේ. හේතුවට සුදුසු නොවන කරුණක් නිසා නොවේ. හේතුව අරමුණුකොට බණ්ඩසො ජීනන මිවණාමි යි කීවෙමි. එය යොමුකරන ලද කන් ඇතිව අසව යන අර්ථයි. ඥාතී මෙ යනු මගේ හද්දසාල ගසේ ඡායාවෙහි සුවසේ වැඩුනා වූ. මම පසෙස - මා සම්පයෙහි තරුණ සල් ගස්වල අධිගෘහිත වූ, මා විසින් සුළඟින් ආරක්‍ෂා කරන ලද නිවාතජා - මගේ නෑදෑ වූ දේව සමූහයා ඇත. පැතුරුණු අතුපතර ඇති මා මුලින් සිදු හෙලන්නේ ඔවුන් හිංසාවට පත් කරන්නේය. නැසුන විමත් ඇත්තවුන් බවට පත් කරන්නේ විනාශ කරන්නේය යන අර්ථයි. පරෙසං අසුබොවිතං යනු මෙසේ ඇති කල්හි මවිසින් ඒ අන්‍ය වූ නෑ දේව සමූහයාට දුකක් රැස් කළේ වර්ධනය කළේ වෙයි. මම ඔවුන්ට දුක් කැමති වන්නේ නොවෙමි. එහෙයින් හද්දසාල ගස කඩ කඩ කොට සිඳීම කැමති වෙමියි මේ මෙහි අදහසයි.

රජු ඒ අසා මේ දේවපුත්‍රයා ඒකාන්තයෙන්ම දූහැමි වූවෙකි. තමාගේ විමානය විනාශ විමෙනුදු ඥාතීන්ට වැඩදායී වූ හැසිරීමක හැසිරෙයි. මොහුට අහස දෙමියි සතුටු වී අවසාන ගාථාව කීවේය.

12. වනස්පතියෙකු වූ හද්දසාලය, සිතිය යුත්තක්ම සිතුවෙහිය. නෑදෑයන්ට යහපත කැමැත්තෙහිය. යහළුව, ඔබට අහස දෙමි යි.

එහි වෙනබරුපං වෙනෙසි යනු යහළු හද්දසාලය, ඥාතීන් කෙරෙහි මොලොක් සිත් ඇති හෙයින් සිතන්නේ සිතිය යුත්තක්ම සිතුවෙහිය. ජෙදසස රූපං ජෙදෙසි යනුවෙන්ද පෙළ වෙයි. එහි අර්ථය කඩ කඩ වශයෙන් සිඳීම කැමති වන්නේ සිඳිය යුත්තම සිදුවිය යනුයි. අහයං යනු යහළුව, ඔබගේ මේ ගුණයෙහි පැහැදී අහස දෙමි. මට ප්‍රාසාදයෙන් වැඩක් නැත. මම ඒ ගස නොසිඳුවන්නෙමි. යව නෑදෑ සමූහයා පිරිවරන ලද්දේ සත්කාරයන් හා ගරු කිරීම් කරන ලද්දේ සැපසේ ජීවත් වේවායි කීවේය.

දේවරජු රජුට ධර්මය දේශනාකර ගියේය. රජු ඔහුගේ අවවාදයෙහි සිට දානාදී පිංකම් කර දෙවිලොව පිරවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ මෙසේ පෙරද ඤාතීන්ට වැඩදායී හැසිරීමෙහි හැසිරෙයි යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු ආනන්ද තෙර වීය. තරුණ සල්ගස්වල උපන් දෙවියෝ බුද්ධ පිරිස වූහ. හද්දසාල දෙවරජු මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

12-3

සමුද්ද වාණිජ ජාතකය

කසනහි වපනහි තෙ ජනා යන මේ ගඟාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් දෙවිදන් තෙරුන්ගේ පන්සියයක් කුලයන් ගෙන නිරයෙහි පිවිසි බව අරභයා දේශනා කළ සේක. හෙතෙම අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා (ඔහුගේ) පිරිස ගෙන ගියකල්හි ශෝකය දරන්නට නොහැකි වන්නේ උණු ලේ මුවින් නික්මුණ කල්හි දැඩි ලෙස රෝගයන්ගෙන් පීඩාවට පත්වූයේ, තථාගතයන් වහන්සේගේ ගුණයන් සිහිකර මම නවමසක් තථාගතයන් වහන්සේට නපුරක් සිතුවෙමි. ශාස්තෘන් වහන්සේ මා කෙරෙහි පවිටු සිතක් නම් නැත. අසුමහා ස්ථවිරයන් වහන්සේලාගේ ද මා කෙරෙහි වෛරයක් නැත. මා විසින් කළ කර්මයන් නිසා මම ම දූන් අනාථ වූයේ වෙමි. ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් හරනා ලද්දේ වෙමි. මහා ස්ථවිරයන් විසින් ද ඤාති උතුමන් විසින් ද රාහුල තෙරුන් විසින් ද ශාකා රාජකුලිකයන් විසින් ද හරනා ලද්දේ වෙමි. ගොස් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෂමා කරවන්නෙමිසි පිරිසට සළකුණක් දී ඇද සමගම ගෙන්වා රාත්‍රියට රාත්‍රියට යන්නේ කොසොල් නගරයට පැමිණියේය. ආනන්ද තෙරණුවෝ, ස්වාමීනි, දෙවිදන් ඔබ වහන්සේ කෂමා කරන්නට එයි යයි ශාස්තෘන් වහන්සේට දන්වූහ. ආනන්දය, දෙවිදන් මගේ දැකීම නොලබන්නේ යයි වදාළහ. ඉක්බිති ඔහු සැවැත්තුවරට පැමිණි කල්හි නැවත තෙරහු දන්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේම වදාළ සේක. ජේතවන දොරටුවෙහි ජේතවන පොකුණ සමීපයට පැමිණියා වූ ඔහුගේ පව මස්තකප්‍රාප්ත විය. සිරුරෙහි දහඩිය උපන්නේ ය. ස්නානය කර ජලය බොනු කැමති වී ඇවැත්නි, ඇදෙන් බස්වවු. පැන් බොන්නෙමිසි

කීවේය. ඔහු ඇදින් බස්සවා පොළොවෙහි තැබූ පමණින්ම සිතෙහි අස්වැසිල්ලක් නො ලද කල්හිම මහපොළොව විවර විය. එකෙණෙහිම අවිච්ඡේදන ගිනිදූල් නැගී ඔහුව වටකෙළේය. ඔහු මගේ පව මස්තකප්‍රාප්ත වූයේ යයි තථාගතයන් වහන්සේගේ ගුණ සිහිකර -

ශ්‍රේෂ්ඨ පුද්ගලයෙකු වූ, දෙවියන්ට දෙවි වූ, පුරුෂයන් දමනය කිරීමෙහි නිරත වූ, සර්වඥ වූ සිය ගණනක් ශුභ ලක්ෂණයන්ගෙන් හෙබි, ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ඇටවලින් සිට දිවිහිමියෙන් සරණ යමියි.

මේ ගාථාවෙන් (බුදු) සරණයෙහි පිහිටන්නේම අවිච්ඡේදන පිහිටකොට ඇත්තේ විය. ඔහුට පන්සියයක් උපස්ථායක කුලයෝ වූහ. ඒවාද ඔහු පාසමික වී දසබලධාරීන් වහන්සේට ගරහා අපහාස කර අවිච්ඡේදන උපන්නේය. මෙසේ හෙතෙම පන්සියයක් කුලයන් ගෙන අවිච්ඡේදන පිහිටියේය. ඉක්බිති එක් දවසක් දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, දෙව්දත් තෙමේ පව්වු වූවෙකි. ලාභයෙහි ගිජුවීම නිසා සම්මා සම්බුදු රජාණන් කෙරෙහි නොතැත්ති කෝප බැඳ අනාගතයෙහි වන්නා වූ බිය නොදැක පන්සියයක් කුලයක් සමග අවිච්ඡේදන පිහිටකොට වූයේ යයි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් හුන්හාහුදුයි විමසා මෙනම් වූවකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, දෙව්දත් තෙමේ ලාභ සත්කාරයන්හි ගිජුවී අනාගත බිය නොබැලූවෙහි දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද අනාගත බිය නොබලා වර්තමානයෙහි සැප පිළිබඳව ගිජුකමින් පිරිස සමග මහා විනාශයකට පැමිණියේයයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍ය කරවන කල්හි බරණැස් නුදුරෙහි කුලයන් (පවුල්) දහසකට වාසස්ථාන වූ මහාවඩුගමක් විය. එහි වඩුවෝ තොපට ඇඳක් කරන්නෙමු. පුටුවක් කරන්නෙමු. ගෙයක් කරන්නෙමු යි මිනිසුන් වෙතින් බොහෝ ණය ගෙන කිසිවක් කරන්නට නොහැකි වූවාහුය. මිනිස්සු දුටු දුටු වඩුවන්ට වෝදනා කරත්. හිරිහැරයට පත් කරත්. ඔවුහු ණය දුන්නවුන් විසින් උපද්‍රවයට පත්වූවාහු ගමෙහි වසන්නට නොහැකි වූවාහු වෙතත් දේශයකට ගොස් යම්කිසි තැනක වසන්නෙමු යයි වනයට පිවිස ගස් කපා මහත් වූ නැවක් බැඳ ගංගාවට බස්සවා ගෙනවුත් ගමෙන් එක් ගවු අඩ යොදුන් පමණ තැන තබා

මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි ගමට අවුත් අඹුදරුවන් ගෙන නැව තිබූ තැනට ගොස් ඒ නැවට නැග ක්‍රමයෙන් මහමුහුදට පිවිස සුළං බලයෙන් හැසිරෙන්නාහු මුහුද මැද එක් දිවයිනකට පැමිණියාහුය.

ඒ දිවයිනෙහි ස්වයංජාත හැල්-උක්දඬු කෙසෙල් අඹ දඹ කොස් පොල් ආදී වූ විවිධ ලොකු කුඩා ගෙඩි ඇත. බිඳුන නැව ඇති එක්තරා පුරුෂයෙක් පළමුව ඒ දිවයිනට පැමිණ හැල්බත් අනුභව කරන්නේ උක්දඬු ආදිය කන්නේ එහි වාසය කරයි. මහත් වූ සිරුර ඇත්තේ නග්න වූයේ මොනවට වැඩුන කෙස්ඊවුල් ඇත්තේය. වෙළෙන්දෝ සිතුවාහුය. ඉදින් මේ දිවයින රකුසන් අරක් ගත්තේ වන්නේ නම් සියල්ලෝම විනාශයට පැමිණෙන්නෙමු. පළමුකොට එය පරීක්ෂා කරන්නෙමු යි.

ඉක්බිති දක්ෂ වූ බලවත් වූ පස්වැදෑරුම් සන්නද්ධ වූ පුරුෂයෝ සත්දෙනෙක් නැවෙන් බැස දිවයින පරීක්ෂා කළාහුය. එකෙනෙහි අනුභව කරන ලද උදේ ආහාරය ඇති පුරුෂයා උක්පැණි පානයකොට සුවපත් වූයේ සිත්කළු පෙදෙසක රිදී පටක් හා සමාන වැලිතලාවෙහි සිසිල් සෙවනෙහි උඩුකුරුව වැදගෙව. "දඹදිව වැස්සෝ සී සාන්තාහු වපුරන්නාහු මෙබඳු සැපක් නො ලබත්. දඹදිවටත් වඩා මම මේ දිවයිනම උතුම්" යයි ගායනා කරන්නේ ප්‍රීතිවාක්‍යයක් ප්‍රකාශ කළේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ හික්කුන් අමතා මහණෙනි, ඒ පුරුෂයා මේ ප්‍රීති වාක්‍යය ප්‍රකාශ කළේයයි දැක්වන සේක් පළමුවන ගාථාව දේශනා කළ සේක.

කසනති වපනති තෙ ජනා
මනුජා කමම එලූප ජීවිනො
නයිමසස දීපකසස භාගිනො
ජමබුදීපා ඉධමෙව නො වරනති

1. (දඹදිව වසන) ඒ ජනයෝ සී සාති. වපුරති. කර්මානුරූපව ජීවත්වන මිනිස්සු මේ දිවයිනෙහි සැපතට කොටස්කරුවෝ නො වෙති. අපට දඹදිවට වඩා මේ දූපත වටනේය යි.

එහි තෙ යනු දඹදිව වැසි ජනයෝ කමම එලූපජීවිනො යනු නොයෙක් කර්මයන්ගේ විපාක අනුව ජීවත්වන සත්ත්වයෝ.

ඉක්බිති එම දිවයින පරීක්ෂා කරන්නා වූ පුරුෂයෝ ඔහුගේ ගිතයෙහි ශබ්දය අසා මිනිස් ශබ්දයක් මෙන් ඇසේ. එය (කුමක්දයි) දැන ගත්තෙමුයි ශබ්දය අනුව ගොස් ඒ පුරුෂයා දෑක යක්ෂයකු වන්නේයයි බියට පත්වූවාහු හිවලින් සන්තද්ධ වූවාහුය. ඔහු ද ඔවුන් දෑක තමාගේ මරණ බියෙන් ස්වාමීනි, මම යක්ෂයෙක් නොවෙමි. පුරුෂයෙක් වෙමි. මට ජීවිතදානය දෙව් යයි ඉල්ලන්නේ පුරුෂයෝ නම් තොප මෙන් නග්න නො වෙතියි කී කල්හි නැවත නැවත ඉල්ලා මිනිස් බව හැගවීය.

ඔවුහු ඔහු වෙත එළඹ සිහිකටයුතු කථා කර ඔහු එහි පැමිණි ආකාරය විමසූහ. හෙතෙමේද ඔවුන්ට සත්‍යය ප්‍රකාශ කර තෙපි තමාගේ පිං මහිමයෙන් මෙහි පැමිණියෝය. මේ එක්තරා උතුම් දිවයිනකි. මෙහි ආයුධවලින් කර්මාන්තකර ජීවත් නො වෙති. මෙහි ස්වයංජාත හැල්වලද උක් ආදීන්ගේද කෙළවරක් නැතැයිද උකටලී නොවී වසව් යයිද කීවේය. මෙහි වසන්නා වූ අපට අන් උවදුරක් නැතැයිද අන් බියක් මෙහි නැතැයිද, මේ දිවයින අමනුෂ්‍යයන් අරක්ගත් එකකි. අමනුෂ්‍යයෝ තොපගේ මළමුත්‍ර පහ කිරීම් දෑක කිපෙන්නාහුය. එහෙයින් එය කරන්නාහු වැලි ඉවත්කොට වැලිවලින් වසවු. මෙහි මෙපමණක් බිය වේ. අනිකක් නැත. නිතර අප්‍රමාද වච්ච යයි ඔවුහු එහි වාසය කිරීමට එළඹුනාහුය.

ඒ කුල දහසෙහි පන්සියයක් පන්සියයක් කුලයන්ට ප්‍රධාන වූ වඩුවෝ දෙදෙනෙක් වූහ. ඔවුන් අතර එකෙක් රසයට ගිවු වූ අඥානයෙන් විය. එකෙක් රසයන්හි නොඇළුනු පණ්ඩිතයෙක් විය. මෑත කාලයෙහි ඒ සියල්ලෝම එහි සුවසේ වසන්නාහු මහත් වූ ශරීර ඇත්තෝ වී සිතුවාහුය. අපි සූරාව බොහෝ කලකින් නොබිවමෝ වෙමු. උක්පැණියෙන් මෙර සකස් කර බොන්නෙමුයි ඔවුහු මෙර සකස් කරවා පානය කර මත්වීම නිසා ගායනා කරන්නාහු නටන්නාහු, ක්‍රීඩා කරන්නාහු (එමෙන්ම) ප්‍රමාද වූවාහු ඒ ඒ තන්හි මළමුත්‍රා කොට නොවසා දිවයින පිළිකුල් කටයුතු අප්‍රිය වුවක් කළාහුය.

දෙවියෝ මොවුහු අපගේ කෙළිමඬුල්ල පිළිකුල් වුවක් කරත් යයි කිපී මුහුදු ගොඩ ගල්වා දිවයින සේදීම කරන්නෙමුයි සාකච්ඡා කර මේ අව පක්ෂයයි. අද අපගේ සමාගමයද නැසුනේය. දන් මෙයින් පසළොස්වන දිනයෙහි පුර පසළොස්වක දිනයෙහි සඳ උදාවූ වේලාවෙහි මුහුදු උපුටා මේ සියල්ලන්ම නසන්නෙමුයි දවස (කීරණය කොට) තැබුවාහුය.

ඉක්බිති ඔවුන් අතර එක් දැහැමි දේවපුත්‍රයෙක් මොවුහු මා දකිද්දීම නොනැසෙත්වායි අනුකම්පාවෙන් ඔවුන් රාත්‍රී ආහාරය අනුභව කොට ගෙදොරෙහි සුව කථාවෙහි හුන්කල්හි සියළු ආහරණයන්ගෙන් සැරසුනේ සියළු දිවයින ඒකාලෝක කර උතුරු දිසාවෙහි අහසේ සිට එම්බා වඩුවනි, දෙවියෝ තොපට කිපුණාහුය. මෙතන්හි නො වසවු. මින් අඩමසක් ඇවෑමෙන් දෙවියෝ මුහුද උපුටා තොපි සියල්ලන්ම නසන්නාහුය. නික්මී පලා යවු යයි දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. (මෙතැන් පටන්) වන්දනා පසළොස් රැයක් ඉක්ම ගියකල්හි මහමුහුදේ රළ වේගය මහත් වන්නේය. මේ මහා දිවයින යටවන කල්හි තොප නොනසීවා! වෙනත් ආරක්‍ෂා ස්ථානයකට යවු යි.

එහි උපලාපයං යනු මේ දිවයින යට කරනුයේ වසාගෙන පැතිරෙනුයේ අහිභවනය කරන්නේය. මා වොවධි යනු ඒ සයුරු රළ වේගය තෙපි නොනසාවා.

හෙතම මෙසේ අවවාද දී තමාගේ වාසස්ථානයටම ගියේය. ඔහු ගියකල්හි අන්‍ය වූ සාහසික කර්තව්‍ය දේව පුත්‍රයෙක් මොවුහු මොහුගේ වචනය ගෙන පලා යන්නාහු නම් මම ඔවුන්ගේ ගමන වළකා මේ සියල්ලන්ම මහා විනාශයකට පමුණුවන්නෙමි යි සිතා දිව්‍යමය අලංකාරයෙන් සැරසුනේ සියළු ගම ඒකාලෝක කරමින් අවුත් දකුණු දිශාවෙහි ආකාශයෙහි සිට එක් දිව්‍ය පුත්‍රයෙක් මෙහි පැමිණියේද නැත්දැයි විමසා ආවේයයි කී කල්හි ඔහු තොපට කුමක් කීවෙහිදැයි කියා ස්වාමීනි, මෙනම් වූවක් යයි කී කල්හි ඔහු තොපගේ මෙහි වාසය කිරීම නොකැමති වෙයි. කෝපයෙන් කියවයි. තෙපි අන්තැනක නොගොස් මෙහිම වසවු යයි කියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

3. කිසිකලෙකත් මේ සයුරේ ජලවේගය මේ මහත් දිවයින නොඋපුටන්නේය. (යට නොකරයි) බොහෝ නිමිතිවලින් මා එය දක්නා ලදිමි. බිය නොවවු. කුමකට ශෝක කරවුද? සතුටුවිය යුත්තාහ.

4. බොහෝ කෑ යුතු දේද, බොහෝ ආහාරපානද ඇති මේ දිවයින ලබන ලද සම්පත් ඇති වාසස්ථානයකි. තොපට කිසිදු බියක් නොදකිමි. පුතුන්ගේ පුතුන් සමඟද සතුටුවිය යුත්තාහ.

එහි න ජාතයං යන න ජාතූ+අයං යනුවෙන් විසන්ධි වේ කිසිකලෙකක් මේ සයුර. මා හෙළ යනු බිය නොවවු. පමොද ප්‍රවේනා යනු ප්‍රමුදිත වුවෝ. සතුටට සොම්නසට පත්වුවෝ වවු. ආප්‍රතන ප්‍රතෙහි යනු යම්තාක් පුත්‍රයන්ගේ පුත්‍රයන් සමගද සතුටු වවු. නොපට මෙහි බියක් නැතැයි.

හෙනම මෙසේ මේ ගාථා දෙකින් අස්වසා ගියේය. ඔහු ගියකල්හි දැනුම් දිව්‍යපුත්‍රයාගේ වචනය නොගෙන අඥාන වඩුවා (කියන්නේ) පිංචතුනි, මගේ වචනය අසත්වායි සෙසු වඩුවන් අමතා පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. දකුණු දෙස සිට යම් මේ දෙවියෙක් ආරක්‍ෂා සහිතයයි ප්‍රකාශ කෙරෙද ඔහුගේ වචනය සත්‍යය වේ. උතුරු දෙසෙහි සිටි දෙවියා බිය-නිර්භය බව නොදනී බිය නො වවු. කුමක් හෙයින් ශෝක කරවුද? සතුටුවිය යුත්තාව.

එහි දකබිණසසං යනු දකුණෙහි. දකබිණායං යන මෙයද පෙළ වේ.

ඒ අසා රසයෙහි ගිජු වූ පන්සියයක් වඩුවෝ අඥානයාගේ වචනය පිළිගත්තාහුය. අන්‍ය වූ පණ්ඩිත වඩුවා ඒ වචනය නොගෙන ඒ වඩුවන් අමතා ගාථා සතරක් කීවේය.

6. යම් සේ මේ යක්‍ෂයෝ එකිනෙකාට විරුද්ධ අදහස් ප්‍රකාශ කරත්. එකෙක් බිය සහිතයයි කියයි. එකෙක් ආරක්‍ෂා සහිතයයි කියයි. බලව. එනිසා මාගේ වචනය අසවු. සියල්ලන්ම වහා නො නැසෙමු.

7. සියළුදෙනා එකතුව සියළු යනෙත්‍රුපකරණ සහිත ශක්තිමත් ගැඹුරැති නැවක් සදමු. ඉදින් මේ දකුණුදිග දෙවියා සත්‍යයක් කීවේද, මේ උතුරුදිග දෙවියා බොරුවක් කියයි.

8. ඒ ප්‍රකාශය අපට අවැඩ පිණිස වන්නේය. මේ දිවයින අත් නො හරිමු. ඉදින් උතුරුදිග දෙවියා ඇත්තක් කීවේද මේ දකුණුදිග දෙවියා බොරුවක් කියයි.

9. අපි සියල්ලෝම ඒ නැවට නැගී මෙසේ සැපසේ පරතෙරට තරණය කරමු. ඒකාන්තයෙන් පළමුදෙවියා විසින් කියන ලද්ද දැඩිව

ගැනීමක් නැත. දෙවැන්නා කී දෙයද ඉන්ද්‍රිය විෂය වූවක් ලෙස ගැනීමක්ද නැත. මෙලොව යමෙක් විමසා මැද ගනීද ඒ මිනිසා ඒකාන්තයෙන් උසස් තැනට පැමිණෙයි.

එහි විපපවදනනි යනු එකිනෙකා විරුද්ධව කියත්. ලහුං යනු පළමුවැන්නාගේ අරුත් දැක්වීමයි. ද්‍රොණීං යනු ගැඹුරු මහනැවක්. සබ්බයනතුපපනතං යනු සියළු රිටිපලු ආදී යන්ත්‍රයන්ගෙන් යුක්ත වූ. සා වෙව නො හොති ආපදඤ්ඤා යනු අපගේ ඒ නැව පසුවද උපන් විපත්තින් සඳහා වැඩදායී වන්නීය. මේ දිවයිනද අත් නොහරින්නෙමු. තාරෙමු තරණය කරන්නෙමු. න වෙ සුගණතං යනු ඒකාන්තයෙන් සුවසේ නොගත යුතුය. සෙට්ඨං උතුම්. එසේම සත්‍ය වූ. කණිට්ඨං යනු පළමු වචනය උපමාකොට පසුව කී වචනය කණිටු නම් වේ. මෙහිද නවෙ සුගණතං (දැඩිව නොගත යුතුය) යන්න අනුව පවතීමය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. එම්බා වඩුවෙනි, යම් කිසිවෙකු විසින් පළමුව කියන ලද වචනයක් වේද එයම උසස්ය. ඇති පරිදිම වුවකි. සත්‍යයයි මනාව නොගත යුතුයි. නොගත යුතුමය. යම්සේ ඒ කණිට්ඨං පසුව කී වචනයද මෙයම සත්‍යයයි නොගත යුතුය. යමක් ඇසීමට ගොදුරුවන දෙය ඉදුරන්ට විෂය වූයේද ඒ ඉන්ද්‍රිය විෂය වූ දෙය ගෙන මෙහි පණ්ඩිත පුරුෂයා පළමු වුවද පසුව වූවදැයි පවිච්චයා සොයා තීරණය කර පරීක්ෂා කොට මැද ගනී. යමක් ඇති පරිදි වේද සත්‍යය ස්වභාවය වීද එයම ප්‍රත්‍යක්ෂය කර ගනී. ස වෙ නරො සෙට්ඨ මුපෙති යානං යනු ඒ පුරුෂයා උතුම් තැනට පැමිණෙයි. එළඹෙයි. විදී. ලබයි යනුයි.

හෙතෙම මෙසේද කියා නැවත කීවේය. එම්බා පින්වන්නි, අපි දිව්‍ය පුත්‍රයන් දෙදෙනාගේම වචනය කරන්නෙමු. පළමුකොට නැව සාදමු. අනතුරුව ඉදින් පළමු දේවතාවාගේ වචනය ඇත්ත වන්නේද එයට නැග පලා යන්නෙමු. ඉක්බිති අනිකාගේ වචනය සත්‍ය වන්නේද නැව පසෙක තබා මෙහිම වසන්නෙමු යි. මෙසේ කී කල්හි අඥාන වඩුවා එම්බා පිංචත, පැන් තලියෙහි කිඹුලා දකින්නෙහිද? ඉතා දීර්ඝ ලෙස හිඳගත්තේ වෙහිය. පළමු දිව්‍ය පුත්‍රයා අප කෙරෙහි ක්‍රෝධයෙන් කීවේය. දෙවැන්නා ස්තේභයෙන් කීවේය. මේ මෙබඳු උතුම් දිවයිනක් අත්හැර කොහි යන්නෙමුද. ඉදින් නුඹ යනු කැමැත්තේ නම් ඔබගේ පිරිස ගෙන නැවක් කරව. අපට නැවෙකින් වැඩක් නැතැයි කීවේය.

පණ්ඩිත තෙමේ තමාගේ පිරිස ගෙන නැවක් සාදවා සියළු උපකරණ එහි පටවා පිරිස සහිත වූයේ නැවෙහි සිටියේය. අනතුරුව පුත් පසලොස්වක දිනයෙහි සඳු උදාවන වේලාවෙහි මුහුදෙන් රළ නැගී දණක් පමණ වී දිවයින සෝදා ගියාය. පණ්ඩිත තෙමේ මුහුදු ගොඩගලන බව දැන නැව පිටත් කර හැරියේය. එක් පක්ෂයකට අයත් පන්සියයක් පවුල්වල අඥාන වඩුවෝ දියැලී දිවයින සේදීම පිණිස පැමිණියෝය. එය මෙපමණයයි කියමින් සිටියාහුය. අනතුරුව මුහුදුරළ තුනටිය පමණද පුරුෂයෙකු පමණද තල්ගසක් පමණද තල්ගස් සතක් පමණද දිවයින් උසුලන්නී පැමිණියාය. පණ්ඩිතයා උපායයෙහි දක්ෂ බැවින් රසයෙහි නොඇලුනේ සැප සේ ගියේය. අඥාන වඩුවා රස ලෝභයෙන් අනාගත බිය නොදැක පන්සියයක් පවුල් සමග විනාශයට පැමිණියේය. මෙයින් මත්තේ ඒ කරුණ දක්වන්නා වූ අනුශාසනා සහිත වූ බුද්ධගාමා තුනක් වේ.

10. මුහුදු මැද ඒ වෙළෙන්දෝ යම් සේ සිය කාර්යය නිසා සැපතට පැමිණියෝද? ඒ නුවණැති තැනැත්තා අනාගත අභිවාද්ධිය වටහාගෙන එය මදකුඳු ඉක්මවා නොයයි...

11. යම්සේ ඒ මිනිස්සු මුහුදු මැදදී ගිලෙන්ද එසේ මෝහය නිසා රසයෙහි ගිජු වූ මෝඩයෝ අනාගතයෙහි අභිවාද්ධිය වටහා නොගෙන අභිවාද්ධිදායක කරුණක් පැමිණි කල්හි එහි ගිලෙන්. (පිහිටක් නොලබති.)

12. අනාගත යහපත සඳහා වූ කටයුතු කරවූ. කළයුතු අවස්ථාවෙහි ඒ කටයුත්ත නොනසව. එළඹී කටයුත්ත කරන්නා වූ එවැනි තැනැත්තා කටයුතු කළයුතු අවස්ථාවෙහි එම කටයුත්ත (විසින්) පීඩාවට පත් නො කරන්නේ ය.

එහි සකමමනා යනු ඉදිරියෙහිදී වන්නා වූ බිය දැක පළමුව කරන ලද තමාගේ කාර්යය නිසා, සොඤ්චි වහිංසු යනු සුවසේ ගියාහුය. වාණිජා යනු මුහුදෙහි හැසිරෙන හෙයින් වඩුවෝම කියන ලදහ. පටිච්ඡක්ඛියානා යනු මහණෙහි, මෙසේ පළමුව කළයුතු නො ආවා වූ ප්‍රයෝජනය වටහාගෙන මෙලොව බොහෝ නුවණැති කුලපුත්‍රයා ස්වල්ප වූද තමාගේ අභිවාද්ධිය ඉක්මවා නොයයි. නොනස්වයි යන අර්ථයි. අපපටිච්ඡක්ඛණ්ණ යනු අබෝධ නොකර යන අර්ථයි. පළමුව කළයුත්ත නොකර යන

අර්ථයි. පච්චුප්පනෙන යනු යම්කලෙක නො ආවා වූ ප්‍රයෝජනය උපදෙන්නේද? එකල්හි එය පිළිපත් කල්හි. සීදන්ති යනු වැඩක් පැමිණි කල්හි තමාගේ ප්‍රතිෂ්ඨාව නොලබත්. මුහුදෙහිදී ඒ මෝඩ වඩුවෝ මෙන් පණ්ඩිත පුරුෂයා නොආවා වූ පළමුව කළයුතු කටයුත්ත පරලොව හෝ වේවා මෙලොව හෝ වේවා! පටිකයිරාථ පළමුව කරන්නේය. කවර කරුණකින්ද? මා මං කීවමං කීවම කාලෙ ව්‍යධෙසී. පෙර කළයුත්ත පෙර නොකරනු ලබන්නේ මේ භවයට පැමිණි තමාගේ කටයුතු කාලයෙහි කායික හා වෛතසික ආබාධයන් නිසා නසයි. එලෙස එය මා නොනසවයි පණ්ඩිතයා එය පළමුව කරන්නේය. නං තාදිසං යනු පණ්ඩිත පුරුෂයා යම් සේද? පටිගත කීවම කාරිං යනු පළමුව කළයුත්ත කරන්නා වූ. නං කීවමං කීවමකාලෙ යනු අනාගත කටයුත්ත කරනු ලබන්නේ. පසුව මේ භවයට පැමිණි කටයුත්ත තමාගේ කටයුතු කාලයෙහි කායික වෛතසික ආබාධ ඇති කල්හි එවැනි පුරුෂයා පීඩාවට පත් නොකරයි. බාධාවට පත් නොකරයි. කුමක් හෙයින්ද පළමුව කළ හෙයින් යනුයි.

ශාස්තෘෂන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දෙවිදන් දන් පමණක් නොවේ. පෙරද මෙලොව සැපයෙහි ඇලුනේ අනාගතය නොබලා පිරිස සහිතව විනාසයට පත්වූයේ යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එදා මෝඩ වඩුවා දෙවිදන් විය. දකුණු දෙස සිටි අදහැමි දිව්‍යපුත්‍රයා කෝකාලික විය. උතුරුදෙස සිටි දිව්‍යපුත්‍රයා සැරියුත් තෙරුන් විය. පණ්ඩිත වඩුවා මම ම වූයෙමී වදාළ සේක.

12-4

කාම ජාතකය

කාමං කාමය මානසස යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් අරභයා දේශනා කළ සේක.

සැවැත්නුවර වැසි එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් අවිරවතී ගංගා තීරයෙහි කුඹුරු කිරීම පිණිස වනය කෙටවීය. ශාස්තෘෂන් වහන්සේ ඔහුගේ හේතු සම්පත් දක සැවැත්නුවර පිණ්ඩපාතයෙහි පිවිසෙන්නේ මාර්යෙන් ඉවත්

වී ඔහු සමග පිළිසඳර කොට බ්‍රාහ්මණය, කුමක් කරහිදැයි කියා හවත් ගෞතමයෙනි, කෙතකට සුදුසු තැනක් කොටවමියි කී කල්හි බ්‍රාහ්මණය, මැනවි. කර්මාන්තය කරවයි කියා වැඩිය සේක. මේ ක්‍රමයෙන් සිදු ගස් ඉවත්කොට කෙන පිරිසිදු කරන කාලයෙහි සී සාන කාලයෙහි කුඹුර බඳින කල්හි වපුරන කල්හි යයි නැවත නැවත ගොස් ඔහු සමග පිළිසඳරෙහි යෙදුන සේක. බ්‍රාහ්මණයා වපුරන කාලයෙහි හවත් ගෞතමයෙනි, අද මගේ වස් මගුලයි. මම මෙහි ධාන්‍යයන් උපන් කල්හි බුද්ධප්‍රමුඛ මහා සංඝයාට මහා දානයක් දෙන්නෙමි යි කීවේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඉවසා වැඩ සේක. නැවත එක්දිනක් ධාන්‍යයන් බලන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයා වෙත ගොස් බ්‍රාහ්මණය, කුමක් කරහිදැයි විමසා හවත් ගෞතමයෙනි, ධාන්‍ය බලමියි කී කල්හි බ්‍රාහ්මණය මැනවයි කියා වැඩිය සේක. එකල්හි බ්‍රාහ්මණයා සිතුවේය. ශ්‍රමණ හවත් ගෞතමයෝ නිතර පැමිණෙති. නිසැකයෙන්ම බිහිත් වැඩක් ඇත්තෙකි. ඔහුට බත් දෙන්නෙමියි. ඔහු මෙසේ සිතා ගෙට ගිය දවසෙහි ශාස්තෘන් වහන්සේද එහි වැඩිය සේක. ඉක්බිති බ්‍රාහ්මණයාට අභිශයින් විශ්වාසයක් උපන්නේය. මැන කාලයෙහි ධාන්‍ය පැසුන කල්හි හෙට කෙන කපන්නෙමුයි සනිටුහන් කර බ්‍රාහ්මණයා නිදිගත් කල්හි මුළු රැයෙහි අවිරවතී ගංගාව මත්තෙහි හිමවැස්සක් වැස්සේය. මහත් වූ දිය ප්‍රවාහයක් පැමිණ එක් නැළියක් පමණද ඉතිරි නොකර සියළු ධාන්‍යය මුහුදට පිවිසවීය. බ්‍රාහ්මණයා දිය ප්‍රවාහය පැමිණි කල්හි ධාන්‍ය විනාශය බලා ස්වකීය ප්‍රකෘති ස්වභාවයෙන්ම සිටින්නට නොහැකි විය. බලවත් වූ ශෝකයෙන් මඩනා ලද්දේ අනිත් පපුවට ගසා හඩමින් ගෙදරට ගොස් වැලපෙමින් හොත්තේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අලුයම් කාලයෙහි ශෝකයෙන් මඩනා ලද බමුණා දක බමුණාට පිහිට වන්නෙමියි දෙවන දවසින් සැවැත්තුවර පිඬු පිණිස හැසිරී පිණිසපාතයෙන් වැලකුණු සේක් හික්කුන් විහාරයට යවා පිටුපසින් පැමිණෙන එක් හික්කුචක සමග ඔහුගේ ගෙදොරට වැඩි සේක. බමුණා (බුදුරදුන්) පැමිණි බව අසා පිළිසඳර සඳහා මගේ යහළුවා පැමිණියේ වන්නේයැයි ලබන ලද අස්වැසිලි ඇත්තේ අසුනක් පැනවීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ පිවිස පණවන ලද ආසනයෙහි බ්‍රාහ්මණය, කුමක් හෙයින් දුබල වූයෙහිද? තොපට කවර අපහසුවක්දැයි විචාළේය. හවත් ගෞතමයෙනි, අවිරවතී ගංතෙර මා විසින් ගස් සිඳිමෙහි පටන් කරන ලද කර්මාන්තය නුඹ වහන්සේ දන්නහුය. මම මෙහි ශසයයන් උපන්නකල්හි නුඹවහන්සේට දානයක් දෙන්නෙමියි හැසුරුනෙමි. දැන් මගේ ඒ සියළු ශසයය මහත් ජල ප්‍රවාහය මුහුදට පිවිසවීය. කිසිවක් ඉතිරි වූයේ නොවෙයි. ගැල් සියයක් පමණ ධාන්‍ය

චිතාශ විය. එහෙයින් මට මහත් වූ ශෝකයක් උපන්නේයයි කිය. බ්‍රාහ්මණය, කිම ශෝක වන්නහුගේ චිතාශ වූ දෙය නැවත පැමිණෙන්නේද? හවත් ගෞතමය, එය එසේ නොවේ. මෙසේ ඇති කල්හි කුමක් හෙයින් ශෝක කරතිද? මේ සත්ත්වයන්ට ධන ධාන්‍ය නම් උපදින කල්හි උපදී. නැසෙනකල්හි නැසේ. සංස්කාර ගතවූ කිසිවක් නොනැසෙන ස්වභාව ඇත්තේ නම් නැත. නොසිතුවයි මෙසේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහු සන්සා ඔහුට සුදුසු ධර්මයක් දේශනා කරන සේක් කාමසූත්‍රය* දේශනා කළ සේක. සූත්‍රය අවසානයට යන කල්හි බ්‍රහ්මණයා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහු ශෝක නැති අයෙකු කොට අසුනෙන් නැගී විහාරයට වැඩිය සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ ශෝකය නැමති හුලෙන් යුක්ත වූ අසවල් බ්‍රාහ්මණයා ශෝක නැති අයෙකු කොට සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටුවූයේ යයි සියළු තුවර දන්නේය. හික්කුහු දම් සභාවෙහිදී ඇවැත්නි, දසබලධාරීන් වහන්සේ බමුණා සමඟ මිතුරු බව කොට විශ්වාසයෙක් වී උපක්‍රමයෙන්ම ශෝක නැමති හුලෙන් යුක්ත වූ ඔහුට ධර්මය දේශනා කර ශෝක නැත්තෙකු කර සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටු සේක යයි කථාවෙක් නැංවූවාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් හුන්නාහුදැයි විමසා, මෙතම් වූවෙකනැයි කීකල්හි මහණෙනි, මම මොහු ශෝක නැතියෙක් කළේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද කළෙමි යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත රජුට පුත්තු දෙදෙනෙක් වූහ. ඔහු වැඩිමහල් කුමාරයාට යුවරජ තනතුර දුන්නේය. කණිටු කුමාරයාට සෙන්පති තනතුර දුන්නේය. මෑත කාලයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත රජු කාලක්‍රියා කළ කල්හි ඇමතියෝ වැඩිමහල් කුමාරයා අභිෂේකයෙහි පිහිටවූහ. හෙතම මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැතැයි යුවරජ තනතුර ආදියද නොකැමති විය. එසේ චිතම් යහපත් බොජුන් බුදිමින් මෙහිම වාසය කරව යයි කී කල්හි මට මේ නගරයෙහි වැඩක් නැතැයි බරණැස් තුවරින් නික්මී ප්‍රත්‍යන්තයට ගොස් එක් සිටු කුලයක් ඇසුරුකොට සිය අතින් කර්මාන්ත කරමින් වාසය කෙළේය.

මෑත කාලයෙහි ඔවුහු ඔහුගේ කුමාර බව දන වැඩ කිරීමට නොදුන්න. කුමාර ලීලාවෙන්ම ඔහු රැක ගත්හ. මෑත කාලයෙහි රාජකාරියෙහි නිරත පුද්ගලයෝ කුඹුරු ප්‍රමාණය ගැනීම පිණිස ඒ ගමට

* සුත්ත නිපාතය

ගියාහුය. සිටුතුමා රාජ කුමාරයා වෙත එළඹ ස්වාමීනී, අපි ඔබ පෝෂණය කරමු. බාල සොහොවුරාට හසුනක් යවා අප අයබදුවලින් මුදව යයි කිය.

හෙතම මැනවයි පිළිගෙන මම අසවල් සිටුකුලය ඇසුරුකොට වසමි. මා නිසා මොවුන්ගේ අයබදු අත්හරුව යයි හසුනක් යැවීය. රජු මැනවයි කියා එසේ කරවීය. ඉක්බිති සියළු ගම්වැසියෝ ද ජනපදවාසිහු ද ඔහු වෙත එළඹ අපි තොපටම අයබදු දෙමු. අප ද අයබදුවලින් නිදහස් කරව යයි කීවාහුය. හෙතෙමේද ඔවුන් සඳහාද හසුනක් යවා නිදහස් කරවීය. එතැන් පටන් ඔවුහු ඔහුටම අයබදු දුන්හ.

ඉක්බිති ඔහුටම මහත් වූ ලාභසත්කාර උපන්නේය. ඒ සමගම ඔහුගේ තෘෂ්ණාවද මහත් වූවාය. හෙතම මැන කාලයෙහි ඒ මුළු ජනපදයම ඉල්වීය. රාජ්‍යයෙන් භාගයක් ඉල්වීය. බාල සොහොවුරාද ඔහුට දුන්නේමය. ඔහු තෘෂ්ණාව වැඩෙනකල්හි යුවරජකමෙන් සතුටු නොවූයේ රාජ්‍යය ගන්නෙමිසි ජනපද පිරිවරා ගොස් පිටත නගරයෙහි සිට මට රාජ්‍යය හෝ දෙව. යුද්ධය හෝ කරවයි බාල සොහොවුරාට හසුනක් යැවීය. බාල සොහොවුරා සිතීය. මේ අඥානයා පෙර රාජ්‍යයද යුවරජ තනතුරද ප්‍රතිකේෂප කර දැන් යුද්ධයෙන් ගනිමි යයි කියයි. ඉදින් මම මොහු යුද්ධයෙන් මරන්නෙමි නම් මට නින්දාවක් වන්නේය. මට රාජ්‍යයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි. ඉක්බිති "යුද්ධයෙන් කම් නැත. රාජ්‍යය ගනුව" යයි ඔහුට කියා යැවීය.

හෙතම රාජ්‍යය ගෙන බාල සොහොවුරාට යුවරාජ්‍යය දී එතැන් පටන් රාජ්‍යය කරන්නේ තෘෂ්ණාවට වසඟ වූවෙක් වී එක් රාජ්‍යයකින් සතුටු නොවූයේ රාජ්‍යයන් දෙකතුනක් ප්‍රාර්ථනය කොට තෘෂ්ණාවෙහි කෙළවරක් නො දුටුවේය.

එකල්හි ශක්‍රදෙව් රජු ලෝකයෙහි කවරෙක් මව්පියන්ට උපස්ථාන කෙරෙත්ද කවරෙක් දානාදී පිංකම් කෙරෙත්ද කවරෙක් තෘෂ්ණාවට වසඟ වූවෝ වෙත්දැයි බලන්නේ ඔහුගේ තෘෂ්ණාවසඟ බව දැන මේ මෝඩයා බරණැස් රාජ්‍යයෙන් සතුටු නොවේ. ඔහු හික්මවන්නෙමිසි මානවකයෙකු (කරුණයෙකු) ගේ වේශයෙන් රජ දොරටුවෙහි සිට උපායයෙහි දක්‍ෂ එක් මානවකයෙක් දොරටු සිටියේ යයි දන්වා, පිවිසෙවයි කී කල්හි පිවිස රජුට ජය පතා කවර කරුණක් වෙනුවෙන් පැමිණියෙහිදැයි කී කල්හි මහරජතුමනි, ඔබට කිවයුතු කිසිවක් ඇත. රහසිගතව කීමට

බලාපොරොත්තු වෙමිසි කීය. ශක්‍රයාගේ ආනුභාවයෙන් මිනිස්සු එකෙනෙහිම ඉවත්ව ගියාහුය.

ඉක්බිති තරුණයා (කියනුයේ) මහරජතුමනි, මම සමෘද්ධිමත් වූ මිනිසුන්ගෙන් ගැවසී ගත් සේනා හා යුද්ධ රථයන්ගෙන් යුත් නගර තුනක් දකිමි. මම තමාගේ බලමහිමයෙන් ඒවායේ රාජ්‍යය ගෙන නොපට දෙමි. ප්‍රමාද නොකර වහා යෑමට වටනේ යයි කීය. ලෝභ වසඟ වූ රජු මැනවයි පිළිගෙන ශක්‍රයාගේ බලමහිමයෙන් ඔබ කවරෙක් වෙහිද ඔබ කොහි සිට පැමිණියේද ඔබ කවරක් ලබන්නට වටනේදැයි නො ඇසීය. හෙතෙමේද මෙපමණක් කියා තවුතිසා හවනසටම ගියේය.

රජ අමාත්‍යයන් කැඳවා එක් මානවකයෙක් අපට රාජ්‍ය තුනක් ගෙන දෙමිසි කීවේය. ඔහු කැඳවවු. නුවරෙහි බෙර හසුරුවා බලසෙනඟ රැස්කරවු. ප්‍රමාද නොකර රාජ්‍යයන් තුන ගන්නෙමිසි කියා මහරජතුමනි, කිම? නොප ඒ මානවකයාට සත්කාර හෝ කරන ලදද? වාසය කරන තැන හෝ විමසන ලදදැයි කී කල්හි සත්කාර නොකළෙමි. වාසය කරන තැන නො විමසුවෙමි. යවු ඔහු සොයා බලවු යයි කීවේය. (ඔවුහු) සොයන්නාහු නොදක මහරජතුමනි, සියළු නගරයෙහි මානවකයා නොදකිමුයි දැන්වූහ. රජු ඒ අසා දොම්නසට පත්වූයේ නගර තුනෙහි රාජ්‍යය නැසුනි. මහත් වූ යසසින් පිරිහුනේ වෙමි. මා විසින් වියදම නොදුන්නේය. වසන තැන නොවිමසුවේ යයි මානවකයා මා කෙරෙහි කිපී ගියේ වන්නේ යයි නැවත නැවතත් සිතුවේය.

ඉක්බිති තෘෂ්ණා වසඟ වූ ඔහුගේ සිරුරෙහි ධහදිය උපන්නේය. සිරුර දවෙන කල්හි බඩ කැළඹී ලේ අතීසාරය හටගන්නේය. එක් බඳුනක් පිවිසෙයි. එකක් පිටවෙයි. වෛද්‍යවරු ප්‍රතිකාර කරන්නට අපොහොසත් වෙති. රජු ක්ලාන්ත වෙයි. ඉක්බිති ඔහුගේ රෝගී බව සියළු නගරයෙහි ප්‍රකට විය.

එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ තක්ෂිලාවෙන් සියළු ශිල්ප ඉගෙන බරණැස් නුවර මව්පියන් සමීපයට පැමිණියේ රජුගේ ඒ ප්‍රවෘත්තිය අසා මම ප්‍රතිකාර කරන්නෙමිසි රජ දොරටුවට ගොස් එක් මානවකයෙක් ඔබට ප්‍රතිකාර කරන්නට ආවේ යයි දන්වා යැවීය. රජු, මහත් මහත් වූ දිසාපාමොක් වෛද්‍යවරුද මට ප්‍රතිකාර කරන්නට නොහැකි වෙති.

තරුණ මානවකයෙක් කුමක් කරන්නේදැයි විසඳම දී ඔහු පිටත් කර හරිවූ යයි කීවේය.

මානවකයා ඒ අසා මට වෛද්‍යවරයා සඳහා වූ වැටුපෙන් වැඩක් නැත. මම ප්‍රතිකාර කරන්නෙමි. හුදෙක් බෙහෙත් මිල පමණක් දෙවයි කීවේය. රජු ඒ අසා මැනවයි කැඳවාපිය. මානවකයා රජු මැද මහරජතුමනි, බිය නොවන්න. මම ඔබට ප්‍රතිකාර කරමි. එතකුළු වුවත් මට රෝගයේ හටගැනීමට හේතුවූ කරුණු කියවයි කිය.

රජු ලැජ්ජාවට පත්වූයේ නොපට හටගැනීමට හේතුවූ කරුණින් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? බෙහෙත්ම කරවයි කිය. මහරජ, වෛද්‍යවරු මේ රෝගය මේ නිසා හටගත්තේ යයි දැන ඊට සුදුසු වූ බෙහෙතක් කරන්යි කිය. රජු දරුව මැනවයි රෝගය හට ගැනීමට කරුණු කියන්නේ එක් මානවකයෙකු අවුත් නගර තුනක රාජ්‍යය ගෙන දෙමියි ආදීකොට සියල්ල කියා දරුව, මෙසේ මාගේ තෘෂ්ණාව නිසා රෝගය උපන්නේය. ඉදින් ප්‍රතිකාර කරන්නට පොහොසත් නම් ප්‍රතිකාර කරව යයි කීවේය.

මහරජතුමනි, කිම ශෝක කිරීමෙන් ඒ නගර ලබන්නට හැකිද? දරුව, නොහැකිය. මෙසේ ඇතිකිල්හි කුමක් හෙයින් ශෝක කෙරෙහිද. මහරජතුමනි, තමාගේ ශරීරය ආදීකොට ඇති සියළු අවිඤ්ඤානක වස්තු අත්හැර යා යුතුය. ඔබ නගර සතරක රාජ්‍යය ගෙන ද එකවර බත් තලි සතරක් අනුභව නො කරන්නෙහි ය. ඇඳන් සතරක නො නිදන්නෙහිය. වස්ත්‍ර යුගලයන් සතරක් නොඅදින්නෙහිය. තෘෂ්ණාවට වසඟ වූවෙකු නම් වන්නට නොසුදුසුය. මේ තෘෂ්ණාව වැඩෙන්නී සතර අපායෙන් මිදෙන්නට නො දෙන්නිය යි. මෙසේ මහා සත්ත්වතෙමේ ඔහුට අවවාද දී ඉක්බිති ඔහුට ධර්මය දේශනා කරන්නේ

කාමං කාමය මානසස - තසස වෙතං සමිජ්ජධති
අඤා පීතිමනො හොති - ලද්ධා මචේජා යදිච්චති

1. ඉදින් වස්තුකාමය හා ක්ලේශ කාමය පතන්නා වූ පුද්ගලයාට එය සමෘද්ධ වේනම්, මිනිසා යමක් කැමති වේනම් එය ලබන ලද්දේ ඒකාන්තයෙන් සතුටු සිත් ඇත්තෙක් වේ.

2. ඉදින් වස්තුකාමය හා ක්ලේශකාමය පතන්නා වූ පුද්ගලයාට එය සමාද්ධ වේනම්, අනතුරුව ශ්‍රීෂ්ම කාලයෙහි පීඩාවට පත් වූවහුගේ පිපාසය මෙන් අන්‍ය වූ කාම වස්තූන් විඳිනේය.

3. වැඩෙන්නා වූ අං ඇති, ගවයාගේ අඟ ගවයාගේ වැඩීමත් සමඟ වැඩේ. මෙසේ මන්දබුද්ධික වූ මෝඩ වූ නොදන්නා වූ වැඩෙන්නා වූ පුරුෂයාගේ තෘෂ්ණාවද (ශ්‍රීෂ්මයෙහි) පිපාසය මෙන් බෙහෙවින් වැඩේ.

4. පොළොවෙහි හැල්වී, යව ආදී වූ ධාන්‍ය ද ගව අශ්වයන්ද, දාස පුරුෂයන්ද එකෙකුට දී නමුත් සැහීමකට පත්නොවන බව දැන තුවණැති තැනැත්තා කාය සමාවාර ආදියෙහි හැසිරෙන්නේය.

5. රජු බලහත්කාරයෙන් පොළොව දිනා සයුර කෙළවර කොට ඇති පොළොවට අධිපතිව වාසය කරන්නේ මුහුදෙන් මෙතරට තෘප්තිමත් නොවූයේ මුහුදෙන් එතරද පතන්නේය.

6. යමෙක් කාම වස්තූන් සිහි කරන්නේ සිහින් තෘප්තියට නොගියේද (ඔහු අනතුරුව) ඒ කාමයන්ගෙන් නැවතී (ආදිනවයන් දැක) ඉන් ඉවත්වී යමෙක් ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තිමත් වෙත්ද, ඔවුහු ඒකාන්තයෙන් තෘප්තිමත් වූවාහු වෙති.

7. තෘප්තිමත් වන්නවුන් අතර ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තිමත් වීම උතුම්ය. හෙතම කාමය නිසා නොතැවේ. තෘෂ්ණාව ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තිමත් පුරුෂයා වසඟ නොකරයි.

8. කාමයන් විනාශ කරව. අල්පේච්ඡ වෙව. ලොල් නොවන්නේය. ප්‍රඥාවෙන් මුහුදු වැනි ඒ පුරුෂයා කාමයන් නිසා නොතැවේ.

9. සම් කපමින් පාවහන් තනන සම්කරුවෙකු මෙන් යමක් යමක් හරනේද එය එය සැප එළවයි. ඉදින් සියළු සැප කැමැත්තේද සියළු කාමයන් අත් හරනේය.

මේ ගාථාවෙන් කීහ.

එහි කාමය යනු වස්තුකාමයද ක්ලේශ කාමයද වේ. කාමයමානසස යනු පතන්තනුගේ තසස වෙතය. සමිඤ්ඤිකී යනු ඒ පුද්ගලයාගේ ඒ කාමී බැවින් යුත් වස්තුව සමාද්ධ වන්නේද නිපදවන්නේදැයි අර්ථයි. තතො නං අපරං කාමෙති යන මෙහි තං යනු නිපාත මාත්‍රයකි. අපරං යනු දෙවන කොටස දැක්වීමයි. කාමෙ යනු සම්බන්ධ කිරීමෙහි බහුවචනයයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ඉදින් කාමවස්තුව කැමති වන්නහුට ඒ කැමති වූ වස්තුව සමාද්ධ වෙයිද එය සමාද්ධ වූ කල්හි ඉන් අනතුරුව ඒ පුද්ගලයා කැමති වන්නේ යම්සේද. සමෙම ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි වාතයෙන් හා අවිච්චන් ක්ලාන්ත වූයේ තණහ. විෂ්කම් පැන් පවස ලබයිද මෙසේ බොහෝකොට කාමතෘෂ්ණා සංඛ්‍යාත ඒ කාමයන් විදියි. ලබයි. රූප තෘෂ්ණාව ආදී වූ ඔහුගේ තෘෂ්ණාව වැඩෙත්මය. ගවං වා යනු ගවයෙකුගේ මෙන්. සධ්ගිනො යනු හිසමත පළා නැගී සිටි අගෙහි මෂ්‍යසස යනු මද වූ ප්‍රඥා ඇත්තනුගේ. බාලසස යනු මෝඩ ස්වභාවයෙහි යුක්ත වූවනුගේ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම්සේ වැඩෙන්නා වූ වස්තූන්ගේ සිරුර සමග අගඳ වැඩෙයි. මෙසේ අදබාලයාගේ නොපැමිණි කාම තෘෂ්ණාවද පැමිණි කාම පිපාසයද මතුමත්තේ වැඩෙයි. සාලී, යවකං යනු හැල් කෙත. යවකෙත. මෙයින් හැල්-යව ආදී සියළු ධාන්‍ය දක්වයි. දෙවන පදයෙන් සියළු දෙපා සිවුපා සතුන් දක්වයි. පළමු පදයෙන් සියළු අවිඤ්ඤාණක වස්තු හෝ අන් පදයෙන් සවිඤ්ඤාණක සතුන් හෝ දක්වයි. දක්වා යනු දී ද. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. රාජ්‍යයන් තුන සිටිවා. ඉදින් ඒ මානවකයා මේ සියළු පොළොව හෝ සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක රුවන් පිරි මෙපමණක් කෙළවරක් නැති අනික් වස්තුවක් හෝ කිසියම් එකෙකුටම දී යන්නේය. මෙසේ මේ තෘෂ්ණාව නම් දුකසේ සම්පූර්ණ කළ යුතු එකකි. ඉති විදවා සමඤ්චරෙ යනු මෙසේ දැනුවත් වූ පුරුෂයා තෘෂ්ණාවට වසඟ වූවෙක් නොවී කායසමාවාර ආදිය පුරන්නේ සම වර්යාවෙහි යෙදෙන්නේය යි. ඔරං යනු මෙතෙර කොටසට පැමිණ ඉන් අතෘප්තිමත් වූයේ නැවත මුහුදෙහි එතෙරද පතන්නේය. මෙසේ තෘෂ්ණාවෙන් වසඟ වූ සත්වයෝ නම් දුකසේ සම්පූර්ණ කළයුත්තෝයි දක්වයි. යාව යනු නියමයක් නැත. සීමාවයි. අනුසසරං යනු සිහි කරන්නේ. නාඡ්ඤා යනු නොවිදියි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මහරජතුමනි, පුරුෂයා සීමා රහිත කාමයන් සිහින් සිහි කරන්නේ තෘප්තියක් නො විදී. ලබනු කැමැත්තේම වෙයි. මෙසේ කාමයන් පිළිබඳ සත්වයන්ගේ තෘෂ්ණාව වැඩීමය. තතො නිවතතා යනු ඒ වස්තුකාම ක්ලේශ කාමයන්ගෙන් සිහින් නැවතී කයෙන් ඉවත්වී නුවණින් ආදීනව දක යමෙක් ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තිමත් වූවාහුද

සම්පූර්ණ වූවාහුද ඔවුහුම තෘප්තිමත් වූවාහු නම් වෙති. පඤ්ඤාය තතතිනං සෙට්ඨං යනු නුවණින් තෘප්තිමත් වන්නවුනට මෙයම පිරිපුත් වේ. ශ්‍රේෂ්ඨය. මෙයට පෙළ වේ. න සො කාමෙහි කපපති යනු මෙහි "නහි" යයිද පෙළ වේ. යම් හෙයකින් ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තිමත් වූ පුරුෂයා කාමයන්ගෙන් නොදුවෙයි යන අර්ථයි. නකුරුතෙ වසං යනු එබඳු පුරුෂයාට තෘෂ්ණා වසඟයෙහි පවතින්නට නොහැකි වෙයි. හෙතෙමේ තෘෂ්ණාවෙහි ආදීනව දැක ගංගාමාල මෙන් ද අද්ධමාසක රජු මෙන් ද තෘෂ්ණා වසඟයෙහි නො පවතී යන අර්ථයි. අපචිනෙ ථෙවා යනු විනාශ කරව. සමුදද මනෙතා යනු මහත් වූ නුවණින් යුක්ත වන හෙයින් මුහුදු පමණ වූයේ ඔහු මහ ගින්නෙන් මුහුදු මෙන් කෙලෙස් කාමයන්ගෙන් නො තැවෙයි. නො දුවෙයි. රථකාරො යනු සම්කරුවායි. පරිකතනං යනු කපමින්. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. සම්කරුවා යම්සේ පාවහන කපන්නේ නොගත යුතු තැන නොගන්නේ වේද ඒ ඒ තැන කපා පාවහන සාදා පාවහන් මිල ලැබ සුවපත් වේද මෙසේ පණ්ඩිතයා සම්කරුවාගේ ආයුෂය හා සමාන නුවණින් කපන්නේ. යං යං යම් යම් ප්‍රමාණයක්. කාමානං වජ්ඣි ඒ ඒ කාම සීමාවෙන් රහිත වන්නේය. තං තං යනු කාය කර්ම වචී කර්ම මනෝ කර්මද, සුඛං සැපයට පැමිණේ. පහවූ දාහ ඇත්තේ හැම පරිද්දෙන් පහවූ සිත් තැවුලි ඇති. කාය කර්මාදී සුවය කැමති වන්නේය. කසින වඩා ධ්‍යාන උපදවා සබ්බ කාමෙ පරිවචජෙ යනු සියළු කාමයන් දුරු කරන්නේය.

බෝධිසත්ත්වයන් මෙම ගාථා කියත් කියත්ම රජු සේසත අරමුණුකොට ඕදාත කසිණයෙන් වූ ධ්‍යානය ඉපදවීය. රජුද නිරෝගී විය. සතුටු වූ හෙතම අසුනෙන් නැගිට මෙපමණක් වෛද්‍යවරු මට බෙහෙත් කරන්නට අපොහොසත් වූහ. පණ්ඩිත වූ මානවකයා තමාගේ නුවණ නැමති ඖෂධයෙන් මා නිරෝගී කළේය යි. ඔහු සමඟ කථා කරනුයේ දසවැනි ගාථාව කීවේය.

10. ඔබ විසින් ගාථා අටක් කියන ලදී. සියල්ල දහස බැගින් වටනේය. මහා බ්‍රාහ්මණය, මෙය පිළිගනුව. ඔබගේ මේ ප්‍රකාශය මැනවි.

එහි අටය යනු දෙවන ගාථාව මුල්කොට කාමයන්ගේ ආදීනවයන් හා යෙදුන ගාථා අටයි. සහසසියො. දහසක් වටනේය. පතිගණ්ඨ යනු අටදහස ගනුව. සාධෙතං තච භාසිතං යනු ඔබගේ මේ වචනය මැනවි. ඒ අසා මහා සත්ත්ව තෙමේ එකොළොස්වන ගාථාව කීවේය.

11. මට දහසින් හෝ සියයකින් හෝ නහුතයකින් (දස දහසකින්) හෝ වැඩක් නැත. අවසන් ගාථාව කියන්නා වූ මගේ සිත කාමයෙහි නො ඇළුණේය.

එහි පවර්ණය යනු රථකාරො වමමසස යන ගාථාවයි. කාම මේ න රථො මනො යනු මේ ගාථාව කියනු ලබන්නා වූම මගේ සිත වස්තුකාම ක්ලේශ කාමයෙහි නොඇළුණේය.

මහරජතුමනි, මම මේ ගාථාව කියන්නේම තමාගේම ධර්ම දේශනාවෙන් ධ්‍යානය ඉපිදවූයෙමි. රජු බොහෝ සෙයින් සොම්නසට පත්වී මහා සත්ත්වයන් වර්ණනා කරන්නේ අවසාන ගාථාව කීවේය.

12. යමෙක් දුක් උපදවන්නා වූ තෘෂ්ණාව දැනීද ඒ පණ්ඩිත වූ සියළු ලොව දන්නා වූ මුනිවරයෙක් වූ මේ මානවකයා ඒකාන්තයෙන් යහපත්ය.

එහි දුකඛජනනිං යනු සියළු සංසාරික දුක් උපදවන්නා වූ. පරිජානාති යනු මෙසේ විශේෂයෙන් දන්නේය. පිරිසිඳ දන්නේය. සිඳුබැහැර කළේයයි බෝසතුන් වර්ණනා කරන්නේ මෙසේ කීවේය.

බෝධිසත්ත්වයෝද මහරජතුමනි, අප්‍රමාද වී ධර්මයෙහි හැසිරෙවයි රජුට අවවාද දී අහසින් හිමවතට ගොස් තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී දිවි ඇති තෙක් බ්‍රහ්ම විහරණයන් වඩා බලලොව පිහිටකොට ඇත්තේ විය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මම පෙරද මෙසේ මේ බ්‍රාහ්මණයා ශෝක නැත්තෙකු කළෙමි යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු මේ බ්‍රාහ්මණයා විය. පණ්ඩිත මානවකයා මම ම වූයෙමි යි වදාළ සේක.

12-5

ජනසන්ධ (ජන සන්ධ) ජාතකය

දස බලු ඉමානි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් කොසොල් රජුට අවවාද පිණිස දේශනා කළ සේක.

එක් කලෙක රජු ඉසුරු මදින් මත්වූයේ කෙලෙස් සැප ඇසුරු කළේ නඩු විසඳීමද පටන් නොගත්තේය. බුදුරදුන්ට උවටැන් කිරීමෙහිද පමා විය. හෙතම එක් දිනයක් දසබලධාරීන් වහන්සේ සිහිකොට වදින්නෙමියි (සිතා) අනුභව කරන ලද උදය ආහාර ඇත්තේ උතුම් රියකට නැග විහාරයට ගොස් ශාස්තෘන් වහන්සේ වැද හුන්නේය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුට (කියනුයේ) මහරජතුමනි, කිම බොහෝ කලකින් දැකීමක් නොවෙහි යයි කියා බොහෝ කටයුතු ඇති හෙයින් බුද්ධාපස්ථානය සඳහා අවකාශයක් නොවූයේ යයි කී කල්හි මහරජතුමනි, අවවාද දෙන්නා වූ මා වැනි සර්වඥ බුදුවරයෙකු සමීප විහාරයෙහි වසන කල්හි ඔබ පමා වන්නට නුසුදුසුය. රාජ කාර්යයන්හි අප්‍රමාදී වූ රජු විසින් රටවැසියන්ට මව හා පියා සමානව අගනිගාමී වීම හැර දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකරමින් රාජ්‍යය කරන්නට වටනේ යයි ද රජු දැනුම් බැවිහි පිහිටි කල්හි ඔහුගේ පිරිසද දැනුම් වෙන් යයි ද, යම් හෙයකින් මා ඔබට අනුශාසනා කරන කල්හි දැනුම්ව රාජ්‍යය කරන්නේ ය යන මෙය ආශ්චර්යයක් නො වේ. පැරණි පණ්ඩිතයෝ අනුශාසනා කරන්නා වූ ආචාර්යවරුන් නැති කල්හිද සිය කැමැත්තෙන්ම තුන්වැදෑරුම් සුවර්ත ධර්මයෙහි පිහිටා මහජනයාට ධර්මය දේශනා කර පිරිස සහිතව ස්වර්ගය පුරවන්නාහු දෙවිලොව ගියාහු යයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඔහුගේ අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි උපන්නේ ය. ඔහුට ජනසඤ්ඤා කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. ඉක්බිති ඔහු නිසි වයසට පත් වූ කල්හි තක්ෂිලාවෙන් සියළු ශිල්ප ඉගෙන ආ කල්හි රජු සියළු සිරගෙවල් (සිරකරුවන් නිදහස් කිරීමෙන්) පිරිසිදු කොට යුවරජ තනතුර දුන්නේ ය. හෙතම මෑත කාලයෙහි පියා ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා නගරයෙහි සිටු දොරටුවල, නගරය මැද රජමැදුර දොරටුවෙහි යයි දානශාලා සයක් කරවා දිනපතා සය ලක්ෂයක් වියදම් කර සියළු දඹදිව කළඹවා මහදන් පවත්වන්නේ සිරගෙවල් නිකර වීචෘත වූ ඒවා කොට දහම් ගැට බිඳුවා, සතර සංග්‍රහ වස්තූන්ගෙන් ලෝකයට සංග්‍රහ කරන්නේ පන්සිල් රකින්නේ පෙහෙවස් වසමින් දැනුම්ව රාජ්‍යය කරවීය. අතරතුර රටවැසියන් රැස්කරවා දන් දෙවූ, සිල් සමාදන් වූ, ධර්මයෙහි හැසිරෙවූ, දැනුම්ව කර්මාන්තයන්හි ද වෙළඳාමෙහි ද යෙදෙවූ, තරුණ කාලයෙහිදීම ශිල්ප උගනිවූ, ධනය ඉපිදවූ, ගම්වල වංචා කටයුතු හෝ කේලාම් මගින්

බිඳුවීම් හෝ නොකරවූ. සැඩපරුෂ වූවෝ නොවූවු. මවට උපස්ථාන කිරීම පියාට උපස්ථාන කිරීම පුරවූ. කුලදෙටුවන් පුදන්තෝ වෙනු යි ධර්මය දේශනා කර මහජනයා සුසිරිත් දහමිහි පිහිටුවීය.

හෙතම එක් පසළොස්වක පොහොය දිනයක සමාදන්වන ලද පෙහෙවස් ඇත්තේ මහජනයාට වැඩියක් වැඩියක් හිතසුව පිණිස නොපමාව වාසය කරනු පිණිස ධර්මය දේශනා කරන්නෙමි යි සිතා නගරයෙහි බෙර හසුරුවා තමාගේ අන්තඃපුර ස්ත්රීන් ආදී කොට නුවරවැසි සියළු ජනයා රැස්කරවා රජ මිදුලෙහි අලංකාර කරන ලද රුවන්මය මණ්ඩප මැද පනවන ලද උතුම් පළඟෙහි (අසුනෙහි) හිඳ, එම්බා නුවර වැසියෙහි, නොප විසින් පසුතැවිලි විය යුතුද පසුතැවිලි නොවිය යුතුද ධර්මයන් දේශනා කරන්නෙමි අප්‍රමාද වූවාහු වී යොමු කරන ලද කන් ඇත්තාහු මනාව අසවූ යැයි කියා ධර්මය දේශනා කළේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ සත්‍යයෙන් වඩනා ලද උතුම් මුව විවෘත කර ඒ දේශනාව මිහිරි හඬින් කොසොල් රජුට ප්‍රකට කරන සේක.

දසබල ඉමානි යානානි යානි පුබ්බෙ අකරිත්වා
සපච්ඡා මනු තපපති ඉච්චාහ රාජා ජනසන්ධො

1. යමෙක් පළමුව කළයුතු යම් මේ දසකරුණු නොකර හෙතම පසුව පසුතැවිලි වෙයි යයි ජනසන්ද රජු කීවේය.
2. පළමුව (තරුණ වියෙහිදී) රැස් නොකරන ලද ධනය නොලැබ තැවෙයි. මවිසින් පෙරකල්හි ධනය නොසෙවූවෙමි යි කියා පසුව පසුතැවිලි වේ.
3. පෙර මා විසින් හැකියාව ඇත්තේම ශිල්පයන් ඉගෙනීම නොකරන ලදී. (ඉගෙන ගන්නා ලද) ශිල්පයෙන් තොර වූවහුට දිවිපැවැත්ම දුකකැයි පසුතැවිලි වේ.
4. (මම) පෙර (තලාකුට මානකුට ආදී) වංචනික කටයුතු ඇත්තේ වූයෙමි. කේලාම් කීවෙමි. නොහමුවෙහි දොස් කියන්නෙක් (පිටෙහි මස්කන) සත්ත්වයන් කෙරෙහි කාරුණික පැවැත්ම නැත්තෙක් වූයෙමි යි සිතා පසුතැවිලි වේ.

6. විවාහයට පත් නොවූ බොහෝ ස්ත්‍රීන් ඇති කල්හි අන් අහුවන් සේවනය කළෙමි යයි සිතා පසුතැවිලි වේ.

7. ලබන ලද බොහෝ ආහාරපාන ඇතිකල්හිදී පවා පෙර දන් නො දුන්නෙමි යයි සිතා පසුතැවිලි වේ.

8. බොහෝ ධනය ඇත්තේ නමුදු දිරාපත් වූ පහවූ යොවුන් බව ඇති මව ද පියා ද පෝෂණය නො කළෙමිසි කියා පසුතැවිලි වේ.

9. අනුශාසනා කරන්නා වූ ආචාර්යවරයාද කැමති සියළු දේ ගෙන දෙන්නා වූ පියාද ඉක්මවා සිතුවෙමිසි සිතා පසුතැවිලි වේ.

10. ශ්‍රමණයන් වහන්සේලා ද බ්‍රාහ්මණයන් ද සිල්වතුන් ද බොහෝ ඇසුපිරු තැන් ඇති අයද පෙර ඇසුරු නොකළෙමිසි සිතා පසුතැවිලි වේ.

11. තපස පුරුදු පුහුණු කරන ලද්දේ මැනවි. සිල්වතුන් ආශ්‍රය කිරීමද මැනවි. පෙර ඒ තපස පුරුදු නොකරන ලද්දේ වෙමිසි සිතා පසුතැවිලි වේ.

12. යමෙක් මේ කරුණු නුවණින් විමසා බලා පිළිපදීද පුරුෂයන් විසින් කළයුතු කටයුතු කරන්නා වූ හෙතම පසුව පසුතැවිලි නොවේ යි.

මේ ගාථාවන් කීවේය. ධානානි යනු කාරණාවන් ය. පුබ්බෙ යනු පළමුව. අකරිත්වා ස පව්‍යාමනුතපපති යනු පළමුව කළයුතු කාරණාවන් නොකළ ඒ පුද්ගලයා පසුව මෙලොවදී ද පරලොවදී ද තැවෙයි. ක්ලාන්ත වෙයි. පව්‍යා වා අනුතපපති යනුද පෙළ වේ. ඉව්වාහ යනු ජනසැකි රජු මෙසේ කීවේය. ඉව්වසුභා යනුද පෙළකි. එහි 'සු' කාරය නිපාතයක් පමණි. ඉව්වාසු+ආහ යනු පද බෙදීමයි. දැන් ඒ තැවීමට හේතුවන කරුණු දහය කීම ම බෝසතුගේ ධර්මකථාව වෙයි. එහි පුබ්බෙ යනු පළමුවම. තරුණ කාලයෙහි උත්සාහකොට. අසමුදානිකං හටනොගත් ධනය මහළු කල නො ලැබ තැවෙයි. ශෝක කරයි. සුවපත් වූ අන්‍යයන් දැක තෙමේ දුකසේ ජීවත්වන්නේ පෙර ධනය නොසෙවුවෙමි යි. මෙසේ පසුව තැවූලියට පත්වේ. එහෙයින් මහළු කල සුවසේ ජීවත්වනු කැමැත්තෝ තරුණ කාලයෙහිදීම දැහැමි කෘෂිකර්ම ආදිය කොට ධනය සොයවූ යයි දක්වයි.

පුරෙ සනතං යනු පෙර තරුණ කාලයෙහි ආචාර්යවරුන් ඇසුරුකොට මා විසින් කරන්නට හැකි ස්වරූපයේ ඇත්ශිල්ප ආදී වූ කිසි ශිල්පයක් පුහුණු නොවුනි. කීවණ යනු මහළු කල ශිල්ප නැත්තනුට දිවිපැවැත්ම දුකකි. එකල්හි ශිල්ප ඉගෙනීමට නොහැකිය. එහෙයින් මහළු කල සැපසේ ජීවත්වනු කැමැත්තෝ තරුණ කාලයෙහිදීම ශිල්පයන් ඉගෙන ගනිමු යයි දක්වයි. කුට වෙදී යනු වංචනික කටයුතු දන්නා වූ ගැමි සොරෙක් හෝ ලෝකයාට අවැඩ කරන්නා වූ තරාදි ආදියෙන් වංචා කරන්නෙක් හෝ බොරු නඩු ගෙන යන්නෙක් හෝ යන අර්ථයි. ආසිං යනු මම පෙර මෙවැන්නෙක් වීමි. පිසුණෝ කේලාමි කියා එකිනෙකා බිඳුවන්නෙක්. පිටයීමංසිකො අල්ලස් ගෙන හිමිකරු නොවන්නන් හිමිකරුවන් කරමින් අනුන්ගේ පිටෙහි මස් කන්නෙක් ඉති පවණ යනු මෙසේ මරණ මංවකයෙහි හොත්තේ පසුතැවිලි වේ. එහෙයින් ඔහු ඒකාන්තයෙන් නිරයෙහි වසනු නොකැමති වන්නනු නම් මේ පවිටු ක්‍රියා නොකරවු යයි අවවාද කරයි. පුඤ්ඤා යනු දරුණු. අනාර්යො යනු උතුම් නොවූ. පහත් හැසිරීම් ඇති. නාවදායිසසං යනු ඉවසීම. මෙමත්‍රිය, කරුණාව වශයෙන් පහත් පැවතුම් ඇත්තෙක් නොවීමි. සෙස්ස පළමු පරිද්දෙන්ම යෙදිය යුතුය. අනපාදාසු යනු විපත්තීන් ඇති කරන්නා සහකරු යයි යන අර්ථයි. යම් තැනැත්තියකට පෝෂණය කරන්නෙක් නැත්ද ඇලා අනාපාද නම් වේ. අනායයන් විසින් නොකරන ලද අයත් කරගැනීම් ඇත්තන් කෙරෙහි යන අර්ථයි. උපට්ඨිතෙ යනු එළඹි කල්හි න පුබ්බෙ යනු මින් පෙර දන් නොදුනිමි. පහුසනෙතා යනු ධන බලයෙන් ද කාය බලයෙන් ද පෝෂණය කරන්නට සමර්ථ වූයේම ශක්තිමත් වූයේම ආචරියං යනු හැසිරීමෙහි හික්මවීම නිසා පියා ද ආචාර්යය යයි අදහස් කෙරේ. අනුසන්ධාරං යනු අනුශාසනා කරන. සබ්බකාම රස හරං යනු සියළු කාම වස්තු රසයන් ගෙනවුන් දී පෝෂණය කරන. අති මඤ්ඤිසසං යනු ඔහුගේ අවවාදයන් නොගන්නේ ඔහු ඉක්මවා සිතුවෙමි. න පුබ්බෙ යනු මින් පෙර දහැමි බ්‍රාහ්මණ ශ්‍රමණයන් කෙරෙහිද හිලන් නොහිලුන් කෙරෙහිද සිවුරු ආදිය දී පිළිදගුම් නොකිරීමෙන්, ඇසුරු නොකළෙමි. තපො යනු සුසිරිත් නම් වූ තපසයි. සනෙතා යනු කය ආදී වූ දොරටුවලින් සන්සිඳුනේ සිල්වත් වූයේ, මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ත්‍රිවිධ සුවර්ත සංඛ්‍යාත වූ තපස පුරුදු කරන ලද්දේද මෙබඳු වූ උපශාන්තයා ඇසුරු කිරීමද යෙහෙකි. සුඤ්ජරය. න පුබ්බෙ යනු මා විසින් තරුණ කාලයෙහි මෙබඳු තපසක් පුරුදු නොකරන ලදී. පසුව ජරාවෙන් දිරාපත් වූයේ මරණ බියෙන් තැති ගත්තේ තැවෙයි. ශෝක කරයි. ඉදින් තෙපි මෙසේ ශෝක කරනු

නොකැමැත්තෝද තවුස්කම් කරවු යයි කියයි. යොව එතානි යනු යමෙක් මේ කරුණු දහය පළමුවම උපක්‍රමයෙන් පිළිපදිද සමාදන් වී පවතිද පුරුෂයන් විසින් කළයුතු දහුම් කටයුතු කරන්නේ අප්‍රමාදීව වාසය කරන ඒ පුරුෂයා පසුව නොතැවෙයි. සොම්නසට පත් වූයේම වෙයි යනුයි.

මෙසේ මහාසත්ත්ව තෙමේ මේ ක්‍රමයෙන් අධිමසකට වරක් මහජනයාට ධර්මය දේශනා කළේය. මහජනයාද ඔහුගේ අවවාදයෙහි සිට ඒ දසකරුණු සම්පූර්ණ කොට දෙවිලොව පිහිටකොට ඇත්තෝ වූවාහුය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහරජතුමනි, මෙසේ පැරණි පණ්ඩිතයෝ ආචාර්යවරු නැත්තේම තමාගේ අදහසින් ධර්මය දේශනා කර මහජනයා දෙවිලොවෙහි පිහිටවූහයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි පිරිස බුද්ධ පිරිස විය. ජනසන්ධ රජු මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

12-6

මහා කණන ජාතකය

කණෙනා කණෙනා ව යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් ලෝකාර්ථවර්යාව අරභයා දේශනා කළ සේක.

එක් දවසක හික්කුහු දම්සභාවෙහි හිද ඇවැත්නි, යම් පමණ ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ බොහෝ ජනයාගේ හිත පිණිස පිළිපන්නේද තමාගේ පහසු විහරණය අතැර ලෝකයාගේම ප්‍රයෝජනය (සඳහා) හැසිරෙත්. උතුම් වූ සම්මා සම්බුදු බවට පැමිණ තෙමේ පාත්‍ර සිවුරු ගෙන අටළොස් යොදුන් මඟ ගොස් පස්වග තෙරුන්ට දම්සක් පවත්වා පුර පක්‍ෂයෙහි පස්වැනි දින අනාත්ම ලක්‍ෂණ සූත්‍රය දේශනා කර සියල්ලන්ටම අර්භත් බව දුන් සේක. උරුවෙල් දනව්වට ගොස් තුන්බෑ ජටීලයන්ට තුන්දහස් පන්සියයක් ප්‍රාතිහාර්යයන් දක්වා පැවිදි කරවා ගයා ශීර්ෂයෙහිදී ආදිත්තපරියාය සූත්‍රය දේශනාකොට ජටීලයන් දහසට අර්භත් බව ලබා දුන් සේක. මහා කස්සපයන්ට ගවු තුනක් පෙරගමන් කොට අවවාද තුනකින් උපසම්පදාව

දුන් සේක. සවස් කාලයෙහි හුදකලාව පන්සාළිස් යොදුන් මග ගොස් පුක්කුසාහි කුලපුත්‍රයා අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටුවූහ. යොදුන් දෙසියයක් පෙරගමන් කොට මහා කපපිතට අර්භන් බව දුන් සේක. පසුබත් කාලයෙහි තනිවම තිස් යොදුන් මගක් ගොස් ඵපමණ කර්කශ වූ පරුෂ වූ අංගුලිමාලයා අර්භන් බවෙහි පිහිටුවූහ. තිස්යොදුන් මගක් ගොස් ආලවකයා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටුවා කුමාරයා සුවපත් කළ සේක. තවුතිසා භවනයෙහි තෙමසක් වසන්නේ අසුකෙළක් දෙවියන්ට ධර්මවබෝධය සම්පාදනය කළ සේක. බඹලොවට ගොස් බක බුන්මයාගේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය බිඳ දසදහසක් බුන්මයන්ට අර්භන් බව දුන් සේක. අවුරුදු පතා මණ්ඩලත්‍රයෙහි වාරිකාවෙහි හැසිරෙන සේක, හේතුසම්පත් ඇති මිනිසුන්ට පිහිටද සිල්ද මාර්ගඵලයන්ද දෙයි. නාග සුපර්ණාදීන්ටද නන්වැදෑරුම් වැඩ පිණිස හැසිරෙන සේකැයි දසබලධාරීන් වහන්සේගේ ලෝකාර්ථවර්යා වර්ණනාව වර්ණනා කළාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දුන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්තව සිටියාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවකතැයි කී කල්හි මහණෙනි, ඒ මම දුන් බුද්ධත්වයට පත්වී ලෝකයාගේ වැඩ පිණිස හැසිරෙන්නේ ය යන මෙය ආශ්චර්යයක් නොවේ. යම් බඳු වූ මම පෙර රාග සහිත කාලයෙහිද ලෝකාර්ථ වර්යාවෙහි හැසිරුනෙමි යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කස්සප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයෙහි උසීනර නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. කස්සප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සිව්සස් දේශනාවෙන් මහජනයා බන්ධනයන්ගෙන් මුදවා නිර්වාණ නම් නගරය පුරවා පිරිනිවන් පෑ කල්හි දීර්ඝ කාලයක් ඇවෑමෙන් ශාසනය පසුබැස්සේය. හික්කුහු එක්විසි අනේසන ධර්මයන්ගෙන් ජීවිකාව කරති. හික්කුණිහු සංසර්ග කරති. දූ පුතුන් සමග වැඩෙත්. හික්කුහු හික්කු ධර්මයද හික්කුණිහු හික්කුණි ධර්මයද උපාසකයෝ උපාසක ධර්මයද උපාසිකාවෝ උපාසිකා ධර්මයද අත්හළහ. මිනිස්සු බොහෝ සෙයින් දශඅකුසල කර්ම පඨයන් සමාදන් වී පැවතුනාහුය. මළ මළ ඇත්තෝ අපාය පිරවූහ.

එකල්හි ශක්‍ර දිව්‍යරාජයා අළුත් දිව්‍ය පුත්‍රයන් නොදක්නේ මිනිස් ලොව බලා මිනිසුන්ගේ අපායෙහි උපදීම දැන ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ශාසනය පිරිහුන බව දැක කුමක් කරන්නෙමිදැයි සිතන්නේ "එක් උපායක් ඇත. මහජනයා බියට පත්කර තැතිගන්වා බියට පත්වූ බව දැන අස්වසා

ධර්මය දේශනා කර පිරිහුන ශාසනය ඔසවා තවත් අවුරුදු දහසක් පවත්නා ලෙසට කරන්නෙමිසි සනිටුහන් කර, මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයා කෙසෙල්ගෙඩි පමණ දළ ඇති දළ සතරින් නික්මෙන රස්මි ඇති, බියකරු වූ, දුටුපමණින්ම ගැබිණියන්ගේ ගැබ්හෙළීමට සමත් වූ, භයානක ස්වරූප ඇති අජාතීය අශ්වයෙකු පමණ වූ කළුපැහැ ඇති මහත් ලෙස කළු වූ සුනඛයෙකු කොට පස්වැදැරුම් බැමීමෙන් බැඳ තෙමේ රත්මල් පලඳවා රැහැන් කෙළවර ගෙන කසට පැහැ වස්ත්‍ර දෙකක් හැඳ පිටුපස කෙස් බැඳ රත්මල් පැළඳ පබළු පැහැ ඇති දුනුදිය නංවන ලද මහ දුන්නක් ගෙන නියෙන් හෙණහඬ නංවන්නේ වැද්දෙකුගේ වේශය ගෙන නගරයෙන් යොදුනක් පමණ තැන බැස ලොව නැසේ. ලොව වැනසේ යි තුන්වරක් ශබ්දය අස්වා මිනිසුන් තැති ගන්වා නගරය සමීපයට පැමිණ නැවත ශබ්දය කළේය.

මිනිස්සු බල්ලා දෑක තැතිගත්තාහු නගරයට පිවිස ඒ පුවත රජුට දැන්වූහ. රජු වහා නුවර දොරටු වැස්සවීය. ශක්‍රයාද අටළොස් රියන් උස ප්‍රාකාරයෙන් පැන බල්ලා සමග ඇතුල් නගරයෙහි සිටියේය. මිනිස්සු බියෙන් තැතිගත්තාහු ගෙවලට පිවිස දොරවල් වැසුවාහුය. මහා කෘෂ්ණයාද දුටු දුටු මිනිසුන් පසුපස හඹා දුවගොස් තැති ගත්වන්නේ රජමැදුරට ගියේය. රජ මිදුලෙහි මිනිස්සු බියෙන් පලාගොස් රජමැදුරට පිවිස දොර වැසූහ. උසීනර රජුද අන්තෘපුර ස්ත්‍රීන් ගෙන ප්‍රාසාදයට නැංගේය.

මහා කෘෂ්ණයා පෙරපාදයන් ඔසවා ජනේලයෙහි තබා මහබිරුමක් බිරුවේය. ඔහුගේ බිරුම් හඬ යටින් අවිච්ඡාද උඩින් හවාග්‍රය දක්වා ගත්තේය. සියළු සක්වල ඒකනින්නාද විය. විධුර ජාතකයෙහි පූර්ණ යක්ෂ රජුගේද කුස ජාතකයෙහි කුස රජුගේද භූරිදත්ත ජාතකයෙහි සුදුසසන නා රජුගේද මේ මහාකණන ජාතකයෙහි මේ ශබ්දයදැයි මේ සතර ශබ්දයෝ දඹදිව මහා ශබ්දයෝ නම් වූහ.

නුවරවැසියෝ බියෙන් තැති ගත්තෝ වී එක් පුරුෂයෙකුද ශක්‍රයා සමග කථා කරන්නට අපොහොසත් වූහ. රජු සිහිය එළවා ජනේලය ඇසුරුකොට සිට ශක්‍රයා අමතා එමිබා වැද්ද, කුමක් හෙයින් ඔබගේ බල්ලා බුරන්නේදැයි විමසීය. කුසගින්න නිසාවෙනි. එසේනම් ඔහුට බත් දෙවමිසි කීය. ඇතුලත ජනයාටද තමාටද පැසුණු බත් සියල්ල දෙවීය. බල්ලා ඒ සියල්ල එක් පිඩක් මෙන් කොට නැවත ශබ්ද කෙළේය.

නැවත රජු විමසා දැනුණු මගේ සුනඛයා කුසගිනි වූයේම යයි අසා ඇත්-අස් ආදීන්ට පැසුණු බත් සියල්ල ගෙන්වා දෙවීය. එයද එකපැහැර නිමවූ කල්හි සියළු නගරයට පැසුණු බත්ද දෙවීය. බල්ලා එයද එසේම අනුභව කොට නැවත ශබ්දය කෙළේය. රජු මොහු බල්ලෙක් නො වේ. නිසැකවම යක්ෂයෙකි. මොහුගේ පැමිණීමේ කරුණු විමසන්නෙමිය බියෙන් තැතිගත්තේ ම විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

කණොහා කණොහාව සොරොව සුකකදායො පතාපවා
බඳො පඤ්චහි රජ්ජුහි කිං ධීර සුනඛො තවාති

1. ප්‍රාඥ වූ කෘෂණය ඉතා කළු පැහැති භයානක වූ, සුදු දත් ඇති, ප්‍රතාපවත් වූ, රැහැන් පහකින් බඳනා ලද, ඔබගේ බල්ලා කුමක් කෙරේද?

එහි කණොහා කණොහා යනු බිය නිසා හෝ දැඩි කිරීම් වශයෙන් හෝ එක වචනය දෙවරක් කියන ලදී. සොරො යනු දක්නවුනට බිය එළවන. පතාප වා යනු දත්වලින් නික්මෙන රස්මි තේජසින් හෝ ප්‍රතාප ඇති කිං ධීර යනු දෙබරයවත්තය. විරියවත්තය. ඔබගේ මෙබඳු වූ නපුරු බල්ලා කුමක් කෙරේද? කිම මුවන් ගනීද? නැතහොත් පසම්තුරන් ගනීද? ඔබ විසින් කවර කරුණක් නිසා ඔහු පිටත්කර හරින්නෙහිද යන අදහසින් මෙසේ කීය.

ඒ අසා ශක්‍රයා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. උසීතර රජකුමනි, මොහු මුව(මස්)න් සඳහා පැමිණියේ නො වන්නේ ය. මිනිසුන්ට මහත් වූ විනාශයක් කරන්නෙක් වී එකලට (විනාශ කළ යුත්තන් වෙත පැමිණි පසු) මේ කෘෂණයා මා අතින් මීදේ.

එහි අර්ථය බල්ලා මෘගයන්ගේ මස් කන්නෙමියි මෙහි පැමිණියේ නොවේ. එහෙයින් මෘගයන් සඳහා පැමිණියේ නො වන්නේ ය. මිනිස් මස් කනු පිණිස පැමිණියේ වෙයි. එනිසා ඔවුන්ට අනභයො මහාවිනාස ඇති කරන්නෙක් හුඛවා වී. යම්දිනක බල්ලා විසින් මනුෂ්‍යයන් විනාශයට පමුණුවන ලද්දෝ වෙත්ද එකල්හි මෙතෙමේ කණොහා පමොකබති මගේ අතින් මීදෙන්නේද යනුයි.

ඉක්බිති රජු ඔහුට (කියනුයේ) එම්බා වැද්ද, කිම ඔබගේ බල්ලා සියළුම මිනිසුන්ගේ මස් කන්නේද නැතහොත් ඔබගේ පසමිතුරන්ගේම දයි අසා මහරජතුමනි, සතුරන්ගේම යයි කී කල්හි තොපට කවරෙක් සතුරන්දයි විමසා මහරජතුමනි, අධර්මයෙහි ඇළුණු, විෂම හැසිරීම් ඇති අයගේ යයි කී කල්හි පළමුකොට ඔවුන් කවුරුන්දයි අපට කියවයි විචාළේය. ඉක්බිති දිව්‍යරාජයා ඔහුට කියන්නේ ගාථා දහයක් කීවේය.

3. යම්දිනක පාත්‍රය ගත් අත් ඇති, හිස මුඩු කළ, සගළ සිවුරු පෙරවූ ශ්‍රමණ ප්‍රතිරූපකයෝ නඟුල්වලින් සී සාතිද එකල්හි මේ කෘෂ්ණතෙම (කළවා) (මගේ අතින්) මීදෙන්නේ ය.

4. යම්දිනක පැවිදි වූ හිස මුඩුකළ සගළ සිවුරු පෙරවූ හික්කුණිහු යම්කලෙක ලෝකයෙහි පස්කම් සුව විදිමින් හැසිරෙත්ද එකල්හි මෙතෙම මගේ අතින් මීදෙන්නේ ය.

5. යම්දිනක දිගු ලෙස වචනා ලද උඩුරැවුල ඇති, ජටාවන් දරන මඩපාහැ ඇති දත්වලින් යුත්, ධූලි සහිත හිස් ඇති, තවුසෝ ණය ගෙන ජීවත්වේද එකල්හි මෙතෙම මගේ අතින් මීදෙන්නේ ය.

6. යම්දිනක බමුණෝ වේදයද සාවිත්‍රියද යාග විධියද හදාරා කුලිය සඳහා යාග කෙරෙත්ද එකල්හි මේ කණන තෙම මගේ අතින් මීදෙන්නේ ය.

7. යම්දිනක බොහෝ ධනය ඇත්තෝ ජරාවට පත්වූ පහවූ යොවුන් බව ඇති අය මව ද පියා ද පෝෂණය නොකරත් ද එකල්හි මේ කණන තෙම මගේ අතින් මීදෙන්නේ ය.

8. ජරාවට පත් වූ මහලු වූ මව්පියන්ට තෙපි බාලයෝ යයි කියත්ද? එකල මේ කණන තෙමේ මගේ අතින් මීදෙන්නේ ය.

9. යම්දිනක යමෙක් ගුරුවරයාගේ බිරිද, යහළුවාගේ බිරිද, නැන්දණිය හා පියාගේ සොහොවුරිය යන මැලා සමග ආචාරධර්ම විරෝධීව හැසිරෙත් ද එකල්හි මේ කණන තෙම මා අතින් මීදෙන්නේ ය.

10. යම්දිනක බ්‍රාහ්මණයෝ කඩුව හා පළින ගෙන කඩුව අමෝරා මංපැහැරීම කරන්ද එකල්හි මේ කණහ තෙම මා අතින් මිදෙන්නේ ය.

11. ආලේපයන්ගෙන් ඡවි වර්ණය සකස් කරගත් ධනවත් වැන්දඹුවන් හා හැසිරෙන මහත් බාහු ඇති, ස්ත්‍රී ධූර්තයෝ ඒ වැන්දඹුවන් හා මිත්‍ර හේදයට පැමිණෙත් ද එකල මේ කණහ තෙම මා අතින් මිදෙන්නේ ය.

12. යම්දිනක මායාකාරී වූ කපටි අසන්පුරුෂයෝ ලොවෙහි ඇති වෙන් ද එකල්හි මේ කණහ තෙම මගේ අතින් මිදෙන්නේ ය.

එහි සමණකා යනු අපි ශ්‍රමණයෝ වෙමුයි ප්‍රතිඥා කළ පමණින්ම පිළිකල් කටයුතු ව්‍යවහාරයෙන්ම මෙසේ කිය. කසිසසනති යනු ඔවුහු එකල්හිද සී සාත්ම ය. මෙතෙමේ එය නොදන්නාක් මෙන් මෙසේ කීවේය. මෙය මෙහි අදහසයි. මේ දුස්ශීලයෝ මගේ සතුරෝ ය. යම්දිනක මගේ බල්ලා විසින් මොවුන් මරා මස්කෑවේ වන්නේද එකල්හි මෙතෙම කණෙහා කෘෂ්ණයා මේ රැහැන් පහකින් කරන ලද බැඳීමෙන් පමොකබනී යනු මුදන්නේ ය යන මේ ක්‍රමයෙන් සියළු ගාථාවන්හි අපේක්ෂිත පද පිළිවෙල යෙදීම දතයුතුය. පබ්බජනා යනු බුදුසසුනෙහි පැවිදි වූවාහු ගම්සසනති ගෙවල් මැද පස්කම් රසයෙන් භුක්ති විඳිමින් හැසිරෙත්. දීඝුතතරටෙයා යනු දත් වැඩුන බැවින් දිගු දත් නිසා උස්වූ තොල් ඇත්තේ විය. පංකදනතා යනු මඩවලින් අපිරිසිදු දෙයින් යුක්ත වූ දත් ඇත්තාහු. ඉණං වොදාය යනු යම්කලෙක පිඩුසිඟා හැසිරීමෙන් එකතුකොට වැඩුන දෙයින් ණය යොදවා එය පිරිසිදු කොට (ණය අත් හරවා) ඉන් ලබන ලද දෙයින් ජීවිකාව කරන්නාහු යම් ජීවිතය ගෙන යන්ද යන අර්ථයි. සාවිතතිං යනු සාවිත්‍රී වේදවාක්‍යයන් ඉගෙනගෙන. යඤ්ඤ තනත්‍රඤ්චා යනු ත්‍රිවිධ යාගයන් විධානය කරන්නා වූ තනත්‍රය යාග සූත්‍රය ඉගෙන ගෙනැයි යන අර්ථයි. භතිකාය යනු ඒ ඒ රාජරාජ මහාමාත්‍යාදීන් වෙත එළඹ තොපට යාග කරන්නෙමු. ධනය දෙව් යයි මෙසේ වැටුප් සඳහා යම් දිනක යාග කරන්ද? පහුසනතා යනු ඇතිදඩි කිරීමට පෝෂණය කිරීමට සමර්ථ වූවෝම. බාලා තුමෙහ යනු තෙපි අඥානයෝය. කිසිවක් නො දන්නාහුය යි යම්දිනක කියන්ද? ගම්සසනති යනු ලෝකධර්මයන් සෙවුනා වශයෙන් ඔවුන් වෙත යන්නාහුද? පන් සාකං යනු මාර්ගයෙහි තබා මිනිසුන් මරා ඔවුන්ගේ බඩු ගැනීමයි. සුකකවජවී යනු කහ සුණු ආදිය ඉලීමෙන් ඇතිකරන ලද සුදුවන් සම්පෑහැ

ඇත්තෝ. වෙධවෙරා යනු කණවැන්දුම් වූවෝ, සැමියන් නැත්තෝ, ඒ කණවැන්දුම් ස්ත්‍රීන් සමග වෙරයෙන් හැසිරෙන්නුයි වෙධවෙරා වෙයි. ථූලලබානු යනු පා පිරිමැදීම් ආදියෙන් නංවන ලද මස් ඇති හෙයින් මහාබානු නම් වේ. අපාකුහා යනු නොපහලවන බැවින් දුහුපා රහිතයෝ යන අර්ථයි. මිථුහෙදං යනු මිත්‍රහේදයයි. පෙළද මෙයම වේ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම්දිනක මෙවැනි ස්ත්‍රී දුර්වනයෝ මැලා අප අත් නොහරින්නානු යයි රත්රන් සහිතව වැන්දඹුවන් වෙත එළඹ සංවාසයෙහි යෙදී ඇලා සතු දේ කා ඇලා සමග මිත්‍රහේදය කරන්නාහ. විශ්වාසකොට අනිකාලාගේ රන් ගබඩාවට යන්නාහ. එකල්හි මෙනෙමේ (මේ කණ්හයා) ඒ සියළු සොරුන් කා මිඳෙන්නේය. අසපපුරිස විනතකා යනු සත්පුරුෂ නොවූ සිතුවිලිවලින් අනුන්ට දුකක් පිළිබඳ සිත් සිතන සුළු. තදා යන එකල්හි මේ සියල්ලන්ම ඝාතනය කර කන ලද මස් ඇති කණ්හයා මිඳෙයි යනුයි.

මෙසේ කියා මහරජතුමනි! මොවුහු මගේ සතුරන් යයි ඒ ඒ පසම්බුරන් පැන කනු කැමැත්තන් මෙන් දැක්වවයි කිය. අනතුරුව මහජනයා තැනිගත් කල්හි බල්ලා රැහැනින් ඇද තැබුවෙකු මෙන් කොට වැදී වේශය අත්හැර තමාගේ බලමහිමයෙන් අහසෙහි දෑල්වෙමින් සිට මහරජතුමනි, මම ශක්‍රදිව්‍ය රාජයා වෙමි. මේ ලොව වැනසෙන්නේ යයි (කියමින්) ආවෙමි මහජනයා අධර්මයෙහි පැවතී මළමළානු දෑන් අපාය පුරවත්. දෙවිලොව හිස් වූවාක් මෙන් විය. මෙතැන් පටන් නොදුමියන් විෂයෙහි කළ යුත්ත මම දන්නෙමි. ඔබ නොපමා වූවෙක් වෙහි යි. සත්සියයක් වටනා ගාථාවන්ගෙන් ධර්මය දේශනා කර මිනිසුන් දානයෙහි හා ශීලයන්හි පිහිටුවා පසුබසින්නා වූ සසුන තවත් අවුරුදු දහසක් පැවැත්මට සමර්ථ වූවක්කොට මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයා ගෙන සිය වාසස්ථානයටම ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙන, මම පෙරද ලෝකයාට අභිවෘද්ධිය පිණිසම හැසුරුනෙමියි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයා ආනන්ද විය. ශක්‍රයා නම් මම ම වූයෙමි යි වදාළ සේක.

12-7, 8

කෝසිය ජාතකය

කෝසිය ජාතකය සුධාහෝජන ජාතකයෙහිද මෙණ්ඩක ප්‍රශ්නය උම්මග්ග ජාතකයෙහිද පෙනෙන්නේ ය.

12-9

මහා පදුම ජාතකය

හා දිට්ඨා පරතො දොසං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂත් වහන්සේ දෙවරමෙහි වාසය කරන සේක් විඤ්චමානවිකාව අරභයා දේශනා කළ සේක.

බුද්ධත්වයට පත් පළමු කාලයෙහි දසබලධාරීන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් මහත් වූ කල්හි, අප්‍රමාණ දෙව් මිනිසුන් ආර්ය භූමියට බැසගත් කල්හි, ගුණ සමුදාය පහළ කල්හි, මහත් වූ ලාභ සත්කාර උපන්නේ ය. තීර්ථකයෝ හිරු උදාවෙහි කදෝපැණියන් (කණාමැදිරියන්) මෙන් වූහ. නටුවා වූ ලාභ සත්කාර ඇති ඔවුහු ඇතුල් වීටියෙහි සිට කිම ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් ම 'බුද්ධ' වන්නේද අපි ද බුදුවරු වෙමු. කිම ඔහුටම දෙන ලද දෙය මහත් ඵල වේද. අපට දෙන ලද දෙයද මහත්ඵල වේ ම ය. අපටද දෙවු. උවචුන් කරවූ යයි මෙසේ මිනිසුන් දැනුවත් කරන්නාහු නමුත් ලාභ සත්කාර නොලැබ රහසිගතව රැස්වී කවර උපායකින් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් පිළිබඳව මිනිසුන් අතර අගුණ උපදවා ලාභසත්කාර නසන්නෙමු යි සාකච්ඡා කළාහුය. එකල්හි සැවැත්තුවර උසස් රූපශ්‍රී දරන්නී ව හොබනා බැවින් අගතැන් පැමිණි විංචමානවිකා නම් එක් පරිබ්‍රාජකාවක වූවාය. දෙවගනක් වැනි වූ ඇයගේ සිරුරෙන් රස්මිහු නික්මෙයි. ඉක්බිති එක් නපුරු සාකච්ඡාකරුවෙක් මෙසේ කීවේය. විංච මානවිකාව ඇසුරින් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ අගුණ උපදවා ලාභ සත්කාර නස්වන්නෙමු යි. ඔවුහු, මේ උපාය ඇතැයි පිළිගත්තාහුය. ඉක්බිති ඇය තීර්ථකයන්ගේ ආරාමයට අවුත් වැද සිටියාය. තීර්ථකයෝ ඇය සමග කථා නො කළාහුය. ඇය මගේ කවර නම් දෝසයක් ද ස්වාමීවරුනි, තෙවනවර දක්වා වදිමි යි කියා ස්වාමීවරුනි, මගේ කවර දෝසයක්ද කවර කරුණක් නිසා මා සමග කථා නොකරන්නාහුද යි කීවාය.

සොහොවුරිය, ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් අප නටුවා වූ ලාභ සත්කාරයන් ඇත්තවුන් කොට හැසිරෙන්නේ නොදන්නෙහිදැයි (ඇසුහ.) ස්වාමීවරුනි, දනිමි. මෙහිලා මා විසින් කුමක් කටයුතුදැයි. සොහොවුරිය ඉදින් ඔබ අපගේ සැපය කැමැත්තෙහිද තමා ඇසුරින් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට අගුණ උපදවා ලාභසත්කාර නස්වවයි කීහ. ඇය, ස්වාමීවරුනි, මැනව. මෙය මට භාරය. නහමක් නොසිතුවයි කියා ගොස්, ස්ත්‍රී මායාවන්හි දක්ෂ බැවින්ම එතැන් පටන් සැවැත්නුවර වැසියන් ධර්මකථා අසා ජේතවනයෙන් නික්මෙන කල්හි ඉදගොවු පැහැ ඇති වස්ත්‍රයක් පොරවා සුවදමල් ආදිය ගත් අත් ඇත්ති දෙවුරමට අභිමුඛව යයි. මේ වේලාවෙහි කොහි යෙහිදැයි කී කල්හි තොපට මා යන තැනින් කවර ප්‍රයෝජනයක් දැයි කියා ජේතවනාරාමය සමීපයෙහි තීර්ථකයන්ගේ ආරාමයෙහි වාසය කර, උදෑසනම උපාසක ජනයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදින්නෙමුයි නගරයෙන් නික්මෙන කල්හි ජේතවනයෙහි වාසය කරන ලද්දේයක මෙන් නගරයට පිවිසෙන්නී කොහි විසුවාදැයි කී කල්හි තොපට මා විසූ තැනින් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි කියා මාස එකහමාරක් ඇවෑමෙන් විමසනු ලබන්නී. ජේතවනයෙහි ශ්‍රමණභවත් ගෞතමයන් සමග එක ගදකිළියෙහි විසුවෙමියි කීවාය. පෘථව්ජනයන් මේ ඇත්තදැයි නැත් දැයි සැක උපදවා තෙමසක් ඇවෑමෙන් රෙදිවලින් බඩ වෙලා ගැබ්නියකගේ හැඩරුව දක්වා මත්තෙහි රතුපැහැ වස්ත්‍රයක් පොරොවා ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් නිසා දරු ගැබක් ලබන ලදැයි අඥානයන් පිළිගන්වවා අටමසක් ඇවෑමෙන් කුසෙහි දරමිටියක් බැඳ ඒ මත්තෙහි රතුපැහැ වස්ත්‍රයක් පොරොවා අත්පා මතුපිට ගෙරහක්කෙන් තලවා ඉදිමුන බවක් දක්වා ක්ලාන්ත වූ ඉඳුරන් ඇත්තියක වී සවස් කාලයෙහි බුදුරදුන් අලංකාර කරන ලද ධර්මාසනයෙහි හිඳ ධර්මය දේශනා කරන කල්හි දම්සභාවට ගොස් තථාගතයන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි සිට මහා ශ්‍රමණය, ඔබ මහජනයාට ධර්මය දේශනා කරහි. ඔබේ හඬ මිහිරිය. තොල්පෙති මනාව ගැටුනේය. මම ඔබ නිසා ගැබක් ලැබ පිරිපුන් ගැබ ඇත්ති වූවා වෙමි. මගේ වැදෑගෙය නො දන්නෙහිද. ගිතෙල් තලතෙල් ආදිය තෙමේත් නොඑළවන්නේ කොසොල් රජුට හෝ අනේපිඬු සිටුව හෝ විශාඛා මහ උවැසියට හෝ අන් උපස්ථායෙකුට හෝ මේ මානවිකාවට කළයතු කටයුතු කරවයි නොකීයෙහිය. රමණය කිරීමට පමණක් දනිහි. ගර්භා රක්ෂාව නො දනිහිසි අසුවී පිඩක් ගෙන සඳමඩල කිළිටි කරන්නට වැයම් කරන්නී මෙන් පිරිස් මැඳ තථාගතයන් වහන්සේට ආක්‍රෝෂ කළාය. තථාගතයන් වහන්සේ ධර්මකථාව නතර කර සිංහයෙක් මෙන් නාද කරන සේක් නැගනිය, ඔබ විසින් කියන ලද

කරුණෙහි සත්‍ය බව හෝ අසත්‍ය බව මම ද ඔබ ද දැනීමුයි වදාළ සේක. ශ්‍රමණය, එසේය. ඔබ විසින් ද මා විසින් ද දන්නා බව නිසාම මෙය ඇති විනැයි කීවාය. එකෙනෙහි ශක්‍රයාගේ ආසනය උණු වූ බවක් දැක්වීය. ඔහු සිතා බලනුයේ විංචමානවිකාව තථාගතයන් වහන්සේට නොවූවකින් ආක්‍රෝශ කරයි යයි දැන මේ කරුණ හෙළිපෙහෙළි කරන්නෙමියි දෙව්පුතුන් සතර දෙනෙකු සමග පැමිණියේය. දේව පුත්‍රයෝ මී පැටවු වි දරමිටි බැඳී රැහැන් එක පහරින්ම කැපුවාහුය. පෙරවි වස්ත්‍රය සුළඟින් එසවීය. වැටෙන්නා වූ දරමිටිය ඇගේ පා පිටෙහි වැටුනේය. පා අග් දෙකට නැසුනේය. මිනිස්සු කාළකණ්ණිය, සම්මාසම්බුදු රජාණන් වහන්සේට නිග්‍රහ කෙරේයයි හිසෙහි කෙළ හෙලා ගල් මුගුරු ගත් අන් ඇත්තාහු ජේතවනාරාමයෙන් බැහැර කළහ. ඉක්බිති ඇය තථාගතයන් වහන්සේගේ ඇස් හමුව ඉක්මුන කල්හි මහපොළොව බිඳී විවර විය. අවිච්චියෙන් ගිනිදූල් නැංගේය. ඇය පරපුරෙන් දෙන ලද කම්බිලියක් පොරවන්තියක මෙන් ගොස් අවිච්චියෙහි උපන්නාය. අන්‍ය තීර්ථකයන්ගේ ලාභ සත්කාරයන් පිරිහුනි. දසබලධාරීන් වහන්සේගේ ලාභ සත්කාර වැඩියෙන් වැඩුනේය. දෙවන දවස්හි දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවාහුය. ඇවැත්නි, විංචමානවිකාව මෙසේ මහත් ගුණ ඇති අග්‍ර දක්‍ෂිණෙයා වූ සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේට නොවූවකින් නින්දා කර මහත් වූ වැනසුමකට පත් වූවා යයි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, මෑය මට නොවූවකින් අපභාස කර විනාශයට පත් වූවා දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද විනාශයට පත් වූවාම යයි කියා අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ ඔහුගේ අග මෙහෙසියගේ කුසෙහි උපන්නේය. මහත් වූ පියුමක ශ්‍රියෙන් යුත් මුවක් ඇති හෙයින් ඔහුට පදුම කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. සුදුසු වයසට පත් හෙතෙම සියළු ශිල්පයන් උගත්තේ ය. ඉක්බිති ඔහුගේ මව කඵරිය කළාය. රජු අන් බිසවක් අගමෙහෙසිය කර පුතාට යුවරජ තනතුර දුන්නේය. මෑත කාලයෙහි රජු කිපිනා වූ පසල් දනව්ව සන්සිදුවන්නට යමිසි කියා දේවයන් වහන්ස, මම නොනවතින්නෙමි. මම ද එන්නෙමිසි කී කල්හි යුදබිමෙහි ආදීනව දක්වා මගේ පෙරළා

පැමිණීම තෙක් උකටලී නොවී විසුව. මම 'පද්ම කුමාරයා' යම් සේ ඔබගේ කළයුතු කටයුතුවල අප්‍රමාද වෙයි යයි මෙසේ අණකර යන්නෙමිසි කියා එසේ කොට ගොස් පසමිතුරන් පළවා හැර ජනපදය සන්සිඳුවා පෙරළා අවුත් පිටත නගරයෙහි කඳවුර තැනවීය.

බෝධිසත්ව තෙමේ පියා ආ බව දැන නගරය අලංකාර කරවා රජගෙය සංස්කරණය කරවන්නේ තනිවම ඇයගේ සමීපයට ගියේය. ඇය ඔහුගේ රූප සම්පත්තිය දැක පිළිබඳ සිත් ඇත්ති වූවාය. බෝධිසත්ව තෙමේ ඇයට වැඳ මෑණියනි, තොපට කුමක් කළ යුතුදැයි විමසීය. ඉක්බිති ඇය 'මෑණියනි යයි මට කියහිදැයි නැගී සිට අතින් ගෙන යහනට නගුවයි කීවාය. කවර කරුණක් නිසා දැයි (අසන ලද්දේ) යම්තාක් රජු නො පැමිණේද ඒතාක් අප දෙදෙනාම කෙලෙස් රතියෙන් රමණය කරන්නෙමු යයි කීවාය. මෑණියනි, ඔබ මගේ මවද ස්වාමියෙකු සහිත වූ තැනැත්තියකද වෙති. මා විසින් සැමියෙකු සහිත මාගමක් කෙලෙස් වශයෙන් ඉඳුරන් බිඳ නොබලන ලද විරූය. කෙසේ නම් ඔබ සමග මෙවැනි අපිරිසිදු (පවිටු) ක්‍රියාවක් කරන්නෙමුදැයි කීවේය. ඇය දෙතුන් වතාවක් කියා ඔහු නොකැමති කල්හි මගේ වචනය නොකරෙහිදැයි කීවාය. එසේය. නොකරමිසි. එසේනම් රජුට කියා ඔබගේ හිස සිඳුවන්නෙමිසි කීවාය. මහාසත්ත්ව තෙමේ තොපට කැමැත්තක් කරවයි ඇය ලජ්ජා කරවා ගියේය.

බියෙන් තැනිගත් ඇය මෙසේ සිතුවාය. ඉදින් මෙතෙමේ පියාට (මේ බව) පළමුව දන්වන්නේද මගේ ජීවිතය නැත. මම ම පළමුව කියන්නෙමිසි බත් අනභව නොකර කිළිටි ලොම් වස්ත්‍රයක් හැඳ සිරුරෙහි නිය රැස් (නිය පහර ලද බව) දක්වා දේවිය කොහිදැයි රජු විසින් විචාළ කල්හි ගිලන් වූවා යයි කියවූ යයි පිරිවර ස්ත්‍රීන්ට හඟවා ගිලන්හලට ගොස් හොත්තීය. රජුද නුවර පැදකුණු කොට මන්දිරයට නැගී ඇය නොදක්නේ දේවිය කොහිදැයි විචාළේය. ඇය ගිලන්වූවා යයි අසා සිරියහන් ගැබට පිවිස දේවියනි, තොපට කිනම් අපහසුවක්දැයි විචාළේය.

ඇය ඔහුගේ වචනය නොඇසුනී මෙන් වී දෙතුන්වරක් විමසන ලද්දී නිශ්ශබ්ද වූවාය. දේවියනි, කිම මට නොකියෙහිදැයි විචාළේය. මහරජකුමනි, කෙසේනම් කියහිද නිශ්ශබ්ද වෙති. සැමියා සහිත ස්ත්‍රීහු මා හා සමාන වෙතිසි කියා, කවරෙකු විසින් වෙහෙසන ලද්දී වෙහිද

වහා මට කියව. ඔහුගේ හිස සිඳින්නෙමිසි කී කල්හි කවරෙක් වෙහිද මහරජතුමනි, ඔබ නගරයෙහි තබා ගිය පදුම කුමාරයාය. හෙතම මා වසන තැනට අවුත් දරුව මෙසේ නොකරව. මම තොපගේ මව වෙමිසි කියනු ලබන්නේ ද මා හැර අන් රජෙක් නම් ඇත්ද? මම ඔබ ගෙහි කොට කෙලෙස් රතියෙන් රමණය කරන්නෙමිසි මා කෙස්වලින් ගෙන එකිනෙක උගුල්ලා තමාගේ වචනය නොකරන්නී වූ මා හිංසාවට පත්කර කොටා ගියේයයි කීවාය.

රජතුමා නොපිරික්සා සර්පයෙකු මෙන් කිපියේ පුරුෂයන්ට යවී. පදුම කුමාරයා බැඳගෙන එවූ යයි ඇණවීය. ඔවුහු නගරය පැතිර මඩනාක් මෙන් ඔහුගේ ගෙට ගොස් ඔහුට හිංසාකොට පහරදී අත් පිටුපසට කර දැවී බැඳ රතු කණෙරු මල් මාලාවක් ගෙලෙහි පළඳවා වධකොට ගසන්නාහු ගෙන ආවාහුය. හෙතෙම මෙම කාර්යය දේවිය විසින් කරන ලද්දකිසි දෑන, එමිබා පුරුෂයනි, මම රජුට අවැඩ කරන්නෙක් නො වෙමි. මම නිවැරදි වන්නෙමිසි විලාප තබමින් පැමිණෙයි. සියළු නගරය කළඹා රජු මාගමකගේ වචනය ගෙන මහාපදුම කුමාරයා ඝාතනය කරවයි යි අසා රැස්වී කුමාරයාගේ පාමුල වැටී ස්වාමීනි, මෙය ඔබට නුසුදුසුයයි මහත් වූ හඬින් සෝෂා කළේය.

ඉක්බිති ඔහු ගෙන ගොස් රජුට දැක්වූහ. රජු ඔහු දක සිතට නිග්‍රහ කරන්නට අපොහොසත් වනුයේ මෙතෙම රජ නොවූයේම රාජලීලාව කරයි. මගේ පුතා වී අගමෙහෙසියට අපරාධයක් කෙළේය. යවී. ඔහු සොරුන් හෙලන්නා වූ පර්වතයෙහි හෙළා විනාශයට පමුණුවවයි කීවේය. මහාසත්ත්ව තෙමේ පියාණනි, මගේ මෙවැනි අපරාධයක් නැත. මාගමකගේ කථාවක් අසා මා නො නසවයි පියාගෙන් ඇයදීය. ඒ රජු ඔහුගේ කථාව පිළිනොගත්තේ ය. අනතුරුව සොළොස් දහසක් අත්තාපුර ස්ත්‍රීහු දරුව, මහාපදුම කුමාරයනි, මේ ඔබට නුසුදුසු වූවක් ලබන ලදී මහත් වූ හඬින් සෝෂා කළහ. සියළු ක්‍ෂත්‍රීය වංශික ධනවත්හුද, ඇමති-පිරිවර ජනයෝද දේවයන් වහන්ස, කුමාරයා ශීලාවාර ගුණයන්ගෙන් යුක්ත වූයේද පරපුර රක්තේද රාජ්‍ය උරුමය ඇත්තේද වෙයි. ඔහු මාගමකගේ වචනය ගෙන පරීක්ෂා නොකර විනාශ නො කරව. රජු විසින් විමසා බලා කටයුතු කරන්නෙකු විය යුතුයයි කියා ගාථා සතක් කීවාහුය.

නා දිට්ඨා පරතො දොසං - අණුං ධූලානි සබ්බසො
ඉසසරො පණයෙ දණ්ඩං - සාමං අපපටි වෙකඛීය

1. රජු අනිකේකුගේ සුළු හෝ ලොකු හෝ වරද නො දැක නො විමසා තමාම පරීක්ෂා නොකර දඬුවම් නො පණවන්නේ ය.

2. යම් ක්ෂත්‍රිය වංශිකයෙක් නුවණින් විමසා නොබලා (යමෙකුට) දඬුවම් නියම කෙරේද? හෙතම කටු සහිත ආහාර ගිලීයි. මැස්සන් සහිත ආහාර බුදින උපන්ගෙයි අන්ධයෙකු මෙන් වේ.

3. (යමෙක්) දඬුවම් නොකළ යුත්තන්ට දඬුවම් කෙරේද දඬුවම් කළ යුත්තන්ට දඬුවම් නොකෙරේද සම නොවූ මාර්ගයට පිවිසි අන්ධයෙකු මෙන් සම-අසම දෙක නොදනී.

4. යමෙක් යම් මේ කුඩා වූ හෝ ලොකු වූ හෝ කරුණු හැම පරිද්දෙන් මනාකොට දක අනුශාසනා කරන්නේ නම් ඔහු ඒකාන්තයෙන් රාජ්‍ය පාලනයට සුදුසු වේ.

5. ඒකාන්ත මෘදු බැවින් හෝ ඒකාන්ත තියුණු (රළ) බැවින් හෝ තමා ආධිපත්‍යයෙහි තබන්නට නොහැකිය. එහෙයින් දෙයාකාරයෙන්ම හැසිරෙන්නේ ය.

6. මෘදු තැනැත්තේ අවමනට භාජනය කළේ වෙයි. ඉතා තියුණු (රළ) තැනැත්තා වෙරකරුවන් (සතුරන්) ඇත්තේ වෙයි. මේ දෙකරුණ දැන මධ්‍යස්ථව හැසිරෙන්නේ ය.

7. රාගයෙන් ඇලුනු තැනැත්තා බොහෝකොට කථා කරයි. ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට වූ තැනැත්තා ද බොහෝකොට කථා කරයි. රජතුමනි, ස්ත්‍රියක නිසා පුතු නැසීමට නුසුදුසුය.

එහි නාදිට්ඨා යනු නොදැක. පරතො යනු අනිකාගේ සබ්බසො යනු සියළු. අණුං ධුලානි යනු කුදුම්භන් වරදවල්. සාමං අපපට්චෙකඛියානි. අනුන්ගේ වචනය අතර තමාගේ ඉන්ද්‍රියානුභුතිය (ප්‍රත්‍යක්ෂය) නොකර පට්ඨිසසාරො රජු දණ්ඩා න පණයෙ දඬුවම් නො පමුණුවන්නේ ය. මහා සම්මත රජු සමයෙහි නිරන්තරයෙන් මත්තෙහි දඬුවමක් නම් නැත. තැලීම නින්දාවට පත් කිරීම පිටුවහල් කිරීමට වැඩි වූ අත්පා සිද්ධි නැසීමක් නම් නැත. පසුව නපුරු රජවරුන්ගේ කාලයෙහි මෙය උපනී.

එය සඳහා ඒ ඇමතියෝ ඒකාන්තයෙන්ම අතිකාගේ දෝෂය තෙමීම නොදක දඬුවම් කරන්නට නුසුදුසු යැයි කියන්නාහු මෙසේ කීවාහුය. යොව අපපටි වෙකඛ්ඛා යනු මහරජතුමනි, මෙසේ නුවණින් සලකා බලා වරදට සුදුසු දඬුවමක් පැණවිය යුතු කල්හි ඒ රජු අගති ගාමිඤ්ඤයෙහි පිහිටියේ ඒ වරද නුවණින් නොවීමසා අත් සිඳීම ආදී දඬුවම් කරයිද! හෙතම තමාගේ දුකට හේතුවන කරුණ කරනුයේ කටු සහිත ආහාර ගිලිනුයේ වෙයි. උපතින්ම අන්ධ වුවකු මෙන් මැස්සන් සහිත වූ ආහාර අනුභව කරනුයේ වෙයි. අදණධියං යනු යමෙක් දඬුවම් නොකළ යුතු දඬුවම් නොපැණවිය යුතු යමෙකුට දඬුවම් කර දඬුවම් කළයුතු දඬුවම් පැනවිය යුතු අයෙකුට දඬුවම් නොකර තමාට කැමති වුවක්ම කරයිද හෙතම වලගොඩැලි නිසා සම නොවූ මාර්ගයට පැමිණි අන්ධයකු මෙන් වේ. න ජානාති සමාසමං යනු අනතුරුව ගල් ආදියෙහි ගැටෙන්නේ අන්ධයෙකු මෙන් සතර අපායයන්හි මහා දුකකට පැමිණෙයි යයි අර්ථයි. එනාති යනු මේ දඬුවම් කළයුතු නොකළ යුතු කරුණුද දඬුවම් කළයුතු කරුණු අතර කුඩා ලොකු සියළු දෙය මනාව දැක නො නසන්නේ ය. ඉදින් රජු චොහරීතුං රාජ්‍ය අනුශාසනාවට සුදුසු වේ යයි යන අර්ථයි. තමා මහනෙත මහත් වූ ඉසුරෙහි තබන්නට නොහැකි වේ යන අර්ථයි. මුදු යනු මොළොක් ස්වභාවයෙන් යුත් රජු රටවැසියන් විසින් නින්දා කරන ලද්දේ වෙයි. අවමන් ලද්දා වූ ඔහු රාජ්‍යය සොරුන් රහිත වුවක් කරන්නට නොහැකි වේ. වෙරවා යනු ඉතා තියුණු තැනැත්තාට සියළු රටවැසියෝ වෙර ඇත්තෝ වෙන්නුයි වෙරවා නම් වේ. අනුමජ්ඣං යනු අනුගමනය කරන මෘදු හා තියුණු භාවයන්ගේ මැදයි. සමාවරෙ යනු මොළොක් නොවූවෙක්ද තියුණු නොවූවෙක්ද වී රාජ්‍යය කරන්නේය යන අර්ථයි. න ඉඤ්ඤා කාරණා යනු මහරජතුමනි, පවිට වූ ලාමක වූ මාගමක් නිසා ප රජු රක්තා වූ සේසතට උරුම කරවූ පුතු මරවන්නට නුසුදුසු යැයි කීය. ඇමතියෝ මෙසේ නොයෙක් කරුණුවලින් කියන්නාහුද තමාගේ කථාව පිළිගන්වන්නට නොහැකි වූහ. බෝධිසත්ත්ව තෙමේද අයදිනු ලබන්නේ නමුත් තමාගේ කථාව පිළිගන්වන්නට නොහැකි විය. අඥාන වූ ඒ රජු යවූ ඔහු වෝරප්‍රපාතයෙහි හෙලවූ යයි අණ කරන්නේ අටවන ගාථාව කීවේය.

8. සියළු ලෝ වැස්සෝ එක් පක්‍ෂයකය. මේ ස්ත්‍රිය හුදකලා වූවාය. මම ඇයගේ (කීම) පිළිපදිමි. යව ඔහු (ප්‍රපාතයෙන්) හෙළවූ.

එහි තෙතාහං යනු යම් කරුණකින් සියළු ලෝවැසි ජනයා එක් පසකට වූයේ කුමාරයාටම පක්‍ෂ වී සිටියේය. මේ ස්ත්‍රිය හුදකලා වූවාය. ඒ කරුණ නිසා මම මැයගේ වචනය පිළිපදින්නෙමි. යවු ඔහු පර්වතයට නංවා ප්‍රපාතයෙහි හෙළවු මයයි කීවේය.

මෙසේ කී කල්හි සොළොස් දහසක් රජ බියෝවරුන් අතර එක් තැනැත්තියකද සිය ස්වභාවයෙන් සිටීමට නොහැකි වූවාය. සියළු නුවර වැස්සෝ අත් ඔසවාගෙන කෙස් විසුරුවා වැළපුනාහුය. රජු මොවුහු මේ රජකුමරු ප්‍රපාතයෙහි හෙළීම වලක්වන්නාහු යයි පිරිවර සහිතව මහජනයා වැලපෙද්දීම ඔහුව පා උඩට ඇති සැටියෙන් හා හිස යටට ඇති සැටියෙන් කොට ගෙන්වාගෙන ප්‍රපාතයෙහි විසිකරවීය.

ඉක්බිති ඔහුගේ මෙම ත්‍රී වැඩිමෙහි බල මහිමයෙන් පර්වතයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා මහාපද්මය, බිය නොවවයි ඔහු අස්වසන්නේ දෙඅතින් ගෙන ඇකයෙහි (හදවතෙහි) තබා දිව්‍යමය පහස පතුරුවා බැස පර්වතය පාමුල පිහිටි නාග භවනයෙහි හුන් තාරජුගේ පෙන ගැබෙහි තැබීය. තාරජු බෝසතුන් නාග භවනයට පමුණුවා තමාගේ යසස මැදින් බිඳ දුන්නේය.

ඔහු එහි එක් අවුරුද්දක් වාසය කර මිනිස් ලොවට යන්නෙමි යි කියා කිනම් තැනටදැයි කී කල්හි හිමාලයට ගොස් පැවිදි වන්නෙමි යි කීවේය. තාරජු මැනවයි ඔහු ගෙන මිනිස් වාසයෙහි පිහිටුවා පැවිදි පිරිකර දී සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. ඔහුද හිමවතට පිවිස තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ධ්‍යානයන් හා අභිඥාවන් උපදවා වන මුල් ගෙඩි ආහාරකොට ඇතිව එහි වාසය කරයි.

ඉක්බිති බරණැස් නුවර වැසි වනයෙහි හැසිරෙන්නෙක් එතැනට පැමිණියේ මහාසත්තවයන් හැදින දේවයන් වහන්ස, ඔබ මහා පද්ම කුමාරයා නොවන්නේදැයි කියා යහළුව, එසේයයි කී කල්හි ඔහු වැද දින කීපයක් එහි වාසය කර බරණැස් නුවරට ගොස් රජුට දැන්වීය. දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ පුතු හිමවත පෙදෙසෙහි තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදිවූයේ පන්සලක වාසය කරයි. මම ඔහු සමීපයෙහි වාසය කර පැමිණියෙමි යි කීවේය. ප්‍රත්‍යක්‍ෂ ලෙසට දක්නා ලද්දේද. එසේය ස්වාමීනි යයි කීවේය.

රජු මහත් වූ බලසෙනඟ පිරිවරන ලද්දේ එහි ගොස් වනය කෙළවර කඳවුරු බැඳ ඇමතිවරුන් පිරිවරා පත්සලට ගොස් රන්රුවක ශ්‍රීයෙන් පත්සල දොරටුවෙහි හුන්නා වූ මහා සත්ත්වයන්ට වැඳ එකත්පස්ව හුන්නේය. ඇමතිවරුද වැඳ පිළිසඳර කොට හුන්නාහුය. බෝධිසත්ත්ව තෙමේද රජුට එලාඑල වලින් සංග්‍රහ කර පිළිසඳර කථා කළේය. ඉක්බිති රජ ඔහුට (කියනුයේ) දරුව, මා විසින් ඔබ ගැඹුරු ප්‍රපාතයෙහි හෙලවන ලද්දේ කෙසේනම් සුවසේ ජීවත් වන්නේදැයි විමසන්නේ නවවන ගාථාව කීවේය.

9. තල්ගස් බොහෝ ගණනක් බහාලිය හැකිතරම් ගැඹුරැති දුක්සහිත වූ තරණය කිරීම අපහසු වූ ගිරිදුර්ගයෙහි හෙළන ලද්දේ වෙහිය. ඔබ කවර කරුණින් එහිදී නොමැරුණේද?

එහි අනෙක තාලෙ යනු තල්ගස් බොහෝ ප්‍රමාණයක උස ඇති. නාමරී යනු නොමැරුණි. අනතුරුව

10. ඒ පර්වත ප්‍රපාතයේ උපන් ශක්ති සම්පන්න වූ බලවත් නාගයෙක් දරණ වැලෙන් මා පිළිගත්තේය. එහෙයින් එහිදී මා නොමළේය.

11. රාජපුත්‍රය, එව. මම තොපව සිය නිවෙසට ගෙන යන්නෙමි. රාජ්‍යය කරව. ඔබට යහපතක් වේවා! වනයෙහි කුමක් කරන්නේද?

12. බිලි කටුව ගිල ලේ සහිතව උදුරා දමන්නේ යම්සේද එසේ උදුරා දමා සුවපත් වන්නේද මෙසේ මා සුවපත් වූවෙකු සේ දකිමි.

13. තොප බිලිකටුව යයි කුමකට කියහිද? ලේ සහිත යයි කුමකට කියහිද? තොප කවරක් උදුරාලූයේ යයි කියහිද විමසන්නා වූ මට එය කියව.

14. මම කාමයන්ට බිලි කටුව යයි කියමි. ඇත් අසුන් ලේ සහිත යයි කියමි. අත්හළ දෙය උදුරා ලූ දෙය යයි කියමි. ඝෂත්‍රියය මෙය මෙසේ දනුවයි.

මේ ගාථා පහ අතර එකක් හැර එකක් ලෙස ගාථා තුනක් බෝසතුන් වහන්සේගේය. ගාථා දෙකක් රජගේය.

එහි පව්වගහනී යනු පර්වතයෙන් වැටෙන කල්හි අවනත වූ මා පිළිගත්තේය. ගෙන නාග භවනයට පමුණුවා මගත් වූ සම්පත් දී මිනිස් වාසයට මා ගෙන යවයි කී කල්හි මා මිනිස් ලෝකයට ගෙන ආවේය. ඒ මම මෙහි අවුත් පැවිදි වූයේ වෙමි. ඒ දේවතාවාගේ හා නා රජුගේ බලමහිමයෙන් එහිදී මම නොමැරුනෙමි යි සියල්ල දැන්වීය. එහි යනු රජු ඔහුගේ වචනය අසා සොම්නසට පත්වී දරුව, මම මෝඩකම නිසා ස්ත්‍රියකගේ වචනය ගෙන මෙසේ උතුම් හැසිරීමෙන් හා ගුණවත් බැවින් යුත් ඔබ කෙරෙහි වරදක් කළෙමි. මට සමා වෙවයි පාදයන්හි වැටී, මහරජතුමනි, නැගී සිටුව. තොප ක්ෂමා කරමි. මින්පසු නැවත මෙසේ නොවීමසා කටයුතු කරන්නෙක් නොවවයි කියන ලද්දේය. දරුව, ඔබ තමාගේ කුලය සතු සේසත ඔසවා රාජ්‍යය අනුශාසනා කරන්නේ මට සමාව දුන්නෙහි නම් වේයයි මෙසේ කීවේය. උදධරිණියා යනු හදවත වකුගඩු ආදිය වෙත නොපැමිණි බිලිකටුව ගලවා සුවපත් වෙයි. අතතනං යනු තමාය. මහරජතුමනි, මෙසේ මම ද නැවත සුවපත් භාවයට පත්වූයේ ගිලින ලද බිලි කටුව ඇති පුරුෂයෙකු මෙන් මා දකින්නෙමි. කිනනු ක්වං යනු රජු ඒ මේ කරුණු විස්තර වශයෙන් ඇසීමට විමසයි. කාමාහං යනු මම පඤ්චකාම ගුණයන්. හත්ථී අසසං සලොහිතං යනු මෙසේ ඇත්,අස්, රිය, දෝලා, සත්රුවන් ආදී ප්‍රභේද වූ සම්පත්තින් සලොහිතං යයි කීවෙමි. වතනාහං යනු - වතනං අහං යයි විසන්ධියි. යම්දිනක ඒ සියල්ලම අත්හරනා ලද්දේ වෙමිද පරිත්‍යාග කරන ලද්දේ වෙමිද මම එය දන් දී උදුරා ලුයෙමියි කීවෙමි.

මහරජතුමනි, මෙසේ මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. ඔබ දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකර අගතිගාමී වීම අත්හැර දැහැමිව රාජ්‍යය කරවයි මහා සත්ත්වයන් තෙමේ පියාට අවවාද දුන්නේය. හෙතම හඬා වැළඹී නගරයට යන්නේ අතරමගදී ඇමතිවරුන් ගෙන් මම කුමක් නිසා මෙවැනි ආචාර සම්පන්න පුත්‍රයෙකුගෙන් වෙන්වීමට පත්වූයෙමි දැයි විමසීය. (රජතුමනි) අගමෙහෙසිය නිසාවෙනි. රජු ඇය පා උඩුකුරු වන ලෙස ගෙන්වාගෙන වොරපපාතයෙහි හෙලා නගරයට පිවිස දැහැමිව රාජ්‍යය කරවීය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මැය පෙරද මට නින්දා කර මහත් වූ විනාශයකට පැමිණියේ යයි කියා.

15. එකල්හි (සුඵ)මව විංචමානවිකාව වූවාය. මගේ පියා දෙවිදත් විය. නුවණැති නාගයා ආනන්ද තෙර විය. දේවතාවා සැරියුත් රහතන් වහන්සේය. රාජපුත්‍රයා මම වීමී යි ජාතකය මෙසේ දරා ගනිවු යයි

අවසාන ගාථාවෙන් ජාතකය ගලපා වදාළ සේක.

12-10

මිත්‍රතාමිත්‍ර ජාතකය

කානී කම්මානී කුබ්බානං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් කොසොල් රජුට යහපත සඳහා හැසිරෙන ඇමතියෙකු අරභයා දේශනා කළ සේක.

හෙතෙම රජුට බොහෝ උපකාර කරන්නේ විය. ඉක්බිතිව රජ ඔහුට අතිරේක ගෞරවයක් කරවීය. සෙසු තැනැත්තෝ එය නොඉවසන්නාහු දේවයන් වහන්ස, අසවල් ඇමතිවරයා නුඹවහන්සේට අයහපත කරන්නෙකැයි බිඳුවාලූහ. රජු ඔහු පරීක්ෂා කරනුයේ කිසි දොසක් නොදක මම මොහුගේ කිසි දොසක් නොදකින්නෙමි. කෙසේනම් මොහුගේ මිත්‍ර බව හෝ සතුරු බව හෝ දැනගන්නට කෙසේනම් හැකිදැයි සිතා මේ ප්‍රශ්නය තථාගතයන් වහන්සේ හැර අනිකෙක් වෙතින් නොහැකි වන්නේ ය යි (උන්වහන්සේ වෙත) ගොස් විමසන්නෙමි යි අනුභව කරන ලද උදේ ආහාර ඇති හෙතම ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙත එළඹ ස්වාමීනි, පුරුෂයෙකු විසින් තමාට මිත්‍ර බව හෝ සතුරු බව කෙසේ නම් දැනගන්නට හැක්කේදැයි විචාළේය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුට කියනුයේ මහරජතුමනි, පෙර ද පණ්ඩිතයෝ මේ ප්‍රශ්නය සිතා පණ්ඩිතයන්ගෙන් අසා ඔවුන් විසින් කීම් වශයෙන් දැනගෙන පසම්තුරන් අත්හැර මිත්‍රයන් සේවනය කළාහු යයි කියා ඔහු විසින් ඉල්ලන ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්ති ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන ඇමතියා විය. එකල්හි බරණැස් රජුට යහපත පිණිස හැසිරෙන එක් ඇමතියෙකු සෙසු පිරිස රජු හා බිඳුවීය. රජු ඔහුගේ දෝෂයක් නොදක්නේ කෙසේනම්

මිත්‍රයා හෝ සතුරා දැනගන්නට හැකිදැයි මහා සත්ත්වයන්ගෙන් විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

කානි කමමානි කුබ්බානං - කථං විඤ්ඤු පරකකමෙ
අමිත්තං ජානෙය්‍ය මෙධාවී - දිසවා සුඛවාච පණ්ඩිතො

1. නුවණැති පණ්ඩිත පුරුෂයා ඇසින් දක, කණින් අසා කවර කටයුතු කරන්නා පසමිතුරකැයි දැන ගන්නේද? නුවණැති තැනැත්තා එය දැනගැනීමට කෙසේ නම් යන්න දැරිය යුතුද?

එහි අර්ථය බුද්ධිමත් පණ්ඩිත පුරුෂයා කවර කටයුතු කරන්නෙකු ඇසින් දක, කනින් අසා මෙතෙම මගේ සතුරෙකැයි දන්නේද? එය දැනගැනීම පිණිස දනුවත් පුද්ගලයා කෙසේනම් වැයම් කරන්නේදැයි.

අනතුරුව ඔහුගේ පසමිතුරු ලක්‍ෂණය කියන්නේ.

2. පසමිතුරා එම මිතුරාව දක සිතා නොවෙයි. ඔහු පිළිබඳව සතුටු නොවෙයි. ඔහුට ඇස් ඇර බැලීම නොදෙයි. ඔහුගේ කථාවට විරුද්ධ වෙයි.

3. ඔහුගේ සතුරන් භජනය කරයි. ඔහුගේ මිතුරන් ඇසුරු නොකරයි. ගුණ කියන කැමැත්තත් වලක්වයි. නුගුණ කියන්නවුන්ට ප්‍රශංසා කරයි.

4. ඔහුට රහස් නොකියයි. ඔහුගේ රහස් නො සඟවයි. ඔහුගේ කටයුතු වර්ණනා නො කරයි. ඔහුගේ නුවණ ප්‍රශංසා නො කරයි.

5. ඔහුගේ පරිහානියේදී සතුටු වෙයි. ඔහුගේ දියුණුවෙහි දී සතුටු නො වෙයි. මිහිරි ආහාරයක් ලබන ලද්දේ ඔහුට දීමෙහි මතකයක් නූපදවයි. ඔහුද එයින් ලබන්නේ නම් මැනවයි අනුකම්පා නොකරයි. පුද්ගලයකි!

6. පණ්ඩිත තැනැත්තා යම් කරුණු කරණ කොටගෙන ඇසින් දක කනින් අසා සතුරා දැනගන්නේද මේ සොළොස් ආකාර වූ නුගුණයෝ සතුරා කෙරෙහි පිහිටියෝය.

මහා සත්ථ තෙමේ මේ ගාථා පහ ප්‍රකාශ කර නැවත.

7. නුවණැති පණ්ඩිත පුරුෂයා ඇසින් දැක කනිත් අසා කවර කටයුතු කරන්නා මිතුරෙකැයි දැනගන්නේද? නුවණැති තැනැත්තා එය දැනගැනීමට කෙසේනම් යන්න දැරිය යුතුද?

මේ ගාථාවෙන් මිතුරන්ගේ ලක්ෂණය විමසන ලද්දේ සෙසු ගාථාවන් ප්‍රකාශ කළේය.

8. විදේශයට ගිය ඔහුගේ මිතුරා සිහිකරයි. ආපසු පැමිණි මිතුරා දැක ඉතා සතුටු වෙයි. අනතුරුව මමායනය කරයි. කථාබහ කිරීමෙන් සතුටු වෙයි.

9. ඔහුගේම මිතුරන් ඇසුරු කරයි. ඔහුගේ සතුරන් ඇසුරු නො කරයි. නින්දා කරන්නේ වලක්වයි. ගුණ කියනු කැමැත්තන්ම ප්‍රශංසා කරයි.

10. ඔහුට රහස් කියයි. ඔහුගේ රහස් සඟවයි. ඔහුගේ කටයුතු වර්ණනා කරයි. ඔහුගේ නුවණ පසසයි.

11. ඔහුගේ දියුණුවෙහිදී සතුටු වෙයි. ඔහුගේ පරිහානියේදී නොසතුටු වෙයි. මිහිරි ආහාරයක් ලබන ලද්දේ ඔහු සිහිපත් කරයි. අනතුරුව ඔහුද එය ලබන්නේ නම් මැනවයි ඔහුට අනුකම්පා කරයි. පුදුමයකි!

12. පණ්ඩිත තැනැත්තා යම් කරුණු කරණ කොටගෙන ඇසින් දැක කනිත් අසා මිතුරා දැනගන්නේද මේ සොළොස් ආකාර වූ ගුණයෝ මිතුරා කෙරෙහි මනාව පිහිටියෝ වෙති.

එහි න නං උමභයනෙ යනු මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයා ඒ මිත්‍රයා දැන සිතන නොකරයි. සතුටු වූ ආකාරය නො දක්වයි. න ව තං පටිනන්දති යනු ඔහුගේ කථාව ඔසවා තබන්නේ සතුටු නොවෙයි. සන්තෝෂ නොවෙයි. චකුන්ති චසස නදදාති යනු බලන්නහු නොබලයි. පටිලොමං ච යනු ඔහුගේ කථාව හකුළුවයි. ඊට සතුරු වේ. වණණකාමෙ යනු ඔහුගේ ගුණ කියන්නවුන් නොඉවසයි. නකබාති යනු තමාගේ රහස් ඔහුට නොකියයි. කමමනතසස යනු ඔහු විසින් කළ කටයුත්ත වර්ණනා නොකරයි.

පඤ්ඤාසස යනු ඔහුගේ නුවණ නො පසසයි. ඤාණ සම්පත්තිය වර්ණනා නො කරයි. අභවෙ යනු අනභිවෘද්ධියෙහිදී, තසසනුපපජ්ජනෙ යනු ඒ මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයාට මගේ මිත්‍රයාටද මෙයින් දෙන්නෙමිසි සිහියක් නො ඉපදේ. නානුකමපති යනු මොළොක් සිතින් නොසිතයි. ලභයෙයිකො යනු මෙයින් ලබන්නේ නම්. ආකාරා යනු කරුණු පවුළුට යනු විදෙස්ගත වූ. කෙලායිතො යනු මමායනය කරයි. ප්‍රාර්ථනා කරයි. කැමති වෙයි යන අර්ථය. වාචාය යනු මිහිරි වචනයෙන් ඔහු හා නිතර හැසිරෙන්නේ සතුටු වෙයි. ප්‍රීති වෙයි. සෙසු කරුණු කියන ලද දෙයෙහි විරුද්ධ අයුරින් දතයුතුයි. රජු මහා සත්ත්වයන්ගේ කථාවෙන් සතුටු සිත් ඇත්තේ වී ඔහුට මහත් සම්පත් දුන්නේය.

ශාස්තෘෂන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහරජතුමනි, පෙරද මේ ප්‍රශ්නය පැනනැංගේය. පණ්ඩිතයෝම එය පැහැදිලි කර කීවාහුය. මේ දෙකිස් ආකාරයෙන් සතුරාද මිතුරාද දත යුතුයයි කියා ජාතකය ගළපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු ආනන්ද තෙර විය. පණ්ඩිත වූ ඇමතියා මම ම වූයෙමි යි වදාළ සේක.

දොළොස් වැනි නිපාත වර්ණනාව නිමියේය.

තෙළෙස්වන නිපාත වර්ණනාව

13-1

අමබ ජාතකය

යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් දෙව්දත් අරබයා දේශනා කළ සේක.

දෙව්දත් ද මම බුදු වන්නෙමි. ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ මගේ ආචාර්යයෝ නො වෙති. උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ නො වෙති යි ආචාර්යයන් වහන්සේව ප්‍රතිකේෂප කොට ධ්‍යානයන්ගෙන් පිරිහුනේ සංඝයා බිඳ පිළිවෙළින් සැවැත් නුවරට එන්නේ ජේතවනාරාමයෙන් පිටත පොළොවෙහි විවරයක් දුන් කල්හි අවිච්ඡට පිවිසියේය. එකල්හි දම් සභාවෙහි ඇවැත්නි, දෙව්දත් තෙමේ ආචාර්යවරයා ප්‍රතිකේෂප කර මහා විනාශයට පත්ව අවිච්ඡ මහා නරකයෙහි උපන්නේ යයි කථාවක් ඉපිදවූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දන් කවර නම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහු දැයි විමසා මෙනම් වූවකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, දෙව්දත් ආචාර්යවරයා ප්‍රතිකේෂප කර මහා විනාශයට පත්වූයේ දුන් පමණක් නොවේ. පෙරද පත් වූයේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි ඔහුගේ පුරෝහිත කුලය අභිවාතක රෝගයෙන් නැසුනේය. එකම පුතු බිත්තිය බිඳ පලා ගියේය. හෙතම තකම්ලාවට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාර්යයන්ගේ සමීපයෙන් වේදයන් ද සෙසු ශිල්පයන් ද ඉගෙන ගෙන ආචාර්යවරයා වැඳ නික්මුනේ ඒ ඒ දේශයන්හි සිරිත් දැනගන්නෙමි යි හැසිරෙන්නේ එක් ප්‍රත්‍යන්ත නගරයකට පැමිණියේය. ඒ නගරය ඇසුරුකොට මහත් වූ සැඩොල් ගමක් විය. එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ ගමෙහි වාසය කරති. පණ්ඩිතය, ව්‍යක්තය. අකල්හි ගෙඩි ගත්වන මන්ත්‍රයක් දනී.

ඔහු උදෑසනම නැගිට කඳ ගෙන ඒ ගමෙන් නික්මී වනයෙහි එක් අඹගසක් වෙත එළඹ පියවර සතක් පමණ තැන සිටියේ ඒ මන්ත්‍රය පිරිවහා අඹ ගසට එක් වතුර අල්ලකින් ගසයි. ඒ ඇසිල්ලෙහිම ගසෙන් පැරණි කොළ වැටේ. අළුත් කොළ නැගේ. මල් පිපී වැටේ. අඹගෙඩි හටගෙන මොහොතකින් පැසී මිහිරි යුෂ ඇති දිව්‍යමය ගෙඩි වැනි වී ගසෙන් වැටෙයි. මහා සත්ත්ව තෙමේ ඒවා අහුලා ඇති පමණ කා කඳ පුරවා ගෙටගොස් ඒවා විකුණා අඹුදරුවන් පෝෂණය කෙළේය.

ඒ බමුණු කුමාරයා නොකල්හි ඉදිනු අඹ ගෙනවුත් විකුණන ඒ මහා සත්ත්වයන් දැක ඒකාන්තයෙන් මන්ත්‍ර බලයෙන් මේවා උපන්නේ විය යුතුයයි සිතා මේ පුරුෂයා ඇසුරු කොට මේ වටිනා මන්ත්‍රය ලබන්නෙමියි සිතා මහා සත්ත්වයාගේ අඹ ගන්නා වූ ක්‍රමයෙන් (ලෙසින්) පරීක්ෂා කරන්නේ ඇති පරිද්දෙන් දැන ඔහු වනයෙන් නොපැමිණි කල්හිම ඔහුගේ ගෙට ගොස් නොදන්නාක් මෙන් වී ඔහුගේ භාර්යාවගෙන් ආචාර්යවරයා කොහිදැයි විමසා වනයට ගියේ යයි කී කල්හි ඔහුගේ පැමිණීම අපේක්ෂා කරමින් සිට එන්නා වූ ඔහු දැක පෙර ගමන්කොට අතින් කඳ ගෙන ගෙනවුත් ගෙහි තැබීය.

මහා සත්ත්ව තෙමේ ඔහු බලා භාර්යාවට කීව්‍යය. සොඳුර, මේ මානවකයා මන්ත්‍රය ඉගෙනීම පිණිස පැමිණියේය. මොහුගේ අතෙහි මන්ත්‍රය නොපිහිටයි. මෙතෙම අසත්පුරුෂයෙකි. මානවකයාද මම ආචාර්යවරයාට උපකාර කරන්නෙක් වී මේ මන්ත්‍රය ලබන්නෙමියි සිතා එතැන් පටන් ඔහුගේ ගෙහි කළයුතු කටයුතු කරයි. දර ගෙන එයි. වී කොටයි. බත් පිසයි. මුහුණ සෝදන උපකරණ ආදිය ළඟට දෙයි. පාදයන් සෝදයි. මහා සත්ත්වයා විසින් එක් දිනයක දරුව මානවකය, නිදාගැනීම සඳහා ඇදට ගිය මගේ පාදයන්ට ආධාරකයක් දෙවයි කී කල්හි අනිකක් නොදැක මුළු රැයම කලවය මත තබා හුන්නේය. මෑත කාලයෙහි බෝසතුන්ගේ භාර්යාව පුතකු වැදුවාය. ඇගේ ප්‍රසූතියෙන් සියළු පිළියම් සියල්ලද කළේය.

ඇය එක් දවසක් මහා සත්ත්වයන්ට මෙසේ කීවේය. ස්වාමීනි, මේ මානවකයා උසස් කුලයකට අයත් වීද මන්ත්‍රය ඉගෙනීම පිණිස අපට වතාවත් කරයි. මොහු වෙත මන්ත්‍රය පිහිටාවා නැතහොත් නොවේවා. මොහුට මන්ත්‍රය දෙවූ යයි. හෙතම මෑතවයි පිළිගෙන ඔහුට මන්ත්‍රය දී මෙසේ කීවේය. දරුව, මේ මන්ත්‍රය වටිනා එකකි. මෙය නිසා නොපට

මහත් වූ ලාභ සත්කාර වන්නේය. රජු විසින් හෝ රජුගේ මහාමාත්‍යයන් විසින් හෝ ඔබගේ ආචාර්යවරයා කවරෙක්දැයි විමසූ කල්හි නොසැඟවිය යුතුය. ඉදින් සැබොලෙකු වූ මා වෙතින් මන්ත්‍රය ගන්නා ලද්දේ යයි ලජ්ජා වන්නේ මගේ ආචාර්යවරයා මහත් වූ ධනය ඇති බ්‍රාහ්මණයෙකැයි කියන්නෙහි නම් මේ මන්ත්‍රයේ ප්‍රතිඵල නො ලබන්නෙහි ය.

හෙතෙම, කවර කරුණක් නිසා සඟවන්නෙමිද කවරෙකු විසින් හෝ විමසූ කල්හි තොප පිළිබඳව කියන්නෙමියි කියා වැද සැබොල් ගමෙන් නික්මී මන්ත්‍රය පරීක්ෂා කර පිළිවෙළින් බරණැසට පැමිණ අඹ විකුණා බොහෝ ධනය ලැබුවේය. ඉක්බිති එක් දවසක් උයන්පල්ලා ඔහුගේ අතින් අඹ මිලදී ගෙන රජුට දුන්නේ ය. රජු එය අනුභව කර ඔබ විසින් කවර තැනකින් මෙබඳු අඹ ලබන ලද්දැයි විමසීය. දේවයන් වහන්ස, එක් මානවකයෙක් අකාලයෙහි හටගත් ගෙඩි ගෙනවුත් විකුණයි. ඔහු වෙතින් මා විසින් ගන්නා ලද්දැයි කීවේය. මෙතැන් පටන් අඹ මෙහිම ගෙන එවයි ඔහුට කියවයි රජු කීවේය. ඔහු එසේ කෙළේය.

මානවකයාද එතැන් පටන් රජගෙදරට අඹ ගෙන එයි. රජු විසින්ද මට උපස්ථාන කරවයි කී කල්හි රජුට උපස්ථාන කරනුයේ රජ ගෙදරින් මහත් වූ ධනයක් ලැබ ක්‍රමයෙන් විශ්වාසවන්තයෙක් විය. ඉක්බිති එක් දවසක් රජ ඔහුගෙන් විමසීය. මානවකය, කවර තැනකින් අකාලයෙහි මෙසේ පැහැයෙන් සුවදින් රසයෙන් යුත් අඹ ලබති. කිම තොපට කිසියම් නාගයෙක් හෝ සුපර්ණයෙක් හෝ දෙවියෙක් හෝ දෙයිද? නැතහොත් මෙය මන්තර බලයක්ද? මහරජතුමනි, මට කිසිවෙක් හෝ නොදෙයි. මට වටිනා වූ මන්තර බලයක් ඇත. මේ එහි බලයයි. එසේ වීනම් අපිදු එක් දවසක් මන්තර බලය දකිනු කැමැත්තෙමුයි කීය. දේවයන් වහන්ස, මැනවි. දක්වන්නෙමියි කීවේය.

රජ දෙවන දවස්හි ඔහු සමග උයනට ගොස් දක්වවයි කීවේය. හෙතම මැනවයි අඹ රූක වෙත එළඹ පියවර හතක් එපිටින් සිටියේ මන්තර පිරිවහා ගසට ජලයෙන් ගැසුවේය. එකෙනෙහිම අඹරූක යට කියන ලද පරිද්දෙන් ගෙඩි හටගෙන මහ වැස්සක් මෙන් අඹ වැස්සක් වැස්සේය. මහජනයා සාධුකාර දුන්නේය. හිස මතින් වස්තර ඔසවා වැනීම කළාහුය.

රජු ගෙඩි කා ඔහුට බොහෝ ධනය දී මානවකය, තොපගේ

මෙබඳු වූ මහත් අසිරිමත් මන්තරය. කවරෙකුගේ සමීපයෙහි ඉගෙන ගත්තෙහි දැයි විචාළේය. මානවකයා සිතනුයේ ඉදින් මම සැඩොළෙකු සමීපයෙහි උගත්තෙමි යි කියන්නේ නම් ලජ්ජා විස යුත්තෙක් වන්නේය. මටද නින්දා කරන්නාහ. මන්ත්‍රය මට ප්‍රගුණ වී ඇත. දැන් නො නැසෙන්නේ ය. දිසාපාමොක් ආචාර්යයන් පෙන්වමි යි සිතා බොරු කොට තක්සිලාවෙහි දිසාපාමොක් ආචාර්යයන්ගේ සමීපයෙහිද මා විසින් ඉගෙන ගන්නා ලද යි කියන්නේ ආචාර්යවරයා ප්‍රතිකේෂ ප කෙළේය. එකකෙණහිම මන්තරය අතුරුදහන් වූයේය.

රජ සොම්නස් වූයේ ඔහු රැගෙන නගරයට පිවිස නැවත එක් දිනයක අඹ කන්නෙමු යි උයනට ගොස් මගුල් ගල් තලාවෙහි හුන්නේ මානවකයා, අඹ ගෙන එවයි කීවේය. හෙතම මැනවයි කියා අඹ ගස වෙත එළඹ සත් පියවරක් මත්තෙහි සිටියේ මන්තරය පිරිවහන්නෙමි යි සිතනුයේ මන්ත්‍රය නොවැටහෙන කල්හි මන්ත්‍රය අතුරුදහන් වූ බව දන ලජ්ජාවට පත්ව සිටියේය. රජු මෙතෙම පෙර පිරිස මැදදීම අඹ ගෙනවුත් අපට දෙයි. මහත් වූ වැස්සක් මෙන් අඹ වස්සවන්නේය. දැන් දැඩි වූවෙකු සේ සිටී. කිනම් කරුණක් දැයි සිතා ඔහු විචාරන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

අභාසි මෙ අමබඵලානි පුබ්බෙ - අණුනි ථුලානිව බ්‍රහ්මචාරී
 තෙහෙව මනෙහනි තදානි තුය්‍යං - දුමපඵලා පාතුහවනනි බ්‍රහෙම

1. බ්‍රහ්මචාරීයය, පෙර ලොකු-කුඩා අඹ මට ගෙන ආවෙහිය. බ්‍රාහ්මණය නොපගේ ඒ මන්ත්‍ර බලයෙන් දැන් (අඹ) ගෙඩි පහළ නොවෙයි.

එහි අභාසි යනු ගෙන ආවේය. දුමපඵලානි යනු ගසෙහි ගෙඩි.

මානවකයා එය අසා ඉදින් අද අඹ ගෙඩි නොගනිමි යයි කියමිද රජු මා කෙරෙහි කිපෙන්නේ ය. බොරුවෙන් (ඔහුව) රවටන්නෙමි යි දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. නැකැත් යෝගය ගරු කරමි. ඇසිල්ල (නැකත) හා මොහොත මා සතුටු නොකෙරේ. නැකැත් යෝගයද ශුභ මොහොතද ලද්දේ නැවත බොහෝ අඹ ගෙන එන්නෙමි.

එහි අපාහරිසසමබ ඵලං යනු අනතුරුව අඹ ගෙඩි ගෙන එන්නෙමි.

රජු මෙතෙම අන්දිනක නැකැත් යෝගයක් ගැන නොකියයි. මේ කීමෙක්දැයි විමසන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

3. නැකැත් යෝගයක් ගැන පළමුව නො කීවේය. නැකැත් වේලාවක් ශුභ මොහොතක් ගැනද පළමුව නො කීවේය. එතකුදු වුවත් පැහැයෙන්ද සුවදින්ද රසයෙන්ද යුත් අඹ රැසක් ගෙන ආවේය.

4. බ්‍රාහ්මණය, මන්තර ජප කිරීමෙන් පෙර තොපට අඹ ගසේ ගෙඩි පහළ වෙයි. ඒ නුඹ අද මන්තරයන් ජප කරනුයේ ද අපොහොසත් වෙහි. එබඳු වූ තොපට අද කවර නම් දෙයක් සිදුවීද?

එහි න පාරෙසි යනු නොහැකි වෙහි. ජපමපි යනු ජප කරනුයේද පිරිහෙනුයේද. අයං සො යනු ඔබගේ මේ ස්වභාවය මැයි. අද කවරක් නම් වීද?

ඒ අසා මානවකයා (සිතනුයේ) රජු බොරුවෙන් රවටන්නට නොහැකිය. ඉදින් මගේ ඇති තතු කී කල්හි (වධය පිණිස) අණ කරයි. කෙරේවා! ඇති තතුම කියන්නෙමි යි සිතා ගාථා දෙකක් කීවේය.

5. සැඬොල් පුතෙක් මට මන්තරයන් දැහැමි ලෙස හා (අගතිගාමීව) දුන්නේය. එහි ස්වභාවයද ප්‍රකාශ කළේය. මගේ නම්ගොත් විමසන ලද්දේ නොසඟවව යිද කීවේය. මන්ත්‍රය ඔබ අත් නොහරින්නේය යි. (මගේ නම්ගොත් සැඟවුවහොත් මන්ත්‍රය අතුරුදහන් වේ. එනිසා එසේ නොකළ යුතු බවයි.)

6. රජතුමනි, ඒ මම ජනයා මැදදී ඔබතුමා විමසන ලද්දෙමි ගුණමකුකමෙන් මධනා ලද්දේ බොරුවක් කීවෙමි. මේ මන්තරයෝ බ්‍රාහ්මණයෙකුගේය යන්න බොරුවකි. නැසුන මන්ත්‍ර ඇති හෙයින් දීන වූයේ හඬමි.

එහි ධමෙමන යනු අගතිගාමී නොවී කරුණු නොසඟවාම දුන්නේය. පකතිංව සංසි යනු මා පිළිබඳව විමසන ලද්දේ නම්ගොත් නොසැඟවීය

යුතුය. ඉදින් සඟවන්නේද තොපට මන්ත්‍රයෝ නැසෙන්නාහ. ඒ මන්තරයන්ගේ නැසීමේ ස්වභාවයද මට කීවේය. බ්‍රාහ්මණසසාති මිවණ යනු බමුණෙකුගේ සමීපයෙහි මවිසින් මේ මන්තර ඉගෙන ගන්නා ලද්දී බොරු කීවෙමි. එහෙයින් මගේ මේ මන්තරයෝ විනාශ වූහ. නැසුන මන්ත්‍ර ඇති ඒ මම දැන් දිළිඳු වූයේ හඬමි.

ඒ අසා මේ පවිටු තැනැත්තා මෙබඳු මන්තර රත්නයක් ආරක්‍ෂා නො කළේය. මෙබඳු උතුම් මන්තරරත්නයක් ලද කල්හි ජාතිය කුමක් කරන්නේදැයි කිපී ඔහුට ගරහන්නේ.

7. මීපැණි කැමති අයෙක් එරඬු ගසින් හෝ කොහොඹ ගසින් හෝ එරමුදු ගසින් හෝ මී ලබන්නේද ඔහුට එම ගස උතුම් වේ

8. ක්‍ෂත්‍රියයකු හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකු හෝ වෛශ්‍යයෙකු හෝ ශුද්‍රයෙකු හෝ සැරධොළෙකු හෝ පුක්කුසයෙකු හෝ යන යමෙකු වෙතින් යමෙක් ධර්මය දැන ගන්නේද හෙතම ඔහුට උතුම් මිනිසෙකු වේ.

9. යමෙක් දුකසේ ලබන ලද උතුම් කරුණ (මන්ත්‍රය) අධික මානය නිසා විනාශ කළේ ද ඒ මොහුට දඬුවම්ද හිංසාවද දී ගෙලෙන් ගෙන හැර දමවූ යි.

යන මේ ගාථාවන් කීවේය.

එහි මධුකපීකො යනු මීපැණි කැමති පුරුෂයා වනයෙහි මී සොයන්නේ මේ කියන ලද ගස් අතරින් යමකින් මී ලබයිද ඒ ගසම ඔහුට උතුම් ගස වේ. එසේම ක්‍ෂත්‍රිය ආදී වූ යම් පුරුෂයෙකු වෙතින් ධර්මය, හේතුව, සුදුසු දෙය දැනගන්නේ නම් ඔහුම ඔහුට උතුම් පුරුෂයා නම් වේ. ඉමසස දණඩඤුව යනු මේ පව්ටාට සියල්ල පැහැර ගැනීම් සංඛ්‍යාත දඬුවම්ද උණපතුරුවලින් පිටෙහි මස් උපුටමින් වධං ව දක්වා ඉමංව ජමමං ගලෙ ගහෙක්වා බලයාථ හිසංව ද මොහු බොටුවෙන් ගෙන තෙරපවු. හිංසාවට පමුණුවා බැහැර කරවු. මොහුගේ මෙහි වාසය කිරීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි කියාය.

රාජ පුරුෂයෝ එසේකොට ඔබගේ ආචාර්යවරයා වෙත ගොස් ඔහු සතුටුකර ඉදින් නැවත මන්තරය ලබන්නෙහිද. මෙහි

පැමිණෙනානෙහිය. එසේ නොවේනම් මෙම දිශාව හෝ නො බලන්නෙහියයි කියා ඔහු වැටුප් රහිත වූවෙකු කළාහුය.

හෙතම අනාථ වූවෙකු වී ආචාර්යවරයා හැර මට අන් පිළිසරණක් නැතැයි ඔහු සම්පයටම ගොස් ඔහු සතුටු කරවා මන්ත්‍රය ඉල්වන්නෙමිසි හඬමින් ඒ ගමට ගියේය. අනතුරුව මහාසත්ත්ව තෙමේ එන්නා වූ ඔහු දැක බිරිඳ අමතා සොඳුර, බලව පිරිහීමට පත් ඒ පවිටු තැනැත්තා නැවත පැමිණෙන්නේ යයි කීවේය. ඔහු බෝසතුන් වෙත එළඹ වැඳ එකත්පස්ව සිටියේ කුමන කරුණක් නිසා පැමිණියේදැයි විමසන ලද්දේ ඇදුරුතුමනි, බොරු කර ආචාර්යයන් ප්‍රතිකේෂ්ප කර මහත් වූ වැනසුමකට පත් වූයෙමිසි කියා වරද ප්‍රකාශ කර නැවත මන්තරය ඉල්වන්නේ.

10. වළ, ගුහාව, නිරය (දුක් දෙන තැන) පූතිපාද නම් වූ තැන (හිමවතෙහි මහ ගස් වියැළී මළ කල්හි එහි මුල් කුණු වී මහවළක් සැදේ. එතැන පූතිපාද නම් වෙයි.) යන තැන් සමවූ ස්ථානයයි සිතන්නේ යම්සේ එහි වැටේද? රැහැනකැයි සිතා කළු සර්පයෙකු මඩනේද? අන්ධයා යම්සේ ගින්න මඩනේද, ප්‍රඥාවන්ත වූ ආචාර්යතුමනි, මෙසේ ඔබ මා පරාජයට පත් කළෙහිය. පිරිහුනු මන්ත්‍රය නැවත දීම් වශයෙන් පහදුවයි යන ගාථාව කීවේය.

එහි යථා සමං යනු යම් සේ පුරුෂයෙක් මෙය සමතැනක් යයි සිතමින් වළකට හෝ ගුහාවකට හෝ පොළොවෙහි පැළු තැන් යයි කියන ලද නරකයට හෝ පූතිපාදයට හෝ වැටෙන්නේද? පූතිපාද යනු හිමාලය පෙදෙසෙහි මහ ගස වියැළී මළ පසු එහි මුල් කුණු වූ කල්හි එතැන මහවළක් වෙයි. එයට නමකි. ජොති මධ්වයංගෙයය යනු ගින්න පාගන්නේද. එවමපි යනු මම ද ප්‍රඥාව නම් ඇස් නැති හෙයින් අන්ධයෙක් වෙමි. ඔබගේ විශේෂත්වය නොදන්නේ ඔබ කෙරෙහි දෝෂයට පත් වීමි. ඔබ මාගේ දෝෂය දැන. සපඤ්ඤා යනු නුවණැති ආචාර්යතුමනි, පිරිහුනු මන්ත්‍ර ඇති මා පිළිබඳව නැවත පහදුව.

අනතුරුව ආචාර්යවරයා ඔහුට කියනුයේ දරුව, ඔබ කුමක් කියහිද? අන්ධයා වූ කලී සළකුණු දුන් පසු වළවල් ආදිය පරිහරණය කරයිද? මා විසින් පළමුවම තොපට කියන ලදී. දැන් කුමක් සඳහා මගේ සම්පයට පැමිණියෙහිදැයි කියා.

11. දූහැමි ලෙස මන්තරයන් ඔබට දුනිමි. ඔබද දූහැමි ලෙස ගත්තෙහිය. සතුටු සිතින් යුතුව ප්‍රකෘතියද ඔබට කීවෙමි. මන්තරය ධර්මයෙහි සිටියහු අත් නො හරින්නේ ය.

12. මෝඩ වූ අඥානය. ඒ ඔබ අද මිනිස් ලොවැ දුර්ලභ වූ දුකසේ ලද යුතු වූ මන්ත්‍රයද ජීවන මාර්ගයද බොරු කියමින් වැනසීය.

13. අසත්පුරුෂ වූ, මුළා වූ, කළගුණ නොදන්නා වූ බොරු කියන්නා වූ සංයමයක් නැත්තා වූ තොපට අපි එවැනි මන්තරයන් (යළි) නොදෙමු. තොප මට රුචි නොවෙහි. මන්ත්‍රයක් කොහිද? යවයි.

මේ ගාථාවන් කීවේය.

එහි ධමෙමන යනු මම ඔබගේ ගුරුවරයා වෙමි. මම අමුරන් හෝ රන් හෝ නොගෙන දූහැමි ලෙසට මන්ත්‍රයන් දුනිමි. ඔබද කිසිවක් නොදී දූහැමෙන් සෙමෙන් උගත්තෙහිය. ධමෙම යීතං යනු ගුරුවරුන් පිදීමේ ධර්මයෙහි සිටි. තාදීසකෙ යනු එබඳු නොකල්හි ඵලගන්වන්නා වූ මන්ත්‍ර නොදෙමු. ගව්ඡ න මයහං රුවවසී යනු යව තොප මට රුචි නොවෙහි යයි මෙසේ ආචාර්යවරයා විසින් පිටත්කර හරිනා ලද්දේ මට ජීවිතයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි වනයට පිවිස අනාථයෙකුගේ මරණයක් මෙන් මරණයට පත්වූයේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දෙවිදන් තෙමේ ආචාර්යවරයා ප්‍රතික්‍ෂෙප කර මහා විනාශයකට පත් වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද පත්වූයේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මානවකයා දෙවිදන් වීය. රජු ආනන්ද තෙරුන් වීය. සැඩොල් පුත්‍රයා මම ම විමි යි වදාළ සේක.

13-2

එන්දන ජාතකය

කුයාරි හසො පුරිසො යන මේ ගාථාව. ශාස්තෘන් වහන්සේ රෝගිණී ගංතෙර නැදැයන්ගේ කලහයක් අරඹයා දේශනා කළ සේක. කථාපුවත කුණාල ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේ ය.

එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ නැයන් අමතා මහරජවරුනි, අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි පිටත නගරයෙහි වඩුගමක් විය. එක් එක් බ්‍රාහ්මණවංශික වඩුවෙක් වනයෙන් දුව ගෙනවිත් රිය කරවා ජීවිතය ගෙවීය. එකල්හි හිමවත පෙදෙසෙහි මහත් වූ කොළොම් ගසක් විය. එක් කළු සිංහයෙක් (වලසෙක්) ගොදුරු සොයා ගොස් අවුත් ඒ ගසමුල හොත්තේය. ඉක්බිති එක් දවසක් වාතය හමනකල්හි එක් වියලි දණ්ඩක් වැටී කඳෙහි මැඩගෙන සිටියේය.

හෙතම මදක් කඳ රිදීමෙන් බියෙන් තැනි ගත්තේ නැගී සිට පැනගොස් නැවත නැවතී ආවා වූ මාර්ගය බලන්නේ කිසිවෙක් නොදක මා ලුහුබදින්නා වූ අන් සිංහයෙකු හෝ ව්‍යාඝ්‍රයෙකු නැත. මේ වෘක්‍ෂයෙහි අධිගෘහිත දෙවියා මෙහි නිදියන්නා වූ මා නොඉවසයි යයි සිතමි. වේවා! කළුපුතු දෙය දැනිමි යයි අස්ථානයෙහි කෝපය බැඳ ගසට ගසා ඔබගේ ගසෙහි කොළ නොකමි. අතු නොකඩමි. අන් මුවන් මෙහි සයනය කරන කල්හි ඉවසහි. මා නොඉවසයි. මගේ කවර වරදක් වෙයිද අන් දින කීපයක් පැමිණේවා! ගස උගුල්ලවා තඩ කඩ කොට සිඳුවන්නෙමියි වෘක්‍ෂ දේවතාවාට තර්ජනය කර එක් පුරුෂයෙකු සොයමින් හැසිරුනේය.

එකල්හි ඒ වඩුවා මිනිසුන් දෙතුන් දෙනෙකු ගෙන රිය සඳහා දුව පිණිස යානාවකින් ඒ ප්‍රදේශයට ගොස් එක් තැනක යානය (කරත්තය) තබා වැ-පොරෝ ගත් අත් ඇත්තේ ගස් සොයමින් යන්නේ කොළොම් ගස සමීපයට පැමිණියේය. කළු සිංහයා (වලසා) ඔහු දක අද මගේ පසමිතුරා පිටු දකින්නට වටීයයි ගොස් ගසමුල සිටියේය. වඩුවාද ඔබිනොබ බලන්නේ කොළොම් ගස සමීපයෙන් ගියේය. හෙතම යම්තාක් මොහු ඉක්මවා නොයයිද එතෙක් මොහුට කියන්නෙමියි සිතා පළමු ගාථාව කීවේය.

කුයාරිහතෝ පුරිසො චනමොගඤ නිට්ඨසී
පුට්ඨො මෙ සමම අකධාහි - කිං දාරු ඡෙතු මිච්ඡසී

1. පොරොචක් ගත් අත් ඇති පුරුෂයෙක් වනයට පැමිණ සිටී. යහළුව, විමසන්නා වූ මට කියව, කවර දූවයක් කපනු කැමැත්තෙහිදයි?

එහි පුරිසො යනු ඔබ, පොරොචක් ගත් අත් ඇති පුරුෂයෙක් මේ වනය පැමිණ සිටිති යයි.

ඒ පුරුෂයා ඔහුගේ වචනය අසා පිටත ඒකාන්තයෙන් ආශ්වර්යයකි. මිත්පෙර මිනිස් වචන කථා කරන්නා වූ සිවුපාවෙක් නොදුටු විරූය. මෙතෙමේ කරත්තවලට සුදුසු දූව දන්නේය. ඔහුගෙන් විමසන්නෙමි යි සිතා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. වලසෙක් වෙහිය. සම විසම වූ වනයන්හි හැසිරෙයි. යහළුව, ඔබගෙන් අසන ලද්දා වූ මට කවර දූවයක් නිම් වලල්ල සඳහා ශක්තිමත් දැයි කියව.

එහි ඉසො යනු ඔබ එක් වලසෙකි. වනයන්හි හැසිරෙහි. ඔබ රිය (කරත්තය)ට සුදුසු දූව දන්නෙහිද?

ඒ අසා වලසා මෙනැනින් දූන් මගේ අදහස මුදුන්පත් වන්නේයයි සිතා තුන්වන ගාථාව කීවේය.

3. නිම්වලල්ල සඳහා අශ්වකර්ණ නම් වූ සල්ගස සුදුසු නොවෙයි. ධව නම් වූ කිහිරි ගස කෙසේනම් සුදුසු වේද? කොළොම් නම් වූ ගසක් ඇත. ඒ දූවය නිම් වලල්ල සඳහා ශක්තිමත් වෙයි.

ඔහු එය අසා සොම්නසට පත්වූයේ ඒකාන්තයෙන් මනා වූ දූවසකින් අද වනයට පිවිසියේ වෙමි. නිරිසන්ගත වූවෙකු මගේ රියට සුදුසු දූවය කියයි. අහෝ මැනවයි විමසන්නේ සිවුවන ගාථාව කීවේය.

4. යහළුව, ඒ ගසේ කොල කෙබඳුද? කඳ කවර ආකාරද? කොළොම්ගස යම් සේ දැනීද විමසන්නා වූ මට එලෙස කියව.

ඉක්බිති ඔහුට කියන්නා වූ හෙතම ගාථා දෙකක් කීවේය.

5. යම් ගසක අතු එල්වෙයිද නැමෙයිද නොකැඩෙයි. යම් ගසක් මුල මා සිටියේද ඒ ගස කොළොම් ගස නම් වේ.

6. අර (රෝද දැන්ත) සක්නැඹ, රිය හිස නිම්වලලු යන මේ රථයේ සියල්ලෙහි කටයුතුවලට සුදුසු වූ මේ ගස කොළොම් ගස වන්නේය.

එහි අරානං යනු ඒ වළසා කෙදිනක හෝ හෙතම මේ ගස නොගන්නේද එහි ගුණයන්ද කියන්නෙමිය සිතා මෙසේ කීවේය. එහි ඊසානෙම් රථසස ව යනු රිය හිසටද නිම් වලල්ලටද ඔබගේ රථයේ සෙසු සියල්ලටද මේ ගස කමමනියෝ වැඩට සුදුසු වන්නේය යි.

ඔහු මෙසේ කියා සතුටු සිත් ඇත්තේ හාත්පස හැසිරුනේය. වඩුවාද ගස කැපීමට පටන් ගත්තේය. වෘක්ෂ දේවතාවා මෙසේ සිතුවේය. මා විසින් මොහු මත්තෙහි කිසිවක් නොහෙලන ලදී. මෙතෙම නොතනහි වෙර බැඳ මගේ විමානය නස්වයි. මමද නැසෙන්නෙමි. එක් උපායකින් මේ වළසාද නස්වන්නෙමියි ඒ දේවතාවාද කාර්මික පුරුෂයෙක් මෙන් වි ඔහු සම්පයට අවුත් විචාලේය. එම්බා පුරුෂය, තොප කැමති ගසක් ලබන ලද්දේය. මෙය කපා කුමක් කරහිද? යි රියක නිම්වලල්ල කරමි. මේ ගසෙන් රියක් වන්නේ යයි කවරෙකු විසින් තොපට කියන ලද්දයි ඇසුවාය. එක් වලසෙකු විසින්ය. මැනවි. ඔහු විසින් මනාව කියන ලදී. මේ රුකෙන් රිය සුන්දර වන්නේය. වලසාගේ ගෙල සම උපුටා අගල් සතරක් පමණ තැන යකඩ පටකින් මෙන් නිම් වලල්ල වටකළ කල්හි තේමිය ස්ථිර වන්නේය. බොහෝ ධනයද ලබන්නෙහි යයි කීවේය. වලස් හමක් කොහෙන් ලබන්නෙමි දැයි ඇසීය. කිම ඔබ නුවණ නැත්තෙහිද? මේ ඔබේ ගස වනයේ තිබුයේ පලා නොයයි. ඔබ යමෙකු විසින් ගස පිළිබඳව ඔබට කියන ලද්ද ඔහුගේ සම්පයට ගොස් ස්වාමීනි, ඔබ විසින් දක්වන ලද ගස කවර තැනෙකහි සිඳුම්දැයි රච්චාගෙන එව. අනතුරුව ඔහු නිසැකවම මෙහිද සිඳුවයි හොටය. (හොම්බ) විහිදුවා දක්වන්නහු තියුණු මහපොරොවෙන් කොටා ජීවිතක්ෂයට පමුණුවා සම ගෙන උතුම් මස් කා ගස සිඳුවයි වෙරය පාකොට හැරියේය.

එම කරුණ දක්වන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථාවන් වදාළ සේක.

7. එකෙනෙහි කොළොම් ගස අරක්ගත් දෙවියාද මෙසේ කීවේය. භාරද්වාජය මගේද වචනයක් ඇත. මටද ඇහුම්කන් දෙව.

8. වලසාගේ බෙල්ලෙන් (හම්) සතරඟුලක් ගෙන (නිම්වලල්ලෙහි) බහා එයින් නිම්වලල්ල සාදා ගනුව. මෙසේ (එය) අතිශයින් ශක්තිමත් වන්නේය.

9. මෙසේ කොළොම් ගස වැසි දෙවියාද එකෙනෙහිම වෛරය පිටකර හැරියේය. උපන්නා වූද නූපන්නා වූද වලසුන්ට දුකක් ගෙන දුන්නේමය.

එහි භාරද්වාජ යනු ගෝත්‍ර නාමයෙන් අමතනු ලබයි. උපකබ්ඪමහා යනු කදින්. ඔකකවච යනු බැස ගෙන.

වඩුවා වෘක්ෂ දේවතාවාගේ වචනය අසා පුදුමයි අද මට මංගල දිනයකැයි වලසා ඝාතනය කර ගස කපා ගියේය.

ඒ කරුණ දේශනා කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ

10. මෙසේ කොළොම්ගස වලසාද වලසා කොළොම් ගසද එකිනෙකා විරසක වීමෙන් එකිනෙකා ඝාතනය කළාහුය.

11. මෙසේ යම්තැනක මිනිසුන් අතර විවාදයක් හටගනීද යම් සේ ඒ වලසා හා කොළොම්ගස යන දෙදෙනා මෙන් මොනර නැටුම් නටත්. විවාදාපන්නයෝ උනුත් කුල මල කියා බැන ගැනීමෙන් තම තමන්ගේ උෟනතා හෙළි කරගනිත්.

12. සමගිවම ශික්ෂාපදයන්හි හික්මෙවු. මෙය බුදුවරුන් විසින් පසස්නා ලදී. සමගියෙහි ඇලී දහමිහි පිහිටි තැනැත්තා නිර්වාණ සම්පතින් නොපිරිහේ යි කීවේය.

එහි අසාතයුං යනු නැසුවාහුය. මයුර නවචං නවචනහි යනු මහරජකුමනි, යම් තැනක මිනිසුන් අතර විවාදයක් වෙයිද එහි යම්සේ මොනරු නටන්නාහු වැසිය යුතු රහසග ප්‍රකට කරත්ද මෙසේ ඒ මිනිස්සු එකිනෙකාගේ අඩුපාඩු ප්‍රකාශ කරන්නාහු මොනර නැටුම් නටයි නම්

වේ. යම් සේ එම වලසා හා කොළොම් ගස යන දෙදෙනා එකිනෙකාගේ අඩුපාඩු ප්‍රකාශ කරන්නාහු නැටුවාහු නම් වෙති. තං වො යනු ඒ කරුණින් තොපට කියමි. හදදං වො යනු තොපලාට යහපත් වේවා! යාවනෙතස් හා සමාන නොවවු. සාමගහිමේව යනු තෙපි සමගි බැවිහිම හික්මෙවු. මෙය නුවණින් වැඩුනා වූ පණ්ඩිතයන් විසින් ප්‍රශංසා කරන ලදී. ධම්මටෙයා යනු සුසිරිත් දහමිහි සිටියේ. යොගකෙඛමා යනු යෝග භාවනාවන්ගෙන් මිදීම, නිවන නො නසන්නේ ය. නො පිරිහෙලන්නේ ය යි නිවන් දේශනාවෙහි කෙළවර ගත්තේය. රජවරු ධර්ම කථාව අසා සමගි වූවාහුය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි එකරුණ එම වනලැහැබෙහි අධිගාහිත දේවතාව මම ම විමි යයි දේශනා කළ සේක.

13-3

ජවන හංස ජාතකය

ඉධෙව හංස නිපතා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් දළ්භධම්ම සූත්‍ර දේශනාව අරභයා වදාළ සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මහණෙනි, යම්සේ දුනු ශිල්පයෙහි ඉතා දක්ෂ වූ ශිල්පය මනාව උගත්, කළ පුරුදු ඇති කරන ලද ඇසුරු කිරීම් ඇති දුනුවායෝ සතරදෙනෙක් සිවුදිගෙහි සිටියාහු වෙත්ද? ඉක්බිති එක් පුරුෂයෙක් පැමිණ මම ඉතා දක්ෂ වූ ශිල්පය මනාව උගත්, කළපුරුදු ඇති, කළ ඇසුරු කිරීම් ඇති මේ දුනුවායන් සිව්දිගට විදින ලද ඊතල පොළොවෙහි නොපිහිටි කල්හි ගෙන එන්නෙමියි කියයි. මහණෙනි, ඒ කුමක්දැයි සිතනුද? දිවීමෙහි සමත් වූ ඒ පුරුෂයා ඉතා උසස් දිවීමේ හැකියාවෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. වචනයෙන් කීමෙන් වැඩක් නැතැයි වදාළහ. හික්කුහු ස්වාමීනි එසේ යයි කීහ. මහණෙනි, ඒ පුරුෂයාගේ ජවය යම්සේද? සදහිරු දෙදෙනාගේ ජවය යම් සේද එයටත් වඩා අතිශයින් ශීඝ්‍ර වෙයි. මහණෙනි, ඒ පුරුෂයාගේ ජවය යම් සේද යම්තාක් දෙව්වරු සදහිරු දෙදෙනාගේ ඉදිරියෙන් දුවන්ද ඒ දෙව්වරුන්ගේ ජවයටත් වඩා අතිශයින් ශීඝ්‍ර වේ. මහණෙනි, ඒ පුරුෂයාගේ.....පෙ..... ඒ දෙවියන්ගේ

ජවය වේද එයටත් වඩා අතිශයින් ශීඝ්‍රව ආයුෂ පැවැත්මට ඇති ශක්තිය ක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි මෙසේ හික්මිය යුතුය. උපන්නා වූ කාමරාගයන් පිළිබඳ පවස දුරුකරන්නෙමු. කාමරාගයන් පිළිබඳ පවස අපගේ සිත් මැඩගෙන නොසිටිත්ද එලෙස අප්‍රමාද වූවෝ වන්නෙමුයි මහණෙනි, මෙසේ තොප හික්මිය යුතු යයි වදාළහ. මේ සූත්‍රය දේශනා කළ දිනයට දෙවන දිනයෙහි දම්සභාවෙහි කථාවක් උපදවාලූහ. ඇවැත්නි, ශාස්තෘන් වහන්සේ තමාගේ බුද්ධ විෂයෙහි සිට මේ සත්ත්වයන්ගේ ස්වල්ප වූ ආයු සංස්කාරයන් දුබල වූවන් කොට දක්වන සේක්, පුහුදුන් හික්‍ෂුන් අතිශයින් සිත් තැවුලියට පත් කරවීය. බුද්ධ බලයනම් පුදුමය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවෙකින් හුන්නාහු දැයි විමසා මෙනම් වූවකැයි කී කල්හි මහණෙනි, ඒ මම දැන් සර්වඥතාඥානයට පත්වූයේ ආයු සංස්කාරයන්ගේ ස්වල්පකාලීන බව දක්වා හික්‍ෂුන්ට සංවේග ඇතිකර ධර්මය දේශනා කරමි. පෙර අහේතුක ප්‍රතිසන්ධියක් වූ හංස යෝනියෙහි ඉපිදුනා වූ මවිසින් ආයු සංස්කාරයන්ගේ ස්වල්පකාලීන බව දක්වා බරණැස් රජු ආදීන් කොට සියළු රජ පිරිස සංවේගයට පත් කරවා ධර්මය දේශනා කරන ලද්දේමිසි අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි මහාසත්ත්ව තෙමේ ජවනහංස ජාතියෙහි ඉපදී අනුදභසක් හංසයන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ විත්‍රකුට පර්වතයෙහි වාසය කරයි. හෙතෙම එක් දිනයක දඹදිවිහි එක් විලෙක පිරිවර සහිතව ඉබේ හටගත් හැල් කා අහසෙහි රන් කලාලයක් පතුරන්නාක් මෙන් මහත් වූ පිරිවර සමග බරණැස් නුවර මත්තෙන් මද මද ගමනින් (ලැසි ගමනින්) විත්‍රකුට පර්වතයට යයි.

ඉක්බිති බරණැස් රජු ඔහු දක මොහුද මා හා සමාන වූ රජෙකු විය යුතුය යි. ඇමතියන්ට කියා ඔහු කෙරෙහි සෙනෙහෙ උපදවා මල් ගඳ විලවුන් ගෙන මහා සත්ත්වයන් බලන්නේ සියළු තුර්ය භාණ්ඩයන් පැවැත්වීය. මහ බෝසතාණන් තමාට ගෞරව කරන්නා වූ ඔහු දක හංසයන්ගෙන් විවාළේය. රජු මට මෙබඳු සත්කාර කරන්නේ කුමක් අපේක්‍ෂා කරන්නේදැයි. දේවයන් වහන්ස, තොප සමග මිත්‍ර භාවයයි. එසේනම් රජුගේ අප සමග මිත්‍රභාවය වේවායි රජු සමග මිත්‍රභාවයට පත්ව ගියේය.

ඉක්බිති එක්දිනයක රජු උයනට ගියකල්හි අනෝතත්ත විලට ගොස් එක් පියාපතකින් ජලයද එක් පියාපතකින් සඳුන්සුණු ද ගෙනවුත් රජු ඒ ජලයෙන් නහවා සුණුවලින් ගල්වා මහජනයා දකිද්දීම පිරිවර සහිතව විතුකුට පර්වතයට ගියේය. එතැන් පටන් රජු මහබෝසතුන් දකිනු කැමතිව අද මගේ යහළුවා එන්නේ යයි එන්නා වූ මාර්ගය බලන්නේම කල් ගෙවයි.

එකල්හි මහ බෝසතුන්ගේ කණිටු හංස පැටව් දෙදෙනෙක් හිරු සමඟ දුවන්නෙමුයි කවීකා කර අපි හිරු සමඟ දුවන්නෙමුයි මහබෝසතුන්ට දැන්වූහ. දරුව, හිරුගේ වේගය නම් ශීඝ්‍රාමීය. හිරු සමඟ දුවන්නට නොහැකි වනු. අතරමගදී විනාශ වන්නෙහුය. නොයවු යයි කීවේය. ඔවුහු දෙවන වරද තෙවන වරද ඉල්ලූහ. බෝධිසත්ත්වයෝ තෙවන වර දක්වා ඔවුන් වැලැක්වූයේමය. මානයෙන් උඩඟු වූ ඔවුහු සිය ශක්තිය නොදන්නාහු මහබෝ සතුන්ට නොකියාම හිරු සමඟ දුවන්නෙමුයි හිරු නොනැගී කල්හිම ගොස් යුගධර පර්වතය මත හුන්නාහුය.

මහබෝසත් තෙමේ ඔවුන් නොදක කොහි ගියාහුදැයි විමසා ඒ පුවත අසා මෙසේ සිතුවේය. ඔවුහු හිරු සමඟ දුවන්නට අපොහොසත් වෙති. අතරමගදී විනාශ වෙති. ඔවුන්ට ජීවිතය දෙමියි ඔහු ද ගොස් යුගධර පර්වතය මතම හුන්නේය. ඉක්බිති හිරුමඬල නැගිකල්හි හංස පැටවු අහසට නැගී හිරු සමඟ දිවුවාහුය. මහබෝ සතුන්ද ඔවුන් සමග දිවුවේය. කණිටු සොහොවුරා පෙරවරු කාලය දක්වා දුවගොස් වෙහෙසට පත්විය. පියාපත් සැරිසරි ගිනි නැගෙන්නාක් මෙන් විය. ඔහු බෝසතුන්ට සළකුණක් දුන්නේය. සොහොවුර නොහැකි වන්නෙමියි. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඔහුට කියනුයේ බිය නොවන්න ඔබට ජීවිතය දෙන්නෙමියි. පියාපත් පඳුරෙන් වටකොට අස්වසා විතුකුට පර්වතයට පමුණුවා හංසයන් මැද තබා නැවත පැනනැගී හිරු වෙත පැමිණ අතිකා සමඟ ගියේය. ඔහුද මධ්‍යාන්තය තෙක් හිරු සමඟ දුවගොස් වෙහෙසට පත් වූයේය. පියාපත් සැරිසරි ගිනිනැගෙන කල්හි මෙන් වූයේය. ඉක්බිති බෝසතුන්ට සළකුණක් දුන්නේය. සොහොවුර නොහැකි වන්නෙමියි. මහබෝසත් තෙමේ ඔහුද එසේම අස්වසා පියාපත් පඳුරෙන් ගෙන විතුකුට පර්වතයටම ගියේය. එකෙනෙහි සූර්යයා අහස මැදට පැමිණියේය.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ අද මගේ ශරීර ශක්තිය විමසන්නෙමියි

සිතා එකම වේගයෙන් පියාඹා යුගන්ධර පර්වතය මත හිඳ ඉන් පැන නැගී එකම වේගයෙන් හිරු වෙත පැමිණ වරෙක ඉදිරියෙන් වරෙක පිටුපසින් දුවගොස් සිතුවේය. හිරු සමඟ මගේ දිවීම අරුත්සුන් වේ. නුණුවනින් මෙනෙහිකිරීම තුළින් හටගත් මෙයින් මට කවරනම් ප්‍රයෝජනයක්ද? බරණැස් නුවරට ගොස් මගේ යහළු වූ රජුට අර්ථයෙන් හා ධර්මයෙන් යුත් කථාවන් කරන්නෙමියි නැවතී හිරු අහස්මැද නොඉක්මවූ කල්හිම සියළු සක්වල සිසාරා පියාඹා බරණැසට පැමිණියේය. දොළොස් යොදුන් පමණ වූ සියළු නගරය භංසයන්ගෙන් වැසුනාක් මෙන් විය. සිදුරක් නම් නොපෙනුණ. මහබෝසත් තෙමේ වේගය පිරිහෙලා අහසින් බැස සීමැදුරු කවුළුවට ඉදිරිතැනක සිටියේය. රජු මගේ ස්වාමියා පැමිණියේ යයි සොම්නසට පත්වූයේ හිඳගැනීම ඔහුට රන්පුටුවක් පනවා යහළුව පිවිසෙව. මෙහි හිඳගනුවයි කියා පළමු ගාථාව කීවේය.

ඉධෙව භංස නිපත පියමෙම තව දසසනං
 ඉසසරොසි අනුපපතො යං ඉදන්ථී පවෙදයා ති

1. යහළුව, මෙහි හිඳගනුව. ඔබගේ දෑක්ම මට ප්‍රිය වූවකි. තෙහි මෙහි ඉසුරට පත්වූයේ වෙහිය. මෙහිදී ඔබට යමක් කැමති වේද එය කියව යි.

එහි ඉධ යනු රන්පුටුව අරභයා කීවේය. නිපත යනු හිඳගනුව. ඉසසරො සි යනු ඔබ මෙතැනට ප්‍රධානියා, හිමිකරු වී පැමිණියේ යයි කියයි. යං ඉදන්ථී යනු යමක් මේ මාළිගයෙහි කැමති වෙයිද එය සැකරහිතව අපට කියව යි.

මහ බෝසත් තෙමේ රන් පුටුවෙහි හුන්නේය. සියවරක් දහස්වරක් පැසවූ තෙල්වලින් ඔහුගේ පියාපත් ඇතුළත ගල්වා රන් තැටියෙහි මී හා විලද උක්සකුරු මිශ්‍ර ජලයද දෙවා මිහිරි වූ පිළිසඳුර කථාකොට යහළුව, හුදකලාව පැමිණියේ වෙහි. කොහි යන්නෙහිදැයි ඇසීය. හෙතම ඒ ප්‍රවෘත්තිය විස්තර සහිතව කීවේය. ඉක්බිති රජු ඔහුට යහළුව මටද හිරු සමඟ දුවන ලද වේගය දක්වවයි කීවේය. මහරජතුමනි, ඒ වේගය දක්වන්නට නොහැකිය. එසේ නම් මට ඒ හා සමාන වූ පමණක්ම දක්වවයි කීවේය. මහරජතුමනි, මැනවී. සමාන වූ පමණක්ම දක්වන්නෙමි. විදුලිඵලියෙන් දෑක විදින්නා වූ දුනු දරන්නන් රැස් කරවයි කීවේය. රජු රැස් කරවීය.

මහ බෝසත් තෙමේ සියල්ලන්ට ජ්‍යෙෂ්ඨ වූ දුනු දරන්නන් සතර දෙනෙකු ගෙන රජමැදුරෙන් බැස රජ මිදුලෙහි ගල්ටැඹක් සිටුවා තමාගේ බෙල්ලෙහි සිනුවක් බඳවා ගල්ටැඹ මත්තෙහි හිඳ දුනු දරන්නන් සතරදෙනා ගල්ටැඹ ඇසුරුකොට සිව්දිශාවන්ට අභිමුඛව තබා මහරජතුමනි, මේ සතරදෙනා එකපහරින්ම සිව්දිගට අභිමුඛව හී සතරක් විදිත්වා. මම ජීවා පොළොවෙහි නොවැටුනේම ගෙනවුත් මොවුන්ගේ පාමුල හෙලන්නෙමි. මා හී තල ගැනීම පිණිස ගිය බව සිනු ශබ්දයෙන් සළකුණු කොට දන්නෙහි යයි කීවේය. මම නොපෙනෙන්නෙමියි කියා ඔවුන් විසින් එකපැහැර විදින ලද ඊතල ගෙනවුත් ඔවුන්ගේ පාමුල හෙලා ගල්ටැඹ මත්තෙහි නුන්නෙකු කොටම තමා දක්වා මහරජතුමනි, තොප විසින් මගේ වේගය දක්නා ලද්දේදැයි කියා මහරජතුමනි, මේ මගේ උසස්ම වේගය නොවේ. මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වේගයද නොවේ. මේ මගේ ස්වල්ප වූ පහත් වූ වේගයයි. මහරජතුමනි, අපගේ වේගය මෙසේ අතිශයින් ශීඝ්‍ර යයි කීවේය.

අනතුරුව රජු ඔහුගෙන් යහළුව, ඔබගේ වේගයෙන් අන්‍ය වූ ඉතා ශීඝ්‍ර වේගයක් ඇත්දැයි විචාළේය. මහරජතුමනි, එසේය. අපගේ උසස්ම වේගයෙන් සියගුණයෙන්ද දහස් ගුණයෙන්ද මේ සත්ත්වයන්ගේ ආයු සංස්කාරයෝ (ආයුෂ පැවැත්මට ඇති ශක්තීන්) අතිශයින් ශීඝ්‍රව ක්‍ෂය වෙත්. බිඳෙත්. විශැකීමට යෙත්. ඇසිල්ලෙන් නිරුද්ධවීම වශයෙන් අරුපී ධර්මයන්ගේ බිඳීම දැක්වීය. රජු මහබෝසතුන්ගේ කථාව අසා මරණ බියෙන් බිය පත් වූයේ සිහි එළවන්නට නොහැකි වනුයේ බිම වැටුනේය. මහජනයා තැනි ගැනීමට පැමිණියේ වීය. රජුගේ මුහුණ ජලයෙන් ඉස සිහි එළවාලූහ.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඔහුට කියනුයේ රජතුමනි, බිය නොවන්න. මරණය පිළිබඳ සිහිය වඩන්න. ධර්මයෙහි හැසිරෙන්න. පින් කරන්න. අප්‍රමාදී වන්න යි අවවාද කළේය. ඉක්බිති රජතුමා ස්වාමීනි, අපි තොප වැනි නුවණැති ආචාර්යවරයෙකුගෙන් තොරව වසන්නට නොහැක්කෙමු. චිත්‍රකුට පර්වතයට නොගොස් මට ධර්මදේශනා කරමින් මගේ අනුශාසක ආචාර්යවරයා වී මෙහිම වසව වයි ඉල්ලන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

2. ගුණ ඇසීම නිසා කෙනෙක් කෙනෙකුට ප්‍රිය වෙත්. දැකීම නිසා කෙනෙකුගේ ඇලීම පහව යයි. රුව දැකද ගුණ අසාද ඇතමෙක් ප්‍රිය වෙති. කිම මට දැකීමෙන් ප්‍රිය බව වන්නෙහිද?

3. හංසය, ගුණ ඇසීමෙන් ඔබ මට ප්‍රිය වූවෙහි. වෙන පැමිණ දැකීම නිසා වැඩිමනක් ප්‍රිය විය. මෙසේ ප්‍රිය වූ දැකීම් ඇත්තේ මා සමීපයෙහි වාසය කරව.

ඒ ගාථාවන්ගේ අර්ථය නම් යහළුව, හංසරාජය, ගුණ ඇසීම නිසා ඇතමෙක් ඇතමෙකුට ප්‍රිය වෙත්. මෙසේ ගුණ නම් අසා ඇසීම තුළින් ප්‍රිය වේ. ඇතමෙක් ඇතමෙකුට දකඳ අසාදයි දෙපරිද්දෙන්ම ප්‍රිය වෙත්. එහෙයින් ඔබගෙන් විමසමි. කවචිනත්‍රු මෙ පියාසි දසසනෙන යනු කුමක් හෙයින් තොප මා ප්‍රිය කෙරෙහිද? තොපගේ ගුණ ඇසීමෙන් තොප මට ප්‍රිය විය. දැකීමට පැමිණ අතිශයින් ප්‍රිය විය. මෙසේ ප්‍රිය වූ දැකීම් ඇත්තේ චිත්‍රකුට පර්වතයට නොගොස් මෙහි මා සමීපයෙහිම වසව යයි කීවේය. (අනතුරුව) බෝධිසත්ත්ව තෙමේ මෙසේ කීවේය.

4. නිතර සත්කාර ලබන ලද්දේ පුදන ලද්දේ තොපගේ මන්දිරයෙහි වාසය කරන්නෙමු. එක්දිනකදී දෝෂය පත්වූයේ මත්වූයේ මගේ ආහාරය සඳහා හංසරාජයා පිසත්වායි කියන්නෙහි ය.

එහි මතෙතා ව එකඳා යනු මහරජතුමනි. අපි නිතර පුදන ලද්දෝ ඔබගේ නිවෙසෙහි වසන්නෙමු. ඔබ යම්කිසි දිනයක සුරාමදයෙන් මත්වූයේ මස්කෑම සඳහා හංසරාජයා මා වෙනුවෙන් මරත්වායි කියන්නෙහිය. ඉක්බිති ඔබගේ සේවකයෝ මා මරා පිසන්නාහුය. එදින මම කුමක් කරන්නෙමිද? ඉක්බිති රජු 'එසේ නම් මත්පැන් නොබොන්නෙමි'යි ඔහුට ප්‍රතිඥා දියයුතුය.

5. යමක් මට ඔබට වඩා ප්‍රිය වන්නේද ඒ ආහාර පානයන්ට නින්දා වේවා. යම්තාක් ඔබ මගේ නිවසෙහි වාසය කරන්නෙහිද ඒ තාක් මම මත්පැන් නොබොන්නෙමි යි.

යන ගාථාව කීවේය.

අනතුරුව බෝධිසත්ත්වයෝ ගාථා සයක් කීහ.

6. රජතුමනි, සිවළුන්ගේද කුරුල්ලන්ගේද හඬ පහසුවෙන් වටහාගත හැකිය. මිනිසුන්ගේ හඬ දැනගැනීම ඊට වඩා බෙහෙවින් දුෂ්කර වේ.

7. තවද යම් පුරුෂයෙක් ඉදින් නැදූයෙකු මිත්‍රයෙකු යහළුවෙකු කොට සිතයිද ඔහු පළමුව යහපත් සිත් ඇත්තෙකු වී සිට පසුව සතුරෙක් බවට පත් වේ.

8. යමෙකු පිළිබඳව සිත බැසගනීද හෙතෙම දුර වසන්තේ නමුදු එකට වාසය කරන්නෙකු වේ. යම් කෙනෙකු වෙතින් සිත පහව යේද ඔහු සමීපයෙහි සිටියේද ඇත වාසය කරන්නෙකු වේ.

9. පැහැදුන සිත් ඇති තැනැත්තා ඇතුලත සිටියද මුහුදෙන් එතෙර සිටියද පහන් සිත් ඇත්තේම වේ. ඉදින් හේ දූෂණය වූ සිත් ඇත්තේද ඇතුළත සිටියද මුහුදෙන් එතර සිටියද දූෂණය වූ සිත් ඇත්තේම වේ.

10. රජතුමනි, යම් සතුරෝ වෙත්ද ඔවුහු එකට වාසය කරන්නාහු නමුදු දුරස්ථව වාසය කරන්නෝ වෙති. රජතුමනි, සත්පුරුෂයෝ දුර වසන්නෝ නමුදු සිතින් එකට වාසය කරන්නෝ වෙති.

11. බොහෝ කලක් එකට වාසය කිරීම නිසා ප්‍රිය තැනැත්තාද අප්‍රිය වූවෙක් වෙයි. එසේ ඔබට අප්‍රිය වන්නට පෙර ඔබට කියා යමු යි.

එහි වසසිතං යනු මහරජතුමනි, තිරිසන්ගත වූවෝ ඍජු සිත් ඇත්තෝය. එහෙයින් ඔවුන්ගේ නාදය පහසුවෙන් හඳුනාගත හැකිය. මිනිස්සු නපුරු වෙති. එහෙයින් ඔවුන්ගේ වචනය අතිශයින්ම දත නොහැකියයි යන අර්ථයි. යො පුබ්බෙ යනු යම් පුද්ගලයෙක් පළමුව සතුටු සිත් ඇත්තේ වී ඔබ මගේ නැයෙකි. මිත්‍රයෙකි. ප්‍රාණසම යහළුවෙකියි මෙසේ සිතයි. හෙතෙමේ ම පසුව සතුරෙක් වෙවී අයෙක් බවට පත්වෙයි. මෙසේ මිනිසුන්ගේ සිත් අපහසුවෙන් දතයුතු වේ. නිවිසනි යනු මහරජතුමනි, යම් පුද්ගලයෙකු කෙරෙහි ඇලීම් වශයෙන් සිත පිවිසෙයිද ඔහු හුදෙක් දුර වසන්නේද නුදුරෙහි වෙයි. හෙතම එකට වසන්නේද වෙයි. සිතෙහි ඇළන නිසාවෙනි. ඇතුලත වසන්නේද දුර වසන්නේද නුදුරෙහි වසන්නේද හෙතම එකට වසන්නේම වෙයි. යම් හෙයකින් පුද්ගලයන් සිතින් ඇත් වෙයිද හෙතම සමීපයෙහි වසන්නේ නමුදු දුරම පිහිටියේ වෙයි. අනෙතා පි සො හොති යනු මහරජතුමනි, යම් යහළුවෙක් පහන් සිතින් ඇළන හෙයින් මුහුදෙන් එතෙර වසන්නේද ඇතුළතට වන්නේ වෙයි. යමෙක් දූෂණය වූ සිත් ඇත්තේද හෙතම සිතෙන් නොඇළන බව නිසා ඇතුලත වසන්නේද මුහුදෙන් එතර වසන්නෙකු

සමාන වේ. යෙ දිසා නෙ යනු යමෙක් වෛරිහු වෙත්ද පසම්බුරෝ වෙත්ද එකට වසන්නා වූ ඔවුහු දුර වසත්මය. සත්පුරුෂ පණ්ඩිතයෝ වනාහි වෙනම සිටියාහුද මෙහි වැඩිමෙන් සිතින් ආවර්ජනා කරන්නාහු එකට වසන්නාහුමය. පුරා නෙ හොම යනු යම්තාක් අප්‍රියයෝ නොවෙමුද ඒතාක් ඔහු අමතා යමු යයි කියයි.

ඉක්බිති ඔහුට රජු මෙසේ කීවේය.

12. මෙසේ බදදුළුව යදින්නා වූ අපගේ ඉල්ලීම ඒකාන්තයෙන් නොපිළිගන්නෙහිනම් ආශ්‍රිතයන් වූ අපගේ වචනය නොකරන්නෙහි නම් මෙසේ ඔබගෙන් අයැද සිටිමු. නැවත මෙලෙස ගමනාගමනය කරහි.

එහි එවං වෙ යනු හංසරාජය මෙසේ දොහොත් මුදුන් දී යදින්නා වූ අපගේ මේ බද්ධඤ්ජලිය අවබෝධ නොකරන්නෙහිද ඔබගේ සේවකයන් හා සමාන වූ අපගේ වචනය නොකෙරෙහිද ඉක්බිතිව ඔබගෙන් මෙසේ ඉල්ලමු. පුනකසිරාසී පරියායං යනු කලින් කල මෙහි පැමිණීම පිණිස අවකාශ කරන්නෙහි යයි අර්ථයි.

අනතුරුව බෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ කීහ.

13. රට වඩන්නා වූ රජතුමනි, මෙසේ වාසය කරන්නා වූ තොපටද මටද අනතුරක් නොවන්නේ නම් අපි එකිනෙකා දහවල රැ දකින්නෙමු නම් මැනවි.

එහි එවං වෙ නො යනු මහරජතුමනි, නොසිතුව. ඉදින් මෙසේ වසන්නා වූ අපගේ ජීවිත අන්තරායයක් නොවන්නේ නම් මැනවි. දෙදෙනාම එකිනෙකා දකින්නෙමු. තවද ඔබ මා විසින් දෙන ලද අවවාදයම මගේ තැනහි (මට මෙන්ම ගෞරවයෙහි) තබා මෙසේ ලොව විසීම් නම් වූ ස්වල්ප කාලීන වූ ජීවිතයෙහි අප්‍රමාදී වී දානාදී පිංකම් කරන්නේ දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකර දූහැමිව රාජ්‍යය කරහි. මෙසේ මගේ අවවාදය කරන්නේ මා දක්නෙහිමය යි මෙසේ මහබෝසත් තෙමේ රජුට අවවාද කර විතුකුට පර්වතයටම ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා

මහණෙනි, මෙසේ පෙර තිරිසන් ජාතියෙහි ඉපදුනා වූ ද මා විසින් ආයුෂ පැවැත්මෙහි ශක්තියේ දුබල බව දක්වා ධර්මය දේශනා කරන ලදී යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු ආනන්ද හිමි විය. කනිටු සොහොවුරා මුගලන් තෙර විය. මධ්‍යම සොහොවුරා සැරියුත් තෙර විය. සෙසු හංස සමූහයා බුද්ධ පිරිසය. ජවනහංසයා වනාහි මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

13-4

චුල්ලනාරද ජාතකය

න තෙ කටයානි හිනනානි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් චුල්ලකුමාරිකාවකගේ පෙළඹවීමක් අරභයා දේශනා කළ සේක.

සැවැත්නුවර වැසි එක් කුලයක පසළොස්-සොළොස් අවුරුදු වයස් ප්‍රමාණයෙහි වූ රූපශ්‍රීයෙන් අගතැන්පත් දුවණියක වූවාය. කිසිවෙක් ඇයට විවාහ යෝජනා නො කළේය. ඉක්බිති ඇයගේ මව මගේ දියණිය සුදුසු වයසට පැමිණියාය. කිසිවෙක් ඇයට විවාහ යෝජනා නොකරයි. ඇමට හඹා එන මසෙකු මෙන් ආමිෂයට වහවැටුණු එක් ශාකාප්‍රක්‍රීය හික්කුවක මැය ලවා පොළොඹවා උපැවිදි කරවා ඔහු ඇසුරුකොට ජීවත් වන්නෙමුයි සිතුවාය. එකල්හි සැවැත්නුවර වැසි එක් කුලපුත්‍රයෙක් සසුනෙහි සිත් දී පැවිදි වී උපසම්පදා වූ කල් පටන් ශික්ෂාකාමී බව හැර අලස වූයේ සිරුර සැරසීමෙහි යෙදුනේ වාසය කෙළේය. මහා උපාසිකා නිවසෙහි කැඳ හා කැයුතු දේ අනුභව කළ යුතු දේ සම්පාදනය කර දොරටුවෙහි සිට වීම් මධ්‍යයෙහි යන්නා වූ හික්කුන්ගෙන් එක් හික්කුවක් රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳ ගන්නට හැකිවන ස්වරූපයේ කෙනෙකු සොයා බලන්නී ත්‍රිපිටකධාරී-ආභිධම්මික - විනය ධර ආදී වූ මහත් පිරිවර සමග යන හික්කුන් අතර ගැනීමට සුදුසු කිසිවෙක් නොදක ඔවුන්ගේ පසුපසින් යන්නා වූ මිහිරි ලෙස බණ කියන්නා වූ හික්කුන් අතරද වැසුනු වළාවන් හා සමාන පිණ්ඩපාතික හික්කුන් අතරද එවැන්නෙකු නොදක ඇස්වලින් පිටත බැමෙහි අඳුන් ගා කෙස් වටකොට සකසා දුහුල් අදනයක් හැඳ ගටනා ලද මටසිඵු සිවුරක් පොරොවා මැණික් පැහැ ඇති පාත්‍රයක් ගෙන සිත්කළ

කුඩයක් දරන්නා වූ විසුරුණු ඉඳුරන් ඇති කායික බුහුටිතාවයන් බහුල කොට ඇති එන්නා වූ එක් පුද්ගලයෙකු දැක මොහු ගැනීමට හැකියයි සිතා ඔහු වෙත ගොස් පාත්‍රය ගෙන ස්වාමීනී, පැමිණෙන්න යයි ගෙට කැඳවා හිඳුවා කැඳ ආදිය වළඳවා කරන ලද බත් කිස ඇති ඔහුට ස්වාමීනී, මෙතැන් පටන් මෙහිම පැමිණෙවු යයි කීවාය. හෙතමද එතැන් පටන් එහිම ගොස් මෑත කාලයෙහි විශ්වාසවන්තයෙක් විය. ඉක්බිති එක් දවසක් මහා උපාසිකාව ඔහුගේ ඇසෙන මානයෙහි සිට මේ ගෙහි ප්‍රයෝජන ගනු පමණ ධනය ඇත. මට එවැනි ගෙදොර පිරිමසා ගැනීමට සමත් පුතෙකු හෝ බැණනුවෙකු හෝ නැතැයි කීවාය. හෙතෙම ඇයගේ වචනය අසා කුමක් සඳහා කියන්නීදැයි මදක් ළය විද ගියාක් මෙන් විය. ඇය දුවට මොහු පොළොඹවා තිගේ වසඟයෙහි තිබුව යයි කීවාය. ඇය එතැන් පටන් සැදී පැහැදී ස්ත්‍රී ලීලාවන්ගෙන් ඔහු පෙළඹවූවාය. ස්ථුල කුමාරිකාව යයි ඇය ස්ථුල ශරීර ඇත්තී යයි නොදන යුතුය. ස්ථුල හෝ වේවා! කෘශ හෝ වේවා පස්කම් ගුණයන්ගෙන් මහත් බැවින් ස්ථුල කුමාරිකායයි කියනු ලැබේ. ඒ තරුණ හික්කු ව කෙළෙස් වසඟ වූවෙකු වී දැන් මම බුදුසසුනෙහි පිහිටන්නට නොහැක්කෙමි යි සිතා විහාරයට ගොස් පාත්‍රාසිවුරු බාරදී අසවල් තැනට යන්නෙමි. මගේ ඇඳුම් එහි එවවු යයි කියා විහාරයට ගොස් පාසිවුරු ගනිවු. උකටලී වූයෙමි යි ආචාර්ය උපාධ්‍යායයන්ට කීවේය. ඔවුහු ඒ හික්කු ව ගෙන ශාස්තෘන් වහන්සේ සමීපයට පමුණුවා ස්වාමීනී, මේ හික්කු ව උකටලී වූවේ යයි දැන්වුහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ හික්කු ව ඔබ උකටලී වූයේ සැබවදැයි විමසා ස්වාමීනී, සත්‍ය යයි කීවේය. කවර කරුණකින් උකටලී වූයේ වෙහිද? ස්වාමීනී, ස්ථුල කුමාරිකාව නිසාවෙනි යි කී කල්හි මහණ, මෑය පෙරද වනයේ වසන්නා වූ ඔබගේ බ්‍රහ්මචර්යාවට අනතුරු කර මහත් වූ අවදානම් කළාය. නැවත නුඹ මෑයම නිසා කුමක් හෙයින් උකටලී වූවේදැයි කියා හික්කුන් වහන්සේලා විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ කසීරට මහසල් බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපදී උගතමනා ශිල්පයන් උගත්තේ පවුලක් පිහිටුයේය. අනතුරුව ඔහුගේ බිරිඳ එක් පුතෙකු වදා කළේය කළාය. හෙතම මගේ ප්‍රිය වූ භාර්යාවට යම් පරිදි වූයේද එසේම මා වෙතද මරණය පැමිණෙන්නේය. මට ගිහිගෙයි විසීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද පැවිදි වන්නෙමි යි සිතා කාමයන් හැර පුතුද ගෙන

හිමාලයට පිවිස ඔහු සමග තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ධ්‍යාන අභිඥාවන් උපදවා වන මුල් ගෙඩි ආහාරකොට ඇත්තේ. වනයෙහි වාසය කළේය.

එකල්හි පිරිසර ප්‍රදේශ වැසි සොරු ජනපදයට පිවිස ගමට පහර දී කොල්ලකා බඩු ඔසවවා නැවත පිරිසර ප්‍රදේශයටම යැවුහ. ඔවුන් අතර එක් මනා රූ ඇති කුමාරිකාවක වූවාය. කපටි තුවණින් යුතු ඇය "මොවුහු අප ගෙන ගොස් වහල් මෙහෙ ගනිති. එක් උපායකින් පලායෑමට වටනේයයි සිතුවාය. ඇය ස්වාමිනී, ශරීර කෘත්‍යය කරන්නට කැමැත්තෙමැයි කියා මදක් ඉවත්ව සිටුවයි කියා සොරුන් රවටා පලා ගොස් වනයෙහි හැසිරෙන්නී බෝසතුන් පුතු ආශ්‍රමයෙහි තබා ලොකු කුඩා ගෙඩි සඳහා ගිය කල්හි පෙරවරු කාලයෙහි ඒ අසපුවට පැමිණ ඒ තාපස කුමාරයා කාම රතියෙන් පොළොඹවා සිල් බිඳ තමා වසඟයෙහි තබා තොපට වනයෙහි විසීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද එව ගමට යමුයි එහි රූපාදී කම්සුව සුලබයයි කීවාය.

හෙතම මැනවයි පිළිගෙන පළමුකොට මගේ පියා වනයෙන් එලාඵලයන් ගෙන පැමිණේවා, ඔහු දක දෙදෙනාම එකතුව යන්නෙමුයි කීවේය. ඇය මෙසේ සිතුවාය. මෙතෙම තරුණ දරුවෙකි. කිසිවක් නොදනී. මොහුගේ පියා මහලු කල පැවිදි වූවෙකු විය යුතුය. ඔහු අවුත් තී මෙහි කුමක් කරහිදැයි මාතලා පාදයන්ගෙන් ගෙන කඩා වනයෙහි හෙලන්තේය. ඔහු නොපැමිණි කල්හිම පලා යන්නෙමිය සිතුවාය. ඉක්බිති ඇය ඔහුට "මම පළමුව යමි. ඔබ පසුව එන්නෙහි" යයි කියා මග සළකුණු කියා ගියේය.

ඔහු ඇය ගියතැන් පටන් උපන් දොම්නස් ඇත්තේ පෙර මෙන් කිසි වතාවක් නොකර හිස පටන් පොරොවා පන්සල තුළ ශෝක කරමින් හොත්තේය. මහබෝසත් තෙමේ ඵලාඵල ගෙන අවුත් ඇගේ පා සළකුණු දක මෙය මාගමකගේ පා සළකුණකි. මගේ පුතුගේ සිල් බිඳුනේ වන්නේය. යයි සිතන්නේ පන්සලට පිවිස ඵලාඵල බහා තබා පුතුගෙන් විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

න තෙ කට්ඨානී හිනනානී - න තෙ උදක මාහන
අග්ගිපි තෙ න භාසිතො - කිනනු මඤ්ඤාව ක්‍රියාසසී

1. තොප විසින් දර නොකඩන ලදී. තොප විසින් දර ගෙන නොඑන ලදී. තොප විසින් ගිනි නොදල්වන ලදී. අඥානයෙකු මෙන් සිතමින් සිටිති කිම?

එහි අගහිපි තෙන භාසිතො යනු තොප විසින් ගිනිද නොදල්වන ලදී. මඤ්ඤා විය යනු නුවණ නැති අදබාලයෙකු මෙන්.

ඔහු පියාගේ කථාව අසා නැගී සිට පියා වැද ගෞරවයෙන් යුතුව වන වාසයෙහි උත්සාහ නැති බව කියන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

2. කාශ්‍යපයෙනි, ඔබ අමතමි. වනයෙහි වාසය කිරීමට උත්සාහ නොකරමි. වන වාසය දුක් සහිතය. රටට යන්නට කැමැත්තෙමි.

3. බ්‍රාහ්මණයාණනි, යම් සේ මම මෙතැනින් ගොස් යම් ජනපදයක වාසය කරන්නෙමිද ඒ ජනපදයෙහි හැසිරීම පුරුදු පුහුණු වන්නේ මි මට ඒ ධර්මය අනුභාසනා කරන්න.

එහි කසසපාමනතයාමි තං යනු කස්සප+ආමනතයාමි+තං වේ. (කාශ්‍යපය ඔබ අමතමි.) ගතතවෙ යනු යන්නට. ආචාරං යනු යම් ජනපදයක වාසය කරමිද එහි වසන්නේ යම්සේ හැසිරීම් රටාව වෙයිද ඒ ජනපද චාරිත්‍රය සිකෙබයං දැන ගන්නේය. තං ධම්මං අනුසාස අවවාද කරවයි කියයි.

මහබෝසත් තෙමේ දරුව මැනවි. ප්‍රදේශ චාරිත්‍රයත් ඔබට කියන්නෙමියි ගාථා දෙකක් කීවේය.

4. ඉදින් වනය ද වනමුල් එලාඵලද හැර රටෙහි වාසය කිරීම රුචි කරන්නෙහිද මවිසින් කියන ඒ දහම අසව.

5. විස සේවනය නොකරව. ප්‍රපාතය දුරුකරව. මඩෙහි නොගිලෙව. යන්ත්‍රයක් පැළඳි අයෙකු මෙන් සර්පයන් දුරුකරව.

එහි ධම්මෙ යනු ඉදින් රටෙහි විසීම කැමති වන්නෙහිද එසේ විනම් ඔබ ජනපද චාරිත්‍ර ධර්මයන් අසව. යතෙනා ආසිවිසෙ යනු

සර්පයෙකුගේ සමීපයෙහි යන්තරයකින් සැරසුන අයෙකු මෙන් හැසිරෙන්නෙහිය. හැක්කේ නම් සර්පයා දුරුකරන්නෙහිය යි අර්ථයි.

තාපස කුමාරයා කෙටියෙන් කියන ලද්දෙහි අර්ථය නොදන්නේ විචාළේය.

6. බ්‍රහ්මචාරීන්ට විෂ යනු කුමක්ද ප්‍රජාතය හෝ මඩ හෝ කුමක්ද සර්පයා කවරෙක්ද ඔබ විමසන්නා වූ මට ඒ කරුණ කියව.

අනිකා ඔහුට මෙසේ විස්තර කළේය.

7. දරුව, ලෝකයෙහි (ඇති) මනෝඥ වූ, සුවද ඇත්තා වූ. සිත්කළු වූ දඩුවැල් බෑ මී මෙන් මිහිරි රස ඇති ආසවය සුරා නම් වෙයි. නාරදය එය බ්‍රහ්මචර්යාවට විෂ වැනියයි ආර්යයෝ කීහ.

8. දරුව, ලෝකයෙහි වසන ස්ත්‍රීහු පමා වූ තැනැත්තා මඩිති. ඇලා සුළඟ ගසෙන් ගිලුහුන පුළුන් රොදක් මෙන් තරුණයන්ගේ සිත පැහැර ගනිති. නාරදය මෙය බ්‍රහ්මචර්යා වට ප්‍රජාතයයි කියන ලදී.

9. නාරදය, ලාභය කීර්තිය, සත්කාරය, අත්කුලයන්හි මිදීම යන මෙය බ්‍රහ්මචර්යාවට මඩ යයි කියන ලදී.

10. දරුව, රජවරු මේ පොළොවෙහි ආයුධ ගත් අත් ඇතිව වාසය කරති. දරුව නාරදය, එවන් ප්‍රතාපවත් මහරජවරුන් (ඇසුරු නොකරව)

11. නාරදය ආඨාස වූ අධිපති වූ ඒ රජවරුන්ගේ සමීපයෙහි නොහැසිරෙන්නේය. ඔහු බ්‍රහ්මචර්යාවට සර්පයෙක් වැනි යයි කියන ලදී.

12. ආහාර වේලාවෙහි ආහාර කැමැත්තේ යම් යම් ගෙයකට එළඹෙන්නේද ඒවා අතර යම් තැනක් නිවරද යයි දන්නේ නම් ආහාර පිණිස එහි හැසිරෙන්නේ ය.

13. පැන් සඳහා හෝ ආහාර සඳහා අනිකෙකුගේ ගෙට පිවිස

පමණ දැන කරන්නේය. පමණ දැන අනුභව කරන්නේය. ස්ත්‍රී රූපයෙහි සිත නො යොදන්නේ ය.

14. ගවගාලද, මත්පැන්හලද, ධුර්තයන් හා කපටි අය සිටින තැනද ජනයන් රැස්වන තැනද රන්රුවන් නිපදවන තැනද යන මේ ස්ථානයන් තෙල් ගිතෙල් පුරවා ගත් යානයක් විෂම මාර්ගය මගහරින්නාක් මෙන් දුරු කරව.

එහි ආසවො යනු මල්වලින් පැසවා කරන ලද මද්‍ය ආදිය. විසං තදානු යනු ඒ ආසව නම් වූ සුරාව ආර්යයෝ බුන්ම වර්යාවට විෂයක් යයි කියති. පමනං යනු මූලා වූ සිතිය ඇති. තුලහට්ඨං වා යනු ගසෙන් ගිලිහි වැටුන පුළුන් මෙනි. අකධාතො බුදුවරු ආදීන් විසින් කියන ලදී. සීලොකො යනු කීර්ති වර්ණනා. සකකාරො යනු බැඳදලි කිරීම් ආදිය. පූජා යනු සුවඳ වර්ග හා මල් ආදියෙන් පූජා කිරීමයි. පංකො යනු මෙය ගිලීමෙහි අර්ථයෙන් මඩ යයි කියන ලදී. මහනෙත යනු මහාත්ම භාවයට පත්. න තෙසං පාදනො වරෙ යනු ඔවුන්ගේ සමීපයෙහි නො හැසිරෙන්නේය. රජු වෙත නිතර එළඹෙන්නෙක් නොවිය යුතු යන අර්ථයි. රජවරු මොහොතින් සර්පයෙකු මෙන් මොහොතින් කිපී විපත්තීන්ට පමුණුවත්. තවද අන්තඃපුරයෙහි පිවිසීමෙහි ලා කියන ලද ආදීනවයන් වශයෙන්ද මෙහි අර්ථය දතයුතුයි. භතතඤ්ඤා යනු බත් කැමැත්තේ වී. යදෙඤ්ඤා කුසලං යනු යන්ත්‍රයන් සහිතව එළඹිය යුතු සර්පයන් පිළිබඳව. කුසලං නිවරදව. නුසුදුසු වූ පස්වැදැරුම් කරුණුවලින් තොරව. ජානෙයාසී එහි ආහාර සෙවීම සඳහා හැසිරෙන්නෙහිය යන අර්ථයි. මා ව රූපෙ මනං කරෙ යනු අන් නිවෙසෙහි පමණ දැන ආහාර අනුභව කරන්නේද එහි ස්ත්‍රී රූපයන්හි සිත නොකරව. ඇස හැර ස්ත්‍රී රූපයෙහි නිමිති නොගත යුත්තේ යයි කියයි. ශුට්ඨංමජ්ජං කිරාසඤ්ඤා යිද යන මෙය පොත්වල එන පෙළකි. අර්ථකථාවෙහි ගොට්ඨං මජ්ජං කිරා සඤ්ඤා යයි කියා ගොට්ඨං යනු ගවයන් සිටි තැනයි. මජ්ජං යනු මත්පැන් හලයි. කිරාසං යනු ධුර්ත-කෙරාටික ජනයා යයි කියන ලදී. සභානිකරණානිව යනු යහළුවාද රන් රිදී කර්මාන්ත කරන තැනද ආරකා යනු මේ සියළු තැන් දුරින්ම දුරු කටයුතුය. යානීව යනු ගිතෙල් තලතෙල් ගෙනයන්නා වූ යානයෙන් යන්නේ විෂම මාර්ගය අත්හැරිය යුතුවාක් මෙනි.

මානවකයා පියා කියත්ම කියත්ම සිතිය ලැබ පියාණනි, මට

මිනිස් පියසෙන් කම් නැතැයි කීවේය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා මෙෙත්‍රිය ආදිය වැඩීම ප්‍රකාශ කළේය. හෙතම ඔහුගේ අවවාදයෙහි සිට නොබෝ දිනකින්ම ධ්‍යාන අභිඥාවන් ඉපිදවීය. පිය පුත්‍ර දෙදෙනාම නොපිරිහුන ධ්‍යාන ඇත්තෝ වී බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙම ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ඒ දරිය මේ ථුල්ල කුමාරිකාව වූවාය. තාපස කුමාරයා උකටලී වූ හික්‍ෂුවයි. පියා මම ම වීම යයි වදාළහ.

13-5 දූත ජාතකය

දූතෙ තෙ බ්‍රහම පාහෙසි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් තමාගේ නුවණ පැසසීම් අරභයා දේශනා කළ සේක.

(සිව්වනක් පිරිස) දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, දසබලධාරීන් වහන්සේගේ උපායයෙහි දක්‍ෂ බව බලවී. නන්දකුල පුත්‍රයාට, අප්පරා සමූහයා දක්වා රහත් බව දුන් සේක. චුල්ලපඡුකට රෙදිකඩක් දී පිළිසිවිසිඹියාපත් සහිත රහත් බව දුන් සේක. කර්මාරපුත්‍රයාට පියුමක් පෙන්වා අර්භත් බව දුන් සේක. මෙසේ නොයෙක් උපායයන්ගෙන් සත්ත්වයන් හික්මවන සේක යි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩමවා මහණෙනි, දූන් කිනම් කථාවෙකින් හුන්නහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකිනැයි කී කල්හි මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ මේ නිසා මෙය වෙයි යන උපාය දැනීමෙහි දක්‍ෂ වූයේ දූන් පමණක් නොවේ. පෙරද උපාය කුසලතාවයෙන් යුක්ත වූවෙමැයි කියා අතීත කථා ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි ජනපදය රත්තරන් රහිත වූවක් විය. ඔහු ජනපදය පෙළා ධනයම රැස් කරවීය. එකල්හි බෝධිසත්ත්ව වූයේ තක්‍ෂිලාවට ගොස් පසුව දහැමී

ලෙස සිඟා ගොස් ශිල්ප හදාරා නිමවන ලද ශිල්ප ඇත්තේ වනපොත් දී ආචාර්යකුමනි, නුඹවහන්සේට ගුරුපුජා වශයෙන් ධනය ගෙන එන්නෙමියි විමසා නික්ම ජනපදයෙහි හැසිරෙන්නේ දහැමෙන් සෙමෙන් සොයා රත්කාසි සතරක් ලැබ ආචාර්යවරයාට දෙන්නෙමියි යන්නේ අතරමගදී ගංගාවක් තරණය කරන්නට නැවට නැංගේය.

එහිදී නැව පෙරලෙන කල්හි ඔහුගේ ඒ රන් ජලයෙහි වැටුනේය. හෙතම "ජනපදයෙහි රත්තරන් දුලබය. නැවත ගුරුපඬුරු වශයෙන් ධනය සෙවීමෙහිදී ප්‍රමාද වන්නේය. යම් හෙයකින් මම ගංගා තීරයෙහිම නිරාහාරව හිඳින්නෙමි. ඒ මා හුන් බව ක්‍රමයෙන් රජු දැන ගන්නේය. අනතුරුව ඇමතිවරුන් එවන්නේය. මම ඔවුන් සමඟ කථා නොකරන්නෙමි. අනතුරුව රජු තෙමීම පැමිණෙන්නේය. මේ ක්‍රමයෙන් ඔහුගේ සම්පයෙන් ගුරුපඬුරු සඳහා ධනය ලබන්නෙමියි සිතුවේය.

හෙතම ගංතෙරහි උතුරු සඵවක් පොරොවා යාගනු ල පීටත තබා රිදීපටක පැහැය ඇති වැලිතලාවෙහි රන්පිළිමයක් මෙන් හුන්නේය. මහජනයා නිරාහාරව හුන් ඔහු දැක කුමක් හෙයින් හුන්නේ වෙහිදැයි විචාරයි. කිසිවෙකු සමඟ කථා නොකළේය. දෙවන දවස්හි දොරගම් වැසියෝ ඔහු එහි හුන් බව අසා විමසූහ. ඔවුන් සමඟද කථා නොකළේය. ඔහු ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ ක්ලාන්ත බව දැක හඬන්නාහු පෙරළා ගියාහුය. තෙවන දවස්හි නුවරවැසියෝ ආවාහුය. සිඵවන දිනයෙහි නගරයෙන් ඉසුරුමත්ඡනයන්ද පස්වන දිනයෙහි රාජපුරුෂයන්ද සවන දිනයෙහි රජු ඇමතියන්ද එවීය. ඔවුන් සමඟද කථා නොකළේය. සත්වන දිනයෙහිදී රජු බියට පත්වී ඔහු සම්පයට ගොස් විමසන්නේ පළමු ගාරාව කීවේය.

දූතෙ තෙ බ්‍රහෙම පාහෙසිං - ගඬගා තීරසමීං ජායතො
තෙසං පුඨො න ව්‍යාකාසි - දුකඬං ගුයහං මතනනු තෙ ති

1. බ්‍රාහ්මණය ගංතීරයෙහි සිතමින් සිටින ඔබ වෙත දූතයන් එවීම්. ඔවුන් විසින් විමසන ලද්දේ නමුත් තොපගේ සැඟවුණු දුක් සහිත සිතැඟි ප්‍රකාශ නො කළෙහිය.

එහි ගුයහං මතනනු තෙ යනු බ්‍රාහ්මණය කීම? ඔබට යම් දුකක් උපන්නේද එය ඔබගේම සැඟවුණ සිතුවිල්ලකි. අනිකෙකුට නොකිවයුත්තක් දය.

ඒ අසා මහබෝසත් තෙමේ මහරජතුමනි, දුක නම් දුරු කරන්නට සමර්ථ වූවහුටම කිව යුතුයි. අනිකෙකුට නොකිව යුතු යයි කියා ගාථා සතක් කීවේය.

2. කසී රටවාසීන්ගේ රට වඩන්නා වූ රජතුමනි, ඉදින් ඔබට යම් දුකක් උපදින්නේද යමෙක් ඒ දුකින් ඔබ නොමුදවන්නේද ඔහුට ඒ දුක නොකියව.

3. යමෙක් හටගත් දුක් ඇතිව එය කියන්නහුගේ එම දුක ඒකාන්තයෙන් දැහැමිව මුදවා නම් ඒකාන්තයෙන් (එය) කියන්නේ ය.

4. සිවලුන්ගේද පකෂීන්ගේද නාදය පහසුවෙන් දනහැකිය. රජතුමනි, මිනිසුන්ගේ හඬ දැනගැනීම ඊට වඩා බෙහෙවින් දුෂ්කරය.

5. ඉදින් යම් පුරුෂයෙක් නෑයෙක් මිත්‍රයෙක් යහළුවෙක් කොට සිතයිද ඔහු පළමුව සතුටු සිත් ඇත්තෙක් වී පසුව සතුරෙක් වෙයි.

6. යම් සත්ත්වයෙක් තමාගේ දුක නැවත නැවත විමසන ලද්දේ නුසුදුසු අවස්ථාවක කියන්නේද ඔහුගේ සතුරෝ (එය අසා) සතුටු වෙත්. ඔහුගේ හිතෙහි තැනැත්තෝ දුක් වෙත්.

7. (රහස් කීමට) සුදුසු කාලයද දැන, තමා හා සමාන අදහස් ඇති නුවණැත්තෙකු දැන එවැන්නෙකුට දුකට හේතු වූ කරුණු කියන්නේය. නුවණැති තැනැත්තා අර්ථවත් වූ ද මොලොක් වචනයෙන් අනුන්ට කියන්නේ ය.

8. ඉදින් තමාගේ දුක ඉවසිය නොහැක්කක් කොට දන්නේද එකල්හි මේ අටලෝ දහම මට සැප එළවන්නක් නොවේ යයි සිතා නුවණැති තැනැත්තා හිරිමතප් උපදවා හුදකලාව තියුණු දුක් සැබවින්ම ඉවසන්නේය.

එහි උපපජේෂ යනු ඉදින් තොපට උපදින්නේ ය. මා අකබාහි නොකියව. දුබ්බිජානතරං තතො යනු තිරිසන් ගතවූවන්ගේ නාදයටද වඩා අපහසුවෙන් දැනගනුය. එහෙයින් ඇති පරිද්දෙන් නොදැන දුරලන්නට

අසමත් වූවහුට තමාගේ දුක නොකිවයුතුම යයි. අපි වෙ යනු ගාථාවන් කී හෙයින්ම. අනානුප්‍රවේශා යනු නැවත නැවතත් විමසන ලද්දේ පවේදයකි කියයි. අකාල රූපෙ යනු නොකල්හි. කාලං යනු තමාගේ රහස කියන කාලයයි. තථාවිධසස යනු පණ්ඨිත වූ පුරුෂයා තමා හා සමාන සිත් ඇත්තෙකු බව දැන එවැනි වූවහුටයි. නිපපානි යනු දුක්. සවෙ යනු ඉදිත් තමාගේ දුක. අවිසඤාං තමාගේ හෝ අනුන්ගේ හෝ පෞරුෂයෙන් පිළියම් යෙදිය නොහැක්කෙකුට කොට දන්නේ නම්. නීති යනු ලෝකයෙහි ප්‍රවේණිගත අෂ්ටලෝක ධර්මයයි අර්ථයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මේ අෂ්ටලෝක ධර්මයෝ මට පමණක් නොවේ. සුඛාගමාය. උපන්නා වූ අෂ්ටලෝක ධර්මයන්ගෙන් මිදුනෙක් නම් නැත. මෙසේ ඇතිකල්හි සැපයම ප්‍රාර්ථනය කරන්නහු විසින් අනුන්ට දුක් ආරෝපණය කිරීම නුසුදුසුය. මෙය ලජ්ජා බය යන දෙකින් යුක්ත වූවහු විසින් මට හිරිඔතප් ඇතැයි සිතා නොකළ යුතුය. සච්චං තමා කෙරෙහි පවත්නා වූ. හිරොත්තප්‍යං අපකඛමානොව අනිකෙකුට නොදන්වා. එකොව නිපපානි සහෙය්‍ය ධිරො යනු ප්‍රාඥයා තනිවම දුක් ඉවසන්නේය.

මහබෝ සත්ත්ව තෙමේ මෙසේ ගාථා සතකින් රජුට ධර්මය දේශනා කර තමාගේ ගුරුපඬුරු සඳහා වූ ධනය සොයනා ලද බව දක්වන්නේ ගාථා සතරක් කීවේය.

9. මහරජතුමනි, මම ගුරුපඬුරු සඳහා ධනය කැමති වූයෙම් රටෙහිද නියම් ගම්හිද රාජධානිවලද සිඟමින් ඇවිදින්නෙම් වූයෙම්.

10. ජනපතිතුමනි, මම ගෘහපතියන්, රාජපුරුෂයන්, මහත් වූ ධනය ඇති බමුණන් යන මේ අය වෙතින් රන් කහවනු සතක් ලැබුවෙමි. මගේ ඒවා විනාශ විය. එනිසා මම බෙහෙවින් දුක් වෙමි.

11. මහරජතුමනි, ඔබගේ රාජපුරුෂයෝ (මගේ දුක ගැන) සිතින් සිතුවහු තමුත් මා දුකින් මුදවන්නට සමර්ථයෝ නොවෙති. එහෙයින් ඔවුන්ට නො කීවෙමි.

12. මහරජතුමනි, ඔබද මාගේ දුක ගැන සිතින් සිතුවේ මා දුකින් මුදවන්නට පොහොසත් වෙහි. එහෙයින් ඔබට කීවෙමි.

එහි හිකබමානෝ යනු මේ ගෘහපතින් ආදීහු ඉල්වනු ලැබුවාහු. තෙ මෙ යනු ගංගාව තරණය කරන්නා වූ මගේ එම කභවනු සත නැසුනේය. ගංගාවෙහි වැටුනේය. පුරිසා තෙ යනු මහරජතුමනි, ඔබගේ දූත පිරිස. මනසානු විචිතතිතා යනු මා මේ දුකින් මුදන්නට නොහැකිය යි මා විසින් දන්නා ලදී. තසමා යනු ඒ කරුණින් ඔවුන්ට තමාගේ දුක නො කීවෙමි. පවෙදයි. කීවෙමි.

රජ ඔහුගේ ධර්ම කථාව අසා බ්‍රාහ්මණය, නොසිතුව. මම තොපට ගුරුපඬුරු සඳහා වූ ධනය දෙන්නෙමි යි දෙගුණයක් ධනය දුන්නේය. ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ අවසාන ගාථාව වදාළ සේක.

13. කසී දේශයෙහි වැසියන්ගේ රට වඩන්නා වූ රජතුමා පැහැදුන සිත් ඇත්තේ රන් කභවනු තුදුසක් දුන්නේය.

එහි ජාතරූපමයෙ යනු ඒ රන්වලට රන්රිදීමය කභවනු තුදුසක් දුන්නේය. යම් ඒ රන් සඳහාය යන අර්ථයි.

මහබෝසත් තෙමේ රජුට අවවාද දී ආචාර්යවරයාට ධනය (ගුරුපඬුරු) දී දන්දීම ආදී වූ පිං කර රජුද ඔහුගේ අවවාදයෙහි සිටියේ දූහැමි ලෙස රාජ්‍යය කරවා දෙදෙනාම කම් වූ පරිදි මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙහි, තථාගතයන් වහන්සේ උපායෙහි දැකූ වූයේ දූන් පමණක් නොවේ. පෙරද උපායෙහි දැකූ වූයේම යැයි දේශනා කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක.

එකල්හි රජු ආනන්ද හිමි විය. ආචාර්යවරයා සැරියුත් හිමි විය. මානවකයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

13-6

කාලිංග බෝධි ජාතකය

රාජා කාලිංගො වකකවතනි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් ආනන්ද තෙරුන් විසින් කරන ලද මහා බෝධිපූජාව අරඹයා දේශනා කළ සේක.

තථාගතයන් වහන්සේ හික්මවිය යුතු ජනයාට සංග්‍රහ පිණිස ජනපද චාරිකාවෙහි වැඩමවූ කල්හි සැවැත් නුවරවාසීහු ගඳ-මල් ආදිය ගත් අත් ඇත්තාහු ජේතවනයට ගොස් අත් පූජනීය ස්ථානයක් නොලබන්නාහු ගඳකිළි දොර හෙලා යත්. ඔවුහු දැඩි ප්‍රසාද ඇත්තෝ නොවේ. අනේපිඬු සිටුකුමා ඒ කරුණ දැන තථාගතයන් වහන්සේ දෙවුරුමට වැඩම වූ කල්හි ආනන්ද තෙරුන්ගේ සමීපයට ගොස් ස්වාමීනි, තථාගතයන් වහන්සේ චාරිකාවෙහි වැඩමවූ කල්හි මෙම විහාරය අසරණ වෙයි. මිනිසුන්ට ගඳ-මල් ආදිය පුදන්නට තැනක් නොවෙයි. ස්වාමීනි, තථාගතයන් වහන්සේට මේ කරුණ දන්වා එක් පූජනීය ස්ථානයක් (පිහිටුවන්නට) හැකි බව හෝ නොහැකි බව දන්නහු නම් මැනවයි කීවේය.

හෙතෙම මැනවයි පිළිගෙන ස්වාමීනි, වෛත්‍යයෝ කෙතෙක් දැයි තථාගතයන් වහන්සේගෙන් විමසීය. ආනන්දය තුනකි. ස්වාමීනි කවර වූවෝද? ශාරීරික පාරිභෝගික උද්දේසික වශයෙනි. ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේ වැඩසිටින කල්හි වෛත්‍යයන් කරන්නට හැකිද? ආනන්දය, ශාරීරික වෛත්‍යය කරන්නට නොහැකිය. එය බුදුරදුන්ගේ පිරිනිවි කල්හි වෙයි. උද්දේසික වෛත්‍ය අවසතුකය. (වස්තු රහිතය.) මමායනය පමණින්ම වේ. බුදුවරුන් විසින් පරිභෝග කරන ලද මහා බෝධිය බුදුවරුන් වැඩසිටින කල්හිද පිරිනිවන් පෑ කල්හිද වෛත්‍යමයයි. ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ චාරිකාවෙහි වැඩමවූ කල්හි ජේතවනාරාම මහා විහාරය පිළිසරණ නැත්තක් වේ. මිනිස්සු පිදිය යුතු තැනක් නොලබති. ස්වාමීනි, මහාබෝධියෙන් අංකුරයක් ගෙන ජේතවනාරාම දොරටුවෙහි රෝපනය කරන්නෙමු. ආනන්දය මැනවි. රෝපණය කරව. මෙසේ ඇති කල්හි ජේතවනයෙහි මා නිරතුරුව වසන්නෙමි මෙන් වන්නේ යයි. තෙරුන් වහන්සේ කොසොල් රජුටද අනේපිඬු සිටුකුමාටද විශාඛා මහ උවැසිය ආදීන්ටද දන්වා ජේතවන විහාර දොරටුවෙහි බෝධිය රෝපණය කරන තැන වළක් කප්පවා මහමුගලන් තෙරුන්ට මෙසේ කීය. ස්වාමීනි, මම ජේතවන විහාර

දොරටුවෙහි බෝධියක් රෝපනය කරවන්නෙමි. මට මහා බෝධියෙන් පැසුණු ගෙඩියක් ගෙන එවයි යනුවෙනි. තෙරුන් වහන්සේ මැනවයි පිළිගෙන අහසින් බෝමැඩට ගොස් නැට්ටෙන් ගිලිහෙන පැසුණු ගෙඩියක් බිමට නොවැටෙද්දීම සිටුවරෙන් පිළිගෙන ගෙනවුත් ආනන්ද තෙරුන්ට දුන්න. ආනන්ද තෙරුන් අදම බෝධිය රෝපනය කරන්නෙමියි කොසොල් රජුට දැන්වීය. රජ සවස් කාලයෙහි මහත් වූ පිරිවරින් සියළු උපකරණ ගෙන්වාගෙන පැමිණියේය. අනේපිඬු සිටුතුමාද විශාඛාවද සෙසු ශ්‍රද්ධාවන්ත ජනයාද එසේම පැමිණියහ. තෙරුන් වහන්සේ මහා බෝධිය සිටුවන තැන රන් කටාරමක් තබා යටින් සිදුරක් කරවා සුවදැනි මඩ පුරවා මහරජතුමානි, මේ ඉදුන ගෙඩිය රෝපනය කරවයි රජුට දුන්නේය. හෙතම සිතුවේය. රාජ්‍යය නම් හැමකල්හි අපගේ අතෙහි නොසිටී. මවිසින් මෙය අනේපිඬු සිටු ලවා රෝපනය කරවන්නට වටනේ යයි ඒ ඉදුන ගෙඩිය මහසිටුතුමාගේ අතෙහි තැබීය. අනේපිඬු සිටුතුමා සුවදැනි මඩ විසුරුවා එහි (එය) හෙලීය. එය ඔහුගේ අතින් මිදුන මොහොතේම සියල්ලන් දකිද්දීම බෝධි වෘක්‍ෂය නගුල් හිස් පමණ වූයේ පණස් රියන් පමණ උස්වූයේ පැන නැගුනේය. සිව්දිසාවෙහිද උඩදැයි මහ අතු පසක් පනස් රියන්වම නික්මුනාහුය. මෙසේ එම වෘක්‍ෂය එකෙනෙහිම විශාල වනස්පති වෘක්‍ෂයක් වී සිටියේය. මහත් වූ පෙළහරද විය. රජු අටසියයක් පමණ රන්රිදී කල සුවද පැනින් පුරවා නිලුපුල් ගත් අත් ඇත්තවුන් ආදී සැරසිලිවලින් බෝමැඩ වටකොට පුත්කලස් තැබිබවීය. සත්රුවන්මුවා වේදිකාවක් කරවීය. රන් මුසු වැලි විසිරවීය. පවුරකින් වට කරවූවක්ද කරවීය. සත්රුවන්මුවා දොරටු කරවීය. මහත් වූ සත්කාර විය. තෙරුන් වහන්සේ තථාගතයන් වහන්සේ වෙත එළඹ ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේ විසින් මහබෝමුල සමවන් සමාපත්තිය මවිසින් රෝපිත බෝධිය මුල හිද මහජනයාට හිතසුව පිණිස සමවදුවයි කීහ.

ආනන්දය, කුමක් කියෙහිද? මා බෝමැඩෙහි සමවන් සමාපත්තියට සමවැදී සිටින කල්හි අන් පෙදෙසක් දරා සිටින්නට නොහැකි යයි වදාළහ. ස්වාමීනි, මහජනයාට හිතපිණිස මේ බිම් පෙදෙසට ඉසිලිය හැකි ක්‍රමයෙන් සමවන් සුවයෙන් ඒ බෝධිමූලය පරිහරණය කළ මැනවයි ඉල්ලීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ එක්රැයක් සමවන් සුවයෙන් ඒ බෝධිමූලය පරිහරණය කළ සේක. තෙරුන්වහන්සේ කොසොල්රජු ආදීන්ට කියා බෝධි උත්සවයක් කරවීය. ඒ බෝධිය ආනන්ද තෙරුන් විසින් රෝපනය කරවූ බැවින් ආනන්දබෝධිය මැයි ප්‍රසිද්ධ විය. එකල්හි දම්සභාවෙහි "ඇවැත්නි, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් තථාගතයන් වහන්සේ වැඩසිටින

කල්හිම බෝධිය රෝපණය කර මහත් වූ පූජාවක් කරවීය. තෙරුන් වහන්සේ මහත් වූ ගුණ ඇත්තේය. පුදුමයි යනුවෙන් කරාවක් ඉපිදවූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කරාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකිනැයි කී කල්හි මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ආනන්දයන් කොදෙව් සහිත සතර මහා දිවයිනිහි මිනිසුන් ගෙන බොහෝ සුවද හා මල් ගෙන්වා බෝමැඩ බෝධි උත්සවය කරවූයේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කාලිංගරට දන්ත පුර නගරයෙහි කාලිංග නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුට මහා කාලිංග වුල්ල කාලිංග යයි පුත්තු දෙදෙනෙක් වූහ. නිමිති කියන්නෝ ඔවුන් අතරින් ජ්‍යෙෂ්ඨ පුත්‍රයා පියා ඇවෑමෙන් රාජ්‍යය කරන්නේ යයි ප්‍රකාශ කළාහුය. කණිටු පුත්‍ර වූ මොහු තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේය. ඔහුගේ පුතා සක්විති රජවන්නේ යයි ප්‍රකාශ කළාහුය.

මෑත කාලයෙහි වැඩිමහල් පුතා පියා ඇවෑමෙන් රජ වීය. බාලයා යුවරජු විය. හෙතම මගේ පුතා සක්විති රජ වන්නේය යයි පුතා ඇසුරු කොට මානය කළේය. රජු නොඉවසන්නේ වුල්ලකාලිංගයා ගනුව යයි රාජ පුරුෂයෙකුට ඇණවීය. ඔහු ගොස් කුමාරයෙහි, රජු ඔබව අත්අඩංගුවට ගනු කැමැත්තේ වෙයි. ඔබේ ජීවිතය රකුව යයි කීවේය. හෙතෙම තමාගේ සළකුණු මුද්‍රාවද සියුම් පලසද කඩුවද යැයි මේ තුන වැඩ පිණිස හැසිරෙන ඇමතියාට දක්වා මේ සළකුණෙන් මගේ පුත්‍රයාට රාජ්‍යය දෙවයි කියා වනයට පිවිස සිත්කළ බිම්පෙදෙසක ආශ්‍රමයක් කර තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ගංතෙරෙහි වාසය කරවීය.

මදුරට සාගල නගරයෙහි මදුරට රජුගේ අගමෙහෙසිය දුවක වැදුවාය. නිමිති කියන්නෝ ඇයට, මෑය පිඬු සිඟා හැසිර ජීවත් වන්නීය. මෑයගේ පුතා සක්විති වන්නේය යයි ප්‍රකාශ කළාහුය. සියළු දඹදිව රජවරු ඒ පුවත අසා එකපැහැර අවුත් නගරය වැටලූහ. මදුරජු සිතුවේය. ඉදින් මම මෑය එක් අයෙකුට දෙන්නෙමිද සෙසු රජවරු කිපෙන්නාහ. මගේ දුව රකින්නෙමිසි දුවද භාර්යාවද ගෙන අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් පලාගොස් වනයට පිවිස කාලිංග කුමාරයාගේ ආශ්‍රමයෙන් මත්තෙහි

ආශ්‍රමයක් කර පැවිදි වී අහර පිණිස හැසිරීමෙන් ජීවිකාව කරමින් එහි වාසය කරයි.

මව්පියවරු දුව රකින්නෙමුයි ඇය අසපුවෙහි නවතා එලාඑල සඳහා යත්. ඇය ඔවුන් ගියකල්හි නොයෙක් මල්ගෙන මල්මාලාවන් කොට ගංතෙර තබන ලද හිණිපෙළක් මෙන් වූ මනාව මල් පිපි අඹගසෙක් ඇත. (ඇය) එහි නැග ක්‍රීඩාකොට මල් මාලාව. ජලයෙහි දමයි. එය එක් දවසක් ගංගාවෙහි නාන්නා වූ කාලිංග කුමාරයාගේ හිසෙහි ඇලුණේය. ඔහු එය බලා මෙය එක් ස්ත්‍රියක විසින් කරන ලද්දෙකි. යළි මහළු ස්ත්‍රියක විසින් කරන ලද්දක් නොවේ. තරුණ කුමාරිකාවක විසින් කරන ලද්දකි. පළමුව ඇය විමසමි යි කෙලෙස් වශයෙන් ගංගාව ඉස්මත්තෙහි ගොස් අඹරුකෙහි හිඳ මිහිරි හඬින් ගායනා කරන්නා වූ ඇයගේ ශබ්දය අසා ගස මුලට ගොස් ඇය දූක සොදුර, තී කවරෙක් නම් වෙහිදැයි කීය. ස්වාමීනි, මිනිස් දුවක වෙමි. එසේ විනම් බසින්න යයි කීවේය. ස්වාමීනි නොහැකිය. වචන මාත්‍රයෙන් ඤාතියයෙක් නොවෙයි. ඉදින් ඤාතියයෙක් වෙහි නම් ඤාතිය මායා කියවයි කීය. ඒ දෙදෙනා ඔවුනොවුන්ට ඤාතිය මායා කීවාහුය. රජදුව ද බැස්සාය. ඔවුහු එකිනෙකා එකට විසුවාහුය.

ඇය මව්පියන් ආකල්හි ඔහු කාලිංග රජ පුත්‍ර බවද වනයට පිවිසි කාරණයද විස්තර සහිතව ඔවුන්ට කීවේය. ඔවුහු මැනවයි පිළිගෙන ඇය ඔහුට දුන්නාහුය. ඔවුන් ප්‍රියශීලීව එක්ව වසන කල්හි රජදුව ගැබක් ලැබ දසමසක් ඇවෑමෙන් භාග්‍යය හා පින් ලකුණු ඇති පුතෙකු වැදුවාය. ඔහුට කාලිංග යයි නම් කළාහුය. පියාගේද මුත්තනුවන්ගේද සමීපයෙහිදී සියළු ශිල්පයන්ගේ නිමාවට පැමිණියේය.

ඉක්බිති ඔහුගේ පියා නැකැත් යෝග වශයෙන් සිය සොහොවුරා මළ බව දැන දරුව, ඔබ වනයෙහි නොවසව. ඔබගේ ලොකු තාත්තා වූ මහා කාලිංග රජු මළේය. ඔබ දත්ත පුරයට ගොස් පරපුර සතු වූ රාජ්‍යය ගනුවයි කියා තමා විසින් ගෙනඑන ලද ජේරස් මුද්දද පලසද මගුල් කඩුවද දී දරුව, දත්තපුරයෙහි අසවල් වීථියෙහි අපට හිතපිණිස කටයුතු කරන ඇමතියෙක් ඇත. ඔහුගේ නිවසෙහ යහන් මැද බැස මේ රුවන් සළකුණු තුන ඔහුට දක්වා මගේ පුත්‍ර බව කියව. ඔහු ඔබ රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවන්නේයයි පිටත්කර හැරියේය.

හෙතෙම මව්පියන්ද, මුතුන්-මිත්තන්ද වැද පුත්‍රාමය සෘද්ධියෙන් අහසින් අවුත් ඇමතියාගේ යහන් මත්තෙහිම බැස "ඔබ කවරෙක් වෙහිද"යි විමසන ලද්දේ චුල්ලකාලිංගගේ පුතු වෙමීයි කියා ඒ රුවන් සලකුණු දැක්වීය. ඇමතිවරයා රජ පිරිසට දැන්වීය. ඇමතිවරු නගරය අලංකාර කරවා ඔහුට සේසන එසවුවාහුය. ඉක්බිති ඔහුට කාලිංග භාරද්වාජ නම් පුරෝහිතයා දස සක්විතිවත් කීවේය. හෙතම එම මත පූරණය කළේය. ඉක්බිති පසළොස්වක පොහොය දිනයෙහිදී ඔහුට වක්‍රාකාර විලිවලින් වක්‍රත්නයද උපොසඵ කුලයෙන් හස්තිරත්නයද වළාහක අශ්වරාජ කුලයෙන් අශ්වරත්නයද වෙපුල්ල පර්වතයෙන් මාණිකාරත්නයද පැමිණියේය. ස්ත්‍රී-ගෘහපති-පරිනායක රත්නයන්ද පහල විය.

හෙතම සියළු සක්වල ගැබ රාජ්‍යය ගෙන එක් දිනයක සතිස් යොදුන් ප්‍රමාණයෙහි පැතිර ගිය සේනාවෙන් පිරිවරන ලද්දේ මුළුමනින්ම සුදුපැහැ වූ කෙකලාස පර්වතය හා සමාන ඇතුපිට නැගී මහත් ශ්‍රී විලාසයෙන් මව්පියන්ගේ සමීපයට ගියේය. ඉක්බිති ඔහුගේ හස්තියා සියළු බුදුවරුන්ගේ ජයපළඟ වූ පොළොවෙහි නැඹ වූ මහාබෝධියෙහි මතුභාගයෙන් යන්තට නොහැකි විය. රජු නැවත නැවතත් මෙහෙයවීය. හෙතම නොහැකි වීමය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නේ පළමුගාරාව වදාළ සේක.

රාජා කාලිංගො වකකවතී - ධමෙමන පඨවි මනුසාසං
අගමා බොධි සමීපං - නා ගෙන මහානුභාවෙනා ති

1. කාලිංග නම් වූ සක්විති රජු ධර්මානුකූලව පොළොව (රාජ්‍යය) අනුශාසනා කරන්නේ මහත් වූ ආනුභාවයෙන් යුක්ත ඇතුපිටින් ශ්‍රී මහා බෝධිය සමීපයට ගියේය.

ඉක්බිති රජුගේ පුරෝහිතයා රජු සමග යන්නේ අහසෙහි ආවරණයක් නම් නැත. කවර කරුණකින් රජු ඇතු මෙහෙයවන්නට නොහැකි වේදැයි විමසන්නෙමීයි අහසින් බැස සියළු බුදුවරුන්ගේ ජයපළඟ වූ පොළොවෙහි නැඹ වූ මහාබෝධිය දුටුවේය. එකල්හි එහි රාජකීය මිත්‍රමෙන් අටකිරියක් පමණ තැන සාවුන්ගේ දැළිඳවුල් පමණුද තණ ගසක් නම් නැත. රිදීපටක පැහැ ඇති වැලි විසුරුනේ වෙයි. හාත්පස තණකොළ-වැල්-වනස්පතීහු බෝධිය ප්‍රදක්ෂණා කර කරකැවී බෝධියට අභිමුඛව සිටියාහුය.

පෙරෙවි බමුණා බිම්කොටස බලා මෙය සියළු බුදුවරුන්ගේ සියළු කෙලෙස් නසන තැනයි. මෙහි මතු භාගයෙන් ශක්‍ර ආදීන් විසින්ද යන්නට නොහැකි යයි සිතා කාලිංග රජුගේ සමීපයට ගොස් බෝමැඩෙහි වර්ණනාව කියා රජුට බිමට බසුවයි කීවේය.

ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

2. කාලිංග භාරද්වාජ පුරෝහිත බමුණා බිම පරීක්ෂා කර බලා වක්‍රය ප්‍රවර්තනය කරන (සක්විති වූ) මේ තවුසාගේ පුත් වූ කාලිංග රජුට බඳැදිළුව මේ බව කීවේය.

3. යම් සේ මෙම භූමිභාගය බුදුවරුන් විසින් වර්ණනා කරන ලදද මහරජතුමනි, බිමට බසුව. මෙහිදී අපමණ වූ බුදුවරු බුද්ධත්වයට පත්වූවාහු බබළති.

4. මේ භූමිභාගයෙහි තෘණ ලතාවෝ දක්ෂිණාවෘතව කැරකැවී සිටිති. මහරජතුමනි, මෙය මහාපොළොවෙහි උසස් තැන යයි අප විසින් අසන ලදී.

5. මේ ස්ථානය සයුර කෙළවර කොට ඇති සියළු සතුන් දරා සිටින්නා වූ පෘථුවියෙහි උසස් තැනයි. බැස නමදිනු මැනවි.

6. මවගෙන්ද පියාගෙන්දැයි (උභය පාර්ශ්වයෙන්ම) උසස් වූ ජන්ම ඇති යම් මේ ඇත්තු වෙත්ද? ඒ ඇත්තු මෙතෙක් කල් මේ ප්‍රදේශයට නොඑළඹෙත්මය.

7. ඔබගේ ඇතා උසස් ජන්ම ඇත්තියෙකි. දළ ඇති ඒ ඇතු ඒකාන්තයෙන් මෙහෙයවේවා! මෙතෙක් මේ ප්‍රදේශය ඇතුපිට නැගී එළඹෙන්නට නොහැකිය.

8. කාලිංග රජු ඒ අසා පණ්ඩිත වූ ලක්ෂණ ශාස්ත්‍ර දන්නා වූ ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ වචනයට එසේම වන්නේදැයි තත්වු පරිදි දැනගන්නෙමුයි කියා ඇතු මෙහෙයවීය.

9. රජතුමා විසින් මෙහෙයවන ලද ඇතා කොස්වා ලිහිණියෙකු මෙන් නාද කර මහත් වූ බරක් නොඉවසන්නෙක් මෙන් පසුබැස සිටියේය.

එහි සමණකොලඤ්ඤං යනු නවුසන්ගේ පුතා. වකකං වතනයතො යනු වක්‍රය පවත්වන්නා වූ සක්විති රජු යන අර්ථය. පරිගහහෙතො යනු භූමිභාගය විමසා. සමනුගිතො යනු සියළු බුදුවරුන් විසින් වර්ණනා කරන ලද. අනධිවරා යනු අසමාන වූ. අපුමාණ වූ. විරොවනති යනු නසන ලද සියළු කෙලෙස් නම් අඳුර ඇති මධ්‍යන්තයේ හිරු මෙන් මෙහි හුන්නාහු බබලත්. කිණලතා යනු තණකොළ හා වැල්. මණෙධා යනු යොදුන් දෙලක්‍ෂ සතලිස් දහසක් සන වූ පෘථුවියෙහි උසස් වූ සාර වූ මැඩලිය නොහැකි වූ සෙළවිය නොහැකි වූ තැනයි. කල්පය නැවත හටගන්නා කල්හි පළමුව හටගනී. නැසෙනකල්හි පසුව නැසේ. ඉති නො සුතං යනු අප විසින් ලක්‍ෂණ ප්‍රකාශිත මන්තර වශයෙන් මෙසේ අසන ලදී. ඕරොහිතො. අහසින් බැස සියළු බුදුවරුන්ගේ කෙලෙස් පඳුරු නසන්නා වූ මේ තැනට නමස්කාර කරව. පූජාසත්කාර කරව. යෙ තෙ යනු යම් ඒ සක්විති රජුගේ හස්තිරත්නය නම් වූ උපෝෂ්‍ය කුලයෙහි උපන් ඇත්තු. එතතාවතා යනු ඒ සියල්ලෝම මෙපමණක් වූ ප්‍රදේශයට. නෙවමුපයං යනු මෙහෙයවනු ලබන්නාහු නමුත් නො එළඹෙත්ම යනුයි. අහිජාතො යනු ගොවරිය ආදී වූ ඇත්කුල අට අභිබවා ඉක්මවා උපෝෂ්‍ය කුලයෙහි උපන්නේ කුඤ්ජරං යනු උතුම්. එතතාවතා යනු මෙපමණක් ප්‍රදේශයක් ඇතු මතින් එළඹෙන්නට හැකිය. මීන් මත්තෙහි දියමන්තිමය හෙණ්ඩුවෙන් සංඥා දී මෙහෙයවයි. වෙය්‍යඤ්ජනිකවචො නිසාමෙතො යනු භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයාගේ වචනය අසා පරීක්‍ෂා කොට දැන ගන්නෙමු. අපි යම්සේ මොහුගේ වචනය ඉදින් සත්‍යද ඉදින් අසත්‍යදයි විමසන්නේ ඇතු මෙහෙයවිය යන අර්ථයි. කොඤ්චොව අභිනදිතො යනු මහණෙහි, ඒ ඇතා ඒ රජු විසින් දියමන්තිමය හෙණ්ඩුවෙන් මෙහෙයවා පිටත්කර හරනා ලදුයේ කොස්වාලිහිණි පක්‍ෂියෙකු මෙන් නාදකොට පසුබැස සොඬිය ඔසවා බෙල්ල උඩට නමා මහත් වූ බරක් ඉසිලීමට නොහැකි වන්නෙක් මෙන් අහසෙහිම හුන්නේය.

ඒ ඇතු එම කාලිංග රජු විසින් නැවත නැවතත් විදිනු ලබන්නේ වේදනාව ඉවසන්නට නොහැකි වන්නේ කචරිය කළේය. රජු උතු මළ බව නොදන්නේ එලෙස හුන්නේම විය. කාලිංග භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා කියනුයේ මහරජතුමනි, ඔබගේ ඇතු නිරුද්ධ වූයේය. අන් ඇතකු වෙත යවයි කිය.

ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ දසවන ගාථාව වදාළ සේක.

10. කාලිංග භාරද්වාජ බමුණා ඇතා මළ බව දැන වෙළවිවැ කාලිංග රජුට මෙසේ කීවේය. මහරජතුමනි, ඇතා මළේය. අන් ඇතෙකු වෙත එළඹෙවයි.

එහි නාගො බිණායුකො යනු තොපගේ ඇතා මරණයට පත් වූයේය. කවරක් කරන්නාහු නමුත් ඇතු පිට හුන්නහු විසින් බෝමැඩ මත්තෙන් යන්නට නොහැකිය. අන් ඇතෙකු වෙත මාරු වෙවයි.

රජුගේ පුණ්‍යමය සාද්ධි බලයෙන් උපොසථ කුලයෙන් අන් ඇතෙක් අවුත් පිට නැමුවේය. රජු උගේ පිටෙහි හුන්නේය. එකෙනෙහි මළ ඇතා බිම වැටුනේය.

ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙනත් ගාථාවක් වදාළ සේක.

11. කාලිංග රජු ඒ අසා වහා අන් ඇතකු පිට නැගුනේය. රජ මාරුවූ කල (මළ) ඇතා එහිම බිම වැටුනි. පණ්ඩිත වූ බමුණාගේ වචනය යම්සේ වීද එසේ ඇතු (මරණයට පත්වූයේ) විය.

ඉක්බිති රජු අහසින් බැස බෝමැඩ බලා පෙළහර දක භාරද්වාජට ස්තුති කරන්නේ (මෙසේ) කීවේය.

12. කාලිංග රජු කාලිංග භාරද්වාජ බමුණාට මෙම වචනය කීවේය. ඔබම සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දක්නා වූ සම්බුදු වෙහිය.

බ්‍රාහ්මණයා එය නොඉවසන්නේ තමා පහත් තැනෙහි තබා බුදුවරුන්ම උසස්කොට වර්ණනා කළේය.

ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථාවන් වදාළ සේක.

13. කාලිංග බ්‍රාහ්මණයා එම වචනය නොඉවසන්නේ මෙය කීවේය. මහරජතුමනි, අපි ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රය දන්නෝ වෙමු. බුදුවරු සියල්ල දන්නෝ වෙති.

14. බුදුවරු ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙන් නොව, සර්වඥතාඥානයෙන් සියල්ල දන්නාහුය. සියල්ල අවබෝධ කළාහුය. අපි උගත් දෙය බලය කොට ඇත්තෝ එක දේශයක් දන්නෝ වෙමු. බුදුවරු වූ කලී සියල්ල දනිත්.

එහි වෙයාඤ්ජනිකා යනු මහරජතුමනි, අපි ලකුණු දෑක විස්තර කරන්නට සමර්ථ වූවෝ වෙමු. එහෙයින් සුතබුද්ධ නම් වෙමු. බුදුවරු වනාහි සියල්ල දන්නෝය. සියල්ල අවබෝධ කළාහුය. බුදුවරු අතීතාදී සියල්ල දනිත්. ප්‍රකාශ කරත්. උන්වහන්සේලා සර්වඥතාඥානයෙන් සියල්ල දනිත්. ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙන් නොවේ. අපි වනාහි ආගම බලසා තමා උගත් ශිල්ප බලයෙන්ම දනිමු. එය එක් කොටසකි. බුදුවරු සියල්ල දනිත් යයි.

රජු බුද්ධ ගුණයන් අසා සොම්නසට පත් වූයේ වී සියළු සක්වල වැසියන් ලවා බොහෝ සුවඳ හා මල් ගෙන්වා බෝමැඩ සන්දිනක් බෝධිපූජාව කරවීය. ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්ත්‍රඥන් වහන්සේ මේ ගාථා දෙක කීවේය.

15. වාදනය කරනු ලබන නොයෙක් තුර්යයන්ගෙන් බෝධියට ගරුකොට මල් ගඳවිලවුන් ගෙනවුත් පවුර වටකිරීම කරවීය.

ඉක්බිති රජු පිටත්ව ගියේය.

16. කාලිංග රජු ගැල් සැටදහසක් මල් රැස් කරවීය. උතුම් බෝමැඩ පිදුවේය.

එහි පායාසි යනු මව්පියවරුන්ගේ සමීපයට ගියේය. හෙතම මහබෝ මැඩහි අටළොස් රියනක් උස රන් වැඹක් නැංවීය. එයට සත්රුවන් මුවා වේදිකාවක් කරවීය. රුවන් මිශ්‍රවූ වැලි විසුරුවා පවුරින් වටකිරීම කළේය. සත් රුවන්මය දොර කොටුවක් කරවීය. දිනපතා සැටදහසක් මල් ගැල් රැස්කරවීය. මෙසේ බෝමැඩ පිදීය. පෙළෙහි සටඨිවාහ සහසයානං පුපථානං යයි මෙපමණක් ම කියන ලදී.

මෙසේ මහා බෝධිපුජා කොට ගොස් මව්පියන් කැඳවාගෙන දන්ත පුරයටම අවුත් දන්දීමී ආදී වූ පින්කර තවුනිසා භවනයෙහි උපන්නේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, ආනන්ද තෙරුන් දූන් පමණක් නොවේ. පෙරද බෝධිපුජා කළේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි කාලිංග රජු ආනන්ද හිමි වීය. කාලිංග භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

13-7

අකිත්ති ජාතකය

අකිත්ති දිසවාන සමමනං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් සැවැත්නුවර වැසි එක් දානපතියෙකු අරභයා දේශනා කළ සේක.

හෙනම ශාස්තෘන් වහන්සේට ආරාධනා කර බුද්ධප්‍රමුඛ සංඝයාට සන්දිනක් මහදන් දී අවසන් දිනයෙහිදී ආර්ය සංඝයාට සියළු පිරිකර දුන්නේය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිස මැදදීම ඔහුට අනුමෝදනා කරන සේක් උපාසකය, ඔබගේ පරිත්‍යාගය මහත් වූවකි. ඔබ විසින් ඉතා දුෂ්කර වූවක් කරන ලදී. මේ දන් පරපුර පැරණි පඩුවන්ගේ පරපුරයි. දානය නම් ගිහි වූවහු විසින්ද පැවිද්දා විසින්ද දිය යුත්තේමය. පැරණි පණ්ඩිතයෝ පැවිදි වී වනයෙහි වසන්නාහු ලුණු හා තෙම්පරාදුවක් නැති දිය පමණක් වක්කර උයන ලද කරකොල කනු ලබන්නාහුද පැමිණි යාවකයන්ට ඇති පමණ දී තෙමේ ප්‍රීති සුවයෙන් යැපුනාහුයයි කියා ස්වාමීනි, මේ සියළු පිරිකර දීම මහජනයාට ප්‍රකට වූයේ වෙයි. ඔබවහන්සේ විසින් වදාරන ලද්ද අප්‍රකටය. එය අපට වදාරුව මැනවයි ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝසතුන් වහන්සේ අසකෙළක් ධනය ඇති බමුණු මහසල් කුලයක උපන් සේක. ඔහුට අකිත්ති යයි නම් කළාහුය. ඔහු පයින් යන කල්හි

සොහොවුරියක් උපන්නාය. ඇයට යසවතී යයි නම් කළාහුය. මහබෝසත් තෙමේ සොළොස් වයස් කාලයෙහි තක්ෂිලාවට ගොස් සියළු ශිල්පයන් ඉගෙන පෙරලා පැමිණියේය. ඉක්බිති ඔහුගේ මව්පියවරු කළුරිය කළාහුය.

හෙතම ඔවුන්ගේ මළවුන් පිළිබඳ කටයුතු කරවා රත්නාවලෝකය කරන්නෝ අසවලා මෙතෙක් ධනය රැස්කර තබා මියගියේය. අසවලා මෙතෙකැයි යන වචනය අසා කළකිරුණු සිත් ඇත්තේ වී මේ ධනයම පෙනෙයි. ධනය ගෙන යන්නෙක් නොපෙනෙයි. සියල්ලෝම මේ ධනය අත්හැරම ගියාහුය. මම ඒ ධනය ගෙන යන්නෙමිසි සොහොවුරිය කැඳවා ඔබ මේ ධනය පිළිපදුවයි කීවේය. තොපගේ කවර අදහසක්දැයි පැවිදිවනු කැමැත්තෙමිසි. දරුව, මම තොප විසින් හරනා ලද කෙළ හිසින් පිළි නොගන්නෙමි. මට මෙයින් වැඩක් නැත. මමද පැවිදි වන්නෙමිසි කීවාය.

හෙතම රජු විමසා ධනයෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තෝ පණ්ඩිතගේ ගෙට පැමිණෙන්නාවායි බෙර හසුරුවාලීය. හෙතම සන්දිනයක් මහදන් පවත්වා ධනය ක්‍ෂය නොවන කල්හි මෙසේ සිතුවේය. මගේ ආයුෂ පැවැත්මේ ශක්තිය ක්‍ෂය වෙයි. මට මේ ධන ක්‍රීඩාවෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? වැඩ ඇත්තෝ ගන්නාහු යයි නිවෙස් දොර හැර දෙන ලද්දක් මෙන්ම ගෙන යත්වයි රන් රිදී සහිත ගෙය හැර නැදෑ සමූහයා හඬද්දීම සොහොයුරියද කැටුව බරණැස් නුවරින් යම් දොරකින් පිටත් වූයේද එය අකීර්ති ද්වාර නම් විය. යම් තොටකින් නදිය තරණය කළේද එයද අකීර්ති තොට යයි නම් විය.

හෙතම දෙතුන් යොදුනක් ගොස් සිත්කළු තැනක පත්සලක් කොට සොහොයුරිය සමග පැවිදි වූයේය. ඔහු පැවිදි වූ තැන් පටන් බොහෝ ගම් නියමගම් රාජධානිවාසීහු පැවිදි වූවාහුය. මහත් පිරිවර ඇත්තේ විය. මහත් වූ ලාභ සත්කාර උපන්නේය. බුදුවරයෙකුගේ ඉපදීම මෙන් විය. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ "මේ මහා ලාභ සත්කාර ඇත්තේය. මේ පිරිවර අතිමහත්ය. මව්පියන් හුදකලාව වාසය කරන්නට වටනේයයි සිතා නොකල්හි යටත් පිරිසෙයින් සොහොයුරියට හෝ නොදන්නවා හුදකලාව නික්මී පිළිවෙලින් දම්ළ රටට පැමිණ කාවීර පවුන සමීපයෙහි උයනෙහි වාසය කරන්නේ ධ්‍යාන අභිඥාවන් ඉපිදවීය. ඔහුට එහිදීද මහත් වූ ලාභ සත්කාර ඉපදුණි.

හෙතම එය පිළිකුල් කරමින් අත්හැර අහසින් ගොස් නාගදීපය සමීපයෙහි කාර දිවයිනෙහි බැස්සේය. එකල්හි කාර දිවයින අහිදීප නම් වෙයි. හෙතම එහි මහත් වූ කරගසක් ඇසුරුකොට පන්සලක් ඉදිකරවා වාසය කෙළේය. එහි ඔහු වසන බව කිසිවෙකුත් නොදැනී. ඉක්බිති ඔහුගේ සොහොවුරිය සොහොයුරා සොයන්නී පිළිවෙලින් දෙමළ රටට පැමිණ ඔහු නොදක ඔහු වාසය කළ තන්හිම වාසය කළාය. ධාෂාන ඉපදවීමට නම් නොහැකි විය.

මහබෝසත් තෙමේ අල්පේච්ඡතාවය නිසා කිසිතැනක නොගොස් ඒ ගසෙහි ගෙඩි හටගන්නා කාලයෙහි ගෙඩි කයි. කොල කාලයෙහි පැන් ඉස පිසා කොල කයි. ඔහුගේ සිල් තෙදින් ශක්‍රයාගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය උණු වූ ලෙසක් දක්වීය. ශක්‍රයා කවරෙක් මා මගේ තැනින් පහකරනු කැමැත්තේ දැයි විමසා බලන්නේ අකීර්ති පණ්ඩිතයා දැක මේ තවුසා කවර ප්‍රයෝජනයක් සඳහා සිල් රකීද? ශක්‍ර සම්පත් පතන්නහුදැයි එසේ නොවේ නම් අනිකක් දැයි? ඔහු විමසන්නෙමිසි සිතා මොහු දුකසේ ජීවිතය ගෙවයි. පැන් පමණක් ඉස පිසූ කරකොළ කයි. ඉදින් ශක්‍ර බව පතන්නේද තමාගේ පැන් ඉසින ලද කරකොල මට දෙන්නේය. එසේ නොවේ නම් නොදෙන්නේය යි බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ ස්වරූපයෙන් ඔහු සමීපයට ගියේය.

බෝධිසත්ත්වයෝද කරකොළ පිස බහා තබා සිසිල් වූ විට කන්නෙමිසි පන්සල් දොරටුවෙහි හුන්නේය. ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුගේ ඉදිරියෙහි පිටු පිණිස සිටියේය. මහබෝසත් තෙමේ ඔහු දැක සොම්නසට පත්වී මවිසින් ලාභයක් ලබන ලද. යාවකයෙකු දකින්නෙමි. අද මගේ සිතැඟි මස්තකප්‍රාප්ත කරවා දන් දෙන්නෙමිසි පිසූ භාජනය සමගම ගෙනවුත් මේ මාගේ දානය සර්වඥතාඥානය සඳහා කාරණා වේවායි තමාට ඉතිරි නොකරම ඔහුගේ සිගත භාජනයෙහි බහාලූය. බ්‍රාහ්මණයා දානය ගෙන අතුරුදහන් වූයේය.

මහබෝසත් තෙමේද ඔහු දන් දී නැවත නොපිසා ප්‍රීතිසුවයෙන්ම ගෙවා දෙවන දවස්හිද (කරකොළ) පිස එලෙසින්ම පන්සල් දොරටුවෙහි හුන්නේය. ශක්‍රයා නැවත බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් පැමිණියේය. නැවතද මහබෝසත් තෙමේ ඔහු දන් දී එසේම කල් ගෙවීය. තෙවන දවස්හිද එසේම දී මගේ ලාභයෝ පුදුමයහ. කරකොළ නිසා මහත් වූ පිතක් රැස් කරමිසි සොම්නසට පත්වූයේ දින තුනක් ආහාර රහිත බැවින් දුර්වල

වූයේද මධ්‍යාහ්න සමයෙහි පන්සලෙන් නික්මී දානය සිහිකරමින් පන්සල් දොරටුවෙහි හුන්තේය.

ශක්‍රයා ද සිතුවේය. මේ බ්‍රාහ්මණයා දින තුනක් නිරාහාර වී මෙසේ දුර්වල වූයේද දන් දෙන්නේ සතුටු සිතින්ම දෙයි. සිතෙහි මදකුඳු වෙනස් මාත්‍රයක් නැත. මම මොහු මෙනම් වුවක් ප්‍රාර්ථනා කර දන් දෙයි යයි නොදනිමි. අසා මොහුගේ අදහස අසා දානයට හේතුව දන්නෙමියි කියාය. හෙතම මධ්‍යාහ්නය ඉක්මුන කල්හි මහත් වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍යයෙන් තරුණ සුර්යයා මෙන් දිළියෙමින් අවුත් මහබෝසතුන්ගේ ඉදිරියෙහි සිට එමිබා තාපසය, මෙසේ උණුසුම් වාතය හමන කල්හි මෙලෙස උණු ජලයෙන් වටවුනු වාතයෙහි කුමක් සඳහා තවුස්දම් කරහිදැයි විචාළේය.

එම කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ පළමුවන ගාථාව වදාළ සේක.

අකිත්තිං දිසවාන සමමනං සකෙකා භූත පති බ්‍රවී
කමනීයං මහා බ්‍රහෙම එකො සමමසි සමමනීති

1. සියළු සත්ත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍ර තෙමේ යහපත් වූ අකීර්ති තවුසා දැක තාපසයානි, ශ්‍රීෂ්ම කාලයෙහි හුදකලාව කුමක් සඳහා තවුස්දම් රකින්නෙහිදැයි ඇසීය.

එහි කීමත්ථීයං යනු කිම මනුෂ්‍ය සම්පත්තීන් හෝ නැතහොත් ශක්‍ර සම්පත්තීන්ගෙන් අනිකක් හෝ (ප්‍රාර්ථනා කරමින් දැයි)

මහබෝසත් තෙමේ ඒ අසා ඔහුගේ ශක්‍ර බවද දැන මම මේ සම්පත්තීන් නොපතමි. සර්වඥ බව ප්‍රාර්ථනා කරමින් තවුස්දම් කරමියි ප්‍රකාශ කරන්නට දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. ශක්‍රය, නැවත ඉපදීම දුකකි. සිරුරෙහි බිඳීමද දුකකි. සිහි මුළාවෙන් මරණයද දුකකි. ශක්‍රය, එහෙයින් තවුස්දම් රකිමි.

එහි තසමා යනු යම් හෙයකින් නැවත නැවත ඉපදීමද, නැවත නැවත ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීමද (මරණයද) සිහිමුළාව මරණයද දුකකි.

එහෙයින් යම්තැනක මේවා නැත්ද? ඒ නිවන ප්‍රාර්ථනය කරමින් මෙහි තවුස්දම් රකිමි යි මෙසේ තමාගේ නිර්වාණයෙහි අදහස් ඇති බව දැක්විය.

ඒ අසා සතුටු සිත් ඇති ශක්‍රයා, මෙතෙමේ සියළු භවයන්හි උකටලී වූයේය. නිවන් පිණිස වනයෙහි වාසය කරයි. මොහුට වරයක් දෙන්නෙමි යි ඔහුට වරයකින් ආරාධනය කරමින් තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. කාශ්‍යපය, ඔබගේ මේ සුදුසු වූ, මනාව කියන ලද සුභාමිතය නිසා තොපට වරයක් දෙමි. සිතින් යම්කිසිවක් කැමති වන්නෙහිද (එය කියවයි.)

එහි මනසි ඉවජසි යනු යම් කිසිවක් සිතින් කැමති වන්නෙහිද එය ඔබට දෙමි. වරය ගනුවයි. මහබෝසත් තෙමේ වරය ගන්නේ සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. සියළු සත්ත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රය, මට ඉදින් වරයක් දෙන්නේ නම් මිනිස්සු යමක් කරණකොටගෙන පුත්‍රයන්ද අඹුවන්ද ධන ධාන්‍යයද ප්‍රිය වස්තූන්ද ලබන ලද්දාහු තෘප්තියට පත් නොවෙත්ද ඒ ලෝභය මා කෙරෙහි නොවසාවායි.

එහි වරං වෙ මෙ අදො යනු ඉදින් මට වරයක් දෙන්නෙහිද පියානි ව යනු අන්‍ය වූ යම් ප්‍රිය භාණ්ඩයන් න තපපනහි යනු නැවත නැවත පුත්‍රාදීහු ප්‍රාර්ථනය කරත්මය. තෘප්තියකට නොඑළඹෙත්. න මයි වසෙ යනු මා වෙත නොවසාවා. නොඋපදීවා.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට සතුටු වී මත්තෙහින් වරයක් දෙන්නේද මහබෝසත් තෙමේ ගන්නේද මේ ගාථාවෝ කීවාහුය.

5. කාශ්‍යපය, ඔබගේ මේ සුදුසු වූ මනාව කියන ලද සුභාමිතය නිසා තොපට වරයක් දෙමි. සිතින් යම්කිසිවක් කැමති වන්නෙහිද (එය කියව)

6. සියළු සත්ත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් කෙත්, වතු, රන්, ගව, අශ්ව, දාසයන් හා කම්කරු පුරුෂයන් ලැබීමෙන්

මිනිස්සු උපන් යමක් කරණකොට ගෙන පිරිහෙත්ද ඒ ද්වේෂය මා කෙරෙහි නොඋපදීවා.

7. කාශ්‍යපය, ඔබගේ මේ සුදුසු වූ මනාව කියන ලද සුභාමිතය නිසා තොපට වරයක් දෙමි. සිතින් යම් කිසිවක් කැමති වන්නෙහිද (එය කියව)

සියළු සත්ත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් බාලයෙකු නොදකීවා! ඔහු ගැන අසන්නට නොලැබේවා! බාලයෙකු සමඟ එක්ව වාසය නොවේවා! බාලයා සමඟ කථාබහ නොකෙරේවා. එය රූචි නොවේවා!

කාශ්‍යපය, බාලයා තොපට කවරක් කළෙහිද? කාශ්‍යපය, කවර කරුණකින් බාලයෙකුගේ දෑත්ම නොකැමති වන්නෙහිද? ඒ හේතුව මට කියව.

මෝඩයා නොනීතියට පමුණුවයි. නුසුදුසුස්සෙහි යොදවයි. නොනීතියම මහත්කොට සිතන්නේ වෙයි. හේතු යුක්තීන් සහිතව මනාව කියන ලද්දේ කෝපයට පත්වෙයි. ඔහු හික්මීම නොදනී. (එවැනි වූ) ඔහුගේ දෑත්ම නොමැනවී.

කාශ්‍යපය, ඔබගේ මේ සුදුසු වූ මනාව කියන ලද සුභාමිතය නිසා තොපට වරයක් දෙමි. සිතින් යම්කිසිවක් කැමති වන්නෙහිද (එය කියව.)

සියළු සත්ත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් නැණවතා දකීම්වා. නැණවතා ගැන අසම්වා. නැණවතා සමඟ එකට වසම්වා. නැණවතා සමඟ කථාබහ කෙරෙම්වා! එය රිසි වෙම්වා!

කාශ්‍යපය, නැණවතා තොපට කුමක් කෙළෙහිද කාශ්‍යපය, කවර කරුණකින් නැණවතාගේ දෑත්ම කැමති වන්නෙහිද ඒ හේතුව මට කියව.

නැණවතා නීතියට පමුණුවයි. නුසුදුසුස්සෙහි නොයොදයි. නීතියම මහත්කොට සිතන්නේ වෙයි. හේතු යුක්තීන් සහිතව මනාව කියන ලද්දේ නොකිපෙයි. හෙතෙමෙ හික්මීම මනාව දනී. එබඳු වූ ඔහු සමඟ එක්වීම මැනවී.

කාශ්‍යපය, ඔබගේ මේ සුදුසු වූ මනාව කියන ලද සුභාෂිතය නිසා තොපට වරයක් දෙමි. සිතින් යම්කිසිවක් කැමති වන්නෙහිද (එය කියව)

සියළු සත්ත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් ඒ හේතුවෙන් රාත්‍රිය අවසානයෙහි හිරු උදාවෙහිදී (ලොව යම්තාක්) දිව්‍යභෝජන වැළඳීමට සුදුසු වූ සිල්වත්හු වේ නම් (ඔවුන් වෙනුවෙන්) දිව්‍යමය භෝජනයෝ පහළ වෙත්වා!

දෙන්නා වූ මාගේ (දාන වස්තුව) ක්‍ෂය නොවේවා! මම දානය දී පසුකැවිලි නොවෙමිවා! දෙන්නේ සිත පහදමිවා! ශක්‍රය, මේ වරය ඉල්ලමි.

කාශ්‍යපය, ඔබගේ මේ සුදුසු වූ මනාව කියන ලද සුභාෂිතය නිසා තොපට වරයක් දෙමි. සිතින් යම් කිසිවක් කැමති වන්නෙහිද (එය කියව.)

සියළු සත්වයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රය, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් (ඔබ) නැවත මා වෙත නොඑළඹෙන්නෙහි. ශක්‍රය, මේ වරය ඉල්ලමි.

පුරුෂයෝද ස්ත්‍රීහුද බොහෝ ව්‍යයන්හි හැසිර මගේ දැකීම කැමති වෙති. (ඔබට) මගේ දැකීමෙහි කවර නම් වූ බියෙක්ද?

එබඳු වූ දිව්‍යමය අලංකාරයන්ගෙන් හොබනා වූ සියළු සැපතින් සමෘද්ධමත් වූ ඔබ දැක තවුස්දම් දැකීමෙහි ප්‍රමාද වන්නෙමි. මේ ඔබගේ දැකීමෙහි බියයි.

එහි යෙන ජාතො යනු යම් සිතක හටගැනීමෙන් කිපුන සත්ත්වයෝ ප්‍රාණසාතාදිය කළ හෙයින්ද රජුගේ දඬුවමට පැමිණීම වශයෙන්ද විසකැම ආදියෙන්ද හෝ තමා නැසීම වශයෙන්ද හෝ මේ කෙත්වතු ආදිය පිරිහේ. ඒ ද්වේෂය මා කෙරෙහි නොවසවයි ඉල්ලයි. න සුණ්‍ය යනු අසවල් නම් තැන වාසය කරයි කියා හෝ මේ කන්වලින් නො අසන්නෙමි නම් යෙහෙකැයි. කිනනුතෙ අකරණං යනු කිම බාලයා විසින් ඔබගේ මව මරන ලද්දේද? නැතහොත් පියා මරන ලද්දේද? අනිකෙකු හෝ මරන ලද්ද? බාලයා කවරනම් අනර්ථයක් කළේද? අනග්‍ය නග්‍යනි යනු නුසුදුස්ස සුදුසු යයි ගනී. පරපණ නැසීම ආදිය කර දිවි රකින්නෙමියි

ආදී වශයෙන් මෙවැනි අවැඩදායී කටයුතු සිතයි. අධුරායං යනු ශ්‍රද්ධා-
 ශීල-ප්‍රඥා යන ධුරයන්හි නොයොදවා නුසුදුසු දෙයෙහි යෙදෙයි. දුන්නයො
 සෙය්‍යසො හොති යනු නොනීතියම ඔහුට උසස් වෙයි. පස්වැදෑරුම්
 දුශ්චරිත කටයුතු සමාදන් වී පවතින්නහුම උසස් යයි ගනී. හිතවත් වූ
 ප්‍රතිපදාවෙකුදු මෙහෙයවිය නොහැකි වේ. මෙහෙයවන්නට නොහැකි
 හෙයින්. සමමා වුතෙතා යනු හේතුකාරණ සහිතව කියන ලද්දේද කිපෙයි.
 විනයං යනු මෙසේ ඉදිරියට යා යුතුය. ආදීන්ගෙන් හැසිරීමෙහි හික්මීමයි.
 න ජානාති යනු අවවාද නො පිළිගනී. සාධු තසසා යනු මේ කාරණාවන්
 නිසා ඔහුගේ නොදැකීමම යහපත්ය. සුරියසසුගගමණං පති යනු හිරු
 උදාවන වේලාවෙහි. දිබ්බා භක්ඛා යනු දිව්‍යමය හෝජනයයි. යාවකා
 යනු ඒ දිව්‍යමය ආහාර පිළිගන්නෝයි. වතත වරියාහි දාන-සීල-පෙහෙවස්
 රැකීම ආදී කටයුතුවලින්. දසසනං අහිකංඛති යනු මගේ දැකීම කැමති
 වෙයි. තං තාදිසං යනු එබඳු වූ දිව්‍යමය අලංකාරයන්ගෙන් හොඳතා වූ
 ආයුෂ්මතුන්. පමජෙජය්‍යං යනු ප්‍රමාදයට පැමිණෙන්නෙමි. ඔබ ඉසුරු
 සම්පත් ප්‍රාර්ථනය කරන්නේය. මෙසේ නිවන් පිණිස පවතින්නා වූ තවුස්
 දහම ශක්‍රයාගේ තනතුර පතන්නේ ප්‍රමාද වූවෙක් වන්නෙමි. මේ කරුණින්
 ඔබගේ දර්ශනය මට බියක් වේ.

ශක්‍රයා ස්වාමීනි, මැනවි. මෙතැන් පටන් ඔබ සමීපයට
 නොඑන්නෙමියි කියා ඔහු වැද ක්‍ෂමා කරවා ගියේය. මහා බෝසත්
 තෙමේද දිවි ඇතිතාක් එහි වාසය කරන්නේ බ්‍රහ්ම විහරණයන් වඩා
 බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය
 ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ශක්‍රයා අනුරුද්ධ තෙරුන් විය. අකීර්ති
 පණ්ඩිතයා මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

13-8

තක්කාරිය ජාතකය

අහමෙව දුබ්භාසිතං භාසිං බාලො යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් කෝකාලික අරභයා දේශනා කළ සේක.

එක් වැසි සමයකදී අග්‍රශ්‍රාවක දෙදෙනා වහන්සේ සමූහයා අත්හැර වෙන්ව වාසය කරනු කැමැත්තානු ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ විමසා කෝකාලික රටෙහි කෝකාලික වසන තැනට ගොස් මෙසේ කීවාහුය. ඇවැත්නි, කෝකාලිකයෙනි, ඔබ ඇසුරුකොට අප ද අප ඇසුරුකොට ඔබද පහසු විහරණ ඇතිව මෙම තෙමස මෙහි වසන්නෙමු යයි. ඇවැත්නි මා ඇසුරුකොට නුඹ වහන්සේලාට කිනම් වූ පහසු විහරණයක් වේද? ඇවැත්නි, ඉදින් නුඹ අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් දෙදෙනා වහන්සේලා මෙහි වසන් යයි කිසිවෙකුට නොකියන්නෙහිය. (එසේ ඇතිකල්හි) අපි සැපසේ වාසය කරන්නෙමු. මේ ඔබ ඇසුරුකොට අපගේ පහසු විහරණය වන්නේය යි. අනතුරුව නුඹවහන්සේලා නිසා මට කවරනම් පහසු විහරණයක් වේද. අපි තෙමස තුළ තොපට ධර්මය දේශනා කරන්නෙමු. බණ කථා කියන්නෙමු. මේ තොපට අප නිසා වන පහසු විහරණයයි. ඇවැත්නි, කැමති පරිදි වාසය කරවීයි හෙතම උන්වහන්සේලාට සුවපහසු සෙනසුන් දුන්නේය. උන්වහන්සේලා සමාපත්ති ඵලසුවයෙන් සුවසේ විසූහ. කිසිවෙක් ඔවුන් එහි වසන බව නොදනිත්. වසන ලද වස් ඇති ඔවුහු පවාරණය කර ඇවැත්නි, ඔබ නිසා සුවසේ විසුවෙමු. ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ වදින්න යමුයි ඔහුගෙන් විමසූහ. හෙතම මැනවයි පිළිගෙන ඔවුන් රැගෙන ගොදුරු ගමිහි පිඬු පිණිස හැසුරුණේය. තෙරුන්වහන්සේලා කරන ලද බත්කිස ඇත්තානු ගමෙන් නික්මුණාහුය. කෝකාලික තෙමේ උන්වහන්සේ පිටත්කර යවා පෙරළා අවුත් මිනිසුන්ට කීවේය. "උපාසකවරුනි, තෙපි තිරිසනුන් හා සමාන වූවාහුය. අග්‍රශ්‍රාවක දෙදෙනා වහන්සේ ගොදුරු විහාරයෙහි වසන කල්හි නොදනින්නෙනුද? දෑන් උන්වහන්සේලා වැඩියහ යි" කියාය. ස්වාමීනි, කුමක් හෙයින් අපට නොදන්වූවහුදැයි කියා බොහෝ ගිතෙල් තලතෙල් ආදිය බෙහෙත්ද හදනා වස්ත්‍රයන්ද ගෙන තෙරුන් වහන්සේලා වෙත එළඹ වැද ස්වාමීනි, අපට ක්ෂමා කරවුව මැනව. අප ඔබ වහන්සේලා අග්‍රශ්‍රාවක බව නොදනිමු. අද අපගේ පිංවත් කෝකාලික ස්ථවිරයන්ගේ වචනයෙන් දත්තෝ වෙමු. අපට අනුකම්පාවෙන් මේ බෙහෙත් හා වස්ත්‍ර

ආදිය පිළිගනිමු යයි කීවාහුය. කෝකාලික තෙමේ "අග්‍රශ්‍රාවක තෙරවරු අල්ලේච්ඡ වූවාහුය. ලද දෙයින් සතුටු වන්නෝය. මේ වස්ත්‍ර තමා විසින් නොගෙන මට දෙන්නාහු යයි සිතා උපාසකයන් සමගම තෙරුන් වහන්සේලාගේ සමීපයට ගියේය. අග්‍රශ්‍රාවක තෙරවරු හික්කුළුවේ පිරිපුන් බවට ගිය හෙයින් ඉන් කිසිවක් තමා නොගන්නාහුය. කෝකාලිකට නොද දෙවූහ. උපාසකයෝ (කියන්නාහු) ස්වාමීනි, දැන් (පූජාවන්) නොගන්නාහු නැවත අපට අනුග්‍රහ පිණිස මෙහි පැමිණෙමු යයි ඉල්ලූහ. අග්‍ර ශ්‍රාවකයෝ ඉවසා ශාස්තෘන් වහන්සේ සමීපයට වැඩියහ. කෝකාලික තෙමේ මේ තෙරවරු තමා නොගන්නාහු මටද නො දෙවවාහුය යි වෛර බැන්දේය. තෙරවරුද ශාස්තෘන් වහන්සේ සමීපයෙහි මද කලක් වාසය කර සිය පිරිවර වූ පන්සියයක් හික්කුළුන් ගෙන හික්කුළුන් දහසක් සමග වාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නාහු කෝකාලික රටට පැමිණියාහුය. ඒ උපාසකවරු පෙරගමන් කොට තෙරුන් වහන්සේලා කැඳවාගෙන එම විහාරයටම පමුණුවා දිනපතා මහන් වූ සත්කාර කළාහුය. බොහෝ බෙහෙත් වස්තූදිය උපදී. අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා සමග ගිය හික්කුළුන් සිවුරු ආදියෙන් විමසා සමග පැමිණි හික්කුළුන් වහන්සේලාටම දෙත්. කෝකාලිකට නොදෙත්. අග්‍රශ්‍රාවකයෝද ඔහුට නොදෙවුවකි. කෝකාලික තෙමේ සිවුරු නොලැබ පවිටු අදහස් ඇත්තේ, සැරියුන් මුගලන් දෙනම පෙර දෙනු ලබන ලාභයන් නොගෙන දැන් ගනිත් (තම අභිලාශයන්) පුරවන්නට නොහැකි වන්නාහුය. අන්‍යයන් දෙස නොබලත් යයි තෙරුන් වහන්සේලාට නින්දා කරයි. අපහාස කරයි. අග්‍රශ්‍රාවක ස්ථවිරවරු හෙතෙම අප නිසා අකුසල් රැස් කරයි යයි පිරිවර සහිතව නික්මී ස්වාමීනි, තවත් දින කිහිපයක් වසවු යයි මිනිසුන් විසින් ඉල්ලනු ලබන්නාහුද නවතින්නට නොකැමති වූවාහුය. ඉක්බිතිව එක් තරුණ හික්කුළුවක් මෙසේ කීවේය. උපාසකවරුනි, අග්‍රශ්‍රාවක තෙරවරු කෙසේ නම් වසන්ද? නොපගේ කුඵ්‍යත තෙරුන්වහන්සේ මුත්වහන්සේලාගේ මෙහි විසීම නො ඉවසති. ඔවුහු ඒ කෝකාලික සමීපයට ගොස් ස්වාමීනි, තෙපි අග්‍රශ්‍රාවක තෙරවරුන්ගේ මෙහි විසීම නොඉවසවුද යවු ඔවුන් ඝෂමා කරවා හෝ නවත්වනුයයිද (නැතහොත්) මෙයින් පලාගොස් අන්තැනක වසනු යයි කීවාහුය. හෙතම උපාසකයන්ට බියෙන් උන්වහන්සේලා වෙත ගොස් තෙරවරුන්ගෙන් ඉල්ලීය. තෙරවරුන් ඇවැත්නි, යව. අපි නොනවතින්නෙමු යි පිටත්ව ගියාහුය. හෙතෙම නවතාලන්නට නොහැකි වන්නේ විහාරයටම පෙරළා පැමිණියේය. ඉක්බිති උපාසකයෝ ඔහුගෙන් විමසුවාහුය. ස්වාමීනි, ඔබ විසින් තෙරවරු නවත්වන ලද්දාහුදයි. ඇවැත්නි, නවත්වන්නට නොහැකි වූයෙමියි. ඉක්බිති

ඔහුට මේ පට්ටා මෙහි වසනකල්හි සුපේශල හික්කුන් වහන්සේලා නොවසත්. ඔහු බැහැර කරමු යයි සිතා ස්වාමීනි, ඔබ මෙහි නොවසුව. අප නිසා තොපට කිසිවක් නැතැයි කීවාහුය. ඔවුන් විසින් අවමන් කරන ලද හෙතෙමේ පාත්‍රා සිවුරු ගෙන ජේතවනයට ගොස් ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙත එළඹ ස්වාමීනි, සැරියුත් මුගලන් දෙනම පවිටු අදහස් ඇත්තාහුය. පවිටු අදහස්වල වසඟයට ගියාහුයයි කීවේය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ කෝකාලිකය මෙසේ නොකියව. සැරියුත් මුගලන් දෙනම කෙරෙහි සිත පහදුව. උන්වහන්සේලා සුපේශල හික්කුහු යයි වැලැක්වීය. කෝකාලික තෙමේ කියනුයේ ස්වාමීනි, තුඹවහන්සේ තුඹවහන්සේගේ අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් අදහන්නෙහුය. මොවුහු පවිටු අදහස් ඇත්තාහු බවද පිළිසන් කටයුතු ඇත්තාහු බවද දුස්ශීලයෝ බවද ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් මම දුටුවෙමි යි කියා තෙවන වර දක්වා ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් වලක්වන ලද්දේ නමුත් එසේම කියා හුනස්නෙන් නැගිට ගියේය. (ඔහු) ගියකල්හිම ඔහුගේ සියළු ශරීරයෙහි අබ ඇට පමණ බිබිලි මතු වී කුමයෙන් වැඩි බෙලිගෙඩි පමණ වී බිඳී ලේසැරව වැගුරුනේය. හෙතම වේදනාව ඇත්තේ කෙදිරි ගාමීන් ජේතවනයෙහි දොරටුවෙහි හොත්තේය. කෝකාලික විසින් අග්‍රශ්‍රාවක දෙදෙනා වහන්සේට ආක්‍රෝශ කළේයයි බඹලොව දක්වා එකම කෝලාහලයක් විය. ඉක්බිති ඔහුගේ උපාධ්‍යාය වූ තුදී නම් බ්‍රහ්මයා ඒ කරුණ දැනගොස් තෙරවරුන් ක්ෂමා කරවන්නෙමි යි අහසෙහි සිට කෝකාලිය ඔබ විසින් නපුරු කටයුත්තක් කරන ලදී. අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ පහදුවවයි කීවේය. ඇවැත්නි, තොප කවරෙක්ද? මම තුදී නම් බ්‍රහ්මයා වෙමි. ඇවැත්නි, තොප අනාගාමී යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කරන ලදී. අනාගාමී යනු එ(බඹ)ලොවින් මෙලොවට නොඑන්නේ යයි කියන ලදී. තොප කසල ගොඩක යක්ෂයෙක් වන්නෙහි යයි මහා බ්‍රහ්මයාට නින්දා කළේය. හෙතම ඔහුට තමාගේ වචනය පිළිගන්වන්නට නොහැකි වන්නේ තොපගේ වචනයෙන් තොපම ප්‍රකට වන්නෙහි යයි කියා සුද්ධාවාස බ්‍රහ්මලෝකයටම ගියේය. කෝකාලිකද කළුරිය කර පදුම නම් වූ නිරයෙහි උපන්නේය. සහම්පතී බ්‍රහ්මයා ඔහු එහි උපන් බව දැන ඒ බව තථාගතයන් වහන්සේට දැන්වීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ හික්කුන් වහන්සේලාට දැන්වූ සේක. හික්කුහු ඔහුගේ නුගුණ කියමින් දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, කෝකාලික තෙමේ සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනා වහන්සේලාට නින්දා කර තමාගේ කට නිසා පදුම නම් නිරයෙහි උපන්නේය යනුවෙනි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ පැමිණ මහණෙනි, දැන් කවර නම් වූ කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහුදයි විමසා මෙනම් වූවෙකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, කෝකාලික තෙමේ තමාගේ කට නිසා නැසුනේ දුකට පත්වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. මෙතෙම පෙරද කට නිසා දුක් අනුභව කළේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි ඔහුගේ පුරෝහිතයා පිටතට නික්මුන දත් ඇති පිඟුවන් වූවෙක් විය. ඔහුගේ බැමිණිය අත් බ්‍රාහ්මණයෙකු සමග වරදවා හැසුරුනිය. ඒ බ්‍රාහ්මණයාද ඔහු හා සමාන වූයේමය. පුරෝහිතයා බැමිණිය නැවත නැවතත් වලක්වනු ලබන්නේද වලක්වන්නට නොහැකි වන්නේ "මගේ සතුරෙකු වූ මොහු සිය අතින් මරන්නට නොහැකිය. උපායකින් ඔහුව මරවන්නෙමි" යි සිතුවේය. ඔහු රජු වෙත එළඹ මෙසේ කීවේය. මහරජතුමනි, ඔබගේ නගරය සියළු දඹදිව අග නගරයයි. ඔබ අගරජුයි. මෙසේ අගරජු වූ ඔබ විසින් දකුණු දොරටුව නපුරු ලෙස තබන ලදී. එය අශුභ වූවකි. ආචාර්යතුමනි, දැන් කුමක් කටයුතුදයි (විමසිය) ශුභ වූවක් යෙදිය(කළ) යුතුයයි කීවේය. (ඒ සඳහා) කුමක් ලබන්නට වටනේද? පැරණි දොරටුව ඉවත්කරවා යහපත් වූ දූව ගෙන නගරාරක්ෂක භූතයන්ට පූජාවක් දී ශුභ වූ නැකතින් පිහිටුවන්නට සුදුසු යැයි කීවේය. එසේනම් එලෙස කරවයි. (රජු කීවේය.)

එකල්හි බෝධිසත්වයෝ තක්කාරි නම් මානවකයෙක් වී ඉපිද ඔහුගේ සමීපයෙහි ශිල්ප උගනිත්. පුරෝහිතයා පැරණි දොරටුව ඉවත්කොට අළුත් දොරක් නිමවා රජුට කීවේ දේවයන් වහන්ස, දොර සාදා නිමවන ලදී. හෙට යහපත් නැකතකි. එය නොඉක්මවා පූජාව කොට දොර පිහිටුවන්නට වටනේ යයි. ආචාර්යතුමනි, පූජාව සඳහා කුමක් ලබන්නට වටනේද? දේවයන් වහන්ස, දොර මහේශාකාශ වූවකි. මහානුභාව සමීපත්ත දෙවියන් විසින් අධිගෘහීතය. පිඟුවන් වූ පිටතට නික්මුන දත් ඇති මවිපිය දෙපාර්ශ්වයෙන් පිරිසිදු වූ එක් බ්‍රාහ්මණයෙකු මරා ඔහුගේ මස් ලේවලින් පූජාවක් කර (ඔහුගේ) සිරුර යටකොට හෙළා. දොර පිහිටවිය යුතුය. මෙසේ තොපටද නගරයටද යහපතක් වන්නේයයි කීවේය. ආචාර්යයෙනි, මැනව. මෙබඳු බ්‍රාහ්මණයෙකු මරා දොර පිහිටුවවයි (රජු ඇනවීය.)

සතුටු සිත් ඇති හෙතම හෙට පසම්තුරා පිටු දකින්නෙමිසි උත්සාහි වූයේ තමාගේ ගෙට ගොස් කට රකින්නට නොහැකි වන්නේ වහ වහා භාර්යාවට මෙසේ කිය. පවිටු සැඩොලිය, මෙතැන් පටන් කවරෙකු සමඟ රමණය කරන්නෙහිද? හෙට තොපගේ සොර සැමියා මරා බලිකර්මය කරන්නෙමිසි කීවේය. වරද රහිත වූ ඔහු කවර කරුණකින් මරන්නෙහිද? රජු වමඳස් වූත් පිඟුවන් වූත් බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ මස් ලේවලින් පූජාවක් කර නුවර දොර පිහිටුවයි කීවේය. ඔබගේ මේ සොරසැමියා වමඳස් වූයේද පිඟුවන් වූයේද වෙයි. ඔහු මරා පූජාව කරන්නෙමිසි කීවේය.

ඇය සොරසැමියා වෙතට හසුනක් යැවුවාය. රජු වමඳස් ඇති පිඟුවන් බ්‍රාහ්මණයෙකු මරවා පූජාවක් කරනු කැමැත්තේය. ඉදින් ජීවත් වනු කැමැත්තේ නම් තොප හා සමාන සෙසු බ්‍රාහ්මණයන්ද ගෙන හෙට කල් ඇතිව පලා යවයි කියාය. හෙතම එසේ කළේය. ඒ බව නගරයෙහි ප්‍රකට විය. මුළු නගරයෙන්ම සියළු වමඳස් පිඟුවන් බ්‍රාහ්මණයෝ පලා ගියාහුය. පුරෝහිතයා සිය සතුරා පලාගිය බව නොදන උදෑසනම රජු වෙත එළඹ දේවයන් වහන්ස, දේවයන් වහන්ස, අසවල් තැන වමඳස් පිඟුවන් බමුණෙක් ඇත. ඔහු ගෙන්වවයි කීවේය. රජ මිනිසුන් යැවීය. ඔවුහු ඔහුව නොදක්නාහු අවුත් (ඔහු) පලා ගියේයයි දැන්වූවාහුය. අන්තැනෙකහි සොයවූ යයි කියන ලද්දාහු මුළු නගරයෙහි සොයන්නාහුද නොදුටහ. අනතුර අනිකෙකු සොයවූ යයි කී කල්හි දේවයන් වහන්ස, පුරෝහිතයා හැර මෙබඳු වූ අනිකෙක් නැතැයි කීවාහුය. පුරෝහිතයා මරන්නට නොහැකියයි (කීවේය.) දේවයන් වහන්ස, කුමක් කියහිද? පුරෝහිතයා නිසා අද දොර නොපිහිට වූ කල්හි නගරය අනාරක්ෂිත වන්නේය. ආචාර්යවරයා කියනුයේ අද ඉක්මවා මෙයින් වසරක් ඇවෑමෙන් නැකතක් නොලබන්නේයයි කීවේය. වසක් (පුරා) නගරයෙහි දොරටු නැති කල්හි පසම්තුරන්ට අවකාශය වන්නේය. මොහු මරවා අන් වාක්ත බ්‍රාහ්මණයෙකු ලවා පූජා කර්මය කරවා දොර පිහිටුවන්නෙමුයි කීවාහුය. ආචාර්යවරයා හා සමාන අන් පණ්ඩිත බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇන්ද? දේවයන් වහන්ස, ඔහුගේම අවුසි වූ තක්කාරි නම් මානවකයෙක් ඇත. ඔහුට පුරෝහිත තනතුර දී ශූභ වූ කටයුත්ත කරවයි කීහ.

රජු ඔහු කැඳවා ගෞරව කරවා පුරෝහිත තනතුර දී එසේ කරන්නට ඇණවීය. හෙතම මහත් වූ පිරිවරින් නගර දොර කරා ගියේය. පුරෝහිතයා රජමහිමයෙන් බැඳගෙන ආවාහුය. මහබෝසත් තෙමේ දොර පිහිටුවන තැනහි වලක් සාරවා තිරයකින් වටකරවා ආචාර්යවරයා සමග තිරය

ඇතුළත සිටියේය. ආචාර්යවරයා වළ බලා තමාට පිළිසරණක් නොලබන්නේ පළමුව මගේ කාර්යය සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ විය. අඥාන බව නිසා කට රැකීමට නොහැකි වන්නේ විගසින් පවිටු ස්ත්‍රියට කීවෙමි යි මවිසින්ම මගේ මරණය ගෙන එන ලද්දේමි යි මහබෝසතුන් අමතමින් පළමු ගාථාව කීවේය.

අහමෙව දුබ්භාසිතං භාසිබාලො - හෙකොව අරඤ්ඤා අභිවච්ඡායානො තක්කාරියෙ සොබහමිමං පතාමි - න කිරෙව සාධු අනිවෙල භාණ

1. තක්කාරිය, වනයෙහි සර්පයන් කැඳවන්නා වූ මැඩියෙකු මෙන් අඥාන වූ මම වැරදි ලෙස කීවෙමි. එහෙයින් මේ වළට වැටෙමි. බොහෝ වේලාවක් කථාකිරීම නොමැතවි.

එහි දුබ්භාසිතං භාසි යනු වැරදි වචනයක් කීවෙමි. හෙකොව යනු වනයෙහි වසන්නා වූ මැඩියා තමා කන්නා වූ සර්පයෙකු කැඳවයි. ඔහු ඒ සර්පයා කැඳවන්නේ වැරදි වූ වචනයක් කියයි. මම මෙසේ වැරදි ප්‍රකාශයක් කළෙමි. තක්කාරියෙ යනු ඔහුගේ නමයි. තක්කාරියා යනු ස්ත්‍රීලිංගික පදයකි. එයින්ම ඔහු ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නේ මෙසේ කීවේය. ඒ අසා මහබෝසත් තෙමේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. ආචාර්යයනි, පමණ ඉක්මවා කථාකරන මිනිසා සිරගෙයි ලෑමටද, හිංසා පීඩාවටද, ශෝක කිරීම වැලපීම ආදියටද පැමිණේ. වළෙහි යම් මේ වැළලීමක් වේද එපමණකින් තමාම අපහාස කිරීමක් වෙයි.

එහි අනිවෙලභාණී යනු කාලය ඉක්මවා ප්‍රමාණය ඉක්මවා කථාකිරීම නම් නොමැතවි. කාලය ඉක්මවා කථාකරන පුරුෂයා නොමැතවයි යන අර්ථයි. සොකපරිද්දවං යනු ඇදුරුතුමනි, මෙය එසේමය. කාලය ඉක්මවා කථාකර පුරුෂයා වධබන්ධයටද ශෝකයටද මහහඬින් වැළපීමටද පැමිණේ. ගර්භාසි යනු අනිකෙකු නින්දා නොකර තමාම නින්දා කරන්නෙහිය. එතෙතා යනු මේ කරුණෙහිලා. ආචාර්යයනං යනු ඇදුරුතුමනි, යම් කාරණයකින්ද එයයි. නිබණ්නනි සොබෙහ යනු එය ඔබ විසින්ම කරන ලදී. එහෙයින් තමාම නින්දා කටයුත්තේ වෙහි යයි කියයි. මෙසේද ඔහුට කියා ආචාර්යයෙනි, වචනය ආරක්ෂා නොකර හුදෙක් ඔබි පමණක් දුකට පත්වූයේ නොවෙයි. වෙනත් අයද පත් වූවෝම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර දක්වීය.

පෙර බරණැස් නුවර කාළී නම් ගණිකාවක වූවාය. ඇයට තුණ්ඩිල නම් සොහොවුරෙක් විය. කාළිය එක් දිනයකට දහසක් ගනියි. තුණ්ඩිලයා වූ කලී ස්ත්‍රීලොල් වූවෙකි. සුරාසොබෙකි. දූ කෙළියෙහි ඇළුනේද විය. ඇය ඔහුට ධනය දෙයි හෙතම ලබන ලබන ධනය විනාශ කරයි. ඇය ඔහුව වළක්වන්නී නමුදු වළක්වන්නට නොහැකි වූවාය. හෙතෙම එක් දිනයක දූ කෙළියෙන් පරාජය වූයේ හැඳි වස්ත්‍රයන් දී පැදුරු කැබල්ලක් හැඳ ඇයගේ ගෙට පැමිණියේය. තුණ්ඩිල ආ කල්හි කිසිවක් නොදී බෙල්ලෙන් අල්ලාගෙන බැහැර කරවූ යයි ඇය විසින් දාසීහු අභවන ලද්දෝ වෙති. ඇලා එසේ කළාහුය. හෙතම හඬමින් දොරමුල සිටියේය. ඉක්බිති නිරතුරුව කාළියට දහසක් ගෙන එන්නා වූ එක් සිටුපුත්‍රයෙක් එදවස ඔහු දූක තුණ්ඩිලය, කුමක් හෙයින් හඬහිදයි විචාළේය. ස්වාමිනි, දූකෙළියෙහි පරාජය වූයෙමි මගේ සොහොවුරියගේ සමීපයට පැමිණියේ වෙමි. දාසීහු ඒ මා බෙල්ලෙන් ගෙන බැහැර කළාහුයයි කීවේය. එසේ නම් සිටුව. ඔබගේ සොහොවුරියට කියන්නෙමිසි ඒ සිටුපුත්‍රයා ගොස් නුඹගේ සොහොවුරා පැදුරු කැබැල්ලක් හැඳ සිටියේය. කුමක් නිසා ඔහුට වස්ත්‍ර නොදෙහිදැයි කීවේය. මම නොදෙමි. ඉදින් ඔබගේ සෙනෙහසක් වේ නම් ඔබ දෙවයි කීවාය. ඒ ගණිකාවගේ නිවසෙහි මෙවැනි සිරිතක් වෙයි. ගෙන ආවා වූ දහසින් පන්සියයක් ගණිකාවට වෙයි. පන්සියයක් ඇඳුම්, සුවඳ-මල්මාලාදිය සඳහාමිල වෙයි. පැමිණි පුරුෂයෝ ඒ නිවසෙහි ලද වස්ත්‍රයන් හැඳ රාත්‍රිය වාසය කර දෙවන දවසහි පෙරළා යන්නාහු ගෙන ආ වස්ත්‍රයන්ම හැඳ යති. එහෙයින් ඒ සිටුපුත්‍රයා ඇය විසින් දෙන ලද වස්ත්‍ර හැඳ තමාගේ වස්ත්‍ර තුණ්ඩිලයාට දෙවීය. හෙතම (ඒවා) හැඳ කෑගසමින් ගොස් මත්පැන් බොන ගෙටපිවිසියේය. කාළිය ද දාසීන්ට ඇණවීය. හෙට මොහු යනකල්හි වස්ත්‍රයන් උදුරාගනිවූ යනුවෙනි. ඇලා ඔහු නික්මෙන කල්හි ඔබ්නොබ දුවවින් පැහැර ගන්නවුන් මෙන් සඵ ගෙන කුමාරය, දූන් යවයි නග්න කර පිටත් කර යැවූවාහුය. හෙතම නග්නවම නික්මුණේය. මහජනයා අපහාස කරයි. හෙතම ලජ්ජාට පත්වී මවිසින්ම මෙය කරන ලදී. මමම තමාගේ කට ආරක්‍ෂා කිරීමට නොහැකි වීම යයි වැළපුනේය. මේ කරුණ දැක්වීමට තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. සිය සොහොවුරු තුණ්ඩිලට කුමක් හෙයින් මෙසේ කරන්නේ දැයි කාලියගෙන් විමසුවෙමි. වස්ත්‍ර යුගලය පැහැර ගැනීමට ලක්වූ මම නග්න වීම. මේ කරුණද බොහෝ සෙයින් ඊට සමානය.

එහි බහුතා දිසොවා යනු සිටුපුත්‍රයා තමා විසින් කළ දෙයින්ම දුකට පත් වූයේය. නුඹද එයින්ම මේ තොපගේ දුකට පත්වීමද වූයේය යන අර්ථයි. බොහෝ කරුණුවලින් ඒ හා සමාන වේමය.

අතිකක්ද වේ. බරණැස් නුවර එළුපල්ලන්ගේ ප්‍රමාදයෙන් ගොදුරු බිමෙහිදී බැටළුවන් දෙදෙනෙකු යුද්ධ කරන කල්හි එක් කැරල පක්‍ෂියෙක් මොවුහු දූන් හිස් බිඳීමෙන් මැරෙන්නාහ. ඔවුන් වලක්වන්නෙමියි මාමණ්ඩියෙනි, යුද නොකරවයි වලක්වා, ඔවුන් (ඔහුගේ) කතාව නොගෙන යුද කරන්නා වූ ඔවුන්ගේ පිටෙහිද හිසෙහිද හිඳ ඇය, වලක්වන්නට නොහැකිවන්නේ එසේ නම් මා මරා යුද කරවූ යයි ඔවුන් දෙදෙනාගේ හිස් අතරට පිවිසියේය. ඔවුහු එකිනෙකාට පහර දුන්නාහුමය. හෙතෙම ඇඹරුම් ගලක ඇඹරුවක් මෙන් තමා විසින් කළ දෙයින්ම විනාශයට පත් වූයේය. මේ වෙනත් වූ කරුණ දක්වන්නේ සිවුවන ගාථාව කීවේය.

4. යම් කැරළු පක්‍ෂියෙක් යුද වැදුන බැටළුවන් අතරට සටනින් මුදවන්නේ ගියේද හෙතම බැටළු හිස් අතරදී ඇඹරී ගියේය. මේ කරුණද බොහෝසෙයින් ඊට සමානාය.

එහි මෙණ්ඩනතරං යනු බැටළුවන් අතර අවමුපති යනු ඉක්මවා ගොස් අහසෙහි පැන සිටියේය. හිස් අතරමැද සිටියේය යන අර්ථයි. පිංසිතො යනු පෙළන ලද්දේය.

අතිකක්ද ඇත. බරණැස් නුවර වැසි ගොපල්ලෝ එල ගැනුන තල්ගසක් දැක ගෙඩි කඩාගැනීම සඳහා එක් අයෙකු ගසට නැංවූහ. ඔහු ගෙඩි හෙළන කල්හි එක් කලු නයෙක් කුඹසින් නික්මී තල්ගසට නැංගේය. ගසයට සිටි අය දඬු ආදියෙන් පහර දෙන්නාහුද වලක්වන්නට නොහැකි වූවාහුය. ඔවුහු සර්පයෙකු තල්ගසට නැගී යයි අනිකාට කීවාහුය. හෙතෙම බියට පත්වූයේ මහ හඬින් කැගැහුවේය. ගස යට සිටි අය එක් දැඩි සළුවක් කොන් සතරෙහි ගෙන මේ සළුවට පනින්න යයි ඔහුට කීවාහුය. හෙතම ගිලිහී සිව්දෙනා අතර සළුව මැදට වැටුනේය. ඔහුගේ වාත වේග නිසා දරන්නට නොහැකි වන්නාහු එකිනෙකා හිස්වල ගැටී බිඳුන හිස්වලින් ජීවිතක්‍ෂයට පත් වූවාහුය. මේ කරුණ දක්වමින් පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. සතරදෙනෙක් එක් පුරුෂයෙකු රකින්නේ ඝන සළුවක්

ගත්තාහුය. ඒ සියල්ලෝම බිඳුන හිස් ඇත්තෝ බිම හොත්තාහුය. මේ කරුණද බොහෝසෙයින් ඊට සමානය.

එහි පොසුකං යනු සණ සඵවකි. සබ්බව තෙ යනු ඒ සතරදෙනාම තමා කළ දෙයින්ම බිඳුන හිස් ඇත්තෝ වූවෝ හොත්තාහුය.

අනිකක්ද ඇත. බරණැස් නුවර වැසි එඵවත් සොරකම් කරන අය රාත්‍රියෙහි එක් එඵකේ සොරකම් කර දවල් කාලයෙහිදී වනයෙහි සිට කන්තෙමුයි කියා ඇයගේ නොහැඬීම පිණිස කට බැඳ උණ පඳුරක තැබුවාහුය. දෙවන දවස්හි උෟ කන්තට යත්තාහු ආයුධ අමතක කර ගියාහුය. ඔවුහු එඵවා මරා මස් පිස කන්තෙමු ආයුධ ගෙන එවී යයි කියන ලද්දාහු එකකුගේද අතෙහි ආයුධයක් නොදක ආයුධනැතිව මු මරාද මස් ගත්තට නොහැකිය. උෟ මුදාහරීවී. එය එකිනෙකාට පිනක්ද ඇති වන්නේ යයි මුදවා හැරියාහුය. එකල්හි උණ කර්මාන්තකරුවෙක් උණ ගසක් ගෙන නැවත අවුත් උණදඬු කපන ආයුධය උණකොළ අතර තබා ගියේය. එළිස්සිය මීදුනේ වෙමිසි සතුටට පත්වී උණ ගස මුල ක්‍රීඩා කරනු ලබන්නී පසු පාදයන්ගෙන් ගසා ඒ ආයුධය හෙලීය. සොරු ආයුධ ශබ්දය අසා සොයාබලා එය දැක සතුටු සිත් ඇත්තාහු එළිස්සිය මරා මස් කැවාහුය. මෙසේ එම එළිස්සියද තමා කළ දෙයින්ම මළා යයි යන මෙය දක්වන්නට සවන ගාථාව කීවේය.

6. යම් සේ හුණ ලැහැබෙක බඳනා ලද එඵදෙන කෙළිදෙලෙන් පසුවන්නී කඩුවක් ලැබුවාද එයින්ම ඇයගේ ගෙල කපන ලදී. මේ කරුණද බොහෝසෙයින් ඊට සමානය.

එහි අවෙකබපනනී යනු ක්‍රීඩා කරනු ලබන්නී පසුපාදයන් උඩට දමාගසන්නී.

මෙසේද කියා පමණ දූන කථා කරන්නෝ තමාගේ වනය ආරක්‍ෂා කර මරණ දුකින් මිදෙත් යයි දක්වා කින්තර වස්තුව ගෙනහැර දැක්වීය.

බරණැස් නුවර වැසි එක් වැදි පුත්‍රයෙක් හිමවකට ගොස් එක් උපායකින් අඹුසැමි වූ කිඳුරන් දෙදෙනකු ගෙන අවුත් රජුට දුන්නේය. රජු නොදුටු විරු කිඳුරන් දැක වැද්ද මොවුන්ගේ කවර ගුණයක්දැයි විචාළේය.

දේවයන් වහන්ස, මොවුහු මිහිරි හඬින් ගායනා කරති. මනොඥ පරිදි නටති. මිනිස්සු එසේ ගායනා කරන්නට හෝ නටන්නට නොදනිත් යයි කීවේය. රජු වැද්දාට බොහෝ ධනය දී කිඳුරන්ට ගායනා කරවී. නටවී යයි කීවේය. කිඳුරෝ කියන්නාහු ඉදින් අපි ගායනා කරන්නෙමු නම් අක්‍ෂර සම්පූර්ණ කරන්නට නොහැකි වන්නෙමු. නපුරුකොට ගායනා කරන ලද්දේ වෙයි. අපට ගර්භා කරන්නාහ. භිංසා කරන්නාහ. බොහෝකොට කියන්නවුනට මුසාවාදය වේ යයි ඔවුහු බොරු කීමේ බියෙන් රජු විසින් නැවත නැවතත් කියනු ලබන්නාහු නමුත් ගායනා නොකළාහුය. නො නැවුහ. රජු කිපී මොවුන් මරා මස් පිස ගෙන එවී යයි අණවන්නේ සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. මොවුහු දෙවියෝ නොවෙති. ගාන්ධර්ව පුත්‍රයෝද නොවෙති. මොවුහු මාගයෝ වෙති. මොවුහු ධනය අපේක්‍ෂාවෙන් අප මෙහි ගෙන ආවාහුය. ඔහු වෙනුවෙන් එකෙකු සවස ආහාරයට පිසත්වා. නැවත එකෙකු උදේ ආහාරය පිසත්වා.

එහි මීගා ඉමෙ යනු ඉදින් මොවුහු දෙවියෝ හෝ ගාන්ධර්වයෝ වෙන් නම් නටන්නාහුද වෙති. ගායනා කරන්නාහුද වෙති. මොවුහු මාගයෝය. තිරිසන්ගත වූවෝය. අත්ඵචසා හතා ඉමෙ යනු ධනය කැමැත්තා වූ වැද්දෙකු විසින් ගෙන එන ලද හෙයින් වස්තුව අපේක්‍ෂාවෙන් මා වෙත ගෙනඑන ලද්දාහු වෙති. මොවුන්ගෙන් එකෙකු සවස ආහාරය සඳහාද එකෙකු උදේ ආහාරය සඳහා පිසත්වායි.

කිඳුරිය, රජු කිපියේය. ඒකාන්තයෙන්ම මරන්නේය. දූන් කථා කරන්නට කාලයයි සිතුවාය. අනතුරුව ගාථාවක් කීවාය.

8. නපුරු ලෙස කියන ලද වචන ලක්‍ෂයක් මනාව කියන ලද එක වචනයක කලාව (සොළොසින් එක)ක් පමණ නොවී. නපුරු වචන කීමෙහි කෙලෙස් වෙතැයි සැක ඇත්තේ විය. එනිසා කිඳුරා නිශ්ශබ්ද විය. මෝඩකම නිසා නොවේ.

එහි සංකමානො කිලෙසො යනු කිසිවිටක මම කථා කරන්නෙමි නපුරු වූවක් කියන්නෙමි යයි මෙසේ නපුරු වචනය ගැන සැක කරන්නේ කිලිටි වේ. වෙහෙසේ. තස්මා යනු එම කරුණින් තොප හා කථා නොකළෙමි. මෝඩකම නිසා නොවේ යි.

රජු කිඳුරිය පිළිබඳව සතුවූ වී ඊළඟ ගාථාව කීවේය.

9. යම්බඳු වූ මැය මා හා කථා කළාද ඇය මුදවී. ඇය හිමාලය පර්වතයට පමුණුවවී. මොහු මුළුතැන්ගෙට දෙත්වා. අඵයමම උදේ ආහාරය සඳහා පිසත්වා!

එහි යා මෙසා යනු යම්බඳු වූ මැය මා හා කථා කළාද ඇයයි. දෙනකු යනු මුළුතැන්ගෙට දෙත්වා.

කිඳුරා රජුගේ වචනය අසා මෙතෙම කථා නොකරන්නා වූ මා ඒකාන්තයෙන්ම මරන්නේය.

10. මහරජකුමනි, සිවුපාවෝ වර්ෂාව පිහිටකොට ඇත්තෝ වෙති. මේ මනුෂ්‍ය ප්‍රජාව සිවුපාවුන් පිහිටකොට ඇත්තේ වෙයි. මම ඔබ පිහිටකොට ඇත්තෙමි. මගේ භාර්යාව මා පිහිටකොට ඇත්තීය. අප දෙදෙනා අතර එකෙකු මළ බව දැන මරණයෙන් මිදුන තැනැත්තා පර්වතයට යන්නේය.

එහි පජ්ජනනනාථා යනු තණකොළ කන සිවුපාවෝ වර්ෂාව පිහිට කොට ඇත්තෝ වෙති. පසුනාථා යනු මේ මිනිස් ප්‍රජාව පස්ගෝරසින් ජීවත් වෙති. එහෙයින් සිවුපාවුන් ආරකයන් කොට සිවුපාවුන් පිහිටකොට ඇත්තෝ වෙති. කුං නාථොසමී යනු මම වනාහි ඔබ ආරක්ෂකයා කොට ඇත්තෙමි. මම ඔබ පිහිට කොට ඇත්තෙමි. අමහනාථා යනු මගේ භාර්යාවට මම ආරක්ෂකයා වෙමි. මම ඇයගේ ප්‍රතිෂ්ඨාව වෙමි. දවිනනමඤ්ඤතරං ඤ්ඤා මුනෙනා ගවෙජය්‍ය පබ්බතං යනු අප දෙදෙනා අතර එකෙක් එකෙකු මළ බව දැන තෙමේ මරණයෙන් මිදුනේ පසුව හිමාලයට යන්නේය. ජීවත් වන්නාවූ අපි එකිනෙකා අත් නොහරිමු. ඉදින් මැය හිමවතට යවනු කැමැත්තේ නම් පළමුව මා මරා පසුව පිටත්කර යවයි යනුයි.

මෙසේද කියා මහරජකුමනි, අපි ඔබගේ වචනය නොකරනු කැමැත්තෙන් නිශ්ශබ්ද සිටියෝ නොවමු. කථාවෙහි දොස් දක කථා නොකෙළෙමුයි දක්වන්නේ මෙම ගාථා දෙක කීවේය.

11. රජකුමනි, නින්දාව පහසුවෙන් ඉවත්කළ නොහැකිය. නොයෙක්

රුවකම් ඇති ජනයා ඇසුරු කළයුතුය. යම් කරුණකින් එකෙක් ප්‍රශංසා ලබයිද ඒ කරුණින්ම අනිකා නින්දා ලබයි.

12. සියළු ලෝවැසි තෙමේ අනිකාගේ සිත ඉක්මගිය සිත් ඇත්තෝ වෙති. සියළු ලෝවැසි තෙමේ සිය සිතෙහි (නිවැරදි යයි) සිත් ඇත්තෝ වෙති. මහත් වූ සියළු සත්වයෝ වෙන් වෙන්වූ සිත් ඇත්තෝ වෙති. මෙලොව කවරෙකු තම සිත වසඟයෙහි නොපවතීද?

එහි සුපරිවච්ඡයෙට යනු මහරජතුමනි, නින්දාව නම් පහසුවෙන් දුරු කරන්නට නොහැකිය. නානාජනා යනු නොයෙක් කැමතිවලින් යුත් ජනයෝ. යෙනෙවා යනු යම් ශීලාදී ගුණයන් කරණකොට ගෙන එකෙක් ප්‍රශංසා ලබයි. ඒ කරණකොට ගෙනම අනිකෙක් නින්දා ලබයි. කිඳුරන් වූ අප අතර කථාව නිසා ප්‍රශංසාව ලබයි. මිනිසුන් අතර නින්දාව ලබයි. මෙසේ නින්දාව නම් බැහැර කිරීම අපහසුය. ඒ මම කථා කරනුයේ ඔබ වෙතින් ප්‍රශංසා ලබන්නෙමි. සබ්බො ලොකො පරිතෙතන අවිතෙතා යනු මහරජතුමනි, අසත්පුරුෂයා වූ කලී පරපණ නැසීම ආදියෙහි යොමු වූ සිතින් පරපණ නැසීමෙන් වෙන් වූ සිතින් යුත් සත්පුරුෂයා ඉක්ම සිටි සිත් ඇත්තේයි. මෙසේ සියළු ලෝවැසියා අනුන්ගේ සිතින් ඉක්ම සිටි සිත් ඇත්තේයි යන අර්ථයි. විතත වා සමහි විතෙන යනු සියල්ලෝම හීන වූ හෝ ප්‍රණීන වූ හෝ සිත් ඇතියෙන් සිත් ඇත්තෝ නම් වෙති. පවෙචක විතතා යනු සියළු සත්වයෝ වෙන් වෙන්වූ සිත් ඇත්තෝය. බොහෝ ප්‍රභේද ඇත්තෝය. කින්තරිය ඔවුන් අතර කවර එකෙකුට හෝ ඔබට හෝ අනිකෙකුට ගෝ සිතින් මා හා සමාන වූවෙක් හෝ අනිකෙක් හෝ පවත්නේය. එහෙයින් මෙතෙම මගේ සිත් වසඟයෙහි නොපවතී යයි මා කෙරෙහි නොකිපෙව. රජතුමනි, සියළු සත්වයෝ තමාගේ සිත් වශයෙන් යෙන් යයි කිඳුරා රජුට ධර්මය දේශනා කළේය.

රජු පණ්ඩිත වූ කිඳුරා සැබෑවක්ම කියයි යයි සොම්නසට පත් වී අවසාන ගාථාව කීවේය.

13. බිරිඳ සහිත කිඳුරා (පළමුව) නිශ්ශබ්ද විය. යම් බඳු වූ ඔහු මරණ බියෙන් බියපත් වූයේ දැන් කථා කළේය. හෙතම දැන් මිදුනේය. සුවපත් වූයේය. නිරෝගී වූයේය. මිනිසුන්ට වචනයම හිත ගෙන දෙන්නේය.

එහි වාචා කිරෙව්සථවතී නරානං යනු මේ සත්වයන්ට වචනයම අර්ථවත් වන්නේ හිත ගෙන දෙන්නේ වෙයි යන අර්ථයි.

රජු කිඳුරන් දෙදෙනා රන් කුඩුවක හිඳුවා ඒ වැද්දා කැඳවා යව. මොවුන් අල්ලාගත් තන්හිම නිදහස් කර හරුව යයි නිදහස් කරවීය.

මහබෝසත් තෙමේද ආචාර්යතුමනි, බලව! කිඳුරෝ මෙසේ වචනය ආරක්ෂා කොට සුදුසු කල්හි කියන ලද යහපත් ප්‍රකාශයෙන්ම මිදුනෝය. ඔබ වනාහි නපුරු කියමනෙන් මහත් වූ දුකකට පත්වී යයි මේ උදාහරණය දක්වා ඇදුරුතුමනි, බිය නොවෙව. තොපට දිවි දෙන්නෙමිසි අස්වැසුවේය. තවද තෙපි මා රකිවී යයි කී කල්හි මෙතෙක් නැකැත් යෝගය නොලබයි යයි දවස ගෙවා මධ්‍යම යාමය ඇතුළතදී මළ එඵවෙකු ගෙන්වා බ්‍රාහ්මණය, යම්කිසි තැනක ගොස් ජීවත් වෙවයි කිසිවෙකුට නොදන්වන්නෝ පිටත් කර යවා එඵමසින් පූජාව කර දොර පිහිටුවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, කෝකාලික වචනය නිසා මළේ දෑත් පමණක් නොවේ. පෙරද නැසුනේම යයි දේශනා කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි වමරැස් පිඹුවන් බ්‍රාහ්මණයා කෝකාලික වීය. තක්කාරිය බ්‍රාහ්මණයා මමම වීම් යයි වදාළ සේක.

13-9

රුරුමීග ජාතකය

කසස ගාම වරං දමමී යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ චේච්චනයෙහි වාසය කරන සේක් දෙවිදන් අරහයා දේශනා කළ සේක.

ඒ දේවදත්ත තෙමේ හිකුෂුන් වහන්සේලා විසින් ඇවැත්නි, දේවදත්තයනි, ශාස්තෘන්වහන්සේ තොපට බොහෝ උපකාර වූ සේක. ඔබ තථාගතයන් නිසා පැවිද්ද ලැබුවේය. ත්‍රිපිටකය උගත්තේය. ලාභ සත්කාරයන්ට පැමිණුනිසි කී කල්හි ඇවැත්නි, ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් මට තණ අගක් පමණ හෝ උපකාරයක් නොකරන ලදී. මම තෙමේම පැවිදි වීම්. තෙමේම ත්‍රිපිටකය උගත්තෙමි. තෙමේම ලාභ සත්කාරයන්ට

පැමිණුනෙමිසි කීවේය. හික්කුහු දම්සභාවෙහි "ඇවැත්නි, දෙවිදත් අකෘතඥය. කළගුණ නොදත්තේ යයි කථාවක් ඉපිදවූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වුවකැනැයි කී කල්හි දේවදත්ත තෙමේ දන්ම කළගුණ නොදන්නේ නොවීය. පෙරද කළගුණ නොදන්නේමය. මෙතෙම පෙරද මා විසින් ජීවිතය දුන් කල්හි ද මගේ ගුණ පමණකුත් නොදන්නේ යයි වදාරා අතීත ප්‍රචායනිකය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි අසුකෙළක් ධනය ඇති එක් සිටුවරයෙක් පුතෙක් ලැබ ඔහුට මහධන යයි නම්කොට ශිල්ප ඉගෙන ගනුයේ මගේ පුත්‍රයා විඩාවට පත්වන්නේ යයි කිසියම් ශිල්පයක් නොඉගැන්වීය. හෙතම ගැයුම්-නැටුම්-කෑම-බොදුන් ගැනීමට වැඩියම් කිසිවක් නොදන්නේය. වැඩිවියට පත් ඔවුහු සුදුසු බිරිඳක හා විවාහ කරවා මවුපියෝ කඵරිය කළාහුය.

හෙතෙම ඔවුන්ගේ ඇවැමෙන් ස්ත්‍රී සොඬුන් සුරා සොඬුන් ආදීන්ගෙන් පිරිවරන ලද්දේ ධනය විනාශ වන දොරටුවලින් සියළු ධන වනසා ණය ගෙන එය දෙන්නට අපොහොසත් වනුයේ ණය හිමියන් විසින් වෝදනා කරනු ලබන්නේ මෙසේ සිතිය. මගේ දිවියෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මේ ආත්ම භාවයෙන්ම අනිකෙකු මෙන් වූයේ වෙමි. මට මරණය උතුම් යයි ඔහු ණය හිමියන්ට මෙසේ කීවේය. තුඹලාගේ ණයපත් ගෙන එව්. ගංඉවුරෙහි නිදන් කළ මගේ ධනය ඇත. එය ඔබලාට දෙන්නෙමිසි. ඔවුහු ඔහු සමඟ ගියාහුය. හෙතෙම මෙහි ධනය ඇත. මෙහි ධනය ඇතැයි නිධන්ගත තැන් කියන්නාක් මෙන් ගඟට පැන මැරෙන්නෙමිසි පලාගොස් ගංගාවට පැන්නේය. සැඩ පහරින් පාවී යන්නා වූ ඔහු බැගෑපත් හඬින් හැඬුයේය.

එකල්හි මහබෝධිසත්ත්වයෝ රුරු මුව ජාතියෙහි ඉපිදී පිරිවර අත්හැර හුදකලාව ගංගාව සමීපයෙහි සිත්කළු වූ සල්ගස් සහිත මල් පිපි අඹ වනයෙහි වාසය කරයි. ඔහුගේ සිරුර පැහැය මනාව මදනා ලද රත්පටක් මෙන් විය. අත්පා ලකුයෙන් පිරියම් කලාක් වැනිය. නගුට සෙමර වල්ගයක් වැනිය. අං රිදී දමක් වැනිය. ඇස් මනාව ඔපදමනා ලද මැණික් ගුලි දෙකක් වැනිය. මුව යොමුකර තබන ලද රත් කම්බිලියෙන්

කරන ලද කේතුවක් වැනිය. හෙතම මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි ඔහුගේ බැගෑපත් හඬ අසා මිනිස් හඬක් ඇසේ. මා සිටියදී නොමැරේවා. ඔහුට ජීවිතය දෙන්නෙමිසි සිතා නිදන ලැහැබින් නැගිට ගංතෙරට ගොස් එම්බා පුරුෂය, බිය නොවව. තොපට ජීවිතය දෙන්නෙමි යි අස්වසා දියපහර සිඳිමින් ගොස් ඔහු පිටමත නංවා ගංතෙරට පමුණුවා තමා වසන තැනට ගෙන ගොස් එලාඵල දී දෙතුන්දිනක් ඇවෑමෙන් එම්බා පුරුෂය, මම නුඹ මේ වනයෙන් බැහැරකර බරණැස් නුවරටයන මාර්ගයෙහි තබන්නෙමි. නුඹ සුවසේ යන්නෙහි ය තවද අසවල් තැන රන්වන් මුවෙක් වසයි යයි ධනය හේතුවෙන් රජුට හෝ රාජමහා-මාත්‍යයෙකුට හෝ නොකියවයි කීවේය. හෙතම මැනවයි ස්වාමීනි, යයි පිළිගත්තේය. මහබෝසත් තෙමේ ඔහුගේ ප්‍රතිඥාව ගෙන තමාගේ පිටෙහි නංවා බරණැස් නුවරට යන මාර්ගයෙහි බස්වා පෙරළා පැමිණියේය.

ඔහු බරණැස් නුවරට පිවිසෙන දිනයෙහිදීම රජුගේ බේමා නම් මෙහෙසිය අළුසම් කාලයෙහි සිහිනෙන් රන්වන් මුවෙක් තමාට ධර්මය දේශනා කරනු දක සිතීය. ඉදින් මෙවැනි මුවෙක් නොවන්නේ නම් මම සිහිනෙන් නොදක්නෙමි. ඒකාන්තයේ සිටිනුයේ වන්නේය. රජුට දන්වන්නෙමිසි ඇය රජු වෙත එළඹ මහරජතුමනි, මම රන්වන් වූ මුවකුගෙන් ධර්මය අසනු කැමැත්තෙමි. ඉදින් ලබන්නෙමි නම් ජීවත් වන්නෙමි. ඉදින් එසේ නොවන්නේ නම් මගේ ජීවිතය නැතැයි කීවාය.

රජු ඇය අස්වසා ඉදින් එවැන්නෙක් මිනිස්ලොව ඇත්නම් ලබන්නෙහි යයි කියා බමුණත් කැඳවා රන්වන් මුවෝ වෙක්දැයි විචාරා එසේය ස්වාමීනි වෙන් යයි අසා අලංකාර කර සරසන ලද ඇතෙකුගේ සිරුර මත රන් කරඬුවක දහසින් බැඳී පියල්ලක් තබා යමෙක් රන්වන් මුවෙක් ගැන කියයිද ඔහුට දහසින් බැඳී පියල්ල සමඟ ඉන්මතු ඒ ඇතුද දෙනු කැමැත්තේ වී රන්පටෙක ගාථාවක් ලියවා එක් ඇමතියෙකු කැඳවා, දරුව එව. ඔබ මගේ වචනයෙන් මෙම ගාථාව නුවරවැසියන්ට කියවයි මේ ජාතක කථාවෙහි පළමු ගාථාව කීවේය.

කසස ගාමවරං දමමි - නාරියොව අලධකතා
කො මෙනං මිග මකබාති - මිගාන මිගමුත්තමනති

1. කවරෙක් මුවන් අතර උතුම් වූවා වූ මේ රන්වන් මුවා ගැන

කියන්නේද? (එබඳු වූ) කවරෙකුට අලංකාර ලෙස සරසන ලද ස්ත්‍රීන්ද ගම්වරයද දෙමිද?

ඇමතියා රන්පත ගෙන සියළු නගරයෙහි කියවීය. ඉක්බිති සිටුපුත්‍රයා බරණැසට පිවිසෙන්නෙම ඒ කථාව අසා ඇමතියාගේ සම්පයට ගොස් මම රජුට මෙබඳු මුවෙකු ගැන කියන්නෙමි. මා රජුට දක්වවයි කීවේය. ඇමතියා ඇතුපිටින් බැස ඔහු රජු සම්පයට පමුණුවා දේවයන් වහන්ස, මෙතෙම ඒ මුවා ගැන කියන්නේ යයි දැක්වීය. රජු එම්බා පුරුෂය, සත්‍යදැයි විචාළේය. හෙතම මහරජකුමනි, ඇත්තයි. ඔබ මේ සම්පත් මට දෙන්නෙහි යයි කියන්නේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. මම මුවන් අතර උතුම් මුවා වූ මෙම මුවා ගැන තොපට කියන්නෙමි. මට අලංකාර කළ ස්ත්‍රීන්ද ගම්වරයද දෙව.

රජු ඒ අසා එ මිත්‍රද්‍රෝහියාට සතුටු වී, එම්බා පින්වත ඒ මුවා කොහි වසයිදැයි අසා දේවයන් වහන්ස අසවල් තැන යයි කී කල්හි ඔහුට මග කියන්නා කොට මහත් වූ පිරිවර සමග එතැනට ගියේය. ඉක්බිති ඒ මිත්‍රද්‍රෝහියා ඔහුට කියනුයේ දේවයන් වහන්ස, සේනාව නවතුවයි කියා සේනාව හිඳවූ කල්හි දේවයන් වහන්ස, ඒ රන්වන් මුවා මෙතැන වසයි යයි අතදිගුකර කියන්නේ තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. මේ වනලැහැබෙහි මල් පිපුණු අඹගස් හා සල්ගස් ඇත. ඉදිගොවු පැහැ ඇති තණකොළවලින් වැසුනේය. එහි ඒ මුවා සිටිය යි.

එහි ඉන්ද්‍රගොපක සඤ්ජනනා යනු මේ වනලැහැබෙහි බිම ඉදිගොවු පැහැයෙන් රතුපාට වූ සුවචහසු ස්පර්ශ ඇති තෘණ වර්ගයකින් වැසුනේය. අවුරුදු තුනක් වයසැති සාවෙකුගේ කුස මෙන් මෘදුය. මෙසේ සිත්කළ වූ වන ලැහැබෙහි ඒ මුවා සිටිය යි දැක්වීය.

රජු ඔහුගේ වචනය අසා ඒ මුවාට පලායෑමට නොදෙමින් වහා ආයුධ ගත් අත් ඇති පුරුෂයන් සමග වනලැහැබ වටකරවූ යයි ඇණවීය. ඔවුහු එසේකොට මහහඬින් කෑගැසුවාහුය. රජු ජනයන් කිහිප දෙනෙකු සමග පසෙක සිටියේය. ඒ පුරුෂයාද ඔහුගේ නුදුරෙහි සිටියේය. මහබෝසත් තෙමේ ඒ ශබ්දය අසා මෙසේ සිතුවේය. මහත් වූ බලසෙනගක ශබ්දයකි. ඒ පුරුෂයා වෙතින් මට උපන් බියෙකින් විය යුතුයයි හෙතම

නැගී සිට සියළු පිරිස බලා රජු සිටි තැන දක රජු සිටි තැනම මට සැපයක් වන්නේය. මව්සින් මෙහිම යන්නට වටනේයයි සිතා රජුට අභිමුඛව ගියේය.

රජු එන්නා වූ ඔහු දක ඇතෙකුට හා සමාන බලය ඇති මුවා මහිම පතුරුවමින් එන්නේය. හිය සුදානම් කර (හියෙන් සන්නද්ධ වී) මේ මුවා තැනි ගන්වා ඉදින් පලා යන්නේ නම් විද දුබල කර ගන්නෙමිසි දුනුදිය නංවා බෝසතුන් අභිමුඛවම සිටියේ විය. ඒ කරුණ දක්වන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

4. රජු දුනුදිය නගා ඊතල වලින් සැරසී පැමිණියේය. මුවාද (එලෙස එන) රජු දක දුර සිටම මෙලෙස කීවේය.

5. මහරජතුමනි, අපේක්ෂා සහගත වෙහි. රජතුමනි, මට නොවිදුව. ඒ රන්වන් මුවා මෙහි සිටියි යයි යන මෙය කවරෙක් තොපට කීවෙහිද?

එහි අදෛර්ශ්‍යය යනු දුනුදියෙන්ද හියෙන්ද සමග එකක්ම කර. සන්ධාය යනු ගලපා. ආගමෙහි යනු මහරජතුමනි, මට නොවිදුව. ජීවග්‍රහණයෙන්ම ගනුවයි මිහිරි වූ මිනිස් වචනයෙන් කීවේය.

රජු ඔහුගේ මිහිරි කථාවෙන් බැඳී දුන්න බහාලා ගෞරවයෙන් යුතුව සිටියේය. මහබෝසත් තෙමේද රජු වෙත එළඹ මිහිරි වූ පිළිසඳර කථාකොට එකත්පස්ව සිටියේය. මහජනයාද සියළු ආයුධ හෙලා සමීපයට අවුත් රජු පිරිවැරිය. එකෙනෙහි මහබෝධිසත්ත්වයෝ රන් කිකිණි සොළවන්නාක් මෙන් මිහිරි ස්වරයෙන් රජුගෙන් මෙසේ විචාළේය. "මෙහි ඒ රන්මුවා සිටියි යන මෙය තොපට කවරෙක් කීවෙහිදයි" එකෙනෙහි ඒ පව්වු පුරුෂයා මදක් පිටුපසට ගොස් ඇසෙනමානයේ සිටියේය. රජු මොහු විසින් මඒ ඔබ දක්වන ලද්දේයයි කියන්නේ සචන ගාථාව කීවේය.

6. යහළුව, පව්වු හැසිරිමි ඇති ඒ පුරුෂයා ඇතින් සිටි. ඒ මුවා මෙහි සිටි යයි යන මෙය ඔහු මට කීවේය.

එහි පාප වරො යනු හරනා ලද සිරිත් ඇත්තේ. ඒ අසා මහා බෝධිසත්ත්වයෝ මිත්‍රඥෝහී වූ ඔහුට ගර්හා කර රජු සමග කථාබහ කරන්නේ සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. දරකඩක් දියෙන් ගොඩලීම උතුම්ය. ඇතැම් පව්වු මිනිසෙක් එසේ ගොඩටලීම උතුම් නොවේයයි. මෙලොව ඇතැම් මිනිස්සු කීවාහුය. එය ඇත්තක්මැයි.

එහි විපලාවිතං යනු දියෙන් ගොඩට ගන්නා ලද, එකවරියො යනු ඇතැම් මිත්‍රයෝහි පුද්ගලයෙක් දියෙහි ගිලී මැරෙන්නේද ගොඩට ගන්නා ලද්දේ උතුම් නොවේමය. දරකඩ නන්වැදැරුම් උපකාර පිණිස පවති. මිත්‍රයෝහියා විනාසය පිණිසම වේ. එහෙයින් ඒ මිත්‍රයෝහියාට වඩා දරකඩම උසස් වේ යයි පැරණි පඬුවෝ කීහ. මවිසින් ඔවුන්ගේ වචනය නොකරන ලද්දයි.

රජු ඒ අසා වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

8. රුරුමුවානනි, කිම මෘගයන්ට නින්දා කරහිද? කිම පක්ෂීන්ට නින්දා කරහිද? කිම මිනිසුන්ට නින්දා කරහිද? මිනිස්බසින් කියනු ලබන එය අසා මට මහත් වූ බියක් උපදී.

එහි මිගානං යනු මෘගයන් අතර එකෙකුට නින්දා කරහිද? නැතහොත් පක්ෂීන්ට එසේත් නැතහොත් මිනිසුන්ට නින්දා කරහිදැයි විචාළේය. මං විෂ්ඨි යනු මා බියක් ලබයි. මම මා පිළිබඳව ප්‍රමුඛ නොවූයෙමි බියෙන් තැතිගත්තෙක් මෙන් වෙමි. අනපපරුපං යනු මහත්.

අනතුරුව මහබෝසත් තෙමේ මහරජතුමනි, මෘගයෙකුට නින්දා නොකරමි. පක්ෂියෙකුට නින්දා නොකරමි. මිනිසෙකුටම ගරහමිසි දක්වමින් නවචන ගාථාව කීවේය.

9. වේගයෙන් ගලාබසින මහජලකඳ ඇති ගංගා ප්‍රවාහයෙහි ගසාගෙනයනු ලැබූ යමෙක් මම ගොඩට නගාලීමේද ඔහු හේතුකොට ගෙන මට බිය පැමිණියේය. රජතුමනි, අසත්පුරුෂයන් සමග එකතුවීම ඒකාන්තයෙන් දුකක් වේ.

එහි වහනෙ යනු වැටුන වැටුන දෙය උසුලා යන්නට සමත් වූ ගංගා ප්‍රවාහයෙහි. මහොදකෙ සලිලෙ යනු මහත් වූ දිය ඇති යන අර්ථයි. වචන දෙකින්ම ගංගා ප්‍රවාහයට බොහෝ වතුර ඇති බව දක්වයි.

තතො නිදානං යනු මහරජතුමනි, යමෙක් ඔබ විසින් මට දක්වන ලදද මේ ගංගාවෙහි ගසාගෙන යනු ලබන්නවු මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි බැගැපත් ලෙස කැගසන්නා වූ මේ පුරුෂයා මා විසින් ගොඩට ගන්නා ලදී. ඒ හේතුකොට අද මට මේ බිය පැමිණුනි. මහරජතුමනි, අසත්පුරුෂයන් සමඟ එකතුවීම නම් දුකක්මය යි.

ඒ අසා රජු ඔහුට කිපී මෙසේ බොහෝ උපකාර කළහුගේ ගුණ නොදන්නේය. හියෙන් විද ඔහු ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවන්නෙමි යි දසවන ගාථාව කීවේය.

10. ඒ මම පියාපත් සතරක් ඇති, අහසින් යන, සිරුර සිඳින්නා වූ මෙම හිය ඔහුගේ හදවතෙහි යවන්නෙමි. යමෙක් එවැනි වූ තමාට කළ කටයුතු නොදනිද නොකටයුතු කරන මිත්‍රදෝහියා නසමි.

එහි වතුපපතනං යනු පියාපත් සතරකින් යුක්ත වූ, විභංගමං යනු අහසින් යන, තනුවර්ණං යනු සිරුර සිඳින්නා වූ, ඔසසජාමි යනු මොහුගේ හදවතෙහි විඳින්නෙමි.

අනතුරුව මහබෝසත් තෙමේ මෙතෙම මා නියා නොනසාවායි සිතා එකොළොස්වන ගාථාව කීවේය.

11. ජනපතිතුමනි, සත්පුරුෂයෝ කිසිවිටෙකත් පණ්ඩිතයාගේද මෝඩයාගේද මරණය නොපසසත්. පවිටු කැනැත්තා කැමති පරිදි ගෙදරට යේවා. යමක් ඔහුට පොරොන්දු වීද එය ඔහුට දෙව. මමද තොපගේ කැමැත්ත කරන්නෙක් වෙමි යි.

එහි කාමං යනු කැමති ලෙස රුවී වූ පරිදි තමාගේ ගෙදරට යේවා! යඤ්චසස හටයං තදෙනසස දෙහි යනු යමක් ඔහුට මෙන්ම වූව ඔබට දෙන්නෙමි යි ඔබ විසින් කියන ලදද එය ඔහුට දෙව. කාම කරොති යනු කැමැත්ත කිරීමයි. යමක් කැමැත්තෙහිද එය කරව. මගේ මස් හෝ කව. ක්‍රීඩා පිණිස ගන්නා මුවෙක් හෝ කරව. සියළු තන්හිදී තොප අනුව පවත්නේ වෙමි යි අර්ථයි.

රජු ඒ අසා සතුටු සිත් ඇත්තේ මහ බෝසතුන්ට ස්තූති කරමින් අනතුරුව එන ගාථාව කීවේය.

12. යමෙක් තමාට ද්‍රෝහී වූ මිනිසාට ද්‍රෝහී නොවේද? ඒ රුරු මුවා ඒකාන්තයෙන් සත්පුරුෂයන්ගෙන් කෙනෙකි. පව්වු තැනැත්තේ කැමති පරිදි ගෙදරට යේවා! ඔහුට යමක් පොරොන්දු වීද එයද ඔහුට දෙමි. මමද තොපට කැමති ලෙස හැසිරෙමෝ වරයක් දෙමියි.

එහි සතං සෙ යනු ඒකාන්තයෙන් ඔබ සත්පුරුෂ පණ්ඩිතයන් අතර එකෙක් වෙහිය. කාමවාරං යනු මම ඔබගේ දෑහැමි කථාවෙන් පැහැදී තොපට කැමති ලෙස හැසිරීම් ඇති අභය දෙමි. මෙතැන් පටන් තෙපි බියරහිතව කැමති පරිදි වාසය කරවී යයි මහබෝසතුන්ට වරයක් දුන්නේය.

ඉක්බිති ඔහුට මහාබෝධිසත්ත්වයෝ කියනුයේ මහරජතුමනි, මිනිස්සු නම් අනිකක් මුවෙන් කියති. අනිකක් කරන් යයි විමසිලිමත් කරමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. රජතුමනි, සිවලුන්ගේත් පක්ෂීන්ගේත් නාදය පහසුවෙන් තේරුම්ගත හැකිය. මිනිසුන්ගේ නාදය තේරුම් ගැනීම ඊටත් වඩා බෙහෙවින් අපහසුය.

14. ඉදින් පුරුෂයෙක් ඤාතියෙක. මිත්‍රයෙක. යහළුවෙකැයි සිතයිද යමෙක් පළමුව සතුටු සිත් ඇත්තේ වී පසුව සතුරු වන්නේය.

රජු ඒ අසා මෘගරාජය, මා පිළිබඳ එසේ නොසිතව. මම රාජ්‍යය අත්හරිනුයේද තොපට දෙන ලද වරය දුරු නොකරන්නෙමි. මගේ වචනය අදහවයි වරයක් දුන්නේය. මහසත්ත්වයෝ ඔහු වෙතින් වරය ගන්නේ නමා ආදීකොට සියළු සත්ත්වයන්ට අභයදාන සංඛ්‍යාත වරය ගන්නේය. රජුද ඒ වරය දී බෝසතුන් නගරයට පමුණුවා නගරයද මහබෝ සතුන්ද අලංකර කරවා දේවියට ධර්මය දේශනා කරවීය. මහබෝසත් තෙමේ දේවිය ආදීකොට රජුටද රජ පිරිසටද මිහිරි වූ මිනිස් බසින් ධර්මය දේශනා කර රජුට දසරාජ ධර්මයෙන් අවවාද කර මහජනයාට අනුශාසනා කර වනයට පිවිස මහ පිරිවරින් පිරිවරන ලද්දේ වාසය කළේය. රජු සියළු සත්ත්වයන්ට අභය දෙමියි නගරයෙහි බෙර හසුරුවාලීය.

එතැන් පටන් මෘගයන් හා පක්ෂීන් වෙත අත් දිගහරින්නට කිසිවෙක් සමර්ථ වූයේ නම් නොවූහ. මුව සමූහයාද මිනිසුන්ගේ ශස්‍යයන් කති.

කිසිවෙක් වලක්වන්නට නොහැකි වෙති. මහජනයා රජ මිදුලට ගොස් දෝෂාරෝපණය කළේය ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් මේ ගාථාව දෙසූහ.

15. ජනපදවැසියෝ රැස්වූහ. නියමිගම් වැසියෝද රැස්වූහ. මුවෝ ධාන්‍යයන් කත්. දේවයන් වහන්සේ එය වළක්වන සේක්වා යි(කීහ)

එහි තං දෙවො යනු ඒ මුව සමූහයා රජතුමා වලක්වාමායි.

ඒ අසා රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

16. ජනපදය ඒකාන්තයෙන් වැනසේවා! රටද විනාශ වේවා! මම රුරු මුවාට අභයදානය දී යළි දෝහී නොවෙමි.

17. මගේ ජනපදය නැසේවා. රටද වැනසේවා. මම මුවරජුට වරයක් දී යළි බොරු නොකියමියි.

එහි මාසී යනු ඒකාන්තයෙන් මගෙ ජනපදය නොවේවා! (නොපවතීවා) රුරු යනු මම රන්වන් වූ රුරුමුවරජුට අභයදානය දී (නැවත) දෝහී නොවන්නෙමි.

මහජනයා රජුගේ වචනය අසා කිසිවක් කියන්නට අපොහොසත් වනුයේ පිටත්ව ගියේය. ඒ කථාව ප්‍රකට විය. මහබෝසත් තෙමේ ඒ කථාව අසා මුව සමූහයා රැස්කරවා මෙතැන් පටන් මිනිසුන්ගේ ශසනයන් නොකවී යයි අවවාද කොට තමාගේ කෙත්වල අතුකොළවලින් සනිටුහන් බදිවී යයි මිනිසුන්ට කියා යැවීය. මිනිස්සු එසේ කළාහුය. ඒ සලකුණින් අද දක්වා මුවෝ ශසනයන් නොකත්.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දේවදත්තයා කළගුණ නොදන්නේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද කළගුණ නොදන්නේමයයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සිටුපුත්‍රයා දෙවිදත් විය. රජු ආනන්ද විය. රුරු මුවා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

13-10

සරහමිග ජාතකය

ආසිං සෙජෙච පුරිසො යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ දෙවරමෙහි වාසය කරන සේක් තමන් වහන්සේ විසින් කෙටියෙන් විමසන ලද ප්‍රශ්නයට ධර්මසේනාපති සැරියුත් තෙර විසින් විස්තර සහිතව විවරණය කිරීම අරභයා දේශනා කළ සේක.

කවර නම් සමයක ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ තෙරුන් වහන්සේගෙන් කෙටියෙන් ප්‍රශ්න විචාළ සේක්ද? දේවාරෝහණයෙහිදීය. මේ එහි කෙටියෙන් වූ අනුපිළිවෙල කථාවයි. රජගහනුවර සිටුවරයා සමීපයෙහිදී සඳුන්පාත්‍රය ආයුෂ්මත් පිණෙඩාල භාරද්වාර ස්ථවිර විසින් සාද්ධියෙන් ගොස් ගත් කල්හි ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ හික්කුන් වහන්සේලාට සාද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය පෑම ප්‍රතිකේෂප කළ සේක. එකල්හි තීර්ථකයන් විසින් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් විසින් සාද්ධිප්‍රාතිහාර්යය කිරීම ප්‍රතිකේෂප කරන ලදී. දැන් තමන් වහන්සේද නොකරන්නෝය යයි සිතා හැකුළුනා වූ සිය ශ්‍රාවකයන් විසින් ස්වාමීනි, කුමක්හෙයින් සාද්ධියෙන් පාත්‍රය නො ගත්තහුදුය කියනු ලබන්නාහු ඇවැත්නි, මෙය අපට දුෂ්කර වූවක් නොවේ. ලාමක වූ දුවමුවා පාත්‍රයක් සඳහා අපගේ සියුමැලි ගුණය කවරෙක් නම් ගිහියන්ට ප්‍රකාශ කරන්නේ දැයි නොගත්තෙමු. ශාක්‍ය පුත්‍රීය ශ්‍රමණයෝ ලොල් බව හා අදබාල බව නිසා සාද්ධිය දක්වා ගන්නාහුය. සාද්ධි දැක්වීම අපට බරක් යයි නොසිතවී. ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයෝ සිටිත්වා. බලාපොරොත්තු වන්නා වූ අප ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයෝ සිටිත්වා. බලාපොරොත්තු වන්නා වූ අප ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් සමගම සාද්ධිය දක්වන්නෙමු. ඉදින් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතම තෙමේ එක් ප්‍රාතිහාර්යයක් කරන්නේද අපි දෙකක් කරන්නෙමු. ශ්‍රමණ භවත් ගෞතම තෙමේ තෙවැන්නක් කරන්නේද අපි දෙගුණයක් කරන්නෙමුයි කීවාහුය. හික්කුන් වහන්සේලා ඒ අසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දැන්වූහ. ස්වාමීනි, තීර්ථකයෝ ප්‍රාතිහාර්යය කරන්නාහ යයි ප්‍රකට කළාහුය. මහණෙනි, (ඔවුහු) කරත්වා! මමද කරන්නෙමියි. ඒ අසා බිම්බිසාර රජු අවුත් ස්වාමීනි, ප්‍රාතිහාර්යය කරන්නහුදැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් විචාළේය. මහරජතුමනි, එසේයයි වදාළ සේක. ස්වාමීනි, ශික්ෂාපදයක් පනවන ලද්දේ නොවේද මහරජතුමනි, මා විසින් එය ශ්‍රාවකයන්ට පනවන ලදී. බුදු වරුන්ට ශික්ෂාපද නැත. මහරජතුමනි, යම්සේ ඔබගේ උයනෙහි මල්

හා ගෙඩි අන්‍යයන්ට වලක්වන ලදී. ඔබට තහනම් නොවේ. මෙසේ මේ සම්ප්‍රදාය දකයුතුය. ස්වාමීනි, කොහිදී ප්‍රාතිහාර්යය කරන්නහුදැයි. සැවැත් නුවර ගණ්ඩබ්බ ගස මූලයයි වදාළ සේක. අප විසින් එහි කවරක් කළයුතු? මහරජතුමනි, කිසිවක් නැතැයි දෙවන දවස්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ කරන ලද බත් කිස ඇත්තේ වාරිකාවෙහි වැඩි සේක. මිනිස්සු ස්වාමීනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ කොහි වඩනා සේක්දැයි විචාරති. සැවැත්නුවර ගණ්ඩබ්බ ගසමූලදී තීර්ථකයන් මැඩිම පිණිස යමකමහා ප්‍රාතිහාර්යය කරන්නට යයි හික්කුහු ඔවුන්ට කියත්. මහජනයා ආශ්වර්යමත් ප්‍රාතිහාර්යයක් වන්නේය. එය බලන්නෙමුයි ගෙදොරවල් අතැර ශාස්තෘන් වහන්සේ සමගම ගියහ. අන්‍ය තීර්ථකයෝ ද අපි ද ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් ප්‍රාතිහාර්යය කරන තැනම ප්‍රාතිහාර්ය කරන්නෙමුයි උපස්ථායකයන් සමග ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුවම ගියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ පිළිවෙලින් සැවැත් නුවරට ගොස් රජු විසින් ස්වාමීනි, ප්‍රාතිහාර්යය කරන සේක්දැයි විමසන ලද්දේ කරන්නෙමියි කියා ස්වාමීනි, කෙදින දැයි කී කල්හි මෙයින් සත්වන දින ඇසළ පුර පසලොස්වක දිනයෙහිදීයි කීවේය. ස්වාමීනි මණ්ඩපයක් කරමියි කීවේය. මහරජ, කම් නැත. ශක්‍රයා මා ප්‍රාතිහාර්ය කරන තැන දොළොස් යොදුන් පමණ වූ රුවන් මණ්ඩපයක් කරන්නේ යයි වදාළ සේක. ස්වාමීනි, මේ කරුණ නගරයෙහි පතුරුවාලන්නෙමි යි. මහරජතුමනි, පතුරුවාලව. රජු ධර්මසෝඡකයා අලංකාර කර සරසන ලද ඇතුපිට නංවා ශාස්තෘන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දොර ගණ්ඩබ්බ ගස මූලදී තීර්ථකයන් මැඩිමේ ප්‍රාතිහාර්ය මෙයින් සත්වන දිනයෙහි කරන සේකැයි දිනපතා සෝඡා කරවීය. තීර්ථකයෝ ගණ්ඩබ්බ ගස මූලදී ප්‍රාතිහාර්ය කරන්නේ යයි (අසා) හිමියන්ට ධනය දී සැවැත්නුවර සමීපයෙහි තිබූ අඹගස් කැප්පවූහ. ධර්මසෝඡකයා පුන්පොහෝ දින උදෑසනම අද ප්‍රාතිහාර්යය වන්නේ යයි සෝඡා කළේය. දෙවියන්ගේ මිහිමයෙන් සියළු දඹදිව දොර දොරහි සිට සෝඡා කළාක් මෙන් වීය. යම් යම් කෙනෙක් යන්නට සිත් උපදවන්ද ඔවුහු නෙමේ සැවැත්නුවරට පත්වුවෙකු කොටම දුටහ. දොළොස් යොදුනක පැතිර සිට පිරිසක් වූහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ උදෑසනම සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස පිවිසීම සඳහා නික්මුන සේක. ගණ්ඩ නම් වූ උයන්පල්ලා පොකුර පිටින්ම ඉදුන පුහුල් ගෙඩියක් ප්‍රමාණ වූ මහත් වූ ඉදුනු අඹගෙඩියක් රජුට ගෙන යන්නේ නගර දොරටුවෙහිදී ශාස්තෘන් වහන්සේ දක මෙය තථාගකයන් වහන්සේ පිළිගන්වවා පසෙක වැඩහුන් සේක් වළදා ආනන්දය, මේ ඇටය මෙතැන රෝපණය කිරීම සඳහා උයන්පල්ලාට දෙව. මේ අඹගස

ගණ්ඩබ්බ නම් වන්නේය යි වදාළ සේක. තෙරුන් එසේ කළහ. උයන්පල්ලා පස් විසුරුවා රෝපනය කළේය. එකෙනෙහිම ඇටය බිඳි මුල් බැස්සේය. නඟුල්හිසක් පමණ වූ රතු අංකුරයක් නැගී මහජනයා බලා සිටියදීම පනස් රියන් පමණ කඳ ඇති පනස්රියන් පමණ ව අඹගසක් හටගත්තේය. එකෙනෙහිම එම ගසේ මල්ද ගෙඩිද හටගත්තේය. ඒ ගස මීමැස්සන්ගෙන් පිරිවරන ලද්දේ රන්වන් ගෙඩිවලින් බර වූයේ අහස පුරවා සිටියේය. සුළඟ හමනකල්හි මිහිරි වූ පැසුන ගෙඩි වැටුනහ. පසුව පැමිණෙන්නා වූ හික්කුහු ඒවා වළඳා පැමිණියාහුය. සවස් කාලයෙහි ඔහු දෙවීරජු විමසා බලනුයේ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් මණ්ඩපය කිරීම අපට භාර කළේයයි දැන විශ්වකර්මයා යවා දොළොස් යොදුන් පමණ වූ නිඵපුල්වලින් ගැවසී ගත් මණ්ඩපයක් කරවීය. මෙසේ දසදහසක් සක්වළ දෙවියෝ රැස් වූවාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ තීර්ථකයන් මර්දනය කළ ශ්‍රාවකයන් හා අසාධාරණ නොවූ යමක මහා ප්‍රාතිහාර්යයකර බොහෝ ජනයා පැහැදුන බව දැන අහසින් බැස බුද්ධාසනයෙහි හුන්නේ ධර්මය දේශනා කළ සේක. විසිකෙළක් ප්‍රාණිහු අමාමහ නිවන නැමති පානය බිච්චාහුය.

අනතුරුව පෙර බුදුවරු ප්‍රාතිහාර්යය කර කොහි යන්දයි පරික්ෂා කරන සේක් තවුනිසා භවනට යයි දැන බුද්ධාසනයෙන් නැගිට දකුණුපය යුගධර පර්වතය මුදුනෙහි තබා වම්පයෙන් මහමෙර මුදුන මැඩ පරසතු ගස මුල පාණ්ඩුකම්බල ගල් අසුනෙහි වස් එළඹ තෙමස තුළ දෙවියන්ට අභිධර්ම කථාව දේශනා කළ සේක. පිරිස ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩි තැන නොදන්නී උන්වහන්සේ දකුණු යන්තෙමුයි එහිම තෙමසක් වාසය කළාහුය. පවාරණය සමීප වූ කල්හි මහමුගලන් තෙරණුවෝ දෙවිලොවට ගොස් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දැන්වූහ. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ උන්වහන්සේගෙන් දැන් සැරියුත් තෙරුන් කොහිදයි විචාළ සේක. ස්වාමීනි, උන්වහන්සේ යමක මහා ප්‍රාතිහාර්යයෙහි පැහැද පන්සියයක් හික්කුන් සමග සංකස්ස නුවරෙහි වාසය කරතියි කීහ. මෞද්ගලානනයෙනි, මම මෙයින් සත්වන දිනයෙහි සංකස්ස නුවර දොරටුවෙහි බසින්තෙමි. තරාගතයන් වහන්සේ දකිනු කැමැත්තෝ සංකස්ස නුවරෙහි රැස්වෙත්වායි වදාළ සේක. තෙරණුවෝ මැනවයි පිළිගෙන පෙරළා අවුත් පිරිසට දන්වා සියළු පිරිස එක මොහොතින්ම සැවැත් නුවරින් සංකස්ස නගරයට පැමිණවූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ පවාරණය කර මහරජතමනි, මිනිස්ලොවට යන්තෙමියි ඔක්කුයාට දැන්වූ සේක. ඔක්කුයා විශ්වකර්ම දෙවිපුතු අමතා දසබලධාරීන් වහන්සේගේ මිනිස්ලොව යෑම සඳහා හිණිමඟක් කරවයි

කීවේය. හෙතම මහමෙර මත්තෙහි හිණීමට හිසද සංකස්ස නුවර දොරටුවෙහි හිණී පාමුලද කොට මැදහි මැණික්වලින් කළ එකක්ද එක්පසෙක රිදිවලින් කළ එකක්ද එක්පසෙක රනින් කළ එකක්දැයි හිණීමට තුනක් මැවීය. වටකළ වේදිකාවෝ සියල්ල රනින් කළ ඒවා වූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ ලෝකවිවරණ ප්‍රාතිහාර්යය කර මැද වූ මැණික්මුවා හිණීමගින් වැඩි සේක. ශක්‍රයා පාත්‍රය හා සිවුර ගත්තේය. සුයාම දිව්‍යපුත්‍රයා වල්විදුනාවක් ගත්තේය. සහම්පතී මහා බ්‍රහ්මයා ඡත්‍රයක් දරුවේය. දසදහසක් සක්වල දෙවියෝ දිව්‍යමය සුවදින් හා මල්වලින් පූජා කළාහුය. හිණී පාමුල හුන් ශාස්තෘන් වහන්සේට පළමුව සැරියුත් තෙර වැන්දේය. සෙසු පිරිස පසුව වැන්දාහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ මහජන සන්නිපාතයෙහිදී මෙසේ සිතූ සේක. මුගලන් තෙරණුවෝ සෘද්ධිමත්හුයයි ප්‍රකටය. උපාලි තෙරණුවෝ විනයධරයහයි ප්‍රකටය. සැරියුත් තෙරුන්ගේ මහාප්‍රඥා ගුණය ප්‍රකට නැත. මා හැර අනිකෙක් මොහු හා සමාන ප්‍රඥා ඇත්තෙක් නම් නැත. මුත්වහන්සේගේ ප්‍රඥා ගුණය ප්‍රකට කරන්නෙමිසි පළමුකොටම පෘථග්ජනයන්ට විෂය වූ ප්‍රශ්නයක් විමසූ සේක. එය පෘථග්ජනයෝම විසඳූහ. අනතුරුව සෝවාන් වූවන්ට විෂය වූ ප්‍රශ්නයක් විමසූ සේක. එයද සෝවාන් වූවෝ විසඳූහ. පෘථග්ජනයෝ නොදත්හ. මෙසේ සකෘදාගාමීන්ට විෂය වූද අනාගාමීන්ට විෂය වූද ක්ෂීණාශ්‍රවයන්ට විෂය වූද මහා ශ්‍රාවකයන්ට විෂය වූද ප්‍රශ්නයක් විචාළ සේක. එයට යට සිටියෝ නොදත්හ. මතු මතු සිටියෝ විසඳූහ. අග්‍රශ්‍රාවකයන්ට විෂය වන පරිදි විමසූ ප්‍රශ්නයද අග්‍රශ්‍රාවකයෝම විසඳූහ. සෙස්සෝ නොදත්තාහුය. අනතුරුව සැරියුත් තෙරුන්ට විෂය වන ප්‍රශ්නයක් විචාළහ. එය තෙරුන් වහන්සේම විසඳූහ. අන්‍යයෝ නොදත්හ. මිනිස්සු මේ කවරනම් ස්ථවිර කෙනෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ සමග කථා කරයිදැයි විමසා ධර්ම සේනාපති ශාරිපුත්‍ර නමැයි අසා පුදුමයකි මහා ප්‍රඥාවන්තයෙකැයි කීවාහුය. එතැන් පටන් දෙවිමිනිසුන් අතර සැරියුත් තෙරුන්ගේ මහා ප්‍රඥා ගුණය ප්‍රකට විය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ තෙරුන්ට වදාරනුයේ.

නිදුකාණනි, මේ ලෝකයෙහි යම් සංස්කාර ධර්මයෝ වෙත්ද, යම් සෝවාන් ආදී වූ බොහෝ ශෛක්‍ෂයෝ වෙත්ද (ඔවුහු මාගේ ඤාණ සම්පත්තිය මුහුකුරවා පැවැත්තාහුය. මවිසින් විමසන ලද්දේ ඔවුන්ගේ ඉරියව් පැවැත්ම කියව යි.

බුදුවරුන්ට විෂය වූ ප්‍රශ්නයක් විචාරා සාරිපුත්‍රයහ, කෙටියෙන් පවසන ලද මේ කරුණට විස්තරාර්ථය කෙසේ දත යුතුදැයි වදාළ සේක.

තෙරුන් වහන්සේ ප්‍රශ්නය පිළිබඳව විමසා බලා ශාස්තෘන් වහන්සේ ශෛක්‍ෂ-අශෛක්‍ෂයන්ගේ ආගමන ප්‍රතිපදාව මගෙන් විමසන සේක් යයි ප්‍රශ්නයෙහි සැකරහිත වී ආගමන ප්‍රතිපදාව ස්කන්ධ ආදීන්ගේ වශයෙන් බොහෝ වූ ක්‍රමයෙන් කියන්නට හැකිය. කවර ආකාරයෙන් විසඳිය යුතුදැයි කයන්නේ ශාස්තෘන් වහන්සේගේ අදහස ගන්නට හැකි වන්නෙමිදැයි අදහස පිළිබඳව සැක කළහ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙමේ ප්‍රශ්නයෙහි සැක නැත්තේය. මගේ අදහස පිළිබඳව සැක කරයි මවිසින් පිළිවෙල නොදුන් කල්හි විසදා කියන්නට නොහැකි වන්නේය. මොහුට පිළිවෙළ දෙන්නෙමිසි පිළිවෙළ දක්වන සේක් ශාරිපුත්‍රයෙනි, මෙය වූයේමැයි දක්නෙහි යයි වදාළ සේක. මෙසේ උන්වහන්සේ පිළිවෙල කියා දීම විය. සැරියුත් තෙමේ මගේ අදහස ගෙන කියන්නේ ස්කන්ධ වශයෙන් ගෙන කියන්නේ යයි. තෙරුන් වහන්සේට පිළිවෙළ දීමත් සමග එම ප්‍රශ්නය පිළිවෙල සියයෙන් පිළිවෙළ දහසින් වැටහුනි. හෙතෙමේ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් දෙන ලද පිළිවෙළහි සිට බුදුරදුන්ට විෂය වූ ප්‍රශ්නය විසඳිය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ දොළොස් යොදුනක පිරිසට ධර්මය දේශනා කළ සේක. තිස්කෙළක් ප්‍රාණිහු සද්ධර්මය නැමති අමෘත පානය කළාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිස පිටත්කර යවා චාරිකාවෙහි වැඩම කරනුයේ පිළිවෙළින් සැවැත්නුවරට ගොස් දෙවන දවස්හි සැවැත්නුවර පිටු පිණිස හැසිර පිණ්ඩපාතයෙන් ඉවත් වූයේ හික්කුන් වහන්සේලා විසින් වතාවත් දැක්වූ කල්හි ගදකිළියට වැඩි සේක. සවස් සමයෙහි හික්කුන් වහන්සේලා සැරියුත් තෙරුන්ගේ ගුණ කථාව කරමින් දම්සභාවෙහි හුන්නාහුය. ඇවැත්නි, සාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙමේ මහාප්‍රාඥ ඇත්තේය. පුළුල් ප්‍රඥා ඇත්තේය. ගැඹුරු ප්‍රඥා ඇත්තේය. ශීඝ්‍රව පවත්නා වූ ප්‍රඥා ඇත්තේය. තියණු ප්‍රඥා ඇත්තේය. විනිවිද දක්නා වූ ප්‍රඥා ඇත්තේය. දසබලධාරීන් වහන්සේ විසින් කෙටියෙන් විමසන ලද ප්‍රශ්නය විස්තර වශයෙන් විසඳිය යයි යනුවෙනි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දන් කවර නම් කථාවෙකින් හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකැනැයි කී කල්හි මහණෙනි, දන් පමණක් නොව පෙරද මෙතෙමේ කෙටියෙන් කියන ලද දෙයට විස්තර වශයෙන් අර්ථ කීවේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්වයෝ සරහ මුව යෝනියෙහි ඉපිද වනයෙහි වාසය කරයි. රජු මුව දඩයමෙහි ලොල් වූවෙක් විය. ශක්තිසම්පන්න විය. අන් මිනිසෙකු මිනිසෙක් යයිද නොකියයි. හෙතම එක් දවසක් මුව දඩයමෙහි ගොස් අමාත්‍යයන්ට 'යමෙකුගේ සිටි පසින් මුවා පලා යයිද ඔහු විසින්ම ඒ මුවා (අල්ලා) දියයුතු යයි' කීවේය. ඔවුහු මෙසේ සිතුවාහුය. ඇතැම්දිනක ගෙයි මැද සිටියාහුද කොටුවට පැමිණි මුවා මරන්. ඉදිරියට පැමිණි මුවා යම්කිසි උපායයකින් රජු හුන් තැනටම පන්තමුයි සිතා කටිකා කර රජුට මංකඩ දුන්නාහුය. ඔවුහු මහත් වූ ලැහැබක් වටකොට මුගුරු ආදියෙන් බිම ගැසූහ. පළමුවම සරහ මුවා නැගී සිට තුන්වරක් ලැහැබ සිසාරා ගොස් පලායෑමට ඉඩක් බලනුයේ අන් දිශාවන්හි මිනිස්සු අතින් අත දුන්නෙන් දුන්න හැපී අතුරක් නැතිව සිටියවුන් මෙන් දැක රජු සිටි තන්හිම ඉඩක් දුටුයේය. හෙතම අරින ලද ඇස් වල වැලි හෙලන්නාක් මෙන් රජුට අභිමුඛව ගියේය.

රජු ශීඝ්‍රව පැමිණෙන ඔහු දැක හීයක් විද්දේය. සරහ මුවෝ හි වලකා ලන්නට දක්‍ෂයෝ වෙති. හීය ඉදිරියට පැමිණෙන කල්හි වේගය ගන්වා සිටිති. පසුපසින් පැමිණෙන කල්හි වේගයෙන් පෙරට දුවති. මතුපසින් පැමිණෙන කල්හි පිට නමත්. පැත්තෙන් පැමිණෙන කල්හි මදක් ඉවත් වෙති. කුසමැදට පැමිණෙන කල්හි පෙරළී වැටෙති. හීය ඉක්මුන කල්හි සුළඟින් සිඳිනා ලද වලාකුළුවල වේගයෙන් පලා යති. ඒ රජුද උභ පෙරළී වැටුන කල්හි මවිසින් සරහ මුවා විදින ලද්දේ යයි හඬ ගැසීය. සරහ මුවා නැගී සිට වාත වේගයෙන් පලා ගියේය. දෙපස හුන් ඇමතිවරු බලමඩුළු පලායන්නා වූ සරහ මුවා දැක එකතු වී 'මුවා කවරෙකු සිටි තැන පැන ගියේදැයි විමසූහ. රජු සිටි තැනයි. මවිසින් විදින ලදැයි රජු කියයි. මේ අපගේ රජු විසින් කවරෙක් විදින ලදද. පින්වතුනි, අපගේ රජු විසින් නිසැකවම (මුවා හුන්) බිම විදින ලදැයි මෙසේ නන් අයුරින් රජු සමඟ කෙළිකවට කළාහුය.

රජු මෙසේ සිතීය. මොවුහු මට අපහාස කරන්. (මොවුහු) මගේ පමණ නොදැනින් යයි දඬිව හැඳ පොරවා කඩුව ගෙන පයින්ම යන්නේ සරහ මුවා ගන්නෙමිසි වේගයෙන් පැනපිය. අනතුරුව උභ දැක තුන් යොදුනක් ලුහුබැන්දේය. සරහ මුවා වනයට පිවිසියේය. රජුද පිවිසියේමය. ඒ සරහ මුවාගේ ගමන්මගෙහි සැටරියන් පමණ වූ මහත් වූ නාරාවලක්

ඇත. එය කිස්ටියන් පමණ ජලයෙන් පිරුණේය. තණකොලවලින් වැසුනේය. සරහ මුවා ජලයෙහි සුවඳ ආඝ්‍රහණය කර වලක බව දැන මදක් ඉවත් වී ගියේය. රජු වූ කලී කෙලින්ම පැමිණෙනුයේ එහි වැටුනේය.

සරහ මුවා ඔහුගේ පියවර හඬ නොඅසන්නේ ආපසු හැරී ඔහු නොදක්නේ නාරාවලෙහි වැටුනේ වන්නේ යයි දැන අවුත් බලන්නේ ගැඹුරු ජලයෙහි පිහිටක් නැතිව ක්ලාන්ත වී හුන් ඔහු දක ඔහු විසින් කරන ලද අපරාධය සිතෙහි නොකර හටගත් කරුණා ඇත්තේ මා දක්නා කල්හි (ඇස් පනාපිට) මේ අසරණයා නො නසීවා. ඔහු මේ දුකින් මුදවන්නෙමිසි කියා තමාගේ ප්‍රිය වූ පුතෙකු ඔසවා තබන්නට උත්සාහ කරන්නෙකු මෙන් ඔහු නගා සිටුවීම පිණිස ගලකින් සරිකොටම විදින්නෙමිසි ආවා වූ රජු සැටරියන් නාරාවලෙන් නගා සිටුවා අස්වසා පිටට නංවා වනයෙන් බැහැර කර සෙනග කුදුරෙහි බස්වා ඔහුට අවවාද දී පන්සිල්හි පිහිටුවීය.

රජු මහබෝසතුන් අත්හැර යන්නට නොහැකි වනුයේ ස්වාමීනි, සරහ මුවරජුනි, මා සමග බරණැස් නුවරට එව. දොළොස් යොදුන් පමණ වූ බරණැස්හි රාජ්‍යය ඔබට දෙමි. එය පාලනය කරවයි කීවේය. මහරජතුමනි, අපි තිරිසන් ගත වූවෝ වෙමු. අපට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. ඉදින් තොප වෙත මා කෙරෙහි සෙනෙහසක් ඇත්නම් මවිසින් දෙන ලද සිල් රකිමින් රටවැසියන්ද පන්සිල් රක්වවයි ඔහුට අවවාද කර වනයටම පිවිසියේය.

හෙතම කදුළු පිරුණ නෙන්වලින් යුතුව ඔහුගේ ගුණයන් සිහිපත් කරමින්ම සෙනග වෙත පැමිණ සෙනගින් පිරිවරන ලදුයේ නගරයට ගොස් මෙතැන් පටන් සියළු රටවැසියෝ පන්සිල් රකිත්වායි දහම්බෙර පැතිරවීය. මහබෝසතුන් විසින් තමාට කළ ගුණය කිසිවෙකුට නොකියා සවස නොයෙක් අග්‍ර වූ රස හෝජනයන් අනුභව කර අලංකාර කර සරසන ලද යහනෙහි සයනය කර අළුයම් කාලයෙහි මහබෝසතුන්ගේ ගුණ සිහිකර නැගී සිට සයනය මත පළඟින් හිඳ ප්‍රීතියෙන් පිරිපුන් සිහින් යුතුව ගාථා සයකින් ප්‍රීතිවාක්‍යය ප්‍රකාශ කළේය.

ආසිං සෙරෙව පුරිසො - න නිබ්බිඤ්ඤා පණ්ඩිතො
පසසාමී වොහං අතතානං - යථා ඉච්ඡතං කථා අහු

1. පණ්ඩිත වූ පුරුෂ තෙමේ බලාපොරොත්තු සහිත වූවෙක්ම වන්නේය. නොකළකිරෙන්නේය. යම්සේ මම මා දකින්නෙමිද යම්සේ කැමති වීමිද එය එසේ විය.

2. පණ්ඩිත වූ පුරුෂ තෙමේ බලාපොරොත්තු සහිත වූවෙක් වන්නේය. නොකළකිරෙන්නේය. ජලයෙන් ගොඩට පැමිණි මම තමාව දකිමි.

3. පණ්ඩිත වූ පුරුෂ තෙමේ වෑයම් කරන්නේමය. නොකළකිරෙන්නේය. මම යමක් කැමතිවීමිද එය එසේ විය. මම තමා දකිමි.

4. පණ්ඩිත වූ පුරුෂයා වෑයම් කරන්නේමය. නොකළකිරෙන්නේය. මම දියෙන් ගොඩට පැමිණි තමාව දකිමි.

5. නුවණැති පුරුෂයා දුකට පැමිණියේද සැපතට පැමිණීම සඳහා වූ අපේක්ෂාව නොසිදින්නේය. හිතවත් වූද අහිතවත් වූද බොහෝ ස්පර්ශයෝ නොසිතාම මිනිසා වෙත එළඹෙත්.

6. නොසිතුවක්ම වෙයි. සිතන ලද දෙය වැනසේ. ස්ත්‍රියකගේ හෝ පුරුෂයෙකුගේ සම්පත්තිහු සිතුවිල්ලෙන්ම හටගත්තෝ නොවෙති.

එහි ආසිංසෙඵෙව යනු අපේක්ෂා සිදීම නොකර තමාගේ කටයුතු පිළිබඳව ආශාව කරයිමය. උකට්ඨි නොවිය යුතුය. යථා ඉච්ඡි යනු මම සැටරියන් වූ නරාවලෙන් ගොඩනැගීම කැමති වූයෙමි. ඒ මම එසේම වූයෙමි. එයින් ගොඩවූයෙමියි දක්වයි. අහිතා හිතාව යනු දුක්සහිත ස්පර්ශයෝද සැප සහිත ස්පර්ශයෝද මරණය පිළිබඳ ස්පර්ශයෝද ජීවිතය පිළිබඳ ස්පර්ශයෝද යන අර්ථයි. සත්වයන්ට මරණය පිළිබඳ ස්පර්ශය අහිත වූවෙකි. ජීවිතය පිළිබඳ ස්පර්ශය හිත වූවකි. නොසිතන ලද්දේද සිතන ලද්දේද මරණ ස්පර්ශය පැමිණීම යයි දක්වයි. අවිනතිතමපි යනු ආවාටයෙහි වැටෙමියි මම නොසිත ලදිමි. සරහ මුවා මරන්නෙමියි සිතන ලදී. දෑත් මවිසින් සිතන ලද දෙය නැසුනේය. නොසිතන ලද්දම සිදුවිය. භොගා යනු කීර්ති හා පිරිවරය. මේවා සිතුවිලි පමණින්ම ඇති නොවෙයි. එහෙයින් නැණවතා විසින් විරියය කළ යුතුමය. විරියය ඇත්තනුට නොසිතන ලද දෙයද වේමය.

ඔහු මෙසේ ප්‍රීතිවාක්‍යය ප්‍රකාශ කරද්දීම අරුණ නැංගේය. පුරෝහිතයා උදෑසනම සුවසේ නිදීම පිළිබඳව විමසීමට පැමිණ දොර අසල සිටියේ ඔහුගේ ප්‍රීතිවාක්‍ය ගිතයෙහි හඬ අසා සිතුවේය. රජු ඊයේ දින මුව දඩයමට ගියේය. එහිදී සරහ මුවාට විද්දේ වන්නේය. අනතුරුව ඇමතියන් විසින් කැඳවනු ලබන්නේ උෟ මරාගෙන එන්නෙමිසි ක්‍ෂත්‍රිය මානසෙන් උෟ ලුහුබඳින්නේ සැටරියන් වූ නරාවලෙහි වැටුනේ වන්නේය. දයාබහුල වූ සරහ මුවරජු විසින් රජුගේ දෝෂය නොසිතා රජු උඩට ලූයේ වන්නේය. ඒ නිසා ප්‍රීතිවාක්‍යය ප්‍රකශ කරති යයි සිතමි. මෙසේ බමුණාට රජුගේ පිරිපුන් අරුත් ඇති ප්‍රීතිවාක්‍යය අසා මනාව පිරිමදින ලද දර්පන තලයෙහි මුහුණ බලන්නෙකුට මුහුණෙහි පිළිබිඹුව මෙන් රජු විසින්ද සරහ මුවා විසින්ද කළ කරුණ ප්‍රකට විය.

හෙතම නියඅගින් දොරට ගැසීය. රජු "මේ කවරෙක්දයි" විචාළේය. දේවයන් වහන්ස, මම පුරෝහිතයා වෙමිසි කීවේය. අනතුරුව දොර හැර ආචාර්යතුමනි, එවයි ඔහුට කීවේය. හෙතම පිවිස රජුට ජයපතා එකත්පස්ව සිටියේ මහරජතුමනි, මම ඔබ විසින් වනයෙහිදී කළ කරුණ දනිමි. ඔබ එක් සරහ මුවෙකු ලුහුබඳින්නේ නරාවලෙහි වැටුනේය. ඉක්බිති ඒ සරහ මුවා ඔබ ගලකින් සරිකොට නරා වලෙන් උඩට ගත්තේය. ඒ ඔබ උගේ ගුණ සිහිකර උදන් ඇතීයයි කියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

7. පෙර ඔබ ගිරිදුර්ගයෙහි යම් සරහ මුවෙකු ලුහුබැඳ ගියේද ඔබ නොපසුබට සිත් ඇති ඔහුගේ වික්‍රමය නිසා ජීවත් වන්නෙහිය.

8. යම් සරහ මුවෙක් ඔබ ගලින් උපක්‍රම කර අතිශයින් දුර්ගම වූ නරාවලෙන් ගොඩට ගත්තේද දුකට පත් ඔබ මාර මුඛයෙන් මිදුවේද නොපසුබට සිත් ඇති ඒ මුවා පිළිබඳව කියතිය යි.

එහි අනුසරී යනු ලුහුබැන්දේය. විකකනනං යනු උඩට ගැනීම පිණිස කරන ලද පරාක්‍රමය. අනුජීවසී යනු ජීවත් වෙහි. ඔහුගේ මහිමයෙන් ඔබ විසින් දිවි ලබන ලදී යන අර්ථයි. සමුදධරී යනු උඩට ගත්තේය. තමිගං වදෙසී යනු මේ සිරියහනෙහි හුන් ඔබ ඒ රන්වන් සරහ මුවා වර්ණනා කරති යනුයි.

රජු ඒ අසා මෙතෙම මා සමග මුව දඩයමට නොගියේය. (නමුදු)

සියළු ප්‍රචාන්තිය දැනී. කෙසේ දැනීදැයි ඔහුගෙන් විමසන්නෙමිසි සිතා නවවන ගාථාව කීවේය.

9. බ්‍රාහ්මණය, තොප එදින එහි සිටියෙහිද? නැතහොත් තොපට කිසිවෙක් මෙය කීවෙහිද? නැතහොත් කෙලෙස් දුරුකළ සර්වඥ වෙහිද? තොපගේ නුවණ බලවත් වූ ස්වරූප ඇත්තේය.

එහි හිංසරූපං යනු කිම? තොපගේ නුවණ බලවත් වූවකි. ඒ නුවණින් මේ කරුණ දැනිහිදැයි.

බමුණා කියනුයේ මම සියල්ල දත් බුදුවරයෙක් නොවෙමි. විස්තර සලකා බලා ඔබ විසින් කියන ලද ගාථා පිළිවෙලින් මම අර්ථය වැටහේ යයි දක්වන්නේ දසවන ගාථාව කීවේය.

10. ජනපතිකුමනි, මම එදින එහි නොවූවෙමි. කිසිවෙක් මට මෙය කීවේද නොවෙයි. එහෙත් ප්‍රඥාවන්තයෝ මනාව කියන ලද ගාථා පදයන්ගේ අර්ථය සොයා ගනිති.

එහි සුභාසිතානං යනු අකුරු නොනසා මනාව කියන ලද්දෙහි. අත්ථං තදානෙනති යනු එහි යම් අර්ථයක්ද එය සොයා ගනිති. සොයා බලති යනුයි.

රජු සතුටුවී ඔහුට බොහෝ ධනය දුන්නේය. එතැන් පටන් දානාදීය පිංකම්වල ඇළුනේද විය. මිනිස්සුද පිනෙහි ඇළුනෝ වී මළ මළ ඇත්තෝ දිවාපුරයම පිරවූහ. ඉක්බිති එක් දවසක් රජු ඉලක්කයට විදිමිසි පුරෝහිතයා කැඳවාගෙන උයනට ගියේය. එකල්හි සක්දෙව් රජු බොහෝ අහිතව දෙවියන්ද දේව අප්සරාවන්ද දෑක මේ කිනම් කරුණක්දැයි සිතා බලනුයේ සරහ මුවා විසින් නරාවලෙන් ගොඩට ගෙන රජු ශීලයන්හි පිහිටවූ බව දැන රජුගේ බලමහිමයෙන් මහජනයා පින්කරයි ඒ නිසාම දෙව්ලොව පිරෙයි. දැන් වූ කලී රජු ඉලක්කයට විදීමට උයනට ගියේය. ඔහු විමසා සිංහනාද කරවා සරහ මුවාගේ ගුණ කථාව කියවා තමාගේද ශක්‍ර බව දැන්වා අහසෙහි සිටියේ ධර්මය දේශනා කර මෙමිසියෙහිද පන්සිල් වලද ගුණ කියා එන්නෙමිසි සිතා උයනට ගියේය.

රජුද ඉලක්කයට විදින්නෙමියි දුනුදිය නංවා හීය යෙදීය. එකෙනෙහි ශක්‍රයා රජුගේද ඉලක්කයෙහිද අතර තමාගේ බලයෙන් සරහ මුවා දැක්වීය. රජු ඒ දැක හීය නොමිදුවේය. ඉක්බිති ශක්‍රයා පුරෝහිතයාගේ ශරීරයෙහි අධිශාහිත වී ගාථාවකින් කීවේය.

11. අනුන්ගේ විරියය නසන හීයක් ගෙන දුන්නෙහි යොදා ඔබ කුමක් සැක කරන්නෙහිද? හීය මුදන ලද්දේ වහා සරහ මුවා නසාවා. උතුම් නුවණැත්ත. මෙය රජුට ආහාරයකි.

එහි පන්තිං යනු පියාපත්වලින් යුක්ත වූ. පරවීරියභා යනු අනුන්ගේ විරියය නසන්නා වූ. වාපෙ සරං යනු මේ පියාපත් ඇත්තා වූ හීය දුන්නෙහි යොදාගෙන සැරසී දන් ඔබ සැක කරන්නෙහිය. හනතු යනු ඔබ විසින් හරනා ලද මේ හීය වහා මේ සරහ මුවා නසාවා! අනනං හි එතං යනු උතුම් නුවණැති මහරජතුමනි, සරහ මුවා නම් රජුගේ ආහාරයකි. කෑ යුත්තකි යන අර්ථයි. අනතුරුව රජු ගාථාවක් කීවේය.

12. බ්‍රාහ්මණය, මුවා ක්‍රියයාගේ ආහාරයක් යන මේ කරුණු ඒකාන්තයෙන් මම දනිමි. පෙර කරන ලද ගුණයට ගරුකරනු ලබන්නෙමි එනිසා සරහ මුවා නොනසමි.

එහි පුබ්බ කතඤ්ච යනු බ්‍රාහ්මණය, යම් සේ මුවා ක්‍රියයාගේ ආහාරයකි යන මේ කරුණ මම ඒකාන්තයෙන් දනිමි. මොහු විසින් පෙර මට කළා වූ ගුණයට පුදමි. එහෙයින් නොනසමි යනුවෙනි.

අනතුරුව ශක්‍රයා ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. දිශාවන්ට අධිපති මහරජතුමනි, මෙතෙම මුවෙක් නොවේ. මෙතෙමේ අසුරයෙහි, රජතුමනි, මොහු මරා දෙවියන්ට අධිපති ශක්‍ර වන්නෙහිය.

14. රජතුමනි, ඉදින් ඔබ මේ සරහ මුවා මගේ මිතුරෙකැයි සිතා මරන්නට සැක කෙරේද රජතුමනි, ඔබ යමයාගේ චේතරණී නම් නිරයට යන්නේය.

එහි අසුරෙසො යනු මෙතෙම අසුරයෙකි. මෙතෙම අසුරයන්ට අධිපති වූ ශක්‍රයාය යන අදහසින් කියයි. අමරාධිපො යනු ඔබ මේ ශක්‍රයා මරා තෙමේ ශක්‍ර දෙවරජු වෙහි යයි කියයි. වෙතරණිං යමසස යනු ඉදින් මෙතෙම මගේ යහළුවෙකැයි සිතා නොනස්නෙහිද අඹුදරුවන් සහිතව යමයාගේ චේතරණී නම් නිරයට ගියේ වන්නේ යයි ඔහු බිය ගැන්වීය.

අනතුරුව රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

15. ඒකාන්තයෙන් මමද සියළු ජනපදවැසියෝද පුත්‍රයෝද අඹුවෝද පිරිවර සමූහයාද යන සියල්ලෝම සමයාගේ ඒ චේතරණී නිරයට යන්නෙමු. නමුත් යමෙක් මට ප්‍රාණය දුන්නේද ඔහු නොනැසිය යුතුය.

16. මහා බ්‍රාහ්මණය, මේ මුවා බියකරු මහ වනයෙහි හුදකලාව බියට පත්වූ මට උපකාර කළේය. එබඳු වූ පැරණි කටයුතු සිහි කරමින් දැන දැනම කෙසේනම් මරන්නෙමිද යනුයි.

එහි යො මම පාණදසසා යනු බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් මට ප්‍රාණය දුන්නෙහිද යමෙකු විසින් මට ණිය වූ ජීවිතය දුන්නේද නිරයට පිවිසෙන්නේද මවිසින් හෙතම නතොච භඤ්ඤා නොනැසිය යුතුය. නිවැරදි දෙය මෙය යයි කියයි. එකසස කනතා විචනසමිං සොරෙ යනු දරුණු වනයෙහිදී පසම්තුරෙකු ඇතිකල්හි එකසස සභායකයෙකු නැති මට කතතා උදව් කළ අයෙකු ජීවිතය දුන්නෙකු විය. ඒ මම මොහු විසින් කළ ඒ පැරණි කටයුතු සිහි කරමින් ඒ කළ ගුණයන් දන්නෙමිම කෙසේ නම් නසන්නෙමිද?

ඉක්බිති ශක්‍රයා පුරෝහිතයාගේ ශරීරයෙන් ඉවත් වී ශක්‍ර ආත්ම බව මවාගෙන අභසෙහි සිට රජුගේ ගුණ ප්‍රකාශ කරමින්.

17. මිතුරන් සතුටු කරන ඔබ බොහෝකල් ජීවත් වේවා! රාජ ධර්මයෙහි පිහිටා මේ රාජ්‍යය අනුශාසනා කරව. ස්ත්‍රී සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද දෙවිලොව ශක්‍රයා මෙන් සතුටින් ජීවත් වේවා!

18. ක්‍රෝධ රහිත වූයේ නිරතුරුව පහන් සිත් ඇත්තේ සියළු යාවකයනට ඉල්ලීමට සුදුසු වූවෙක් වී. හැකි අයුරින් (දන්) දී ද අනුභව

කොටද නින්දා රහිතව (වාසය කර) සැපයට තැන වන දෙව්ලොවට පැමිණෙව.

යන ගාථා දෙක කීවේය.

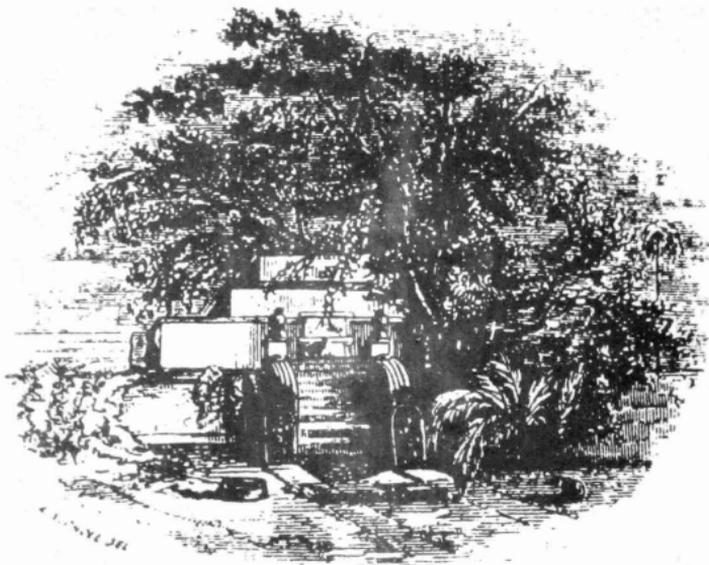
එහි මිත්තාහිරාධී යනු මිතුරන් සිත් ගන්නේ සතුටු කරන්නේ ඔවුන් කෙරෙහි දෝහි නොවූ සිත් ඇත්තේ. සබ්බාතිථී යනු සියළු දෑහැමි ශ්‍රමණයන් බ්‍රාහ්මණයන් හා ආගන්තුකයන්ද පඬුරු යැවීමට සුදුස්සන්ට කර පරිහරණය කරන්නේ ඔවුන් විසින් ඉල්ලිය යුත්තෙක් වී. අනින්දිකො යනු දානාදී පිංකම් කිරීමෙන් සතුටු වූයේම දෙව්ලොවින් සතුටු වූයේ ඒ සැපයට තැන් වූ දෙව්ලොවට පැමිණෙවයි.

සක්දෙව් රජු මෙසේ කියා මහරජතුමනි, මම ඔබ පරීක්ෂා කිරීමට ආවේ වෙමි. ඔබ තමා පරීක්ෂා කිරීමට නොදුන්නෙහිය. අප්‍රමාද වේවායි ඔහුට අවවාද කර සිය දෙව්ලොවටම ගියේය.

ශාසනාන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙන හැර දක්වා මහණෙනි, සැරියුත් තෙමේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද කෙටියෙන් කියන ලද්දෙහි අරුත විස්තර වශයෙන් දැනීමැයි දේශනා කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක.

එකල්හි රජු ආනන්ද තෙර විය. පුරෝහිතයා සැරියුත් තෙර විය. සරහ මුවා මම ම වීම් යයි වදාළහ.

තෙළෙස්වන නිපාතයෙහි වර්ණනාව නිමියේය.

THE BO-TREE AT ANARAJAPOORA.

ටෙනන්ට් 1859

හදන්ත බුද්ධසොභාවායඨපාදයන් අනුරාධපුර
ශ්‍රී මහා බෝධිය අසල ප්‍රදේශයෙහි වැඩවසමින්
සිහලධාකරා පාලියට පරිවර්තනය කළ බව
බොහෝදෙනාගේ විශ්වාසයයි

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදිමාල, දෙහිවල.
දුරකථන: 2734256, 2728468, 2726234
ෆැක්ස්: 2736737

විද්‍යුත් තැපෑල: bcc456@sltnet.lk
www.buddhistcc.com

ISBN 978-955-1604-22-6